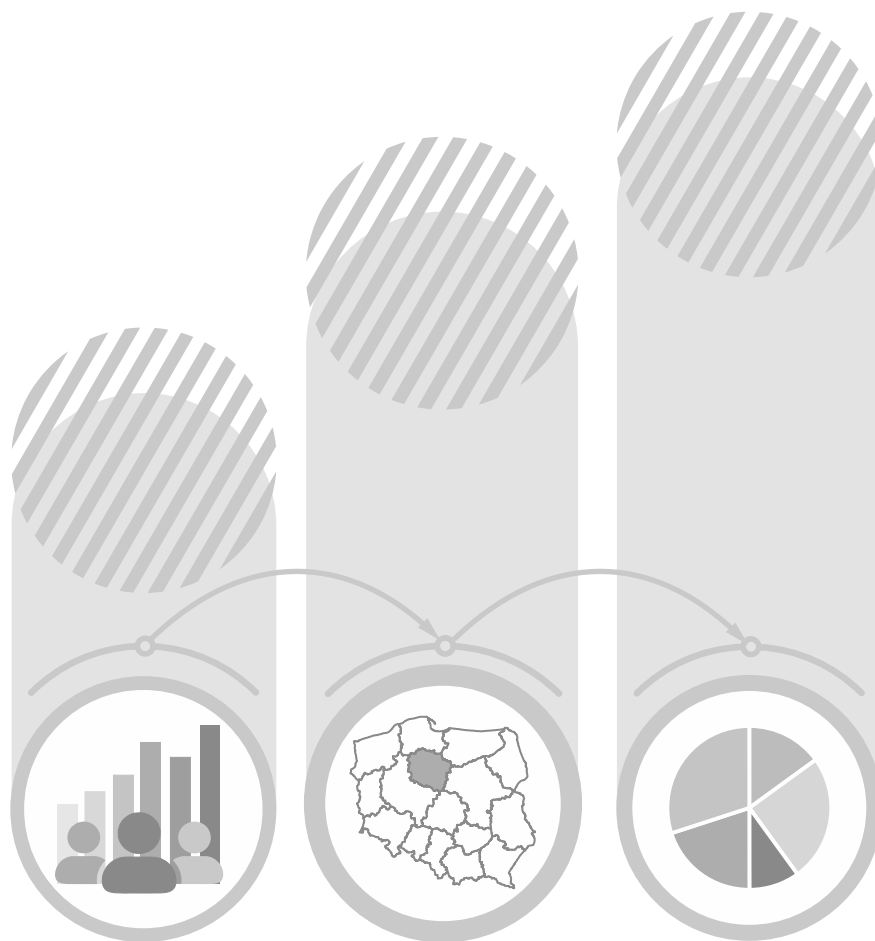

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego 2026

Report on the socio-economic situation
of Kujawsko-Pomorskie Voivodship 2026

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego 2026

Report on the socio-economic situation
of Kujawsko-Pomorskie Voivodship 2026

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy Statistical Office in Bydgoszcz

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy. Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych, Ośrodek Badań i Analiz Rynku Pracy,
Wydział Organizacji i Rejestrów
Statistical Office in Bydgoszcz. Kujawsko-Pomorskie Centre for Regional Surveys, Surveys and Analysis of Labour Market
Centre, Organization and Register Division

pod kierunkiem

supervised by

Małgorzata Górka

Zespół autorski

Author team

Marcin Bzdzion, Paulina Hofman-Stężowska, Jonasz Jankowiak, Marta Kordylewicz, Jadwiga Kosowska, Agnieszka Krautforst,
Anna Krzyżelewska-Suś, Ewa Liminowicz, Dorota Malicka, Adam Mańkowski, Magdalena Miśko, Małgorzata Rybak,
Magdalena Żmuda-Trzebiatowska

Prace redakcyjne

Editorial work

Magdalena Miśko

Tłumaczenie

Translation

Zbigniew Osypiuk

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Jacek Pruski

ISSN 2084-6703

Publikacja dostępna na stronie:

Publication available on website:

<http://bydgoszcz.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistical Office data please indicate the source.

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Bydgoszczy przekazuje Państwu kolejną edycję publikacji **„Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa kujawsko-pomorskiego”**. Tego typu opracowania w analogicznym układzie i zakresie tematycznym wydawane są rokrocznie przez wszystkie urzędy statystyczne w kraju.

W publikacji zgromadzono szereg informacji istotnych dla rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego. Dotyczą one stanu i ochrony środowiska, kapitału ludzkiego z uwzględnieniem obserwowanych procesów demograficznych, zagadnień związanych z rynkiem pracy czy edukacją. W opisie warunków i jakości życia mieszkańców ujęto tematy dotyczące m.in. zamożności mieszkańców, ochrony zdrowia, świadczeń społecznych, transportu, czy też bezpieczeństwa publicznego. Wskazane zostały tendencje obserwowane w wybranych obszarach gospodarki, aktywność podmiotów gospodarki narodowej, ale też zagadnienia z zakresu działalności badawczo-rozwojowej oraz innowacyjnej. Zaprezentowano także tematy związane z finansowaniem działań z budżetów samorządów, projektami dofinansowanymi ze środków europejskich, czy też planowaniem przestrzennym.

Informacje zamieszczone w opracowaniu dotyczą roku 2025, a w przypadku braku ich dostępności – roku poprzedzającego rok analizowany. Dla szerszego zobrazowania zmian zachodzących w województwie, dokonano porównań z rokiem poprzednim oraz w miarę możliwości z 2015 r. Wybrane dane statystyczne przedstawiono na tle kraju, a także w ujęciu retrospektywnym za lata 2015–2025. Niektóre zagadnienia zaprezentowano dla miast wojewódzkich, tj. dla Bydgoszczy i Torunia, a także w przekroju podregionów, powiatów i gmin.

Komentarz analityczny wraz z tablicami statystycznymi został uzupełniony graficznymi formami prezentacji danych statystycznych w postaci kartogramów, kartodiagramów i wykresów dla zobrazowania zmienności przestrzennej i czasowej zjawisk.

W formie Aneksu zamieszczone zostały w publikacji wybrane informacje na temat Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), które zdefiniowano w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 jako obszary (gminy) zagrożone trwałą marginalizacją oraz miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze, dla których funkcjonują specjalne instrumenty wsparcia rozwojowego. Szeroki zakres danych dla obszarów funkcjonalnych (w tym OSI) znajduje się też w Banku Danych Lokalnych, w dedykowanym module pod nazwą Obszary funkcjonalne (<https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) oraz w publikacji Głównego Urzędu Statystycznego zatytułowanej *Rozwój regionalny Polski – raport analityczny 2024*.

Wyrażam nadzieję, że prezentowana publikacja będzie przydatnym źródłem informacji o stanie i tendencjach rozwoju społeczno-gospodarczego województwa kujawsko-pomorskiego.

p.o. Dyrektora
Urzędu Statystycznego
w Bydgoszczy

Katarzyna Klamrowska

Preface

The Statistical Office in Bydgoszcz is pleased to present the latest edition of the publication entitled **Report on the socio-economic situation of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship**. Reports of this kind, with a similar structure and scope, are published annually by all statistical offices across the country.

This publication contains a range of information relevant to the socio-economic development of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. It covers the condition and protection of the environment, human capital (taking into account current demographic trends), and issues relating to the labour market and education. The description of living conditions and quality of life covers topics such as inhabitants' wealth, health care, social benefits, transport and public safety. It highlights trends observed in selected areas of the economy, the activity of national economy entities, as well as issues relating to research and development and innovation. Topics related to the financing of activities from local government budgets, projects co-financed from European funds, and spatial planning are also presented.

The information contained in this report relates to the year 2025; where such data are not available, it relates to the year preceding the year under review. To provide a broader picture of the changes taking place in the voivodship, comparisons have been made with the previous year and, where possible, with 2015. Selected statistical data are presented in comparison with the national average, as well as retrospectively for the years 2015–2025. Some issues are presented for voivodship capitals, i.e. Bydgoszcz and Toruń, as well as broken down by subregion, powiat and gmina.

The analytical commentary, together with the statistical tables, has been supplemented with graphical forms of statistical data presentation, namely choropleth maps, diagram maps and charts to illustrate the spatial and temporal variability of the phenomena.

The publication includes, in the form of an Annex, selected information on the Areas of Strategic Intervention (ASI), defined in the National Strategy for Regional Development 2030 as areas (gminas) threatened by permanent marginalisation and towns and cities losing socio-economic functions, for which there are special instruments of development support. A wide range of data for functional areas (including ASI) can also be found in a dedicated module called Functional Areas in the Local Data Bank (at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/obszary>) and in Statistics Poland's publication entitled *Regional development of Poland - analytical report 2024*.

I hope that this publication will serve as a useful source of information on the state of and trends in the socio-economic development of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship.

Acting Director
of the Statistical Office
in Bydgoszcz

Katarzyna Klamrowska

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Objaśnienia znaków umownych	19
Symbols	19
Ważniejsze skróty	19
Major abbreviations	19
Synteza	21
Executive Summary	27
Rozdział 1. Województwo na tle kraju	33
Chapter 1. Voivodship against the background of the country	33
Rozdział 2. Województwo na tle pozostałych województw	36
Chapter 2. Voivodship against the background of other voivodships	36
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	44
Chapter 3. Area and territorial division of voivodship	44
Rozdział 4. Środowisko	46
Chapter 4. Environment	46
4.1. Powierzchnia ziemi	46
4.1. Ground surface	46
4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe	48
4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater	48
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza	53
4.3. Pollution and protection of air	53
4.4. Ochrona przyrody. Lasy	55
4.4. Nature protection. Forests	55
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne	59
4.5. Industrial and municipal waste	59
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska	63
4.6. Economic aspects of environmental protection	63
Rozdział 5. Społeczeństwo	66
Chapter 5. Society	66
5.1. Kapitał ludzki	66
5.1. Human capital	66
Demografia	66
Demography	66

Edukacja	76
Education	76
Zasoby pracy	88
Labour resources	88
5.2. Jakość życia	97
5.2. Quality of life	97
Zamożność mieszkańców	97
Inhabitant's wealth	97
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	102
Social assistance and family support	102
Warunki mieszkaniowe	109
Housing conditions	109
Ochrona zdrowia	117
Health care	117
Kultura	128
Culture	128
Bezpieczeństwo publiczne	132
Public safety	132
Społeczeństwo informacyjne	136
Information society	136
Aktywność społeczna	137
Social activity	137
Rozdział 6. Gospodarka	140
Chapter 6. Economy	140
6.1. Produkt krajowy brutto	140
6.1. Gross domestic product	140
6.2. Przedsiębiorczość	145
6.2. Entrepreneurship	145
Podmioty gospodarki narodowej	145
Entities of the national economy	145
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	150
Research and development as well as innovation activity	150
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	156
Using of information and communication technologies in enterprises	156
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	158
Financial results of non-financial enterprises	158
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	162
Investment outlays of enterprises	162

6.3. Produkcja i usługi	165
6.3. Production and services.	165
Rolnictwo	165
Agriculture	165
Przemysł	171
Industry	171
Budownictwo	177
Construction	177
Rynek wewnętrzny	184
Internal market	184
Transport	187
Transport	187
Energia.	193
Energy	193
Rozdział 7. Zarządzanie rozwojem	197
Chapter 7. Development management	197
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego	197
7.1. Revenue of local government units	197
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego.	200
7.2. Expenditure of local government units	200
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	203
7.3. Result of budgets of local government units.	203
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich.	208
7.4. Projects co-financed by the European funds.	208
7.5. Planowanie przestrzenne.	214
7.5. Spatial planning.	214
Rozdział 8. Wybrane dane o województwie kujawsko-pomorskim	220
Chapter 8. Selected data on Kujawsko-Pomorskie Voivodship.	220
Rozdział 9. Wybrane dane o Bydgoszczy i Toruniu	223
Chapter 9. Selected data on Bydgoszcz and Toruń	223
Rozdział 10. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	227
Chapter 10. Selected data on cities with powiat status	227
ANEKS. Wybrane dane dla Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) na tle miast i obszarów wiejskich w województwie.	229
APPENDIX. Selected data on Areas of Strategic Intervention (OSI) against the background of cities and towns as well as rural areas in voivodship	229

Spis wykresów

List of charts

	Str. Page
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2024 r.	36
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste generated in 2024	
Wykres 2. Przyrost naturalny w 2025 r.	37
Chart 2. Natural increase in 2025	
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2025 r.	37
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence in 2025	
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2025 r.	42
Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2025	
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2024 r.	42
Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2024	
Wykres 6. Udział gruntów zrekultywowanych i zagospodarowanych w gruntach zdegradowanych i zdewastowanych	47
Chart 6. The share of reclaimed and managed lands in degraded and devastated lands	
Wykres 7. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczania odprowadzonych do wód lub do ziemi	50
Chart 7. Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	
Wykres 8. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2024 r.	57
Chart 8. Structure of area of special nature value under legal protection in 2024	
Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca	59
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita	
Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca	60
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita	
Wykres 11. Struktura nakładów na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2024	64
Chart 11. Structure of outlays on fixed assets by source of financing in 2015–2024	
Wykres 12. Liczba ludności	68
Chart 12. Population	
Wykres 13. Indeks starości	70
Chart 13. Ageing ratio	
Wykres 14. Mediana wieku ludności	71
Chart 14. Median age of population	
Wykres 15. Małżeństwa zawarte	71
Chart 15. Marriages contracted	

Wykres 16. Ruch naturalny ludności	73
Chart 16. Vital statistics of population	
Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały	74
Chart 17. Net migration of population for permanent residence	
Wykres 18. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek .	78
Chart 18. Structure of children in pre-primary establishments by type of establishments	
Wykres 19. Struktura ludności według poziomu wykształcenia według BAEL w 4 kwartale	80
Chart 19. Structure of population by level of educational attainment by LFS in the 4 quarter	
Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży	81
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools for children and youth	
Wykres 21. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2024/2025	83
Chart 21. Structure of students of post-primary schools by types of schools in the 2024/2025 school year	
Wykres 22. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2023/2024	84
Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields of education in the 2023/2024 school year	
Wykres 23. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności	86
Chart 23. Students in full-time programmes in academic towns per 1000 population	
Wykres 24. Struktura absolwentów według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2023/2024	87
Chart 24. Structure of graduates by broad fields of education in the 2023/2024 academic year	
Wykres 25. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD 2007 i płci w październiku 2025 r.	89
Chart 25. Employed persons in the national economy by PKD 2007/NACE rev. 2 section and sex in October 2025	
Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego	93
Chart 26. Registered unemployment rate	
Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów	96
Chart 27. Activity rate by quarters	
Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw	99
Chart 28. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector	
Wykres 29. Struktura subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2024 r.	102
Chart 29. Structure of subjective evaluation of the material situation of households in 2024	
Wykres 30. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn	105
Chart 30. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons	
Wykres 31. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych	108
Chart 31. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	
Wykres 32. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności	123
Chart 32. Doctors and nurses per 10 thousand population	

Wykres 33. Struktura lekarzy specjalistów według specjalizacji	124
Chart 33. Structure of specialist doctors by specialization	
Wykres 34. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć	125
Chart 34. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms	
Wykres 35. Struktura imprez oraz uczestników imprez organizowanych przez placówki kultury w 2024 r.	130
Chart 35. Structure of events organized by culture institutions and events participants in 2024	
Wykres 36. Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy	136
Chart 36. Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	
Wykres 37. Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy	137
Chart 37. Individuals using e-government services during the last 12 months	
Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto	141
Chart 38. Indices of gross domestic product	
Wykres 39. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju	142
Chart 39. Gross domestic product per capita by subregions Relative deviations from the national average value	
Wykres 40. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności	143
Chart 40. Structure of gross value added by kind of activity	
Wykres 41. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności i podregionów	144
Chart 41. Structure of gross value added by kind of activity and subregions	
Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej	146
Chart 42. Entities of the national economy	
Wykres 43. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD	148
Chart 43. Structure of entities of the national economy by PKD sections	
Wykres 44. Struktura spółek handlowych o kapitale jednorodnym według rodzaju kapitału	149
Chart 44. Structure of commercial companies by type of capital	
Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R	151
Chart 45. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	
Wykres 46. Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca	151
Chart 46. Intramural expenditure on R&D per capita	
Wykres 47. Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo	153
Chart 47. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons	
Wykres 48. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem	155
Chart 48. Share of revenues of industrial enterprises from sale of new or improved products in total revenues from sales	

Wykres 49. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców . . .	155
Chart 49. Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants	
Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu	156
Chart 50. Enterprises with Internet access	
Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	157
Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks	
Wykres 52. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem	158
Chart 52. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials	
Wykres 53. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych	160
Chart 53. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	
Wykres 54. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych	163
Chart 54. Indices of investment outlays of non-financial enterprises	
Wykres 55. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemioplodów rolnych i ogrodniczych w 2025 r.	166
Chart 55. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2025	
Wykres 56. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych	167
Chart 56. Cattle density per 100 ha of agricultural land	
Wykres 57. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych	167
Chart 57. Pigs density per 100 ha of agricultural land	
Wykres 58. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem	169
Chart 58. Indices of procurement of total animals for slaughter	
Wykres 59. Dynamika skupu mleka	169
Chart 59. Indices of procurement of cows' milk	
Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu	174
Chart 60. Indices of sold production of industry	
Wykres 61. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD	175
Chart 61. Structure of sold production of industry by PKD sections	
Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w Przemysle	176
Chart 62. Indices of average employment in Industry	
Wykres 63. Przeciętne zatrudnienie w Przemysle według sekcji PKD	176
Chart 63. Average paid employment in Industry by PKD sections	
Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa	178
Chart 64. Indices of sold production of construction	
Wykres 65. Dynamika produkcji budowlano-montażowej	178
Chart 65. Indices of construction and assembly production	
Wykres 66. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD	179
Chart 66. Structure of construction and assembly production by divisions of PKD	

Wykres 67. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w Budownictwie	180
Chart 67. Indices of average employment in Construction	
Wykres 68. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania	180
Chart 68. Indices of the number of dwellings completed	
Wykres 69. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa	181
Chart 69. Structure of dwellings completed by construction form	
Wykres 70. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów	185
Chart 70. Indices of retail sales of goods	
Wykres 71. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni	188
Chart 71. Structure of hard surface public roads	
Wykres 72. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2024 r.	190
Chart 72. National lines of scheduled bus transport in 2024	
Wykres 73. Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Bydgoszcz	193
Chart 73. Passenger traffic at Bydgoszcz Airport	
Wykres 74. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki	194
Chart 74. Structure of electricity consumption by economy sectors	
Wykres 75. Struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2024 r.	203
Chart 75. Structure of expenditure of local government units budgets by divisions in 2024	
Wykres 76. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2024 r.	205
Chart 76. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2024	
Wykres 77. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich	211
Chart 77. Grants received by local government units for the implementation of European projects	
Wykres 78. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR według obszaru interwencji w % w 2024 r.	219
Chart 78. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR by intervention areas in % in 2024	

Spis map

List of maps

	Str. Page
Mapa 1. Map 1.	Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2024 r. 36 Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2024
Mapa 2. Map 2.	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2025 r. 38 Employment rate by LFS in 2025
Mapa 3. Map 3.	Stopa bezrobocia według BAEL w 2025 r. 38 Unemployment rate by LFS in 2025
Mapa 4. Map 4.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2024 r. 39 Average monthly available income per capita in households in 2024
Mapa 5. Map 5.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2024 r. . . 39 Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2024
Mapa 6. Map 6.	Zasoby mieszkaniowe w 2024 r. 40 Dwellings stocks in 2024
Mapa 7. Map 7.	Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r. 40 Outpatient health care units in 2024
Mapa 8. Map 8.	Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2024 r. 41 Gross domestic product per capita in 2024
Mapa 9. Map 9.	Podmioty gospodarki narodowej w 2025 r. 41 Entities of the national economy in 2025
Mapa 10. Map 10.	Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2024 r. 43 Hard surface public road in 2024
Mapa 11. Map 11.	Energia ze źródeł odnawialnych w 2024 r. 43 Energy from renewable sources in 2024
Mapa 12. Map 12.	Podział administracyjny województwa w 2025 r. 44 Administrative Division of the Voivodship in 2025
Mapa 13. Map 13.	Podział województwa kujawsko-pomorskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2025 r. 45 Division of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2025
Mapa 14. Map 14.	Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2024 r. 49 Water consumption for needs of the national economy and population in 2024
Mapa 15. Map 15.	Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2024 r. 52 Population connected to wastewater treatment plants in 2024
Mapa 16. Map 16.	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2024 r. . . 56 Area of special nature value under legal protection in 2024
Mapa 17. Map 17.	Lesistość w 2024 r. 58 Forest cover in 2024
Mapa 18. Map 18.	Odpady komunalne zebrane w 2024 r. 61 Municipal waste collected in 2024

Mapa 19.	Zmiana liczby ludności w 2025 r. w stosunku do 2021 r.	69
Map 19.	Population changes in 2025 compared to 2021	
Mapa 20.	Przyrost naturalny ludności w 2025 r.	72
Map 20.	Natural increase in 2025	
Mapa 21.	Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2025 r.	75
Map 21.	Net migration of population for permanent residence in 2025	
Mapa 22.	Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2024/2025	79
Map 22.	Pre-primary education in the 2024/2025 school year	
Mapa 23.	Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2024/2025	82
Map 23.	Pupils in primary schools for children and youth in the 2024/2025 school year	
Mapa 24.	Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w październiku 2025 r.	90
Map 24.	Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in October 2025	
Mapa 25.	Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w październiku 2025 r.	91
Map 25.	Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in October 2025	
Mapa 26.	Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2025 r.	93
Map 26.	Registered unemployment rate in 2025	
Mapa 27.	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2024 r.	98
Map 27.	Average monthly gross wages and salaries in 2024	
Mapa 28.	Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2024 r.	104
Map 28.	Scope of use of social assistance at domicile in 2024	
Mapa 29.	Żłobki i kluby dziecięce w 2024 r.	109
Map 29.	Nurseries and children clubs in 2024	
Mapa 30.	Warunki mieszkaniowe ludności w 2024 r.	111
Map 30.	Housing conditions of population in 2024	
Mapa 31.	Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2024 r.	112
Map 31.	Consumption of water from water supply systems in households in 2024	
Mapa 32.	Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.	114
Map 32.	Population connected to the sewage system in 2024	
Mapa 33.	Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2024 r.	116
Map 33.	Population connected to the gas supply system in 2024	
Mapa 34.	Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2024 r.	119
Map 34.	Out-patient health care in 2024	
Mapa 35.	Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2024 r.	127
Map 35.	Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2024	
Mapa 36.	Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2024 r.	131
Map 36.	Expenditure of gminas and cities with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2024	
Mapa 37.	Zagrożenie przestępczością w 2025 r.	133
Map 37.	Crime risk in 2025	

Mapa 38.	Bezpieczeństwo na drogach w 2025 r.	135
Map 38.	Road safety in 2025	
Mapa 39.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2025 r.	138
Map 39.	Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2025	
Mapa 40.	Podmioty gospodarki narodowej w 2025 r.	147
Map 40.	Entities of the national economy in 2025	
Mapa 41.	Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2024 r.	152
Map 41.	Intramural expenditure on R&D per capita by subregions in 2024	
Mapa 42.	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2024 r.	163
Map 42.	Investment outlays in enterprises per capita in 2024	
Mapa 43.	Produkcja sprzedana przemysłu w 2024 r.	172
Map 43.	Sold production of industry in 2024 r.	
Mapa 44.	Przeciętne zatrudnienie w Przemysle w 2024 r.	173
Map 44.	Average employment in Industry in 2024	
Mapa 45.	Mieszkania oddane do użytkowania w 2025 r.	183
Map 45.	Dwellings completed in 2025	
Mapa 46.	Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2024 r.	189
Map 46.	Improved hard surface communal and district roads in 2024	
Mapa 47.	Ścieżki rowerowe w 2024 r.	190
Map 47.	Cycle paths in 2024	
Mapa 48.	Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2024 r.	196
Map 48.	Consumption of electricity in households in 2024	
Mapa 49.	Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2024 r.	198
Map 49.	Own revenue of budgets of gminas per capita in 2024	
Mapa 50.	Dotacje otrzymane przez gminy na 1 mieszkańca w 2024 r.	200
Map 50.	Grants for gminas per capita in 2024	
Mapa 51.	Wydatki inwestycyjne gmin na 1 mieszkańca w 2024 r.	202
Map 51.	Investment expenditure of gminas per capita in 2024	
Mapa 52.	Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2024 r.	206
Map 52.	Debt of gminas in % of total revenue in 2024	
Mapa 53.	Zadłużenie gmin na 1 mieszkańca w 2024 r.	207
Map 53.	Debt of gminas per capita in 2024	
Mapa 54.	Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2024 r.	212
Map 54.	Grants received by gminas for the implementation of European project in 2024	
Mapa 55.	Udział europejskich dotacji inwestycyjnych otrzymanych przez gminy w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2024 r.	213
Map 55.	Share of the European investment grants received by gminas in total investment expenditure in 2024	
Mapa 56.	Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2024 r.	214
Map 56.	Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2024	
Mapa 57.	Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2024 r.	216
Map 57.	Activity of the gminas in the field of revitalization in 2024	

Spis tablic

List of tables

	Str. Page
Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie	33
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship	
Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania	47
Table 2. Geodetic area by the land use	
Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku	50
Table 3. Consumption of water by needs during the year	
Tablica 4. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	51
Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	
Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza	54
Table 5. Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality	
Tablica 6. Odpady przemysłowe	60
Table 6. Industrial waste	
Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku	62
Table 7. Municipal waste collected separately during the year	
Tablica 8. Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015–2024	65
Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in 2015–2024	
Tablica 9. Ludność	67
Table 9. Population	
Tablica 10. Wybrane dane dla miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze i gmin zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r.	76
Table 10. Selected data for towns and cities losing their socio-economic functions and gminas threatened by permanent marginalisation in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2024	
Tablica 11. Wychowanie przedszkolne	77
Table 11. Pre-primary education	
Tablica 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny	85
Table 12. Persons who took or passed matriculation exam	
Tablica 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL	95
Table 13. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS	
Tablica 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw	99
Table 14. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector	
Tablica 15. Świadczenia społeczne	100
Table 15. Social benefits	

Tablica 16.	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny	101
Table 16.	Average monthly available income	
Tablica 17.	Świadczenia pomocy społecznej	103
Table 17.	Social assistance benefits	
Tablica 18.	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	104
Table 18.	Beneficiaries of social assistance at domicile	
Tablica 19.	Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+” i „RODZINA 800+”	106
Table 19.	„FAMILY 500+” and „FAMILY 800+” child-support benefit	
Tablica 20.	Świadczenia na rzecz rodziny	106
Table 20.	Benefits to the family	
Tablica 21.	Żłobki i kluby dziecięce	108
Table 21.	Nurseries and children’s clubs	
Tablica 22.	Zasoby mieszkaniowe	110
Table 22.	Dwelling stocks	
Tablica 23.	Wodociągi	113
Table 23.	Water supply system	
Tablica 24.	Kanalizacja	113
Table 24.	Sewage system	
Tablica 25.	Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	115
Table 25.	Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	
Tablica 26.	Placówki opieki zdrowotnej	121
Table 26.	Health care facilities	
Tablica 27.	Instytucje kultury	128
Table 27.	Culture institutions	
Tablica 28.	Wypadki drogowe oraz ich skutki	134
Table 28.	Road accidents and their results	
Tablica 29.	Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu	136
Table 29.	Households with access to the Internet at home and Internet users	
Tablica 30.	Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON	138
Table 30.	Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register	
Tablica 31.	Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON	145
Table 31.	Entities of national economy in the REGON register	
Tablica 32.	Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według źródeł finansowania	150
Table 32.	Intramural expenditure on R&D by source of funds	
Tablica 33.	Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków	152
Table 33.	Intramural expenditures on R&D by origin of funds	
Tablica 34.	Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji	154
Table 34.	Innovative enterprises by types of introduced innovations	

Tablica 35.	Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych	161
Table 35.	Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	
Tablica 36.	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych	164
Table 36.	Investment outlays of non-financial enterprises	
Tablica 37.	Plony wybranych ziemiopłodów rolnych	166
Table 37.	Yields of selected agricultural crops	
Tablica 38.	Przemysł	174
Table 38.	Industry	
Tablica 39.	Budownictwo	177
Table 39.	Construction	
Tablica 40.	Budownictwo mieszkaniowe	181
Table 40.	Residential construction	
Tablica 41.	Dynamika sprzedaży detalicznej towarów	185
Table 41.	Indices of retail sales of goods	
Tablica 42.	Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni	187
Table 42.	Public roads by type of surface	
Tablica 43.	Drogi publiczne o twardej nawierzchni	188
Table 43.	Hard surface public roads	
Tablica 44.	Komunikacja miejska	191
Table 44.	Urban transport	
Tablica 45.	Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Bydgoszcz	192
Table 45.	Passenger traffic at Bydgoszcz Airport	
Tablica 46.	Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	195
Table 46.	Consumers and consumption of electricity in households	
Tablica 47.	Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego	197
Table 47.	Revenue of budgets of local government units	
Tablica 48.	Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego	201
Table 48.	Expenditure of budgets of local government units	
Tablica 49.	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	204
Table 49.	Result of budgets of local government units	
Tablica 50.	Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r.	205
Table 50.	Debt of local government units in 2024	
Tablica 51.	Wartość umów/decyzji o dofinansowanie w ramach Umowy Partnerstwa 2021–2027 na terenie województwa do 31 grudnia 2025 r.	209
Table 51.	Value of grant agreements/decisions under the Partnership Agreement 2021–2027 in the Voivodship until 31 December 2025	
Tablica 52.	Obszary zdegradowane w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR	217
Table 52.	Degraded area in gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description	Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	oznacza, że zjawisko nie wystąpiło. magnitude zero.	Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji. categories of applied classification are presented in abbreviated form.
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5. magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit.	„W tym” „Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy. indicates that not all elements of the sum are given.
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05. magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit.	Znak (*)	dane zostały zmienione w stosunku do już opublikowanych data revised
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe. data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless.	Comma (,)	used in figures represents the decimal point.

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning	Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty	km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
tys.	tysiąc thousand	kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
mln	milion million	GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
g	gram gram	MW	megawat megawatt
kg	kilogram kilogramme	cd. cont.	ciąg dalszy continued
t	tona tonne	dok. cont.	dokończenia continued
dt	decytona decitonne	szt. pcs	sztuka piece
l	litr litre	pkt	punkt
ha	hektar hectare	p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
m	metr metre	BAEL LFS	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
km	kilometr kilometre	MON	Ministerstwo Obrony Narodowej Ministry of National Defence
m ²	metr kwadratowy square metre	MSWiA	Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji Ministry of the Interior and Administration
m ³	metr sześcienny cubic metre	NFZ	Narodowy Fundusz Zdrowia National Health Fund
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre	PKD	Polska Klasyfikacja Działalności NACE classification
hm ³	hektometr sześcienny cubic hectometre	UE EU	Unia Europejska European Union

W publikacji zastosowano skróty niektórych nazw poziomów klasyfikacyjnych PKD 2007; skrócone nazwy zostały oznaczone w tablicach i wykresach znakiem „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

The names of some classification levels of NACE Rev. 2 used in publication have been abbreviated, abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign „Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
sekcje sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
działy divisions	
Produkcja wyrobów z metali	Produkcja metalowych wyrobów gotowych, z wyłączeniem maszyn i urządzeń
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

ŚRODOWISKO

Województwo kujawsko-pomorskie to 10. pod względem powierzchni województwo w Polsce. Na 1 stycznia 2025 r. zajmowało blisko 18,0 tys. km², tj. 5,7% powierzchni kraju. Administracyjnie podzielone jest ono na 19 powiatów, 4 miasta na prawach powiatu oraz 144 gminy. Na obszarze województwa na koniec grudnia 2025 r. zlokalizowanych było 56 miast, w tym 39 w gminach miejsko-wiejskich. Według klasyfikacji jednostek terytorialnych do celów statystycznych (NUTS) wyodrębnia się w województwie 5 podregionów.

W strukturze powierzchni geodezyjnej województwa przeważają użytki rolne. Na 1 stycznia 2025 r. ich udział wyniósł 64,7% (4. pozycja w kraju), tj. o 0,4 p. proc. mniej niż w 2015 r. W porównaniu z 2015 r. zwiększył się natomiast udział gruntów zabudowanych i zurbanizowanych o 0,7 p. proc. (do 5,7% w 2025 r.). Łączna powierzchnia gruntów leśnych w 2024 r. względem 2015 r. wzrosła o 0,6 tys. ha. Ich udział w powierzchni województwa w 2024 r. wyniósł 24,0%, a udział lasów (tzw. wskaźnik lesistości) 23,5%.

Powierzchnia obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona według stanu na 31 grudnia 2024 r. stanowiła 32,2% powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego (6. pozycja wśród wszystkich województw). Na 1 mieszkańca przypadało 2913 m² powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionej (w Polsce 2699 m² na 1 mieszkańca).

W 2024 r. w porównaniu z 2015 r. w województwie wzrosło (o 2,2%) zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności. Najwięcej wody zużyto na eksploatację sieci wodociągowej (42,6%). Niewiele mniejsze zużycie dotyczyło celów przemysłowych (39,5%). Dla porównania w Polsce największe zużycie wody odnotowano w przemyśle (68,3%). W 2024 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wyniosło 114,7 m³ (w Polsce 214,1 m³ na 1 mieszkańca). W gospodarstwach domowych zużycie wody w 2024 r. wzrosło względem 2015 r. o 4,3%. Średnioroczne zużycie z wodociągów w 2024 r. wyniosło 37,2 m³ wody na 1 mieszkańca, tj. o 3,2 m³ wody na 1 mieszkańca więcej niż w 2015 r.

Do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono w 2024 r. 142,5 hm³ ścieków komunalnych i przemysłowych. Oczyszczenia wymagało 137,2 hm³ ścieków, z czego 99,1% ścieków oczyszczono. W porównaniu z 2015 r. wzrosła zarówno ilość ścieków przemysłowych odprowadzonych w ciągu roku (o 17,7%), jak również ilość odprowadzonych ścieków komunalnych (o 10,9%).

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. występowało w województwie 47 oczyszczalni ścieków przemysłowych o łącznej przepustowości projektowej 432,0 dam³ na dobę, która była o 3,8% niższa niż w 2015 r. Działo też 136 oczyszczalni ścieków komunalnych o łącznej przepustowości projektowej 441,9 dam³ na dobę, tj. o 0,3% mniejszej niż w 2015 r. Udział ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wzrósł z 72,1% w 2015 r. do 73,7% w 2024 r., przy czym wzrost odnotowano jedynie na wsiach z 37,1% do 43,8%, a w miastach wystąpił nieznaczny spadek z 95,7% do 95,5% w 2024 r. Dla porównania w kraju w 2024 r. omawiany wskaźnik był wyższy o 2,5 p. proc. niż w województwie.

W końcu 2024 r. w województwie zlokalizowanych było 98 z 1800 wszystkich w Polsce zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, tj. tych o największej w skali kraju emisji zanieczyszczeń do powietrza. Wielkość emisji pyłów wykazanych przez nie wyniosła 1,4 tys. ton (9,1% emisji w Polsce). Zmniejszyła się ona o 46,8% w porównaniu z 2015 r. Emisja zanieczyszczeń gazowych z tych zakładów w omawianym roku wyniosła 8700,8 tys. ton (5,2% emisji w Polsce), tj. o 3,8% więcej niż w 2015 r. W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2024 r. zatrzymano lub zneutralizowano 99,5% pyłów i 66,6% gazów (bez CO₂) wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza.

W 2024 r. wytworzonych zostało w województwie 1471,7 tys. ton odpadów przemysłowych (1,4% tego rodzaju odpadów w kraju), tj. o 56,4% mniej niż w 2015 r. W tym czasie zebranych zostało 742,8 tys. ton odpadów komunalnych. Było to o 25,3% więcej niż w 2015 r. Na 1 mieszkańca przypadało średnio 373 kg

zebranych odpadów komunalnych, tj. o 89 kg na 1 mieszkańca więcej niż w 2015 r. Z gospodarstw domowych odebrano 84,2% wszystkich wytworzonych odpadów komunalnych.

Pozytywnym zjawiskiem był obserwowany w województwie, podobnie jak w kraju, wzrost udziału ilości odpadów selektywnie zebranych w odpadach komunalnych zebranych ogółem z 21,6% w 2015 r. do 38,7% w 2024 r. W gospodarstwach domowych udział ten wzrósł względem 2015 r. o 17,2 p. proc. do 41,6% w 2024 r.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim wysokość nakładów na środki trwałe przeznaczone na ochronę środowiska wyniosła 806,8 mln zł (807,1 mln zł w 2015 r.). Z nakładów tych najwięcej środków przeznaczono na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (45,6%), a zaraz potem na gospodarkę ściekową i ochronę wód (42,9%). Nakłady na finansowanie gospodarki wodnej w 2024 r. przeznaczone zostały głównie na ujęcia i doprowadzenia wody (57,3%). W 2024 r. przeciętnie na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wydano 460,31 zł na 1 mieszkańca województwa (o 39,08 zł na 1 mieszkańca mniej niż w Polsce), tj. o 106,35 zł mniej niż przed rokiem i o 13,66 zł więcej niż w 2015 r.

SPOŁECZEŃSTWO

Na koniec grudnia 2025 r. województwo kujawsko-pomorskie zamieszkiwało 1 971,9 tys. osób, tj. 5,3% populacji Polski. Od 2015 r. w województwie utrzymuje się przewaga liczby zgonów nad liczbą urodzeń, co skutkuje ujemnym przyrostem naturalnym. Współczynnik urodzeń zmalał z 9,19 osób na 1000 ludności w 2015 r. do 5,77 osób w 2025 r., a współczynnik zgonów wzrósł się odpowiednio z 9,83 osób na 1000 ludności do 11,41 osób. Od 2015 r. najniższy współczynnik przyrostu naturalnego odnotowano w 2021 r. (minus 5,71 osób na 1000 ludności). W 2025 r. było to minus 5,65 osoby na 1000 ludności. W 2025 r. utrzymało się zjawisko nadwyżki odpływu migracyjnego z województwa nad napływem migracyjnym. Współczynnik salda migracji ogólnej na pobyt stały wyniósł minus 0,60 osób na 1000 ludności (przy czym dla migracji zagranicznej był dodatni i wyniósł 0,19). Omawiane zjawiska wpłynęły na rzeczywiste zmniejszenie liczby mieszkańców województwa. W 2025 r. w stosunku do 2015 r. stopa przyrostu rzeczywistego wyniosła minus 5,5 co oznacza, że w tym czasie na każde 1000 mieszkańców województwa ubyło 55 osób.

Utrzymują się tendencje świadczące o starzeniu się społeczeństwa województwa, na co wskazuje chociażby coraz wyższa mediana wieku jego mieszkańców. W 2025 r. dla mężczyzn wyniosła ona 42,6 roku, a dla kobiet 45,9 roku (w 2015 r. odpowiednio 38,0 lat i 41,4 roku).

Zmiany dotyczą także struktury wieku ludności województwa. W 2025 r. w porównaniu z 2015 r. liczba dzieci i młodzieży w wieku 0-14 lat zmniejszyła się o 13,4%, a ludności w wieku 65 lat i więcej przybyło o 31,8%. Współczynnik młodości demograficznej wyniósł 13,8%, a współczynnik starości demograficznej wyniósł 21,4%. Było to odpowiednio o 1,3 p. proc. mniej i o 6,1 p. proc. więcej niż w 2015 r.

Najczęstszą przyczyną zgonów w 2024 r. w województwie, podobnie jak w 2015 r., były choroby układu krążenia oraz nowotwory. Łącznie były one przyczyną 60,5% zgonów. Względem 2015 r. liczba zgonów spowodowana chorobami układu krążenia zmniejszyła się o 31,5%, natomiast tych, spowodowanych chorobami nowotworowymi było więcej o 15,3%. W 2024 r. COVID-19 był przyczyną 0,5% wszystkich zgonów w województwie (w 2021 r. było to 18,4%).

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 4 kwartale 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim współczynnik aktywności zawodowej (58,3%) zmalał w porównaniu z 4 kwartałem roku poprzednim (o 0,9 p. proc.), ale wzrósł względem 4 kwartału 2021 r. (o 0,7 p. proc.). Zmalała też w skali roku (o 1,0 p. proc.) wartość wskaźnika zatrudnienia do 55,9% w 4 kwartale 2025 r. Odnotowano natomiast jej wzrost w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. (o 0,6 p. proc.). Stopa bezrobocia zwiększyła się z 3,9% w 4 kwartale 2021 r. do 4,1% w 4 kwartale 2025 r. (w ujęciu rocznym wzrost o 0,3 p. proc.). Populacja biernych zawodowo w 4 kwartale 2025 r. obejmowała 41,7% ludności w wieku 15–89 lat. Wśród biernych zawodowo w grupie wieku 15–74 lata największy udział stanowili pozostający na emeryturze (50,5% osób biernych zawodowo nieposzukujących pracy).

Na koniec 2025 r. w powiatowych urzędach pracy w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych było 59,3 tys. osób bezrobotnych (6,7% wszystkich w Polsce). Ich liczba zwiększyła się względem roku poprzedniego (o 7,2%), ale zmalała w odniesieniu do 2015 r. (o 44,7%). Większość bezrobotnych (52,0%) to osoby długotrwale bezrobotne, ale udział tej grupy zmniejszył się względem notowanego w 2015 r. (o 6,9 p. proc.). Na koniec grudnia 2025 r. stopa bezrobocia rejestrowanego wyniosła 7,8% (w Polsce o 2,1 p. proc. niższa). Było to więcej o 0,5 p. proc. w ujęciu rocznym.

Liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie kujawsko-pomorskim na koniec października 2025 r. wyniosła 744,9 tys. osób (4,9% wszystkich w Polsce). W porównaniu z analogicznym miesiącem 2024 r. było to o 0,7% mniej pracujących. W końcu października 2025 r. większość wśród pracujących stanowili mężczyźni (53,8%). Najwięcej osób pracowało w przemyśle (22,9%).

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2024 r. w województwie wyniosło 7710,48 zł, tj. o 117,8% więcej niż w 2015 r. Było ono o 10,7% niższe od notowanego w Polsce.

Przeciętna liczba emerytów i rencistów w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. liczyła 493,9 tys. osób. Było to o 7,9% więcej niż w 2015 r. Przeciętna emerytura i renta brutto wypłacana w 2025 r. z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 3797,49 zł. Było to w ujęciu rocznym więcej o 8,8%, a względem 2015 r. więcej o 108,0%. Rolnikom indywidualnym wypłacano średnio miesięcznie świadczenia w kwocie 2287,69 zł, tj. względem porównywanych lat więcej odpowiednio o 7,0% i o 92,0%.

W 2024 r. w gospodarstwach domowych w województwie kujawsko-pomorskim przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji wynosił 2957,75 zł na 1 osobę (o 145,31 zł mniej na 1 osobę niż przeciętnie w Polsce). Było to o 19,1% więcej niż rok wcześniej i o 144,7% więcej niż w 2015 r. Wskaźnik zagrożenia ubóstwem w 2024 r. w województwie był wyższy od notowanego w Polsce o 4,5 p. proc. i wyniósł 18,3%.

Liczba osób objętych świadczeniami środowiskowej pomocy społecznej w 2024 r. była mniejsza zarówno w porównaniu z 2023 r., jak i względem 2015 r. W omawianym roku beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej było 4,6% ogólnej liczby mieszkańców województwa. Było to o 0,3 p. proc. mniej niż w 2023 r. i o 5,1 p. proc. mniej niż w 2015 r. Kartę Dużej Rodziny w 2024 r. posiadało 94,8 tys. rodzin. Było to o 5,7% więcej niż rok wcześniej. Przeciętnie miesięcznie świadczeniami z programu „Rodzina 800+” w 2024 r. objętych było 350,1 tys. dzieci. Wydatki na ten cel wyniosły 3390,6 mln zł.

Opiekę nad dziećmi do 3 lat w końcu 2024 r. sprawowało w województwie 270 funkcjonujących placówek. Dysponowały one 10,9 tys. miejsc, a według stanu na 31 grudnia 2024 r. przebywało w nich 8,0 tys. dzieci. Zarówno liczba placówek, miejsc, jak i liczba dzieci wzrosła nieco względem roku poprzedniego, jak i wyraźnie w odniesieniu do 2015 r. W ramach systemu oświaty w roku szkolnym 2024/2025 wychowaniem przedszkolnym objętych było 71,3 tys. dzieci, tj. o 27,7% więcej niż w roku szkolnym 2015/2016. Na koniec września 2024 r. w województwie działały 1072 placówki wychowania przedszkolnego, tj. o 32 placówki więcej niż w 2015 r. Większość dzieci (78,0% w roku szkolnym 2024/2025) uczęszczała do przedszkoli, których liczba zwiększyła się w porównaniu z rokiem szkolnym 2015/2016 o 130 placówek.

Ze szkół ponadpodstawowych w województwie (417 placówek) największym zainteresowaniem uczniów cieszyła się nauka w ogólnozawodowych szkołach średnich (42,8 tys. uczniów). Drugie pod względem liczby uczniów były liceach ogólnokształcących (33,6 tys. uczniów). Spośród dostępnych kierunków kształcenia, najwięcej absolwentów ogólnozawodowych szkół średnich, jak i szkół branżowych I stopnia ukończyło kierunki z podgrupy inżynieryjno-technicznej. Egzamin maturalny w 2025 r. zdało 78,6% wszystkich osób, które do niego przystąpiły, tj. o 4,2 p. proc. mniej niż rok wcześniej.

Według BAEL w strukturze ludności województwa pod względem poziomu wykształcenia w 4 kwartale 2025 r. największy udział, tj. 25,7% ludności w wieku 15–89 lat, stanowiły osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym. Osoby legitymujące się wykształceniem wyższym w omawianej strukturze stanowiły 23,2%. Względem 4 kwartału 2021 r. udział wspomnianych grup zwiększył się odpowiednio o 1,5 p. proc. i o 0,7 p. proc., a największy wzrost dotyczył osób z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 2,2 p. proc.).

Z osób, które uzyskały dyplomy ukończenia studiów w województwie w 2024 r. (12,3 tys.) największy był udział (26,6%) absolwentów kierunków studiów z grupy biznes, administracja i prawo. Studenci najczęściej wybierali kształcenie w ośrodkach akademickich zlokalizowanych w największych miastach województwa, tj. w Bydgoszczy i w Toruniu. Zaledwie 7,4% studentów w roku akademickim 2024/2025 kształciło się poza tymi miastami na uczelniach w województwie.

Mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego mają dostęp do świadczeń realizowanych w ramach systemu ochrony zdrowia. W końcu 2024 r. dostęp mieszkańców województwa do większości grup personelu medycznego poprawił się bądź utrzymał na poziomie z roku poprzedniego, jak i z 2019 r. Przykładowo liczba lekarzy ze średnio 28 na 10 tys. ludności w 2019 r. zwiększyła się do 33 na 10 tys. ludności w 2024 r.

Szereg świadczeń zdrowotnych podstawowej i specjalistycznej opieki zdrowotnej realizowały dla pacjentów placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej. W końcu 2024 r. w województwie przypadało średnio 1574 mieszkańców na 1 tego rodzaju placówkę. Było to o 220 osób mniej na 1 placówkę niż w 2015 r. W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r. udzielono w województwie 19,6 mln porad lekarskich i stomatologicznych, tj. o 15,1% więcej niż w 2015 r.

Stacjonarną opiekę zdrowotną realizują m.in. szpitale ogólne. W 2024 r. dysponowały one w województwie średnio 42,2 łózkami w przeliczeniu na 10 tys. ludności (w 2015 r. średnio 47,2 łóżek na 10 tys. ludności). W omawianym roku w placówkach tych w trybie stacjonarnym leczono 434,5 tys. osób, tj. o 6,9% osób więcej niż w 2015 r. Ze stacjonarnego leczenia w sanatoriach i szpitalach uzdrowiskowych (łącznie 34 placówki) w 2024 r. skorzystało 166,0 tys. pacjentów i kuracjuszy (20,8% wszystkich w kraju; 2. pozycja po województwie zachodniopomorskim), tj. o 1,8% mniej niż w 2023 r., ale o 27,9% więcej niż w 2015 r.

GOSPODARKA

Analizując zmianę wartości produktu krajowego brutto (PKB) można określić rozwój ekonomiczny regionu. Na podstawie wstępnego szacunku wartość PKB w 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 153798 mln zł (4,2% wartości PKB wytworzonego w Polsce). Było to (w cenach bieżących) więcej niż w 2023 r. (o 7,2%) i więcej niż w 2020 r. (o 48,8%). W Polsce odnotowano odpowiednio wzrost o 7,0% i wzrost o 54,6%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2024 r. w województwie było to 78539 zł (o 7,8% więcej w cenach bieżących niż rok wcześniej), co stanowiło 80,7% PKB przypadającego na 1 mieszkańca Polski.

W 2023 r. największą część (28,3%) wojewódzkiej wartości dodanej brutto (WDB) wygenerowały jednostki przemysłowe. W tworzeniu WDB duże znaczenie miały też jednostki z następujących sekcji: Handel; naprawa pojazdów samochodowych⁴; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomia⁴; Informacja i komunikacja (ich udział wyniósł 26,5%). Poziom wydajności pracy można określić dzięki WDB przeliczonej na 1 pracującego w gospodarce narodowej. W 2023 r. w województwie wyniosła ona 182719 zł na 1 pracującego (11,2% mniej niż w Polsce), tj. o 8,1% więcej niż w roku poprzednim i o 40,9% więcej niż w 2020 r.

W 2025 r. w porównaniu z 2015 r. liczba podmiotów wpisanych do rejestru REGON w województwie kujawsko-pomorskim wzrosła o 21,2% (do 234,5 tys. podmiotów). W omawianym roku w województwie przypadało 1189 podmiotów w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. Było to znacznie mniej niż w Polsce (1458 podmiotów na 10 tys. mieszkańców). W województwie, podobnie, jak w kraju, utrzymała się przewaga nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej nad tymi zlikwidowanymi. W 2025 r. na 100 podmiotów wykreślonych z rejestru REGON przypadało 141 nowo zarejestrowanych (w Polsce 163); w 2015 r. – 111 podmiotów.

W 2025 r. wyniki finansowe badanych przedsiębiorstwa niefinansowych (o liczbie pracujących 50 i więcej osób, prowadzących księgi rachunkowe) w województwie kujawsko-pomorskim były niższe niż w roku poprzednim. Wynik finansowy netto był niższy w ujęciu rocznym o 1,6% (w kraju wyższy o 13,5%). W 2025 r. zysk netto wykazało 73,8% badanych przedsiębiorstw (w roku poprzednim 76,5%), a udział przychodów tych przedsiębiorstw w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności wyniósł 78,1% (wobec 87,0% w 2024 r.). Wskaźnik poziomu kosztów wyniósł 95,8% i był najwyższy w ostatnim dziesięcioleciu.

W skali roku zmalały wartości wskaźników rentowności obrotu brutto i netto, odpowiednio do 4,2% i do 3,5% w 2025 r. Najbardziej opłacalnym rodzajem działalności była Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wskaźnik rentowności obrotu netto w 2025 r. wyniósł 13,3%).

Nakłady inwestycyjne poniesione w 2025 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe z województwa kujawsko-pomorskiego były wyższe niż przed rokiem o 10,1%. (w kraju wyższe o 3,6%). Liczba inwestycji rozpoczętych zmniejszyła się w skali roku o 8,4%, a wartość kosztorysowa zmniejszyła się o 19,1% (w kraju odpowiednio spadek o 2,2% i wzrost o 9,8%).

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim nie zachowana została tendencja wzrostowa (od 2015 r.) nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową (B+R) – w ujęciu rocznym po raz pierwszy od 2016 r. odnotowano ich spadek. W porównaniu z 2023 r. nakłady te zmniejszyły się o 5,2%, a względem 2015 r. wzrosły ponad 3-krotnie. Wartość omawianych nakładów na działalność B+R przypadająca na 1 mieszkańca w województwie wyniosła 584 zł w 2024 r. i spadła w porównaniu z rokiem poprzednim (o 4,6%), ale wzrosła w stosunku do 2015 r. (ponad 3-krotnie). W Polsce w 2024 r. nakłady wewnętrzne na działalność B+R również spadły z odniesieniem do 2023 r. (o 3,1%), a w stosunku do województwa kujawsko-pomorskiego były ponad 2-krotnie wyższe i wyniosły 1370 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

Na rynku rolnym w 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim nastąpiło zwiększenie produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w porównaniu z rokiem poprzednim (o 3,6%), oraz w odniesieniu do 2015 r. (o 14,1%). W przypadku rzepaku i rzepiku była ona wyższa niż w 2024 r. o 2,0%, ale niższa niż w 2015 r. o 3,0%. Produkcja ziemniaków w 2025 r. była wyższa niż w 2024 r. i 2015 r., odpowiednio o 31,8% i o 72,5%. W 2025 r. uzyskano wyższe zbiory buraków cukrowych zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (o 6,7%), jak i zdecydowanie wyższe w odniesieniu do 2015 r. (wzrost o 126,7%). Dane statystyczne dotyczące zwierząt gospodarskich wskazują na utrzymujący się znaczny udział pogłowia bydła i trzody chlewnej w województwie w pogłowiu krajowym (na 1 czerwca 2025 r. było to odpowiednio 7,9% i 9,4%). Według stanu na 1 czerwca 2025 r. obsada bydła na 100 ha użytków rolnych (UR) w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 46,7 szt. i była ona niższa niż w roku poprzednim (o 1,2 szt.), ale wyższa niż w 2015 r. (o 0,1 szt.). Obsada trzody chlewnej wyniosła w 2025 r. 82,5 szt. na 100 ha UR. Było to mniej zarówno w porównaniu z 2024 r., jak i z 2015 r., odpowiednio o 0,6 szt. i o 42,0 szt. na 100 ha UR. W 2025 r. w odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano w skupie spadek cen pszenicy, ziemniaków jadalnych i żywca wieprzowego. Natomiast więcej niż w roku poprzednim płacono w skupie za żyto, za żywiec wołowy i drobiowy oraz za mleko.

Zgodnie z danymi krótkookresowymi, w 2025 r. w porównaniu z rokiem poprzednim produkcja sprzedana przemysłu w województwie kujawsko-pomorskim wzrosła (w cenach stałych) o 3,3% (w Polsce wzrost o 3,0%), a względem 2021 r. wzrosła o 13,7%. W skali roku nastąpił wzrost udziału sekcji Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ – wzrost z 1,7% w 2024 r. do 1,9% w 2025 r. Wydajność pracy w Przemysle zwiększyła się (w cenach stałych) w odniesieniu do roku poprzedniego o 4,6%, przy jednoczesnym zmniejszeniu się przeciętnego zatrudnienia (o 1,3%).

W 2025 r., po dwóch latach spadku, w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa (o 11,4%) w ujęciu rocznym i był on silniejszy niż w kraju (wzrost o 4,2%). Natomiast trzeci rok z rzędu odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w sekcji Budownictwo (o 2,7%). Wydajność pracy w tej sekcji, mierzona produkcją sprzedaną na 1 zatrudnionego, wzrosła w ujęciu rocznym o 14,5% (w 2024 r. była niższa o 2,2%).

Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w 2025 r. wzrosła o 7,7% w stosunku do roku poprzedniego (w 2024 r. notowano spadek o 9,2%), a w odniesieniu do 2021 r. wzrosła o 22,8%. Niemal dwukrotny wzrost sprzedaży produkcji budowlano-montażowej dotyczył podmiotów zajmujących się robotami budowlanymi specjalistycznymi.

Po dwóch latach z rzędu, gdzie notowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania, w 2025 r. odnotowano ich wzrost (o 1,1%) w ujęciu rocznym, był on jednak mniejszy niż w kraju (wzrost o 4,1%). W odniesieniu do 2021 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania była niższa o 16,9%, (w Polsce była niższa o 11,2%).

W 2025 r. w województwie wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim o 2,7% (w kraju wzrost o 4,6%). W 2024 r. w województwie odnotowano wzrost o 13,1%, a w 2015 r. wzrost o 7,1%. W 2025 r. największy roczny wzrost w sprzedaży odnotowano w grupie farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny (o 26,4%), a spadek w grupie prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 16,2%). Sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w województwie kujawsko-pomorskim wzrosła w ujęciu rocznym o 9,4% (w Polsce wzrost o 4,6%).

Moc zainstalowana w elektrowniach w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. to 4016,6 MW (5,5% mocy krajowej). Była ona o 163,5% większa niż w 2015 r. Natomiast moc osiągalna wzrosła o 190,3%. Moc osiągalna stanowiła 98,3% mocy zainstalowanej (w Polsce 97,1%). Produkowana w województwie w 2024 r. energia elektryczna (8806,0 GWh) to 5,1% produkcji krajowej (w 2015 r. było to 2,3%). W porównaniu z 2015 r. wzrosła ona o 136,0%, w tym ta produkowana z odnawialnych nośników energii o 94,8%. Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie (56,6%) był znacznie wyższy niż w Polsce (29,0%). Energia elektryczna z odnawialnych źródeł energii wyprodukowana w 2024 r. w województwie to 10,0% produkcji krajowej.

ZARZĄDZANIE ROZWOJEM

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim wzrosły w porównaniu z rokiem poprzednim zarówno łączne dochody (o 17,6%), jak i wydatki (o 11,6%) budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST). Względem 2015 r. wzrosty te zaznaczyły się jeszcze wyraźniej (odpowiednio o 107,8% i o 112,3%). W 2024 r. uzyskano dochody w kwocie 11168,02 zł na 1 mieszkańca, a wydano 11128,57 zł na 1 mieszkańca. W omawianym roku dochody własne stanowiły 45,0% dochodów ogółem (wobec 43,9% w 2023 r.). Wydatki inwestycyjne wyniosły 18,4 % wszystkich wydatków JST (21,6% w 2023 r.).

Jednostki samorządu terytorialnego zamknęły rok budżetowy 2024 dodatnim wynikiem finansowym w kwocie 78,5 mln zł (w roku poprzednim odnotowano deficyt budżetowy w kwocie 946,4 mln zł). Relacja wyniku finansowego do dochodu wyniosła 0,4 (w 2023 r. było to minus 5,0%). Najwyższy wynik finansowy odnotował samorząd województwa (170,0 mln zł). Większość spośród 164 JST funkcjonujących w województwie odnotowała deficyt budżetowy (51,2% jednostek, 81,7% w 2023 r.). Budżety samorządów gmin zamknęły rok 2024 deficytem (minus 129,0 mln zł). Względem 2023 r. zadłużenie JST zwiększyło się o 6,9%. W 2024 r. zadłużenie wyniosło ono 2838,55 zł na 1 mieszkańca. Najbardziej zadłużone były miasta na prawach powiatu (4291,72 zł na 1 mieszkańca).

Do końca 2025 r. całkowita wartość wniosków o dofinansowaniu ze środków europejskich na projekty realizowane w województwie kujawsko-pomorskim w ramach Umowy Partnerstwa dla realizacji polityki spójności na lata 2021–2027 w Polsce wyniosła 972,72 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Było to o 35,5% mniej na 1 mieszkańca niż w Polsce. Wartość projektów zrealizowanych w województwie stanowiła 3,4% wartości takich projektów w Polsce. Najwięcej środków w województwie kujawsko-pomorskim pochodziło z Funduszu Europejskiego dla Kujaw i Pomorza, tj. 704,39 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

W zarządzaniu rozwojem województwa istotne jest planowanie przestrzenne. W 2024 r. obowiązywało w województwie kujawsko-pomorskim 4,5 tys. planów zagospodarowania przestrzennego, tj. o 2,5% więcej niż w roku poprzednim. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w województwie stanowił 9,1% (w kraju 32,5% ogólnej powierzchni). W 2024 r. gminny program rewitalizacji posiadało 7 gmin w województwie.

Zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030) 7 miast w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. uznanych zostało za tracące funkcje społeczno-gospodarcze, tj. Chełmno, Grudziądz, Inowrocław, Nakło nad Notecią, Świecie, Włocławek oraz Rybin. Ta ostatnia gmina miejska wraz z innymi 50 gminami znalazła się też w grupie gmin ze statusem obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją.

Executive Summary

ENVIRONMENT

The Kujawsko-Pomorskie Voivodship is the 10th largest voivodship in Poland in terms of area. As of 1 January 2025, it covered nearly 18.0 thousand km², i.e. 5.7% of the country's total area. Administratively, it is divided into 19 powiats, 4 cities with powiat status and 144 gminas. As of the end of December 2025, there were 56 cities and towns within the voivodship, including 39 in urban-rural gminas. According to the Nomenclature of Territorial Units for Statistics (NUTS), there are 5 subregions in the voivodship.

Agricultural land accounts for the largest share of the voivodship's geodesic area. As at 1 January 2025, it accounted for 64.7% (4th place nationally), i.e. 0.4 pp less than in 2015. In comparison with 2015, however, the share of built-up and urbanised areas increased by 0.7 pp (to 5.7% in 2025). The total area of forest land in 2024 increased by 0.6 thousand ha compared with 2015. Its share of the voivodship's total area in 2024 stood at 24.0%, and the share of forests (the so-called forest cover index) at 23.5%.

As at 31 December 2024, the area of special nature value under legal protection accounted for 32.2% of the total area of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (ranking 6th among all voivodships). There were 2 913 m² of the area of special nature value under legal protection per capita (compared to 2 699 m² per capita in Poland).

In 2024, compared with 2015, water consumption for the needs of the national economy and population in the voivodship increased (by 2.2%). The largest share of water was used for the operation of the water supply network (42.6%). Slightly less water was used for industrial purposes (39.5%). By comparison, in Poland, the highest water consumption was recorded in industry (68.3%). In 2024, water consumption for the needs of the national economy and the population amounted to 114.7 m³ per capita (214.1 m³ per capita in Poland). In households, water consumption in 2024 increased by 4.3% compared with 2015. The annual average consumption from the water supply system in 2024 amounted to 37.2 m³ of water per capita, i.e. 3.2 m³ of water per capita more than in 2015.

In 2024, 142.5 hm³ of municipal and industrial wastewater were discharged to surface water or to the ground. A total of 137.2 hm³ of wastewater required treatment, of which 99.1% was treated. Compared with 2015, there was an increase in both the amount of industrial wastewater discharged during the year (by 17.7%) and the amount of municipal wastewater discharged (by 10.9%).

As at 31 December 2024, 47 industrial wastewater treatment plants were operating in the voivodship with a total design capacity of 432.0 m³ per day, which was 3.8% lower than in 2015. There were also 136 municipal wastewater treatment plants in operation, with a total design capacity of 441.9 m³ per day, i.e. 0.3% lower than in 2015. The proportion of the population connected to wastewater treatment plants rose from 72.1% in 2015 to 73.7% in 2024, with an increase recorded only in rural areas, from 37.1% to 43.8%, whilst in urban areas there was a slight decrease from 95.7% to 95.5% in 2024. By way of comparison, in 2024 this indicator was 2.5 pp higher nationwide than in the voivodship.

As at 31 December 2024, 98 out of 1 800 of all plants in Poland that were of significant nuisance to air quality, i.e. those with the highest emissions of pollutants into the air in the country, were located in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. The volume of emissions of particulate pollutants reported by them amounted to 1.4 thousand tonnes (9.1% of emissions in Poland). This represented a decrease of 46.8% compared with 2015. The emissions of gaseous pollutants from these plants in the year in question amounted to 8 700.8 thousand tonnes (5.2% of emissions in Poland), i.e. 3.8% more than in 2015. In 2024, air pollution reduction systems retained or neutralised 99.5% of particulate matter and 66.6% of gases (excluding CO₂) emitted by plants that are of significant nuisance to air quality.

In 2024, 1 471.7 thousand tonnes of industrial waste were generated in the voivodship (1.4% of the total industrial waste in the country), i.e. 56.4% less than in 2015. During this period, 742.8 thousand tonnes of municipal waste were collected. This was 25.3% more than in 2015. On average, 373 kg of municipal waste were collected per capita, i.e. 89 kg more per capita than in 2015. 84.2% of all municipal waste generated was collected from households.

A positive development observed in the voivodship, as in the country as a whole, was the increase in the proportion of separately collected waste within total municipal waste, from 21.6% in 2015 to 38.7% in 2024. In households, this share increased by 17.2 pp compared with 2015, reaching 41.6% in 2024.

In 2024, the amount of outlays on fixed assets earmarked for environmental protection in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship amounted to PLN 806.8 million (PLN 807.1 million in 2015). Of these outlays, the largest share was allocated to protection of air and climate (45.6%), followed closely by wastewater management and water protection (42.9%). Expenditure on water management in 2024 was mainly allocated to water intake and supply (57.3%). In 2024, an average of PLN 460.31 per capita was spent in the voivodship on fixed assets for environmental protection and water management (PLN 39.08 per capita less than in Poland), i.e. PLN 106.35 less than a year earlier and PLN 13.66 more than in 2015.

SOCIETY

At the end of December 2025, the Kujawsko-Pomorskie Voivodship had a population of 1 971.9, representing 5.3% of Poland's total population. Since 2015, the number of deaths has consistently exceeded the number of births in the voivodship, resulting in a negative natural increase. The birth rate fell from 9.19 births per 1 000 population in 2015 to 5.77 births in 2025, whilst the death rate rose from 9.83 deaths per 1 000 population to 11.41 deaths. Since 2015, the lowest natural growth rate was recorded in 2021 (minus 5.71 per 1 000 population). In 2025, this stood at minus 5.65 per 1 000 population. In 2025, the phenomenon of an excess of migration outflow from the Kujawsko-Pomorskie Voivodship over migration inflow continued. The rate of net migration for permanent residence was minus 0.60 persons per 1 000 population (though for international migration it was positive at 0.19). These trends led to an actual decrease in the voivodship's population. In 2025, compared with 2015, the actual increase rate was minus 5.5, meaning that during this period, for every 1 000 inhabitants of the voivodship, there was a decrease of 55 persons.

Trends indicating the ageing of the voivodship's population continue, as evidenced, for example, by the steadily rising median age of its inhabitants. In 2025, this stood at 42.6 years for men and 45.9 years for women (compared with 38.0 years and 41.4 years respectively in 2015).

Changes also concern the age structure of the voivodship's population. In 2025, compared with 2015, the number of children and young people aged 0–14 fell by 13.4%, whilst the population aged 65 and over increased by 31.8%. The demographic youth rate stood at 13.8%, whilst the old-age rate stood at 21.4%. They were 1.3 pp lower and 6.1 pp higher, respectively, than in 2015.

As in 2015, the most common causes of death in the voivodship in 2024 were cardiovascular diseases and neoplasms. Together, they accounted for 60.5% of all deaths. Compared with 2015, the number of deaths caused by cardiovascular diseases fell by 31.5%, whilst those caused by neoplasms rose by 15.3%. In 2024, COVID-19 accounted for 0.5% of all deaths in the voivodship (in 2021, this figure was 18.4%).

According to the Labour Force Survey (LFS), in the fourth quarter of 2025, the activity rate in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (58.3%) fell compared with the fourth quarter of the previous year (by 0.9 pp), but increased compared with the fourth quarter of 2021 (by 0.7 pp). The employment rate also fell year-over-year (by 1.0 pp) to 55.9% in the fourth quarter of 2025. However, an increase was recorded compared with the fourth quarter of 2021 (by 0.6 pp). The unemployment rate rose from 3.9% in the fourth quarter of 2021 to 4.1% in the fourth quarter of 2025 (an increase of 0.3 pp year-over-year). The economically inactive population in the fourth quarter of 2025 accounted for 41.7% of the population aged 15–89. Among the economically inactive in the 15–74 age group, the largest share were retirement pensioners (50.5% of the economically inactive not looking for a job).

At the end of 2025, 59.3 thousand unemployed persons were registered with powiat labour offices in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship (6.7% of the total in Poland). Their number increased compared with the previous year (by 7.2%), but decreased compared with 2015 (by 44.7%). The majority of the unemployed (52.0%) were long-term unemployed persons, but the share of this group decreased compared with 2015 (by 6.9 pp). At the end of December 2025, the registered unemployment rate stood at 7.8% (2.1 pp lower in Poland). This was 0.5 pp higher year-over-year.

The number of employed persons in the national economy in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship stood at 744.9 thousand at the end of October 2025 (4.9% of the total in Poland). Compared with the same month in 2024, this represented a 0.7% decrease in the number of employed persons. At the end of October 2025, men accounted for the majority of the employed (53.8%). The largest number of persons were employed in industry (22.9%).

The average monthly gross wage and salary in the voivodship in 2024 was PLN 7 710.48, i.e. 117.8% higher than in 2015. It was 10.7% lower than the national average.

The average number of pensioners in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2025 stood at 493.9 thousand. This was 7.9% more than in 2015. The average gross retirement pension and other pension paid in 2025 from the non-agricultural social security system amounted to PLN 3 797.49. This represented an increase of 8.8% year-over-year and 108.0% compared with 2015. Private farmers received an average monthly benefit of PLN 2 287.69, marking an increase of 7.0% and 92.0% respectively compared with the years under comparison.

In 2024, the average monthly disposable income per capita in households in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship stood at PLN 2 957.75 (PLN 145.31 less per capita than the national average). This was 19.1% higher than in the previous year and 144.7% higher than in 2015. The at-risk-of-poverty rate in the voivodship in 2024 was 4.5 pp higher than the national average and stood at 18.3%.

The number of persons covered by the provision of social assistance at domicile in 2024 was lower than in both 2023 and 2015. In the analysed year, 4.6% of the voivodship's total population were beneficiaries of social assistance at domicile. This proportion was 0.3 pp lower than in 2023 and 5.1 pp lower than in 2015. In 2024, 94.8 thousand families held a Large Family Card. There were 5.7% more of them than a year earlier. On average, monthly benefits from the 'Family 800+' programme covered 350.1 thousand children each month in 2024. Expenditure for this purpose amounted to PLN 3 390.6 million.

At the end of 2024, there were 270 functioning establishments providing care for children up to 3 years of age in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship. These establishments had a total capacity of 10.9 thousand places, and as at 31 December 2024, 8.0 thousand children attended them. The number of establishments, places and children all increased slightly compared with the previous year, and significantly compared with 2015. Within the education system, 71.3 thousand children were enrolled in pre-primary education in the 2024/2025 school year, i.e. 27.7% more than in the 2015/2016 school year. At the end of September 2024, there were 1 072 pre-primary establishments operating in the voivodship, i.e. 32 more than in 2015. The majority of children (78.0% in the 2024/2025 school year) attended nursery schools, the number of which had increased by 130 compared with the 2015/2016 school year.

Of the post-primary schools in the voivodship (417 establishments), general vocational secondary schools were the most popular among students (42.8 thousand students). General secondary schools came second in terms of student numbers (33.6 thousand students). Among the available narrow fields of education, the highest number of graduates from general vocational secondary schools and stage I sectoral vocational schools were from the engineering and engineering trades subgroup. In 2025, 78.6% of all those who took the matriculation examination passed it, 4.2 pp fewer than a year earlier.

According to the LFS, in the fourth quarter of 2025, the largest share of the voivodship's population by educational attainment—namely 25.7% of the population aged 15–89—was made up of persons with post-secondary and vocational secondary education. Those with tertiary education accounted for 23.2% of this structure. Compared to the fourth quarter of 2021, the share of these groups increased by 1.5 pp and 0.7 pp respectively, with the largest increase observed among those with general secondary education (by 2.2 pp).

Of those who obtained their degrees in the voivodship in 2024 (12.3 thousand), the largest proportion (26.6%) were persons graduating from the business, administration and law field. Students most often chose to study at academic institutions located in the voivodship's largest cities, namely Bydgoszcz and Toruń. Only 7.4% of students in the 2024/2025 academic year studied outside these cities at higher education institutions within the voivodship.

The inhabitants of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship have access to services provided under the national health care system. At the end of 2024, inhabitants' access to most groups of medical personnel had improved or remained at the same level as in the previous year and in 2019. For example, the number of doctors rose from an average of 28 per 10 000 inhabitants in 2019 to 33 per 10 000 inhabitants in 2024.

A range of primary and specialist health care services were provided to patients by out-patient health care facilities. At the end of 2024, there were on average 1 574 inhabitants per facility of this type in the voivodship. There were 220 fewer persons per facility than in 2015. As part of out-patient health care, 19.6 million medical and dental consultations were provided in the voivodship in 2024, i.e. 15.1% more than in 2015.

In-patient health care is provided by, amongst others, general hospitals. In 2024, these hospitals in the voivodship had an average of 42.2 beds per 10 000 inhabitants (compared with an average of 47.2 beds per 10 000 inhabitants in 2015). In the year in question, 434.5 thousand persons were treated as inpatients in these facilities, i.e. 6.9% more than in 2015. In 2024, 166.0 thousand patients and health resort patients (20.8% of the national total; ranking second after the Zachodniopomorskie Voivodship), i.e. 1.8% fewer than in 2023, but 27.9% more than in 2015.

ECONOMY

By analysing changes in the value of gross domestic product (GDP), it is possible to assess a region's economic development. According to preliminary estimates, GDP in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2024 amounted to PLN 153 798 million (4.2% of Poland's total GDP). This was (at current prices) higher than in 2023 (by 7.2%) and higher than in 2020 (by 48.8%). In Poland, increases of 7.0% and 54.6% were recorded respectively. In per capita terms, in 2024, this amounted to PLN 78 539 in the voivodship (7.8% more in current prices than a year earlier), which accounted for 80.7% of Poland's GDP per capita.

In 2023, industrial units accounted for the largest share (28.3%) of the voivodship's gross value added (GVA). Units from the following sections also played a significant role in generating GVA: Trade; repair of motor vehicles^Δ; Transportation and storage; Accommodation and catering^Δ; Information and communication (their combined share was 26.5%). The level of labour productivity can be determined as GVA per employed person in the national economy. In 2023, it amounted to PLN 182 719 per employed person in the voivodship (11.2% less than in Poland), i.e. 8.1% more than a year earlier and 40.9% more than in 2020.

In 2025, compared with 2015, the number of entities entered in the REGON register in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship increased by 21.2% (to 234.5 thousand entities). In that year, there were 1 189 entities per 10 000 inhabitants in the voivodship. There were significantly fewer of them than the national average (1 458 entities per 10 000 inhabitants). In the voivodship, as in the country as a whole, the number of newly registered entities in the national economy continued to exceed the number of those liquidated. In 2025, for every 100 entities removed from the REGON register, there were 141 newly registered ones (163 in Poland); in 2015, the figure was 111 entities.

In 2025, the financial results of the surveyed non-financial enterprises (with 50 or more employed persons and keeping accounts) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship were lower than in the previous year. The net financial result was 1.6% lower year-over-year (whilst nationally it was 13.5% higher). In 2025, 73.8% of the surveyed enterprises reported a net profit (compared to 76.5% in the previous year), and the share of revenue of these enterprises in the total amount of revenue from total activities was 78.1% (compared to 87.0% in 2024). The cost level indicator stood at 95.8% and was the highest in the last decade. On an annual basis, the gross turnover profitability indicator and the net turnover profitability indicator fell to 4.2% and 3.5% respectively in 2025. The most profitable section was Professional, scientific and technical activities (the net turnover profitability indicator in 2025 stood at 13.3%).

Investment outlays incurred in 2025 by non-financial enterprises in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship were 10.1% higher than in the previous year. (Nationally, they were 3.6% higher.) The number of investments commenced fell by 8.4% year-over-year, whilst the cost estimate value decreased by 19.1% (nationally, a decrease of 2.2% and an increase of 9.8% respectively).

In 2024, the upward trend (since 2015) in intramural expenditures on research and development (R&D) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship did not continue – on an annual basis, a decline was recorded for the first time since 2016. Compared with 2023, these expenditures decreased by 5.2%, whilst compared with 2015, they more than tripled. The value of these R&D expenditures per capita in the voivodship stood at PLN 584 in 2024, falling compared with the previous year (by 4.6%) but rising compared with 2015 (more than 3 times). In Poland in 2024, intramural expenditures on R&D also fell compared with 2023 (by 3.1%), and in relation to the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, they were more than twice as high, amounting to PLN 1 370 per capita.

In 2025, the agricultural market in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship saw an increase in the production of basic cereals and cereal mixtures compared with the previous year (by 3.6%) and compared with 2015 (by 14.1%). In the case of rape and turnip rape, production was 2.0% higher than in 2024, but 3.0% lower than in 2015. Potato production in 2025 was higher than in 2024 and 2015, by 31.8% and 72.5% respectively. In 2025, sugar beet harvest was higher both compared with the previous year (by 6.7%) and significantly higher compared with 2015 (an increase of 126.7%). Statistical data on livestock indicate that the voivodship continues to account for a significant share of the national cattle and pig populations (as at 1 June 2025, these stood at 7.9% and 9.4% respectively). As at 1 June 2025, the cattle stocking density per 100 ha of utilised agricultural area (UAA) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship stood at 46.7 heads, which was lower than in the previous year (by 1.2 heads) but higher than in 2015 (by 0.1 heads). The pig stocking density in 2025 was 82.5 heads per 100 ha of UAA. This was lower than in both 2024 and 2015, by 0.6 heads and 42.0 heads per 100 ha of UAA, respectively. In 2025, compared with the previous year, a fall in procurement prices was recorded for wheat, edible potatoes and live pigs. In contrast, higher prices were paid for rye, live cattle and poultry, and milk than in the previous year.

According to short-term data, in 2025, compared with the previous year, the sold production of industry in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship increased (at constant prices) by 3.3% (a 3.0% increase in Poland), and compared with 2021, it rose by 13.7%. On an annual basis, there was an increase in the share of the Electricity, gas, steam and air conditioning supply section – rising from 1.7% in 2024 to 1.9% in 2025. Labour productivity in Industry increased (at constant prices) by 4.6% compared with the previous year, whilst the average paid employment fell (by 1.3%).

In 2025, following two years of decline, the Kujawsko-Pomorskie Voivodship recorded an increase in the value of the sold production of construction (up 11.4%) year-over-year, which was stronger than the national figure (up 4.2%). However, for the third year in a row, there was a decline in the average paid employment in the Construction section (by 2.7%). Labour productivity in this section, measured as sold production per employee, rose by 14.5% year-over-year (in 2024 it was 2.2% lower).

The value of construction and assembly production sold in 2025 rose by 7.7% compared with the previous year (a 9.2% decline was recorded in 2024), and increased by 22.8% compared with 2021. The almost twofold increase in construction and assembly production sold was driven by entities engaged in specialised construction activities.

Following two consecutive years of decline in the number of dwellings completed, 2025 saw an increase (of 1.1%) year-over-year; however, this increase was smaller than the national figure (an increase of 4.1%). Compared with 2021, the number of dwellings completed was 16.9% lower (in Poland it was 11.2% lower).

In 2025, the value of retail sales (at current prices) in the voivodship increased by 2.7% compared with the previous year (a 4.6% increase nationally). In 2024, the voivodship recorded a 13.1% increase, and in 2015, a 7.1% increase. In 2025, the largest annual increase in sales was recorded in the pharmaceuticals, cosmetics and orthopaedic equipment group (by 26.4%), whilst a decrease was recorded in the newspapers, books, other sale in specialised stores group (by 16.2%). Wholesale trade (at current prices) in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship increased by 9.4% year-over-year (a 4.6% increase in Poland).

The installed capacity of power plants in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2024 was 4 016.6 MW (5.5% of the national capacity). This was 163.5% higher than in 2015. Meanwhile, the generating capacity increased by 190.3%. The generating capacity accounted for 98.3% of installed capacity (97.1% in Poland). The electricity generated in the voivodship in 2024 (8 806.0 GWh) accounted for 5.1% of national production (in 2015, this figure was 2.3%). Compared with 2015, it increased by 136.0%, including a 94.8% increase in electricity generated from renewable energy sources. The share of renewable energy in total electricity production in the voivodship (56.6%) was significantly higher than in Poland (29.0%). Electricity from renewable energy sources produced in the voivodship in 2024 accounted for 10.0% of national production.

DEVELOPMENT MANAGEMENT

In 2024, both the total revenue (up by 17.6%) and expenditure (up by 11.6%) of the budgets of local government units in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship increased compared with the previous year. Compared with 2015, these increases were even more pronounced (by 107.8% and 112.3% respectively). In 2024, revenue amounted to PLN 11 168.02 per capita, whilst expenditure stood at PLN 11 128.57 per capita. In the year in question, own revenue accounted for 45.0% of total revenue (compared to 43.9% in 2023). Investment expenditure amounted to 18.4% of the total expenditure of all local government units (21.6% in 2023).

Local government units ended the 2024 financial year with a surplus of PLN 78.5 million (the previous year saw a budget deficit of PLN 946.4 million). The ratio of the financial result to revenue was 0.4 (in 2023 it was -5.0%). The highest financial result was recorded by the voivodship government (PLN 170.0 million). The majority of the 164 local government units operating in the voivodship recorded a budget deficit (51.2% of units, 81.7% in 2023). The budgets of gminas closed the year 2024 with a deficit (minus PLN 129.0 million). Compared with 2023, the debt of local government units increased by 6.9%. In 2024, the debt stood at PLN 2 838.55 per inhabitant. The most indebted were cities with powiat status (PLN 4 291.72 per capita).

By the end of 2025, the total value of applications for European funding for projects implemented in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship under the Partnership Agreement for the implementation of cohesion policy in Poland for the years 2021–2027 amounted to PLN 972.72 per capita. This was 35.5% less per capita than in Poland. The value of projects implemented in the voivodship accounted for 3.4% of the value of such projects in Poland. The largest share of funding in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship came from the European Funds for Kuyavia and Pomerania, i.e. PLN 704.39 per capita.

Spatial planning plays a key role in managing the voivodship's development. In 2024, there were 4.5 thousand spatial development plans in force in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship, i.e. 2.5% more than in the previous year. The proportion of the total area of the voivodship covered by valid local spatial development plans was 9.1% (compared to 32.5% of the total area nationwide). In 2024, 7 gminas in the voivodship had a gmina revitalisation programme.

In accordance with the National Strategy for Regional Development 2030 (KSRR 2030), 7 towns and cities in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship were identified in 2024 as losing their socio-economic functions, namely Chełmno, Grudziądz, Inowrocław, Nakło nad Notecią, Świecie, Włocławek and Rypin. The last-mentioned urban gmina, along with 50 other gminas, was also included in the group of gminas classified as areas threatened by permanent marginalisation.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Kujawsko- -Pomorskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2024 r. (stan na 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2024 (as of 31 December) in %	0,2	0,2
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2024 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2024 in hm ³	8042,3	228,4
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2024 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2024 in hm ³	6921,8	142,5
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2024 r. w dam ³ Total municipal wastewater treated in 2024 in dam ³	1421608	70701
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2024 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2024 in tonnes/year:		
gazowych gaseous	168201440	8700812
pyłowych particulates	15345	1399
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2024 r. w % Total area under legal protection in total area in 2024 in %	32,2	32,2
Lesistość w 2024 r. w % Forest cover in 2024 in %	29,6	23,5
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2025 (as of 31 December)	119	110
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2025 r. Natural increase per 1000 population in 2025	-4,5	-5,6
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2025 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2025	0,3	-0,6
Przeciętne trwanie życia w 2024 r. (w latach) Life expectancy in 2024 (in years)		
mężczyźni males	74,9	74,5
kobiety females	82,3	82,0
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2024/2025 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6 in 2024/2025 school year	971	929
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^b w 2025 r. w % Employment rate by LFS ^b in 2025 in %	56,8	55,8

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. b Przeciętne w roku. Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydualnej Polski zamieszkałej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021.

a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year. b Annual averages. The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Kujawsko- -Pomorskie
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w 2025 r. w % Activity rate by LFS ^a in 2025 in %	58,6	58,2
Stoпа bezrobocia według BAEL ^a w 2025 r. w % Unemployment rate by LFS ^a in 2025 in %	3,1	4,1
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Registered unemployed persons per 1 job offer in 2025 (as of 31 December)	34	47
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2025 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2025 in PLN	8934,98	7898,92
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2025 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2025 in PLN	4054,57	3797,49
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2024 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2024 in PLN	3167,17	3019,44
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^c w 2024 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^c in 2024 in %	13,8	18,3
Współczynnik Giniego ^d w 2024 r. w % Gini coefficient ^d in 2024 in %	26,0	25,8
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2024 r. w % Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2024 in %	3,1	4,6
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2024 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2024 in thousand PLN	4667736	309669
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych ^e na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2024 r. (stan na 31 grudnia) Children staying in nurseries and children's clubs ^e per 1000 children up to the age of 3 in 2024 (as of 31 December)	219	200
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r. Population per out-patient health care unit in 2024	1375	1574
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2024 r.: Medical personnel per 10 thousand population in 2024:		
lekarze doctors	37,7	32,9
pielęgniarki nurses	58,7	57,7
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2024 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2024	42,6	42,2
Produkt krajowy brutto ^f (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2024 r. w zł Gross domestic product ^f (current prices) per capita in 2024 in PLN	97357	78539
Podmioty gospodarki narodowej ^g na 10 tys. ludności w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Entities of the national economy ^g per 10 thousand population in 2025 (as of 31 December)	1458	1189
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ^g na 10 tys. ludności w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation ^g per 10 thousand population in 2025 (as of 31 December)	25	7
Personel wewnętrzny w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^h w 2024 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active persons ^h in 2024	9,4	6,0
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych ^h w 2025 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises surveyed ^h in 2025 in %	78,2	73,9
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^h w 2025 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^h in 2025 in %	95,4	95,8
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^h w 2025 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^h in 2025 (previous year=100; current prices)	103,6	110,1

a Przeciętne w roku. Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). d Łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przyzakładowymi. e Wstępny szacunek. f Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON. g Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności – dane średnioroczne. h Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób.

a Annual averages. The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Based on EU Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC) data. d Including nursery wards and workplace nurseries. e Preliminary estimate. f Without the entities for which the information on the address of the seat/ place of residence is not present in the REGON register. g Active population (all persons employed and considered as unemployed) – based on the Labour Force Survey – average annual data. h Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
 Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Kujawsko- -Pomorskie
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych ^a w 2025 r. w szt. Cattle density per 100 ha of agricultural land ^a in 2025 in heads	41,8	46,7
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych ^a w 2025 r. w szt. Pigs density per 100 ha of agricultural land ^a in 2025 in heads	62,0	82,5
Produkcja sprzedana Przemysłu ^b (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w Przemysle w 2025 r. w zł Sold production of Industry ^b (current prices) per 1 average employed person in Industry in 2025 in PLN	866960	695542
Produkcja sprzedana Budownictwa ^b (ceny bieżące) na 1 przeciętnie zatrudnionego w Budownictwie w 2025 r. w zł Sold production of Construction ^b (current prices) per 1 average employed person in Construction in 2025 in PLN	1025043	895237
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2025 r. Dwellings completed per 1000 population in 2025	5,6	4,1
Drogi publiczne o twardej nawierzchni ^c na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2024 r. Public roads with hard surface ^c per 100 km ² of total area in 2024	101,4	114,4
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2024 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2024	6,3	6,7
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2024 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2024 in %	29,0	56,6

a Stan na 1 czerwca; według danych dotyczących użytków rolnych w 2023 r. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Dane nie obejmują gmin, które nie złożyły sprawozdań.

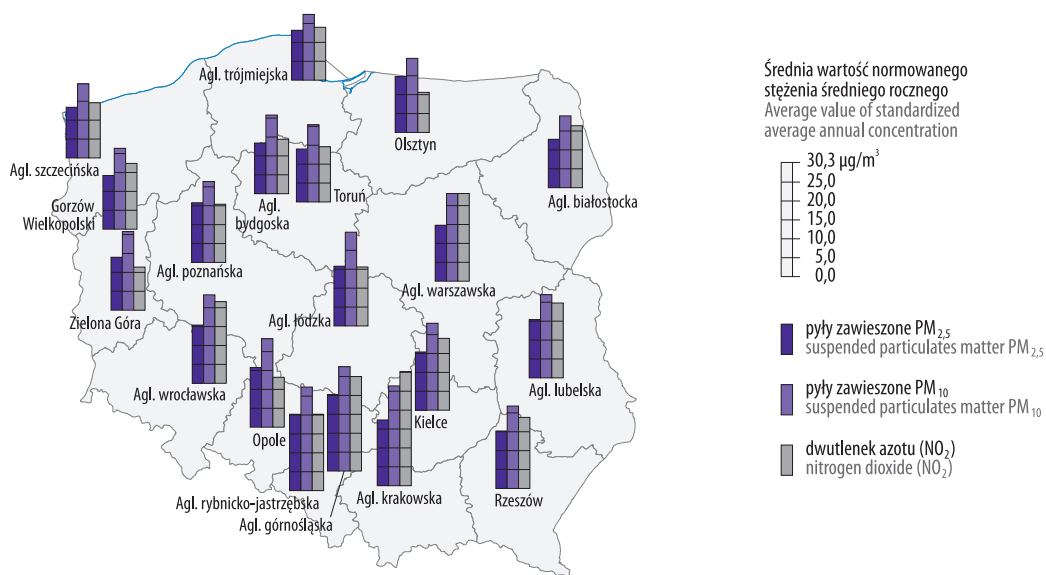
a As of 1 June; by the data concern agricultural land in 2023. b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. c Data exclude gminas that did not submit reports.

Rozdział 2 Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

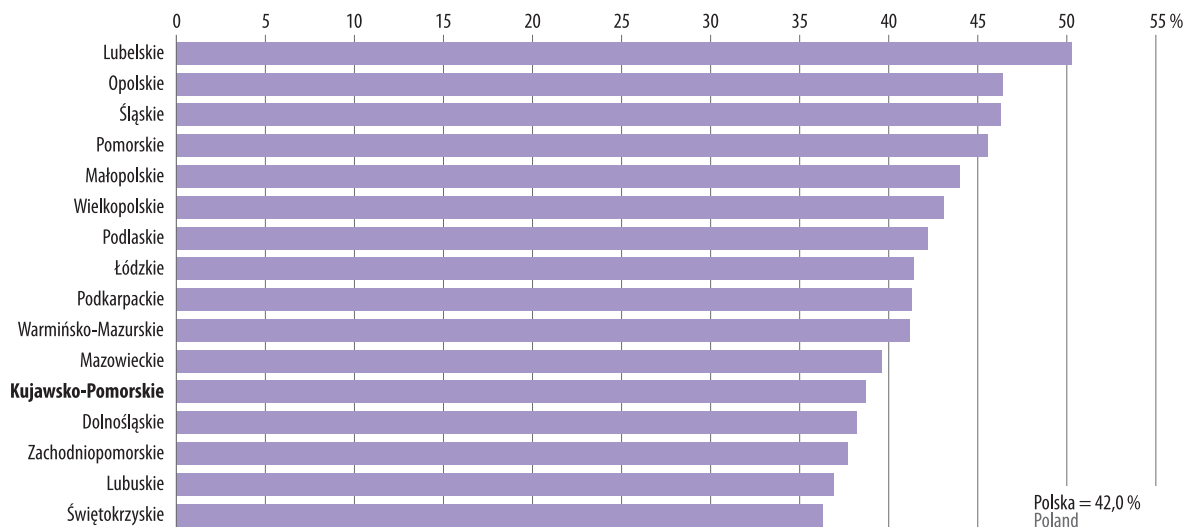
Voivodship against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2024 r.
Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2024

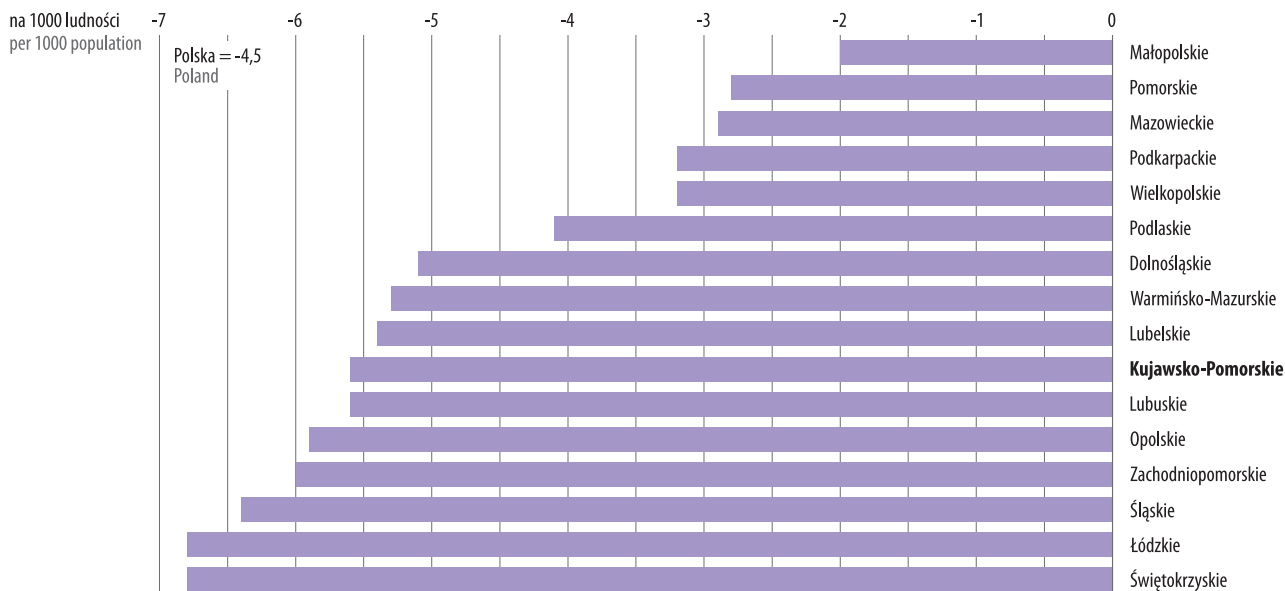

Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych wytworzonych w 2024 r.

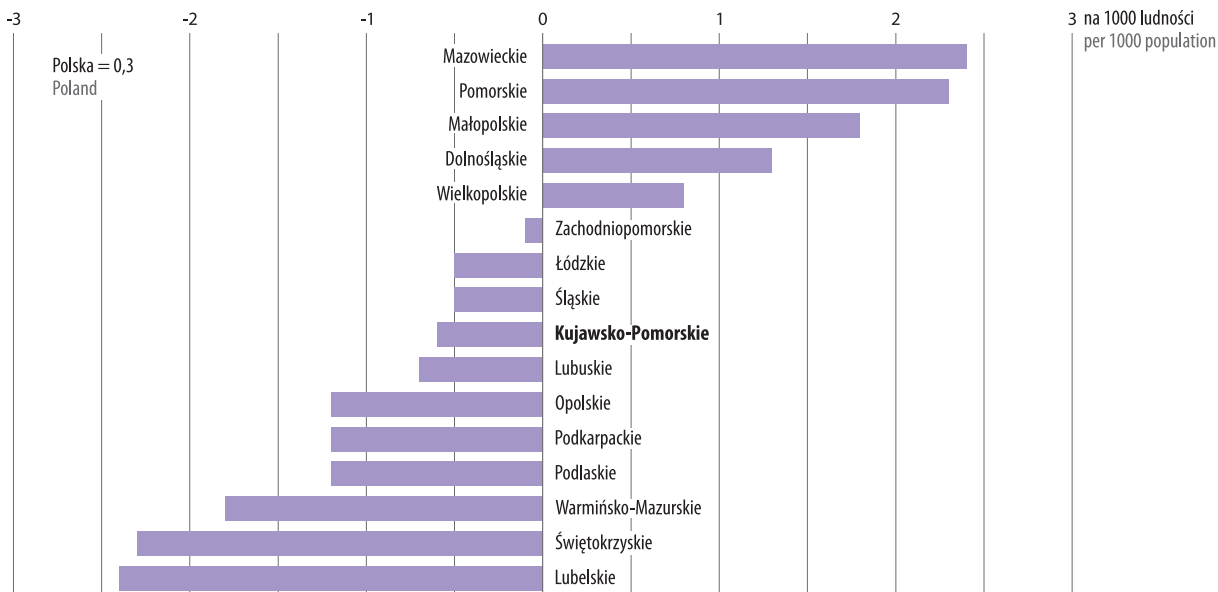
Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste generated in 2024

Wykres 2. Przyrost naturalny w 2025 r.
 Chart 2. Natural increase in 2025

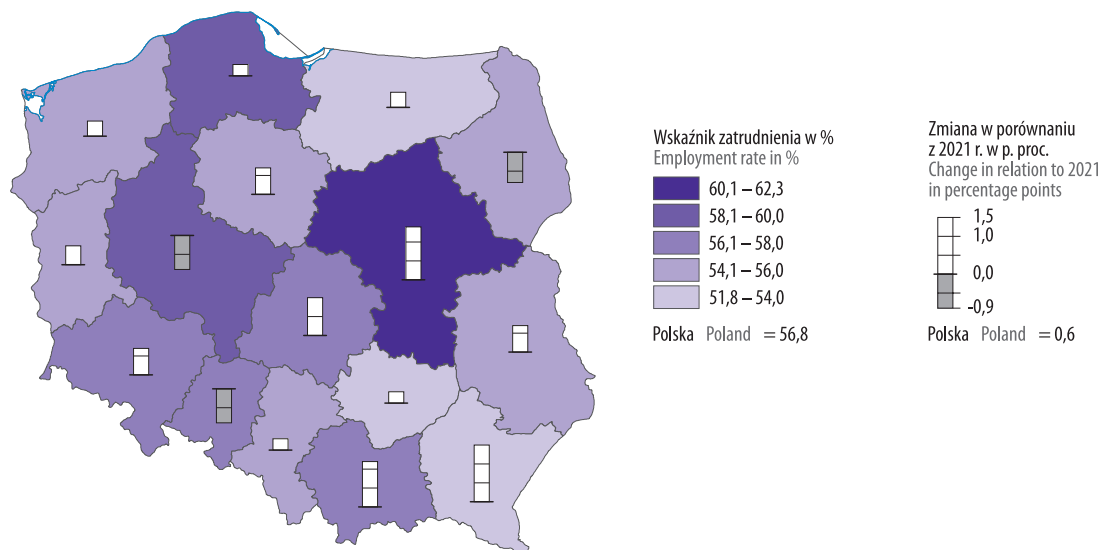

Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały w 2025 r.
 Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence in 2025

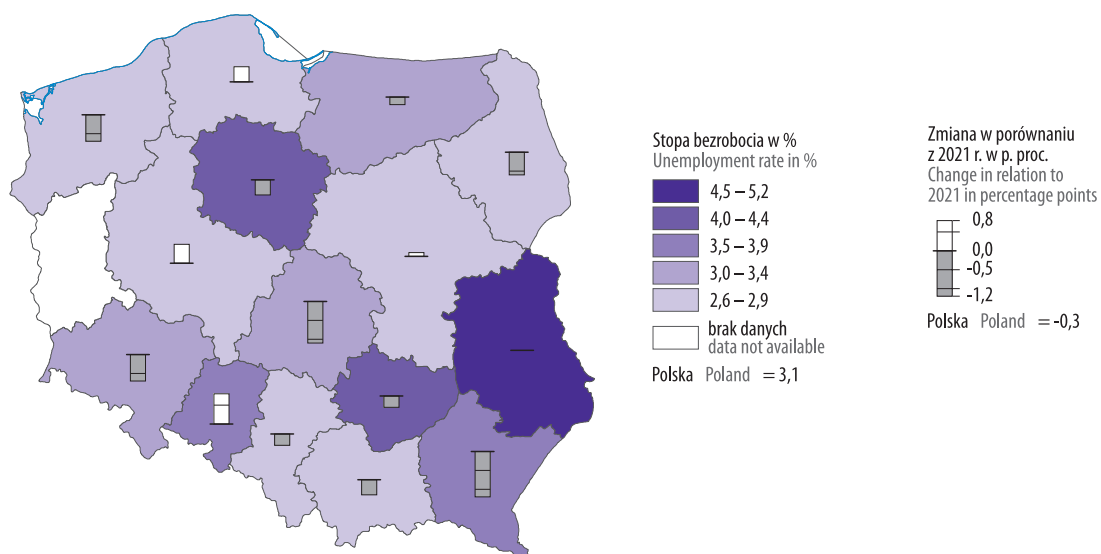
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2025 r. (przeciętne w roku)

Map 2. Employment rate by LFS in 2025 (annual averages)

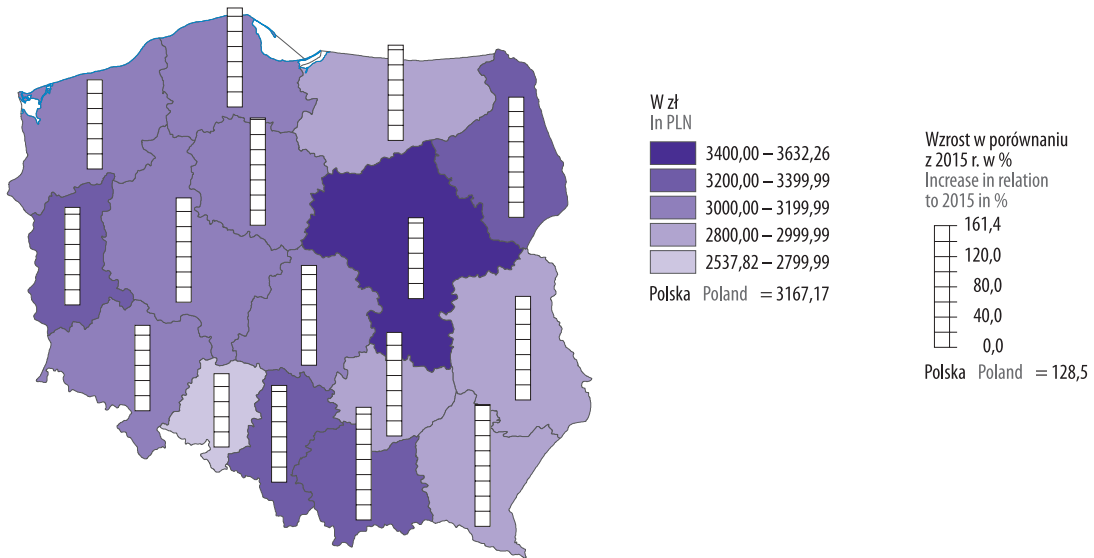

Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2025 r. (przeciętne w roku)

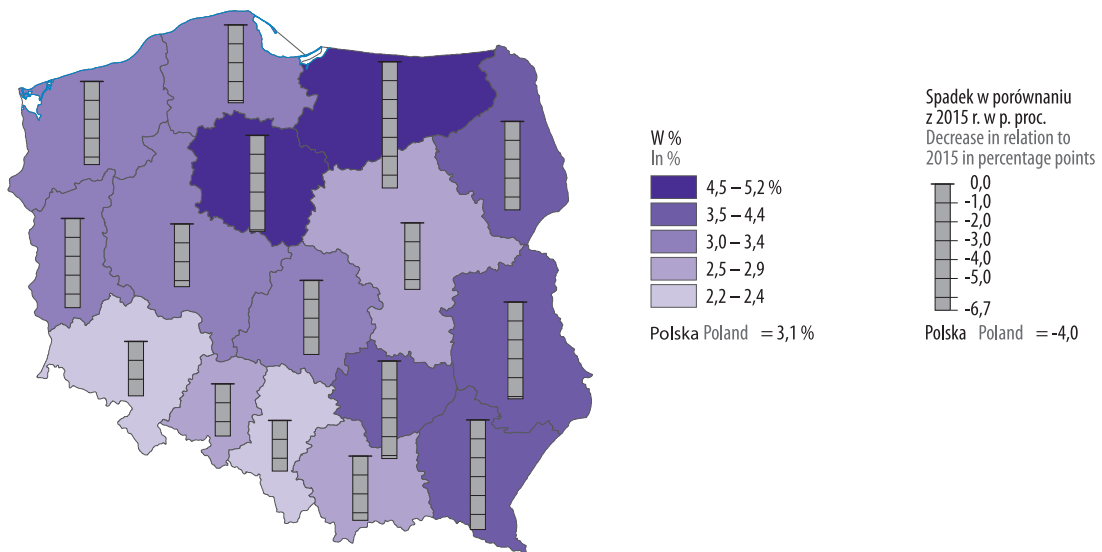
Map 3. Unemployment rate by LFS in 2025 (annual averages)

Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2024 r.
 Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2024

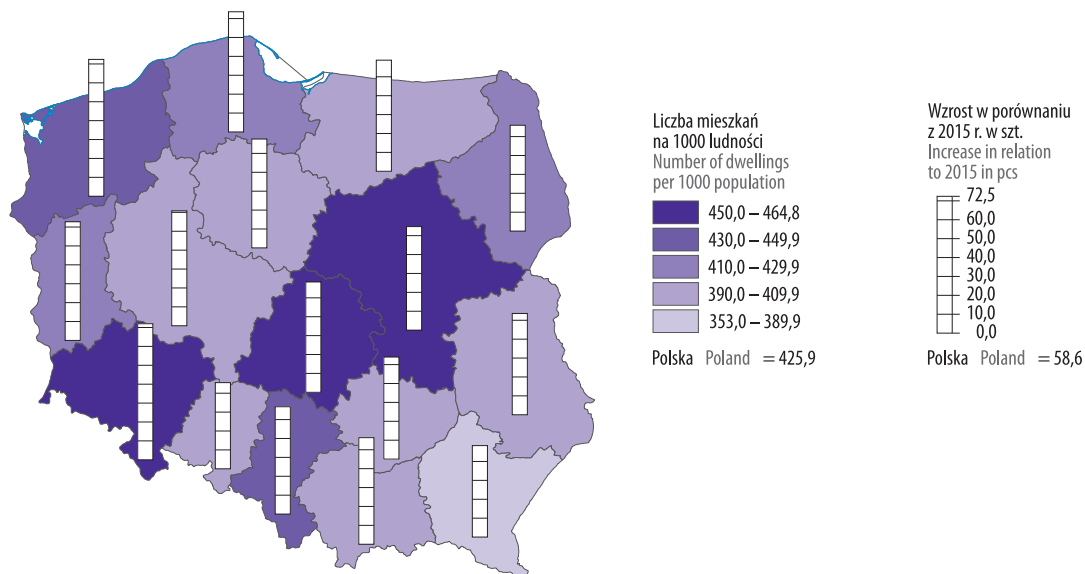

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2024 r.
 Map 5. Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in 2024

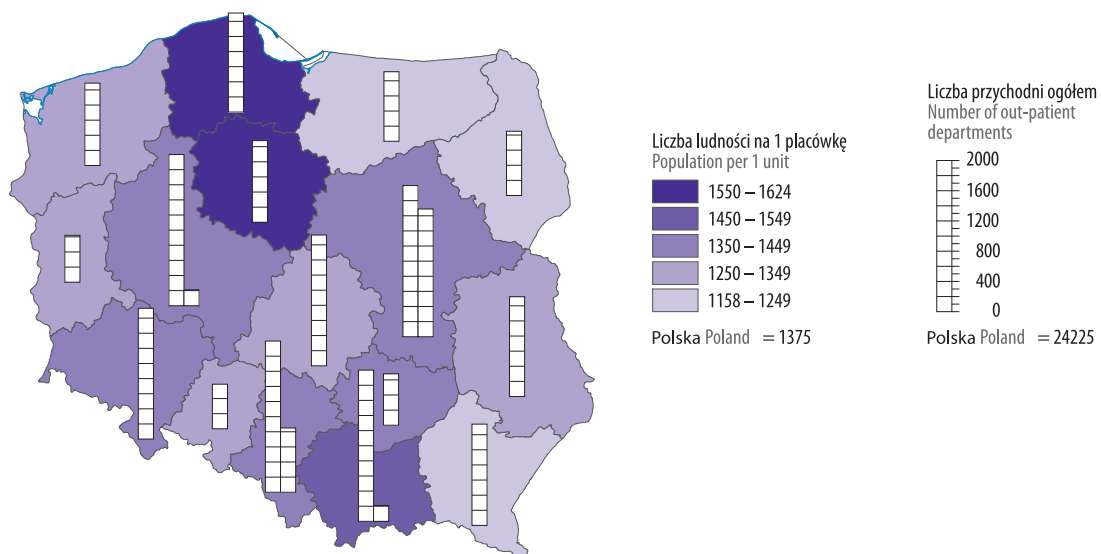
**Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 6. Dwellings stocks in 2024
As of 31 December

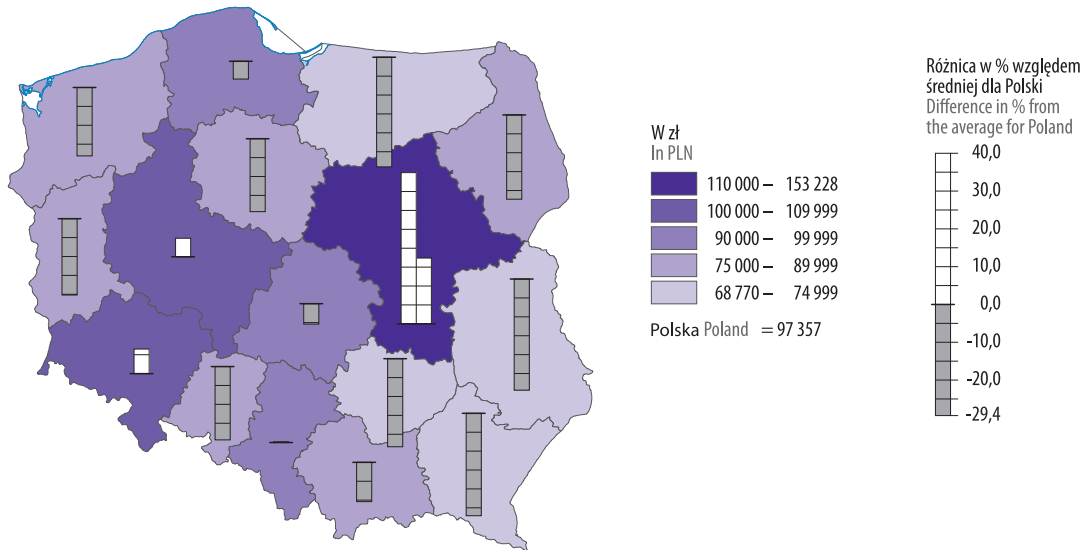

**Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 7. Outpatient health care units in 2024
As of 31 December

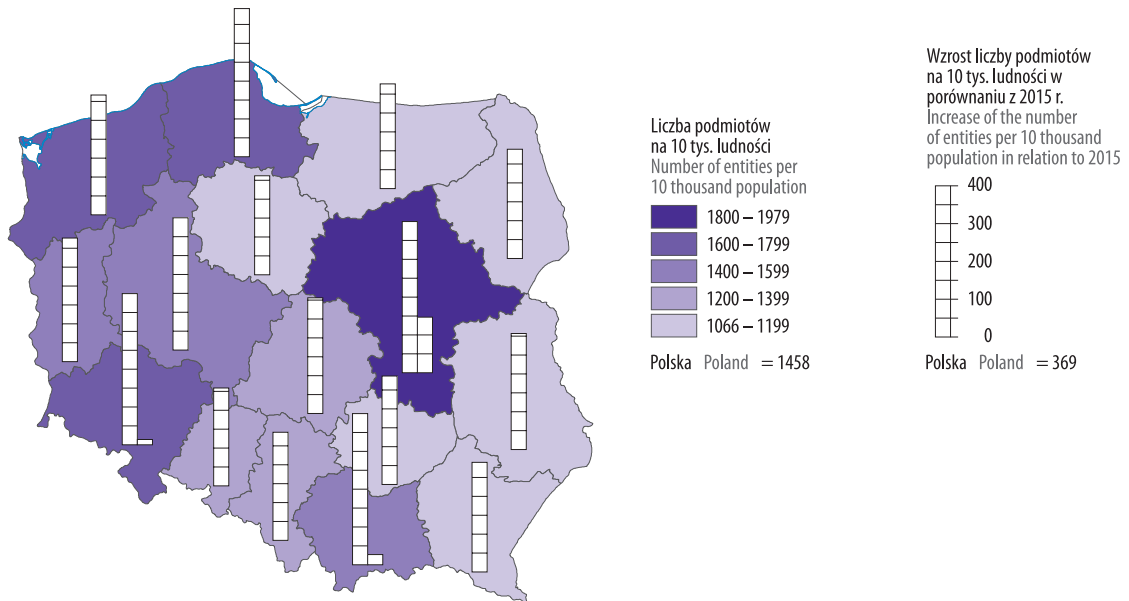

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2024 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2024 (current prices)

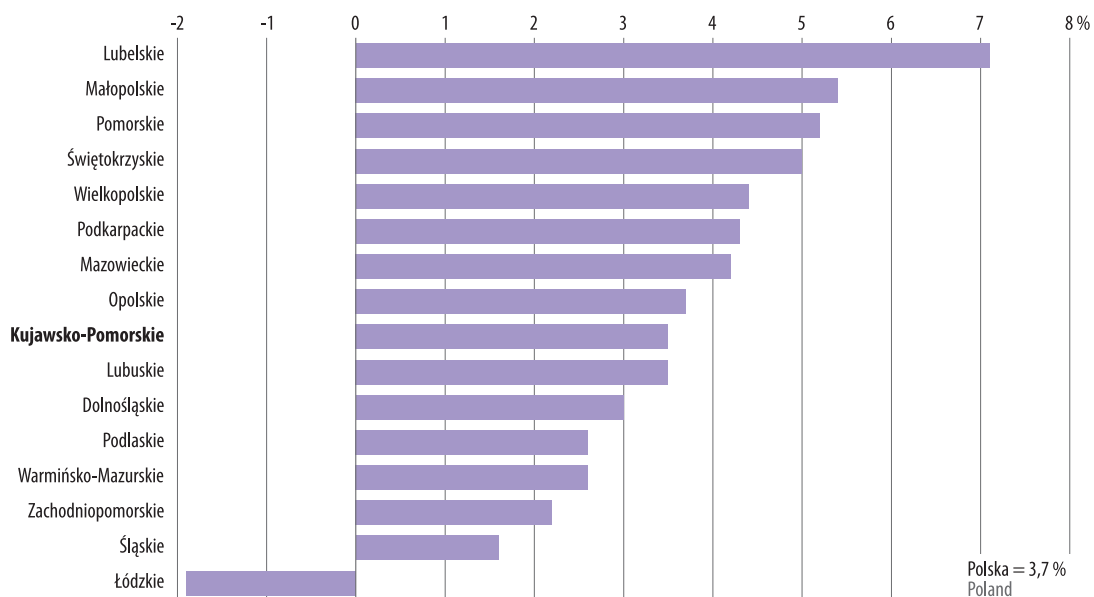

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

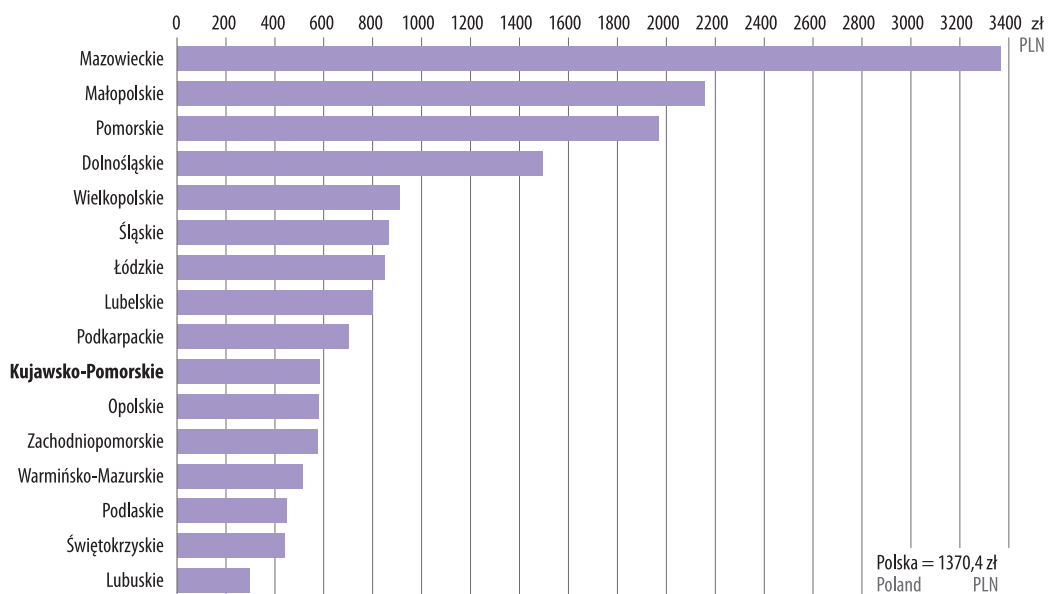
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej w 2025 r. Stan na 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy in 2025
 As of 31 December

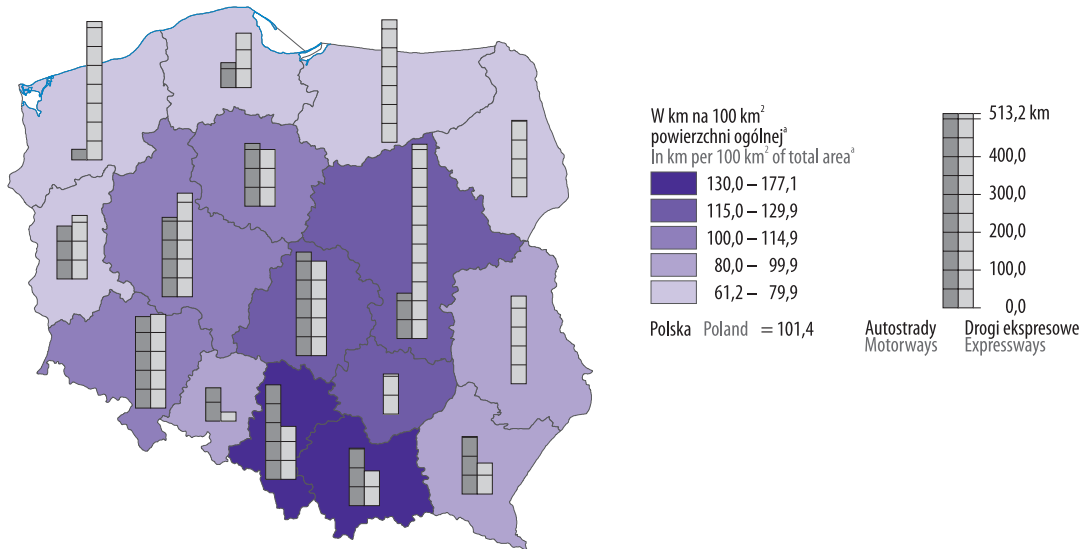
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2025 r.
 Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2025

Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2024 r. (ceny bieżące)
 Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2024 (current prices)

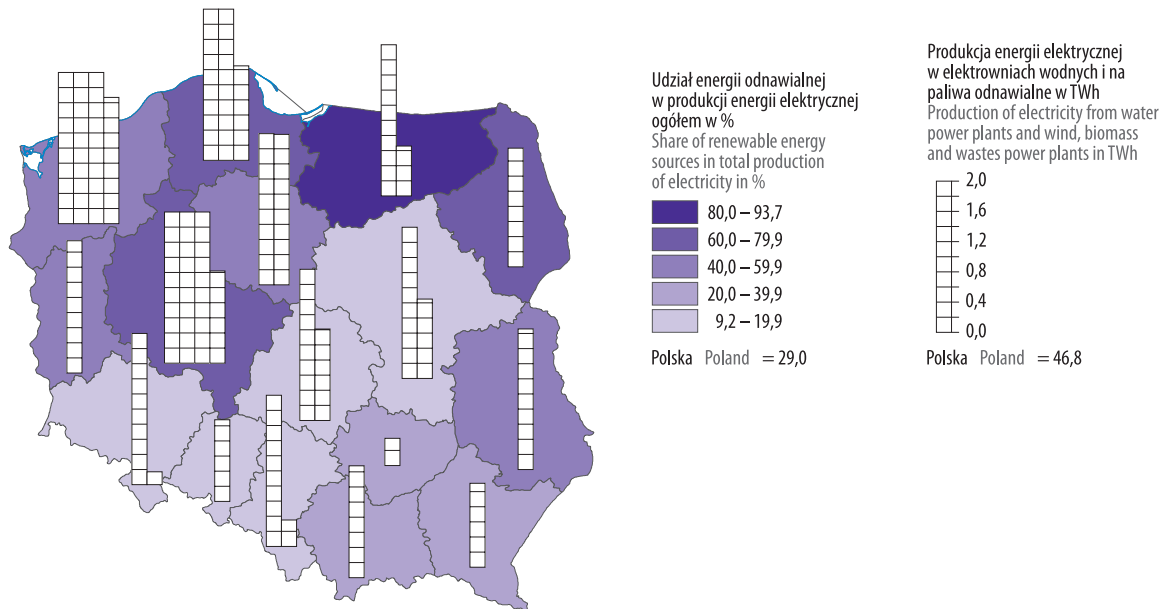

Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni w 2024 r.
 Map 10. Hard surface public road in 2024

a Dane nie obejmują gmin, które nie złożyły sprawozdań; we wskaźniku uwzględniona jest całkowita powierzchnia jednostek, wliczając obszar morskich wód wewnętrznych.
 a Data exclude gminas that did not submit reports; the indicator takes into account the total area of the territorial units, including the area of internal waters.

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2024 r.
 Map 11. Energy from renewable sources in 2024

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of voivodship

Mapa 12. Podział administracyjny województwa w 2025 r. Stan na 31 grudnia

Map 12. Administrative Division of the Voivodship in 2025 As of 31 December

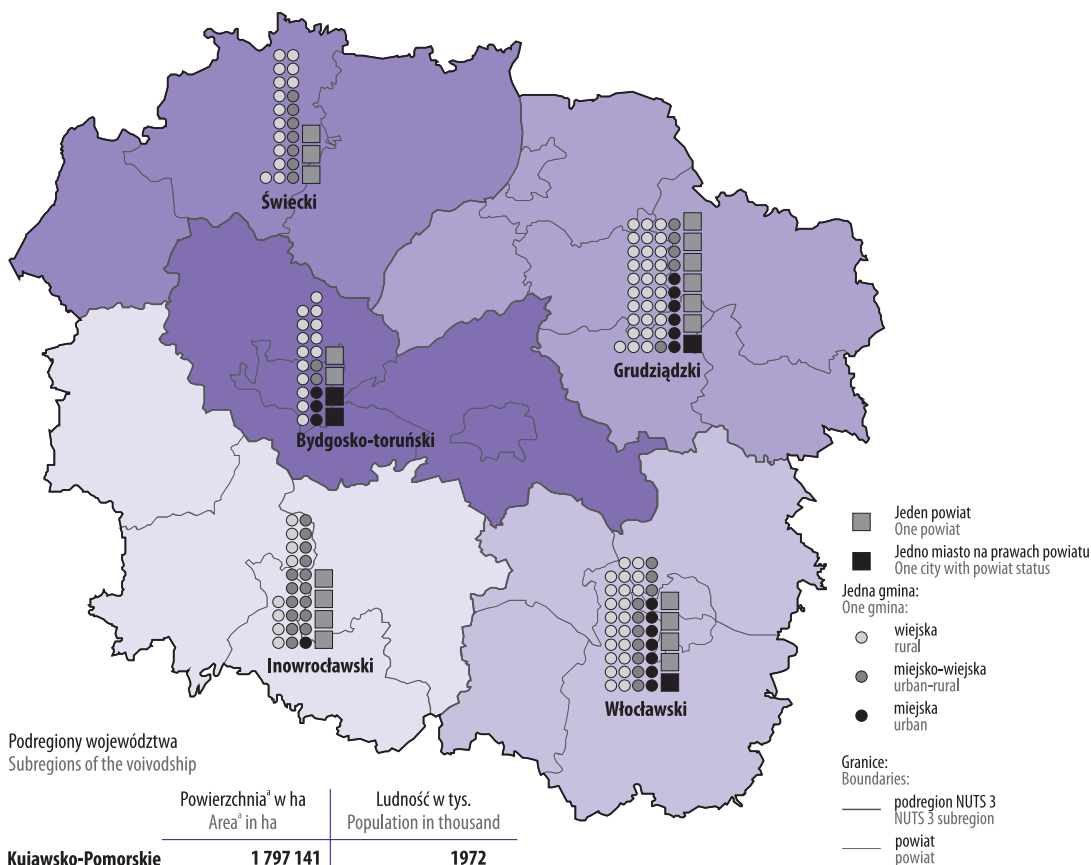
Powiaty i miasta na prawach powiatu
Powiats and cities with powiat status

	Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha	Ludność w tys. Population in thousand		Powierzchnia ^a w ha Area ^a in ha	Ludność w tys. Population in thousand
aleksandrowski	47461	53	rypiński	58678	40
brodnicki	103998	77	sępoleński	79093	38
bydgoski	139403	129	świecki	147425	94
chełmiński	52697	48	toruński	123035	115
golubsko-dobrzyński	61269	43	tucholski	107538	47
grudziądzki	72876	39	wąbrzeski	50081	32
inowrocławski	122527	147	włocławski	147155	81
lipnowski	101699	62	żniński	98482	67
mogileński	67509	43	m. Bydgoszcz	17596	321
nakielski	112043	82	m. Grudziądz	5776	87
radziejowski	60720	37	m. Toruń	11571	193
			m. Włocławek	8509	98

^a Stan na 1 stycznia. Dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
a As of 1 January. Data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Mapa 13. Podział województwa kujawsko-pomorskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2025 r. Stan na 31 grudnia

Map 13. Division of the Kujawsko-Pomorskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2025 As of 31 December

a Stan na 1 stycznia. Dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.
a As of 1 January. Data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Według stanu na 1 stycznia 2025 r. województwo kujawsko-pomorskie zajmowało powierzchnię 17971 km² (1797141 ha), co stanowiło 5,7% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu na 31 grudnia 2025 r.) mieszkało 1972 tys. ludności, tj. 5,3% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wyniosła 110 osób (9. lokata w kraju). W miastach mieszkało 57,7% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia ziemi

4.1. Ground surface

Istotne znaczenie w wykorzystaniu gruntów województwa kujawsko-pomorskiego mają użytki rolne, w tym grunty orne. Większe zmiany, jakie zaszły od 2015 r., dotyczą pozostałych elementów struktury użytków rolnych.

Zmiany w wykorzystaniu gruntów podążają w kierunku zwiększenia powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych.

Według stanu na 1 stycznia 2025 r. w strukturze powierzchni geodezyjnej dominowały użytki rolne (64,7%). Pod tym względem województwo kujawsko-pomorskie zajmowało 4. lokatę w kraju (po lubelskim, łódzkim i mazowieckim).

W 2025 r. powierzchnia użytków rolnych województwa zmniejszyła się, w porównaniu z 2015 r., o 6,8 tys. ha, tj. o 0,6%; w kraju zanotowano spadek o 0,3%. Podobne zmiany dotyczyły areалу gruntów ornych (spadek o 1,0%, w Polsce spadek o 2,1%).

Zmiany zaobserwowano także w pozostałych elementach struktury użytków rolnych. W porównaniu z 2015 r. ubyło 4,3 tys. ha sadów (spadek o 35,1%), zmniejszyła się także powierzchnia gruntów pod rowami oraz pastwisk trwałych (po 2,1%), a także łąk trwałych (o 1,2%). Zwiększyła się natomiast powierzchnia gruntów pod stawami (wzrost o 20,3%), gruntów rolnych zabudowanych (o 9,1%) oraz nieużytków (o 7,2%).

W 2025 r. w porównaniu z rokiem poprzednim notowano zmniejszenie się powierzchni m.in. gruntów ornych (spadek o 0,8 tys. ha), pastwisk trwałych (o 0,2 tys. ha), sadów i łąk trwałych (po 0,1 tys. ha) oraz nieznacznie gruntów pod rowami. Przybyło natomiast powierzchni gruntów rolnych pod zabudowaniami (o 0,1 tys. ha) i nieznacznie gruntów pod stawami.

W wykorzystaniu gruntów znaczący od 2015 r. był również wzrost powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (o 13,9%). Dla dominujących w ich strukturze: terenów mieszkaniowych, terenów przemysłowych, innych terenów zabudowanych, odnotowano wzrost odpowiednio o: 30,2%, 25,1%, 23,7%. Zwiększyła się także powierzchnia gruntów wykorzystanych pod drogi, tereny rekreacji i wypoczynku oraz terenów zurbanizowanych niezabudowanych, odpowiednio o: 6,8%, 4,9%, 3,5%.

W porównaniu z rokiem poprzednim, w 2025 r. przybyło 882 ha gruntów zabudowanych i zurbanizowanych, w tym 375 ha terenów mieszkaniowych, 205 ha terenów przemysłowych, 94 ha innych terenów zabudowanych. Wśród gruntów wykorzystanych jako tereny komunikacyjne zanotowano wzrost powierzchni o 172 ha. W tym samym czasie ubyło 16 ha gruntów przeznaczonych pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

**Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Stan na 1 stycznia**

Table 2. Geodetic area by the land use
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	
	w ha in ha				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Powierzchnia ogólna Total area	1797134	1797134	1797155	1797141	5,7
w tym: of which:					
Użytki rolne Agricultural land	1169177	1166031 ^a	1163236 ^a	1162349 ^a	6,2
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	438891	434620	434520	434488	4,5
Grunty pod wodami powierzchniowymi Lands under surface waters	48174	48239	48808	48760	8,3
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanized areas	89218	96730 ^b	100750 ^b	101632	5,4
Nieuzytki Wasteland	42028	41806	44767	45064	9,7

^a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

^b Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item „Forest land as well as woodland and shrubland” until 2016. Including areas used for the construction of public roads or railways.

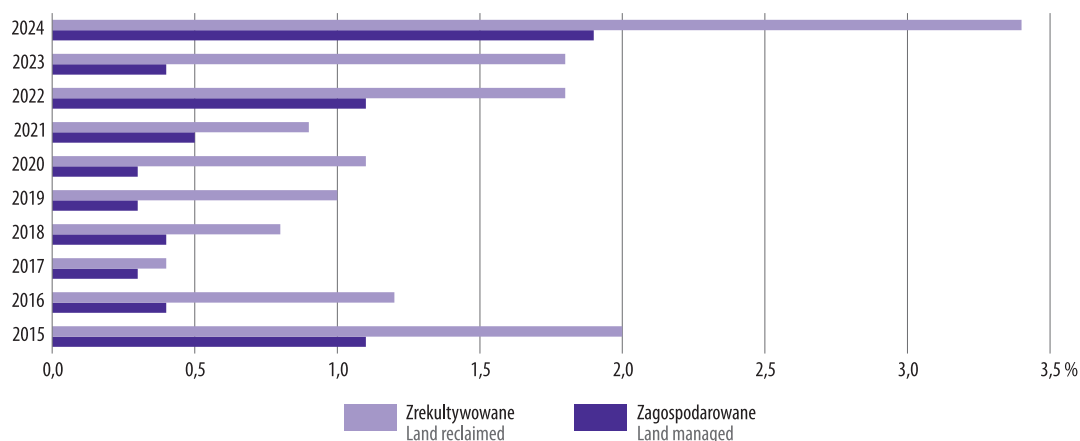
Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

W końcu 2024 r. powierzchnia gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wynosiła 3109 ha, co stanowiło 0,2% powierzchni województwa (analogicznie w kraju). Powierzchnia gruntów wymagających rekultywacji w odniesieniu do stanu w końcu 2023 r. zwiększyła się o 34 ha, tj. o 1,1%, a w stosunku do zanotowanej w końcu 2015 r. zmniejszyła się o 1148 ha, tj. o 27,0%.

Wykres 6. Udział gruntów zrehabilitowanych i zagospodarowanych w gruntach zdegradowanych i zdewastowanych

Chart 6. The share of reclaimed and managed lands in degraded and devastated lands

Źródło: dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Source: data of the Ministry of Agriculture and Rural Development.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim zrehabilitowano 105 ha gruntów zdegradowanych oraz zdegradowanych wymagających rekultywacji, w tym 27 ha na cele rolnicze, natomiast nie zrehabilitowano gruntów na cele leśne. Grunty zrehabilitowane w województwie stanowiły 5,4% ogólnej powierzchni gruntów zrehabilitowanych w kraju. Powierzchnia gruntów zrehabilitowanych zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim (o 50 ha, tj. o 90,9%) oraz w odniesieniu do 2015 r. (o 21 ha, tj. o 25,0%). W 2024 r. w województwie powierzchnia gruntów zagospodarowanych wyniosła 59 ha (w tym 8 ha na cele rolnicze), co oznaczało wzrost o 48 ha, tj. ponad 5-krotny w stosunku do 2023 r. oraz wzrost (o 14 ha, tj. o 31,1%) w porównaniu z 2015 r. Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów zdegradowanych i zdegradowanych wyniósł w 2024 r. odpowiednio 3,4% i 1,9% ogólnej ich powierzchni w województwie.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolnictwu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

4.2. Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2. Water consumption. Municipal and industrial wastewater

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności wzrosło w 2024 r. w stosunku do 2015 r. W największym stopniu wzrost dotyczył zużycia w przemyśle, w mniejszym stopniu na cele eksploatacji sieci wodociągowej. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyło się zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca, ale było ono wyraźnie niższe (o 99,4 m³) niż zużycie na 1 mieszkańca w kraju. W strukturze zużycia wody przeważało zużycie na cele eksploatacji sieci wodociągowej i jego udział był wyższy niż w kraju.

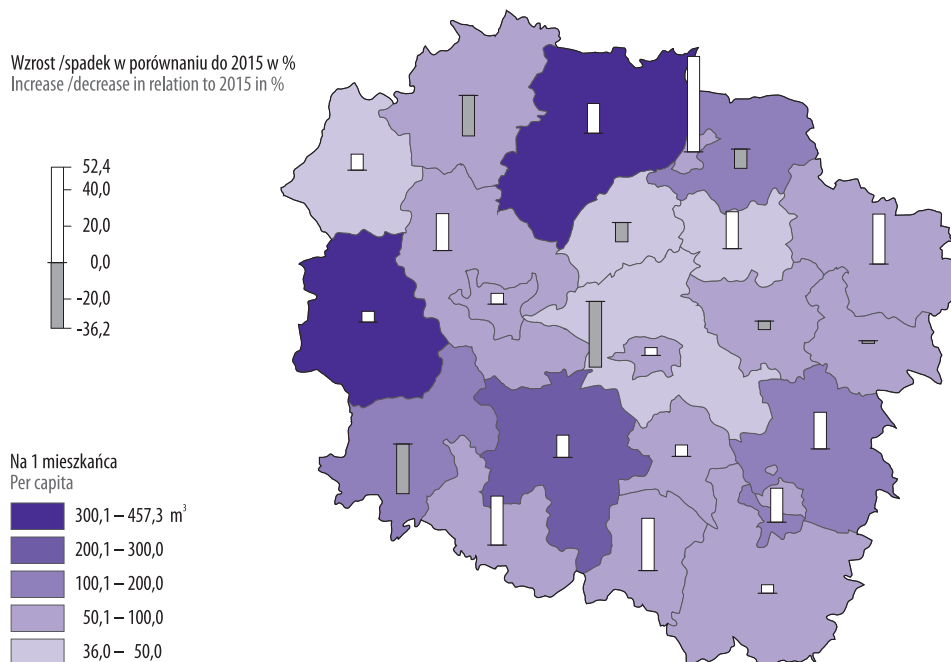
W 2024 r. odsetek oczyszczonych ścieków przemysłowych i komunalnych, które wymagały oczyszczenia, wyniósł, tak jak rok wcześniej, 99,1% (98,3% w 2015 r.).

W 2024 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w województwie kujawsko-pomorskim wyniosło 228,4 hm³ i było o 2,2% wyższe w porównaniu z 2015 r. oraz o 0,6% wyższe niż w roku poprzednim. Zużycie wody w województwie stanowiło 2,8% całkowitego zużycia wody w Polsce. Natomiast w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2024 r. wzrosło o 7,2% w stosunku do 2015 r. i o 1,1% w porównaniu z 2023 r., przy czym wskaźnik ten w województwie wynosił 114,7 m³, natomiast w Polsce 214,1 m³.

Woda zużywana była przede wszystkim na cele eksploatacji sieci wodociągowej (42,6%), jak również na potrzeby przemysłu (39,5%), a pozostała część do napełniania i uzupełniania stawów rybnych. W 2015 r. w strukturze gospodarowania wodą także przeważało zużycie na cele eksploatacji sieci wodociągowej.

Największe zużycie wody na 1 mieszkańca notowano w powiecie świeckim (457,3 m³ na 1 mieszkańca), w którym to najwięcej wody zużyto na potrzeby przemysłu (89,8%), a pozostałą część na eksploatację sieci wodociągowej. Najmniej wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca zużyto w powiecie sępoleńskim (36,0 m³). W dwóch miastach wojewódzkich większe zużycie wody na 1 mieszkańca odnotowano w Bydgoszczy (64,0 m³) niż w Toruniu (52,6 m³).

Mapa 14 Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2024 r.
 Map 14. Water consumption for needs of the national economy and population in 2024

W Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2023 zostały zdefiniowane obszary strategicznej interwencji, wśród których określono miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze oraz gminy zagrożone marginalizacją. W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze zużycie wody na 1 mieszkańca wyniosło 219,0 m³, tj. o 4,5% więcej niż rok wcześniej. Wzrost (o 7,5%) zanotowano także w gminach zagrożonych marginalizacją, w których w 2024 r. na 1 mieszkańca zużyto 61,7 m³ wody.

W województwie najwięcej wody zużyto na cele eksploatacji sieci wodociągowej przy największym udziale gospodarstw domowych (76,0% zużycia na te cele w 2024 r.), w których zużycie wody było większe niż w roku poprzednim (o 1,1%, w kraju wzrost o 3,0%) oraz większe niż w 2015 r. (o 4,3%, w kraju wzrost o 7,9%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca w gospodarstwach domowych zużyto 37,2 m³ wody z wodociągów (36,6 m³ w 2023 r. i 34,0 m³ w 2015 r.). W tych latach zużycie na 1 mieszkańca było większe niż w kraju (gdzie notowano odpowiednio 35,5 m³, 34,4 m³ oraz 32,2 m³).

Udział zużycia wody na cele eksploatacji sieci wodociągowej w województwie kujawsko-pomorskim był o 21,2 p. proc. wyższy niż w kraju, gdzie przeważało zużycie wody w przemyśle.

W 2024 r. w województwie w 110 zakładach produkcyjnych zużyto 90,1 hm³ wody. Z tego na cele produkcyjne zużyto 87,1 hm³ wody.

W 2024 r. udział przemysłu w zużyciu wody w województwie był wyższy niż w poprzednim roku (o 0,4 p. proc.) oraz wyższy niż w 2015 r. (o 3,0 p. proc.), natomiast w kraju w stosunku do 2023 r. nie zaobserwowano zmiany w wielkości udziału, ale odnotowano spadek w odniesieniu do 2015 r. (o 6,0 p. proc.). W województwie kujawsko-pomorskim zużycie wody w przemyśle wyniosło 1,6% krajowego zużycia, natomiast zużycie na napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych – 4,9%, a w eksploatacji sieci wodociągowej – 5,7%.

Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku
Table 3. Consumption of water by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w hm ³ in hm ³				w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)
Ogółem ^a Total ^b	223,4	221,4	227,0	228,4	2,8
w tym of which					
Przemysł Industry	81,6	91,7	88,8	90,1	1,6
Rybacktw ^b Fishing ^b	40,7	37,2	42,4	40,8	4,9
Gospodarstwa domowe Households	70,9	73,1	73,2	74,0	5,5

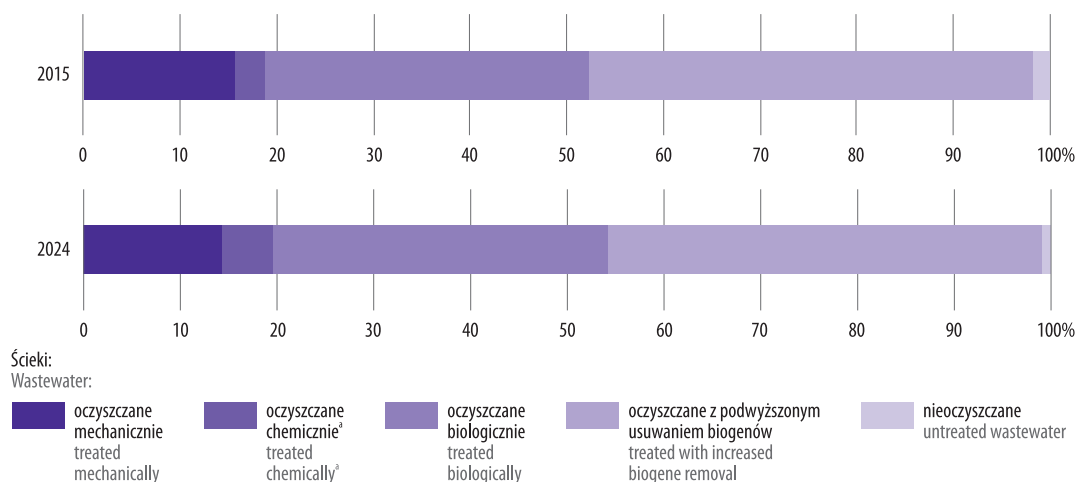
a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018, Includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

W 2024 r. do wód powierzchniowych lub do ziemi odprowadzono 142,5 hm³ ścieków komunalnych i przemysłowych (w stosunku do 2023 r. spadek o 0,8%). Z tego 71,8 hm³ odprowadzono bezpośrednio z zakładów¹, natomiast siecią kanalizacyjną 70,7 hm³. W miastach, które zostały sklasyfikowane jako tracące funkcje społeczno-gospodarcze odprowadzono do wód lub do ziemi 57,7 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, które wymagały oczyszczania (o 2,4% więcej niż przed rokiem). W gminach zagrożonych marginalizacją odprowadzono 6,2 hm³ takich ścieków (o 3,3% więcej).

Oczyszczenia wymagało 137,2 hm³, z czego oczyszczono 99,1% ścieków (tak jak 2023 r.). Ścieki oczyszczano następującymi metodami: z podwyższonym usuwaniem biogenów (45,3%), biologicznie (35,0%), mechanicznie (14,4%), a także chemicznie (5,3%), którą to metodą oczyszczane są tylko ścieki przemysłowe.

Wykres 7. Struktura ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia odprowadzonych do wód lub do ziemi

Chart 7. Structure of industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
a Data concern only industrial wastewater.

¹ łącznie z wodami chłodniczymi, wodami z odwadniania zakładów górniczych oraz obiektów budowlanych, a także z zanieczyszczonymi wodami opadowymi.

Zakłady odprowadziły 76,6 hm³ ścieków przemysłowych, z tego do wód lub do ziemi odprowadzono 71,8 hm³, a pozostałe 4,7 hm³ siecią kanalizacyjną. Spośród ścieków odprowadzanych bezpośrednio do wód lub do ziemi 92,6% wymagało oczyszczenia. Oczyszczono 65,3 hm³, natomiast 4,6 hm³ ponownie wykorzystano w zamkniętym obiegu wody.

W 2024 r. w porównaniu z 2015 r. ilość ścieków przemysłowych odprowadzonych w ciągu roku wzrosła o 17,7%. Należy jednocześnie zauważyć, że o 18,9% więcej ścieków odprowadzono bezpośrednio do wód lub do ziemi, a o 1,5% więcej siecią kanalizacyjną.

W 2024 r. odprowadzono 70,7 hm³ ścieków komunalnych. Główną metodą oczyszczania ścieków komunalnych było oczyszczanie z podwyższonym usuwaniem biogenów (79,4% ścieków). Stosowano również oczyszczanie biologiczne (20,1%) oraz mechaniczne (0,4%).

W porównaniu z 2015 r. wzrosła o 10,9% ilość odprowadzonych ścieków komunalnych, a oczyszczono 100% z nich.

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Tablica 4. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

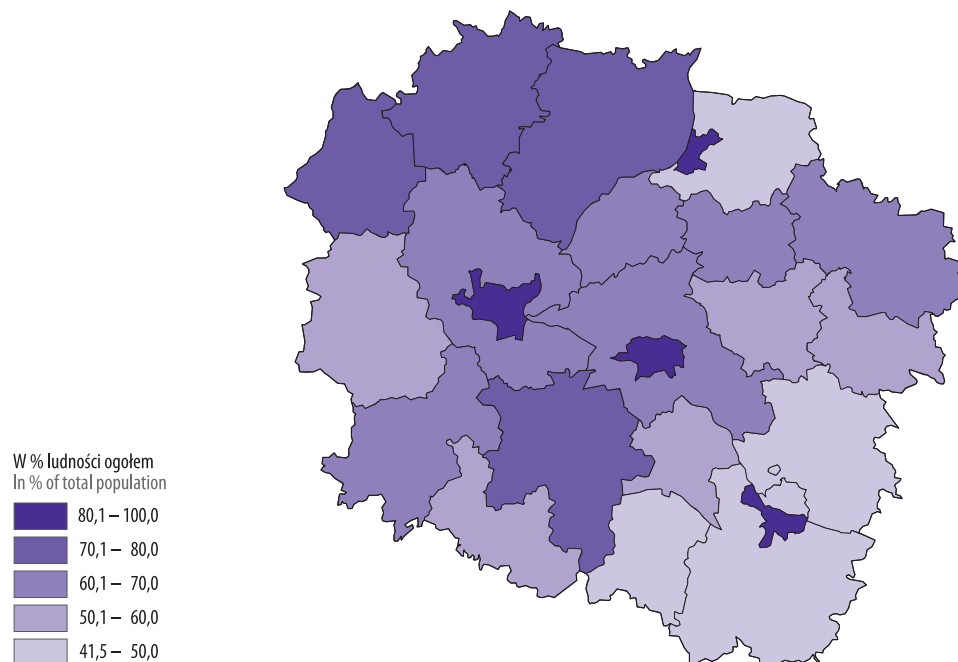
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	185	183	182	183
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater during the year in dam ³	63775	65623	69082	70701
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	55133	64565	66262	66529
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	72,1	73,8	73,7	73,7

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim pracowało 47 oczyszczalni ścieków przemysłowych o łącznej przepustowości projektowej 432,0 dam³ na dobę. Były to oczyszczalnie biologiczne (28), mechaniczne (16), chemiczne (2) oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów (1). W porównaniu z 2015 r. liczba funkcjonujących oczyszczalni zmniejszyła się o 1, natomiast ich przepustowość spadła o 3,8%. W kraju ubyłoby 108 oczyszczalni, co wiązało się ze spadkiem łącznej przepustowości o 7,2%. W porównaniu z 2023 r. w województwie liczba oczyszczalni się nie zmieniła, a w kraju ubyłoby 20. Łączna przepustowość w województwie wzrosła o 0,4%, a w kraju o 3,8%.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2024 r.
 Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2024

W 2024 r. odnotowano 136 miejskich i wiejskich oczyszczalni ścieków komunalnych, w tym 101 biologicznych i 34 z podwyższonym usuwaniem biogenów, o łącznej przepustowości projektowej 441,9 dam³ na dobę.

W porównaniu z 2015 r. liczba tych oczyszczalni w województwie zmniejszyła się o 1, natomiast łączna przepustowość była mniejsza o 0,3%. W kraju funkcjonowały o 23 oczyszczalnie mniej niż w 2015 r., a łączna przepustowość była o 1,3% mniejsza. W porównaniu z 2023 r. liczba oczyszczalni w województwie zwiększyła się o 1, podobnie jak w kraju.

W 2024 r. z oczyszczalni ścieków komunalnych korzystało (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne) 73,7% ludności, i wskaźnik ten nie uległ zmianie w skali roku, ale zwiększył się o 1,6 p. proc. w porównaniu z 2015 r. W 2024 r. z oczyszczalni w miastach korzystało 95,5% ludności, a na wsiach 43,8% ludności. W kraju odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków zwiększył się zarówno względem 2015 r. jak i 2023 r., odpowiednio o 3,5 p. proc. i o 0,3 p. proc.

Rozpiętość udziału ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków wynosiła od 1,2% w gminie wiejskiej Chełmno po 100,0% w gminach miejskich Bydgoszcz i Radziejów (w Toruniu 90,0% ludności). W dwóch gminach wiejskich, tj. w Chrostkowie i Topólce, nie korzystano z oczyszczalni ścieków.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W 2024 r. w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się m.in. emisja dwutlenku węgla. Zmniejszyła się natomiast emisja dwutlenku siarki, tlenku węgla i tlenków azotu. Zmalało znacznie spalanie paliw w zakładach szczególnie uciążliwych jako źródła zanieczyszczeń pyłowych. Redukcja zanieczyszczeń pyłowych utrzymała się poziomie 99,5%, natomiast redukcja zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) zwiększyła się o 35,2 p. proc. do poziomu 66,6% w 2024 r.

Przez zanieczyszczanie powietrza rozumie się wprowadzanie przez człowieka, bezpośrednio lub pośrednio, do powietrza substancji stałych, ciekłych lub gazowych w takich ilościach, które mogą zagrażać zdrowiu człowieka, ujemnie wpływać na klimat, przyrodę żywą, glebę lub wodę, a także spowodować inne szkody w środowisku.

W 2024 r. zakłady uznane za szczególnie uciążliwe emitowały 8700,8 tys. ton zanieczyszczeń gazowych, w tym 99,8% stanowił dwutlenek węgla (w kraju 99,5%). W porównaniu z poprzednim rokiem emisja gazów zmniejszyła się o 4,7% (w kraju spadek o 2,6%). Odnotowano spadek emisji: tlenku węgla o 12,5% (w kraju wzrost o 11,7%), dwutlenku siarki o 19,4% (w Polsce spadek o 4,5%), tlenków azotu o 9,2% (w Polsce spadek o 6,5%), jak również dwutlenku węgla o 4,7% (w Polsce spadek o 2,6%). Udział dwutlenku węgla w emisji zanieczyszczeń był na tyle znaczny, że bez jego uwzględnienia, odnotowano spadek emisji zanieczyszczeń gazowych, który w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 14,8% (w kraju spadek o 1,9%).

W 2024 r. w porównaniu z 2015 r. emisja zanieczyszczeń gazowych wzrosła o 3,8% (w kraju spadek o 20,5%). Wzrost dotyczył emisji dwutlenku węgla o 4,2% (w kraju spadek o 20,3%). Zmniejszyła się natomiast emisja: dwutlenku siarki o 79,8% (w Polsce spadek o 68,6%), tlenku węgla o 58,0% (w kraju spadek o 37,4%) oraz tlenków azotu o 47,7% (w Polsce spadek o 48,3%).

Drugim rodzajem zanieczyszczeń z zakładów kwalifikowanych jako szczególnie uciążliwe są zanieczyszczenia pyłowe, których emisja w 2024 r. wyniosła 1,4 tys. ton. Ich udział w kraju wyniósł 9,1%. W porównaniu z 2023 r. emisja tych zanieczyszczeń była o 14,4% mniejsza, a w odniesieniu do 2015 r. mniejsza o 46,8%.

Głównym źródłem zanieczyszczeń było spalanie paliw (34,0%). Jego udział w strukturze emisji zmniejszył się w porównaniu z poprzednim rokiem o 9,8 p. proc. i o 25,0 p. proc. w odniesieniu do 2015 r. W kraju w 2024 r. spalanie paliw stanowiło 43,3% emisji pyłów, tj. o 5,6 p. proc. mniej niż w 2023 r. i o 19,8 p. proc. mniej niż w 2015 r.

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku obejmująca poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku obejmująca następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
 Table 5. Emission of air pollutants from plants especially noxious to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	tys. ton/rok thousand tonnes/year				w odsetkach (Polska=100) in percent (Po- land=100)
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gases pollutions					
Ogółem Total	8380,3	9924,5	9131,7	8700,8	5,2
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	17,9	6,8	4,5	3,6	2,9
tlenki azotu nitrogen oxides	12,3	8,6	7,1	6,4	4,6
tlenek węgla carbon monoxide	13,4	15,4	6,5	5,6	2,6
dwutlenek węgla carbon dioxide	8328,7	9880,8	9108,4	8680,9	5,2
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulates pollutions					
Ogółem Total	2,6	1,8	1,6	1,4	9,1
w tym: of which:					
ze spalania paliw from fuel combustion	1,6	0,9	0,7	0,5	7,2
niezorganizowana unorganised	0,0	0,0	0,0	0,0	2,5

W 2024 r. zakłady produkcyjne wyposażone były w urządzenia do redukcji zanieczyszczeń, w których zatrzymano łącznie 39,6 tys. ton gazów oraz 262,2 tys. ton pyłów. Stopień redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) wynosił 66,6%, natomiast zanieczyszczeń pyłowych 99,5% (w kraju – odpowiednio 74,0% oraz 99,9%).

Największa emisja zanieczyszczeń gazowych i pyłowych pochodziła z zakładów, których działalność klasyfikowano do następujących sekcji według PKD 2007: Przetwórstwo przemysłowe (odpowiednio 82,9% i 85,7%) oraz Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ (odpowiednio 12,5% i 7,1%).

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

Od 2015 r. obserwuje się rokrocznie niewielkie wahania powierzchni obszarów prawnie chronionych. W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. w porównaniu z rokiem poprzednim powierzchnia ta nieznacznie się zmniejszyła, w kraju natomiast nieznacznie się zwiększyła. Udział obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w ogólnej powierzchni województwa wynosił 32,2%, podobnie jak w kraju.

Powierzchnia obszarów prawnie chronionych według stanu na 31 grudnia 2024 r. wynosiła 578,1 tys. ha (5,7% tych obszarów w Polsce). Liczba obiektów o szczególnych walorach przyrodniczych objętych ochroną prawną była największa wśród województw (2341 obiektów). Należało do nich: 2184 użytków ekologicznych, 99 rezerwatów przyrody, 31 obszarów chronionego krajobrazu, 16 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych, a także 10 parków krajobrazowych i 1 stanowisko dokumentacyjne. Ponadto licznie reprezentowaną formą ochrony przyrody były pomniki przyrody (2323), głównie pojedyncze drzewa (65,3%). Największą powierzchnię zajmowały obszary chronionego krajobrazu (338,5 tys. ha), a następnie parki krajobrazowe (235,5 tys. ha), co plasowało województwo pod względem tej powierzchni na 3. lokacie w kraju (po województwach podkarpackim i lubelskim). Rezerваты przyrody zajmowały powierzchnię 9,7 tys. ha.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

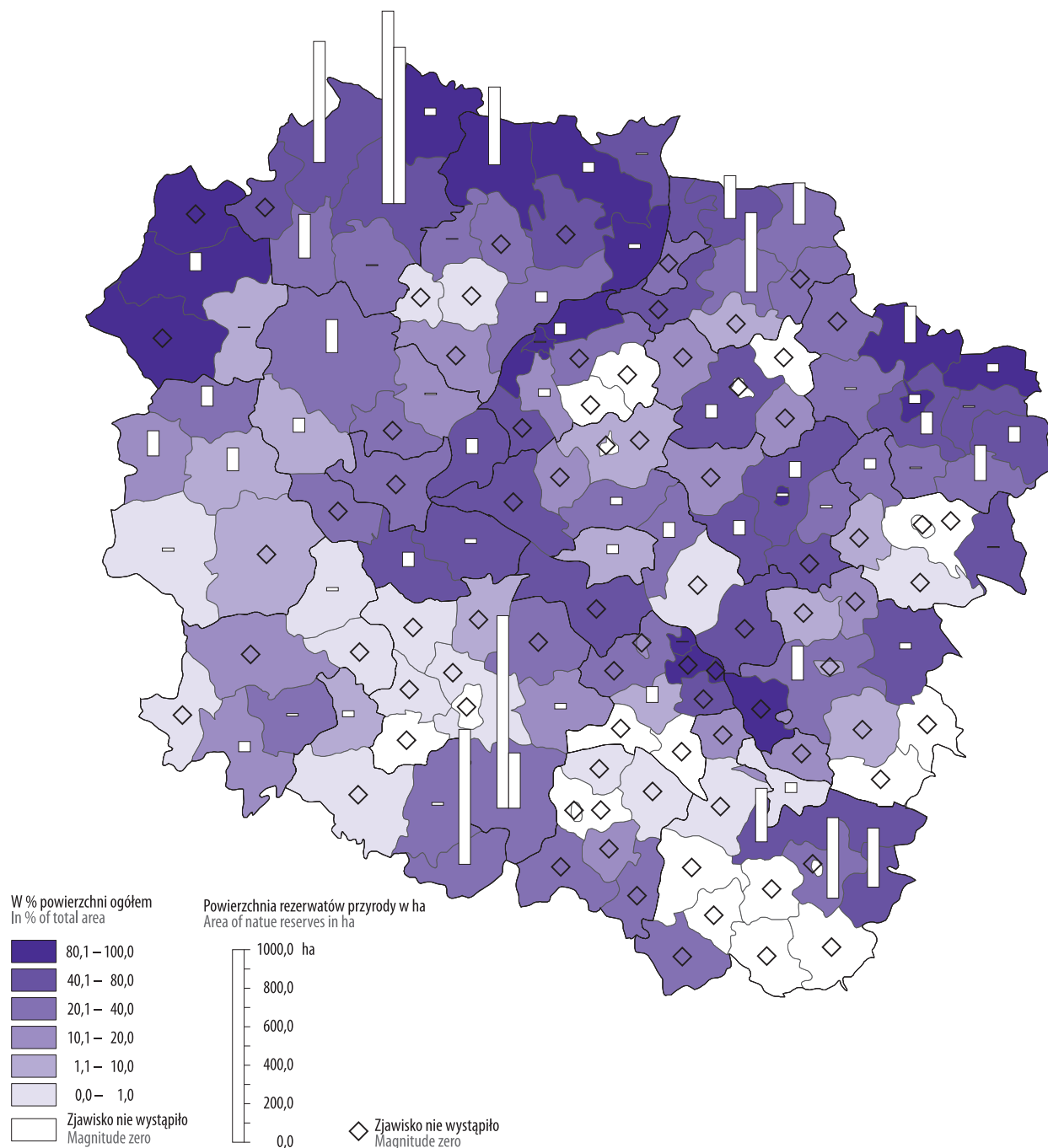
Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełniącą funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty Europejskiej.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2024 r. Stan na 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2024
As of 31 December

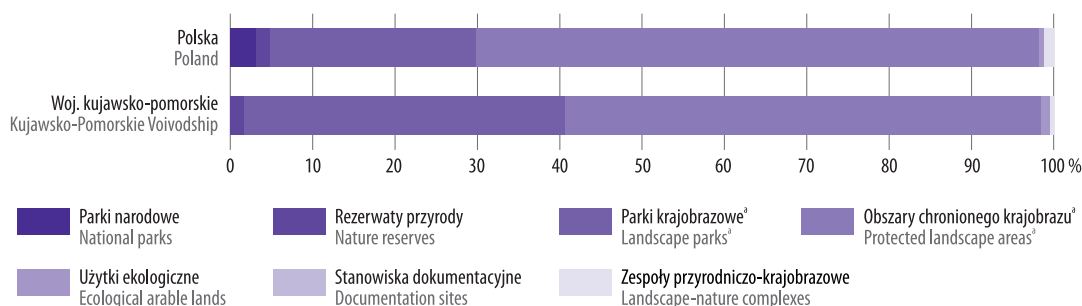
Powierzchnia obszarów prawnie chronionych zmniejszyła się w porównaniu z poprzednim rokiem (o 254,6 ha), w tym powierzchnia zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (o 205,0 ha), użytków ekologicznych (o 56,2 ha) oraz obszarów chronionego krajobrazu (o 0,3 ha). Zwiększyła się natomiast powierzchnia rezerwatów (o 138,2 ha). Powierzchnia parków krajobrazowych nie uległa zmianie.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego występowało 17 gmin, w których udział powierzchni prawnie chronionej przekroczył 80,0% ogólnej powierzchni gminy. Ochroną prawną objęta była cała powierzchnia gminy wiejskiej Dragacz. W ogólnej powierzchni miast wojewódzkich udział powierzchni prawnie chronionej wyniósł 24,6% w Bydgoszczy oraz 6,3% w Toruniu.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim udział obszarów o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chronionych w ogólnej powierzchni wyniósł 32,2% (tak jak w Polsce), co dało 6. lokatę wśród województw.

Wykres 8. Struktura powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2024 r. Stan na 31 grudnia

Chart 8. Structure of area of special nature value under legal protection in 2024
As of 31 December

a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.
a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim najczęściej występującym przedstawicielem zwierząt chronionych był bóbr europejski (*Castor fiber*), którego populacja liczyła 5000 osobników. Mniej liczny gatunek był wilk (*Canis lupus*) – 128 osobników, a także żubr (*Bison bonasus*) – 5 przedstawicieli.

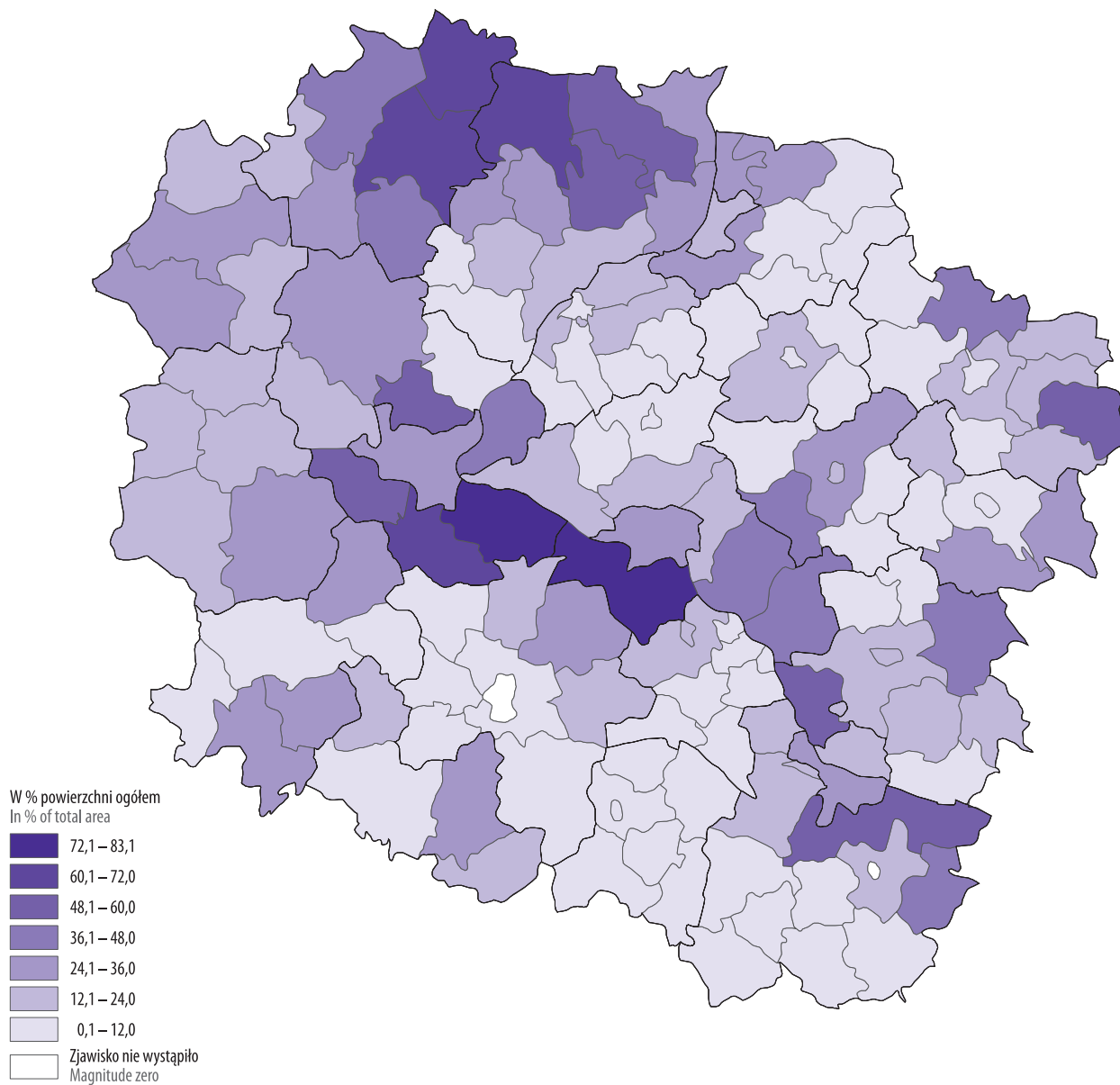
Ponadto na terenie województwa kujawsko-pomorskiego znajdowało się 157,8 tys. ha obszarów specjalnej ochrony ptaków (8,8% powierzchni województwa) oraz 88,3 tys. ha specjalnych obszarów ochrony siedlisk (4,9%) tworzących razem obszary Natura 2000, będących formą ochrony przyrody ustanowioną w celu zachowania różnorodności siedlisk, a także gatunków. Obszary Natura 2000 mogą obejmować część lub całość obszarów lub obiektów objętych innymi formami ochrony przyrody.

Nie wszystkie ekosystemy objęto ochroną prawną, natomiast pełnią one szereg funkcji ekologicznych, czego przykładem są ekosystemy leśne. W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim łączna powierzchnia gruntów leśnych wynosiła 431,9 tys. ha (z tego 422,0 tys. ha lasów), czyli 4,6% tych gruntów w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim powierzchnia zwiększyła się o 161 ha, a od 2015 r. zwiększyła się o 613 ha. Udział gruntów leśnych w powierzchni województwa wyniósł 24,0%, natomiast lasów (tzw. wskaźnik lesistości) 23,5%.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

**Mapa 17. Lesistość w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 17. Forest cover in 2024
As of 31 December

Największy udział lasów w ogólnej powierzchni notowano w gminie wiejskiej Wielka Nieszawka (83,1%). Znaczny udział odnotowano również w gminie miejsko-wiejskiej Solec Kujawski (74,3%). Lasami pokryta była również częściowo powierzchnia miast wojewódzkich, tj. Bydgoszczy (27,2%), a także Torunia (25,0%).

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

Ilość wytworzonych odpadów przemysłowych zmniejszyła się od 2015 r., jednak głównym sposobem ich zagospodarowania w 2024 r. wciąż było przekazywanie innym odbiorcom.

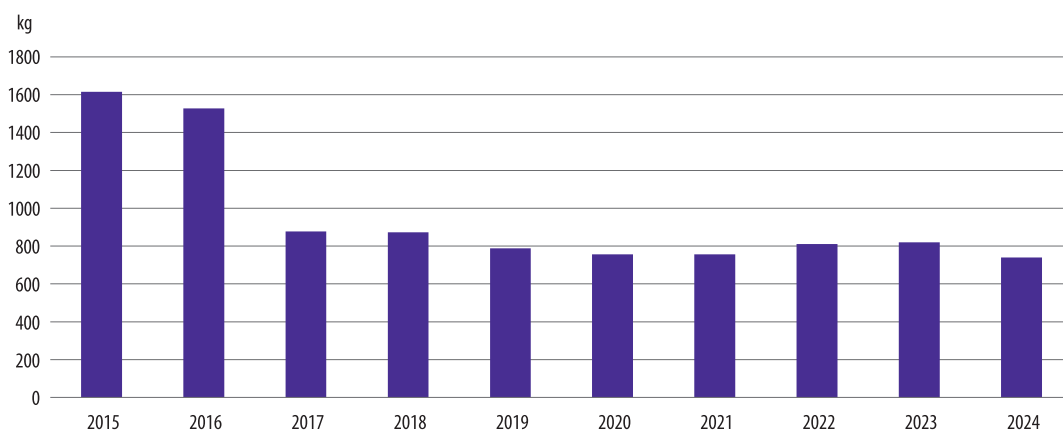
W zagospodarowaniu odpadów komunalnych w 2024 r. duże znaczenie, przy znaczącym udziale odpadów zebranych selektywnie (38,7%), miało składowanie (22,3%).

Od 2015 r. liczba składowisk odpadów komunalnych zmniejszyła się o 3, a ich łączna powierzchnia zmniejszyła się o 27,6 ha. W porównaniu z 2015 r. wzrosła liczba dzikich wysypisk śmieci (o 93,3%).

W ciągu 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim wytworzonych zostało 1471,7 tys. ton odpadów przemysłowych. Było to o 10,3% mniej niż w poprzednim roku i o 56,4% mniej niż w 2015 r. (w kraju odnotowano spadek, odpowiednio o 5,9% i o 21,4%).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca

Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

W 2024 r. odzyskowi we własnym zakresie poddano 14,8% wytworzonych odpadów (o 1,6 p. proc. więcej niż w 2023 r. i o 5,0 p. proc. więcej niż w 2015 r.). Zakłady unieszkodliwiły we własnym zakresie 0,4% odpadów, czyli o 0,1 p. proc. więcej niż w 2023 r. i o 52,5 p. proc. mniej niż w 2015 r. Innym odbiorcom przekazano 82,2% wytworzonych odpadów (o 2,0 p. proc. mniej niż w 2023 r. i o 46,8 p. proc. więcej niż w 2015 r.), natomiast magazynowano czasowo 2,6% wytworzonych odpadów (o 0,4 p. proc. więcej niż w roku poprzednim i o 0,7 p. proc. więcej niż w 2015 r.).

Tym, co w 2024 r. różniło województwo kujawsko-pomorskie od kraju w strukturze zagospodarowania odpadów przemysłowych była większa ilość odpadów przekazywanych innym odbiorcom (o 23,1 p. proc.) oraz niższy udział unieszkodliwiania odpadów we własnym zakresie (o 16,0 p. proc.). W mniejszym zakresie poddawano odpady odzyskowi (o 8,9 p. proc.), natomiast w większym stopniu niż w kraju magazynowano czasowo wytworzone odpady (o 1,8 p. proc.).

Na koniec 2024 r. składowano 21315,4 tys. ton odpadów przemysłowych, co stanowiło 1,2% tych odpadów w kraju. W porównaniu z 2023 r. nastąpił nieznaczny wzrost odpadów składowanych, a w stosunku do 2015 r. – wzrost o 1,6%.

Tablica 6. Odpady przemysłowe
Table 6. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2023	2024	
	w tys. ton in thousand tonnes	w odsetkach (Polska = 100) in percent (Poland = 100)	w tys. ton in thousand tonnes		w odsetkach (Polska = 100) in percent (Poland = 100)	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total	3372,4	2,6	1541,7	1641,2	1471,7	1,4
w tym: of which:						
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	1782,7	6,7	4,7	4,5	6,0	0,0
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	1193,9	1,6	1112,4	1382,5	1209,4	2,0
magazynowane czasowo temporarily stored	65,7	3,6	72,0	36,1	37,8	4,9
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled to date (accumulated) ^a (at the end of the year) – total	20983,8	1,2	21290,4	21314,1	21315,4	1,2

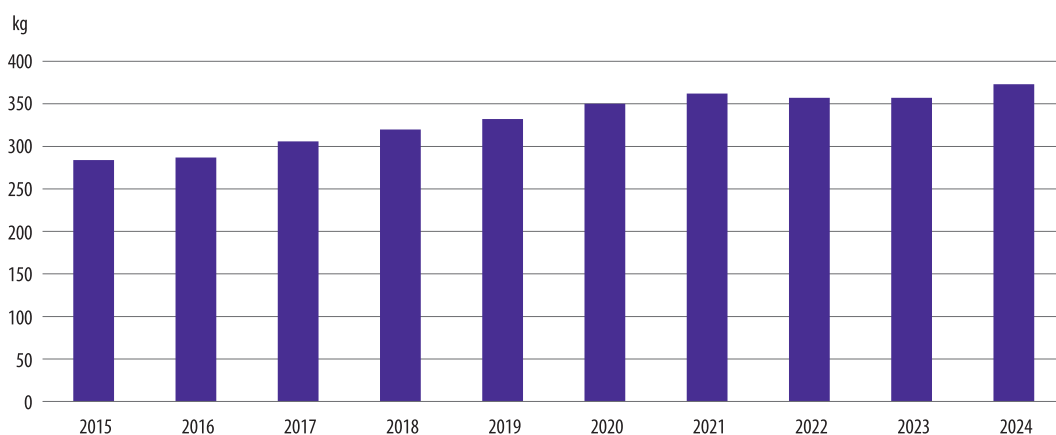
a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.

a On own landfills (including heaps and settling ponds).

W 2024 r. wytworzono 742,8 tys. ton odpadów komunalnych, z tego 625,6 tys. ton odebrano od gospodarstw domowych. Na tle kraju w województwie wytworzono 5,2% odpadów. Ich ilość zwiększyła się o 3,8% w porównaniu z 2023 r. oraz zwiększyła się o 25,3% w stosunku do 2015 r.

W 2024 r. w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze w ciągu roku zostało wytworzonych 133,9 tys. ton odpadów komunalnych, tj. o 2,6% więcej niż rok wcześniej. W gminach zagrożonych marginalizacją było to 86,8 tys. ton odpadów (wzrost o 6,8% w odniesieniu do 2023 r.).

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

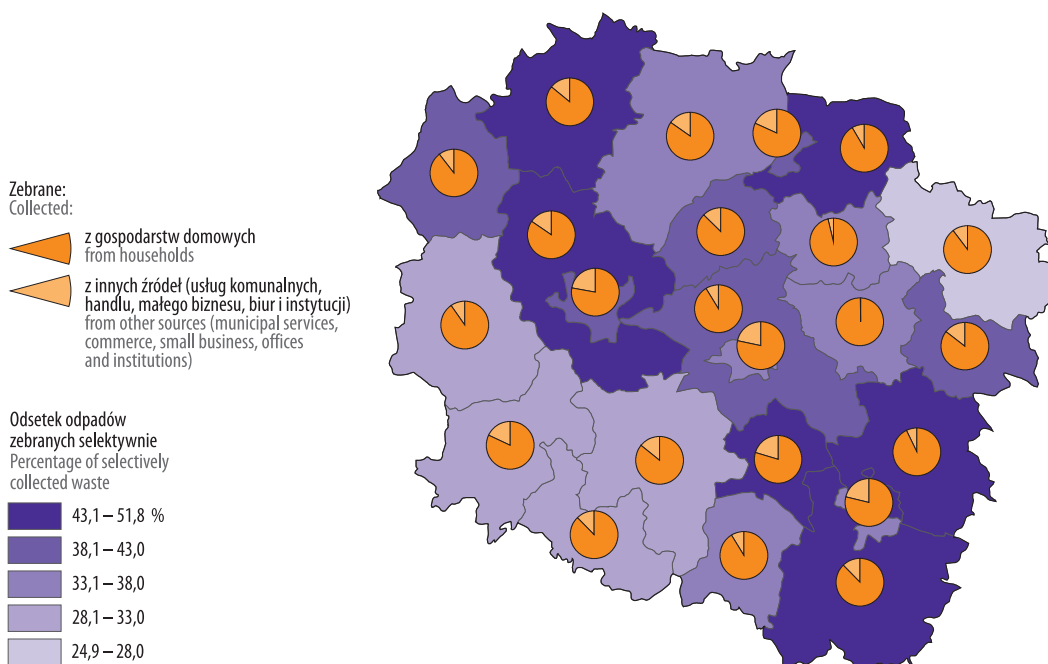
W województwie do przekształcenia termicznego z odzyskiem energii przeznaczono 35,6% odpadów komunalnych, do recyklingu 15,8% odpadów, do przetwarzania biologicznego (kompostowania lub fermentacji) 19,0% odpadów. Składowaniu poddano 22,3% odpadów komunalnych.

Udział składowania w strukturze zagospodarowania był o 1,2 p. proc. niższy niż w poprzednim roku. Jednocześnie zwiększył się poziom przekształcenia termicznego z odzyskiem energii o 1,8 p. proc.

W 2024 r. selektywnie zebrano 287,2 tys. ton (38,7% ogółu odpadów), z tego z gospodarstw domowych – 260,5 tys. ton odpadów (41,6% ogółu odpadów z gospodarstw domowych). Udział odpadów zebranych selektywnie w kraju wyniósł w 2024 r. 42,0% ogółu odpadów, w tym 44,9% odpadów z gospodarstw domowych. Równolegle w województwie odnotowano wzrost odsetka odpadów zebranych selektywnie w porównaniu z poprzednim rokiem (o 1,3 p. proc.) oraz w odniesieniu do 2015 r. (o 17,1 p. proc.). W kraju obserwowano wzrost odpowiednio o 1,3 p. proc. i o 18,6 p. proc.

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2024 r.

Map 18. Municipal waste collected in 2024

W powiatach województwa kujawsko-pomorskiego udział odpadów zebranych selektywnie wahał się od 24,9% w powiecie brodnickim po 51,8% w powiecie aleksandrowskim. Wśród miast wojewódzkich w ten sposób zebrano więcej odpadów w Bydgoszczy (41,9%) niż w Toruniu (35,5%).

W strukturze odpadów zebranych z gospodarstw domowych zwiększył się udział odpadów zebranych selektywnie względem 2023 r. oraz 2015 r., odpowiednio o 0,9 p. proc. oraz o 17,2 p. proc.

Wśród odpadów komunalnych zebranych w województwie kujawsko-pomorskim najczęściej było odpadów biodegradowalnych (45,5%), a w dalszej kolejności tworzyw sztucznych (13,3%), szkła (12,3%), wielkogabarytowych (10,6%) oraz papieru i tektury (9,3%).

W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze selektywnie zebrano 48,0 tys. ton odpadów komunalnych (o 6,1% więcej niż rok wcześniej), a w gminach zagrożonych marginalizacją zebrano 33,6 tys. ton (o 10,6% więcej). Udział odpadów zebranych selektywnie w odpadach komunalnych wytworzonych w ciągu roku wyniósł w tych miastach 35,9% (wzrost o 1,2 p. proc. w porównaniu z 2023 r.), a w gminach zagrożonych marginalizacją wyniósł on 38,7% (o 1,3 p. proc. więcej).

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku

Table 7. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2023	2024			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total				w tym z gospodarstw domowych of which from households	
			w tonach in tonnes		w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	w tonach in tonnes	w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	
Ogółem Total	128043,8	115712,6	255686,8	267765,1	287161,2	4,8	260540,6	4,8
w tym: of which:								
Papier i tektura Paper and cardboard	8064,1	6463,0	24677,4	23733,0	26613,7	4,2	22506,5	4,3
Szkoło Glass	25609,1	23398,8	36836,4	34351,0	35311,7	4,6	32807,3	4,6
Tworzywa sztuczne Plastics	15129,0	14026,7	29722,0	36525,5	38292,3	6,3	34476,5	6,2
Metale Metals	963,6	876,6	383,3	428,8	514,7	9,9	364,5	9,0
Tekstylia Textiles	205,3	197,8	200,3	291,8	597,2	8,9	576,6	8,8
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	899,3	657,7	1813,2	1905,0	1407,1	3,1	1393,1	3,2

W 2024 r. wśród odpadów wytworzonych dominowały zmieszane odpady komunalne, których udział wyniósł 61,3%, i było to o 1,3 p. proc. mniej niż w poprzednim roku i o 17,1 p. proc. mniej niż w 2015 r. W odniesieniu do 2023 r. i 2015 r. zmniejszył się udział odpadów zdeponowanych na składowiskach w ilości zebranych odpadów zmieszanych (odpowiednio z 29,4% i z 62,7%) do 31,9% w 2024 r.

Według stanu na 31 grudnia 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w roku poprzednim, funkcjonowały 22 składowiska odpadów komunalnych (w 2015 r. – 25), o łącznej powierzchni 128,4 ha. Łączna powierzchnia czynnych składowisk, na których unieszkodliwiane były odpady komunalne zmniejszyła się o 1,2 ha w stosunku do 2023 r., oraz o 27,6 ha w odniesieniu do 2015 r.

Czynne kontrolowane składowiska odpadów zajmowały 90,9% powierzchni, na której składowane były odpady komunalne. Pozostała część to dzikie wysypiska, których 31 grudnia 2024 r. było w województwie 29 (32,6% mniej niż w 2023 r.) o łącznej powierzchni ok. 12,8 ha (o 9,1% mniej). W ciągu roku zlikwidowano 1318 takich miejsc (o 76,2% więcej), a podczas ich likwidacji zebrano 2,7 tys. ton odpadów komunalnych (o 20,7% więcej niż rok wcześniej). W porównaniu z 2015 r., w 2024 r. łączna powierzchnia istniejących dzikich wysypisk śmieci była o 32,9% większa, a ilość zebranych podczas ich likwidacji odpadów komunalnych zwiększyła się o 49,7%.

Wydatki gmin i miast na prawach powiatu na gospodarkę odpadami komunalnymi w 2024 r. wyniosły 684,0 mln zł, co było kwotą o 19,0% wyższą niż w 2023 r. W przeliczeniu na 1 tonę odpadów komunalnych, przypadło 920,91 zł, czyli 117,36 zł więcej niż rok wcześniej. Wydatki na 1 tonę tych odpadów w województwie kujawsko-pomorskim były o 11,96 zł niższe niż w kraju (w 2023 r. były o 78,56 zł niższe).

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim najwięcej nakładów na środki trwałe służących ochronie środowiska przeznaczono na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, natomiast w kraju na gospodarkę ściekową i ochronę wód. Zarówno w województwie jak i w Polsce był to kluczowy kierunek finansowania w latach 2015–2024.

Zmienne w latach pozostawały proporcje nakładów na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz na gospodarkę odpadami. W gospodarce wodnej przeważały nakłady na ujęcia i doprowadzenia wody.

Nakłady na ochronę środowiska, a także na gospodarkę wodną w całym analizowanym okresie finansowane były przede wszystkim ze środków własnych przedsiębiorstw.

W 2024 r. wysokość nakładów na środki trwałe przeznaczonych na ochronę środowiska w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 806,8 mln zł. Było to o 16,7% mniej niż w poprzednim roku oraz nieznacznie mniej niż w 2015 r. Nakłady na ochronę środowiska ponoszone były przede wszystkim ze środków własnych przedsiębiorstw (62,4%), a następnie m.in.: z funduszy ekologicznych (7,6%), ze środków z zagranicy (3,6%) oraz z kredytów i pożyczek krajowych (2,8%).

W strukturze nakładów na środki trwałe służących ochronie środowiska w 2024 r. dominowały nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (45,6%, w kraju 33,6%). W 2015 r. udział ten wyniósł 14,4%. W latach 2015–2024 na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu wydano 25,6% nakładów (w kraju 32,0%). Kierunkiem, w który inwestowano najwięcej w tym okresie była gospodarka ściekowa i ochrona wód, skupiająca średnio 51,1% całości nakładów. W 2015 r. w województwie udział nakładów na ten cel wyniósł 44,3%. Najwięcej środków przeznaczono w 2023 r.

W 2024 r. w ramach ponoszonych nakładów na gospodarkę ściekową i ochronę wód, inwestowano głównie w sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki, na którą przeznaczono 42,1% nakładów z tej puli, następnie 22,3% przeznaczono na oczyszczanie ścieków komunalnych (w kraju odpowiednio 55,6% i 21,5%).

Poza nakładami na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu oraz na gospodarkę ściekową i ochronę wód inwestowano także w gospodarkę odpadami (w województwie było to 5,5%, w kraju 8,3%). W 2015 r. w województwie udział nakładów na gospodarkę odpadami wynosił 29,2%. W latach 2015–2024 na ten cel przeznaczono 11,7%, natomiast corocznie występowały nieregularne wahania.

Efekty rzeczowe uzyskane w 2024 r. w zakresie gospodarki ściekowej i ochrony wód to m.in. 174,3 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki, 22,1 km sieci odprowadzającej wody opadowe. W ciągu roku uruchomiono 1 komunalną oczyszczalnię biologiczną.

Wykres 11. Struktura nakładów^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2024 (ceny bieżące)

Chart 11. Structure of outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015–2024 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

W 2024 r. na środki trwałe służące gospodarce wodnej przeznaczono 109,4 mln zł, w tym 47,0% pochodziło ze środków własnych przedsiębiorstw, 40,9% ze środków budżetowych oraz 6,8% ze środków zagranicznych.

Nakłady na finansowanie gospodarki wodnej w 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w kraju przeznaczone zostały głównie na ujęcia i doprowadzenia wody (odpowiednio 57,3% i 58,4%).

Tablica 8. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015–2024 (ceny bieżące)Table 8. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management in 2015–2024 (current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tys. zł In thousands PLN	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total	5516018,1	4,5	2693,88
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	1410596,1	3,6	688,90
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	2820132,6	5,0	1377,28
gospodarka odpadami waste management	646684,8	5,2	315,82
ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu ogółem protection of biodiversity and landscape	29022,8	2,4	14,17
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	1004970,4	3,3	490,80
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	543318,9	3,8	265,34
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	252093,7	4,7	123,12
zbiorniki i stopnie wodne water reservoirs and falls	72367,3	1,3	35,34
obwałowania przeciwpowodziowe flood embankments	60217,7	1,9	29,41

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.
a By site location of investment. b Average value from a given period.

Na gospodarkę wodną w 2024 r. wydatkowano 13,6% ogólnych nakładów przypadających na ochronę środowiska. W latach 2015–2024 na ten cel przeznaczono 18,2% środków, przy czym w 2015 r. było to 15,5%, a w 2023 r. 17,2%.

W 2024 r. na budowę ujęć i doprowadzenia wody przeznaczono 57,3% nakładów przeznaczonych na gospodarkę wodną ogółem (w okresie 2015–2024 stanowiły 54,1% nakładów; w 2015 r. wynosiły 35,8% nakładów, a w 2023 r. 52,6%).

Do efektów rzeczowych gospodarki wodnej uzyskanych w 2024 r. należały m.in.: urządzenia do uzdatniania wody o wydajności 4,1 tys. m³ (o 1,5 tys. m³ mniej niż w 2023 r.), ujęcia wody o wydajności 6,9 tys. m³ (o 2,5 tys. m³ więcej), a także 142,3 km sieci wodociągowej (o 3,4 km więcej niż rok wcześniej).

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

W 2025 r. w skali roku w województwie kujawsko-pomorskim zaobserwowano spadek liczby ludności przy niższej liczbie urodzeń i większej liczbie zgonów. Utrzymał się ujemny przyrost naturalny oraz ujemne saldo migracji na pobyt stały. Zawarto mniej małżeństw niż w 2024 r. Zmiany w strukturze wieku ludności są częścią przemian demograficznych, jakie zachodzą w województwie. W 2025 r. były nimi spadek liczby dzieci oraz wzrost liczby osób starszych. Zmniejszyła się liczba ludności w wieku produkcyjnym.

Stan i struktura ludności

Dane dotyczące ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania czy nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach są wynikiem sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego. Dane o orzeczonych rozwodach i separacjach pochodzą ze sprawozdawczości sądów.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2025 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Na koniec grudnia 2025 r. liczba ludności województwa kujawsko-pomorskiego zmniejszyła się w skali roku o 12,6 tys. osób i wyniosła 1971,9 tys. W odniesieniu do stanu z 2015 r. odnotowano spadek liczby ludności o 5,5%, a w zestawieniu z 2021 r. spadek o 2,3%. Populacja województwa stanowiła 5,3% ogółu ludności Polski. Mieszkańcy miast województwa kujawsko-pomorskiego stanowili 57,7% ogółu ludności. Odsetek kobiet wyniósł 51,7%.

Na przestrzeni lat 2015–2025 w powiatach i w miastach na prawach powiatu przyrost ludności w skali roku wystąpił tylko w powiatach położonych wokół miast wojewódzkich. W 2025 r. w porównaniu z 2021 r. liczba ludności wzrosła tylko w powiecie bydgoskim (o 4,2%) i w toruńskim (o 2,6%); natomiast we Włocławku odnotowano największy spadek liczby ludności (o 5,3%). W odniesieniu do 2024 r. wzrost liczby ludności w powiecie bydgoskim wyniósł 0,9% a w powiecie toruńskim 0,4%. Największy ubytek ludności w porównaniu z 2024 r. wystąpił we Włocławku (o 1,4%).

W miastach wojewódzkich w 2025 r. odnotowano ubytek ludności, tj. w Bydgoszczy o 0,9%, a w Toruniu o 0,5%. W porównaniu z 2021 r. liczba ludności zmniejszyła się tam odpowiednio: o 3,9% i o 2,2%.

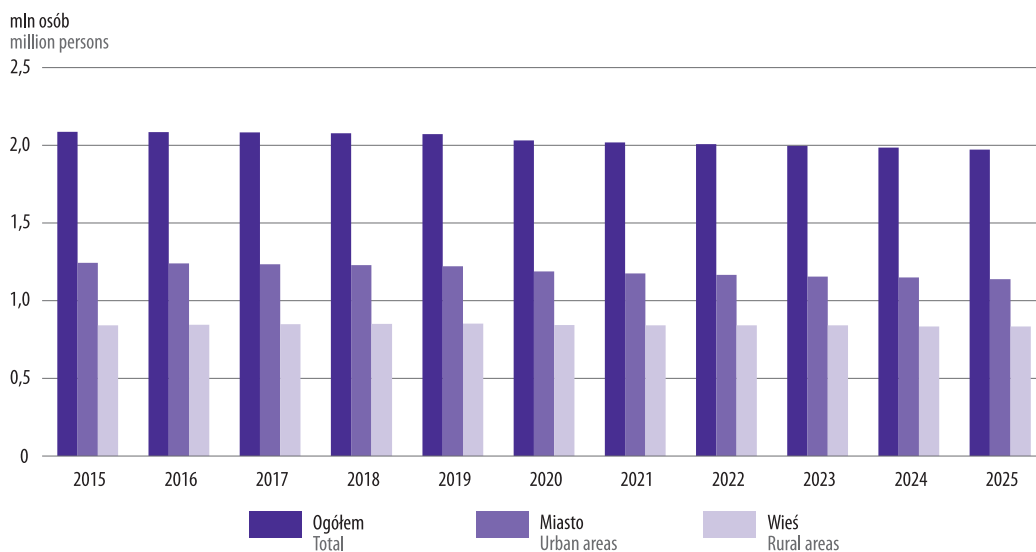
W 2025 r. liczba ludności w odniesieniu do 2021 r. zwiększyła się w 25 gminach województwa kujawsko-pomorskiego, a najwyższy wzrost był w gminie wiejskiej Osielesko (o 14,3%). W gminach wiejskich: Białe Błota, Łubianka i Obrowo liczba ludności zwiększyła się przeszło o 7,0%. W gminie miejsko-wiejskiej Lubraniec ubyło najwięcej ludności, bo 6,3%. W zestawieniu z 2024 r. w 22 gminach województwa odnotowano wzrost liczby ludności w skali roku i w 3 gminach był na poziomie 0,0%. Wyróżniały się tu gmina wiejska Osielesko – z największym wzrostem liczby ludności (o 2,5%) oraz z największym ubytkiem liczby ludności (po 2,0 %) gmina wiejska Chrostkowo i gmina miejsko-wiejska Lubraniec.

Tablica 9. Ludność
Table 9. Population

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Ogółem (stan na 31 grudnia) Total (as of 31 December)				
w tys. osób in thousands	2086,2	2031,6	1984,5	1971,9
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	5,4	5,3	5,3	5,3
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	106	107	107	107
Miasto – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	59,6	58,5	57,9	57,7
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	40,4	41,5	42,1	42,3
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per km ² of total area	116	113	110	110

Wykres 12. Liczba ludności Stan na 31 grudnia

Chart 12. Population
As of 31 December

Gęstość zaludnienia w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. wyniosła 110 osób na 1 km² i względem poprzedniego roku była taka sama. W porównaniu z 2015 r. gęstość zaludnienia była mniejsza o 6 osób na 1 km², a w relacji do 2021 r. – mniejsza o 2 osoby. W miastach przypadło 1318 osób na 1 km² i było to mniej o 13 osób niż rok wcześniej. Na wsiach mieszkało przeciętnie 49 osób na 1 km² powierzchni, tj. tyle samo co w 2024 r. W Polsce gęstość zaludnienia wyniosła 119 osób na 1 km².

W ujęciu powiatów i miast na prawach powiatu najgęściej zaludnione w 2025 r. były miasta na prawach powiatu będące miastami wojewódzkimi, tj. Bydgoszcz (1825 osoby na 1 km²) i Toruń (1666 osób na 1 km²). Najmniejszą gęstość zaludnienia zanotowano w powiecie tucholskim i było to 43 osoby na 1 km². Najgęściej zaludnioną gminą województwa był Inowrocław, w którym ustalono 2161 osób na 1 km². Poza miastami wojewódzkimi wysoką gęstością zaludnienia odznaczała się także gmina miejska Chełmża z 1707 osobami na 1 km² powierzchni. Najmniej zaludniona była gmina wiejska Wielka Nieszawka (24 osoby na 1 km²).

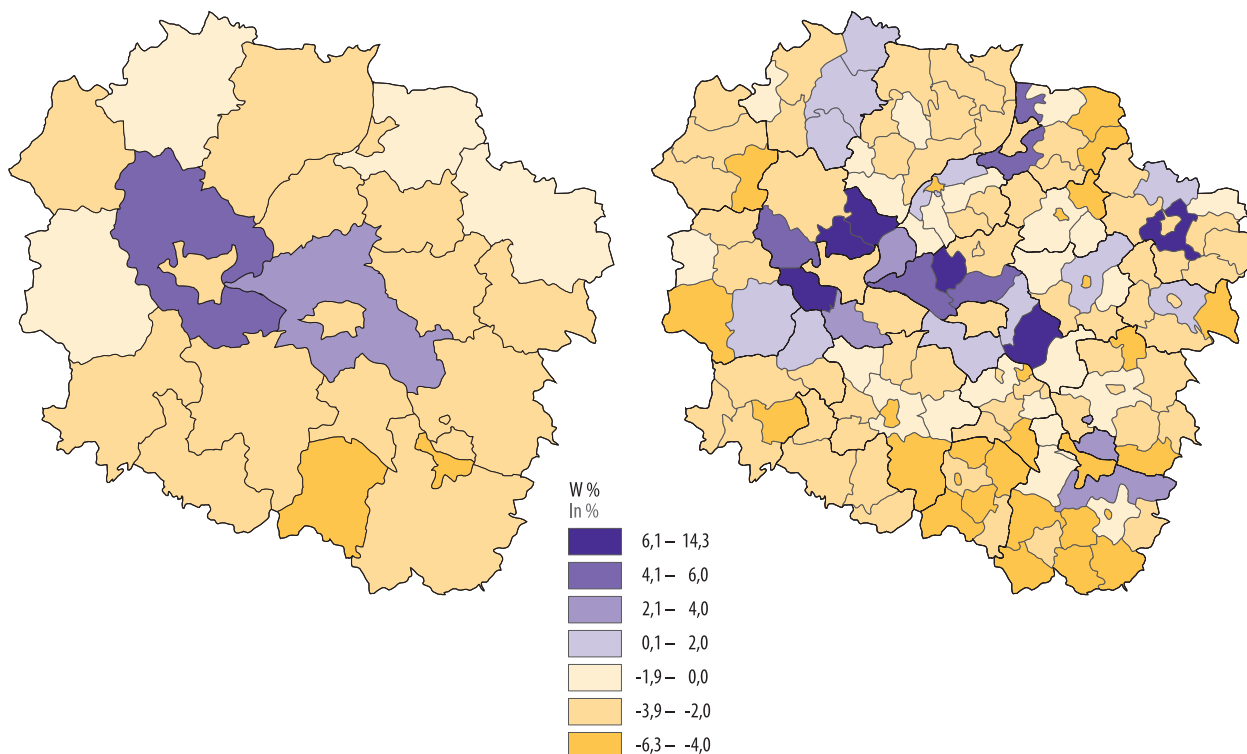
W 2025 r. większa część populacji (57,7%, w Polsce 59,3%) zamieszkiwała miasta, a w ciągu roku ubyło w nich 11,2 tys. ludności. W porównaniu z 2015 r. na terenach miejskich ubyło 105,6 tys. mieszkańców, a w relacji do 2021 r. liczba ludności miejskiej spadła o 37,1 tys., tj. do liczby 1138,5 tys. Liczba ludności zamieszkująca wieś w 2025 r. zmniejszyła się w skali roku o 1,4 tys. osób, zaś w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła o 8,7 tys., a względem 2021 r. zmniejszyła o 8,8 tys. osób. W Polsce w 2025 r. zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2021 r. zmniejszyła się populacja miast (odpowiednio o 0,6% i o 2,1%) i wsi (o 0,2% i o 0,7%).

Większą część populacji województwa kujawsko-pomorskiego stanowią kobiety, tak też było w 2025 r. (51,7% ogólnej liczby ludności, w Polsce 51,7%). W porównaniu z 2024 r. liczba kobiet zmalała o 6,2 tys. W stosunku do 2015 r. liczba kobiet zmniejszyła się o 56,4 tys. Liczba mężczyzn zmniejszyła się zarówno w odniesieniu do poprzedniego roku, jak i do 2015 r., odpowiednio o 6,3 tys. i o 57,9 tys. W relacji do 2021 r. liczba kobiet spadła o 22,5 tys., a mężczyzn o 23,3 tys. W Polsce w 2025 r. struktura ludności według płci była podobna. Zarówno w skali roku, jak i w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się liczba kobiet (odpowiednio o 0,4% i o 2,7%) i liczba mężczyzn (odpowiednio o 0,4% i o 3,1%). W porównaniu z 2021 r. w Polsce liczba kobiet spadła o 1,4% a mężczyzn o 1,6%. Na 100 mężczyzn przypadało w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. 107 kobiet. Tak definiowany jest współczynnik feminizacji, który w Polsce

był taki sam jak w województwie. Współczynnik ten był zróżnicowany pod względem miejsca zamieszkania. W miastach ukształtował się na poziomie 113, a na wsiach wyniósł 100. W kraju odpowiednio 112 i 101.

**Mapa 19. Zmiana liczby ludności w 2025 r. w stosunku do 2021 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 19. Population changes in 2025 compared to 2021
As of 31 December

O przemianach demograficznych świadczą zmiany liczby ludności według biologicznych grup wieku. W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. w skali roku zmniejszyła się liczba dzieci, a wzrosła liczba ludności w starszym wieku. W stosunku do 2024 r. osób w wieku 0–14 lat było o 11,6 tys. mniej, a osób w wieku 65 lat i więcej – o 7,5 tys. więcej. Na koniec 2025 r. w województwie było 342,3 tys. ludności w wieku przedprodukcyjnym, tj. mniej o 10,2 tys. niż rok wcześniej. W porównaniu z latami 2015 i 2021 było to mniej odpowiednio o 36,6 tys. i o 28,7 tys. W 2025 r. populacja osób poniżej 18. roku życia stanowiła 17,4% ogółu (w Polsce 17,7%) i było to mniej niż w latach 2024, 2021 i 2015, odpowiednio: o 0,4 p. proc., o 1,0 p. proc. i o 0,8 p. proc.

Kobiet w wieku 18–59 lat i mężczyzn w wieku 18–64 lata, a więc ludności w wieku produkcyjnym było 1145,3 tys. i w porównaniu z 2024 r. zmniejszyła się o 7,8 tys. W 2025 r. w zestawieniu z latami 2021 i 2015 nastąpił spadek tej populacji, odpowiednio o 44,9 tys. i o 163,8 tys. W okresie 2015–2025 malał udział ludności w wieku produkcyjnym w ogóle społeczeństwa województwa (z 62,7% w 2015 r. do 58,1% w 2025 r.).

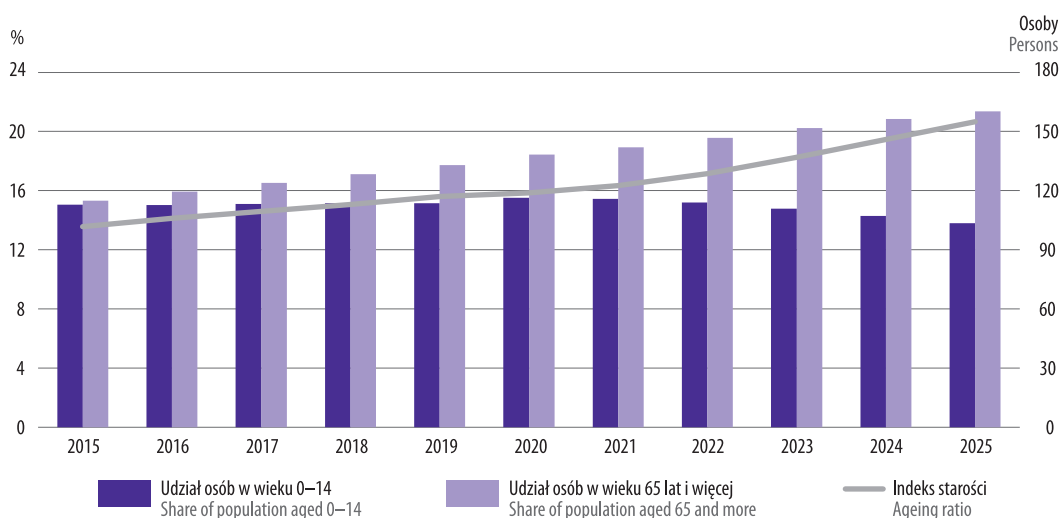
W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. wzrosła w stosunku rocznym (o 5,4 tys.) liczba osób w wieku poprodukcyjnym, tj. osób w wieku 60 lat i więcej w przypadku kobiet a 65 lat i więcej w przypadku mężczyzn. W zestawieniu z latami 2015 i 2021 liczba takich osób zwiększyła się o 86,1 tys. i o 27,8 tys. Populacja ta stanowiła prawie jedną czwartą ogółu ludności województwa.

W ocenie procesu starzenia się społeczeństwa stosuje się współczynnik starości demograficznej, który określa udział osób w wieku 65 lat i więcej w ogólnej liczbie ludności. W 2025 r. w województwie

kujawsko-pomorskim wyniósł on 21,4%, a w kraju 21,1%. W województwie udział ten wzrósł o 0,5 p. proc. w stosunku do 2024 r. W porównaniu z latami 2015 i 2021 zwiększył się o 6,1 p. proc. oraz o 2,5 p. proc. Współczynnikiem pozwalającym określić zmianę populacji osób młodych jest m.in. współczynnik młodości demograficznej, który obrazuje relację osób poniżej 15. roku życia w ogólnej liczbie ludności. W 2025 r. udział osób młodych w ogólnej liczbie ludności wyniósł 13,8% (w Polsce 14,2%). W województwie w stosunku do 2024 r. udział zmalał o 0,5 p. proc., a w stosunku do lat 2015 i 2021 zmalał odpowiednio o 1,3 p. proc. i o 1,6 p. proc.

Następnym wskaźnikiem obrazującym proces starzenia się społeczeństwa jest indeks starości. Indeks starości przedstawia relację pokoleniową dziadków i wnuków, tzn. liczbę osób w wieku 65 lat i więcej przypadającą na 100 osób w wieku 0–14 lat. W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim na 100 osób w wieku 0–14 lat przypadło 155 osób w wieku 65 lat i więcej (w Polsce 148 osób). W 2024 r. wskaźnik ten wyniósł 146, w 2015 r. 102 osoby, a w 2021 r. 123 osoby.

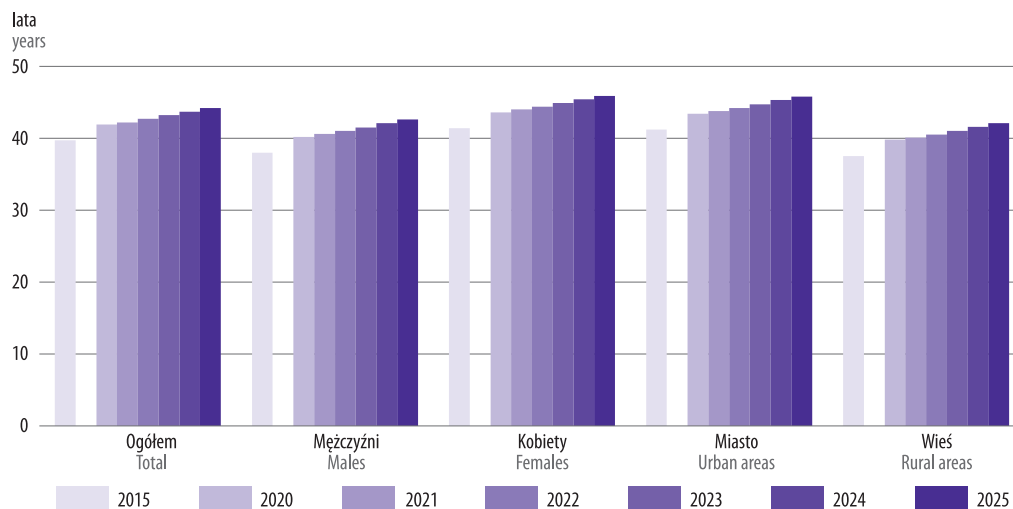
Wykres 13. Indeks starości
Chart 13. Ageing ratio

Analiza grupy osób w wieku sędziwym, czyli w wieku 85 lat i więcej także pokazuje pogłębiający się proces starzenia ludności. W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. grupa ta liczyła 42,1 tys. osób i stanowiła 2,1% ogółu ludności. Analizując okres 2015-2024 udział tej populacji w 2015 r. wyniósł 1,7%, w 2020 r. osiągnął 2,0% a w 2024 r. wyniósł 2,1%. W 2025 r. w stosunku do 2024 r. ludność w tej grupie wzrosła o 0,5 tys. osób. Liczba osób w wieku 85 lat i więcej jaka przypada na 100 osób w wieku 50–64 lata to współczynnik wsparcia pokoleniowego. W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 11 osób i nie zmienił się w stosunku do 2024 r. W latach 2021 i 2015 współczynnik wyniósł odpowiednio 10 i 8 osób. W kraju w 2025 r. było to 12 osób.

Mediana wieku mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego w 2025 r. wyniosła 44,2 lata, tj. o pół roku więcej niż w 2024 r. Wiek jaki już przekroczyła połowa Polaków to 43,8 lat. Mediana wieku w województwie kujawsko-pomorskim dla mężczyzn wyniosła 42,6 lat, a dla kobiet 45,9 lata. W miastach wskaźnik ten wyniósł 45,8 lata, a na wsiach województwa – 42,1 lat. W 2015 r. wiek środkowy wyniósł 39,7 lat.

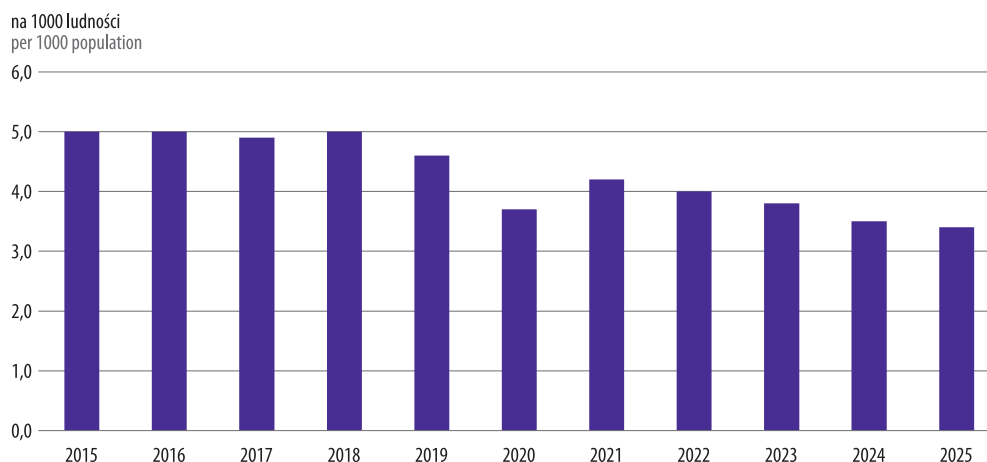
Wykres 14. Mediana wieku ludności
Chart 14. Median age of population

W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. zawarto 6722 małżeństwa, z czego 61,6% w miastach. W analizowanym roku zawarto o 216 związków małżeńskich mniej niż w 2024 r. Małżeństwa zawarte w województwie stanowiły 5,0% małżeństw zawartych w Polsce. Na przestrzeni lat 2015–2024 liczba zawartych małżeństw w województwie wahała się; w latach 2016, 2018 i 2021 rosła rok do roku, odpowiednio: o 41, o 171 i o 897. W 2025 r. w miastach liczba małżeństw zmniejszyła się w skali roku o 0,1%, podczas gdy na wsiach zmniejszyła się o 6,3%.

W 2025 r. współczynnik małżeństw wyniósł 3,4 małżeństw na 1000 ludności (w miastach wyniósł 3,6 a na wsiach 3,1). Najwyższy współczynnik małżeństw w ujęciu powiatów i miast na prawach powiatu był w mieście Toruniu (4,3 małżeństwa na 1000 ludności), zaś najniższy w powiecie grudziądzkim (2,2 małżeństwa). W przekroju gmin najwyższy współczynnik małżeństw wystąpił w gminie wiejskiej Jeziora Wielkie (5,1 małżeństw na 1000 ludności), natomiast najniższy był w gminie miejsko-wiejskiej Izbica Kujawska (1,1 małżeństw).

Wykres 15. Małżeństwa zawarte
Chart 15. Marriages contracted

W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. zarejestrowano 11402 urodzenia żywe, tj. o 708 mniej niż przed rokiem. Było to o 7788 mniej niż w 2015 r. i o 5307 mniej urodzeń żywych niż w 2021 r. W 2025 r. odnotowano 5,8 urodzeń żywych na 1000 ludności w województwie i było to o 0,3 p. mniej niż rok temu, o 2,5 p. mniej niż w 2021 r. i o 3,4 p. mniej niż w 2015 r. W Polsce w 2025 r. wskaźnik wyniósł 6,4. W województwie więcej dzieci urodziło się w miastach, gdzie zarejestrowano 56,0% wszystkich urodzeń żywych (przed rokiem 57,3%, w Polsce w 2025 r. 58,9%). Współczynnik urodzeń żywych był o 0,4 p. wyższy na wsiach niż w miastach i wyniósł 6,0 urodzeń żywych na 1000 ludności.

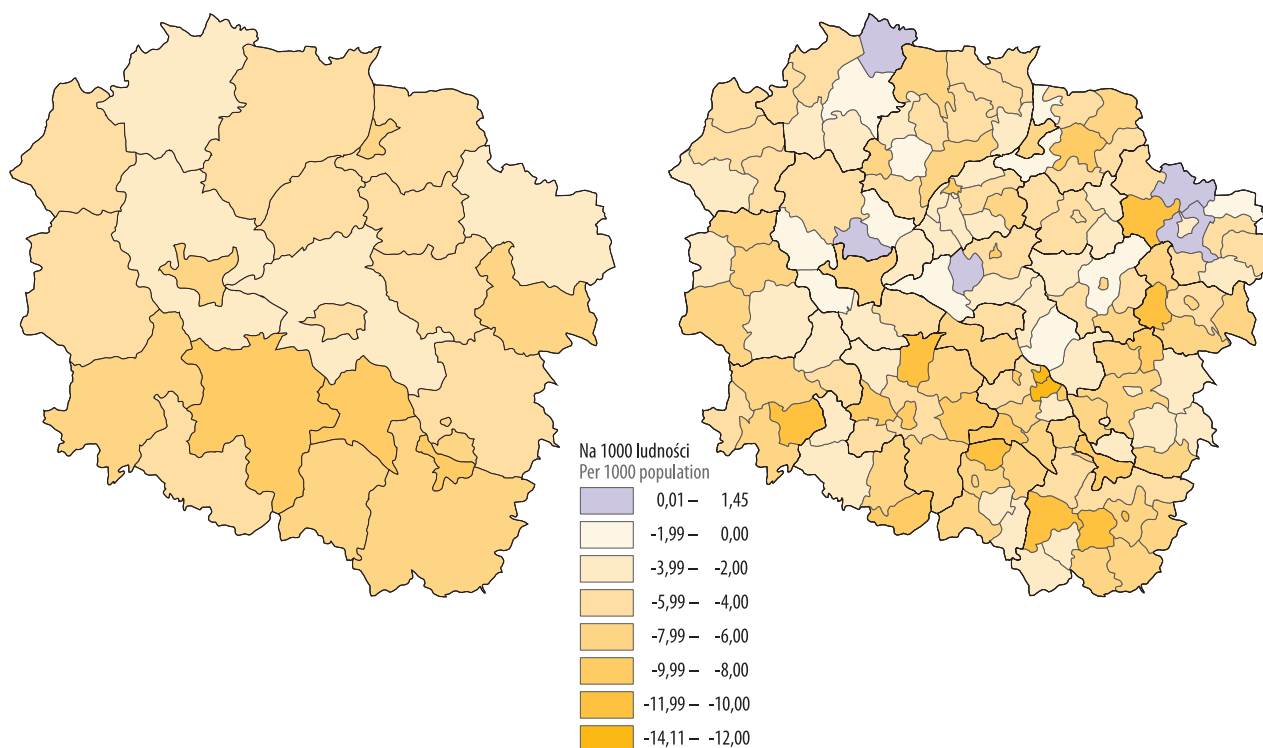
Od 2015 r. liczba urodzeń żywych w województwie kujawsko-pomorskim była niższa niż liczba zgonów. W 2025 r. zarejestrowano 22569 zgonów, tj. o 621 zgonów więcej niż w 2024 r., o 5703 zgony mniej niż w 2021 r. i o 2046 zgonów więcej niż w 2015 r. W województwie przypadało 11,4 zgony na 1000 ludności, a w kraju było to 10,8. W okresie 2015–2025 w województwie współczynnik zgonów malał rok do roku w latach 2019 i 2022–2024.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. 50,6% zmarłych stanowili mężczyźni. Więcej osób zmarło w miastach (62,7% zgonów ogółem). Wyższy o 2,3 p. proc. był współczynnik zgonów na 1000 ludności w miastach niż na wsiach z wartością 12,4. Notowana w 2025 r. nadwyżka zgonów nad liczbą urodzeń żywych oznacza ujemny przyrost naturalny, który wyniósł minus 11167, podczas gdy rok wcześniej minus 9838. W latach 2015 i 2021 przyrost naturalny wyniósł odpowiednio minus 1333 i minus 11563. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w 2025 r. osiągnął wartość minus 5,6 (poprzednio minus 4,9), a w kraju minus 4,5.

W 2025 r. w województwie w żadnym z powiatów ani miast na prawach powiatu nie odnotowano dodatniego przyrostu naturalnego. Najwyższy współczynnik przyrostu naturalnego odnotowano w powiecie bydgoskim, tj. minus 2,1 osób na 1000 ludności. Najniższą wartość współczynnika przyrostu naturalnego zanotowano we Włocławku (minus 9,7 osób na 1000 ludności). Współczynnik przyrostu naturalnego w Bydgoszczy wyniósł minus 6,2, a w Toruniu minus 4,7.

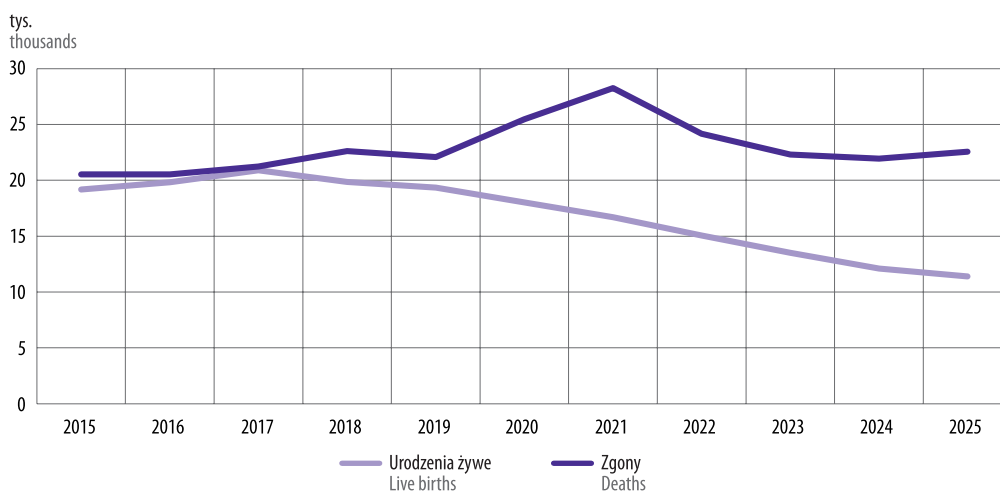
Mapa 20. Przyrost naturalny ludności w 2025 r.

Map 20. Natural increase in 2025

W województwie przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego zaobserwowano także w ujęciu gminnym. Jedynie w 5 gminach współczynnik był dodatni – najwyższą wartość odnotowano w gminie wiejskiej Osielsko (1,5 osób na 1000 ludności). Pozostałe gminy to gminy wiejskie: Brodnica (1,2 osób na 1000 ludności), Śliwice (0,7), Zbiczno (0,2) oraz Łubianka (0,1). Najniższy współczynnik przyrostu naturalnego odnotowano w gminie miejskiej Ciechocinek (minus 14,1 osób na 1000 ludności).

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
Chart 16. Vital statistics of population

Dane o zgonach według przyczyn publikowane są z rocznym opóźnieniem w związku z metodą ich opracowywania, która jest dwuetapowa. W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim, tak jak w Polsce najczęstszą przyczyną zgonów nadal były choroby układu krążenia. Z tej przyczyny w województwie zmarło 6750 osób, co stanowiło 30,8% ogólnej liczby zgonów (spośród 21948 zgonów). W kraju odsetek ten był wyższy i wyniósł 36,8% ogólnej liczby zgonów. Liczba takich zgonów w województwie zmalała w porównaniu z 2023 r. o 7,3% (przy czym liczba zgonów spowodowanych chorobą niedokrwienną serca wzrosła o 14,3%). Zgonów spowodowanych zachorowaniem na nowotwory było 6519, tj. o 2,0% więcej niż rok wcześniej. Stanowiły one 29,7% ogólnej liczby zgonów (w Polsce 27,0%).

W 2024 r. na 100 tys. mieszkańców województwa przypadało 339,1 zgonów z powodu chorób układu krążenia i było to o 24,7 zgonów mniej niż w 2023 r. W kraju było to 400,2 zgonów na 100 tys. całej populacji. W województwie zgonów z powodów nowotworów w przeliczeniu na 100 tys. osób było 327,5 i było to więcej niż w 2023 r. o 8,1. W kraju w 2024 r. wskaźnik ten wyniósł 293,6 zgonów na 1000 ludności.

Zewnętrzne przyczyny zachorowania i zgonu czyli m.in.: wypadki komunikacyjne, urazy, zatrucia, samobójstwa czy zabójstwa były przyczyną 962 zgony (4,4% wszystkich zgonów, w Polsce 4,5%) i było to 85 przypadków mniej niż w 2023 r.

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim nastąpiły 52 zgony niemowląt, tj. o 9 więcej niż rok temu. Zmarło 32 chłopców i 20 dziewczynek. W miastach wystąpiło 36 zgonów. Współczynnik zgonów niemowląt na 1000 urodzeń żywych wyniósł w województwie 4,6, a rok temu 3,6. W Polsce w 2025 r. współczynnik zgonów niemowląt wyniósł 3,3 na 1000 urodzeń żywych.

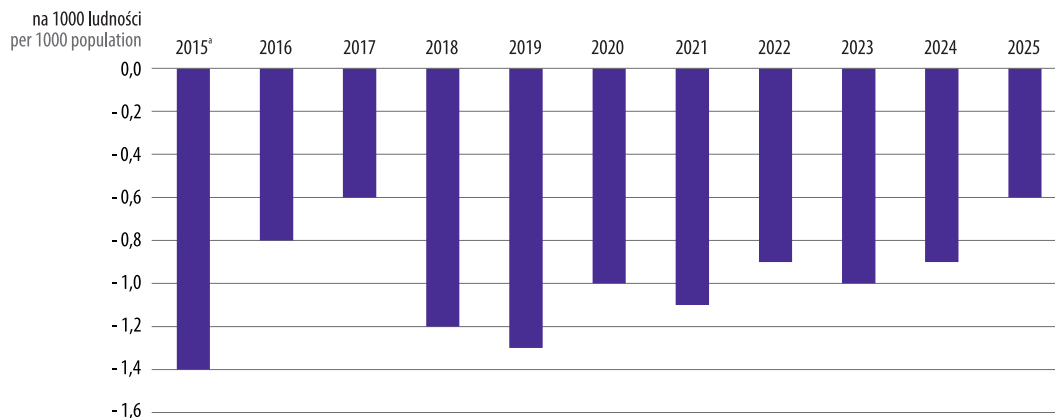
W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r., podobnie jak we wcześniej analizowanych latach, ogólne saldo migracji ludności na pobyt stały było ujemne. Różnica w odpływanie i napływie w 2025 r. wyniosła minus 1192 osoby, a w 2024 r. minus 1751 osób. W miastach ogólne saldo migracji w 2025 r. wyniosło minus 3061 osób, a na wsiach było to 1869 osób. Saldo migracji w układzie płci wyniosło: dla mężczyzn minus 618, a dla kobiet minus 574. Saldo migracji na pobyt stały w 2021 r. wyniosło minus 2189 osób, a w 2015 r. wyniosło minus 2849 osób. W Polsce w 2025 r. odnotowano dodatnie saldo migracji stałej wy-

noszące 10906 osób, a w 2024 r. – 9301 osób. Współczynnik salda ogólnej migracji stałej w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. wyniósł minus 0,6 osób na 1000 ludności, a rok wcześniej było to 0,9 osoby (w 2025 r. w Polsce 0,3 osoby).

Analizując współczynnik salda migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim według powiatów i miast na prawach powiatu można stwierdzić, że przyjęło ono wartości dodatnie w 4 powiatach i w 1 mieście na prawach powiatu. Najwyższe było w powiecie bydgoskim z wartością 11,5 osób na 1000 ludności, następnie w powiatach: toruńskim z wynikiem 7,1, grudziądzkim – 0,8 i w powiecie włocławskim z wartością 0,5. W 2025 r. w Toruniu współczynnik salda migracji ludności na pobyt stały wyniósł 0,3 osoby na 1000 ludności. W Bydgoszczy współczynnik ten wyniósł minus 3,0. Najniższa wartość współczynnika migracji wystąpiła w powiecie radziejowskim, z wartością minus 4,9 osób na 1000 ludności.

W 2025 r. w układzie gmin w 40 gminach województwa kujawsko-pomorskiego ogólne saldo migracji na pobyt stały było dodatnie, a w 3 było na poziomie zerowym. Najwyższy współczynnik salda migracji wystąpił w gminie wiejskiej Osielsko i wyniósł 25,3 osób na 1000 ludności. W gminie miejsko-wiejskiej Radzyń Chełmiński wartość współczynnika była najniższa (minus 12,2 osoby na 1000 ludności).

Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały
Chart 17. Net migration of population for permanent residence

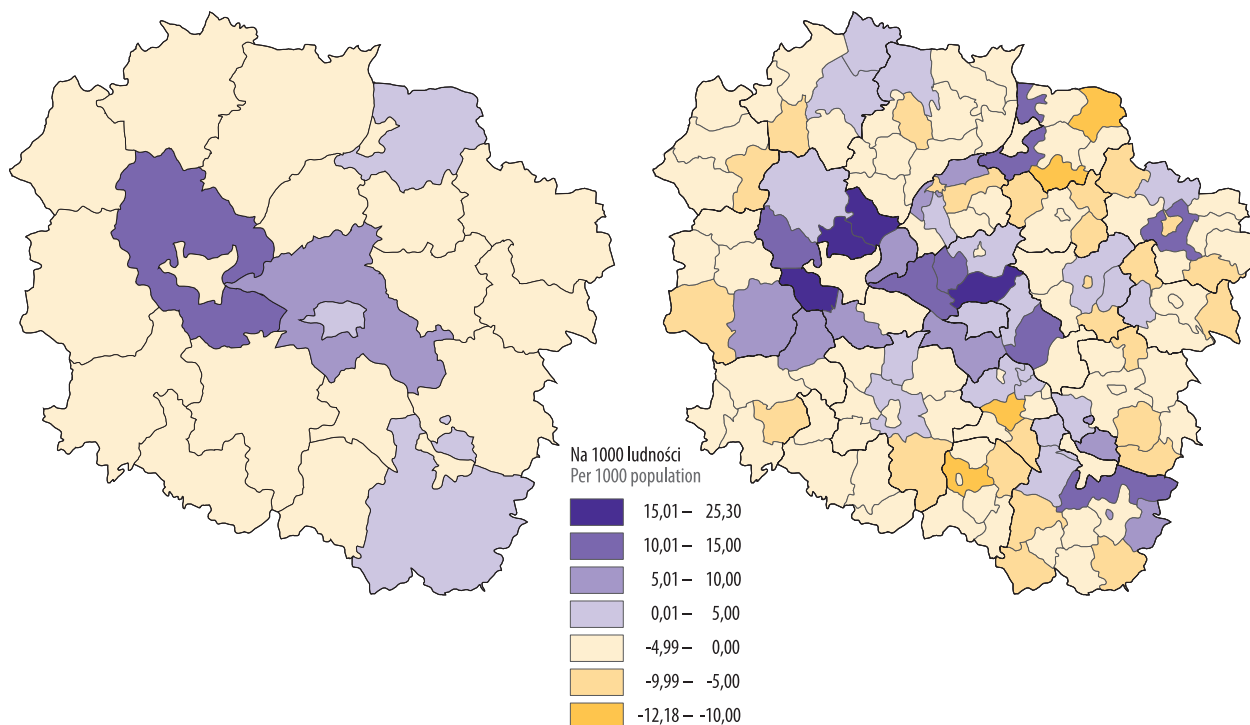

a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

W 2025 r. saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały wyniosło minus 1573, przy 20919 osobach, które przybyły do województwa oraz 22492 osobach, które wyjechały w celach mieszkaniowych z województwa kujawsko-pomorskiego. Liczba osób, które zameldowały i wymeldowały się zmniejszyła się w stosunku do 2024 r. odpowiednio o 1341 i o 1757 migrantów. Współczynnik salda migracji wewnętrznych na pobyt stały w województwie wyniósł w 2025 r. minus 0,8 na 1000 mieszkańców. W 2024 r. było to minus 1,0, a w 2014 r. i 2021 r. odpowiednio minus 0,8 i minus 1,1. W 2025 r. w miastach województwa współczynnik salda migracji wewnętrznej wyniósł minus 2,9, a na wsiach 2,1.

Saldo migracji zagranicznych na pobyt stały w województwie kujawsko-pomorskim było dodatnie i w 2025 r. wyniosło 381 osób. Na przestrzeni lat 2015–2025 saldo migracji zagranicznych tylko w 2022 r. było ujemne z wynikiem minus 82 osoby. W porównaniu z 2024 r. saldo migracji zagranicznych wzrosło o 143 osoby. W 2025 r. było 817 imigrantów i 436 emigrantów. W miastach saldo wyniosło 298 osób, na wsiach województwa 83 osoby. Współczynnik salda migracji zagranicznych na pobyt stały wyniósł 0,2 osoby na 1000 ludności, a rok wcześniej było to 0,1 osoby na 1000 ludności.

Mapa 21. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2025 r.
 Map 21. Net migration of population for permanent residence in 2025

W województwie kujawsko-pomorskim część gmin objęta została szczególnym wsparciem ze strony państwa, są to Obszary Strategicznej Interwencji (OSI). Obszary te utraciły bądź tracą swoje funkcje społeczno-gospodarcze i zagrożone są występowaniem m.in. negatywnych zjawisk demograficznych (patrz aneks str. 200). W województwie kujawsko-pomorskim w końcu grudnia 2024 r. w miastach tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze oraz w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją łącznie mieszkało 626,5 tys. osób. W miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze mieszkało 16,5% wszystkich mieszkańców, zaś w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją – 15,0% (w Polsce było to odpowiednio 14,3% i 11,3%). W największych miastach tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze mieszkało: we Włocławku 5,0% ludności województwa, w Grudziądzu – 4,4%, a w Inowrocławiu 3,4%. W gminach powiatów lipnowskiego i rypińskiego, gdzie położonych było największej gmin zagrożonych zjawiskiem trwałej marginalizacji zamieszkiwało po 2,1% ludności województwa.

Charakterystyka OSI pod względem struktury wiekowej w 2024 r. była zbliżona do obserwowanej na obszarach objętych interwencją państwa w całym kraju – odsetek osób starszych w liczbie ludności ogółem w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze wyniósł 24,2% (w Polsce 24,3%), a w przypadku gmin zagrożonych trwałą marginalizacją było to 19,5% (w Polsce 20,2%). Spośród tych jednostek najwyższy odsetek osób starszych wystąpił we Włocławku (25,6%), a następnie w Inowrocławiu (24,5%). Osoby w wieku produkcyjnym zamieszkujące w miastach tracących swoje funkcje stanowiły 56,3% mieszkańców województwa, a w przypadku zagrożonych gmin – 58,7% (podczas gdy w Polsce było to odpowiednio 56,2% i 58,7%).

Współczynnik obciążenia demograficznego w województwie kujawsko-pomorskim w miastach tracących swoje funkcje wyniósł 77,7%, a w gminach zagrożonych trwałą marginalizacją przyjął wartość 70,4% (w kraju było to odpowiednio 78,0% i 70,4%). Najwięcej osób w wieku nieprodukcyjnym, bo 81,0 na 100 w wieku produkcyjnym było w gminie miejsko-wiejskiej Janowiec Wielkopolski. Spośród analizowanej grupy miast najwięcej, bo 78,4 na 100 w wieku produkcyjnym przypadało we Włocławku, a następnie w Ryplinie (78,3) i w Grudziądzu (78,2).

Tablica. 10. Wybrane dane dla miast tracących funkcje społeczno-gospodarcze i gmin zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r.

Table 10. Selected data for towns and cities losing their socio-economic functions and gminas threatened by permanent marginalisation in the Kujawsko-Pomorskie Voivodship in 2024

Wyszczególnienie Specification	Województwo ogółem Voivodship total	Miasta tracące funkcje społeczno-gospodarcze Towns or cities losing socio-economic functions	Gminy zagrożone marginalizacją Gminas threatened by marginalisation
Ludność w tys. (stan na 31 grudnia): Population in thousands (as at 31 December):			
ogółem total	1984,5	328,3	298,2
z tego w wieku: of which in the following age groups:			
20-24 lata 20-24 years	95,7	14,3	17,2
65 lat i więcej 65 years or over	413,9	79,5	58,2
przedprodukcyjnym pre-working	352,4	51,8	55,3
produkcyjnym working	1153,1	184,8	175,0
poprodukcyjnym post-working	479,0	91,7	67,9
Współczynnik obciążenia demograficznego w % Age dependency ratio in %	72,1	77,7	70,4
Przyrost naturalny na 1000 ludności Natural increase per 1 000 population	-4,9	-7,5	-5,0
Saldo migracji ogółem (na pobyt stały) na 1000 ludności Total net migration (for permanent residence) per 1 000 population	-0,9	-3,5	-4,7

Współczynnik przyrostu naturalnego w miastach województwa kujawsko-pomorskiego, które zostały zakwalifikowane jako tracące swoje funkcje społeczno-gospodarcze w 2024 r. wyniósł minus 7,5, zaś w analizowanych gminach wyniósł minus 5,0 (w Polsce było to odpowiednio minus 6,6 i minus 5,6). Wśród gmin zagrożonych zjawiskiem marginalizacji wyróżniały się gminy miejsko-wiejskie Lubraniec (przyrost naturalny wyniósł minus 12,8 osób na 1000 ludności) i Chodecz (minus 10,8 osób), a wśród miast tracących swoje funkcje społeczno-gospodarcze Inowrocław (minus 8,8 osób na 1000 ludności) i Włocławek (minus 8,0 osób).

W 2024 r. saldo migracji w gminach województwa kujawsko-pomorskiego zagrożonych trwałą marginalizacją wyniosło minus 4,7 na 1000 ludności (w Polsce minus 3,7). We wszystkich miastach, które tracą swoje funkcje społeczno-gospodarcze notowano w 2024 r. ujemne saldo migracji ogółem na pobyt stały (minus 3,5 osób na 1000; ludności, w Polsce minus 4,1 osób). Na tle województwa wyróżniały się gminy wiejskie Dąbrowa (saldo migracji wyniosło minus 12,3 osób na 1000 ludności). Ponadto współczynnik salda migracji powyżej minus 9 wystąpił w gminach: Skrwilno, Sośno i Osiećiny. Natomiast wśród analizowanych miast opisywany współczynnik na poziomie powyżej minus 5 osób (na 1000 ludności) wystąpił w Chełmnie i Włocławku.

Edukacja Education

W roku szkolnym 2024/2025 w województwie kujawsko-pomorskim w ujęciu rocznym zmniejszyła się liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, a zwiększyła się liczba uczniów w szkołach podstawowych. W szkołach ponadpodstawowych kształciło się więcej młodzieży niż w roku poprzednim. Zwiększyła się też w skali roku liczba studiujących na uczelniach zlokalizowanych w województwie, ale było ich mniej niż w roku akademickim 2015/2016.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) wskazują, że w 4. kwartale 2025 r. w odniesieniu do 4. kwartału 2021 r. w strukturze ludności według poziomu wykształcenia w wieku 15–89 lat w województwie zwiększył się udział wszystkich grup legitymujących się wykształceniem co najmniej średnim ogólnokształcącym. W 4 kwartale 2025 r. udział osób z wykształceniem wyższym wyniósł 23,2%, tj. o 0,7 p. proc. niż w 4 kwartale 2021 r.

Od 2015 r. w budżetach jednostek samorządu terytorialnego w województwie rosły rok do roku wydatki na cele związane z edukacją. W 2024 r. względem roku poprzedniego zwiększyły się one o 22,8%.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Od roku akademickiego 2017/2018 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

Na koniec września 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim działały 1072 placówki wychowania przedszkolnego (4,8% wszystkich w kraju), tj. o 12 placówek mniej niż w 2023 r., ale o 32 placówki więcej niż w 2015 r. Wśród nich najwięcej było przedszkoli (56,3%). Drugą grupę pod względem udziału w strukturze stanowiły oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych (37,8%). Pozostałe to punkty przedszkolne (5,8% udziału) oraz zespół wychowania przedszkolnego (0,1% udziału).

W 2024 r. nieco ponad połowa placówek wychowania przedszkolnego w województwie (52,3%) zlokalizowana była na miastach. Wśród nich dominowały przedszkola (439 placówek, tj. 78,3% wszystkich placówek w miastach w województwie). W Bydgoszczy i w Toruniu działało łącznie 31,3% wszystkich przedszkoli w województwie. Z placówek na wsiach najwięcej (60,3%) było oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych (308 placówek). Przedszkoli działało tam 165 (32,3% wszystkich placówek na wsiach w województwie). W 16 gminach wiejskich przedszkola nie funkcjonowały.

Placówki wychowania przedszkolnego na koniec września 2024 r. w województwie dysponowały 3682 oddziałami, tj. o 56 mniej niż rok wcześniej i o 781 więcej niż w 2015 r. W każdym ze wspomnianych lat największy udział stanowiły oddziały w przedszkolach (w 2024 r. było to 75,9%).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tablica 11. Wychowanie przedszkolne

Table 11. Pre-primary education

Wyszczególnienie Specification	2015/2016	2020/2021	2023/2024	2024/2025
Placówki ^a : Establishments ^a :	1040	1072	1084	1072
miasto urban area	476	531	563	561
wieś rural area	564	541	521	511

a Przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne. b łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres. b Including children staying in units performing health care activity.

Tablica 11. Wychowanie przedszkolne (dok.)
Table 11. Pre-primary education (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015/2016	2020/2021	2023/2024	2024/2025
W tym przedszkola Of which nursery schools	474	562	605	604
w tym specjalne of which special	6	13	20	20
Dzieci ^b : Children ^b :	55813	69176	74134	71255
miasto urban areas	37525	45795	48282	46666
wieś rural area	18288	23381	25852	24589
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	4248	19419	21028	20313
5 lat 5	21494	17549	19298	18780

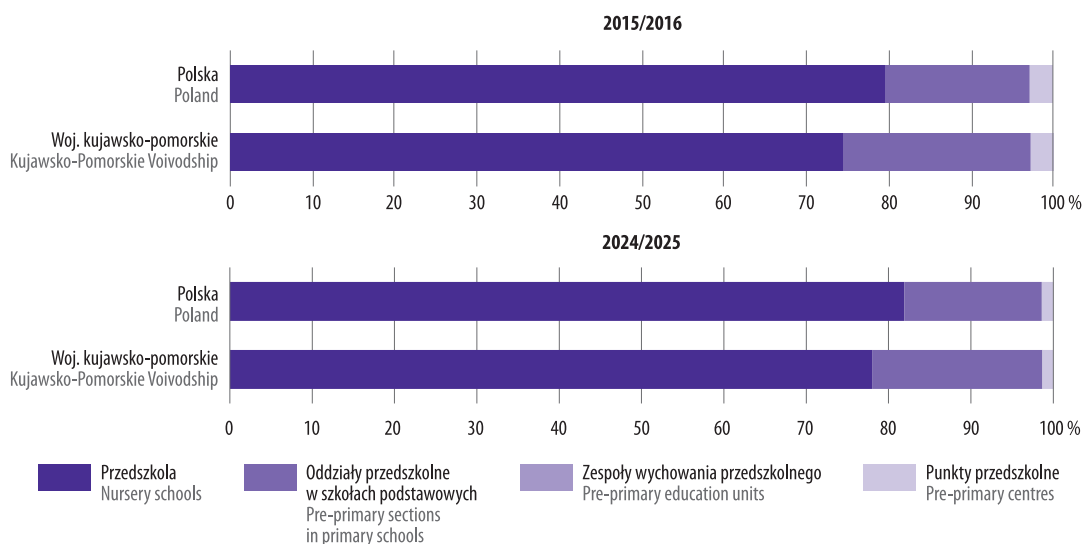
a Przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych, zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne. b łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a Nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres. b Including children staying in units performing health care activity.

W ramach systemu oświaty w roku szkolnym 2024/2025 wychowaniem przedszkolnym objętych było w województwie 71,3 tys. dzieci (4,9% wszystkich dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w kraju). Było to mniej niż rok wcześniej (o 3,9%), ale więcej (o 27,7%) niż w roku szkolnym 2015/2016. Większość dzieci korzystała z placówek wychowania przedszkolnego w miastach (65,5% dzieci). Ze wszystkich typów placówek wychowania przedszkolnego najwięcej, bo 78,0% dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym, uczęszczało do przedszkoli. Było to o 3,5 p. proc. więcej niż w roku szkolnym 2015/2016.

Na koniec września 2024 r. w województwie uczęszczało średnio 66 dzieci do 1 placówki wychowania przedszkolnego (w kraju średnio 65 dzieci do 1 placówki). W miastach było to średnio 83 dzieci na 1 placówkę, a na wsiach 48 dzieci na 1 placówkę. W samych przedszkolach w 2024 r. przypadało średnio 92 dzieci na 1 placówkę (w kraju 85 dzieci na 1 placówkę) i 20 dzieci na 1 oddział (tyle samo w kraju).

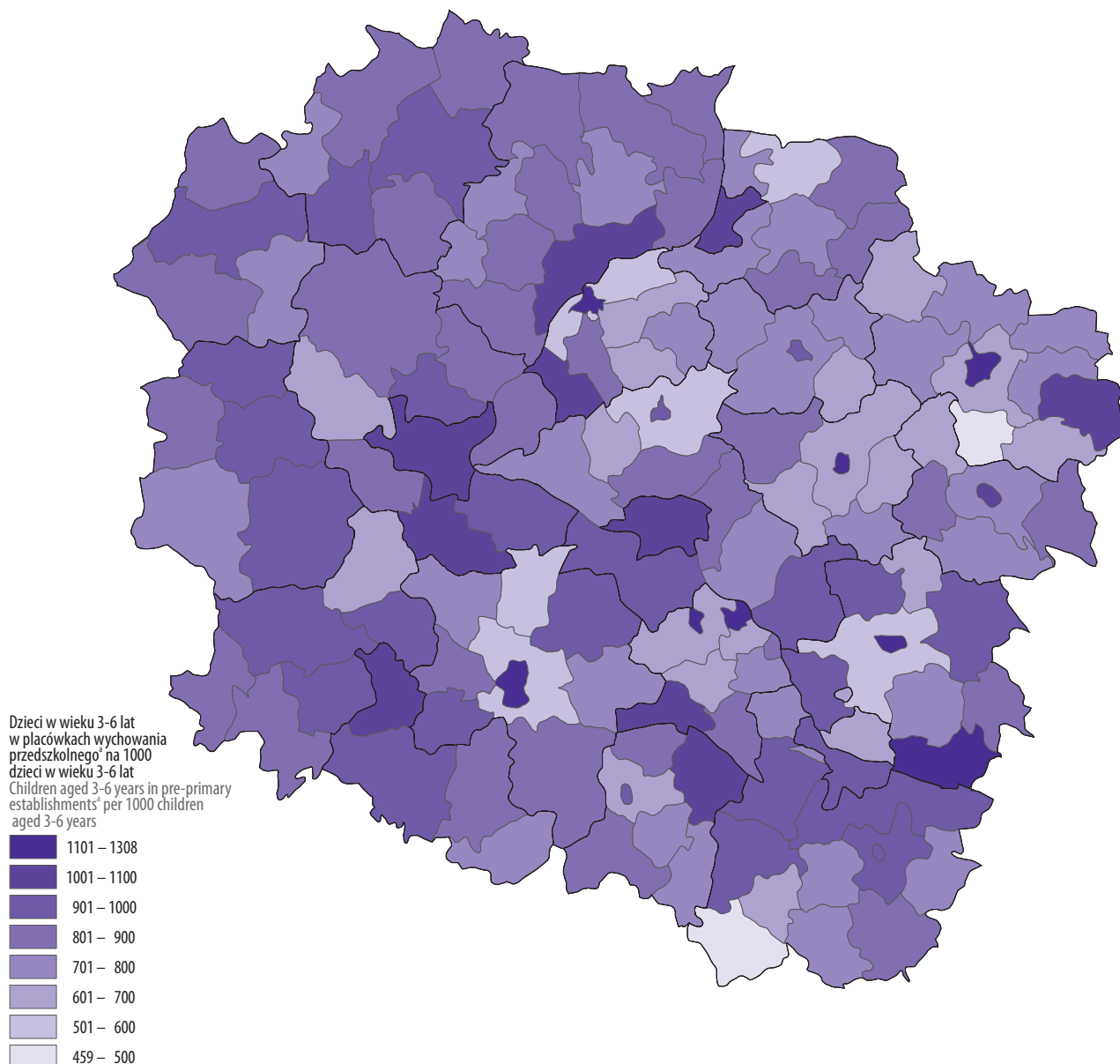
Wykres 18. Struktura dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek
Chart 18. Structure of children in pre-primary establishments by type of establishments

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2024/2025

Map 22. Pre-primary education in the 2024/2025 school year

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In nurseries schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres; including children staying in the units performing health care activity.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

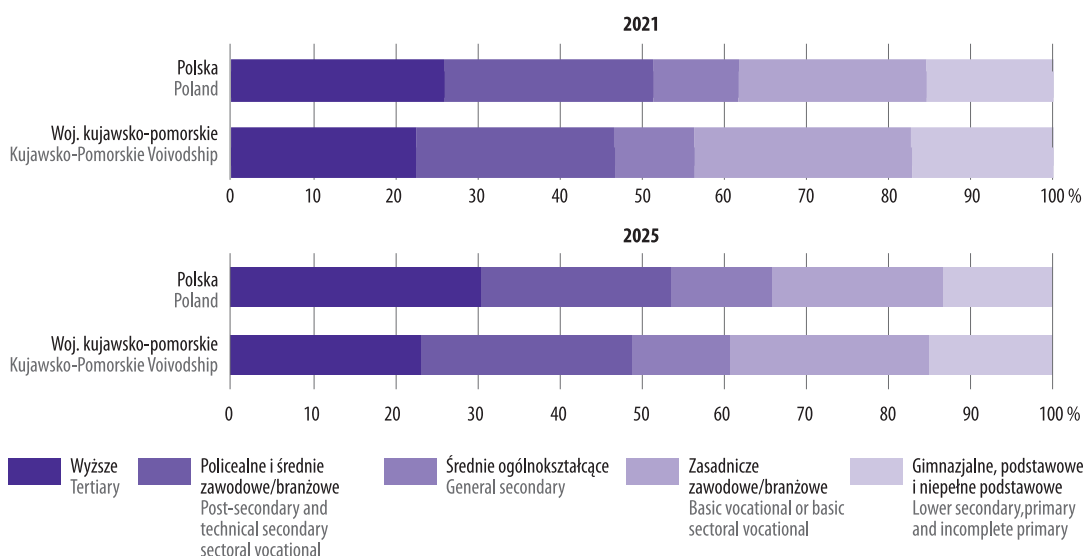
Source: data of the Ministry of National Education.

Spośród wszystkich dzieci w wieku 3–6 lat zamieszkałych w 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim 92,9% uczęszczało do placówek wychowania przedszkolnego w województwie (w kraju było to 97,1%). Ich udział zwiększył się o 1,6 p. proc. w porównaniu z 2023 r. Wartość omawianego wskaźnika w miastach (115,5%) przewyższała tę notowaną na wsiach (67,9%). W 49 miastach spośród 56 zlokalizowanych w województwie jego wartość przekroczyła 100%, co może być związane z dowożeniem dzieci zamieszkałych na wsiach do placówek zlokalizowanych w miastach. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w mieście Lubień Kujawski (364,4%). Natomiast ze wszystkich 144 gmin w województwie wartość omawianego

wskaźnika przekroczyła średnią dla województwa w 35, a w 19 gminach przekroczyła 100%. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w gminie miejsko-wiejskiej Izbica Kujawska (45,9%).

W 2024 r. obowiązkowe roczne przygotowanie przedszkolne realizowało w województwie 20,3 tys. sześciolatków, tj. o 0,7 tys. mniej niż w 2023 r. W miastach większość tych dzieci (82,0%) realizowała ten obowiązek w przedszkolach, a na wsiach w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych (57,5%).

Wykres 19. Struktura ludności^a według poziomu wykształcenia według BAEL w 4 kwartale
Chart 19. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS in the 4 quarter

a W wieku 15-89 lat.
a Aged 15-89.

Wyniki reprezentacyjnego Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w 4. kwartale 2025 r. w odniesieniu do 4. kwartału 2021 r. w województwie kujawsko-pomorskim wskazują na zwiększenie udziału w strukturze ludności w wieku 15–89 lat według poziomu wykształcenia ludności wszystkich grup legitymujących się wykształceniem co najmniej średnim ogólnokształcącym.

W 4 kwartale 2025 r. w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. największy wzrost udziału w strukturze według poziomu wykształcenia dotyczył ludności z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 2,2 p. proc. do 11,9%). Była to grupa osób z najmniejszym udziałem w omawianej strukturze w 4 kwartale 2025 r. w województwie. Kolejną grupą, której udział zwiększył się były osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (1,5 p. proc., do 25,7% w 4 kwartale 2025 r.). Osoby te też w 4 kwartale 2025 r. stanowiły największy udział w strukturze ludności w wieku 15–89 lat według poziomu wykształcenia w województwie. Wzrost udziału odnotowano też wśród osób legitymujących się wykształceniem wyższym (o 0,7 p. proc. (23,2% w 4 kwartale 2024 r.).

W omawianej strukturze ludności w 4 kwartale 2025 r. w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. zmniejszył się natomiast udział pozostałych grup, tj. osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym oraz gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (w każdej z wymienionych o 2,2 p. proc., tj. odpowiednio do 24,2% i do 15,0%).

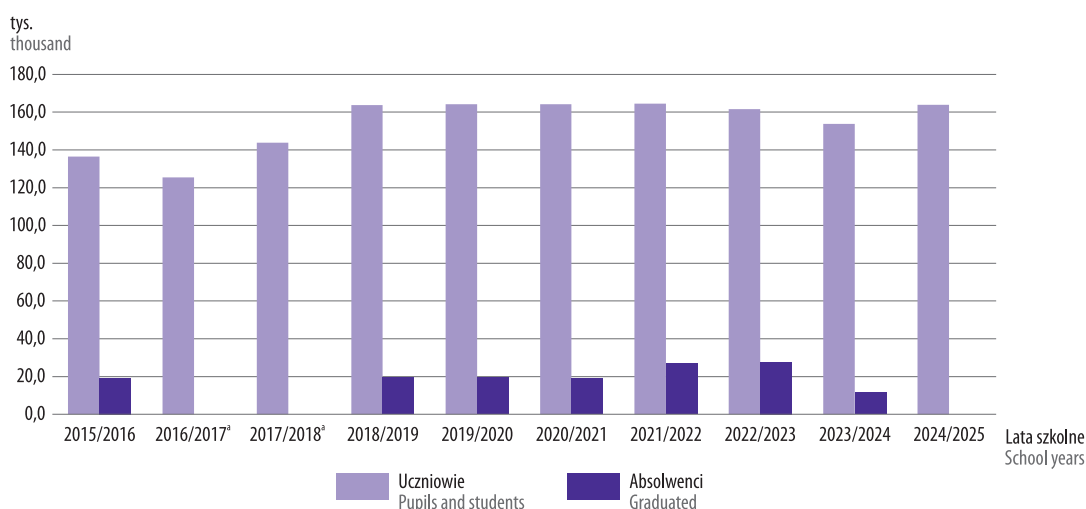
Warto dodać, że w Polsce w 4 kwartale 2025 r. największy udział, tj. 30,5% (o 7,3 p. proc. więcej niż w województwie) stanowiły osoby z wykształceniem wyższym, a najmniejszy, tj. 12,3% (o 0,4 p. proc. więcej niż w województwie), osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym.

W roku szkolnym 2024/2025 w województwie kujawsko-pomorskim działało 695 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi), tj. o 0,3% mniej niż rok wcześniej. W miastach było to 290 szkół, a na wsiach – 405 szkół. Większość szkół w województwie (87,8%) prowadzona była przez jednostki samorządu terytorialnego.

Do szkół podstawowych zlokalizowanych w województwie uczęszczało w omawianym roku szkolnym 163,8 tys. dzieci i młodzieży (5,1% wszystkich uczniów w kraju), tj. o 6,5% więcej niż w roku poprzednim. W miastach uczyło się 102,9 tys. uczniów, a na wsiach 60,9 tys. uczniów.

Absolwentami szkół podstawowych z roku szkolnego 2023/2024 w województwie był 11,5 tys. dzieci i młodzieży (5,1% wszystkich absolwentów tych szkół w kraju), tj. o 58,6% mniej niż w roku poprzednim. W miastach szkoły te ukończyło 6,9 tys. absolwentów, a na wsiach 4,5 tys. dzieci i młodzieży.

Wykres 20. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży
Chart 20. Pupils and graduates of primary schools for children and youth

^a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową.

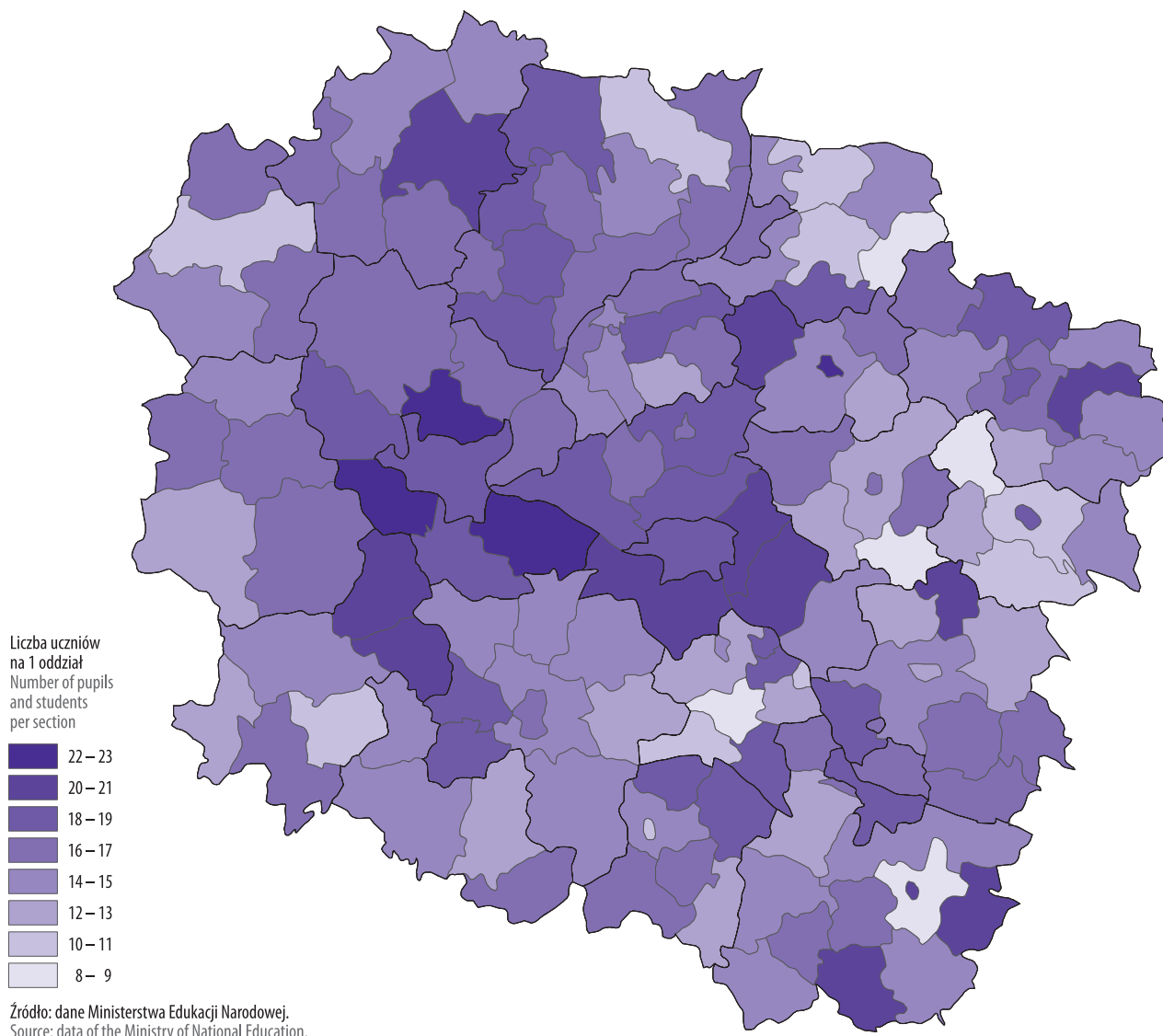
^a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Source: data of the Ministry of National Education.

Średnio 1 oddział w szkole podstawowej (łącznie ze specjalnymi) w roku szkolnym 2024/2025 w województwie liczył 17 uczniów (tyle samo w kraju). Było to średnio o 1 ucznia na 1 oddział więcej niż przed rokiem i o 2 uczniów na 1 oddział mniej niż w roku szkolnym 2015/2016. Na wsiach średnio w 1 oddziale uczyło się 15 uczniów, a w miastach przypadało 18 uczniów na 1 oddział. Względem roku szkolnego 2015/2016 sytuacja w tym zakresie poprawiła się – wówczas na wsiach przypadało 16 uczniów na 1 oddział, a w miastach średnio 21 uczniów na 1 oddział.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży w roku szkolnym 2024/2025
 Map 23. Pupils in primary schools for children and youth in the 2024/2025 school year

Omawiany wskaźnik był zróżnicowany w poszczególnych gminach województwa w roku szkolnym 2024/2025. W 71,5% wszystkich gmin przypadało przeciętnie tylu uczniów ilu średnio w województwie lub mniej. Najmniej liczne oddziały występowały w szkołach podstawowych w gminach wiejskich Koneck i Świecie nad Osą (średnio w każdej z wymienionych gmin po 8 uczniów na 1 oddział). W pozostałych 41 gminach przypadało przeciętnie 18 i więcej uczniów na 1 oddział, a najliczniejsze oddziały odnotowano w gminie wiejskiej Białe Błota oraz w gminie miejsko-wiejskiej Solec Kujawski (w każdej z nich średnio po 23 uczniów na 1 oddział).

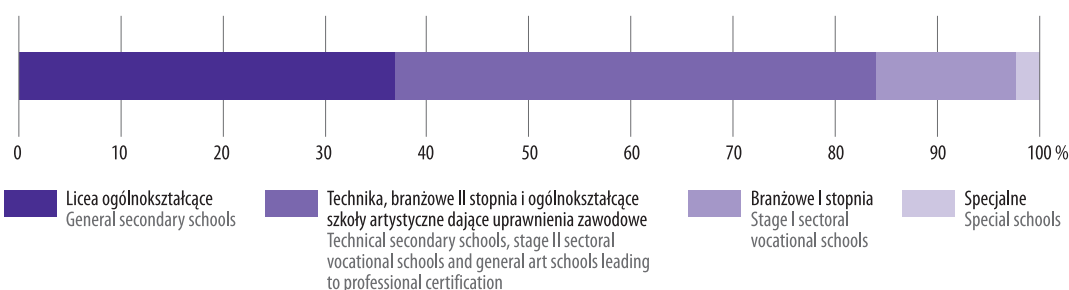
Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne (omawiane w tym opracowaniu oddzielnie).

W roku szkolnym 2024/2025 w 417 szkołach ponadpodstawowych (w tym w 71 specjalnych) funkcjonujących w województwie kujawsko-pomorskim kształciło się 90,6 tys. młodzieży (w tym 2,1 tys. w szkołach specjalnych), tj. o 7,7% mniej niż rok wcześniej.

Z omawianych szkół, 71,5% prowadzona była przez jednostki samorządu terytorialnego. Dostęp młodzieży do szkół ponadpodstawowych mają uczniowie we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu w województwie. W roku szkolnym 2024/2025 w obu miastach wojewódzkich działały odpowiednio 86 szkół w Bydgoszczy i 49 szkół w Toruniu. Kształciło się w nich 39,5% wszystkich uczniów tego typu szkół w województwie.

W omawianym roku szkolnym w ogólnozawodowych szkołach średnich (łącznie ze specjalnymi), tj. w technikumach, branżowych szkołach II stopnia i ogólnokształcących szkołach artystycznych dających uprawnienia zawodowe, uczyło się 42,8 tys. uczniów, tj. blisko połowa (47,2%) wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych w województwie. W skali roku ich liczba zmalała (o 9,0%). Niemalym zainteresowaniem cieszyła się także nauka w liceach ogólnokształcących, do których uczęszczało 33,6 tys. uczniów (37,1% wszystkich uczniów szkół ponadpodstawowych w województwie), tj. o 8,3% mniej niż w roku szkolnym 2023/2024. Z oferty szkół branżowych I stopnia¹ korzystało 14,2 tys. uczniów, co oznacza spadek w skali roku o 7,3%.

Wykres 21. Struktura uczniów szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2024/2025
Chart 21. Structure of students of post-primary schools by types of schools in the 2024/2025 school year

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

Kształcenie w ponadpodstawowych szkołach zawodowych umożliwia uczniom uzyskanie uprawnień zawodowych z szerokiego zakresu oferowanych kierunków kształcenia, a także otwiera ścieżkę kształcenia na poziomie wyższym, co może zwiększyć ich atrakcyjność na rynku pracy.

W roku szkolnym 2023/2024 świadectwa ukończenia szkół ponadpodstawowych (łącznie ze specjalnymi) w województwie kujawsko-pomorskim uzyskało 17,4 tys. młodzieży (5,4% wszystkich absolwentów tego rodzaju szkół w kraju). Było to o 2,8% mniej osób niż rok wcześniej.

Absolwentami ogólnozawodowych szkół średnich z roku szkolnego 2023/2024 było 7,3 tys. osób, tj. 41,9% wszystkich absolwentów szkół ponadpodstawowych w województwie. Biorąc pod uwagę liczbę absolwentów ze wszystkich podgrup kierunków kształcenia znajdujących się w ofercie tych szkół największą popularnością wśród młodzieży cieszyły się kierunki z podgrupy inżynieryjno-technicznej (1,5 tys. absolwentów) Młodzież chętnie wybierała też kierunki z podgrup: technologie teleinformacyjne (1,4 tys. absolwentów), biznes i administracja (1,3 tys. absolwentów), a także usługi dla ludności (1,1 tys. absolwentów). Kierunki powyższych podgrup ukończyło łącznie 73,4% absolwentów omawianych szkół.

¹ łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy.

Wykres 22. Struktura absolwentów szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2023/2024

Chart 22. Structure of graduates of vocational school for youth by narrow fields^a of education in the 2023/2024 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Branżowe szkoły II stopnia, technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

Źródło: dane Ministerstwa Edukacji Narodowej.
Source: data of the Ministry of National Education.

W roku szkolnym 2023/2024 szkoły branżowe I stopnia² ukończyło 3,0 tys. osób, tj. 17,5% wszystkich absolwentów szkół ponadpodstawowych w województwie (o 1,7 p. proc. mniej niż rok wcześniej). Podobnie jak w przypadku ogólnozawodowych szkół średnich, spośród podgrup kierunków kształcenia w szkołach branżowych I stopnia, najwięcej młodzieży ukończyło kierunki podgrupy inżynierijno-technicznej (1,2 tys. absolwentów, tj. 39,4% wszystkich absolwentów tych szkół). Liczną grupę stanowili także absolwenci kierunków podgrup: usługi dla ludności (0,8 tys.), biznes i administracja (0,4 tys.) oraz produkcja i przetwórstwo (0,3 tys. absolwentów). Kierunki wymienionych podgrup ukończyło razem 90,7% absolwentów omawianych placówek.

W roku szkolnym 2024/2025 funkcjonowało też w województwie 55 szkół dla dorosłych (7,3% wszystkich tego typu szkół w kraju), tj. o 1,8% mniej niż w roku poprzednim i o 61,8% mniej niż w roku szkolnym 2015/2016. W skład tych placówek wchodziły 3 szkoły podstawowe i 52 licea ogólnokształcące. Przeważały placówki publiczne (52,7%). Obecny kształt sieci szkół wynika ze zmian będących następstwem reformy systemu oświaty³.

W szkołach tych w omawianym roku szkolnym uczyło się 6,9 tys. osób (6,7% wszystkich w kraju), tj. o 5,8% osób więcej niż w roku poprzednim, ale o 45,8% osób mniej niż w roku szkolnym 2015/2016. W większości (99,2%) byli to uczniowie liceów ogólnokształcących. Niewielką przewagę wśród uczniów stanowiły kobiety (50,1%).

Absolwentami szkół dla dorosłych z roku szkolnego 2023/2024 było 1,3 tys. osób (6,7% wszystkich w kraju), tj. o blisko 4-krotnie więcej osób mniej niż rok wcześniej i o 60,9% osób mniej niż w roku szkolnym 2015/2016.

² Liczbę absolwentów branżowych szkół I stopnia ogółem podano łącznie ze szkołami specjalnymi przysposabiającymi do pracy, a według podgrup kierunków kształcenia bez uwzględnienia tych szkół.

³ Źródłem zmian systemowych jest nowelizacja ustawy o systemie oświaty z 2011 r., zgodnie z którą licea profilowane, uzupełniające licea ogólnokształcące, technika uzupełniająca, technika oraz zasadnicze szkoły zawodowe dla dorosłych zostały zlikwidowane. Od roku szkolnego 2014/2015 nie funkcjonują już uzupełniające licea ogólnokształcące, a od roku szkolnego 2015/2016 – licea profilowane, technika uzupełniająca oraz technika.

Tablica 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny

Table 12. Persons who took or passed matriculation exam

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Kobiety Females				
przystąpiło took	8295	7264	6579	6509
zdało passed	5990	5286	5420	5095
Mężczyźni Males				
przystąpiło took	6593	6057	5534	5702
zdało passed	4930	4230	4608	4504

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim do egzaminu maturalnego⁴ przystąpiło 12,2 tys. absolwentów szkół średnich (4,8% wszystkich w kraju). Było to o 0,8% więcej niż w roku poprzednim i o 18,0% mniej niż w 2015 r. Z przystępujących do egzaminu maturalnego większość to kobiety (53,3%). Egzamin ten zdało w omawianym roku 78,6% wszystkich osób, które do niego przystąpiły (w kraju 79,9%). Zdawalność egzaminu maturalnego była niższa o 4,2 p. proc. niż w 2024 r., ale o 5,3 p. proc. wyższa niż w 2015 r.

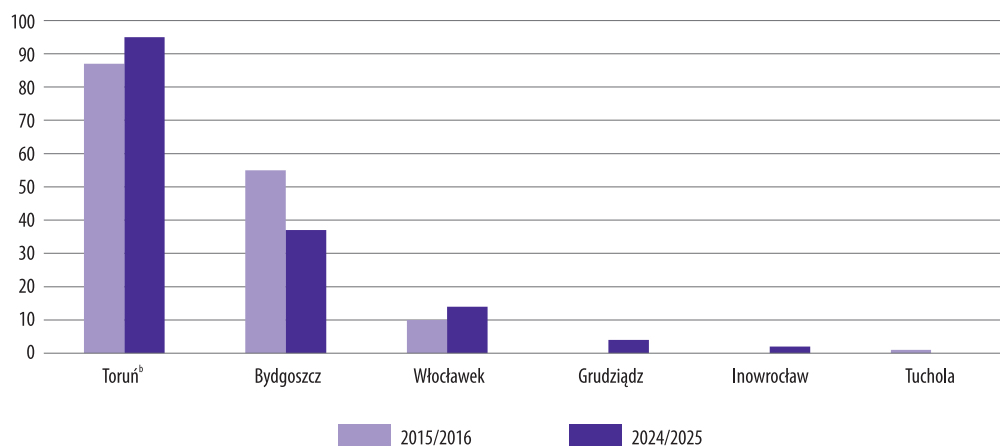
Oferta edukacyjna szkół policealnych skierowana jest głównie do osób posiadających wykształcenie średnie ogólne. Kontynuacja nauki w tego typu szkołach otwiera możliwość zdobycia kwalifikacji zawodowych absolwentom szkół ponadpodstawowych, w tym liceów ogólnokształcących.

W roku szkolnym 2024/2025 w województwie kujawsko-pomorskim funkcjonowały 92 szkoły policealne. Z edukacji w nich korzystało 12,8 tys. uczniów, tj. o 0,8% mniej niż rok wcześniej. Wśród uczniów przeważały kobiety (71,2%). Naukę w tych szkołach w roku szkolnym 2023/2024 ukończyło 3,9 tys. absolwentów, tj. o 10,8% więcej niż w roku poprzednim.

Najwięcej absolwentów szkół policealnych w województwie w roku szkolnym 2023/2024 ukończyło kierunki należące do podgrupy kierunków medycznych (1,9 tys. absolwentów). Kolejnymi pod względem liczby absolwentów były podgrupy: biznes i administracja, usługi dla ludności, higiena i bezpieczeństwo pracy oraz artystyczna (z każdej z tych podgrup po 0,4 tys. absolwentów) oraz społeczna (0,2 tys. absolwentów). Razem skupiły one 96,4% absolwentów szkół policealnych.

⁴ Od 2015 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w nowej formule.

Wykres 23. Studenci^a stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
 Chart 23. Students^a in full-time programmes in academic towns per 1000 population

a W roku akademickim 2015/2016 stan na 30. listopada 2015 r.; w roku akademickim 2024/2025 stan na 31. grudnia 2024 r. b W roku akademickim 2024/2025 łącznie z Collegium Medicum im. Ludwika Rydygiera w Bydgoszczy.

a In the 2015/2016 academic year as of 30 November 2015; in the 2024/2025 academic year as of 31 December 2024. b In the 2024/2025 academic year including the Ludwik Rydygier Collegium Medicum in Bydgoszcz.

W roku akademickim 2024/2025 na uczelniach w województwie kujawsko-pomorskim studiowało 56,7 tys. osób (4,4% wszystkich w kraju), tj. o 0,5% więcej studentów niż rok wcześniej i o 8,4% mniej niż w roku akademickim 2015/2016. Ponad połowa studiujących kształciła się w trybie stacjonarnym (57,0%). Przewagę wśród studiujących stanowiły kobiety (63,4%).

Studiujący decydują się głównie na kształcenie na uczelniach publicznych. W roku akademickim 2024/2025 w województwie skupiły one 57,9% wszystkich studiujących. W porównaniu z rokiem akademickim 2015/2016 nastąpił spadek udziału tej grupy o 12,9 p. proc.

Najczęściej wybieranymi przez studentów ośrodkami akademickimi są te, zlokalizowane w największych miastach województwa, tj. w Bydgoszczy i w Toruniu. W roku akademickim 2024/2025 najwięcej, bo 17,9 tys. osób, studiowało na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Zaledwie 7,4% studentów kształciło się poza miastami wojewódzkimi.

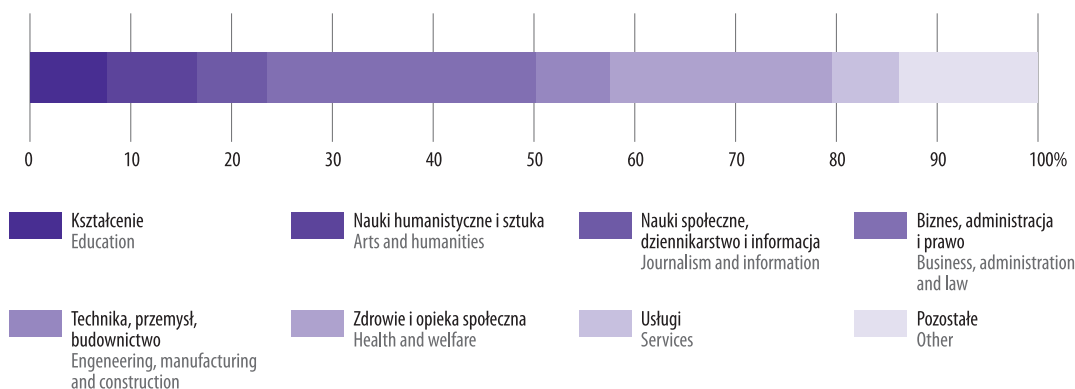
Ostatnie lata, to obserwowany wzrost zainteresowania cudzoziemców kształceniem na uczelniach w województwie. W omawianym roku akademickim grupa ta liczyła 3,6 tys. osób, co oznacza wzrost w skali roku o 6,0% i ponad 3 krotny w porównaniu z rokiem akademickim 2015/2016.

W 2024 r. dyplom ukończenia uczelni w województwie kujawsko-pomorskim uzyskało 12,3 tys. absolwentów (4,2% wszystkich w kraju). Ich liczba zmalała zarówno w skali roku (o 4,1%), jak i w odniesieniu do liczby absolwentów z roku akademickiego 2015/2016 (o 24,2%).

Ponad połowa absolwentów z 2024 r. (59,0%) ukończyła studia w trybie stacjonarnym. Większość też otrzymała dyplomy ukończenia uczelni publicznych (58,6%). Częściej absolwentami były kobiety (67,4%). Ze wszystkich, którzy otrzymali dyplomy 0,5 tys. było cudzoziemcami.

Studia pierwszego stopnia ukończyło 57,4% wszystkich absolwentów, a studia drugiego stopnia 33,1% absolwentów. Natomiast dyplomy ukończenia jednolitych studiów magisterskich otrzymało 9,5% wszystkich absolwentów.

Wykres 24. Struktura absolwentów według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2023/2024
 Chart 24. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2023/2024 academic year

a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2024 r. łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).
 a Graduates who obtained higher education diplomas in 2024. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

W roku akademickim 2023/2024 najwięcej, tj. ponad 1/4 absolwentów uczelni zlokalizowanych w województwie, ukończyła kierunki kształcenia⁵ wchodzące w skład grupy biznes, administracja i prawo (3,4 tys. osób). Rynek pracy licznie zasilili także posiadacze dyplomów ukończenia kierunków kształcenia zaliczanych do grup zdrowie i opieka społeczna (2,8 tys. osób) oraz nauki humanistyczne i sztuka (1,1 tys. osób). Absolwentami wymienionych wyżej grup było 57,6% wszystkich absolwentów w województwie z 2024 r. Struktura absolwentów była zbliżona do tej z roku poprzedniego.

Według BAEL, w 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim 11,2% osób w wieku 25–64 lata zadeklarowało uczestnictwo w edukacji obejmującej nauczanie formalne (szkoła i studia wyższe) oraz kształcenie pozaformalne (różnego rodzaju kursy i szkolenia) – dla porównania w kraju było to 10,0%. Wskaźnik ten w województwie w odniesieniu do odnotowanego w 2023 r. zmalał o 0,8 p. proc., a w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 8,3 p. proc.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim łączne wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego na edukację⁶ wyniosły 7535,9 mln zł (5,0% wszystkich wydatków na te cele w kraju). Na przestrzeni lat 2015–2024 obserwowany był wzrost kwoty wydatków na te cele w budżetach jednostek samorządu terytorialnego. W 2024 r. w porównaniu z 2023 r. zwiększyły się one o 22,8%, a w odniesieniu do 2015 r. wzrosły o 118,3%. Udział wydatków na edukację w ogólnej kwocie wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. w województwie wyniósł 34,0% (w kraju 34,7%), tj. o 3,1 p. proc. więcej niż w 2023 r. i o 0,9 p. proc. więcej niż w 2015 r.

Na kwotę zagregowanych wydatków na cele związane z edukacją w największym stopniu w 2024 r. złożyły się wydatki gmin i miast na prawach powiatu (z udziałem odpowiednio 45,7% i 38,8%). W znacznie mniejszym stopniu wydatki te ponoszone były z budżetów powiatowych (13,2%) oraz z budżetu województwa (2,3%).

W 2024 r. z budżetów wszystkich rodzajów jednostek samorządu terytorialnego wydano na edukację większe kwoty niż w 2023 r. oraz większe niż w 2015 r., przy czym największy wzrost wydatków odnotowano w budżetach powiatów (odpowiednio o 26,0% i o 126,0%).

⁵ Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013).

⁶ Od 2019 r. wydatki na edukację obejmują łączną sumę wydatków w ramach następujących działów Klasyfikacji Budżetowej: Oświata i wychowanie, Szkolnictwo wyższe i nauka oraz Edukacyjna opieka wychowawcza; w latach poprzednich: Oświata i wychowanie, Szkolnictwo wyższe, Nauka oraz Edukacyjna opieka wychowawcza.

Zasoby pracy

Labour resources

Na ostatni dzień października 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim w gospodarce narodowej było 744,9 tys. pracujących, którzy stanowili 4,9% wszystkich pracujących w kraju klasyfikowanych według miejsca zamieszkania. W niniejszej publikacji wszystkie dane dotyczą pracujących w gospodarce narodowej według miejsca zamieszkania.

Udział kobiet wśród pracujących w gospodarce narodowej w województwie wynosił w październiku 2025 r. 46,2% i był niższy niż w Polsce o 1,2 p. proc.

Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej w województwie w październiku analizowanego roku wynosiła 43,3 lata i była nieznacznie wyższa niż w kraju (o 0,2 roku).

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w 4 kwartale 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim było 934 tys. aktywnych zawodowo, którzy stanowili 5,2% tej grupy w Polsce i podobnie jak w kraju, najwięcej osób aktywnych zawodowo miało wykształcenie wyższe (33,9%).

Spośród aktywnych zawodowo w 4 kwartale 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim pracowało 896 tys. osób, które stanowiły 5,2% ogólnej liczby pracujących w Polsce.

Najwięcej osób w województwie pracowało w usługach – 525 tys. osób, czyli 58,6% wszystkich pracujących. W 4 kwartale 2025 r. spośród wielkich grup zawodów najwięcej pracujących było w grupie Specjaliści – 17,7% ogółu pracujących.

W 4 kwartale 2025 r. w województwie współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 58,3%.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie w 4 kwartale 2025 r. wyniósł 55,9%. Wyższym wskaźnikiem zatrudnienia charakteryzowali się mężczyźni niż kobiety (63,3% względem 49,0% dla kobiet).

W 4 kwartale 2025 r. w województwie stopa bezrobocia według BAEL wyniosła 4,1%.

Pracujący

Dane o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

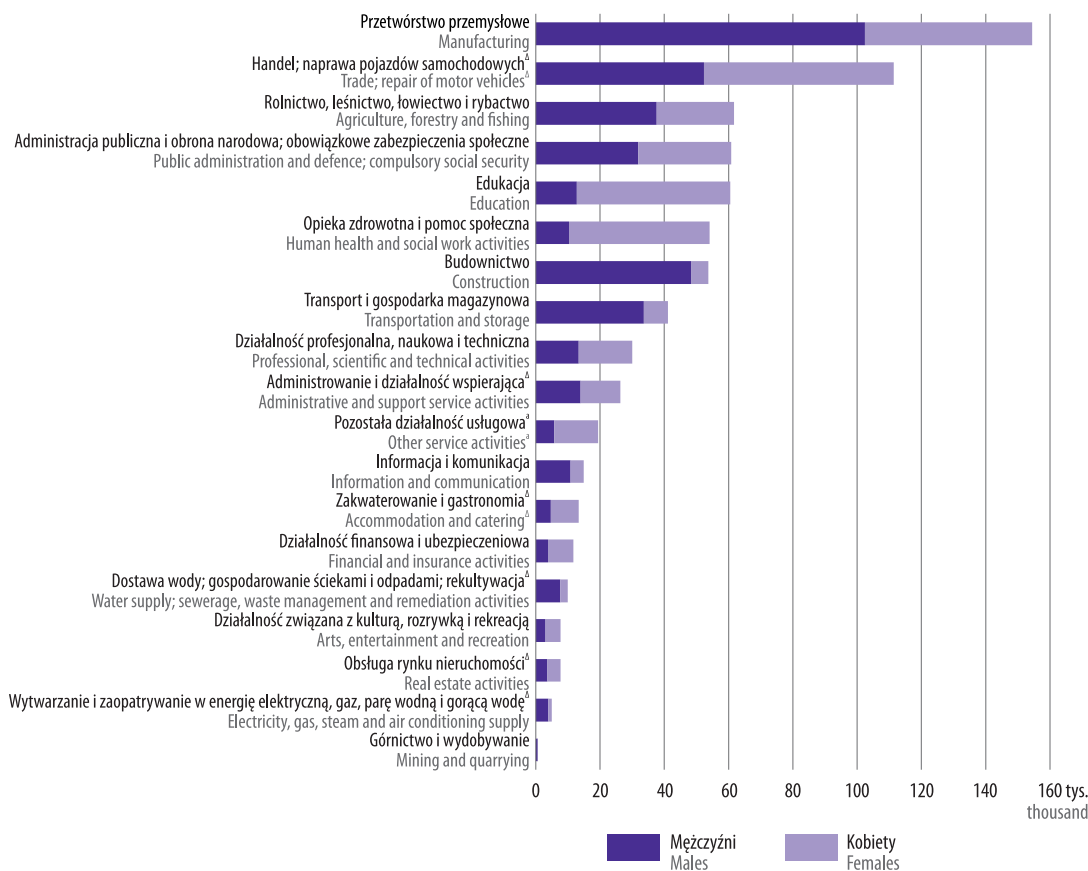
1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;
2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

W województwie kujawsko-pomorskim, według danych na 31 października, zarejestrowano w 2025 r. 744,9 tys. pracujących w gospodarce narodowej, którzy stanowili 4,9% wszystkich pracujących w kraju. W porównaniu z 2024 r. (dane na 31 października) liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie zmniejszyła się o 0,7%. Największą grupę stanowili pracujący w sekcji Przetwórstwo przemysłowe – 154,4 tys. osób, czyli 20,7% ogółu pracujących i w porównaniu z październikiem 2024 r. ich liczba spadła (z 158,8 tys.). Pracujący w sekcji Przetwórstwo przemysłowe w województwie stanowili 5,7% wszystkich pracujących w tej sekcji w kraju. Drugą pod względem liczebności pracujących była sekcja Handel; naprawa pojazdów samochodowych – 111,3 tys. pracujących w województwie (14,9 % ogółu pracujących), którzy stanowili 5,2% pracujących w tej sekcji w kraju. Najmniej liczną pod względem pracu-

jących w październiku 2025 r. była sekcja Górnictwo i wydobywanie (0,7 tys. osób). Biorąc pod uwagę płeć pracujących w poszczególnych sekcjach PKD 2007, najbardziej sfeminizowana była Opieka zdrowotna i pomoc społeczna – 80,8% kobiet wśród wszystkich pracujących w tej sekcji (w kraju 81,9%). Z kolei najbardziej zmaskulinizowaną sekcją było Budownictwo – 90,1% pracujących to mężczyźni (w kraju 89,2%).

Wykres 25. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD 2007 i płci w październiku 2025 r. Stan na koniec miesiąca

Chart 25. Employed persons in the national economy by PKD 2007/NACE rev. 2 section and sex in October 2025 As at the end of the month

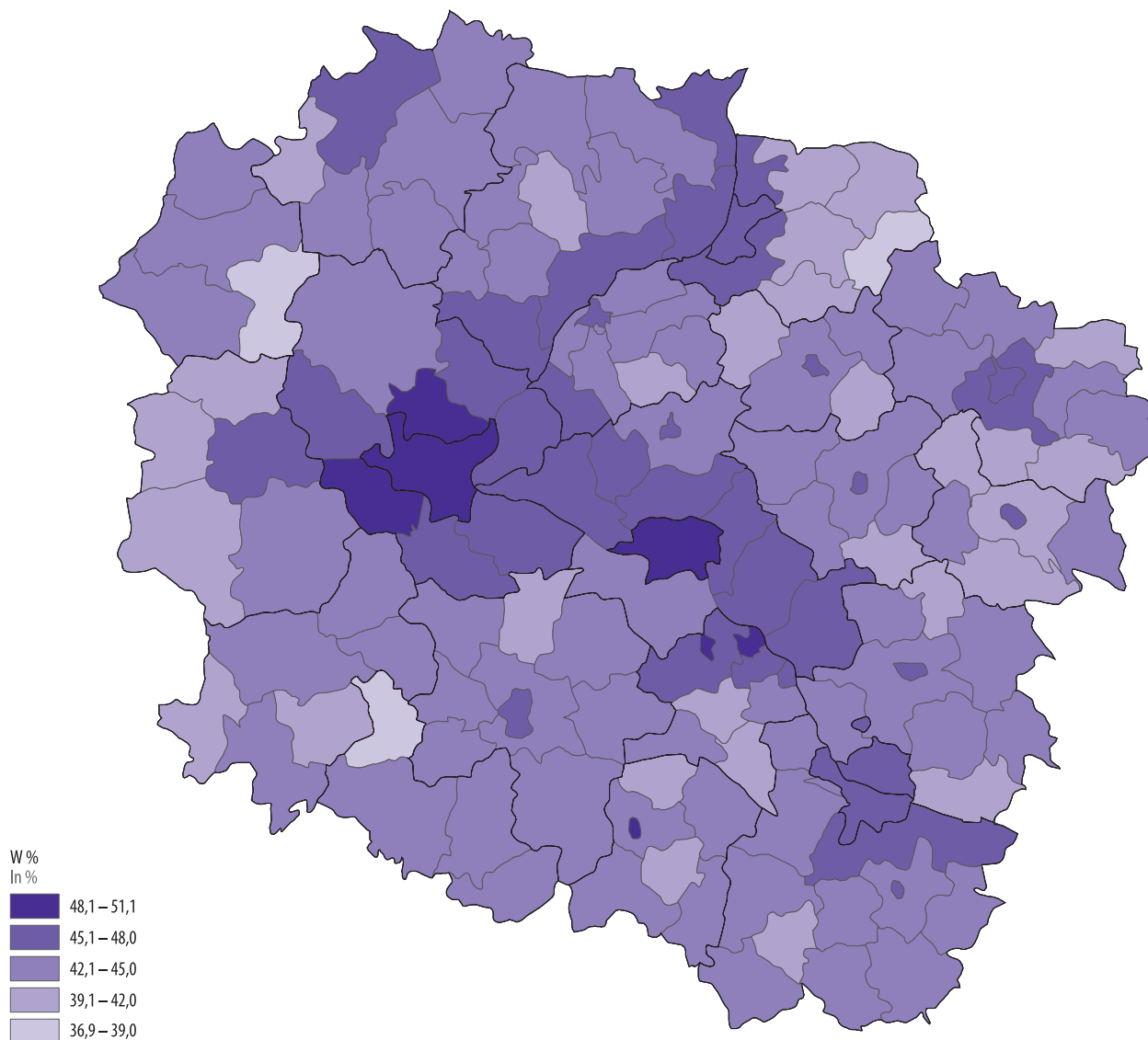
a Dane dla sekcji Pozostała działalność usługowa (S) obejmują również pracujących w sekcjach Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby (T) oraz Organizacje i zespoły eksterytorialne (U).

a The data for the Other service activities (S) section also cover employed persons in the Activities of households as employers; undifferentiated goods- and services-producing activities of households for own use (T) and Activities of extraterritorial organisations and bodies (U) sections.

Według stanu na 31 października 2025 r. udział kobiet wśród pracujących w gospodarce narodowej w województwie kujawsko-pomorskim wynosił 46,2% i był niższy niż w Polsce o 1,2 p. proc. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej różnił się ze względu na gminę zamieszkania. Spośród 144 gmin w województwie w nieco ponad 1/5 gmin był wyższy bądź równy średniej notowanej w województwie. Najwyższy udział pracujących kobiet odnotowano w gminie miejskiej Ciechocinek – 51,1%. Była to jedyna gmina, w której ponad połowę pracujących w gospodarce narodowej stanowiły kobiety, a ich udział wzrósł nieznacznie w porównaniu do października 2024 r. (o 0,5 p. proc.). Nieco niższy udział odnotowano w podbydgoskiej gminie wiejskiej Osielisko (49,9% pracujących kobiet) oraz w gminie miejskiej Toruń (49,5%). Gminami z najniższym udziałem pracujących kobiet w województwie były gminy wiejskie Świecie nad Osą, Sośno i Dąbrowa - odpowiednio 36,9%, 38,5% i 38,9% kobiet wśród ogółu pracujących w gospodarce narodowej.

Mapa 24. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w październiku 2025 r. Stan na koniec miesiąca

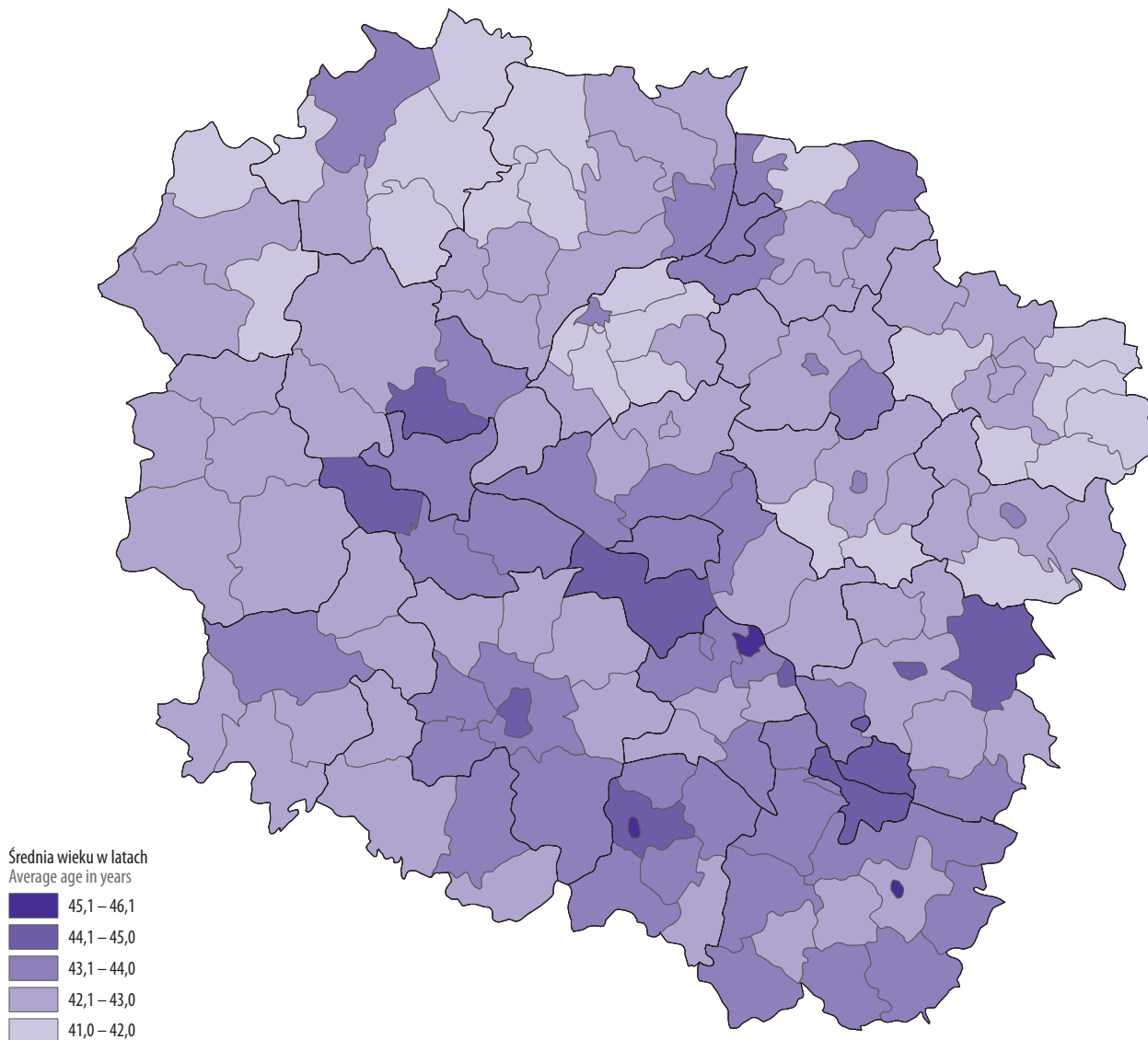
Map 24. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in October 2025
As at the end of the month

Średnia wieku wszystkich pracujących w gospodarce narodowej w województwie w 2025 r. wynosiła w październiku 43,3 lat i była nieznacznie wyższa niż w kraju, gdzie średnia wieku pracujących wynosiła 43,1 lat. Średni wiek pracujących w województwie był wyższy od krajowego zarówno w przypadku mężczyzn jak i kobiet, odpowiednio o 0,3 i 0,1 roku. W porównaniu do 2024 r., średni wiek pracujących wzrósł nieznacznie, bo o 0,3 roku zarówno w województwie, jak i w Polsce. Analizując średnią wieku w poszczególnych gminach województwa można zauważyć, że 27,1% z nich (39 gmin) wykazywało wyższy średni wiek pracujących w gospodarce narodowej niż średnia dla województwa. Najwyższy średni wiek pracujących odnotowano w gminie miejskiej Ciechocinek, gdzie wyniósł on 46,1 lat. Gmina z najniższą średnią wiekiem pracujących to z kolei gmina wiejska Świdziebnia (ze średnim wiekiem pracujących 41,0 lat).

Mapa 25. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w październiku 2025 r. Stan na koniec miesiąca

Map 25. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in October 2025 As at the end of the month

Bezrobocie rejestrowane⁷

Na koniec 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim liczba bezrobotnych wyniosła 59,3 tys. (6,7% wszystkich bezrobotnych w kraju) i była wyższa od zanotowanej przed rokiem (o 4,0 tys. osób, tj. o 7,2%), ale niższa niż w 2015 r. (o 47,9 tys. osób, tj. o 44,7%). Dla porównania w kraju w tym samym roku liczba bezrobotnych była wyższa o 12,9% niż w roku poprzednim, ale o 43,2% niższa niż w 2015 r.

⁷ Z dniem 12 marca 2022 r. (z mocą obowiązującą od 24 lutego 2022 r.) weszła w życie ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, która umożliwia rejestrację w powiatowych urzędach pracy obywatelom Ukrainy w wieku 18 lat i więcej, jako osoby bezrobotne lub poszukujące pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 337, z późn. zm.). Dla danych do 31 maja 2025 r. obowiązuje ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2025 r. poz. 214, z późn. zm.), natomiast dla danych od 1 czerwca 2025 r. obowiązuje ustawa o rynku pracy i służbach zatrudnienia (Dz. U. z 2025 r. poz. 620, z późn. zm.).

W końcu 2025 r. jedynie w powiecie wąbrzeskim województwa kujawsko-pomorskiego liczba bezrobotnych była niższa w porównaniu z rokiem poprzednim (o 1,2%). Natomiast wzrost liczby bezrobotnych obserwowano w 18 powiatach i wszystkich miastach na prawach powiatu. Największy roczny wzrost zaobserwowano w Toruniu (o 18,3%). W porównaniu z 2015 r. spadek liczby bezrobotnych wystąpił we wszystkich powiatach i miastach na prawach powiatu, a największy w powiecie bydgoskim (o 58,4%).

Według danych z 2024 r. w miastach określonych jako tracące funkcje społeczno-gospodarcze udział liczby bezrobotnych wyniósł 20,9%, tj. 0,5 p. proc. więcej niż rok wcześniej. W gminach zagrożonych marginalizacją udział ten wyniósł 23,0%, co oznacza spadek w skali roku o 0,2 p. proc.

Większość bezrobotnych, podobnie jak rok wcześniej, mieszkała w miastach. W końcu grudnia 2025 r. bezrobotni zamieszkujący tereny wiejskie (28,0 tys.) stanowili 47,2% ogólnej liczby bezrobotnych, tj. o 1,8 p. proc. mniej w stosunku do 2024 r., ale o 0,1 p. proc. więcej w porównaniu z 2015 r. Ich liczba w skali roku zwiększyła się zarówno w miastach (o 11,0%), jak i na wsi (o 3,2%), ale zmniejszyła w porównaniu z 2015 r. (odpowiednio o 44,8% i 44,6%).

Dynamicznie zmieniający się rynek pracy wymaga od pracowników doświadczenia i kompetencji oraz elastyczności i chęci do zmian, nierzadko przekwalifikowania się. Stawia to w trudnej sytuacji zwłaszcza osoby młode oraz osoby starsze, które mimo posiadanego doświadczenia mają problem ze znalezieniem zatrudnienia. W końcu grudnia 2025 r. problem bezrobocia występował głównie wśród osób z grupy wieku 35–44 lata (25,8% ogółu bezrobotnych) oraz wśród osób młodych z grupy wieku 25–34 lata (23,0% ogółu bezrobotnych). W grupie wieku 35–44 lata udział ten pozostał na niezmiennym poziomie w porównaniu z 2024 r. Natomiast w grupie wieku 25–34 lata był to spadek udziału (o 1,0 p. proc.). W stosunku do 2015 r. nastąpił wzrost udziału w grupie wieku 35–44 lata (o 3,8 p. proc.), ale spadek w grupie wieku 25–34 lata (o 4,3 p. proc.). Osoby powyżej 55. roku życia (8,5 tys.) stanowiły w końcu 2025 r. 14,3% ogólnej liczby bezrobotnych. Był to spadek udziału zarówno w stosunku rocznym, jak i w porównaniu z 2015 r. (odpowiednio o 0,2 p. proc. oraz o 1,5 p. proc.). We wszystkich grupach wieku liczba bezrobotnych zwiększyła się w porównaniu z 2024 r., a w największym stopniu wśród osób w wieku 45–54 lata (o 11,5%). Natomiast w stosunku do 2015 r. liczba osób bezrobotnych zmniejszyła się we wszystkich kategoriach wiekowych, a w największym stopniu wśród bezrobotnych w wieku 25–34 lata (o 53,4%).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o stosunkowo niskim poziomie wykształcenia. Te posiadające wykształcenie gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe oraz zasadnicze zawodowe/branżowe (34,3 tys.) stanowiły w końcu grudnia 2025 r. 57,8% ogólnej liczby bezrobotnych. Udział ten zwiększył się w porównaniu z rokiem poprzednim o 0,1 p. proc. We wszystkich kategoriach bezrobotnych według wykształcenia nastąpił roczny wzrost liczby bezrobotnych. Największy miał miejsce wśród bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym – o 8,2%, a najmniejszy z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym/branżowym o 5,7%. W stosunku do 2015 r. we wszystkich grupach wieku nastąpił spadek – największy wśród osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 50,3%), a najmniejszy z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 31,1%).

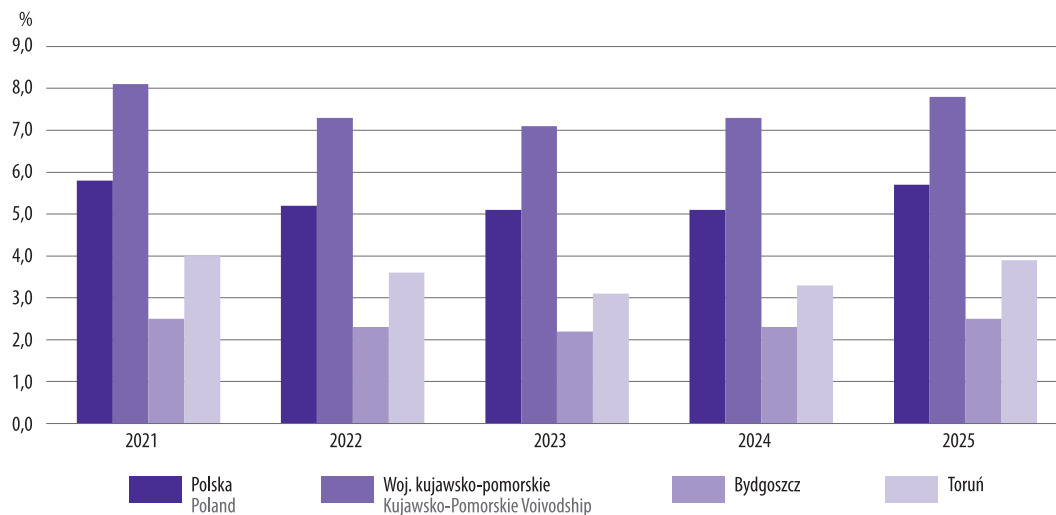
W końcu grudnia 2025 r. większość bezrobotnych stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Grupa ta liczyła 30,9 tys. osób, co stanowiło 52,0% ogólnej liczby bezrobotnych. Było to o 0,4 p. proc. mniej niż w końcu grudnia 2024 r. oraz o 6,9 p. proc. mniej w porównaniu z 2015 r. Liczba osób należących do omawianej kategorii bezrobotnych była wyższa w stosunku rocznym (o 6,5%), ale niższa w porównaniu z 2015 r. (o 51,1%).

W powiatowych urzędach pracy w końcu grudnia 2025 r. zarejestrowanych było 2,6 tys. osób niepełnosprawnych. Ich liczba była wyższa w stosunku do 2024 r. o 14,7%, ale niższa w porównaniu z 2015 r. o 49,3%. Udział tej kategorii bezrobotnych w ogólnej ich liczbie zwiększył się o 0,2 p. proc. w porównaniu z 2024 r., ale zmniejszył się o 0,4 p. proc. w stosunku do 2015 r.

W województwie kujawsko-pomorskim w końcu 2025 r. zarejestrowanych było 2,4 tys. absolwentów. Był to wzrost (o 7,4%) do 2024 r., ale spadek w porównaniu z 2015 r. (o 44,4%). Udział absolwentów w ogólnej liczbie bezrobotnych pozostał na niezmiennym poziomie (4,1%) zarówno w porównaniu z 2024 r., jak i w stosunku do 2015 r.

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego Stan na 31 grudnia

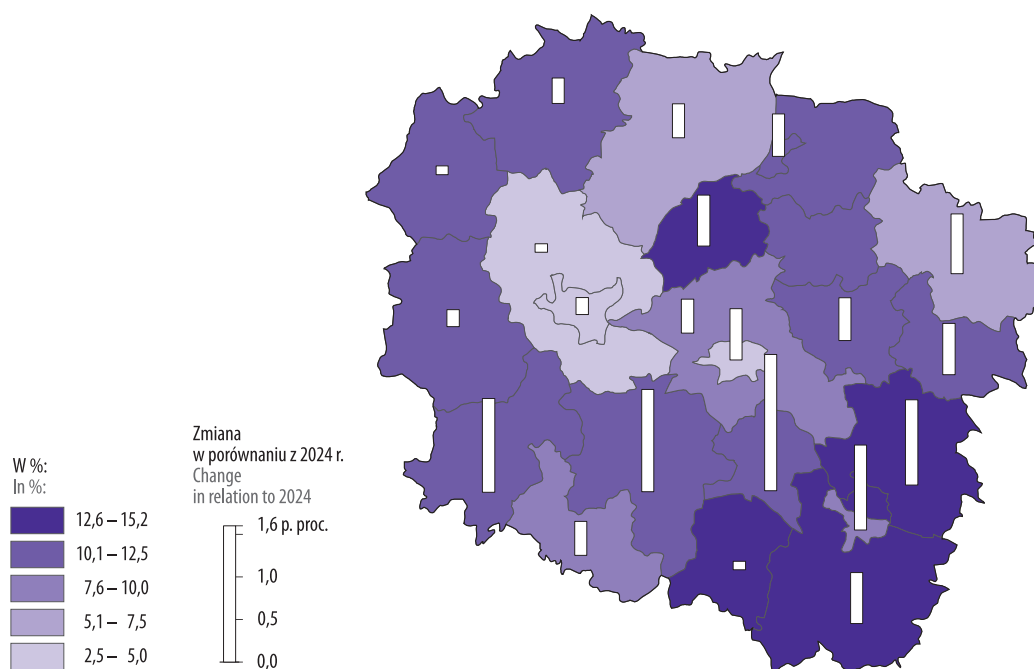
Chart 26. Registered unemployment rate
As of 31 December

Stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu grudnia 2025 r. ukształtowała się na poziomie 7,8% i była o 0,5 p. proc. wyższa od zanotowanej w grudniu 2024 r. W tym czasie wskaźnik ogólnokrajowy wyniósł 5,7% i był wyższy o 0,6 p. proc. od notowanego w grudniu 2024 r.

Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2025 r. Stan na 31 grudnia

Map 26. Registered unemployment rate in 2025
As of 31 December

Wzrost omawianego wskaźnika w skali roku odnotowano w 17 powiatach i 4 miastach na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego. Zawierał się w przedziale od 0,1 p. proc. (w powiatach: bydgoskim, radziejowskim i sępoleńskim) do 1,6 p. proc. (w powiecie aleksandrowskim). Z kolei w powiatach grudziądzkim i wąbrzeskim wskaźnik ten pozostał na niezmiennym poziomie (w obu wymienionych powiatach 11,1%). Nadal obserwowano dość duże terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia rejestrowanego. Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością wskaźnika w powiatach i miastach na prawach powiatu wyniosła 12,7 p. proc. i w skali roku zmniejszyła się o 0,1 p. proc. W końcu grudnia 2025 r. najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiecie radziejowskim (15,2%). Natomiast najniższa wartość wskaźnika wystąpiła w Bydgoszczy (2,5%).

W końcu grudnia 2025 r. do dyspozycji bezrobotnych w powiatowych urzędach pracy pozostawało 1,3 tys. ofert pracy. Wówczas na 1 ofertę pracy w województwie kujawsko-pomorskim przypadało 47 bezrobotnych (w kraju było to 34 bezrobotnych).

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo.

Według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w 4 kwartale 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim pracowało 896 tys. osób, które stanowiły 5,2% ogólnej liczby pracujących w Polsce. Względem 4 kwartału 2024 r. liczba pracujących w województwie spadła o 2,0% (w Polsce, w tym samym okresie wzrosła o 0,6%). W odniesieniu do analogicznego okresu 2021 r. liczba pracujących spadła o 0,1% (w kraju wzrost o 0,3%).

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a. z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b. z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c. z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

W województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w Polsce, w 4 kwartale 2025 r. wśród pracujących przeważali mężczyźni (54,4%). W stosunku do analogicznego kwartału poprzedniego roku udział ten zmniejszył się o 0,1 p. proc., a w porównaniu z 4 kwartałem 2021 r. udział mężczyzn zmniejszył się o 0,7 p. proc. Większość pracujących stanowili mieszkańcy miast – 55,9%, tj. mniej o 1,1 p. proc. niż w 4 kwartale 2024 r. oraz o 3,5 p. proc. mniej niż w analogicznym kwartale 2021 r.

Najwięcej osób w województwie kujawsko-pomorskim pracowało w usługach. Było to 525 tys. osób, czyli

58,6% wszystkich pracujących. W Polsce udział osób pracujących w tej grupie był o 2,5 p. proc. wyższy. W podmiotach prowadzących działalność w zakresie przemysłu i budownictwa pracowało 278 tys. osób (31,0% pracujących, w Polsce o 0,9 p. proc. więcej). Pracujących w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie było 89 tys. osób (9,9%, w Polsce o 3,7 p. proc. mniej).

Zdecydowana większość osób pracowała w sektorze prywatnym (692 tys. osób), w którym dominowali mężczyźni (58,7%). Inaczej sytuacja wyglądała w sektorze publicznym, gdzie przeważały kobiety (60,3%). Największą część pracujących w województwie stanowili pracownicy najemni. Obejmowali oni 80,8% ogółu pracujących, czyli ponad 4-krotnie więcej niż pracodawcy i pracujący na własny rachunek, których było 18,8% wśród ogółu pracujących. W kraju udział pracowników najemnych był o 0,3 p. proc. wyższy, a pracodawców i pracujących na własny rachunek o 0,6 p. proc. niższy w porównaniu z województwem kujawsko-pomorskim.

Najliczniej reprezentowana w województwie kujawsko-pomorskim w 4 kwartale 2025 r. była wielka grupa zawodów Specjaliści. Stanowili oni 17,7% ogółu pracujących. Najmniej z kolei było przedstawicieli grupy Pracownicy wykonujący prace proste – 5,7%. Również w Polsce najwięcej osób pracowało w zawodach zaliczanych do grupy Specjalistów – 24,6%, a najmniejszą zbiorowość tworzyli, podobnie jak w województwie, Pracownicy wykonujący prace proste – 4,5%. W województwie najwięcej, bo aż 21,8% ogółu mężczyzn pracowało w grupie Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (podobnie jak w kraju – tam 22,1%). Z kolei najwięcej kobiet pracowało w wielkiej grupie Specjaliści – 24,2%, tj. 7,8 p. proc. mniej niż w Polsce.

Tablica 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL^a
Table 13. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4 quarter by LFS^a

Wyszczególnienie Specification	2021	2022	2024	2025	2025 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	933	941	950	934	17912
pracujący employed persons	897	903	914	896	17346
bezrobotni unemployed persons	36	38	36	38	567
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	688	672	656	669	12456
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	57,6	58,3	59,2	58,3	59,0
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	55,3	56,0	56,9	55,9	57,1
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	3,9	4,0	3,8	4,1	3,2

^a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15–74 lata.
^a The unemployed population includes people aged 15–74.

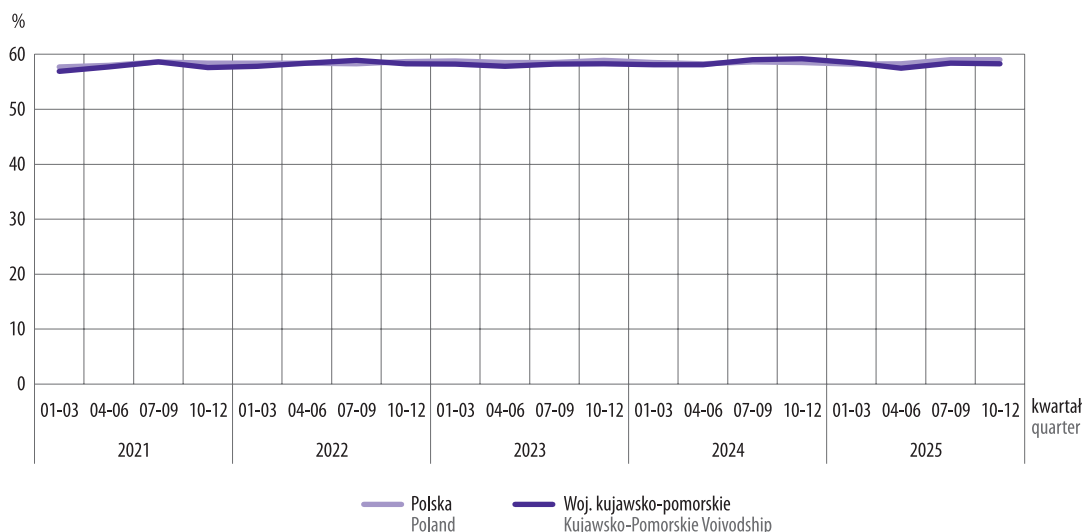
W 4 kwartale 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim aktywnymi zawodowo (tj. pracujący i bezrobotni łącznie) pozostawało 934 tys. osób w wieku 15–89 lat. Podobnie jak w Polsce, większość z tej ogólnej grupy stanowili mężczyźni (54,1% na poziomie województwa i 53,6% w Polsce). Udział mężczyzn w liczbie aktywnych zawodowo w województwie wzrósł względem stanu sprzed roku o 0,2 p. proc. a zmniejszył się w porównaniu do 4 kwartału 2021 r. o 0,6 p. proc. Większa część aktywnych zawodowo ogółem w wieku 15–89 lat zamieszkiwała miasta – zarówno w województwie (55,8%), jak i w Polsce (60,4%).

Największą część aktywnych zawodowo w województwie kujawsko-pomorskim w 4 kwartale 2025 r. stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 33,9%, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w 4 kwartale 2024 r. W kraju również największy udział w aktywnych zawodowo miały osoby z wykształceniem wyższym i był on o 8,8 p. proc. wyższy niż w województwie. Najmniej wśród aktywnych zawodowo było osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego. W województwie kujawsko-pomorskim udział osób z tym poziomem wykształcenia wyniósł 4,2% (w 4 kwartale 2024 r. – 5,3%), natomiast w Polsce było to 3,5% (tyle samo co w analogicznym kwartale poprzedniego roku).

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

W 4 kwartale 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim współczynnik aktywności zawodowej wyniósł 58,3% a w Polsce 59,0%. W stosunku do analogicznego okresu 2024 r. współczynnik zmniejszył się o 0,9 p. proc., ale wzrósł o 0,7 p. proc w stosunku do 2021 r. Współczynnik aktywności zawodowej u mężczyzn wyniósł 65,7% i był wyższy niż u kobiet aż o 14,3 p. proc. Niższe wartości notowano w miastach – 55,5%, natomiast na wsiach wyższe o 6,8 p. proc.

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

Zarówno w Polsce jak i w województwie kujawsko-pomorskim największą aktywnością zawodową wykazywały się osoby z wykształceniem wyższym. W 4 kwartale 2025 r. współczynnik aktywności zawodowej w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł dla tej grupy 85,0% i był wyższy o 0,7 p. proc. niż w 4 kwartale 2024 r. (w Polsce 82,6% i również był wyższy o 0,7 p. proc.). Największa różnica między województwem a krajem wystąpiła w przypadku osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym/branżowym. W województwie kujawsko-pomorskim współczynnik aktywności zawodowej wśród osób z takim wykształceniem wyniósł 63,8%, podczas gdy w Polsce 60,6%. Najmniejszy współczynnik wystąpił wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym, niepełnym podstawowym i bez wykształcenia szkolnego – 16,3% (o 3,2 p. proc. mniej niż w 4 kwartale 2024 r.).

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia w województwie kujawsko-pomorskim w 4 kwartale 2025 r. wyniósł 55,9%, czyli o 1,0 p. proc. więcej niż przed rokiem (o 0,6 p. proc. więcej niż w ostatnim kwartale 2021 r.). Wyższym wskaźnikiem zatrudnienia charakteryzowali się mężczyźni niż kobiety (63,3% względem 49,0%). W Polsce udział pracujących był wyższy zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, odpowiednio o 0,6 p. proc. i o 1,9 p. proc. Uwzględniając miejsce zamieszkania widać, że w ostatnim kwartale 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyższy wskaźnik był w przypadku mieszkańców wsi (59,4%) niż miast (53,4%).

Podobnie jak w przypadku współczynnika aktywności ekonomicznej najwyższy wskaźnik zatrudnienia występował wśród osób z wykształceniem wyższym. W 4 kwartale 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim było to 83,4%, a w Polsce o 2,2 p. proc. mniej.

Populacja biernych zawodowo w wieku 15-89 lat w województwie kujawsko-pomorskim w 4 kwartale 2025 r. obejmowała 669 tys. osób, tj. więcej o 2,0% niż w analogicznym kwartale 2024 r. Wśród biernych zawodowo przeważały kobiety – w województwie było to 60,7%, a w kraju o 0,7 p. proc. mniej. Większość biernych zawodowo zamieszkiwała w miastach – 62,5%.

Analizując przyczyny bierności zawodowej osób w wieku 15-74 lat, przeważają osoby nieposzukujące pracy w związku z emeryturą – w 4 kwartale 2025 r. stanowiły 50,2% ogółu biernych zawodowo w tym wieku, natomiast w ostatnim kwartale 2024 r. ich udział był wyższy o 4,8 p. proc. Drugą w kolejności przyczyną bierności była nauka, uzupełnienie kwalifikacji – osoby nieposzukujące pracy w związku z tą przyczyną stanowiły 21,1% biernych zawodowo (21,3% w 4 kwartale 2024 r.).

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

W 4 kwartale 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim stopa bezrobocia według BAEL wyniosła 4,1% – w stosunku do ostatniego kwartału 2024 r. wzrosła o 0,3 p. proc., a w porównaniu do 4 kwartału 2021 r. wzrosła o 0,2 p. proc. Wyższa stopa bezrobocia notowana była wśród kobiet – 4,7% niż u mężczyzn (mniej o 1,1 p. proc.).

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w gospodarce narodowej w 2024 r. wzrosło w skali roku o 14,7%. Zwiększyła się także w 2025 r. przeciętna miesięczna emerytura wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (wzrost o 8,3%) oraz rolników indywidualnych (wzrost o 5,4%). Rosnące w ostatnich latach pensje i emerytury wpłynęły na zwiększenie przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę. Gospodarstwa domowe w 2024 r. miały do dyspozycji dochód o 19,1% większy niż w 2023 r.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W województwie kujawsko-pomorskim przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2024 r. osiągnęło wartość 7710,78 zł i było o 10,7% niższe od przeciętnego wynagrodzenia w Polsce (8630,27 zł). Podobnie było w 2023 r. i 2015 r., kiedy średnia płaca w województwie była niższa niż w kraju, odpowiednio o 11,5% i o 14,7%.

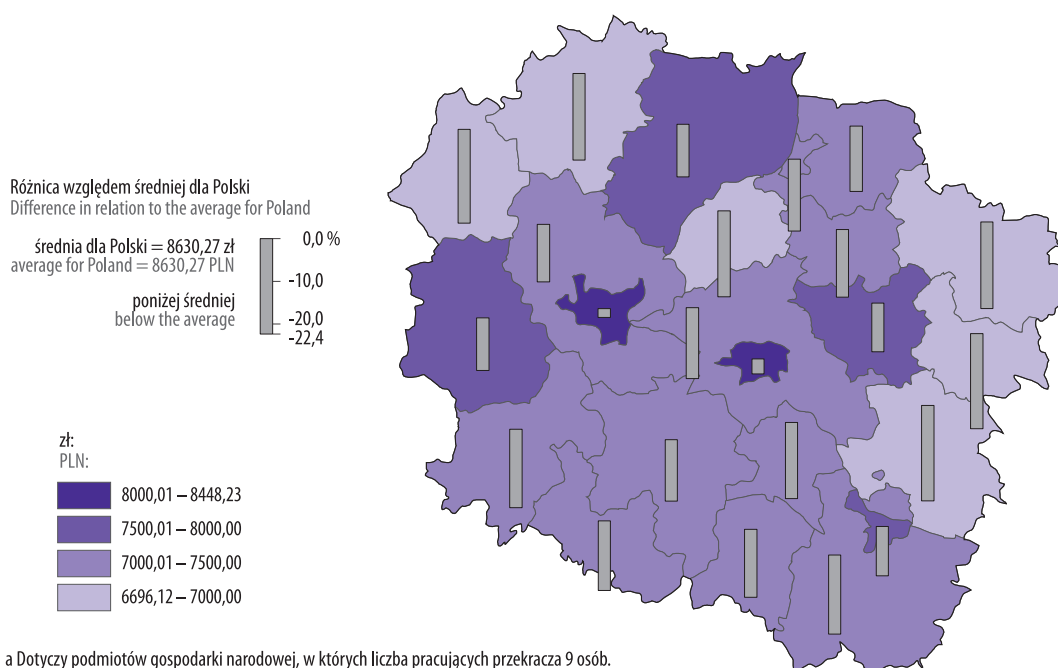
W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokościach przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) – na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2024 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2024 r., w porównaniu do sytuacji z 2023 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie kujawsko-pomorskim wzrosło o 14,7% (w Polsce o 13,6%). Spośród powiatów województwa kujawsko-

-pomorskiego, z wyłączeniem miast na prawach powiatów, największy wzrost w tym czasie miał miejsce w powiecie radziejowskim (o 19,3%), w którym średnia płaca wyniosła 7250,97 zł miesięcznie. Najniższy wzrost odnotowano w powiecie sępoleńskim (o 14,3%). Średnia płaca wystąpiła w powiecie golubsko-dobrzyńskim i wyniosła 7646,59 zł, a najniższe średnie wynagrodzenie otrzymywali mieszkańcy powiatu lipnowskiego – 6696,12 zł. Z miast wojewódzkich nieco wyższe średnie uposażenie notowano w Bydgoszczy. Było to 8448,23 zł, podczas gdy w Toruniu wynosiło ono 8324,26 zł.

W 2024 r. w stosunku do 2015 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie kujawsko-pomorskim wzrosło ponad dwukrotnie o 117,8% (w kraju o 107,9%). Największy w tym czasie wzrost średniej płacy – o 137,4% do poziomu 7557,18 zł, odnotowano w powiecie nakielskim. W tym okresie w najmniejszym stopniu – o 108,3% zwiększyło się wynagrodzenie w powiecie sępoleńskim, które wzrosło do 6733,87 zł. W 2024 r. względem 2015 r. w obu miastach wojewódzkich wzrosło przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto – o 119,4% w Bydgoszczy i o 108,5% w Toruniu.

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2024 r.
Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2024

W drugiej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób – metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2025 r. (jako ostatnim dostępnym).

Przeciętne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. wynosiło 7898,92 zł. Oznacza to, że było o 11,6% niższe od średniego wynagrodzenia w Polsce (8934,98 zł). W porównaniu z 2024 r. tempo jego wzrostu było wyższe niż w kraju – o 8,5% względem 8,1%. Zestawiając dane za 2025 r. z danymi za 2015 r. w województwie kujawsko-pomorskim można zaobserwować wyższe niż w Polsce tempo wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. W 2025 r. w porównaniu z 2015 r. pracodawcy z województwa średnio wypłacali wynagrodzenia wyższe o 128,3%, podczas gdy w Polsce o 116,8% wyższe.

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzących działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

W 2025 r. najlepiej opłacani byli pracownicy sekcji Informacja i komunikacja, którzy średnio zarabiali 11457,87 zł (w Polsce 14695,91 zł). Wielkość wynagrodzenia przekraczała przeciętną wielkość w województwie także w sekcjach Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 5,4%) i Przetwórstwo przemysłowe (o 0,5%), a także Obsługa rynku nieruchomości (o 0,2%). W sekcjach tych przeciętne wynagrodzenie brutto wyniosło odpowiednio 8325,69 zł, 7936,40 zł i 7916,64 zł.

Z kolei najniższe wynagrodzenie przypadało osobom pracującym w przedsiębiorstwach należących do sekcji Zakwaterowanie i gastronomia. Przeciętnie było to 6367,42 zł.

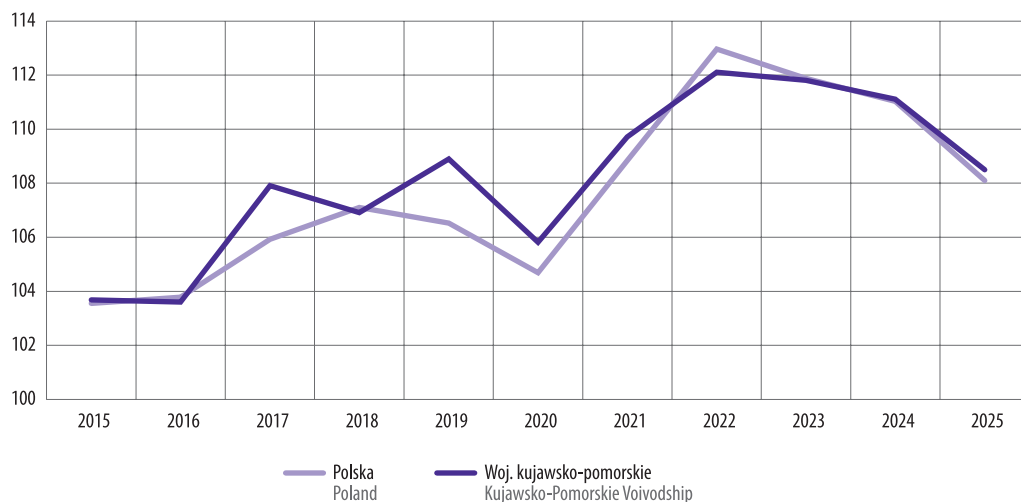
Tablica 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

Table 14. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3459,49	4765,04	7281,71	7898,92
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the national average (Poland=100)	83,9	88,1	88,1	88,4

Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw Rok poprzedni=100

Chart 28. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector Previous year=100

W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. przeciętnie było 493,9 tys. emerytów i rencistów, czyli o 0,7% więcej niż w 2024 r. (w kraju również więcej o 0,7%) i o 7,9% więcej niż w 2015 r. (w kraju więcej o 6,4%).

Większość spośród osób pobierających emerytury i renty (86,5%) stanowiły osoby pobierające świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych (427,1 tys.). Najliczniejszą grupę świadczeniobiorców według źródła otrzymywania świadczenia – 76,5% stanowiły osoby pobierające emeryturę (326,6 tys.). Ich liczba wzrosła zarówno w stosunku do poprzedniego roku, jak i 2015 r., odpowiednio o 1,2% i o 30,3% (w kraju wzrost o 1,1% i o 26,1%). W 2025 r. było także 64,7 tys. osób pobierających renty rodzinne oraz 35,8 tys. osób pobierających renty z tytułu niezdolności do pracy. Liczba tych ostatnich, podobnie jak w kraju, zmniejszyła się zarówno w stosunku do poprzedniego roku (odpowiednio o 3,1% i o 5,1%), jak i do 2015 r. (odpowiednio o 41,3% i o 49,6%).

Elementem systemu świadczeń emerytalno-rentowych jest także rolniczy system ubezpieczeń społecznych. W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim tego rodzaju świadczenia pobierało 66,8 tys. rolników indywidualnych, z czego 78,9% stanowiły osoby pobierające emerytury. Było ich więcej o 0,9% niż rok wcześniej i mniej o 12,7% w porównaniu z 2015 r. (w kraju odpowiednio więcej o 1,7% i mniej o 18,1%). W 2025 r. rentę z tytułu niezdolności do pracy pobierało 11,5 tys. osób (mniej o 2,1% niż w 2024 r.), a rodziną 2,6 tys. osób (więcej o 12,8% niż w poprzednim roku).

W 2025 r. przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń wyniosła 3797,49 zł (o 8,9% mniej niż w Polsce). W województwie kujawsko-pomorskim, podobnie jak w kraju, wzrosła ona o ponad 8% w porównaniu do poprzedniego roku i ponad dwukrotnie względem 2015 r.

Przeciętne miesięczne świadczenie emerytalno-rentowe wśród rolników indywidualnych w 2025 r. wyniosło 2287,69 zł i było wyższe niż w kraju o 59,62 zł. Podobnie jak w kraju wzrosło ono o około 6-7% względem 2024 r. i o około 90% w porównaniu do 2015 r.

Tablica 15. Świadczenia społeczne
Table 15. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	457,8	485,1	490,4	493,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1826,08	2219,07	3491,79	3797,49
w tym emerytura of which retirement pension	1966,09	2327,44	3660,60	3966,01
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1191,79	1385,57	2137,21	2287,69
w tym emerytura of which retirement pension	1213,51	1384,13	2138,27	2254,24

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim średniomiesięczny dochód rozporządzalny gospodarstw domowych wyniósł 3019,44 zł (mniej niż w kraju o 4,7%). Był on o 19,2% wyższy w porównaniu z 2023 r. (w kraju wyższy o 18,3%). W tym czasie najbardziej, bo o 20,1% wzrósł dochód rozporządzalny ze świadczeń społecznych i wyniósł 1021,89 zł. Odnotowano spadek dochodu rozporządzalnego z pracy na własny rachunek o 13,8% do poziomu 254,17 zł miesięcznie. Najwyższy dochód rozporządzalny, bo wynoszący 1560,41 zł, czyli z pracy najemnej wzrósł w skali roku o 18,3% (w kraju wzrósł o 16,2%).

Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji zwiększył się w stosunku do 2023 r. o 19,1% (w kraju wzrósł o 18,3%) i wyniósł 2957,75 zł. Dochód ten stanowił 95,3% przeciętnego dochodu do dyspozycji w kraju.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawiciele wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Tablica 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
Table 16. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	2024 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1245,69	1845,34	2534,15	3019,44	3167,17
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1208,73	1803,20	2482,68	2957,75	3103,06

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych wyniósł 18,3% i był o 4,5 p. proc. wyższy niż w Polsce. W porównaniu z poprzednim rokiem wskaźnik ten spadł o 1,2 p. proc.

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

Wskaźnik zagrożenia ubóstwem bez uwzględnienia w dochodach ogółu transferów społecznych to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

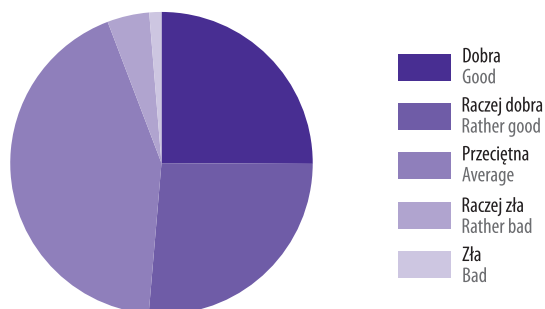
Transfery społeczne to bieżące przelewy otrzymywane przez gospodarstwa domowe podczas okresu odniesienia dochodu, przeznaczone do zmniejszenia ciężarów finansowych związanych z wieloma nieprzewidywalnymi sytuacjami lub potrzebami, dokonywane w ramach wspólnie organizowanych systemów lub poza tymi systemami przez organy rządowe lub instytucje typu non-profit świadczące usługi na rzecz gospodarstw domowych (NPISH).

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim współczynnik Giniego wyniósł 25,8% i był niższy niż w Polsce (26,0%). W porównaniu z poprzednim rokiem wskaźnik ten zmniejszył się o 1,4 p. proc. (w kraju zmniejszył się o 1,0 p. proc.).

W 2024 r. blisko połowa mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego (42,9%) oceniało sytuację materialną swojego gospodarstwa domowego jako przeciętną (o 4,9 p. proc. więcej niż w kraju), czyli o 6,2 p. proc. mniej niż rok wcześniej. W tym okresie odnotowano wzrost liczby gospodarstw oceniających swoją sytuację jako dobrą – z 20,4% w 2023 r. do 25,1% w 2024 r. (w kraju 28,9%) i raczej dobrą – z 25,4% w 2023 r. do 26,3% w 2024 r. (w kraju 28,8%). W 2024 r. swoją sytuację jako złą określało 1,3% mieszkańców województwa (w kraju 0,9%) – o 0,1 p. proc. mniej niż w 2023 r.

Wykres 29. Struktura subiektywnej oceny sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2024 r.
 Chart 29. Structure of subjective evaluation of the material situation of households in 2024

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

W 2024 r. zanotowano kolejny, 11 rok z rzędu, spadek liczby osób korzystających z pomocy społecznej. Zaznaczył się, tak jak w roku poprzednim, wzrost liczby rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny. Zwiększyła się także w porównaniu do 2023 r., jak i 2015 r. liczba placówek zajmujących się opieką nad dziećmi do 3. roku życia.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim świadczenia pomocy społecznej zostały przyznane 61,3 tys. osób (mniej o 7,2% niż w roku poprzednim i o 54,8% niż w 2015 r.) w ogólnej kwocie 309,7 mln zł (o 10,6% więcej niż w 2023 r. i o 7,5% więcej niż w 2015 r.). Rzeczywista liczba osób, którym przyznano świadczenia utrzymała się na poziomie z 2023 r. i stanowiła 7,4% takich odbiorców w kraju.

Świadczenia pomocy społecznej wypłacane były w większości jako pomoc pieniężna (56,0%). Największą kwotę świadczeń, bo 46,8%, przeznaczono na zasiłki stałe. Otrzymało je 16,3% osób, którym przyznano świadczenia pieniężne. Pozostałe środki pieniężne przeznaczono na zasiłki okresowe (25,8%) i celowe (25,0%), które otrzymało odpowiednio 29,5% i 53,2% osób, którym przyznano świadczenia pieniężne.

W ramach niepieniężnych form pomocy w 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim największą kwotę świadczeń przeznaczono na usługi opiekuńcze (40,5%), które otrzymała blisko ¼ odbiorców. Na posiłki, które trafiły do 60,4% osób otrzymujących pomoc niepieniężną, wydano 17,3% świadczeń przeznaczonych na pomoc niepieniężną. 6,1% osób, którym przyznano pomoc niepieniężną otrzymało schronienie (15158,6 tys. zł) i ubranie (20,7 tys. zł).

W 2024 r. decyzją świadczenia pomocy społecznej otrzymało 308,1 osób na 10 tys. ludności, czyli o 86,7 osób na 10 tys. ludności więcej niż w Polsce. Pomoc pieniężną decyzją otrzymało 291,8 osób na 10 tys. ludności, natomiast niepieniężną 157,4 osób na 10 tys. ludności (więcej niż w kraju odpowiednio o 89,6 osoby i o 44,4 osoby).

W 2024 r. Kartę Dużej Rodziny posiadało 94,8 tys. rodzin, czyli o 5,7% więcej niż rok wcześniej. Wśród powiatów i miast na prawach powiatu w województwie kujawsko-pomorskim najwięcej rodzin posiadało taki dokument w Bydgoszczy (9,1 tys.), a następnie w powiatach toruńskim (6,3 tys.) i świeckim (6,2 tys.). Najmniej posiadaczy Karty Dużej Rodziny było w powiecie wąbrzeskim (2,0 tys.). W porównaniu z 2023 r. we wszystkich powiatach wzrosła liczba rodzin posiadających Kartę Dużej Rodziny, przy czym najbardziej w Toruniu (o 8,2%), a w dalszej kolejności w powiecie inowrocławskim (o 7,2%) i we Włocławku (o 7,0%).

Tablica 17. Świadczenia pomocy społecznej
Table 17. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczba osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	135570	85473	66056	61328
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	287940,0	265871,7	279881,9	309669,0
pomoc pieniężna financial assistance	219215,8	173487,9	157620,6	173262,4
pomoc niepieniężna non-financial assistance	68724,2	92383,8	122261,2	136406,5
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	649,4	419,2	330,0	308,1

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. odnotowano 44,1 tys. gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, co stanowiło 7,2% gospodarstw tego typu w Polsce. Było to mniej niż w latach poprzednich – o 5,8% względem 2023 r. i o 44,9% w stosunku do 2015 r. (w kraju odpowiednio mniej o 4,8% i o 44,0%).

W 2024 r. było 91,1 tys. beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, czyli 7,8% liczby beneficjentów w Polsce. Było to mniej niż w 2023 r. i w 2015 r., odpowiednio o 7,8% i o 54,8% (w Polsce mniej odpowiednio o 7,8% i o 56,9%).

Beneficjentami środowiskowej pomocy społecznej było 4,6% mieszkańców województwa (w kraju 3,1%). Udział ten wykazuje tendencję spadkową, gdyż w 2023 r. wyniósł 4,9%, a w 2015 r. 9,7% (w Polsce odpowiednio 3,4% i 7,1%).

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informację o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz 2268).

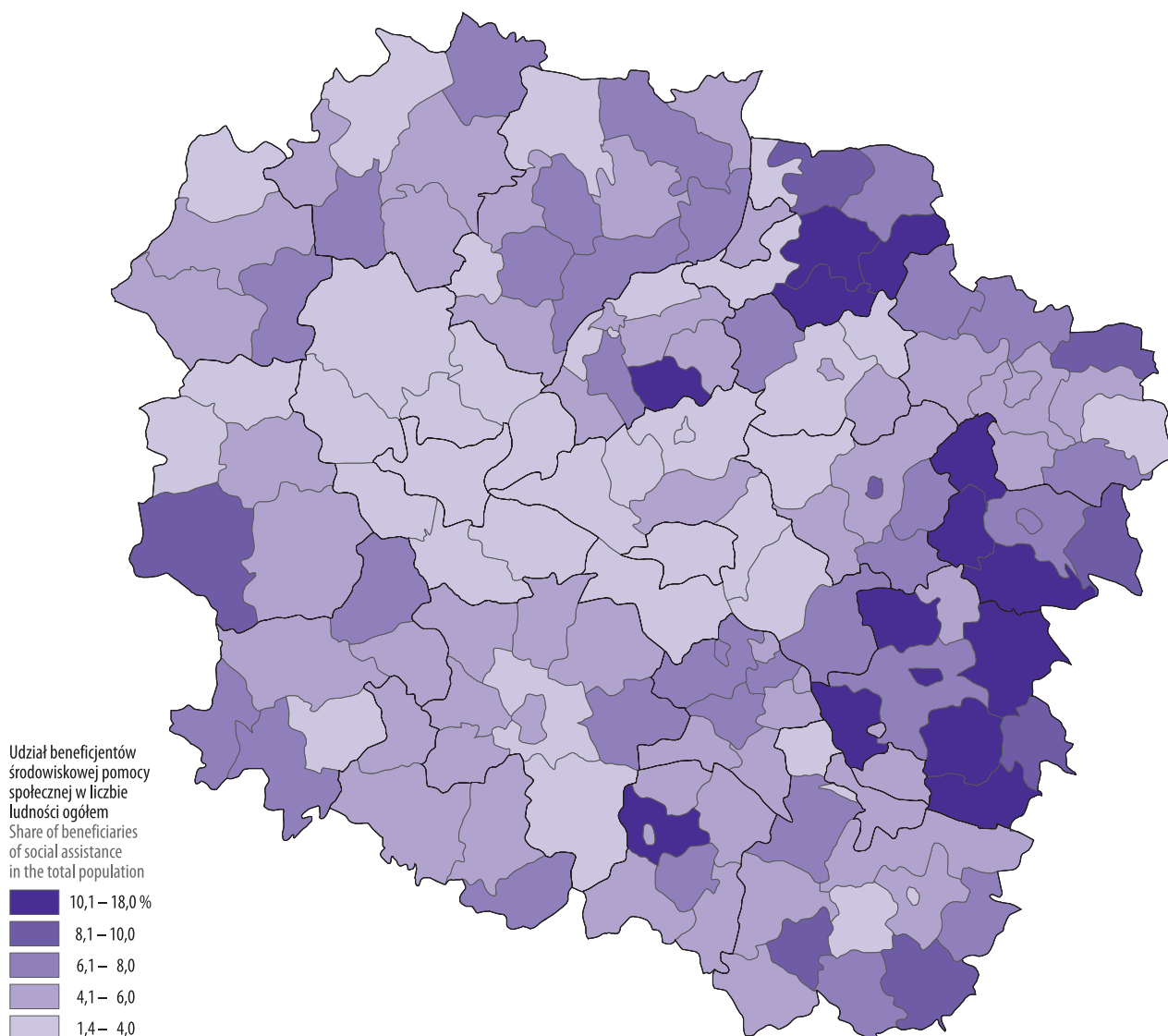
W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim na 10 tys. ludności przypadało 458 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, czyli o 145 osób więcej niż w Polsce. Było to o ponad połowę mniej, czyli o 508 beneficjentów, względem 2015 r. (w kraju mniej o 397 osób).

Największy udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem województwa kujawsko-pomorskiego odnotowano w gminach wiejskich Radziejów (18,0%) i Brzuze (13,6%) oraz w gminach miejsko-wiejskich Bobrowniki (13,9%) i Kikół (13,4%). Najmniejszy udział beneficjentów tego typu pomocy w ogólnej liczbie ludności wystąpił w gminie wiejskiej Osielsko (1,4%), w Bydgoszczy (1,8%), a także w gminach wiejskich Grudziądz i Białe Błota (po 2,1%).

Tablica 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 18. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	79978	55996	46792	44100
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	201580	123317	98761	91099
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries of social assistance at domicile per 10 thousand population	966	605	493	458

Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2024 r.
Map 28. Scope of use of social assistance at domicile in 2024

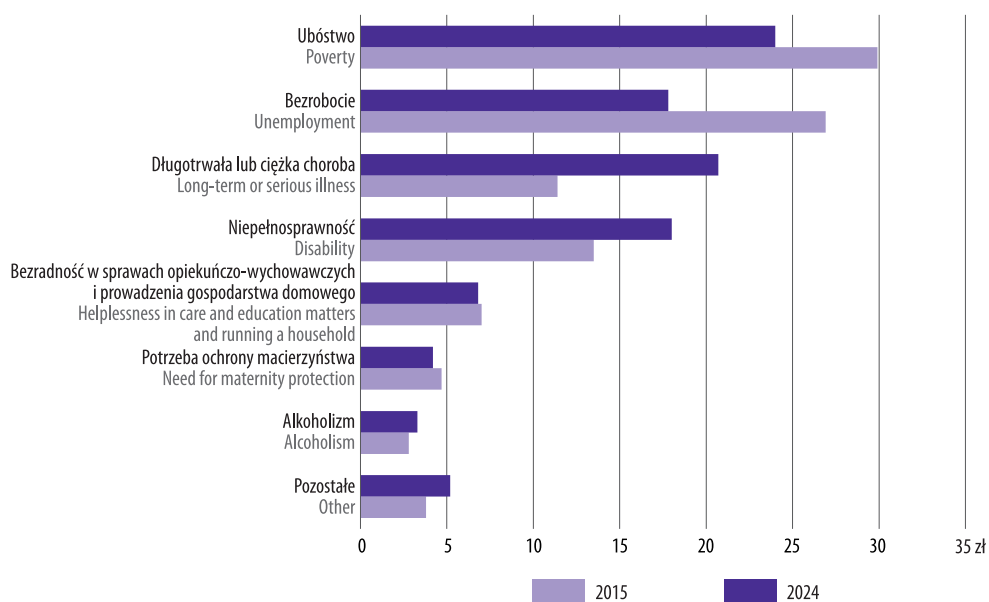

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim nie wykazano żadnej rodziny korzystającej z pomocy społecznej ze względu na potrzebę ochrony ofiar handlu ludźmi. W stosunku do 2015 r. o ponad 90% zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej ze względu na klęski żywiołowe lub

ekologiczne, o ponad 80% ze względu na sieroctwo, o ponad 65% ze względu na bezrobocie i o ponad 55% ze względu na ubóstwo. O ponad 50% zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy ze względu na potrzebę ochrony macierzyństwa. Ponadto o prawie 50% zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego oraz o niespełna 45% ze względu na sytuacje kryzysowe. Natomiast zanotowano 5-krotny wzrost rodzin, którym przyznano pomoc z powodu trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy, a także niespełna 35% wzrost pomocy z powody narkomanii.

Analiza struktury powodów przyznawania pomocy społecznej wykazała, że w porównaniu z 2015 r. najbardziej zmniejszył się udział rodzin⁸ otrzymujących pomoc ze względu na bezrobocie (o 9,2 p. proc.), a w następnej kolejności na ubóstwo (o 5,9 p. proc.). Zwiększył się natomiast najbardziej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę (o 9,3 p. proc.) i niepełnosprawność (o 4,5 p. proc.).

Wykres 30. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn^a
Chart 30. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons^a

a Na podstawie decyzji.
a Based on the decisions.

Program „Rodzina 500+” 1 stycznia 2024 r. został przekształcony w „Rodzina 800+”, a kwota świadczenia wzrosła do 800 zł miesięcznie i przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągniany przez rodzinę. Świadczeniem wychowawczym w województwie kujawsko-pomorskim objęto w 2024 r. przeciętnie miesięcznie 350,1 tys. dzieci (o 1,4% mniej względem 2023 r.). Wydatki na ten cel wyniosły 3390,6 mln zł (o 57,6% więcej niż w 2023 r.).

8 W jednej rodzinie może wystąpić kilka przyczyn przyznania pomocy, a więc dana rodzina może być wykazana kilka razy.

Tablica 19. Świadczenia wychowawcze „RODZINA 500+” i „RODZINA 800+”
Table 19. „FAMILY 500+” and „FAMILY 800+” child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2020	2023	2024
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	962834,5	2100749,1	2151611,5	3390634,5
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit in thousands	214645	341881	355132	350119

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 r. do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 r. przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągnięty przez rodzinę.

Od 1 stycznia 2024 r. wysokość świadczenia wychowawczego wzrosła z 500 zł do 800 zł miesięcznie na każde dziecko.

Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

From 1 January 2024, the amount of child-raising benefit increased from PLN 500 to PLN 800 per month for each child.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim było 51,8 tys. dzieci (o 21,3% mniej niż w 2023 r.), na które rodziny otrzymały 110,7 tys. zł zasiłków rodzinnych (o 20,4% mniej względem poprzedniego roku).

Z funduszu alimentacyjnego wypłacono 143,4 tys. świadczeń (o 6,0% mniej niż w 2023 r.), co stanowiło 7,6% liczby świadczeń wypłaconych w Polsce. Uplasowało to województwo kujawsko-pomorskie na 5. lokacie wśród województw. Kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 61574,5 tys. zł (o 1,7% mniej względem 2023 r.), czyli 7,3% świadczeń wypłaconych w kraju.

Tablica 20. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 20. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2021	2023	2024
Dobry Start ^a Good Start ^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	71723,0	74036,3	74303,1
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	239168	246992	247677
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	267462	190544	139130	110678
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children, for which the parents shall receive family allowances	134054	92431	65808	51801
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku Share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	33,1	23,1	17,0	13,7
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	83621,8	72238,5	62654,4	61574,5
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	220447	183163	152521	143432
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w zł amount of tax deductions for family tax relief in PLN	282870021	290526931	210878606	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	340999	346658	361703	.

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami. c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

a As part of the “Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices. c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

W Polsce według stanu na 31 grudnia 2024 r. były 5672 placówki sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3 (4776 żłobków i 896 klubów dziecięcych). Było to o 3,8% więcej w stosunku do 2023 r. i niespełna 2,5-krotnie więcej niż w 2015 r. Wymienione placówki dysponowały 223,8 tys. miejsc (więcej o 4,8% niż w 2023 r. i prawie 3-krotnie więcej niż w 2015 r.) i pod koniec 2024 r. przebywało w nich 180,7 tys. dzieci (więcej o 2,3% niż w 2023 r. i niespełna 2,5-krotnie więcej niż w 2015 r.).

W województwie kujawsko-pomorskim w końcu 2024 r. działało 270 placówek sprawujących opiekę nad dziećmi do 3 lat. Wśród nich były 192 żłobki (o 1 więcej niż rok wcześniej i ponad 3-krotnie więcej niż w 2015 r.) oraz 78 klubów dziecięcych (o 18,2% więcej niż w 2023 r. i prawie 5-krotnie więcej niż w 2015 r.). Wymienione placówki dysponowały 10,9 tys. miejsc (o 2,7% więcej niż w 2023 r. i prawie 3,5-krotnie więcej niż w 2015 r.), a 31 grudnia 2024 r. przebywało w nich 8,0 tys. dzieci (2,9% więcej niż rok wcześniej i niespełna 3-krotnie więcej niż w 2015 r.).

Spośród wszystkich placówek, które w opisywany roku sprawowały opiekę nad dziećmi do 3 lat, żłobki stanowiły 71,1% z nich. Ponadto żłobki dysponowały 84,3% wszystkich miejsc w placówkach, które zapewniły najmłodszym opiekę.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych przypadało 73,3 dzieci objętych opieką w placówkach w wieku do lat 3 (73,2 dzieci na 100 miejsc w roku poprzednim). Było to mniej niż w kraju, gdzie w tych placówkach przebywało 80,8 dzieci (w 2023 r. na 100 miejsc przypadało 82,7 dzieci).

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz 1324, z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

W 2024 r. w Polsce 21,9% dzieci do 3. roku życia było objętych opieką w żłobkach (19,5% w 2023 r.). W województwie kujawsko-pomorskim wskaźnik ten wyniósł 20,0% (17,4% rok wcześniej). Największy udział dzieci objętych opieką żłobkową w ogólnej liczbie dzieci do lat 3 odnotowano w Bydgoszczy i w Toruniu (po 33,8%), natomiast najmniejszy w powiecie rypińskim (1,8%).

**Tablica 21. Żłobki i kluby dziecięce
Stan na 31 grudnia**

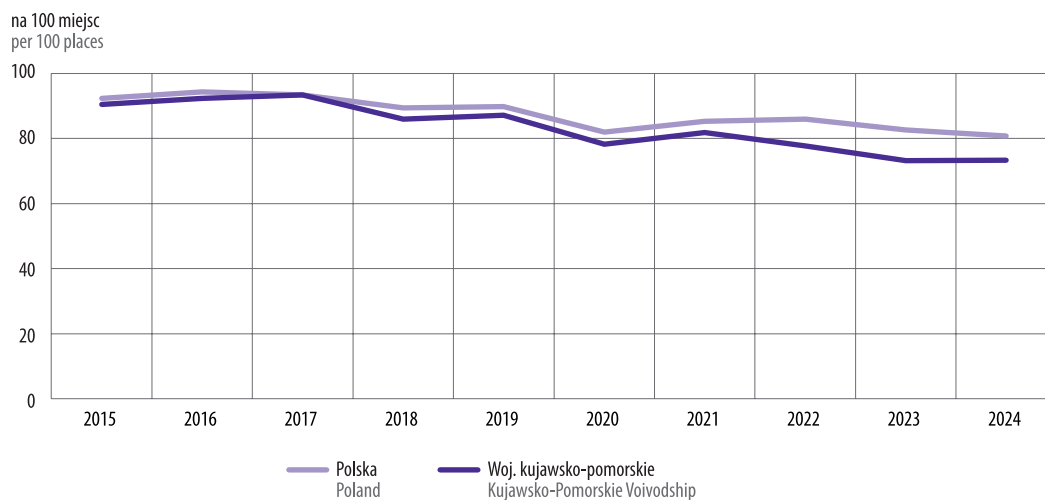
Table 21. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Żłobki Nurseries	60	139	191	192
w tym publiczne of which public	22	45	.	.
Oddziały żłobkowe Nursery sections	4	1	–	–
Kluby dziecięce Children's clubs	16	52	66	78
w tym publiczne of which public	1	8	.	.
Miejsca ^a w tys.: Places ^a in thousands:	3,1	7,9	10,7	10,9
w żłobkach in nurseries	2,7	6,9	9,2	9,2
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,3	1,0	1,4	1,7
Dzieci ^a (przebywające w ciągu roku ^b) w tys.: Children ^a (staying during the year ^b) in thousands:	4,7	11,4	7,8	8,0
w żłobkach in nurseries	4,2	9,8	6,7	6,7
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,3	1,6	1,1	1,3

a Do 2021 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi. b Do 2022 r.
a Until 2021 including nursery sections. b Until 2022.

**Wykres 31. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Stan na 31 grudnia**

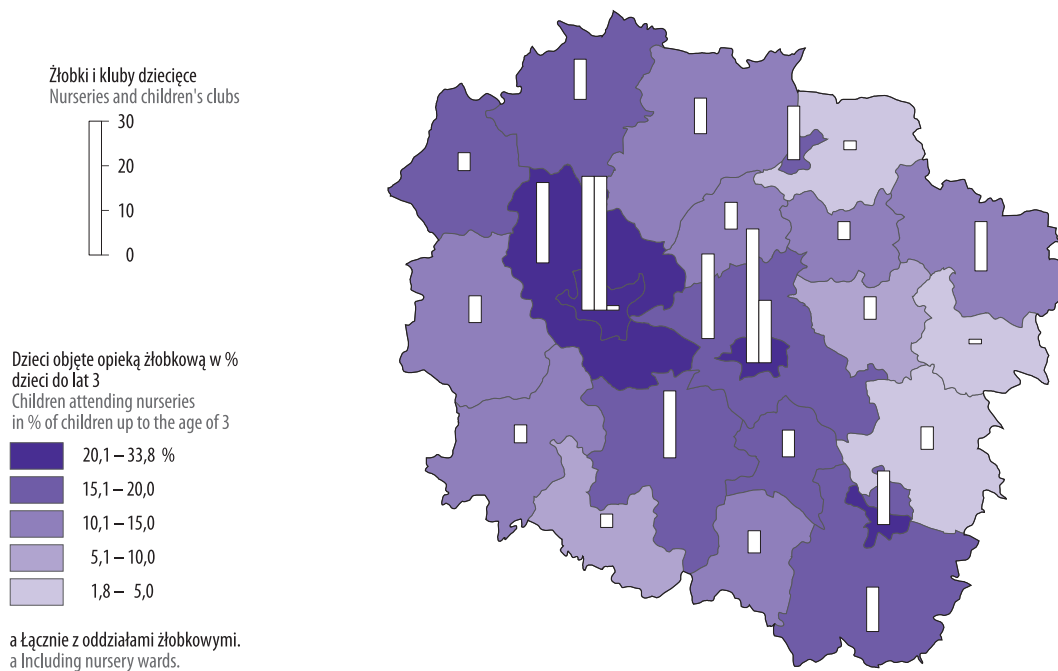
Chart 31. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
As of 31 December

a Do 2021 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi.
a Until 2021 including nursery wards.

Mapa 29. Żłobki^a i kluby dziecięce w 2024 r. Stan na 31 grudnia

Map 29. Nurseries^a and children clubs in 2024
As of 31 December

Warunki mieszkaniowe Housing conditions

Od 2015 r. zaobserwowano poprawę warunków mieszkaniowych ludności w województwie kujawsko-pomorskim. Świadczy o tym wzrost zasobów mieszkaniowych (o 10,8%) oraz spadek liczby osób przypadających na 1 mieszkanie (z 2,85 w 2015 r. do 2,45 w 2024 r.).

Nieprzerwanie od roku 2015 widoczna jest tendencja wzrostowa przeciętnej powierzchni użytkowej na 1 mieszkańca (z 69,6 do 72,0 w 2024 r.). Na przestrzeni lat 2015–2024 znacząco poprawiła się infrastruktura komunalna. Długość sieci wodociągowej wzrosła o 6,4%, a udział ludności korzystającej z niej wzrósł o 0,5 p. proc. W przypadku sieci kanalizacyjnej odnotowano wzrost odpowiednio o 15,2% i o 1,2 p. proc. Natomiast długość sieci gazowej zwiększyła się o 22,7% i jednocześnie wzrósł udział ludności z niej korzystającej o 2,7 p. proc.

Zasoby mieszkaniowe w województwie kujawsko-pomorskim według stanu na 31 grudnia 2024 r. liczyły 811,5 tys. mieszkań, z czego 66,8% zlokalizowanych było w miastach województwa. Zasoby mieszkaniowe stanowiły, tak jak w 2023 r., 5,1% zasobu krajowego. Najwięcej mieszkań, tak jak przed rokiem, znajdowało się w Bydgoszczy – 161,4 tys. i było to 19,9% wszystkich mieszkań w województwie w odniesieniu do roku 2023 – przybyło ich 1385, tj. więcej o 0,9%, a w stosunku do roku 2015 – przybyło ich 13304, tj. więcej o 9,0%. Największy przyrost zasobów mieszkaniowych od 2015 r. zanotowano w Toruniu – 13339, tj. wzrost o 15,2%.

W całym okresie 2015–2023 zauważalny był procentowy wyższy wzrost liczby mieszkań na terenach wiejskich niż miejskich. Natomiast w 2024 r. w porównaniu ze stanem na koniec 2023 r. na terenach wiejskich liczba mieszkań w zasobach wzrosła o 0,7%, a w miastach liczba mieszkań w zasobach wzrosła o 1,1%.

W stosunku do roku 2015 odnotowano wzrost odpowiednio o 12,8% i 9,8%. W 2024 r. największym udziałem zasobów mieszkaniowych na terenach wiejskich charakteryzował się powiat grudziądzki, w którym 85,7% lokali znajdowało się na obszarach wiejskich. Natomiast w powiecie inowrocławskim (oprócz miast na prawach powiatu) był największy udział mieszkań zlokalizowanych w miastach – 71,5% lokali w powiecie.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania wyniosła 72,0 m² (w Polsce 75,6 m²). Przy czym średnio większe były mieszkania na terenach wiejskich – 93,7 m² niż w miastach województwa – 61,2 m². Na terenach wiejskich odnotowano większy niż w miastach wzrost przeciętnej powierzchni użytkowej 1 mieszkania (w porównaniu z latami 2023 i 2015 wzrost odpowiednio o 0,4% oraz o 5,2%). Spośród powiatów oraz miast na prawach powiatu największą przeciętną powierzchnię przypadającą na 1 mieszkanie zanotowano w powiatach bydgoskim i toruńskim – odpowiednio 102,2 m² i 96,1 m², niezmiennie od 2015 roku, natomiast średnio najmniejsze mieszkania zlokalizowane były we Włocławku – 57,3 m².

W zasobach mieszkaniowych województwa znajdowało się 3,1 mln izb, a w samym 2024 r. przybyło ich 28,2 tys., tj. o 0,9% więcej izb w stosunku do 2023 r. i o 11,6% więcej w odniesieniu do 2015 r. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wzrastała w latach 2015-2022, a począwszy od roku 2022 wyniosła – 3,80 izby na 1 mieszkanie, była natomiast niższa niż średnia w kraju, gdzie odnotowano przeciętnie 3,83 izby na 1 mieszkanie. Więcej izb na 1 mieszkanie odnotowano na wsicach (4,41) niż w miastach (3,49). Mieszkania o najwyższej przeciętnej liczbie izb zlokalizowane były w powiecie bydgoskim (4,56 izb na 1 mieszkanie), natomiast Bydgoszcz i Włocławek charakteryzowały się średnio najmniejszą liczbą izb (3,38) na 1 mieszkanie. Przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu wzrosła na terenach wiejskich w 2024 r. w porównaniu z latami 2023 i 2015 odpowiednio o 0,01 oraz o 0,15, a w miastach w porównaniu do 2023 r. nie zmieniła się, natomiast w porównaniu do roku 2015 spadła o 0,03.

Z kolei przeciętna liczba osób na 1 mieszkanie w miastach województwa kujawsko-pomorskiego, jak i na terenach wiejskich, w okresie 2015–2024 rokrocznie spadała. W 2024 r. wyniosła 2,45 osoby na 1 mieszkanie, wobec 2,48 w 2023 r. i 2,85 w 2015 r. (w Polsce wskaźnik ten był niższy odpowiednio o 0,10 oraz o 0,13). Mniej zaludnione były mieszkania w miastach niż na terenach wiejskich (na 1 mieszkanie przypadało odpowiednio 2,12 osoby oraz 3,10 osoby). Spośród powiatów i miast na prawach powiatu najniższy wskaźnik wystąpił w Toruniu (1,92), a najwyższy – w powiecie toruńskim (3,03).

**Tablica 22. Zasoby mieszkaniowe^a
Stan na 31 grudnia**

Table 22. Dwelling stocks^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Mieszkania Dwellings	732747	776732	804133	811536
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	351,2	382,3	402,9	408,9
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,77	3,79	3,80	3,80
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	69,6	71,2	71,8	72,0
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,85	2,62	2,48	2,45

^a Na podstawie bilansów.
a Based on balances.

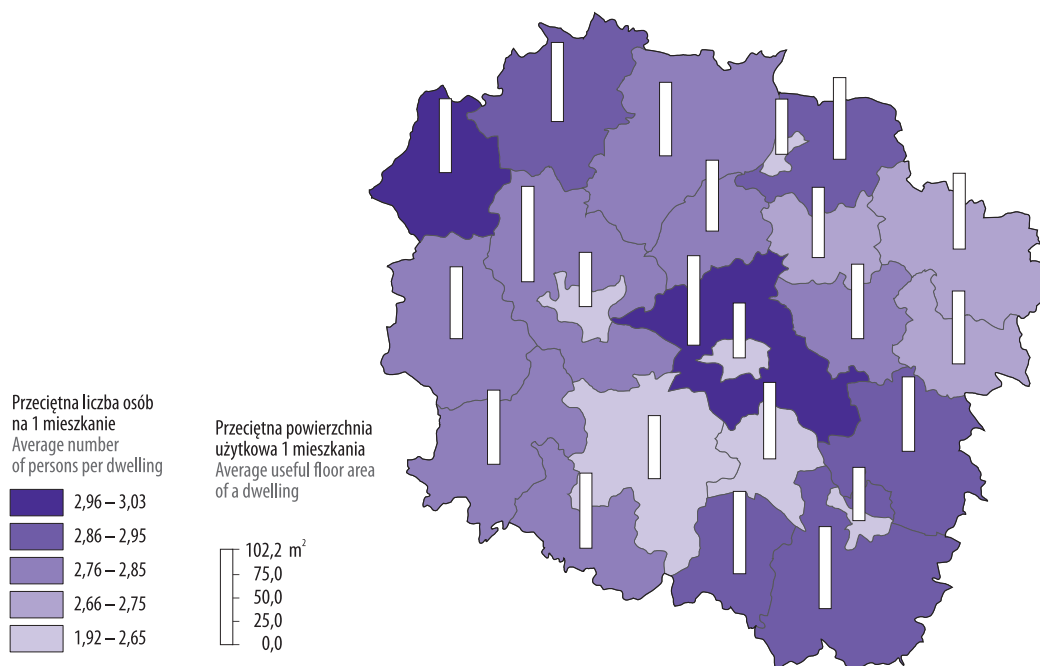
Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans zasobów mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia). **Zasoby mieszkaniowe** – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2024 r.

Stan na 31 grudnia

Map 30. Housing conditions of population in 2024

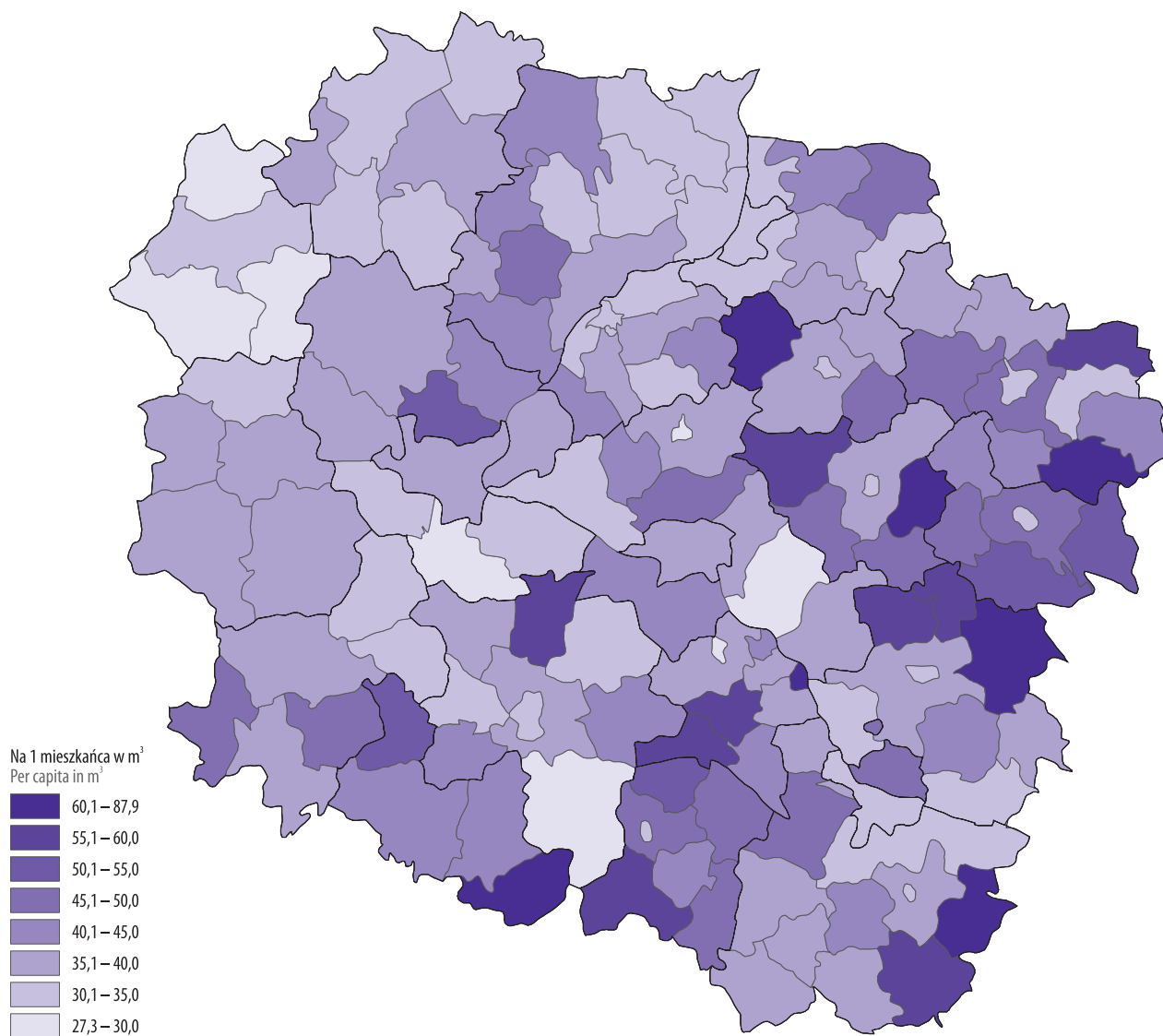
As of 31 December

W 2024 r. długość czynnej sieci wodociągowej (rozdzielczej i magistralnej) w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 25230,6 km, co stanowiło 7,3% długości w Polsce, a od roku 2020 jej udział zmalał o 0,1 p. proc. Na terenach wiejskich znajdowało się 83,4% sieci wodociągowej.

W 2024 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 140,4 km sieci wodociągowej (tj. o 0,9 km więcej niż przed rokiem), wobec 109,5 km w kraju. Gęstość sieci wodociągowej na terenach wiejskich wyniosła 123,0 km na 100 km², natomiast w miastach – 485,5 km na 100 km². W odniesieniu do 2023 r. gęstość sieci na wsiach wzrosła o 0,7 km, a w miastach spadła o 1,0 km, natomiast w odniesieniu do 2015 r. wzrosła odpowiednio o 6,6 km oraz o 88,9 km. Największe zagęszczenie sieci wodociągowej, nieprzerwanie od trzech lat, notowane było w każdym z czterech miast na prawach powiatu, a także w powiecie aleksandrowskim, gdzie gęstość wyniosła 194,8 km na 100 km², zaś najmniejsza w powiecie tucholskim – 81,4 km na 100 km².

Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2024 r.
Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2024

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

Tablica 23. Wodociągi
Stan na 31 grudnia
 Table 23. Water supply system
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Sieć wodociągowa (rozdzielcza i przesyłowa w km) Water supply network (distribution network and transmission network in km)	23721,9	24534,5	25064,5	25230,6
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	276286	292741	309884	313588
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	70,9	73,1	73,2	74,0

W 2024 r. w województwie, tak jak rok wcześniej, 95,7% ludności korzystało z sieci wodociągowej. Było to o 3,0 p. proc. więcej niż w Polsce oraz więcej o 0,5 p. proc. niż w 2015 r. w województwie. Ludność województwa w miastach w większym stopniu korzystała z wodociągu (97,0% ludności miejskiej) niż na wsiach (93,9% ludności wiejskiej). Pod względem udziału ludności korzystającej z sieci wodociągowej województwo kujawsko-pomorskie zajęło 6. lokatę (po opolskim, wielkopolskim, pomorskim, zachodniopomorskim i śląskim).

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Tablica 24. Kanalizacja
Stan na 31 grudnia
 Table 24. Sewage system
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	7887,5	8647,7	8988,2	9086,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	149031	159833	170323	172675
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	63,8	65,6	69,1	70,7
w tym oczyszczone of which treated	63,8	65,6	69,1	70,7

a łącznie z kolektorami.
a Including collectors.

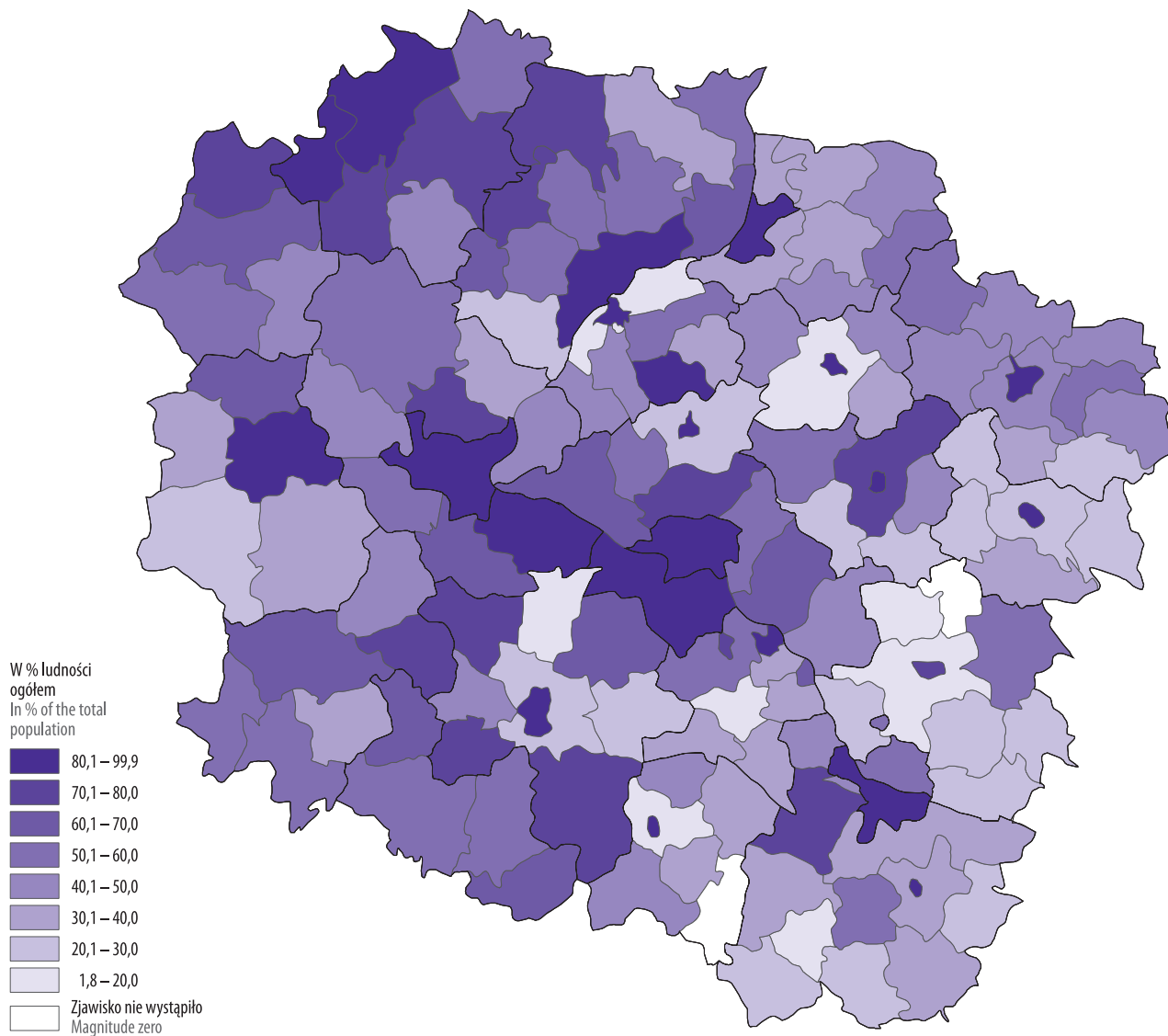
Na przestrzeni lat 2015–2024 długość czynnej sieci kanalizacyjnej w województwie kujawsko-pomorskim wzrosła o 1199,4 km do 9086,9 km w 2024 r. Stanowiło to 4,9% długości sieci w kraju (8. miejsce pod względem długości wśród wszystkich województw). Na terenach wiejskich jej długość była większa niż w miastach. Długość czynnej sieci kanalizacyjnej na wsiach stanowiła 58,4%, a od 2015 r. jej długość wzrosła o 15,6% (w kraju o 28,6%). W miastach województwa wzrost ten wyniósł 14,6% (w Polsce wzrost o 17,8%). W województwie sieć kanalizacyjna należąca do zarządu bądź administracji gmin stanowiła mniej niż połowę czynnej długości, bo 38,5%.

Wraz ze wzrostem długości sieci kanalizacyjnej wzrastała jej gęstość, która 2024 r. wynosiła 50,6 km na 100 km², natomiast w kraju 59,2 km na 100 km² (wzrost w porównaniu z 2023 r. odpowiednio o 0,6 km i o 1,4 km, a w odniesieniu do 2015 r. – wzrost o 6,7 km i o 11,3 km).

Gęstość sieci kanalizacyjnej wykazuje na duże zróżnicowanie ze względu na lokalizację, tj. w 2024 r. w miastach wyniosła 438,1 km, a na obszarach wiejskich – 31,0 km na 100 km². Warto podkreślić, że w miastach województwa kujawsko-pomorskiego średnia gęstość sieci kanalizacyjnej jest wyższa niż przeciętna gę-

stość w Polsce (o 131,0 km na 100 km²), natomiast na obszarach wiejskich niższa niż w kraju (o 7,8 km na 100 km²). Wśród powiatów i miast na prawach powiatu w województwie największym zagęszczeniem sieci kanalizacyjnej na 100 km² charakteryzował się Toruń (571,4 km), a najniższym – powiat lipnowski (17,5 km).

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.
Map 32. Population connected to the sewage system in 2024

Na koniec 2024 r. całkowita długość sieci gazowej wyniosła 5565,4 km, z czego 86,4% stanowiła sieć dystrybucyjna. Długość sieci gazowej w województwie kujawsko-pomorskim stanowiła 3,2% długości krajowej. W porównaniu do 2023 r. wzrosła o 72,1 km (w kraju – o 2347,8 km), a od 2015 r. – o 1030,0 km (w Polsce o 30618,5 km). W odniesieniu do 2015 r. wzrost długości sieci gazowej był większy na terenach wiejskich województwa (o 36,0%) niż w miastach (o 12,1%).

W 2024 r. gęstość sieci gazowej dystrybucyjnej wyniosła 26,7 km na 100 km² (w Polsce 52,4 km na 100 km²), co daje 14. pozycję w kraju. Tak jak w roku poprzednim, w miastach województwa kujawsko-pomorskiego wskaźnik był wyższy niż w kraju (323,2 km na 100 km², wobec 299,3 km), natomiast na terenach wiejskich był niższy niż w kraju (11,8 km na 100 km², wobec 32,2 km).

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim odsetek ludności ogółem korzystającej z sieci gazowej wyniósł 45,4%, w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszył się o 0,2 p. proc., a z rokiem 2015 zwiększył o 2,7 p. proc. W odniesieniu do krajowego był niższy o 11,2 p. proc. W miastach z sieci gazowej korzystało 70,8% ludności ogółem (o 1,9 p. proc. więcej niż w 2015 r., a mniej o 0,7 p. proc. niż w 2023 r.), w Polsce więcej o 1,4 p. proc. Natomiast na obszarach wiejskich korzystający z sieci gazowej stanowili 10,5% ogółu ludności województwa (o 6,3 p. proc. więcej niż w 2015 r. i o 0,5 p. proc. więcej niż w 2023 r.; w kraju, o 23,3 p. proc. więcej).

W ciągu 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych wyniosło 1818,2 GWh i było niższe w porównaniu z poprzednim rokiem o 0,5%. Zarówno na terenach miejskich, jak i wiejskich zmalało odpowiednio o 0,5%, i o 0,4%.

W 2024 r. w gospodarstwach domowych zużycie gazu z sieci na 1 mieszkańca wyniosło 913,5 kWh i wzrosło o 0,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. W miastach wyniosło 1305,5 kWh, a na wsiach 371,9 kWh. W kraju zużycie gazu w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca było wyższe niż w województwie kujawsko-pomorskim i wyniosło 1453,4 kWh, z tego 1713,9 kWh w miastach oraz 1071,1 kWh na terenach wiejskich. Największe zużycie gazu na 1 mieszkańca wśród powiatów i miast na prawach powiatu w gospodarstwach domowych wystąpiło w powiecie bydgoskim (1386,9 kWh), a w dalszej kolejności w Toruniu (1386,3 kWh), natomiast najmniejsze w powiecie lipnowskim (41,8 kWh).

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów różni się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

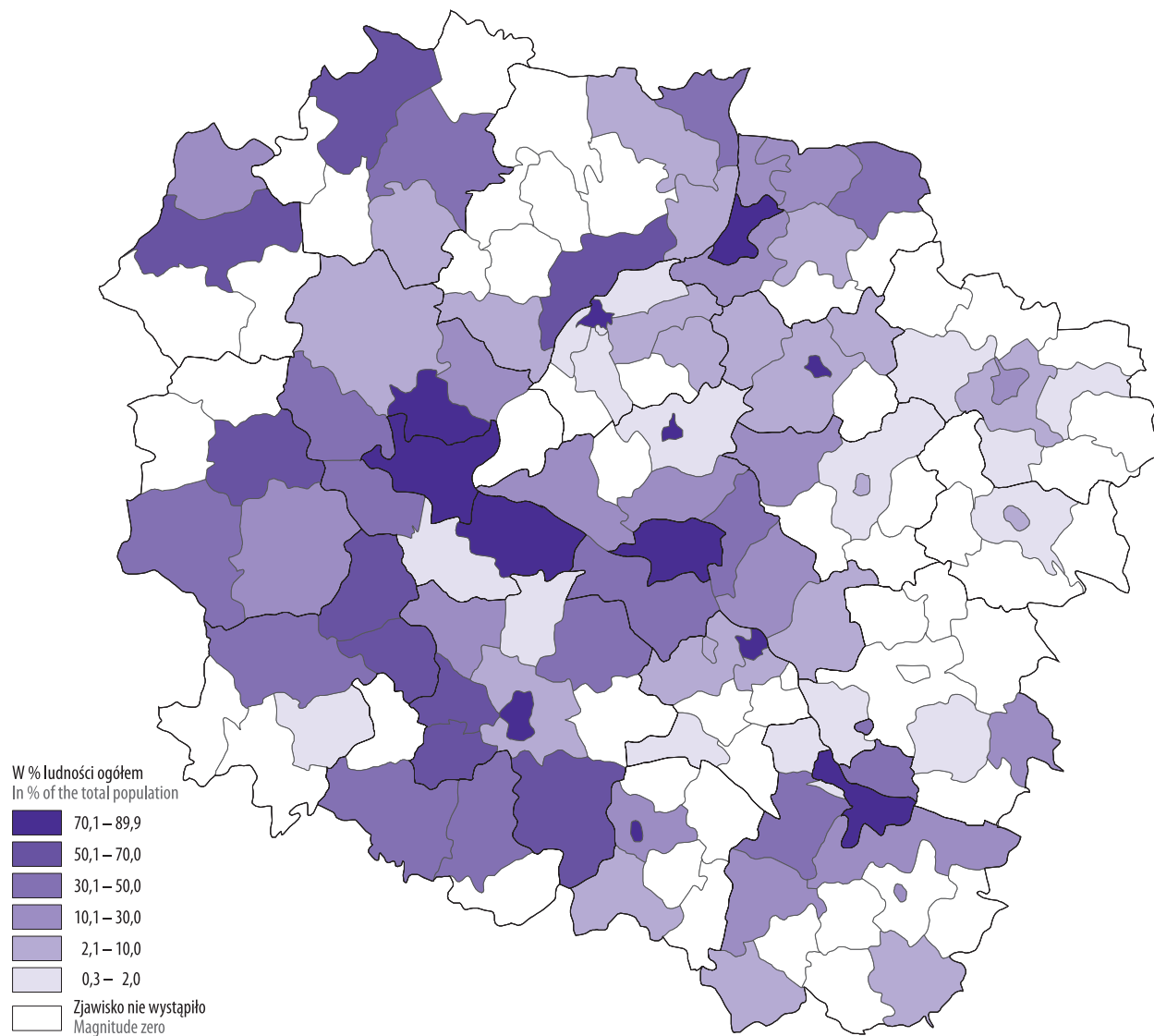
**Tablica 25. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych
Stan na 31 grudnia**

Table 25. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	4535,4	5144,0	5493,4	5565,4
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieskalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	71504	85177	94142	96555
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	334,5	362,2	378,2	377,8
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	1361,3	1671,7	1827,4	1818,2
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	652,1	819,9	912,9	913,5

^a łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Including gas customers using collective gas-meters.

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2024 r.
Map 33. Population connected to the gas supply system in 2024

Ochrona zdrowia

Health care

W 2024 r. w przychodniach i w ramach praktyk lekarskich w województwie kujawsko-pomorskim udzielono więcej porad lekarskich i stomatologicznych zarówno w skali roku (o 5,4%), jak i w odniesieniu do 2015 r. (o 15,1%). Średnio w tych placówkach przypadało 9,0 porad lekarskich na 1 mieszkańca. Szpitale ogólne dysponowały nieco większą liczbą łóżek niż rok wcześniej (o 0,2%), ale mniejszą w odniesieniu do 2015 r. (o 14,9%). Średnio na jedno łóżko w 2024 r. przypadało w województwie 237 osób, a ich wykorzystanie było na poziomie 69,7%.

Z leczenia w trybie stacjonarnym w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych w województwie w omawianym roku skorzystała ponad 1/5 wszystkich pacjentów i kuracjuszy leczonych w tego typu placówkach w Polsce (2. pozycja po województwie zachodniopomorskim).

W 2024 r. wzrosła w skali roku (o 10,4%), a zmalała względem 2015 r. (o 3,7%) liczba osób, którym świadczeń zdrowotnych udzielały zespoły ratownictwa medycznego. Najczęściej odbywało się to w domu pacjenta.

Natomiast większej liczbie osób niż rok wcześniej (o 10,0%) doraźnej pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym udzielono w izbach przyjęć lub szpitalnych oddziałach ratunkowych.

Jednostki samorządu terytorialnego w omawianym roku w województwie wydały z budżetów na ochronę zdrowia mniejsze kwoty niż w 2023 r. (o 13,0%), ale większe niż w 2015 r. (o 28,3%).

Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, do których zalicza się przychodnie i praktyki lekarskie to najczęstsze miejsca kontaktu pacjenta ze służbą zdrowia. W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim działało 1076 przychodni (4,4% wszystkich w kraju), tj. o 3,6% więcej niż w roku poprzednim i o 31,5% więcej niż w 2015 r. Większość z nich (80,9%) znajdowała się w miastach, przy czym 38,6% zlokalizowanych było w obu miastach wojewódzkich, tj. w Bydgoszczy i w Toruniu.

W 2024 r. w województwie przypadało średnio 5 przychodni na 10 tys. ludności. Ze wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu wskaźnik ten przyjął najwyższą wartość we Włocławku (9 przychodni na 10 tys. ludności). W następnej kolejności uplasowały się pozostałe miasta na prawach powiatu, w tym oba miasta wojewódzkie, tj. Bydgoszcz i Toruń (po 8 przychodni na 10 tys. ludności).

Na przestrzeni lat 2015–2024 odnotowano w województwie spadek liczby praktyk lekarskich. W 2024 r. było ich 185 (6,1% wszystkich w kraju), tj. tyle samo ile w 2023 r. i o 46,4% mniej niż w 2015 r. Zdecydowana ich większość (77,3%) to placówki w miastach, przy czym 30,8% znajdowała się w obu miastach wojewódzkich.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej zapewniają pacjentom szeroki zakres usług, do których zaliczyć należy ambulatoryjne świadczenia zdrowotne podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) lub specjalistycznej opieki zdrowotnej, tj. porady lekarskie – w tym specjalistyczne, porady stomatologiczne, podstawowe zabiegi oraz świadczenia z zakresu rehabilitacji leczniczej.

W 2024 r. w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w województwie kujawsko-pomorskim udzielono 19,6 mln porad lekarskich i stomatologicznych (5,4% wszystkich w kraju), tj. o 5,6% więcej niż w roku poprzednim i o 15,1% więcej niż w 2015 r. Ze wszystkich porad najwięcej, bo 56,5%, udzielono w ramach POZ, a 33,5% w ramach opieki specjalistycznej.

Podobnie jak w roku poprzednim, w 2024 r. zmalała w skali roku (o 13,6%) liczba teleporad udzielonych w województwie w ramach POZ. Stanowiły one 7,3% zrealizowanych porad lekarskich (w kraju 8,8%), tj. o 1,7 p. proc. mniej niż w 2023 r. W poradniach specjalistycznych tego typu porady dotyczyły 2,6% udzielonych porad lekarskich (w kraju 6,8%), tj. o 0,7 p. proc. mniej niż w 2023 r.

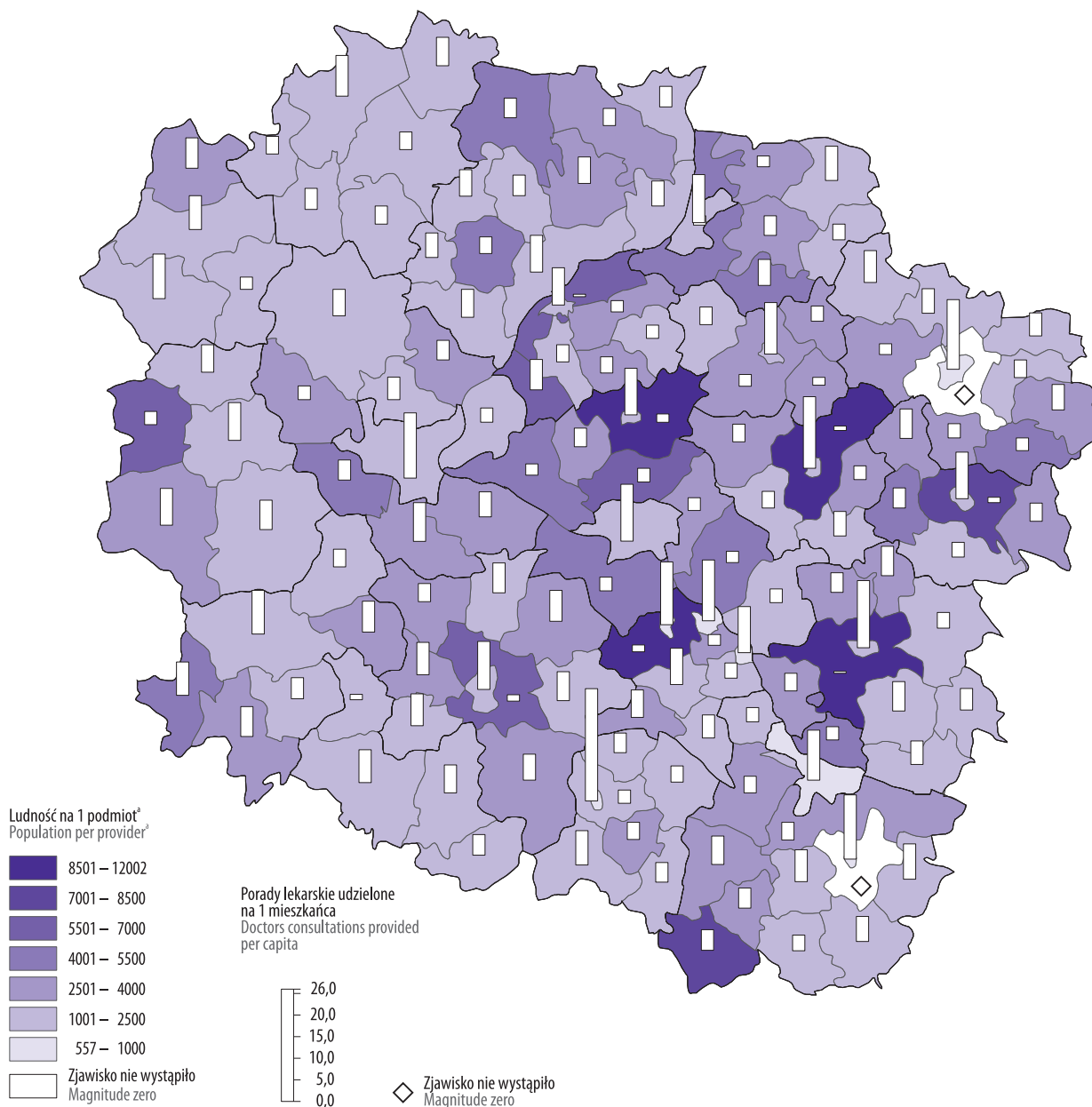
Na oba miasta wojewódzkie w 2024 r. przypadło 31,3% wszystkich porad lekarskich udzielonych w województwie w ramach POZ i 59,6% ogólnej liczby udzielonych porad lekarskich specjalistycznych.

Porady stomatologiczne w omawianym roku stanowiły 8,3% ogólnej liczby porad ambulatoryjnych w województwie (1,6 mln; 4,5% wszystkich w kraju). Większość z nich (83,9%) udzielono w przychodniach. Na Bydgoszcz i Toruń przypadło łącznie 50,4% porad stomatologicznych zrealizowanych w województwie.

W 2024 r. w przychodniach oraz w ramach praktyk lekarskich udzielono średnio w województwie 9,0 porad lekarskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca (w kraju 8,6 porad na 1 mieszkańca). Było to więcej niż w 2023 r. (o 0,5 porady na 1 mieszkańca) i więcej niż w 2015 r. (o 1,6 porady na 1 mieszkańca). W miastach wskaźnik ten wyniósł 13,3, a na wsiach 3,1. Względem 2015 r. wzrost jego wartości był większy w miastach (o 3,0 pkt.) niż na wsiach (o 0,1 pkt.).

W poszczególnych gminach województwa kujawsko-pomorskiego w 2024 r. wartość omawianego wskaźnika była zróżnicowana. Ze wszystkich 144 gmin, w 19-tu liczba porad przypadająca na 1 mieszkańca przewyższała średnią dla województwa. Przeciętnie największą liczbę porad lekarskich udzielono mieszkańcom gminy miejskiej Radziejów (26,0 porad lekarskich na 1 mieszkańca). W miastach wojewódzkich było to 15,1 porad lekarskich na 1 mieszkańca w Bydgoszczy i 13,2 porad lekarskich na 1 mieszkańca w Toruniu. W gminach wiejskich Chełmno i Lipno przypadało średnio najmniej, bo poniżej jednej porady na 1 mieszkańca. W 2024 r. w gminach wiejskich Brodnica i Kowal nie odnotowano porad lekarskich.

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2024 r.
 Map 34. Out-patient health care in 2024

a Przychodnie i praktyki lekarskie.

a Out-patients departments and doctors patients.

Źródło: dane Ministerstwa Zdrowia, Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji oraz Głównego Urzędu Statystycznego.
 Source: data of the Ministry of Health, the Ministry of Interior and Administration and the Statistics Poland.

W końcu 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim przypadało średnio 1574 mieszkańców na 1 placówkę⁹ wykonującą działalność leczniczą w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (1375 osób na 1 placówkę w kraju), tj. o 57 osób na 1 placówkę mniej niż w 2023 r. i o 220 osób na 1 placówkę mniej niż w 2015 r. W miastach było to średnio 1134 mieszkańców na 1 placówkę, tj. o 2246 osób na 1 placówkę mniej niż na wsiach. W 2024 r. w porównaniu z 2015 r. w miastach ubyło przeciętnie 291 osób przypadających na 1 placówkę, a na wsiach wystąpił wzrost przeciętnie o 476 osób na 1 placówkę.

Dostęp mieszkańców do usług placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej jest zróżnicowany w poszczególnych gminach województwa kujawsko-pomorskiego. Ze wszystkich gmin, w 33 w 2024 r. przypadało przeciętnie mniej mieszkańców na 1 placówkę niż średnio w województwie (przy czym w dwóch przypadkach nie wystąpiło). W grupie tej znajdowały się m.in. oba miasta wojewódzkie, tj. Bydgoszcz (1042 osoby na 1 placówkę) i Toruń (1203 osoby na 1 placówkę). Przeciętnie najmniejsza liczba mieszkańców na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadała w gminie miejskiej Ciechocinek (557 osób na 1 placówkę). Najwyższy wskaźnik odnotowano w gminie wiejskiej Aleksandrów Kujawski (12002 osoby na 1 placówkę), a zaraz potem w gminie wiejskiej Lipno (11474 osoby na 1 placówkę). Gminy te należały do grupy 9, z których w każdej odnotowano powyżej 6 tys. mieszkańców na 1 omawiany podmiot.

W ramach stacjonarnej całodobowej opieki zdrowotnej do dyspozycji mieszkańców województwa w końcu 2024 r. były 43 szpitale ogólne (4,8% wszystkich w kraju), w których funkcjonowały 393 oddziały szpitalne. Ze wszystkich tych placówek niemal połowa (46,5%) działała w Bydgoszczy i w Toruniu. Najwięcej było ich w Bydgoszczy (15).

W skład placówek stacjonarnej opieki zdrowotnej w województwie wchodziło także:

- 27 zakładów opiekuńczo-leczniczych (w tym 4 typu psychiatrycznego), tj. 5,9% wszystkich w kraju,
- 10 zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych (6,4% wszystkich w kraju),
- 6 oddziałów opieki paliatywnej (15,8% wszystkich w kraju),
- 4 hospicja (2,8% wszystkich w kraju),
- 3 szpitale psychiatryczne (4,7% wszystkich w kraju),
- 1 ośrodek leczenia odwykowego alkoholowego (3,1% wszystkich w kraju),

a w ramach lecznictwa uzdrowiskowego 34 sanatoria i szpitale (14,5% wszystkich w kraju) oraz 3 stacjonarne zakłady rehabilitacji leczniczej (6,1% wszystkich w kraju).

W 2024 r. w porównaniu z 2015 r. funkcjonowało więcej: zakładów opiekuńczo-leczniczych (o 3 placówki), szpitali psychiatrycznych, hospicjów, sanatoriów i szpitali uzdrowiskowych, zakładów rehabilitacji leczniczej (każdego z wymienionych po 2 placówki). Zmalała liczba zakładów pielęgnacyjno-opiekuńczych oraz oddziałów opieki paliatywnej (po 1 placówce). Ośrodków leczenia odwykowego alkoholowego było tyle samo ile w 2015 r.

⁹ Przychodnie łącznie z ośrodkami zdrowia, poradniami, ambulatoriami i izbami chorych oraz zakładami badań diagnostycznych i medycznymi laboratoriami diagnostycznymi. Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom MON i MSWiA.

**Tablica 26. Placówki opieki zdrowotnej
Stan na 31 grudnia**

Table 26. Health care facilities
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Przychodnie Out-patient departments	818	905	1039	1076
Praktyki lekarzy i lekarzy dentyistów ^a Medical and dental practices ^a	345	247	185	185
Porady udzielone ^b w tys: Consultations provided ^b in thousands:	17023,2	15016,5	18543,8	19588,6
lekarskie ^c medical ^c	15411,2	13893,7	17025,5	17963,9
stomatologiczne dental	1612,0	1122,7	1518,3	1624,7
Szpitala ogólne General hospitals	43	40	43	43
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	9846	8593	8358	8377
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	47,2	42,3	41,9	42,2
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	62,9	55,1	65,4	69,7
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in days	5,6	5,7	5,4	4,9

a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; w ciągu roku. c Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. b Including consultations paid by patients; during the year. c Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

Stacjonarna opieka zdrowotna jest realizowana m.in. przez szpitale ogólne. Na 31 grudnia 2024 r. placówki te dysponowały w województwie 8,4 tys. łóżek¹⁰ (5,2% wszystkich w kraju), tj. nieco większym zasobem niż w 2023 r. (o 0,2%), ale mniejszym niż w 2015 r. (o 14,9%). Ponad połowa wszystkich łóżek w województwie (54,3%) przypadała na oba miasta wojewódzkie. Najwięcej ich znajdowało się w Bydgoszczy (41,6% ogólnej liczby w województwie).

Ze wszystkich łóżek w szpitalach ogólnych najwięcej, bo 24,2%, przypadało na 92 oddziały chirurgiczne¹¹, przy czym ponad połowa z nich (53,5%) na chirurgię ogólną. W strukturze wyróżnić należy łóżka na oddziałach: chorób wewnętrznych (10,6%), ginekologiczno-położniczych (8,4%), rehabilitacyjnych (8,3%), kardiologicznych (7,1%) oraz psychiatrycznych (5,1%). W każdym z pozostałych oddziałów odsetek łóżek nie przekroczył 4,5%.

W szpitalach ogólnych w 2024 r. w województwie na jedno łóżko przypadało średnio 237 osób (w kraju 234 osoby). W trybie stacjonarnym¹² w placówkach tych leczono 434,5 tys. pacjentów (5,2% wszystkich leczonych w kraju), tj. o 16,6% osób więcej niż w roku poprzednim i o 6,9% osób więcej niż w 2015 r. Odsetek leczonych dzieci w wieku do 18. roku życia wyniósł 16,8%. Najwięcej pacjentów leczono na oddziałach chirurgicznych (117,1 tys.), z czego ponad połowę (53,3%) na chirurgii ogólnej. Znaczna liczba chorych leczona była na oddziałach: ratunkowym (45,0 tys.), chorób wewnętrznych (40,9 tys.), ginekologiczno-położniczych (38,0 tys.), kardiologicznych (37,5 tys.), onkologicznych (18,7 tys.), pediatrycznych (18,0 tys.) oraz gruźlicy i chorób płuc (17,6 tys.). Na oddziałach neurologicznych leczono 15,5 tys. pacjentów, a na neonatologicznych 11,5 tys. pacjentów. Na pozostałych oddziałach w 2024 r. leczono łącznie 74,6 tys. chorych.

10 Łącznie z łózkami i inkubatorami dla noworodków.

11 Obejmuje łóżka na oddziałach: chirurgii ogólnej, chirurgii urazowo-ortopedycznej, chirurgii szczękowo-twarzowej, chirurgiczny dla dzieci, kardiochirurgiczny, urologiczny, neurochirurgiczny.

12 Łącznie z ruchem międzyoddziałowym.

Przeciętne wykorzystanie łóżek¹³ w szpitalach ogólnych w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. wyniosło 69,7% (w kraju 68,6%), tj. więcej niż w 2023 r. (o 4,3 p. proc.) i więcej niż w 2015 r. (o 6,8 p. proc.).

W 2024 r. pacjent przebywał średnio na oddziale szpitalnym 4,9 dni (tyle samo w kraju), tj. krócej niż w roku poprzednim (o 0,5 dnia) oraz krócej niż w 2015 r. (średnio o 0,7 dnia). Przeciętnie najdłużej leczenie trwało na oddziałach psychiatrycznych (27,9 dni). Długotrwałe leczenie dotyczyło także pacjentów oddziałów terapii uzależnień (średnio 24,9 dni) oraz oddziałów rehabilitacyjnych (średnio 22,5 dni).

Poza wspomnianymi wyżej oddziałami psychiatrycznymi oraz oddziałami terapii uzależnień w szpitalach ogólnych, stacjonarną opiekę psychiatryczną w 2024 r. w województwie świadczyły: 4 zakłady opiekuńczo-lecznicze typu psychiatrycznego, 3 szpitale psychiatryczne oraz 1 ośrodek leczenia odwykowego alkoholowego. Placówki te dysponowały 1109 łóżkami (3,9% wszystkich w kraju¹⁴), tj. o 3,5% więcej niż w roku poprzednim i o 24,9% więcej niż w 2015 r. Większość stanowiły te w szpitalach psychiatrycznych (54,9% wszystkich łóżek).

Ze stacjonarnego leczenia psychiatrycznego w 2024 r. skorzystało w województwie 13,7 tys. osób, tj. o 2,3% więcej niż w 2023 r., ale o 2,0% mniej niż w 2015 r. Najwięcej osób przypadło na szpitale psychiatryczne (6,1 tys.). Leczeniem szpitalnym objętych było łącznie 90,1% wszystkich pacjentów leczonych psychiatrycznie w województwie. Najdłużej trwało leczenie w zakładach opiekuńczo-leczniczych typu psychiatrycznego (średnio 231 dni).

Opiekę długoterminową w ramach stacjonarnej opieki zdrowotnej w końcu 2024 r. w województwie świadczyły chorym (poza wspomnianymi już zakładami opiekuńczo-leczniczymi typu psychiatrycznego) także zakłady: opiekuńczo-lecznicze o profilu ogólnym, pielęgnacyjno-opiekuńcze, opieki paliatywnej oraz hospicja. Dysponowały one 43 oddziałami¹⁵ z 1,9 tys. łóżek (5,3% wszystkich łóżek w kraju), tj. o 1,1% więcej niż w roku poprzednim i o 31,3% więcej niż w 2015 r.

W ciągu 2024 r. opieką długoterminową objętych było 5,8 tys. pacjentów (6,0% wszystkich w kraju), tj. mniej niż rok wcześniej (o 2,0%), ale więcej niż w 2015 r. (o 6,0%). Przeciętnie pacjent przebywał w omawianej placówce 98 dni, tj. średnio o 3 dni krócej niż w 2023 r. i o 7 dni dłużej niż w 2015 r. Według danych na koniec 2024 r. najczęściej pacjentami były osoby w wieku 80 lat i więcej (48,4%). W strukturze wyróżniała się także grupa osób w wieku 65–74 lata (20,3%). Osoby nieopuszczające łóżek stanowiły 41,1% wszystkich pacjentów placówek opieki długoterminowej.

Stacjonarna opieka zdrowotna realizowana jest także w województwie przez zakłady lecznictwa uzdrowiskowego, do których w końcu 2024 r. należało 27 sanatoriów i 7 szpitali uzdrowiskowych. Do dyspozycji pacjentów i kuracjuszy w tych placówkach było 8,8 tys. łóżek (19,0% wszystkich łóżek w kraju; 2. pozycja w kraju po województwie zachodniopomorskim), tj. o 0,6% mniej niż w 2023 r., ale o 26,3% więcej niż w 2015 r. Większość z nich (80,3%) znajdowała się w sanatoriach uzdrowiskowych. Wszystkie łóżka w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych w województwie skupione były w trzech powiatach, tj. w aleksandrowskim (62,3% łóżek w województwie), w inowrocławskim (23,7%) i we włocławskim (14,0% łóżek).

Z leczenia we wspomnianych placówkach w województwie w trybie stacjonarnym w 2024 r. skorzystało 166,0 tys. pacjentów i kuracjuszy (20,8% wszystkich w kraju; 2. pozycja w kraju po województwie zachodniopomorskim), tj. o 1,8% mniej osób niż w 2023 r., ale o 27,9% więcej niż w 2015 r. Grupa cudzoziemców, która skorzystała z leczenia w tych placówkach liczyła 0,5 tys. osób.

W 2024 r. w ramach opieki stacjonarnej realizowanej przez szpitale i sanatoria uzdrowiskowe wykonano 6,4 mln zabiegów (19,7% wszystkich w kraju). Było to mniej niż rok wcześniej (o 5,2%), ale więcej w porównaniu z 2015 r. (o 17,9%). Ze wszystkich zabiegów zrealizowano najwięcej zabiegów przyrodoleczniczych (26,8%). Do wiodących należały też: kinezyterapia (18,0% udziału), masaże (11,9% udziału), elektrolec-

¹³ Iloraz osobodni pobytu pacjenta i średniej liczby łóżek wyrażony w dniach lub przeliczony na udział % dni w roku.

¹⁴ W kraju działają także: Krajowe i Regionalne Ośrodki Psychiatrii Sądowej, Ośrodki rehabilitacyjne dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych (także MONARY) oraz Zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze typu psychiatrycznego.

¹⁵ Samodzielne zakłady albo oddziały (komórki organizacyjne) działające w ramach zakładu leczniczego (przedsiębiorstwa) podmiotu leczniczego. Zakłady/oddziały udzielające świadczeń dla dorosłych i dla dzieci liczone są jako jeden oddział.

nictwo (10,4% udziału) i światłolecznictwo (8,1% udziału). Ofertę uzupełniały: wodolecznictwo, krioterapia, zabiegi parafinowe i inne. Warto dodać, że nie są to wszystkie zabiegi, jakich udzielono pacjentom i kuracjom przebywającym na leczeniu w szpitalach i sanatoriach uzdrowiskowych, gdyż niejednokrotnie korzystają oni także z zabiegów wykonywanych w sąsiadujących placówkach, tj. przychodniach uzdrowiskowych i zakładach przyrodolecznictwa.

Poza szpitalami i sanatoriami uzdrowiskowymi, stacjonarną opiekę zdrowotną w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego realizowano w województwie także w 3 stacjonarnych zakładach rehabilitacji leczniczej. W końcu 2024 r. dysponowały one 515 łóżkami (9,6% wszystkich w kraju), tj. o 45,5% więcej niż w 2023 r. i o 106,0 % więcej niż w 2015 r. Z leczenia w tych zakładach skorzystało 4,5 tys. osób.

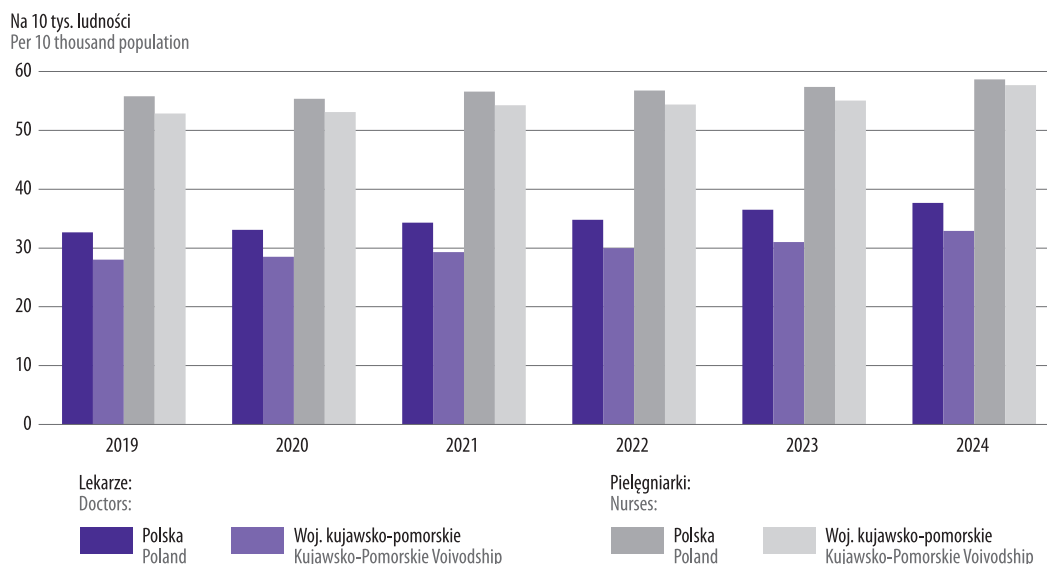
Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** i od 2022 r. dane dotyczące **fizjoterapeutów** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

Wykres 32. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności Stan na 31 grudnia

Chart 32. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

Źródło: Opracowano w oparciu o źródła administracyjne.
Source: Compiled on the basis of administrative sources.

Analiza wskaźnika wyrażającego liczbę pracowników medycznych przypadającą na 10 tys. ludności za lata 2019–2024 w województwie kujawsko-pomorskim wskazuje na utrzymanie poziomu lub poprawę dostępu mieszkańców do większości grup personelu medycznego.

Na koniec 2024 r. w województwie przypadało średnio 33 lekarzy na 10 tys. ludności (w kraju 38 lekarzy na 10 tys. ludności). Było to więcej zarówno w porównaniu z 2023 r. (wówczas odnotowano 31 lekarzy na 10 tys. ludności), jak i w odniesieniu do 2019 r. (28 lekarzy na 10 tys. ludności).

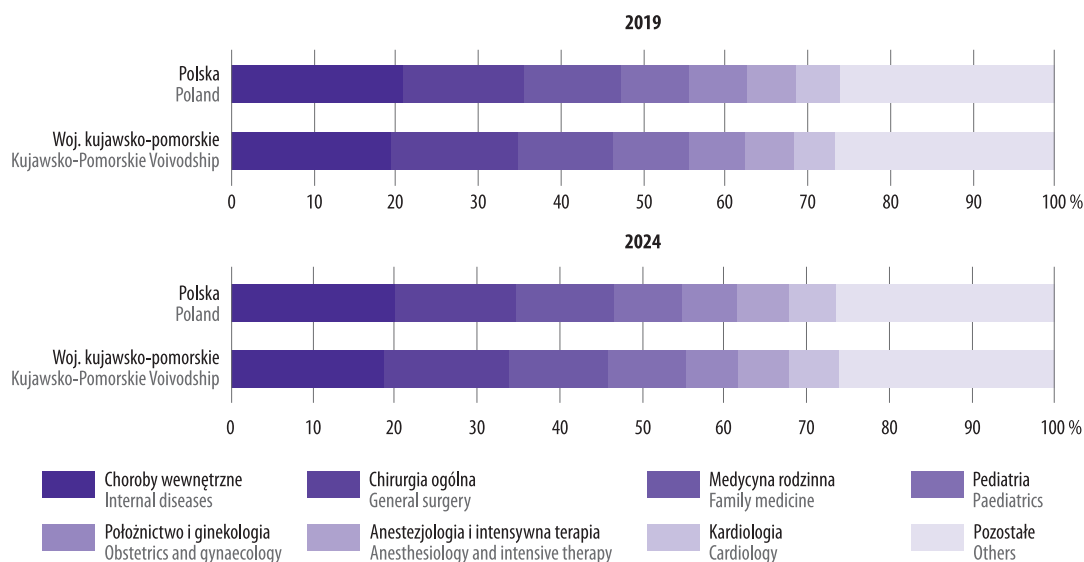
Omawiany wskaźnik jest zróżnicowany pod względem terytorialnym w województwie. W 2024 r., podobnie jak w latach wcześniejszych, ze wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu najkorzystniejszą sytuacją przedstawiała się w Bydgoszczy, gdzie przypadało średnio 84 lekarzy na 10 tys. mieszkańców. Więcej niż średnio w województwie odnotowano też w pozostałych miastach na prawach powiatu oraz w powiecie bydgoskim. Najmniej lekarzy, bo 8 w przeliczeniu na 10 tys. ludności, odnotowano w powiecie włocławskim.

W 2024 r. w porównaniu z 2020 r. poprawił się też dostęp mieszkańców w województwie do lekarzy specjalistów. Na koniec 2024 r. przypadało ich przeciętnie 22 na 10 tys. ludności (w kraju 24 na 10 tys. ludności). Było to więcej o 1 lekarza specjalistę na 10 tys. ludności niż w roku poprzednim i o 2 lekarzy specjalistów na 10 tys. ludności więcej niż w 2020 r.

Lekarzy dentyistów przypadało w województwie w końcu 2024 r. średnio 7 na 10 tys. ludności (w kraju 10 na 10 tys. ludności). Zarówno w 2023 r., jak i w 2019 r. było to 6 lekarzy dentyistów na 10 tys. ludności.

Wykres 33. Struktura lekarzy specjalistów według specjalizacji Stan na 31 grudnia

Chart 33. Structure of specialist doctors by specialization
As of 31 December

Źródło: Opracowano w oparciu o źródła administracyjne.
Source: Compiled on the basis of administrative sources.

Średnio w omawianym roku w województwie przypadało 58 pielęgniarek na 10 tys. ludności (w kraju 59 pielęgniarek na 10 tys. ludności). Było to o 3 pielęgniarki na 10 tys. ludności więcej niż w 2023 r. i o 5 pielęgniarek na 10 tys. ludności więcej niż w 2019 r. Ze wszystkich powiatów i miast na prawach powiatu najwyższy wskaźnik odnotowano w Bydgoszczy (125 pielęgniarek w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców).

Szczególnie ważny dla kobiet w wieku rozrodczym jest dostęp do położnych. W 2024 r. w województwie przypadało ich średnio 32 na 10 tys. kobiet w grupie wieku 15–49 lat (w kraju 34 położne na 10 tys. kobiet w wieku rozrodczym), tj. o 1 położną więcej na 10 tys. kobiet w wieku 15–49 lat niż w roku poprzednim i o 2 położne więcej na 10 tys. kobiet w wieku 15–49 lat niż w 2019 r.

Na przestrzeni lat 2019–2024 utrzymywał się dostęp farmaceutów dla mieszkańców województwa. W każdym z tych lat przypadało średnio 7 farmaceutów na 10 tys. ludności (w kraju w 2024 r. było to 8 farmaceutów na 10 tys. ludności).

W 2024 r. średnio w województwie przypadało 16 fizjoterapeutów na 10 tys. mieszkańców (w kraju 17 fizjoterapeutów na 10 tys. ludności), tj. o 1 fizjoterapeuta na 10 tys. mieszkańców więcej niż w 2023 r.

W nagłych przypadkach pomoc medyczna zapewniana jest w ramach Systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego. W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim działalność w tym zakresie prowadziło 95 zespołów ratownictwa medycznego (5,7% wszystkich w kraju), z których 12 to zespoły specjalistyczne, a 83 podstawowe. Było to o 1,1% więcej niż w roku poprzednim i o 9,2% więcej niż w 2015 r. Pomocy medycznej udzielał również 1 lotniczy zespół ratownictwa medycznego oraz 4 oddziały funkcjonujące w ramach centrum urazowego.

Dostępność świadczeń medycznych udzielanych przez zespoły ratownictwa medycznego obrazuje liczba zespołów (podstawowych i specjalistycznych) przypadająca na 100 tys. ludności. W 2024 r. wskaźnik ten dla województwa wyniósł 4,8 (w kraju 4,4). Było to o 0,1 zespołu więcej na 100 tys. ludności niż w 2023 r. i o 0,6 zespołu więcej na 100 tys. ludności niż w 2015 r.

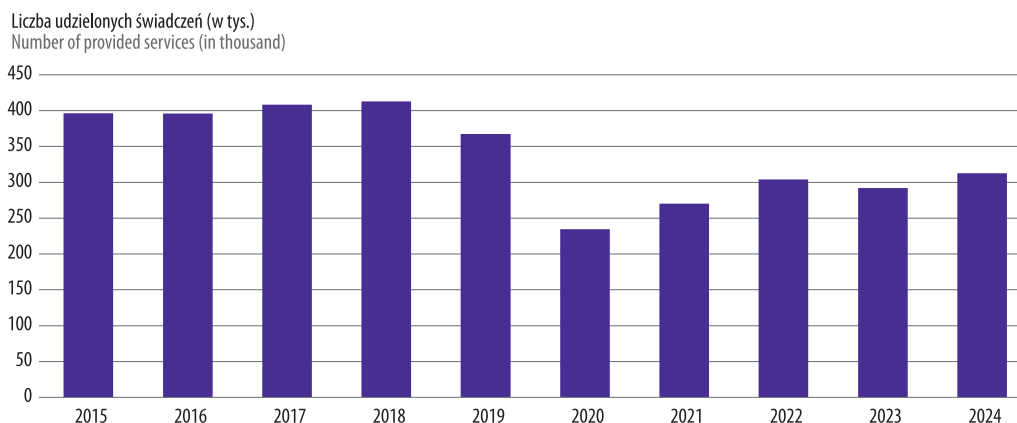
Zespoły te w 2024 r. zrealizowały 181,0 tys. wyjazdów na miejsce zdarzenia (5,8% wszystkich w kraju), tj. o 10,2% więcej niż rok wcześniej i o 3,5% mniej niż w 2015 r. Najczęściej pomocy udzielano w domu pacjenta (77,7% wszystkich pacjentów, którym udzielono pomocy w trakcie wyjazdów).

Ze świadczeń zdrowotnych realizowanych przez zespoły ratownictwa medycznego w 2024 r. skorzystało w województwie 181,9 tys. osób (5,8% wszystkich w kraju), tj. o 10,4% więcej niż w 2023 r., ale o 3,7% mniej niż w 2015 r. Nieco ponad połowa z nich (50,1%) udzielona została kobietom. Dzieciom i młodzieży do 18. roku życia udzielono 6,1% wszystkich świadczeń, a osobom w wieku 65 lat i więcej 50,3% świadczeń.

Kadra medyczna w zespołach ratownictwa medycznego na koniec grudnia 2024 r. liczyła 1040 osób (5,1% wszystkich w kraju), tj. o 2,9% osób więcej niż rok wcześniej i o 9,2% osób więcej niż w 2015 r. Dla 66,0% tych pracowników było to główne miejsce pracy. Wśród pracowników wspomnianych zespołów dominowali ratownicy medyczni stanowiąc 86,8% personelu medycznego. Było to o 0,3 p. proc. więcej niż w 2023 r. i o 17,2 p. proc. więcej niż w 2015 r. Skład zespołów uzupełniali lekarze i pielęgniarki systemu (udział każdej z grup to odpowiednio 6,0 i 5,9% pracujących w zespołach) i kierowcy (1,3%).

Wykres 34. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 34. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

W 2024 r. w izbach przyjęć lub szpitalnych oddziałach ratunkowych¹⁶ (SOR) w województwie kujawsko-pomorskim doraźnej pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym udzielono 284,4 tys. osobom (6,9% wszystkich w kraju), tj. o 10,0% większej liczbie osób niż w 2023 r. Ze wszystkich, którym w 2024 r. tej pomocy udzielono większość stanowili mężczyźni (51,6%), 21,3% dzieci i młodzież w wieku do 18. roku życia, a 23,6% osoby w wieku 65 lat i więcej. Pacjenci leczeni ambulatoryjnie korzystali najczęściej ze świadczeń w zakresie ogólnym (24,8% leczonych), a następnie w zakresie chirurgii urazowo-ortopedycznej (22,3% leczonych).

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim łączne wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale Ochrona zdrowia wyniosły 337,3 mln zł (5,0% wszystkich wydatków w tym dziale w kraju). Kwota ta zmalała w porównaniu z 2023 r. (o 13,0%), ale wzrosła w odniesieniu do 2015 r. (o 28,3%). Na przestrzeni lat 2015–2024 samorzady wydały najwięcej na ochronę zdrowia w roku 2022. W 2024 r. wydatki na ten cel stanowiły 1,5% ogólnej kwoty wydatków z budżetów samorządów (w kraju również 1,5%), tj. o 0,5 p. proc. mniej niż w roku poprzednim i o 1,0 p. proc. mniej niż w 2015 r.

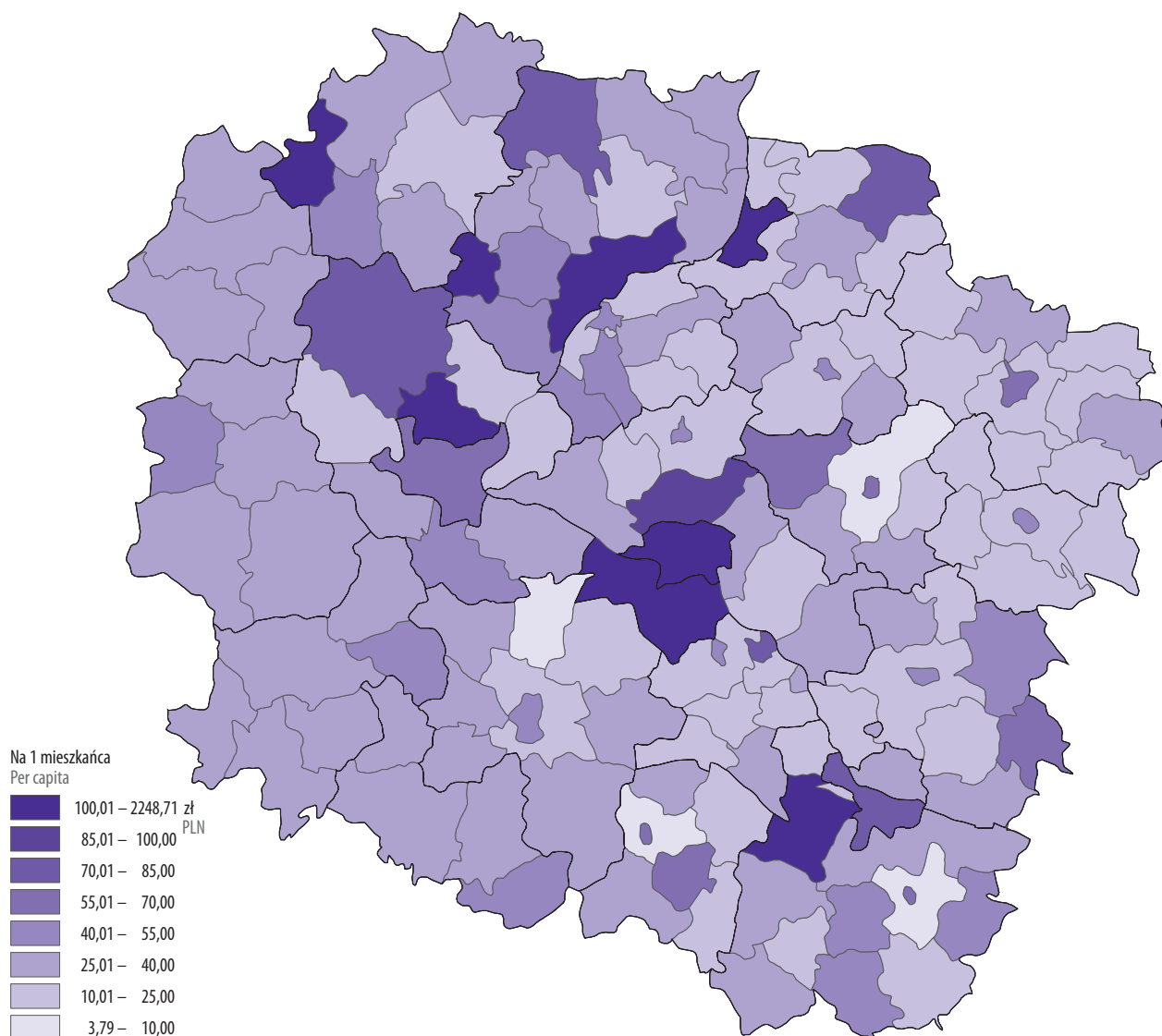
Na kwotę zagregowanych wydatków zdrowotnych w 2024 r. w największym stopniu złożyły się wydatki budżetu województwa (z udziałem 50,7%). Łączny udział wydatków budżetów gmin i miast na prawach powiatu stanowił 44,1%, przy czym większość (55,6%) przypadała na gminy. Pozostałe samorządowe wydatki na ochronę zdrowia pochodziły z budżetu powiatowego (5,2% udziału). W ujęciu rocznym wydatki te najbardziej zwiększyły się w budżecie gmin łącznie z miastami na prawach powiatu (o 18,3%), a w odniesieniu do 2015 r. w budżecie województwa (o 80,8%).

Samorzady w województwie łącznie przeznaczyły w 2024 r. na ochronę zdrowia średnio 169,47 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca (o 8,34 zł na 1 mieszkańca mniej niż średnio w kraju), tj. o 24,24 zł na 1 mieszkańca mniej niż w 2023 r., ale o 43,54 zł na 1 mieszkańca więcej niż w 2015 r. Na przestrzeni lat 2015–2024 wskaźnik ten był najwyższy w 2022 r. (199,86 zł na 1 mieszkańca).

W 2024 r. na ochronę zdrowia z budżetu województwa wydano średnio 85,88 zł na 1 mieszkańca. Łącznie z budżetów gmin i miast na prawach powiatu trafiło na ten cel 74,81 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca (same miasta na prawach powiatu przeznaczyły średnio 93,50 zł na 1 mieszkańca). Ze wszystkich gmin – w 12-tu, omawiany wskaźnik był wyższy niż średni dla województwa. Najwięcej na ochronę zdrowia przeznaczono w gminie wiejskiej Wielka Nieszawka (2248,71 zł na 1 mieszkańca). Z budżetów powiatów przeznaczono na ten cel 8,78 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca.

¹⁶ Od 2019 r. działalność stacjonarna obejmuje świadczenia udzielone pacjentom hospitalizowanym w szpitalnym oddziale ratunkowym, bez względu na czas leczenia na oddziale. Zrezygnowano z podziału na działalność dzienną i działalność stacjonarną powyżej 24 godzin.

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2024 r.
 Map 35. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2024

Źródło: dane opracowano na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.
 Source: data compiled on the basis of the budgetary reporting by the Ministry of Finance.

Kultura

Culture

W 2024 r. mieszkańcy województwa kujawsko-pomorskiego korzystali ze zróżnicowanej oferty placówek działających w obszarze kultury. W ujęciu rocznym zwiększyła się liczba wypożyczeń księgozbioru z bibliotek publicznych, wzrosła liczba widzów w kinach stałych oraz w teatrach, a także liczba zwiedzających w galeriach i salonach sztuki. Odnotowano też wzrost liczby uczestników imprez realizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. W skali roku było mniej zwiedzających muzea, ale względem 2015 r. było ich więcej. W odniesieniu do 2015 r. więcej było też w omawianym roku zwiedzających galerie i salony sztuki oraz widzów w kinach stałych.

W 2024 r. wydatki samorządów województwa na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego zwiększyły się w porównaniu z rokiem poprzednim, ale też wyraźnie w odniesieniu do 2015 r. Jednostki samorządu terytorialnego w 2024 r. w województwie przeznaczyły 4,0% wszystkich wydatków na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego, co uplasowało województwo kujawsko-pomorskie na 3. pozycji wśród wszystkich województw.

Najliczniejszą grupą instytucji kultury w województwie kujawsko-pomorskim są placówki biblioteczne, tj. biblioteki publiczne wraz z filiami oraz punkty biblioteczne. Na koniec grudnia 2024 r. działalność prowadziło łącznie 460 placówek bibliotecznych (5,6% wszystkich w kraju), tj. o 0,7% więcej niż w roku poprzednim, ale o 15,9% mniej niż w 2015 r. Ponad połowa z nich (56,5%) znajdowała się na wsiach. W obu miastach wojewódzkich, tj. w Bydgoszczy i w Toruniu, funkcjonowało łącznie 59 placówek bibliotecznych.

**Tablica 27. Instytucje kultury
Stan na 31 grudnia**

Table 27. Culture institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	547	487	457	460
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	38	48	45	45
Galerie i salony sztuki Art galleries	13	15	12	9
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	9	7	7	7
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture and cultural centres establishments	124	126	130	129
Kluby i świetlice Clubs and community centres	97	92	88	87
Kina stałe Indoor cinemas	17	18	18	20
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	3814	4172	4368	4314
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	510	256	679	652
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 culture institution ^c	9440	9319	9156	9187

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulation agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W 2024 r. z zasobów bibliotek publicznych aktywnie korzystało 215,4 tys. zarejestrowanych czytelników (4,0% wszystkich w Polsce), tj. o 0,8% mniej niż w roku poprzednim i o 21,0% mniej niż w 2015 r. Naj-

liczniejszą grupą wśród wypożyczających w 2024 r., podobnie jak w porównywanych latach, były osoby z grupy wieku 25–44 lata (21,0%, tj. o 3,4 p. proc. mniej niż w 2015 r.). Liczną grupę stanowiły też osoby powyżej 60. roku życia (20,6%, wobec 11,5% w 2015 r.).

Wskaźnik wypożyczenia księgozbioru w 2024 r. w województwie wyniósł 21,4 woluminów na 1 czytelnika (w kraju 18,4 woluminów na 1 czytelnika). Dla porównania w 2015 r. wskaźnik ten wyniósł 19,5 woluminów na 1 czytelnika. W omawianym roku przypadało średnio 579 czytelników na 1 bibliotekę publiczną. W miastach było to 1099 czytelników na 1 placówkę, tj. blisko 4-krotnie więcej niż na wsiach.

Według dostępnych danych dla wybranych obszarów strategicznej interwencji wskazanych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2023, w 2024 r. w miastach uznanych jako tracące funkcje społeczno-gospodarcze w województwie kujawsko-pomorskim przypadało średnio 7818 osób na 1 placówkę biblioteczną (w 2023 r. wskaźnik wyniósł 7724), tj. o 3504 osób więcej na 1 placówkę biblioteczną niż w województwie. Natomiast w gminach zagrożonych marginalizacją było to 2616 osób na 1 placówkę (w 2023 r. było to 2640 osób na 1 placówkę), tj. o 1698 osób mniej na 1 placówkę niż w województwie.

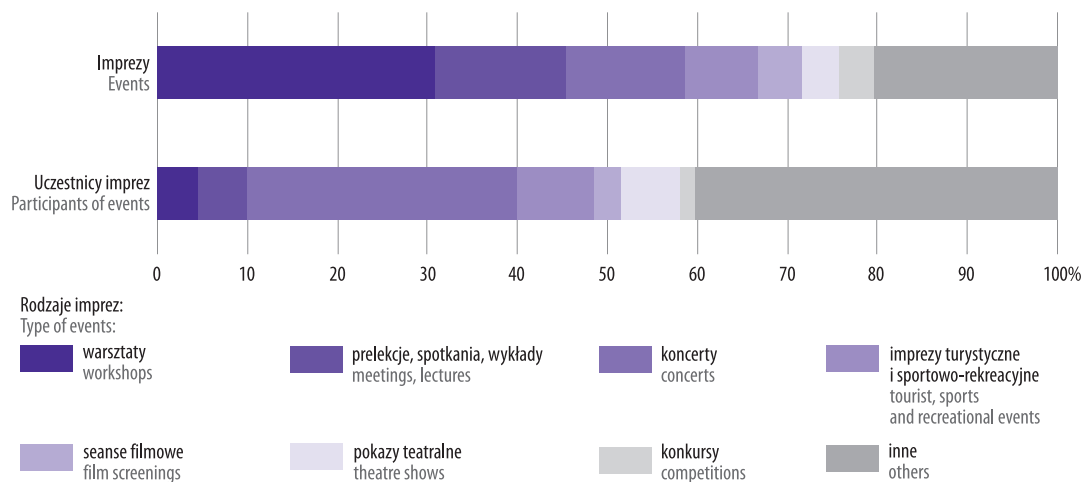
Działalność wystawienniczą w 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim prowadziło 45 muzeów i oddziałów muzealnych, tj. 4,6% wszystkich tego typu placówek w Polsce. W przestrzeni lat 2015–2024, po wyraźnym spadku liczby zwiedzających w 2020 r. (w skali roku o 58,8%), w kolejnych latach ich liczba rok do roku wzrastała. W 2024 r. wystawy muzealne obejrzało 1298,5 tys. osób (2,9% wszystkich zwiedzających w kraju), tj. o 4,5% mniej niż w roku poprzednim, ale o 21,9% więcej niż w 2015 r.

Galerie i salony sztuki prowadzące działalność wystawienniczą w 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim stanowiły 2,9% wszystkich tego rodzaju placówek w Polsce. Zorganizowały one we wspomnianym roku 158 wystaw (3,8% wszystkich wystaw w kraju), tj. tyle samo ile w 2023 r. i o 42,1% mniej niż w 2015 r., na których zaprezentowano 196 ekspozycji. Z oferty tych instytucji w 2024 r. skorzystało 177,9 tys. zwiedzających (4,0% wszystkich w kraju), tj. o 30,0% więcej niż rok wcześniej i o 11,3% więcej niż w 2015 r.

Działalność sceniczną w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. prowadziło 7 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny zespół artystyczny. Zorganizowały one na obszarze całego kraju łącznie 3078 przedstawień i koncertów, tj. 5,1% wszystkich spektakli w kraju. Było to o 8,9% więcej niż rok wcześniej i o 0,2% więcej niż w 2015 r. Ze wszystkich przedstawień i koncertów 54,5% odbyło się w stałej sali siedziby teatru i instytucji muzycznej. We wszystkich imprezach uczestniczyło w województwie 598,1 tys. widzów (4,9% wszystkich w kraju), tj. o 11,5% więcej niż w 2023 r., ale o 2,5% mniej niż w 2015 r.

W omawianym roku w województwie kujawsko-pomorskim działało 20 kin stałych. Posiadały one 74 sale projekcyjne. Obiekty te dysponowały 14,6 tys. miejsc na widowni (5,0% miejsc w kraju). W 2024 r. w kinach stałych odbyło się 115,5 tys. seansów (5,3% wszystkich w kraju). Było to o 4,6% więcej niż w roku poprzednim i o 6,0% więcej niż w 2015 r. Filmy produkcji polskiej stanowiły 18,9% seansów. Wszystkie seanse w 2024 r. obejrzało 2377,8 tys. widzów (4,8% widzów kin stałych w Polsce), tj. o 2,8% więcej niż rok wcześniej, ale o 8,3% więcej niż w 2015 r. Polskie produkcje w 2024 r. obejrzało 24,6% widzów kin stałych.

Wykres 35. Struktura imprez oraz uczestników imprez organizowanych przez placówki kultury w 2024 r.
Chart 35. Structure of events organized by culture institutions and events participants in 2024

Ze wszystkich muzeów (wraz z oddziałami), galerii i salonów sztuki, kin stałych oraz teatrów i instytucji muzycznych działających w 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim, 39,5% zlokalizowana była w obu miastach wojewódzkich, tj. w Bydgoszczy i w Toruniu.

Wielokierunkową działalność w obszarze kultury prowadzą centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice. Na koniec 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim sieć tych instytucji liczyła 216 placówek (5,5% wszystkich w kraju), tj. o 0,9% mniej niż w roku poprzednim i o 2,3% mniej niż w 2015 r. Większość z nich prowadziła działalność na wsiach (66,2%), co wynika głównie z charakteru realizowanych zadań polegających m.in. na inicjowaniu, pobudzaniu i wspieraniu aktywności kulturalnej grup społecznych i środowisk lokalnych. Przy czym w miastach uznanych jako tracące funkcje społeczno-gospodarcze funkcjonowało 12 takich placówek a w gminach zagrożonych marginalizacją 42 placówki (w obu przypadkach tyle samo ile w 2023 r.).

W placówkach tych w 2024 r. zorganizowano 13,3 tys. imprez (4,8% ogólnej ich liczby w kraju), tj. o 2,0% więcej niż w roku poprzednim i o 27,5% więcej niż w 2015 r. W różnorodnej ofercie imprez, najwięcej, bo blisko 1/3 stanowiły warsztaty (4,1 tys.).

W 2024 r. w zorganizowanych przez centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice imprezach uczestniczyło 728 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (w kraju 937 osób na 1000 mieszkańców), tj. więcej niż w 2023 r. (o 94 osoby na 1000 mieszkańców), ale mniej w porównaniu z 2015 r. (o 31 osób na 1000 mieszkańców). Więcej uczestników gromadziły imprezy organizowane w miastach (1014 osób na 1 imprezę) niż na wsiach (333 osoby na 1 imprezę). Największą popularnością wśród uczestników cieszyły się koncerty, które skupiły 30,0% wszystkich uczestników imprez w omawianych placówkach kultury w województwie.

Łączne wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” wyniosły 878,0 mln zł (5,4% wszystkich wydatków w tym dziale w kraju). Zwiększyły się one zarówno w porównaniu z rokiem poprzednim (11,8%), jak i w odniesieniu do 2015 r. (168,3%).

Wydatki na kulturę w 2024 r. stanowiły 4,0% ogólnej kwoty wydatków samorządów (w kraju 3,8%). Ich udział był taki sam, jak w roku poprzednim, ale zwiększył się względem 2015 r. (o 0,9 p. proc.).

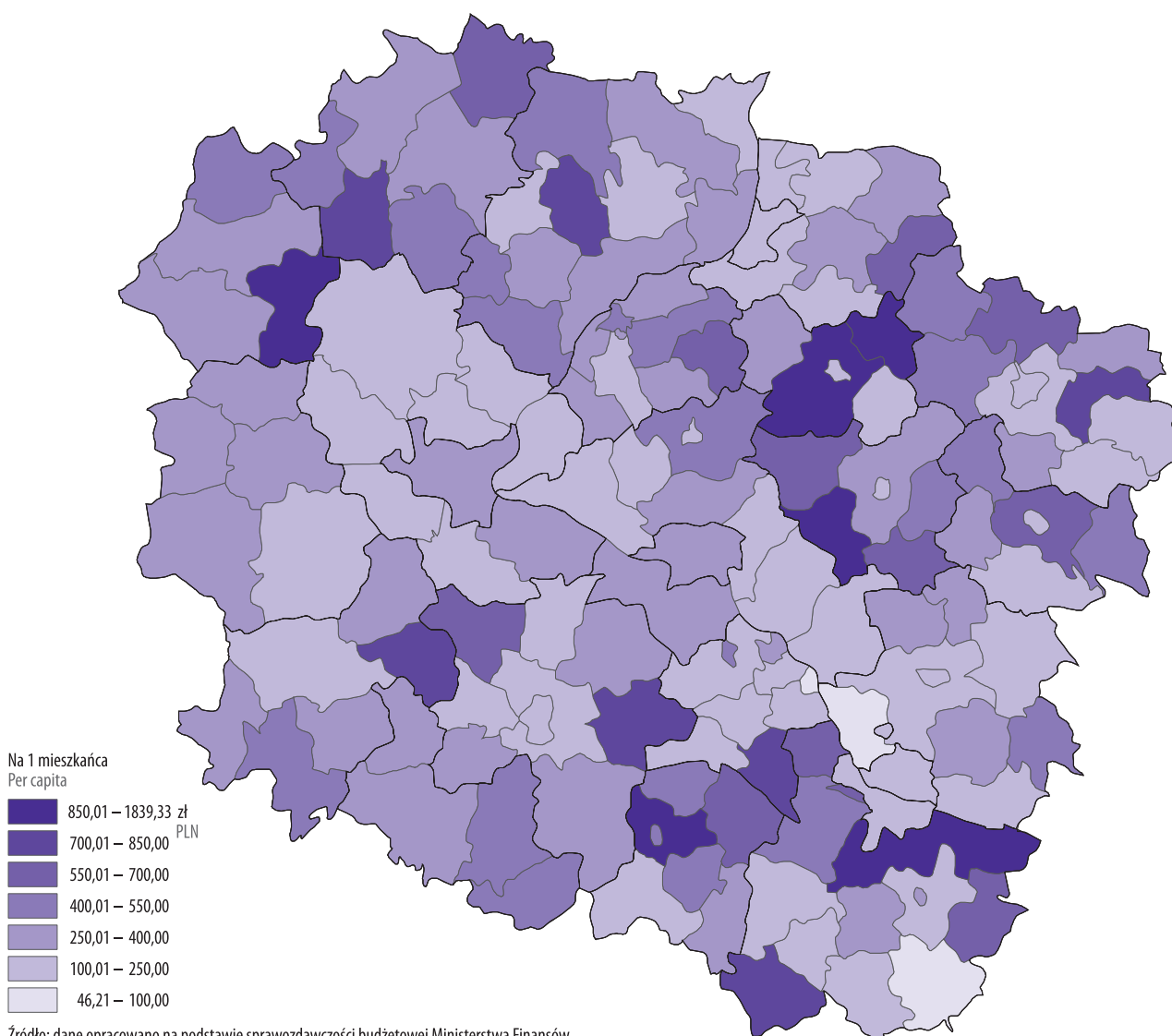
Na kwotę zagregowanych wydatków na kulturę w 2024 r. w największym stopniu (70,4%) złożyły się łączne wydatki gmin i miast na prawach powiatu. Udział wydatków budżetu województwa wyniósł 27,3%,

a powiatowego 2,2%. Z budżetów jednostek samorządu terytorialnego, tj. powiatów, gmin i miast na prawach powiatu oraz województwa na cele związane z kulturą i ochroną dziedzictwa narodowego przeznaczono w 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim średnio 441,14 zł w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa (o 9,07 zł na 1 mieszkańca więcej niż średnio w kraju), tj. więcej o 48,71 zł na 1 mieszkańca niż w 2023 r. i więcej o 284,38 zł na 1 mieszkańca niż w 2015 r.

W 2024 r. jedynie z budżetów gmin i miast na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego, przeciętnie na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wydano 310,76 zł na 1 mieszkańca. Spośród 144 gmin i miast na prawach powiatu w województwie średnio największą kwotę na omawiane cele przeznaczono w gminie wiejskiej Włocławek (1839,33 zł na 1 mieszkańca). W 73 gminach przeznaczono w przeliczeniu na 1 mieszkańca kwotę większą niż średnio w województwie. W stolicach województwa na wspomniane cele wydano odpowiednio: w Bydgoszczy 271,68 zł na 1 mieszkańca, a w Toruniu 370,64 zł na 1 mieszkańca.

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2024 r.

Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in division “Culture and national heritage” in 2024

Źródło: dane opracowano na podstawie sprawozdawczości budżetowej Ministerstwa Finansów.
Source: data compiled on the basis of the budgetary reporting by the Ministry of Finance.

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

Policja w 2025 r. w zakończonych postępowaniach przygotowawczych stwierdziła mniej popełnionych przestępstw niż rok temu. Zmniejszył się wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw (z 76,5% w 2024 r. na 75,5% w 2025 r.) i był wyższy niż w kraju o 3,3 p. proc. Rozmiar zjawiska przestępczości obrazuje liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 1000 ludności. Pod względem wielkości przedstawianego wskaźnika województwo kujawsko-pomorskie znalazło się na 9. miejscu z 18,4 przestępstwami na 1000 ludności. W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim doszło do 799 wypadków drogowych (3,8% wszystkich w kraju), tj. o 1,4% więcej niż w 2024 r. Było to 40,4 wypadków drogowych na 100 tys. ludności, co plasuje województwo na 3. miejscu w kraju.

Przestępstwo stwierdzone jest zdarzeniem, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Według kodeksu karnego to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, a według kodeksu karnego skarbowego jest przestępstwem skarbowym.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest stosunkiem liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. zjawisko przestępczości zmalało, ponieważ Policja stwierdziła w zakończonych postępowaniach przygotowawczych 36,3 tys. przestępstw i było to o 4,1% przestępstw mniej niż w 2024 r. oraz o 6,6% mniej niż w 2015 r. Przestępstwa w województwie w 2025 r. stanowiły 4,6% wszystkich w kraju. Liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych na 1000 ludności opisuje rozmiar zjawiska przestępczości. W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim stwierdzono 18,4 przestępstw w przeliczeniu na 1000 ludności (w kraju 20,9) i było to mniej o 0,6 przestępstwa niż w 2024 r. Pod względem wielkości przedstawianego wskaźnika województwo znalazło się na 9. miejscu w kraju. Spośród powiatów i miast na prawach powiatu, w powiecie żnińskim wystąpiła najwyższa wartość omawianego wskaźnika i stwierdzono tam 33,5 przestępstw na 1000 ludności. W porównaniu z 2024 r. odnotowano spadek poziomu przestępczości w 3 z 4 miast na prawach powiatu (w Grudziądzu o 2,7 mniej, w Bydgoszczy o 1,1 mniej, a we Włocławku o 0,3 mniej). Natomiast w Toruniu poziom przestępstw stwierdzonych przez Policję na 1000 mieszkańców wzrósł o 0,7 i wyniósł 24,8. W powiecie grudziądzkim wskaźnik ten był najniższy z wartością 7,7 przestępstw stwierdzonych na 1000 ludności.

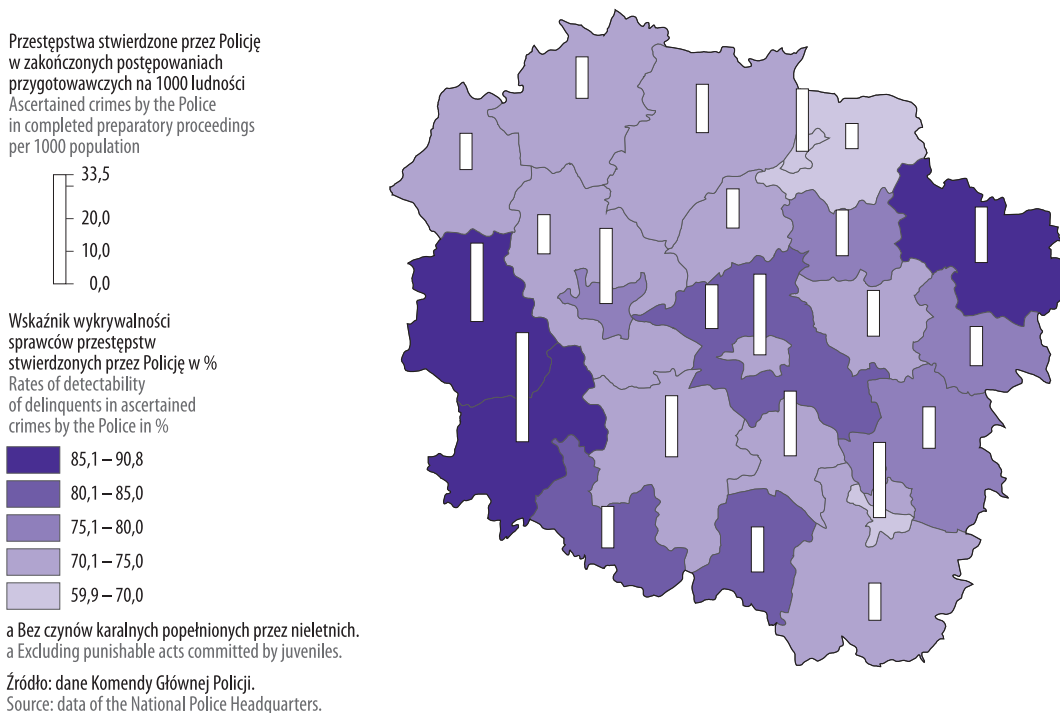
W latach 2015–2025 w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie kujawsko-pomorskim dominowały przestępstwa o charakterze kryminalnym. W 2025 r. sklasyfikowano 21,8 tys. przestępstw kryminalnych (5,1% tego rodzaju przestępstw w Polsce), tj. 60,1% wszystkich w województwie. Było ich o 2,0% więcej niż w 2024 r. Spośród powiatów i miast na prawach powiatu to w Bydgoszczy stwierdzono najwięcej przestępstw o charakterze kryminalnym – 4,1 tys., a najmniej w powiecie grudziądzkim – 159 przestępstw. Przestępstw o charakterze gospodarczym w województwie w 2025 r. było 4,1 tys. i stanowiły 11,3% wszystkich. Rozpatrując powiaty i miasta na prawach powiatu, to w mieście wojewódzkim Bydgoszczy stwierdzono ich najwięcej – 1,4 tys. i stanowiły 34,7% w województwie. Najmniej przestępstw z tej kategorii stwierdzono w powiecie chełmińskim – 24 przestępstwa. W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim stwierdzono 3,4 tys. przestępstw drogowych i było ich więcej o 14,3% niż w 2024 r. Wśród powiatów i miast na prawach powiatu najwięcej stwierdzono ich w Bydgoszczy – 349. Najmniej w powiecie grudziądzkim – 54 przestępstwa.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest wskaźnikiem opisującym zjawisko bezpieczeństwa jakie zapewnia Policja. W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim wyniósł 75,5% i był niższy

o 1,0 p. proc. niż w 2024 r. i o 9,3 p. proc. wyższy niż w 2015 r. W kraju jego wartość w 2025 r. wyniosła 72,2%. Wykrywalność przestępstw kryminalnych, gospodarczych oraz drogowych wyniosła odpowiednio: 73,6%, 83,3% oraz 98,9%. W województwie odnotowano wyższe wartości wykrywalności sprawców przestępstw niż w kraju dla przestępstw z kategorii kryminalnych – o 8,6 p. proc. i drogowych – o 0,2 p. proc. Wskaźnik dla przestępstw z kategorii gospodarczych w Polsce był wyższy niż w województwie o 6,3 p. proc.

Spośród 19 powiatów i 4 miast na prawach powiatu w województwie najwyższą wartość wskaźnika wykrywalności sprawców przestępstw w 2025 r. odnotowano w powiecie żnińskim – 90,8%, a najniższą w Grudziądzu – 59,9%. Dla przestępstw kryminalnych najwyższą wykrywalność wystąpiła w powiecie żnińskim – 92,1%. Najniższa w powiecie grudziądzkim z wartością 51,6%. W przestępstwach o charakterze gospodarczym najwyższą wykrywalność odnotowano w powiecie brodnickim – 96,4%, a najniższą w powiecie sępoleńskim z wartością 40,6%. W przestępstwach drogowych wykrycie sprawców przestępstw najniższe było w powiecie inowrocławskim z wartością 97,3%. Stuprocentowe w powiatach: golubsko-dobrzyńskim, mogileńskim, nakielskim, radziejowskim, rypińskim, sępoleńskim i tucholskim oraz we Włocławku.

Mapa 37. Zagrożenie przestępczością^a w 2025 r.
Map 37. Crime risk^a in 2025

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uważa się osobę zmarłą w wyniku doznanych obrażeń na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznaje się osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Tablica 28. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Table 28. Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Wypadki Accidents	1008	827	788	799
Ofiary śmiertelne Fatalities	153	134	124	100
na 100 wypadków per 100 road accidents	15,2	16,2	15,7	12,5
Ranni Injured	1135	859	899	871
na 100 wypadków per 100 road accidents	112,6	103,9	114,1	109,0

^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police.

Source: data of the National Police Headquarters.

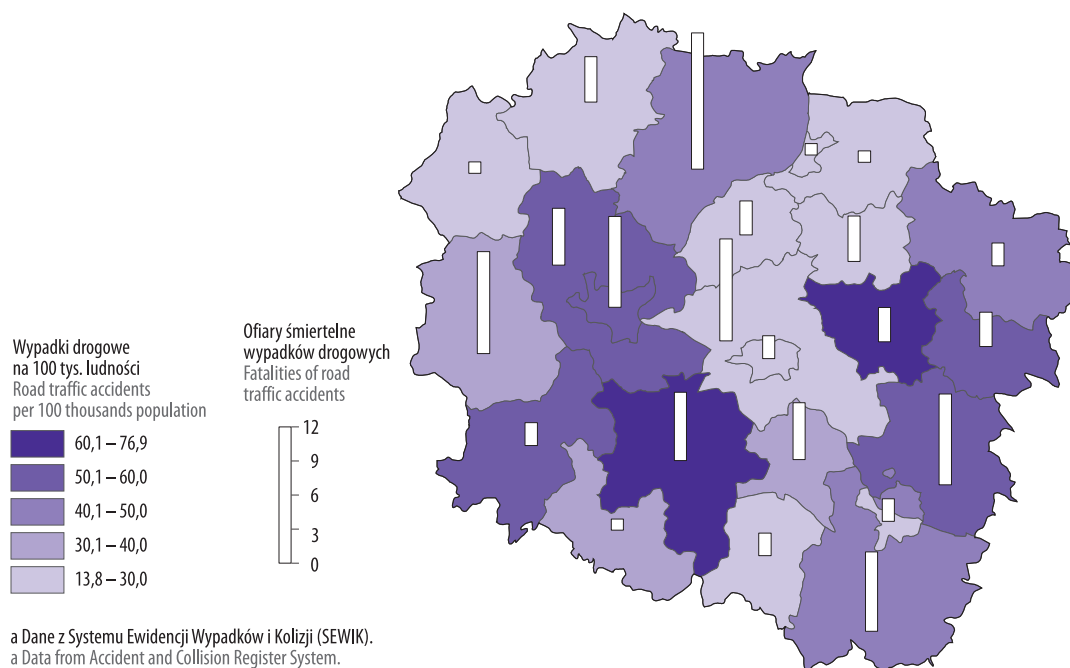
W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim doszło do 799 wypadków drogowych, które stanowiły 3,8% wypadków drogowych w kraju. Województwo pod względem najmniejszej liczby wypadków uplasowało się na 7. miejscu w Polsce. Wypadków drogowych w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. było więcej o 1,4% niż w 2024 r., ale mniej o 3,4% niż w 2020 r. W porównaniu z 2015 r. liczba wypadków drogowych zmniejszyła się o 20,7%. W 2025 r. kujawsko-pomorska Policja stwierdziła 23,4 tys. kolizji drogowych tj. mniej o 0,7% niż w 2024 r. oraz mniej o 2,7% niż w 2020 r. W porównaniu z 2015 r. liczba kolizji drogowych zwiększyła się o 2,7%.

W wyniku wypadków drogowych w województwie zmarło lub zostało rannych 971 osób. Było to o 5,1% mniej niż w 2024 r. i mniej o 2,2% niż w 2020 r. W porównaniu z 2015 r. mniej o 24,6%. Ofiary śmiertelne stanowiły 10,3% wszystkich osób poszkodowanych w wyniku wypadku drogowego. Liczba ofiar śmiertelnych była mniejsza o 19,4% niż w 2024 r. i mniejsza o 25,4% niż w 2020 r. W zestawieniu z 2015 r. zmniejszyła się o 34,6%. Liczba rannych osób spadła o 3,1% w porównaniu z 2024 r., ale wzrosła o 1,4% w porównaniu z 2020 r. W stosunku do 2015 r. rannych było mniej o 23,3%.

W 2025 r. spośród powiatów i miast na prawach powiatu województwa kujawsko-pomorskiego najwięcej wypadków drogowych – 164 i kolizji drogowych – 4534 odnotowano w Bydgoszczy, gdzie zginęło lub zostało rannych 20,3% ofiar w województwie.

Najwięcej ofiar śmiertelnych wypadków drogowych – 12 było w powiecie świeckim, a najwięcej rannych – 189 osób na drogach Bydgoszczy. Najbezpieczniejszymi powiatami pod względem liczby ofiar śmiertelnych były powiaty: grudziądzki, mogileński i sępoleński oraz Grudziądz (po 1 ofierze), a pod względem liczby rannych powiat chełmiński i sępoleński (po 5 osób rannych).

Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach^a w 2025 r.
Map 38. Road safety^a in 2025

^a Dane z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK).
^a Data from Accident and Collision Register System.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

Stan bezpieczeństwa na drogach obrazuje liczba wypadków drogowych przypadająca na 100 tys. ludności. W 2025 r. w województwie wskaźnik ten wyniósł 40,4, co uplasowało województwo kujawsko-pomorskie na 3. miejscu po podlaskim (31,3) i śląskim (40,3). Spośród powiatów i miast na prawach powiatu najniższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w Grudziądzu, tj. 13,8, a najwyższą w powiecie inowrocławskim, tj. 76,9.

Innym wskaźnikiem obrazującym stan bezpieczeństwa na drogach jest liczba ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych. W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. wskaźnik wyniósł 12,5. Najwięcej ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych przypadło w powiecie wąbrzeskim z wartością 50,0, a najmniej w Bydgoszczy – 4,9 ofiar śmiertelnych na 100 wypadków drogowych.

Kolejnym wskaźnikiem obrazującym stan zjawisk zachodzących na drogach jest liczba rannych na 100 wypadków. W 2025 r. w województwie było 109,0 osób rannych na 100 wypadków drogowych. W 2025 r. najmniej bezpiecznym powiatem był powiat nakielski, w którym było 136,7 osób rannych na 100 wypadków, a najbardziej bezpiecznym – powiat chełmiński z wartością 62,5 osób rannych na 100 wypadków.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2025 r. zmniejszył się w odniesieniu do 2024 r. odsetek gospodarstw domowych z dostępem do Internetu oraz udział osób korzystających z usług administracji publicznej za pomocą Internetu. Natomiast wzrósł udział osób zamawiających towary i usługi do użytku prywatnego.

W 2025 r. dostęp do Internetu w województwie kujawsko-pomorskim posiadało 96,0% gospodarstw domowych (w Polsce o 0,2 p. proc. więcej), w których mieszkała co najmniej jedna osoba w wieku 16–74 lata. Oznacza to mniej w odniesieniu do 2024 r. (o 1,5 p. proc.), ale więcej w porównaniu z 2015 r. (o 30,0 p. proc.).

W 2025 r. w województwie zwiększył się odsetek osób korzystających z Internetu w odniesieniu do 2024 r., jak i do 2015 r., do wartości 90,7% (odpowiednio o 1,4 p. proc. i o 26,8 p. proc.). Natomiast w Polsce wskaźnik ten był wyższy o 1,2 p. proc. Odsetek osób regularnie korzystających z Internetu również wzrósł – z 87,0% w 2024 r. do 89,1% w 2025 r. (o 0,2 p. proc. więcej niż w Polsce), a w odniesieniu do 2015 r. wzrósł o 33,2 p. proc.

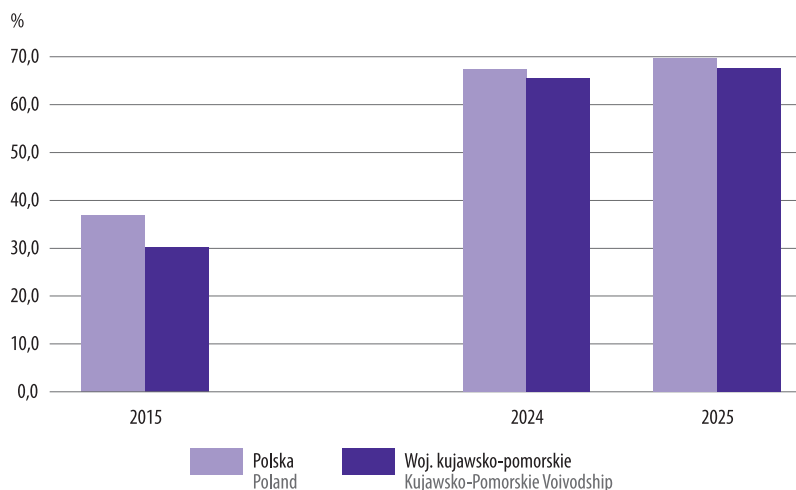
Tablica 29. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu
Table 29. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	66,0	90,6	97,5	96,0
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals ^b using the internet	63,9	88,9	89,3	90,7
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals ^b using the Internet regularly (at least once a week)	55,9	84,1	87,0	89,1

a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16–74 lata. b Osoby w wieku 16–74 lata.
a Data concern households with persons aged 16–74. b Persons aged 16–74.

Wykres 36. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 36. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

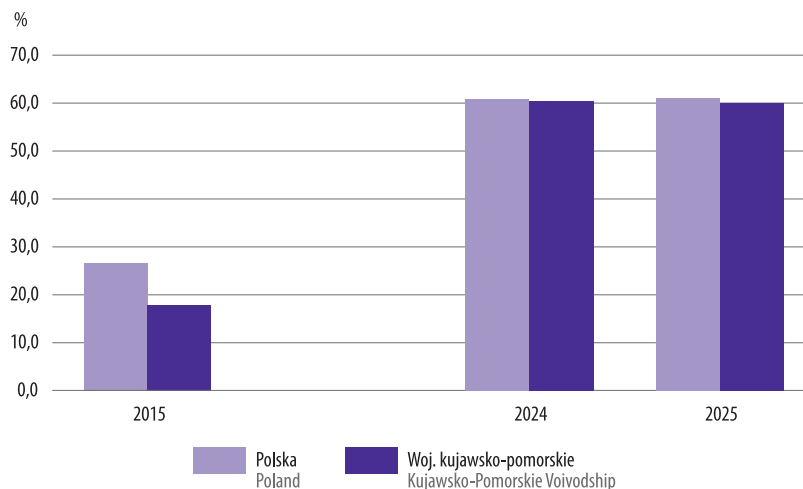
W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy stanowiły 67,6% ogólnej liczby osób w wieku 16–74 lata (w Polsce – 69,7%). Wskaźnik ten był wyższy w odniesieniu do 2024 r. (o 2,2 p. proc.), jak i w porównaniu z 2015 r. – o 37,5 p. proc. (w Polsce wzrost odpowiednio o 2,3 p. proc. i o 32,8 p. proc.).

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim osoby korzystające w ciągu ostatnich 12 miesięcy od momentu przeprowadzenia badania z usług administracji publicznej przez Internet stanowiły 60,0% ogólnej liczby osób w wieku 16–74 lata (w Polsce – 61,1%). Wskaźnik ten był niższy w odniesieniu do 2024 r. o 0,8 p. proc., ale wyższy o 42,2 p. proc. w stosunku do 2015 r. W Polsce w porównaniu z 2024 r. nastąpił wzrost o 0,1 p. proc., a w stosunku do 2015 r. również odnotowano wzrost, ale o niższej niż w województwie dynamice przyrostu, tj. o 34,5 p. proc.

W 2025 r. osoby korzystające w ciągu ostatnich 12 miesięcy z usług administracji publicznej przez Internet najczęściej korzystały z wysyłania, edytowania, zweryfikowania lub zaakceptowania deklaracji podatkowych – 39,9% (w Polsce – 39,4%). Wskaźnik ten był wyższy w odniesieniu do 2024 r. o 2,0 p. proc. (w Polsce tyle samo), jak i w porównaniu z 2015 r. – o 31,6 p. proc. (w Polsce wzrost o 26,6 p. proc.).

Wykres 37. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 37. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

^a Osoby w wieku 16–74 lata.
^a Persons aged 16–74.

Aktywność społeczna

Social activity

W województwie kujawsko-pomorskim w latach 2015–2024 zwiększała się liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON. W 2025 r. było ich o 327 więcej niż w roku poprzednim. Wskaźnik liczby podmiotów na 10 tys. ludności wyniósł 45,9.

Według stanu na 31 grudnia 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim było 9,1 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON (4,9% wszystkich w kraju), tj. o 3,7% więcej niż w roku poprzednim i o 40,5% więcej niż w 2015 r. Pod względem liczby omawianych organizacji województwo kujawsko-pomorskie znalazło się na 10. pozycji w kraju.

Średnio w województwie przypadało 45,9 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 10 tys. ludności (44,0 w 2024 r., a 30,9 w 2015 r.). W Polsce wskaźnik liczby podmiotów na 10 tys. ludności wyniósł 49,3 (w 2024 r. wyniósł 47,4, natomiast w 2015 r. 35,1).

Tablica 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON Stan na 31 grudnia

Table 30. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register As of 31 December

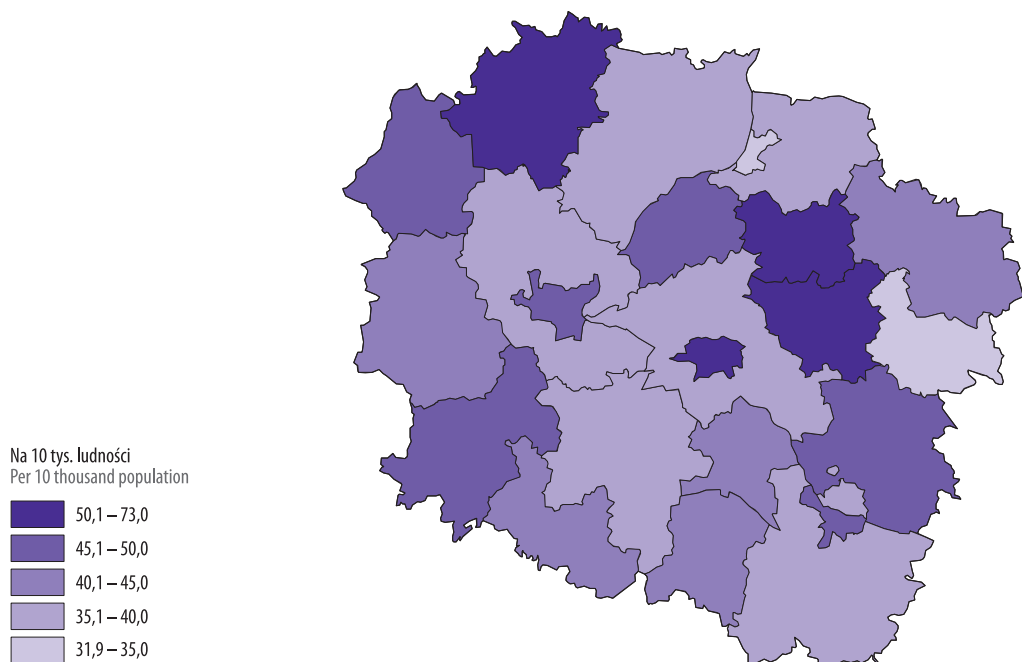
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Ogółem Total	6448	7285	8733	9060
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	30,9	35,9	44,0	45,9

Spośród powiatów i miast na prawach powiatów najwięcej fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności działało w Toruniu (73,0). Mniejsze wartości wystąpiły w powiatach tucholskim (53,7), golubsko-dobrzyńskim (53,1) i wąbrzeskim (51,2). Najmniej omawianych organizacji na 10 tys. mieszkańców było w powiecie rypińskim (31,9), a w dalszej kolejności w Grudziądzu (33,2) oraz w powiatach świeckim (37,3) i bydgoskim (37,6).

W 2024 r. w miastach tracących funkcje społeczno-gospodarcze było 1,3 tys., a w gminach zagrożonych marginalizacją 1,2 tys. fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych. W obu przypadkach było to 40 takich jednostek na 10 tys. mieszkańców.

Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2025 r. Stan na 31 grudnia

Map 39. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2025 As of 31 December

Dane o **organizacjach pozarządowych** opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 – Sprawozdania z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s – Sprawozdania z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

W 2024 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego liczba organizacji pozarządowych wyniosła 5,8 tys., stanowiąc 5,1% wszystkich w kraju. Najliczniejszą grupę stanowiły typowe stowarzyszenia i organizacje społeczne (28,7% ogółu), a następnie koła gospodyń wiejskich (18,6%) i stowarzyszenia sportowe (18,1%). W 65,0% organizacji nie pracował płatny personel (w Polsce 61,4%). Na umowę o pracę zatrudnionych było 7,5 tys., a na umowy cywilnoprawne 16,5 tys. osób. Według maksymalnego terytorialnego zasięgu głównej działalności najczęściej stanowiły organizacje niewykraczające poza gminę (33,1%), a następnie powiat (21,7%) i województwo (16,4%).

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Według wstępnych szacunków w województwie kujawsko-pomorskim produkt krajowy brutto w 2024 r. wzrósł w stosunku do 2023 r., w stopniu nieznacznie większym niż PKB wzrósł w kraju. Wartość PKB przypadająca na 1 mieszkańca województwa stanowiła 80,7% PKB przypadającego średnio na mieszkańca Polski.

W 2023 r. różnicowanie PKB na 1 mieszkańca pomiędzy podregionami zwiększyło się w porównaniu z 2022 r. Największy wkład (47,2%) w tworzeniu PKB województwa miał podregion bydgosko-toruński, w którym odnotowano najwyższą wartość PKB na 1 mieszkańca (89108 zł).

Największą część wartości dodanej brutto (28,3%) wygenerowały jednostki z sekcji Przemysł. Wydajność pracy wyniosła 182719 zł; było to o 11,2% mniej niż w kraju i o 8,1% więcej niż w 2022 r. w województwie.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

Na podstawie wstępnego szacunku w 2024 r. wartość produktu krajowego brutto (PKB) w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 153798 mln zł. W stosunku do 2023 r. oznacza to wzrost w cenach bieżących o 7,2% (w Polsce wzrost odpowiednio o 7,0%). Produkt krajowy brutto wytworzony w województwie stanowił 4,2% wartości PKB wytworzonego w Polsce (tyle samo w 2023 r.).

Jednym z podstawowych mierników wykorzystywanych do określania rozwoju społeczno-ekonomicznego danego obszaru jest PKB przeliczony na 1 mieszkańca. W 2024 r., według wstępnych szacunków, PKB na 1 mieszkańca województwa (78539 zł) wzrósł w cenach bieżących o 7,8% w stosunku do roku poprzedniego. Wartość ta stanowiła 80,7% PKB przypadającego na 1 mieszkańca Polski (w 2023 r. było to 80,3%). W porównaniu z najwyższym PKB, które zostało odnotowane w województwie mazowieckim, PKB w województwie kujawsko-pomorskim był niższy o 48,7%.

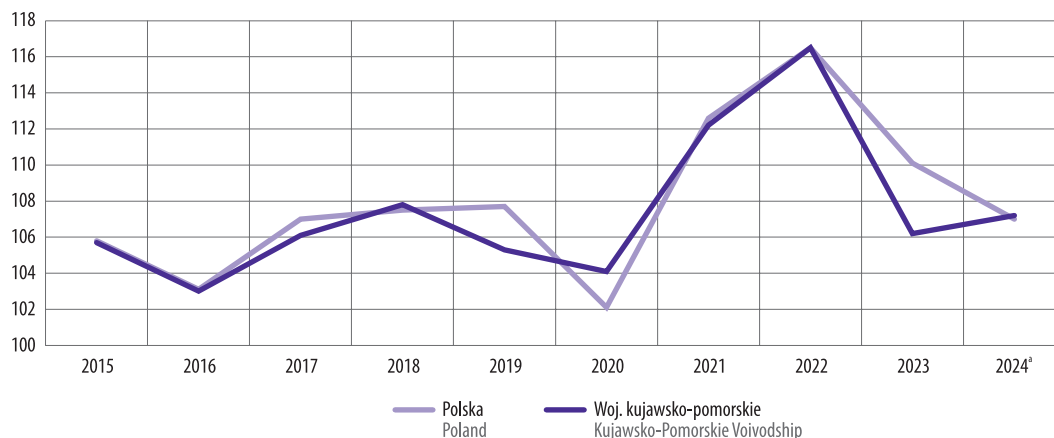
Wartość PKB na 1 mieszkańca w województwie w 2023 r. wyrażona w PPS (standardzie siły nabywczej)¹⁷ stanowiła 62% średniej w Unii Europejskiej¹⁸ (w 2022 r. było to 65%).

¹⁷ Źródło: Baza danych Eurostatu, Database - Eurostat, dane pobrano dnia 31 marca 2026 r. Dane będą przedmiotem dalszej rewizji, zgodnie z rekomendacjami Zharmonizowanej Europejskiej Polityki Rewizji (HERP).

¹⁸ W latach 2021–2023 r. UE 27.

**Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)
Rok poprzedni=100**

Chart 38. Indices of gross domestic product (current prices)
Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

W 2023 r. widoczne było zróżnicowanie w tworzeniu produktu krajowego brutto wśród podregionów województwa. Największy wkład (47,2%) w tworzeniu PKB miał podregion bydgosko-toruński (w 2022 r. 45,8%), którego udział w tworzeniu krajowej wartości PKB wyniósł 2,0% (tak jak w 2022 r.).

W tworzeniu PKB województwa, w porównaniu z rokiem poprzednim, zwiększył się także udział podregionu inowrocławskiego – o 0,3 p. proc., tj. do 14,5%. Zmniejszył się natomiast udział podregionów: świeckiego – o 1,0 p. proc., tj. do 7,8%, włocławskiego – o 0,6 p. proc., tj. do 13,9% i grudziądzkiego – o 0,1 p. proc., tj. do 16,6%.

Do przeliczeń danych **na 1 mieszkańca** przyjęto ludność spełniającą kryterium rezydencji według definicji Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 549/2013 z dnia 21 maja 2013 r. w sprawie europejskiego systemu rachunków narodowych i regionalnych w Unii Europejskiej (ESA 2010), zakładającej okres przebywania osoby na terytorium ekonomicznym danego państwa przez jeden rok lub dłużej. Liczba ludności została przeliczona według stanu w dniu 30 czerwca. Dane o liczbie ludności rezydującej od 2022 r. uwzględniają dane dotyczące ludności ukraińskiej.

W 2023 r. najwyższą wartość PKB na 1 mieszkańca odnotowano w podregionie bydgosko-toruńskim (89108 zł) i była ona wyższa od wytworzonej w województwie o 22,3% (w 2022 r. wyższa o 18,6%).

Poniżej średniej wartości PKB na 1 mieszkańca w województwie znalazły się pozostałe podregiony:

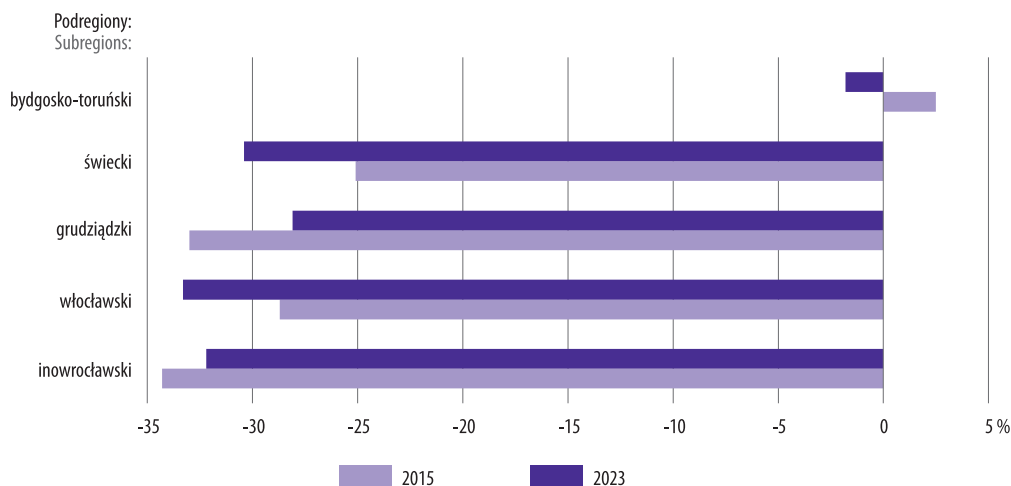
- grudziądzki, z wartością 65261 zł – niższy o 10,4% niż w województwie (w 2022 r. niższy o 9,5%),
- świecki, z wartością 63153 zł – niższy o 13,3% (w 2022 r. niższy o 1,5%),
- inowrocławski, z wartością 61529 zł – niższy o 15,5% (w 2022 r. niższy o 17,6%),
- włocławski, z wartością 60496 zł – niższy o 17,0% (w 2022 r. niższy o 13,6%).

We wszystkich podregionach województwa notowano PKB na 1 mieszkańca na poziomie niższym w stosunku do średniej krajowej. Odchylenie wahało się od 33,3% poniżej średniej krajowej w podregionie włocławskim do 1,8% w podregionie bydgosko-toruńskim. W 2022 r. wahało się od 31,6% poniżej krajowego PKB w podregionie inowrocławskim do 1,5% w podregionie bydgosko-toruńskim.

Zróżnicowanie produktu krajowego brutto na 1 mieszkańca województwa pomiędzy podregionami uległo zmianie w porównaniu z 2022 r. Świadczy o tym wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów dla województwa, który zwiększył się z 14,4% w 2022 r. do 17,2% w 2023 r.

Wykres 39. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące)
Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 39. Gross domestic product per capita by subregions (current prices)
 Relative deviations from the national average value

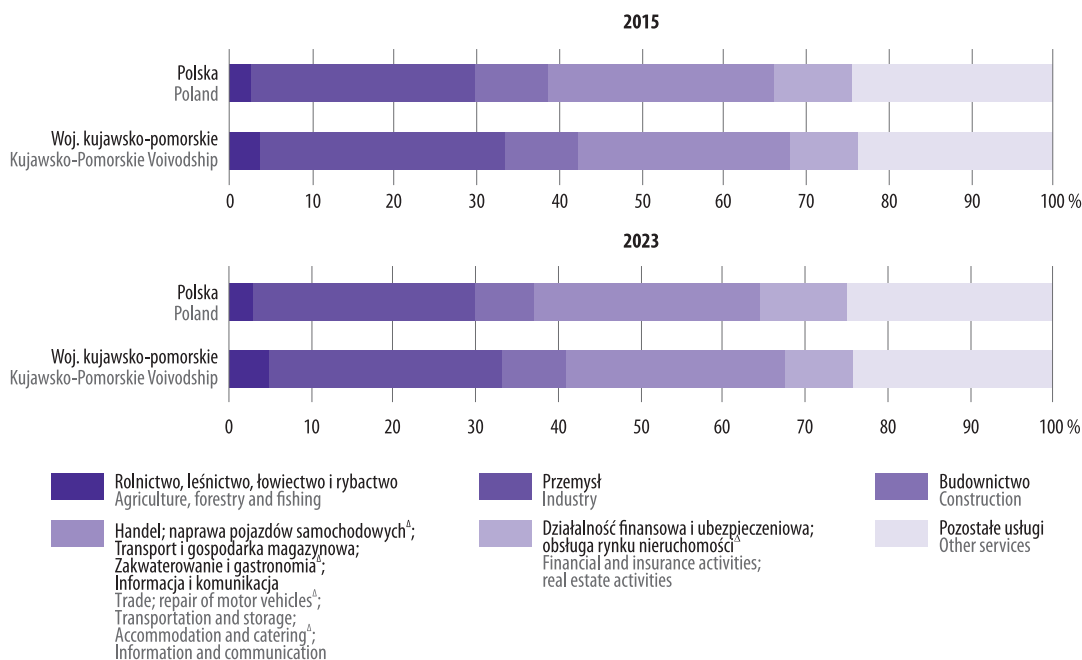
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności rezydującej poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

W 2023 r. wartość dodana brutto (WDB) wygenerowana w województwie wyniosła 129603 mln zł. Największą jej część tj. 28,3% wygenerowały jednostki z grupy sekcji Przemysł, których udział zmniejszył się o 1,1 p. proc. w skali roku. Równie duże znaczenie miały jednostki z grupy sekcji: Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomia^Δ; Informacja i komunikacja. Ich udział wyniósł 26,5%, przy spadku udziału w skali roku o 1,0 p. proc. Jednostki zajmujące się Pozostałymi usługami wytworzyły 24,2% WDB województwa (przy wzroście w skali roku o 1,7 p. proc.). Udział sekcji Działalność finansowa i ubezpieczeniowa; Obsługa rynku nieruchomości wyniósł 8,3%, co oznacza spadek o 0,2 p. proc. w porównaniu z 2022 r. Budownictwo wytworzyło 7,8% WDB województwa (wzrost udziału o 0,7 p. proc. względem 2022 r.). Podmioty z sekcji Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo wytworzyły w 2023 r. 4,9% WDB (rok wcześniej było to o 0,1 p. proc. mniej).

Poziom wydajności pracy można określić wyliczając wartość dodaną brutto na 1 pracującego w gospodarce narodowej. W 2023 r. w województwie wydajność pracy wyniosła 182719 zł (o 8,1% więcej niż w 2022 r.) i była o 11,2% niższa niż w kraju (w 2022 r. niższa o 8,5%).

Wykres 40. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 40. Structure of gross value added by kind of activity (current prices)

W 2023 r. w podregionie bydgosko-toruńskim, którego WDB stanowiła 47,2% ogólnej wartości osiągniętej w województwie, przeważającym rodzajem działalności były: Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomia^Δ; Informacja i komunikacja, które wytworzyły 29,6% WDB podregionu (udział niższy o 2,3 p. proc. niż w 2022 r.). W podregionie tym znaczące dla tworzenia WDB były również grupy sekcji Pozostałe usługi, której udział w 2023 r. wyniósł 27,1% (o 1,2 p. proc. więcej niż w 2022 r.) oraz Przemysł, z udziałem równym 25,7% (o 1,2 p. proc. więcej niż rok wcześniej).

W pozostałych podregionach dominującą rolę w tworzeniu WDB w 2023 r. odegrały jednostki przemysłowe, a największy ich udział odnotowano w podregionie świeckim (39,2%, o 9,1 p. proc. mniej niż w 2022 r.). W podregionie grudziądzkim w grupie sekcji Przemysł wygenerowała 31,3% WDB podregionu (w 2022 r. 31,4%), w inowrocławskim 29,2% (w 2022 r. 28,1%), a w podregionie włocławskim 26,8% (w 2022 r. 32,4%). Ponadto w podregionach tych znaczący wkład w tworzenie WDB miała grupa sekcji: Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ; Transport i gospodarka magazynowa; Zakwaterowanie i gastronomia^Δ; Informacja i komunikacja oraz Pozostałe usługi, których udziały wyniosły odpowiednio:

- w podregionie grudziądzkim 26,6% (o 2,1 p. proc. mniej niż w 2022 r.) oraz 19,9% (udział większy o 1,5 p. proc. niż w 2022 r.),
- w podregionie inowrocławskim 24,5% (o 1,7 p. proc. mniej) oraz 21,7% (o 1,0 p. proc. więcej),
- w podregionie włocławskim 22,6% (o 1,7 p. proc. więcej) oraz 25,3% (o 2,8 p. proc. więcej),
- w podregionie świeckim 17,8% (o 2,5 p. proc. więcej) oraz 18,8% (o 3,1 p. proc. więcej niż w roku poprzednim).

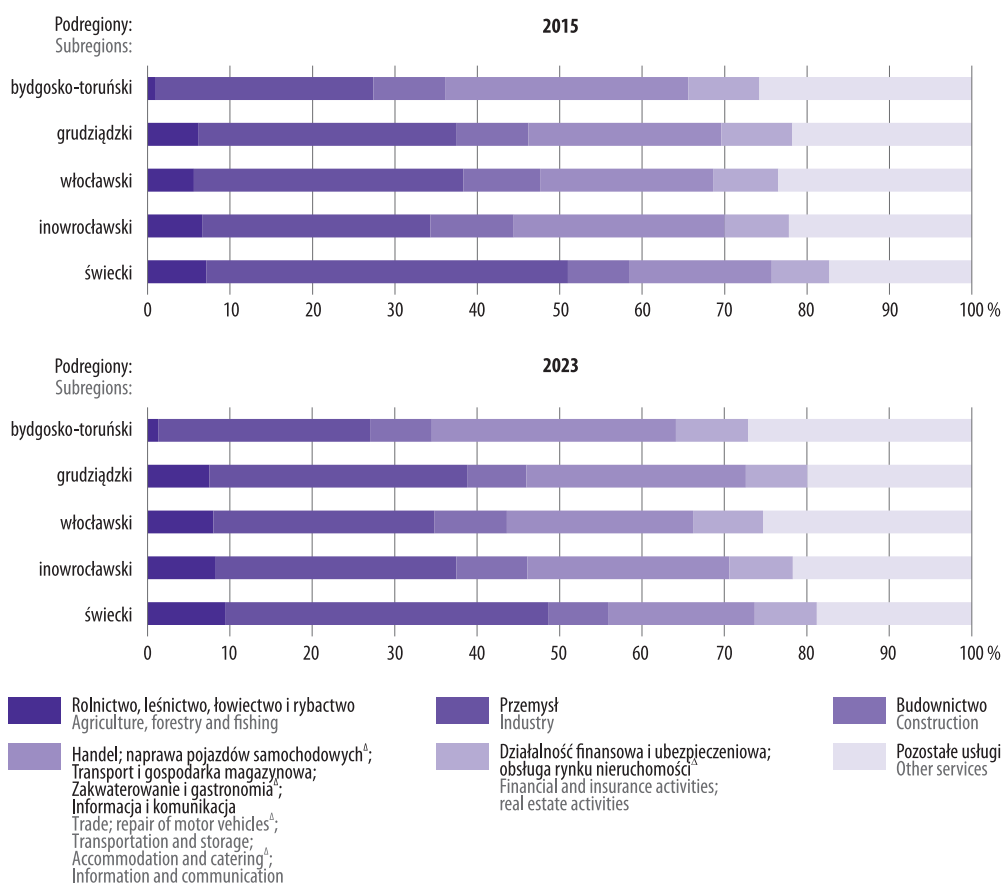
W układzie podregionów województwa najwyższą wydajność pracy w 2023 r. odnotowano w podregionie bydgosko-toruńskim, w którym 1 pracujący wygenerował średnio 194523 zł WDB. Było to o 11,7% więcej niż w 2022 r. i stanowiło 94,5% analogicznej wartości dla kraju (94,3% w 2022 r.). Wysoką wartość notowano także w podregionie grudziądzkim, tj. 177214 zł, co stanowiło 86,1% krajowej WDB; był to wzrost o 7,4% w skali roku. Spadek wskaźnika odnotowano w podregionie świeckim (o 4,4%), w którym wartość dodana brutto na 1 pracującego stanowiła 84,7% WDB kraju (98,7% w 2022 r.) i wyniosła 174320 zł.

W pozostałych podregionach wartość dodana brutto na 1 pracującego wyniosła:

- w inowrocławskim – 176604 zł (w stosunku rocznym wzrost o 11,1%) i stanowiła 85,8% krajowej WDB (86,1% w 2022 r.),
- we wrocławskim – 165196 zł (wzrost o 2,5%) i stanowiła 80,3% krajowej WDB (87,3% w 2022 r.).

Najwyższy wzrost wydajności pracy wśród podregionów województwa w odniesieniu do 2022 r. zanotowano w podregionie bydgosko-toruńskim, natomiast spadek wystąpił w podregionie świeckim.

Wykres 41. Struktura wartości dodanej brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 41. Structure of gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W końcu 2025 r. w porównaniu z końcem 2015 r. odnotowano wzrost liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON w województwie kujawsko-pomorskim o 21,2%. W omawianym okresie o 19,2% zwiększyła się liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Na koniec 2025 r. dominowały podmioty należące do sekcji Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ, jednak ich udział w ogólnej liczbie podmiotów stopniowo malał i w grudniu 2025 r. był o 7,3 p. proc. niższy niż w końcu 2015 r.

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób fizycznych prowadzących wyłącznie indywidualne gospodarstwa rolne.

W województwie kujawsko-pomorskim w końcu grudnia 2025 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 234,5 tys. podmiotów. Stanowiło to 4,3% podmiotów wpisanych do rejestru w Polsce.

W końcu 2025 r. w województwie przypadało 1189 podmiotów na 10 tys. mieszkańców. Było to o 36 podmiotów na 10 tys. mieszkańców więcej niż w 2024 r. Wskaźnik ten był znacznie niższy niż w kraju (1458 podmiotów na 10 tys. mieszkańców) i podobnie jak w roku poprzednim, sytuował województwo kujawsko-pomorskie na 11. miejscu w Polsce.

W porównaniu z końcem 2015 r. odnotowano wzrost liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON o 21,2%. Był on o 8,9 p. proc. niższy niż w Polsce i należał do najniższych wśród województw, sytuując kujawsko-pomorskie na 12. miejscu w Polsce. W porównaniu z końcem 2024 r. liczba podmiotów w województwie zwiększyła się o 1,9%.

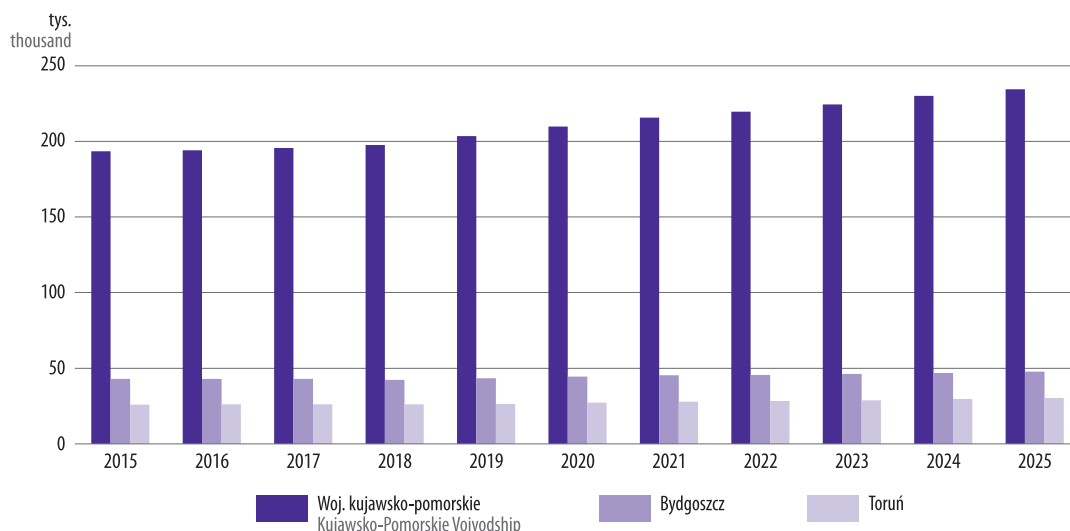
**Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan na 31 grudnia**

Table 31. Entities of national economy in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 w odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	193470	209750	230060	234467	4,3
sektor publiczny public sector	5815	5265	5283	5295	4,7
sektor prywatny private sector	186702	202429	221487	225518	4,4
Z liczby ogółem: of total number:					
Spółki Companies	29103	31869	36812	37935	3,7
Fundacje Foundations	775	1084	1553	1657	3,9
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organizations	5673	6201	7180	7403	5,2
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	141983	154623	166561	169215	4,4

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej Stan na 31 grudnia

Chart 42. Entities of the national economy
As of 31 December

W końcu 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim 63,6% podmiotów zarejestrowanych było w miastach. Występowała ich wyraźna koncentracja w centralnej części województwa, czyli w Bydgoszczy i Toruniu oraz w powiatach bydgoskim i toruńskim (47,3% podmiotów z województwa). Oba miasta skupiały 52,3% wszystkich spółek handlowych z województwa i 57,7% tych z udziałem kapitału zagranicznego.

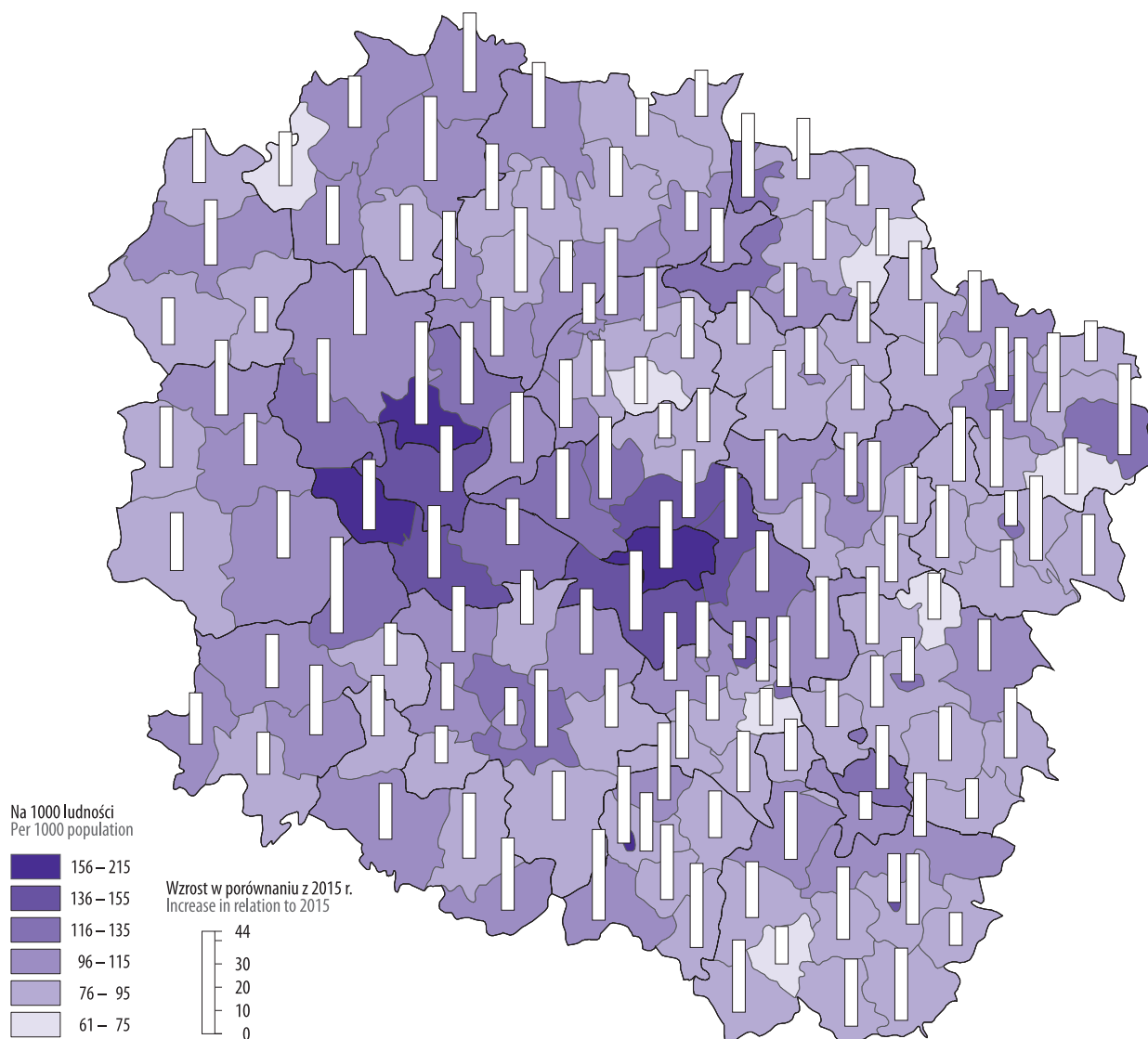
Według stanu na 31 grudnia 2025 r. gminą o największej liczbie podmiotów gospodarki narodowej w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców była gmina Osielsko (215 podmiotów). Wysoki wskaźnik odnotowano także w gminie Białe Błota, gdzie na 1 tys. mieszkańców przypadają 182 podmioty. W Bydgoszczy wskaźnik ten wynosił 149 podmiotów na 1 tys. mieszkańców, a w Toruniu 157. Najniższą wartość tego wskaźnika odnotowano natomiast w gminach Boniewo i Świecie nad Osą (61 podmiotów na 1 tys. mieszkańców).

Najbardziej, bo o 7,8%, względem końca 2024 r., wzrosła liczba podmiotów w gminie Rogoźno. Największy spadek tej liczby odnotowano natomiast w gminie miejskiej Aleksandrów Kujawski (o 3,5%). Poza gminą Aleksandrów Kujawski liczba podmiotów zmniejszyła się w porównaniu z 31 grudnia 2024 r. w 17 gminach. W Bydgoszczy i Toruniu względem końca grudnia 2024 r. liczba podmiotów wzrosła (odpowiednio o 1,7% i 2,3%).

W porównaniu z końcem 2015 r. tylko w 1 gminie odnotowano spadek liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON, tj. w mieście Włocławek (o 3,6%). Najbardziej zwiększyła się natomiast liczba podmiotów w gminie Osielsko i gminie wiejskiej Brodnica, odpowiednio o 89,5% i 85,8%.

**Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2025 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 40. Entities of the national economy in 2025
As of 31 December

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowano 16,0 tys. nowych podmiotów. Było to o 5,2% mniej niż w 2024 r. i o 6,6% mniej niż w 2015 r. Przez cały 2025 r. zlikwidowanych zostało 11,3 tys. podmiotów. Ich liczba względem 2024 r. wzrosła o 2,6%, a w porównaniu z 2015 r. spadła o 26,8%. Utrzymała się przewaga podmiotów nowo zarejestrowanych nad zlikwidowanymi. W 2025 r. wyniosła ona 141 podmiotów nowo zarejestrowanych do 100 wykreślonych. W 2015 r. wskaźnik ten wyniósł 111 podmiotów.

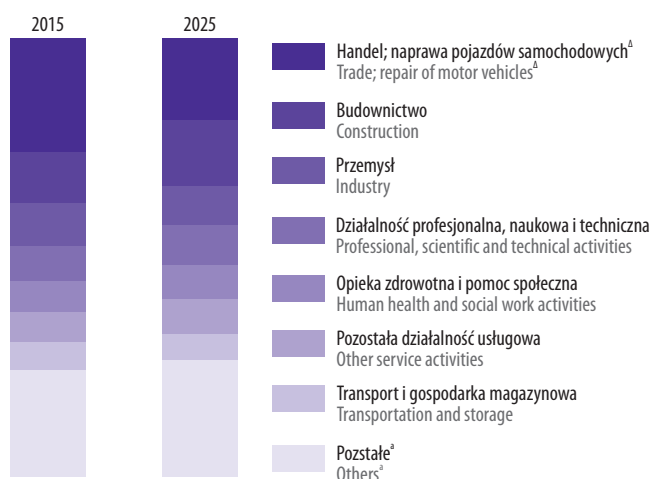
Zdecydowaną większość podmiotów nowo zarejestrowanych (81,7%) i zlikwidowanych (89,4%) w 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Więcej osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą zarejestrowało się w 2025 r. w rejestrze REGON niż wykreśliło swoją działalność (16,0 tys. wobec 11,3 tys.). Nowo zarejestrowanych osób fizycznych było o 1,4% mniej niż w 2024 r., a zlikwidowanych – o 2,7% więcej.

Spółki handlowe stanowiły 11,4% podmiotów nowo zarejestrowanych i 6,5% wykreślonych. W 2025 r. zarejestrowano ich 1,8 tys., czyli o 1,0% mniej niż w poprzednim roku i 41,5% więcej niż w 2015 r. Wykreślono natomiast 0,7 tys. spółek handlowych. Spółki handlowe z wyłącznym kapitałem zagranicznym i z udziałem tego kapitału stanowiły 15,8% zlikwidowanych spółek handlowych. W 2025 r. nie zarejestrowano w województwie kujawsko-pomorskim żadnej takiej nowej spółki.

W 2025 r. powstało ponadto m.in.: 0,1 tys. spółek cywilnych, 0,3 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych i 0,1 tys. fundacji.

**Wykres 43. Struktura podmiotów gospodarki narodowej według sekcji PKD
Stan na 31 grudnia**

Chart 43. Structure of entities of the national economy by PKD sections
As of 31 December

a W 2025 r. łącznie z podmiotami, dla których informacja o rodzaju wykonywanej działalności nie występuje w rejestrze REGON.

a In 2025 including entities for which the information on the kind of predominant activity or form of ownership is not present in the REGON register.

W województwie kujawsko-pomorskim w końcu 2025 r. najwięcej podmiotów należało do sekcji Handel; naprawa pojazdów samochodowych^a – 18,6%. Jednak od grudnia 2015 r. ich udział w ogólnej liczbie podmiotów w województwie spadł o 7,3 p. proc., a od końca 2024 r. o 0,9 p. proc. Kolejną sekcją, w której działalność prowadziła duża liczba podmiotów, zarówno w 2015 r., jak i w 2024 r. i 2025 r., było Budownictwo. W końcu 2025 r. należało do niej 15,1% podmiotów, czyli więcej o 3,4 p. proc. niż w grudniu 2015 r. i o 0,1 p. proc. więcej niż w końcu 2024 r. Działalnością profesjonalną, naukową i techniczną oraz przemysłem zajmowało się po 9,0% podmiotów.

W końcu 2025 r., podobnie jak w latach poprzednich, najliczniejszą grupę podmiotów wpisanych do rejestru REGON w województwie stanowiły osoby fizyczne. Ich udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 72,2%. Od końca 2015 r. liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wzrosła o 19,2%, a od końca 2024 r. o 1,6%. Od 2015 r. o 1,2 p. proc. spadł jednak ich udział w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w województwie kujawsko-pomorskim, a od 2024 r. spadł o 0,2 p. proc.

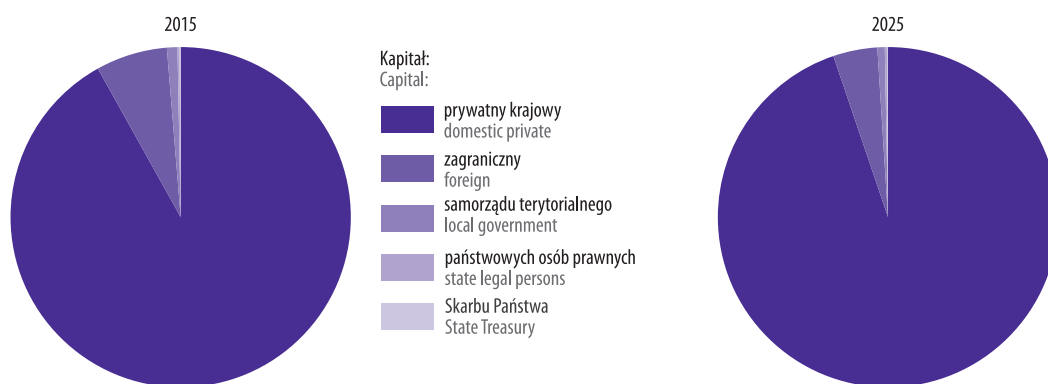
Wśród spółek 63,5% stanowiły spółki handlowe a 35,9% spółki cywilne. W końcu grudnia 2025 r. udział spółek handlowych w ogólnej liczbie podmiotów zarejestrowanych w województwie kujawsko-pomorskim wzrósł od końca 2015 r. i 2024 r. (odpowiednio o 2,3 p. proc. i 0,3 p. proc.) i wyniósł 10,3%.

W końcu 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowanych było 7,4 tys. stowarzyszeń i organizacji społecznych, czyli o 30,5% więcej niż w grudniu 2015 r. i o 3,1% więcej niż w grudniu 2024 r. W końcu 2025 r. ich udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 3,2%. W porównaniu z końcem 2015 r. liczba fundacji wzrosła o 213,8% (do 1,7 tys. w końcu 2025 r.).

Zarejestrowanych było ponadto m.in.: 551 spółdzielni (spadek o 43,2% od końca 2015 r.)¹⁹ i 1 przedsiębiorstwo państwowe (spadek o 83,3%).

Wykres 44. Struktura spółek handlowych o kapitale jednorodnym według rodzaju kapitału Stan na 31 grudnia

Chart 44. Structure of commercial companies by type of capital As of 31 December

Według stanu na 31 grudnia 2025 r. wśród spółek handlowych odnotowano wysoki udział podmiotów z wyłącznym kapitałem prywatnym krajowym (94,8%). Jednoosobowe spółki Skarbu Państwa stanowiły 0,1%, spółek o jednorodnym kapitale państwowych osób prawnych było 0,2%, a o kapitale samorządu terytorialnego – 0,7%. Spółek handlowych z wyłącznym kapitałem zagranicznym było 830 (4,2% ogólnej liczby spółek handlowych). W porównaniu ze stanem na koniec poprzedniego roku struktura spółek handlowych według rodzaju kapitału nie uległa znaczącym zmianom.

Działalność spółek handlowych koncentrowała się w trzech sekcjach (47,1%): Przetwórstwo przemysłowe (14,0%), Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ (18,8%) oraz Budownictwo (14,3%). Względem 2015 r. największy wzrost liczby spółek handlowych odnotowano w sekcjach: Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ (o 364,8%) i Edukacja (o 320,4%). Liczba spółek handlowych w porównaniu do 2015 r. spadła w sekcji Górnictwo i wydobywanie (o 6,4%). Najmniejszy przyrost tych podmiotów nastąpił w Rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie (o 0,7%). W porównaniu z końcem 2024 r. najbardziej wzrosła liczba spółek handlowych w sekcji Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 14,0%)²⁰. Spadek nastąpił w sekcji: Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją (o 1,7%).

¹⁹ W lipcu 2018 r. wykreślono z rejestru REGON podmioty (osoby prawne i jednostki organizacyjne nie mające osobowości prawnej), które utraciły zdolność prawną na mocy art. 3 ustawy z dnia 28.11.2014 r. o zmianie ustawy o KRS i niektórych innych ustaw (Dz.U.poz.1924).

²⁰ Przy wskazaniu sekcji o największym wzroście/spadku liczby podmiotów w opracowaniu nie uwzględniono sekcji, w której zarejestrowano mniej niż 10 podmiotów. Jest to: Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim zmniejszyły się nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową (B+R). Sektor przedsiębiorstw był głównym źródłem finansowania nakładów wewnętrznych na działalność B+R, które pochodziły w większości ze środków wewnętrznych. W 2024 r. zwiększył się, względem poprzedniego okresu, poziom innowacyjności w przedsiębiorstwach sektora przemysłowego, ale zmniejszył się w przypadku podmiotów z sektora usług.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2024 r. nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową (B+R) w województwie kujawsko-pomorskim wyniosły 1162,1 mln zł i stanowiły 2,3% nakładów wewnętrznych na działalność B+R w Polsce. W porównaniu z 2023 r. nakłady te zmniejszyły się o 5,2%, a z 2015 r. – zwiększyły ponad 3-krotnie.

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)

Table 32. Intramural expenditure^a on R&D by source of funds (current prices)

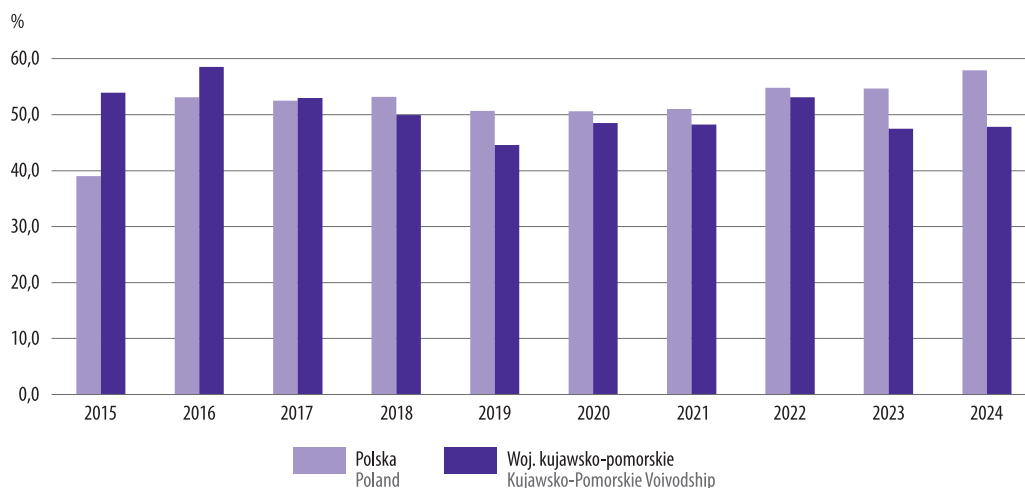
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
	w mln zł		in million PLN	
Ogółem Total	364,4	893,2	1225,7	1162,1
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	126,4	314,8	499,4	544,4
Przedsiębiorstw Business enterprise	196,3	432,9	582,0	555,5
Szkolnictwa wyższego Higher education	12,3	27,5	42,5	38,2
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	0,6	1,0	0,9	1,0
Reszta świata Rest of the world	28,8	116,9	100,9	23,0

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
a Excluding depreciation of fixed assets.

Biorąc pod uwagę sektory finansujące, w 2024 r., w województwie, podobnie jak w Polsce, dominowały nakłady wewnętrzne na działalność B+R pochodzące z sektora przedsiębiorstw, których udział wyniósł 47,8% (o 10,1 p. proc. mniej niż w Polsce). Udział ten był niższy zarówno w porównaniu z 2023 r. (o 0,3 p. proc.), jak i z 2015 r. (o 6,1 p. proc.).

Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

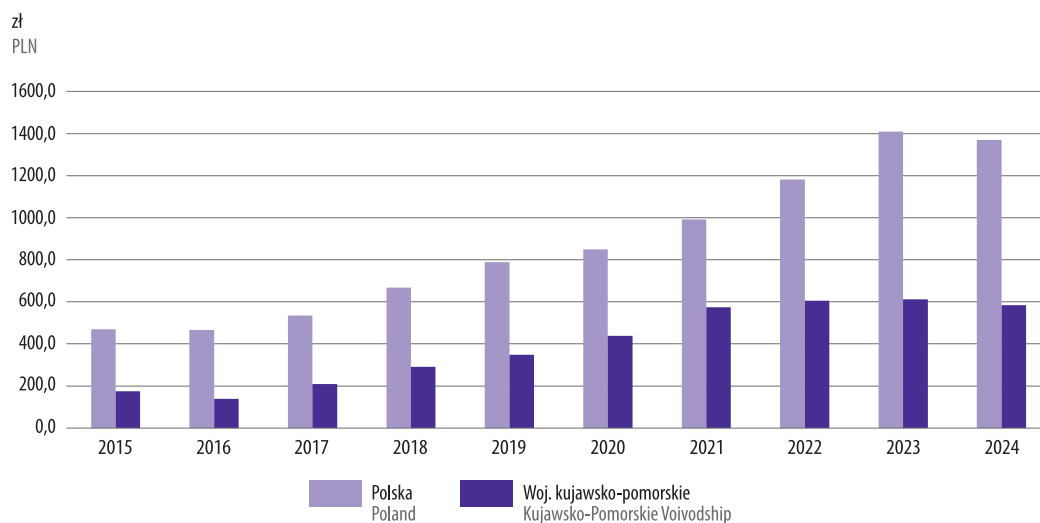
Chart 45. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Wartość nakładów wewnętrznych na działalność B+R przypadająca na 1 mieszkańca w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 584 zł w 2024 r. i obniżyła się wobec roku poprzedniego (o 4,6%), jak i 2015 r. (ponad 3-krotnie). Również w Polsce w 2024 r. nakłady wewnętrzne na działalność B+R zmniejszyły się w odniesieniu do 2023 r. o 3,1%, ale były ponad 2-krotnie wyższe od notowanych w województwie kujawsko-pomorskim i wyniosły 1370 zł na 1 mieszkańca.

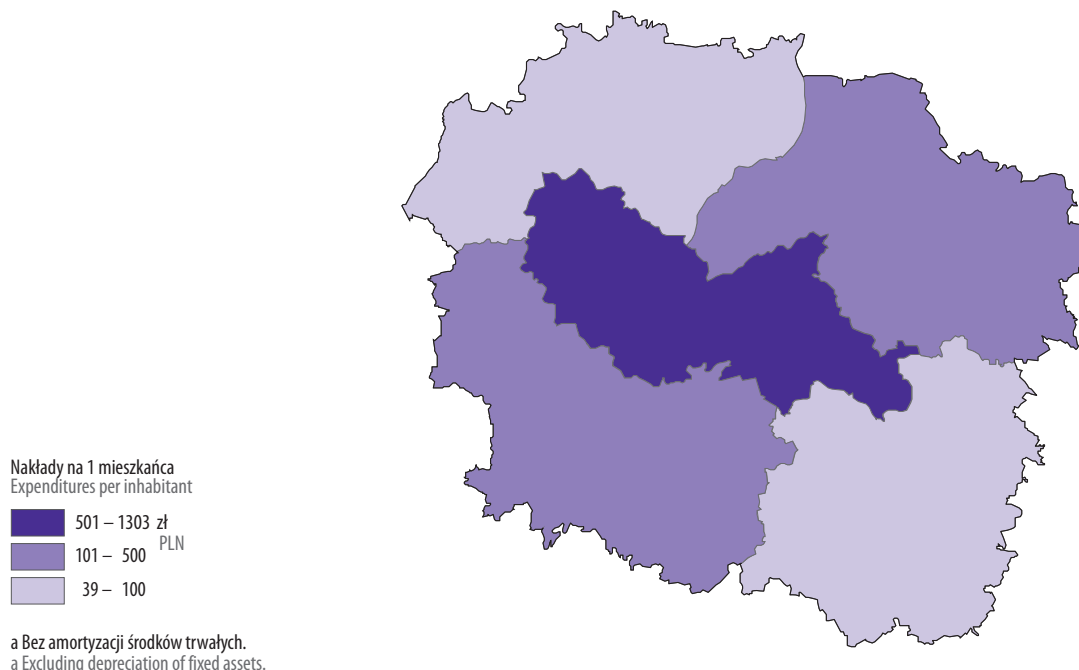
Wykres 46. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca

Chart 46. Intramural expenditure^a on R&D per capita

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 41. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2024 r.
Map 41. Intramural expenditure^a on R&D per capita by subregions in 2024

W 2024 r. w nakładach wewnętrznych na działalność B+R w województwie kujawsko-pomorskim przeważało finansowanie ze środków wewnętrznych (52,0%), ale w mniejszym stopniu niż w Polsce (58,1%). Natomiast w odniesieniu do 2023 r. finansowanie ze środków wewnętrznych było wyższe o 1,8 p. proc.

Tablica 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
Table 33. Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2023	2024	2024 Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	606,3	893,2	1225,7	1162,1	2,3
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	363,5	439,4	615,4	604,1	2,0
Zewnętrznych External funds	242,7	453,9	610,3	558,1	2,6
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	186,2	311,8	493,1	523,5	2,9

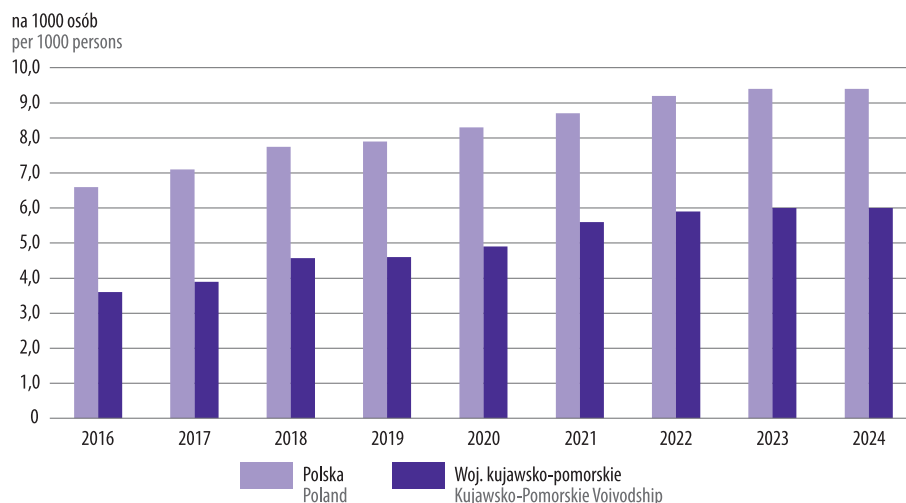
^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W 2024 r. personel wewnętrzny B+R wyrażony w EPC osiągnął wartość 5636,7 i wzrósł o 0,3% w odniesieniu do 2023 r. (w Polsce spadek o 0,1%). Natomiast na 1000 osób aktywnych zawodowo w województwie kujawsko-pomorskim przypadało 6,0 osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R (w Polsce – o 3,4 osoby więcej), tyle samo w porównaniu z 2023 r.

Wykres 47. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 47. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W 2024 r. w strukturze personelu wewnętrznego wyrażonego w EPC przeważali badacze, którzy stanowili 74,3% zbiorowości (w Polsce – 72,9%). Ich udział w personelu wewnętrznym B+R zwiększył się zarówno w odniesieniu do 2023 r. (o 4,7 p. proc.), jak i do Polski (o 1,0 p. proc.).

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych wyniósł 29,7%, natomiast przedsiębiorstw usługowych – 25,6%. W porównaniu z 2022 r. odsetek innowacyjnych przedsiębiorstw przemysłowych był wyższy o 0,5 p. proc., natomiast usługowych – niższy o 4,9 p. proc. Poziom innowacyjności w obu sektorach w 2024 r. był niższy w odniesieniu do kraju – w sektorze przemysłowym o 3,1 p. proc., a w sektorze usługowym o 1,0 p. proc.

Biorąc pod uwagę rodzaj prowadzonej działalności, wśród przedsiębiorstw przemysłowych z województwa kujawsko-pomorskiego, w 2024 r. najwięcej przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w dziale PKD Produkcja chemikaliów i wyrobów chemicznych (54,3%). Wysoki ich udział wystąpił też w Produkcji wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (50,6%) oraz w Produkcji urządzeń elektrycznych (48,6%).

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. innowacyjne przedsiębiorstwa z sektora usług najczęściej wystąpiły w działach PKD: Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana (83,1%), Informacja i komunikacja (74,8%) oraz Magazynowanie i działalność usługowa wspomagająca transport (70,6%).

W 2024 r. nakłady na działalność innowacyjną poniosło 18,7% kujawsko-pomorskich przedsiębiorstw przemysłowych przeznaczając łącznie na ten cel 772,2 mln zł. Wśród przedsiębiorstw usługowych 11,4% z nich poniosło nakłady na działalność innowacyjną i wartość tych nakładów wyniosła 480,2 mln zł. W porównaniu z 2022 r. zwiększył się udział przedsiębiorstw ponoszących nakłady na działalność innowacyjną o 4,7 p. proc. w sektorze usług, natomiast zmniejszył się o 1,6 p. proc. w sektorze przemysłowym.

Tablica 34. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 34. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015	2020–2022	2022–2024	2022–2024 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises			
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	16,1	29,2	29,7	32,8
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	11,5	17,4	15,1	15,9
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	11,0	24,2	25,9	28,5
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	8,9	30,5	25,6	26,6
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	4,4	4,0	9,7	8,2
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	6,5	29,3	24,7	24,9

a W latach 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.
a In the years 2013–2015 the data relate to process innovations.

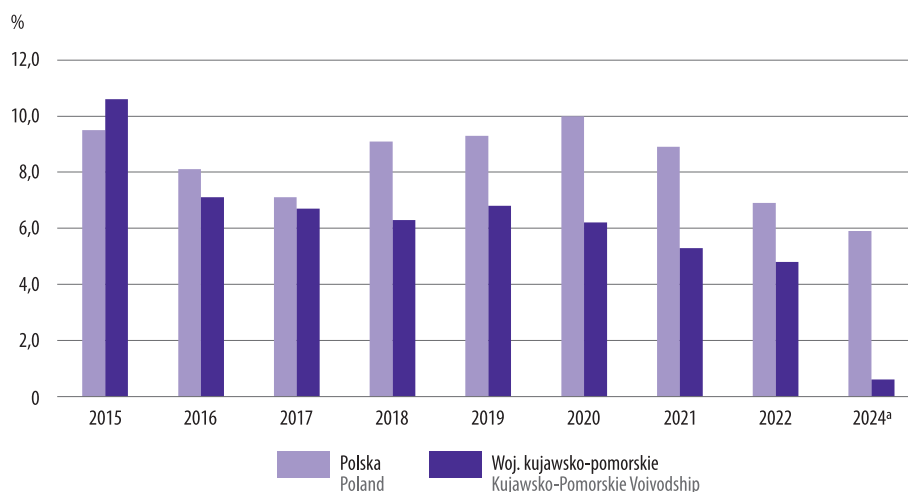
W 2024 r. w odniesieniu do roku poprzedniego w przedsiębiorstwach przemysłowych zmniejszył się, zarówno w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce, udział przychodów ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w wartości przychodów ze sprzedaży ogółem.

Udział ten w województwie w 2024 r. w przedsiębiorstwach przemysłowych wyniósł 0,6% (w Polsce 5,9%), tj. mniej o 4,2 p. proc. niż w 2022 r.

W przedsiębiorstwach usługowych województwa kujawsko-pomorskiego powyższy udział również zmniejszył się, ale o 0,3 p. proc. w odniesieniu do 2022 r. i wyniósł 1,2%. W porównaniu z Polską jego wartość była niższa o 3,4 p. proc.

Wykres 48. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 48. Share of revenues of industrial enterprises from sale of new or improved products in total revenues from sales

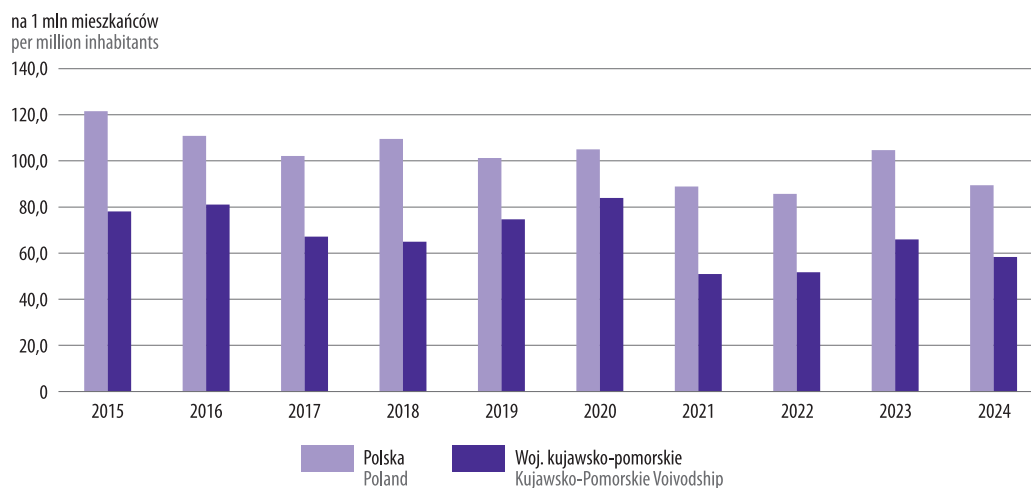

^a Dane za 2023 r. nie będą publikowane. Badanie zmieniło częstotliwość na dwuletnią. Publikowane będą dane za lata parzyste.
^a Data for 2023 will not be published. The frequency of the survey has been changed to biennial frequency. We will publish data for even years.

Według danych Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. podmioty krajowe dokonały 116 zgłoszeń wynalazków (3,4% udziału w Polsce), co oznacza spadek zarówno w porównaniu z 2023 r. (o 16 zgłoszeń), jak i z 2015 r. (o 47 zgłoszeń). Wzorów użytkowych zgłoszonych przez podmioty krajowe z województwa kujawsko-pomorskiego w 2024 r. było 18 (3,1% wszystkich zgłoszeń w Polsce) i była to wartość niższa w odniesieniu zarówno do 2023 r. (o 4 zgłoszenia), jak i do 2015 r. (o 14 zgłoszeń). W 2024 r. udzielono 78 patentów podmiotom krajowym z województwa kujawsko-pomorskiego (3,9% wszystkich patentów udzielonych w Polsce) i było to więcej w porównaniu z 2023 r. (o 8 patentów), ale mniej w odniesieniu do 2015 r. (o 2 patenty).

Wykres 49. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców

Chart 49. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.
^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.
 Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Wskaźnik liczby zgłoszeń wynalazków złożonych przez podmioty krajowe w Urzędzie Patentowym RP na 1 milion mieszkańców w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. wyniósł 58,3, co oznacza niższą wartość zarówno w porównaniu z 2023 r. (o 7,6), jak i z 2015 r. (o 19,8). W relacji do Polski omawiany wskaźnik był niższy zarówno w 2024 r., jak i w 2023 r. oraz w 2015 r., odpowiednio o 31,2, o 38,8 oraz o 43,5.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

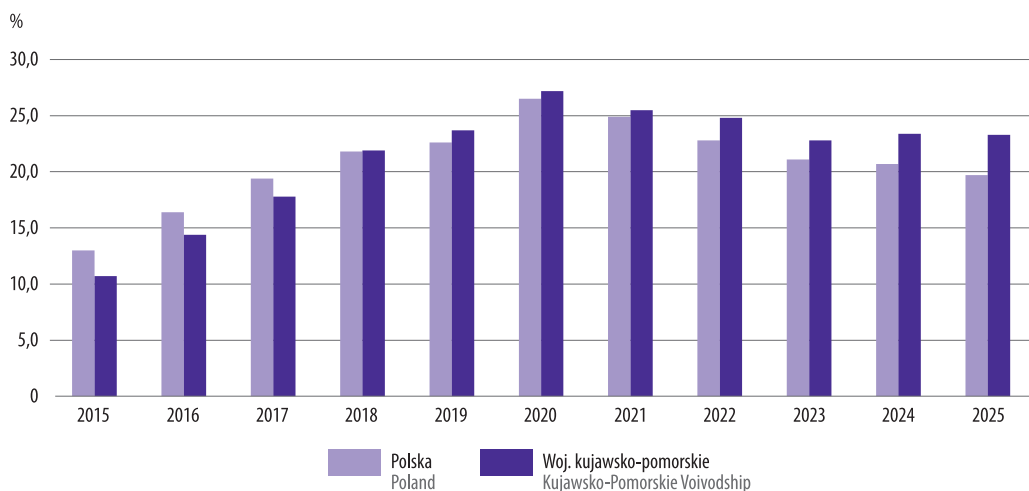
W województwie kujawsko-pomorskim odsetek przedsiębiorstw posiadających dostęp do Internetu był bliski 100%. Zmniejszyła się liczba podmiotów prowadzących sprzedaż elektroniczną i korzystających z otwartych danych publicznych.

Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej. Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2025 r., podobnie jak rok wcześniej, odsetek przedsiębiorstw zlokalizowanych na terenie województwa kujawsko-pomorskiego posiadających dostęp do Internetu był bliski 100% wynosząc 98,3% (w Polsce 98,6%). Było to mniej w odniesieniu do 2024 r. (o 0,3 p. proc.), ale więcej niż w 2015 r. (o 6,2 p. proc.).

Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a

Chart 50. Enterprises with Internet access^a

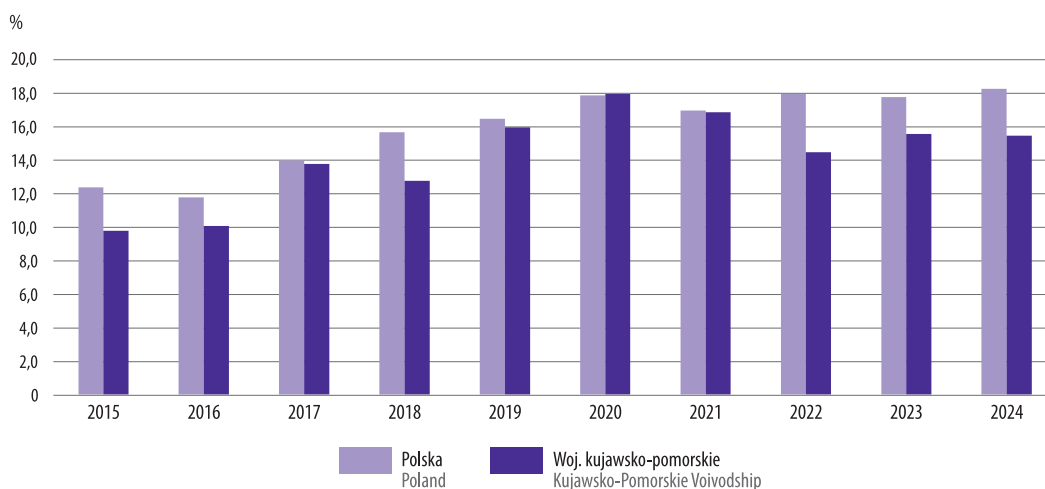
^a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
^a Internet access at a speed of 30–100 Mbit/s.

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W 2024 r. sprzedaż elektroniczną prowadziło 15,5% przedsiębiorstw z województwa kujawsko-pomorskiego. W porównaniu z 2023 r. było to mniej o 0,1 p. proc., natomiast w odniesieniu do 2015 r. odsetek ten wzrósł o 5,7 p. proc. W Polsce natomiast w 2024 r. wskaźnik ten wyniósł 18,3% i był wyższy zarówno w porównaniu z 2023 r., jak i z 2015 r. (odpowiednio o 0,5 p. proc. i o 5,9 p. proc.).

Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe

Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne – dane wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

W 2024 r. z otwartych danych publicznych w celach biznesowych korzystało 15,4% (w Polsce więcej o 2,0 p. proc.) przedsiębiorstw województwa kujawsko-pomorskiego (o 2,7 p. proc. mniej niż w 2023 r.).

Przedsiębiorstwa w 2024 r. w największym stopniu korzystały z otwartych danych publicznych z kategorii gospodarka i finanse (13,2%), a w dalszej kolejności z kategorii dane przestrzenne (7,8%) oraz dotyczących transportu (7,3%).

Odsetek przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych wyniósł w 2024 r. 5,9% (o 2,7 p. proc. więcej niż w 2023 r. oraz o 1,6 p. proc. więcej niż w Polsce).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

Wyniki finansowe brutto i netto przedsiębiorstw niefinansowych w 2025 r., w przeciwieństwie do kraju, były niższe niż przed rokiem. Pogorszyły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe w województwie, a wskaźnik poziomu kosztów był najwyższy od 2015 r. Po dwóch latach z rządu, kiedy notowano spadek przychodów ze sprzedaży na eksport w województwie, w 2025 r. odnotowano ich wzrost. Był on silniejszy niż w kraju.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują Rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), Działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

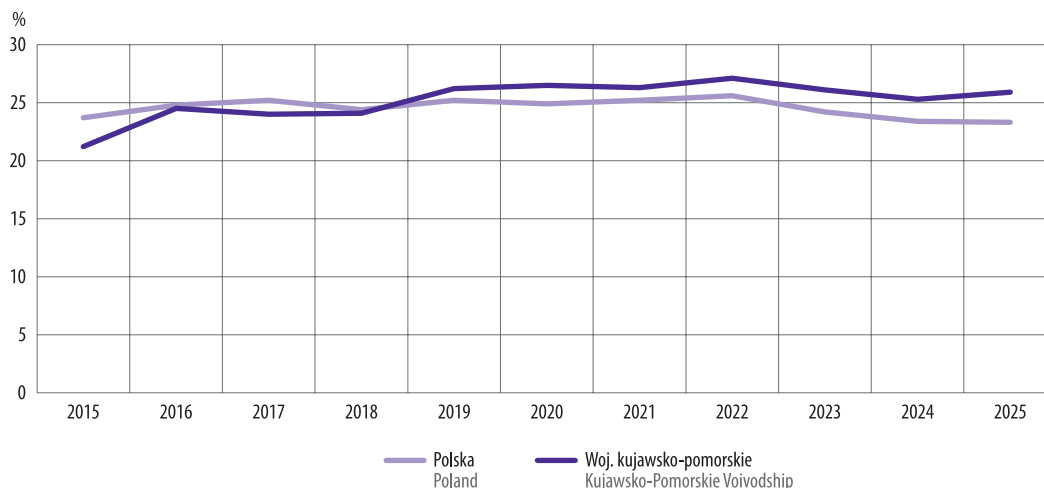
Przychody z całokształtu działalności badanych przedsiębiorstw niefinansowych z województwa kujawsko-pomorskiego w 2025 r. wyniosły 158866,8 mln zł i były wyższe niż przed rokiem o 2,0% (w kraju wyższe o 2,9%) oraz wyższe niż w 2015 r. o 75,8%. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 153928,9 mln zł, tj. zwiększyły się w skali roku o 1,7% (w kraju zwiększyły się o 2,8%) oraz wzrosły o 74,1% w porównaniu z 2015 r. W ujęciu wartościowym spośród wszystkich sekcji PKD największy wzrost tych przychodów, odnotowano w największej z sekcji PKD, tj. w Przetwórstwie przemysłowym. W 2025 r. w odniesieniu do roku poprzedniego przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów w tej sekcji wzrosły o 2266,1 mln zł. Ponadto wzrost wystąpił m.in. w sekcjach Opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 328,1 mln zł więcej niż w 2024 r.) oraz Transport i gospodarka magazynowa (o 327,4 mln zł więcej).

Wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów przeznaczonych na eksport wyniosła 39905,7 mln zł i była o 4,1% większa niż w 2024 r. (w kraju większa o 2,3%). Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów towarów i materiałów ogółem zwiększył się z 25,3% w 2024 r. do 25,9% w 2025 r. (w kraju zmniejszył się z 23,4% do 23,3%). Większą część sprzedaży na eksport stanowiły przychody ze sprzedaży produktów niż na towary i materiały. Ich udział stanowił 83,5% i był mniejszy niż w roku poprzednim o 1,7 p. proc.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport (eksport) obejmują wewnątrzspółnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Wykres 52. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem

Chart 52. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

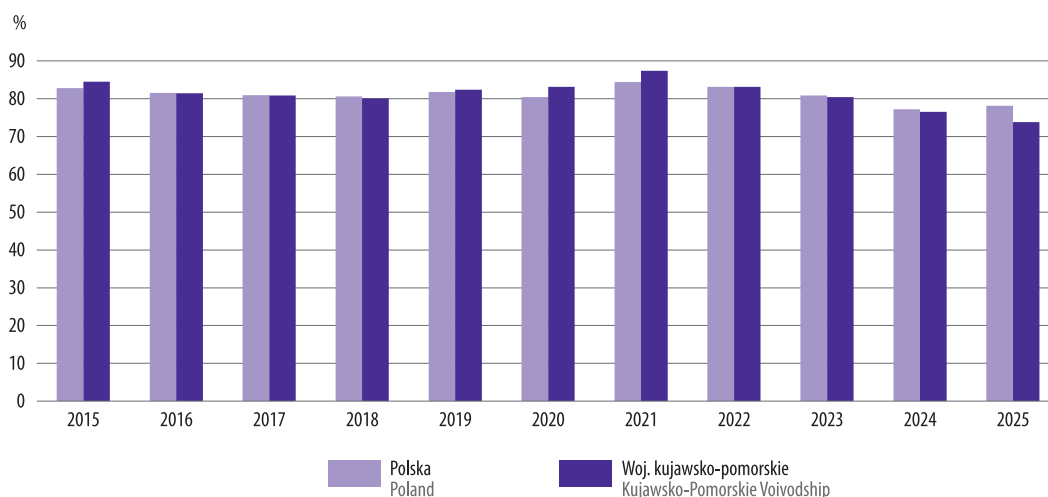
Koszty uzyskania przychodów z całokształtu działalności w 2025 r. wyniosły 152209,0 mln zł i były o 2,3% wyższe od osiągniętych rok wcześniej (w kraju o 2,4% wyższe) i o 76,8% wyższe w porównaniu z 2015 r. W strukturze rodzajowej kosztów zwiększył się w skali roku udział: wynagrodzeń (o 0,7 p. proc. do 17,3%), usług obcych (o 0,6 p. proc. do 20,6%), ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,2 p. proc. do 4,0%) oraz amortyzacji (o 0,1 p. proc. do 4,6%). Zmniejszył się natomiast udział zużycia materiałów i energii (o 1,5 p. proc. do 50,1% w 2025 r.), a także udział podatków i opłat oraz pozostałych kosztów rodzajowych i usług (spadek po 0,1 p. proc., odpowiednio do 1,8% i do 1,6%). Na koszty uzyskania przychodów ogółem wpłynęły przede wszystkim koszty własne sprzedanych produktów oraz wartość sprzedanych towarów i materiałów, które wyniosły łącznie 147429,2 mln zł. Koszty tej działalności były o 1,9% wyższe niż w 2024 r. (w kraju o 2,7% wyższe). W ujęciu wartościowym największy wzrost tych kosztów w skali roku odnotowano w Przetwórstwie przemysłowym (o 2682,0 mln zł), a następnie w Transporcie i gospodarce magazynowej (o 346,4 mln zł), w Opiece zdrowotnej i pomocy społecznej (o 320,2 mln zł więcej). Niższe koszty tej działalności odnotowano natomiast m.in. w Handlu; naprawie pojazdów samochodowych^A (o 404,4 mln zł oraz w Budownictwie (o 256,7 mln zł mniej niż w 2024 r.).

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 6499,8 mln zł i był niższy o 2,0% niż w 2024 r. (w kraju wyższy o 6,7%), ale o 45,3% wyższy niż w 2015 r. Polepszył się wynik na operacjach finansowych (z minus 497,7 mln zł przed rokiem do minus 208,4 mln zł), ale wynik na pozostałej działalności operacyjnej zmalał (z 726,4 mln zł do 366,4 mln zł w 2025 r.). Wynik finansowy brutto był o 2,9% niższy niż przed rokiem (w kraju o 12,4% wyższy) i wyniósł 6657,8 mln zł. Zysk brutto był wyższy o 3,4% (poprzednio niższy o 12,9%), a strata brutto była wyższa o 30,9% (poprzednio wyższa o 39,8%). W wyniku obciążenia podatkiem dochodowym na poziomie 1107,4 mln zł (wobec 1217,6 mln zł przed rokiem) wynik finansowy netto wyniósł 5550,4 mln zł, tj. był o 1,6% niższy niż w 2024 r. (w kraju o 13,5% wyższy). Pogorszenie wyniku finansowego netto odnotowano m.in. w sekcjach: Przetwórstwo przemysłowe (o 475,5 mln zł do 2781,7 mln zł w 2025 r.), Obsługa rynku nieruchomości^A (o 16,6 mln zł do 55,4 mln zł) oraz Zakwaterowanie i gastronomia^A (o 1,8 mln zł do 43,9 mln zł). Największy wzrost wyniku finansowego netto zanotowano w Działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 124,8 mln zł do 238,9 mln zł), a następnie w Budownictwie (o 89,7 mln zł do 375,6 mln zł).

Zysk netto badanych przedsiębiorstw niefinansowych w 2025 r. wyniósł 7573,0 mln zł i był o 5,5% wyższy od uzyskanego w roku poprzednim, a strata netto wyniosła 2022,6 mln zł, tj. zwiększyła się w skali roku o 31,4%. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw niefinansowych wyniósł 73,8% (76,5% w 2024 r.). Natomiast udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej kwocie przychodów z całokształtu działalności wyniósł 78,1% (87,0% poprzednio). W największej sekcji, w Przetwórstwie przemysłowym, zysk netto odnotowało 71,9% przedsiębiorstw tej sekcji (73,5% w roku poprzednim), a udział uzyskanych przez nie przychodów wykazujących zysk netto w przychodach wszystkich podmiotów tej sekcji stanowił 70,1% (rok wcześniej 84,2%).

Wykres 53. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 53. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W 2025 r. odnotowano pogorszenie podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych badanych przedsiębiorstw niefinansowych z województwa kujawsko-pomorskiego. W skali roku wskaźnik poziomu kosztów z całokształtu działalności pogorszył się o 0,2 p. proc. do poziomu 95,8% (w kraju polepszył się o 0,3 p. proc. do 95,4% w 2025 r.). Wskaźnik najbardziej zwiększył się w Pozostajej działalności usługowej (o 9,8 p. proc. do 105,8%), a następnie w Obsłudze rynku nieruchomości^Δ (o 1,4 p. proc. do 95,3%) oraz w Zakwaterowaniu i gastronomii^Δ (o 1,3 p. proc. do 93,4%). Wskaźnik rentowności ze sprzedaży obniżył się o 0,2 p. proc. do 4,2% w 2025 r. (w kraju zwiększył się o 0,2 p. proc. do 4,6%). Wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto zmniejszyły się, odpowiednio o 0,2 p. proc. do 4,2% i o 0,1 p. proc. do 3,5% (w kraju wzrosły po 0,3 p. proc. odpowiednio do 4,6% i do 3,7%).

Najbardziej opłacalnym rodzajem działalności w badanym okresie była sekcja Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wskaźnik rentowności obrotu netto wyniósł 13,3%), a następnie sekcje: Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ (7,5%), Budownictwo (5,9%) oraz Zakwaterowanie i gastronomia^Δ (5,8%). Pogorszenie wskaźnika rentowności obrotu netto w stosunku do 2024 r. odnotowano w Pozostajej działalności usługowej (o 9,4 p. proc. do minus 6,4% w 2025 r.), a następnie w Zakwaterowaniu i gastronomii^Δ (o 1,5 p. proc.), w Obsłudze rynku nieruchomości^Δ (o 1,3 p. proc. do 3,8%) oraz w Przetwórstwie przemysłowym (o 0,8 p. proc. do 3,5%). Wzrost wskaźnika w ujęciu rocznym wystąpił m.in. w Działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej (o 6,9 p. proc.), w Dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji^Δ (o 3,7 p. proc.), w Wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ (o 2,4 p. proc. do 3,8%).

W odniesieniu do 2024 r. wskaźniki płynności finansowej I i II stopnia były niższe po 1,2 p. proc. (w kraju wyższe odpowiednio o 4,3 p. proc. i o 1,5 p. proc.).

Analizując lata 2015–2025, najwyższy wskaźnik poziomu kosztów w województwie wystąpił w ostatnim badanym roku – 95,8% (w kraju wyniósł 95,7% i wystąpił w 2015 r. i w 2024 r.), a najniższy w 2021 r. – 92,3% (w Polsce również najniższy był w 2021 r., wskaźnik na poziomie 93,3%). W 2021 r. wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto zarówno w województwie, jak i w kraju były najwyższe i w kolejnych latach malały (w kraju odnotowano ich wzrost tylko w ostatnim badanym roku). Od 10 lat wskaźniki płynności finansowej (I i II stopnia) są niższe dla województwa niż dla kraju.

Tablica 35. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 35. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,3	94,0	95,6	95,8	95,4
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	5,1	5,8	4,4	4,2	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	4,7	6,0	4,4	4,2	4,6
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	3,8	5,0	3,6	3,5	3,7
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	33,4	33,4	37,9	36,7	48,9
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	91,3	98,0	93,0	91,8	109,0

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw na koniec grudnia 2025 r. wyniosła 63568,5 mln zł i była o 7,6% wyższa niż w końcu grudnia 2024 r., przy czym wzrosła wartość: krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych – o 64,6%, należności krótkoterminowych – o 7,2%, zapasów – o 5,1% oraz wartość inwestycji krótkoterminowych – o 4,1%.

W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się w skali roku wyłącznie udział krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (z 3,4% do 5,2% na koniec grudnia 2025 r.). Natomiast zmalał w skali roku udział zapasów w aktywach obrotowych (z 37,3% do 36,5%), inwestycji krótkoterminowych (z 24,1% do 23,3%) oraz udział należności krótkoterminowych (z 35,2% do 35,0%).

W strukturze zapasów wzrósł w skali roku udział towarów (z 35,9% do 37,6% na koniec grudnia 2025 r.), natomiast zmalał udział: materiałów (z 30,4% do 29,0%), produktów gotowych (z 20,6% do 19,2%), półproduktów i produktów w toku (z 10,5% do 10,0%).

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) w końcu grudnia 2025 r. wyniosły 52087,7 mln zł i były o 6,4% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 22,4% ogółu zobowiązań (wobec 23,1% w grudniu 2024 r.). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 11662,1 mln zł i była o 3,1% wyższa niż rok wcześniej. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 40425,5 mln zł i w skali roku zwiększyły się o 7,3%, w tym wzrosły zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych tytułów publicznoprawnych – o 14,9% oraz z tytułu dostaw i usług – o 8,9%. Zmalały natomiast zobowiązania z tytułu kredytów bankowych i pożyczek – o 6,0%.

Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu w końcu grudnia 2025 r. ukształtowała się na poziomie 108,2%, tj. wyższym niż w tym samym czasie 2024 r. (105,1%). W porównaniu z 2024 r. cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług zwiększył się o 4 dni do 47 dni, a cykl rotacji zapasów zwiększył się o 2 dni do 54 dni w 2025 r. Podobnie cykl rotacji należności krótkoterminowych z tytułu dostaw i usług zwiększył się o 2 dni do 43 dni.

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

Nakłady inwestycyjne poniesione przez przedsiębiorstwa z województwa kujawsko-pomorskiego w 2025 r. były wyższe niż przed rokiem o 10,1%. Największy ich wzrost dotyczył sekcji Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ (o 21,4%). Liczba inwestycji rozpoczętych zmniejszyła się w skali roku o 8,4%, a wartość kosztorysowa zmniejszyła się o 19,1%.

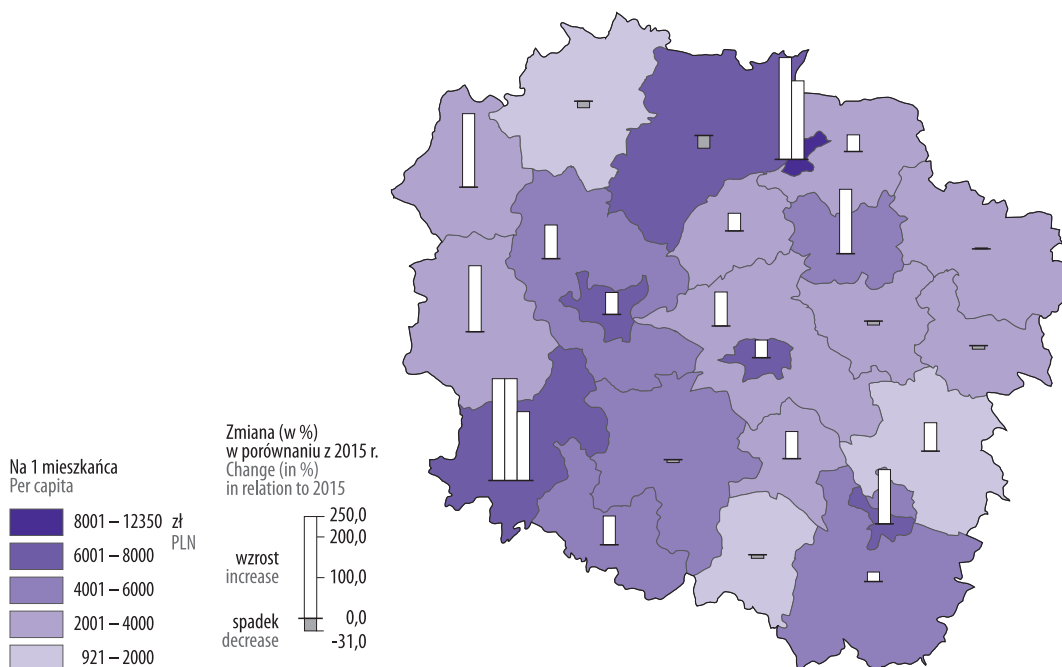
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2024 r. nakłady inwestycyjne poniesione w województwie kujawsko-pomorskim przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosły 10650,3 mln zł, tj. były o 2,2% niższe niż w roku poprzednim i o 44,8% wyższe niż w 2015 r. (w kraju odpowiednio niższe o 6,3% i wyższe o 57,9%). Udział poniesionych nakładów w województwie na tle kraju w latach 2015–2024 oscylował między 3,4% a 4,4%, przy czym w 2024 r. wyniósł 4,0%, tj. o 0,1 p. proc. więcej niż w roku poprzednim. Biorąc pod uwagę strukturę poniesionych nakładów inwestycyjnych w województwie według sekcji, najwięcej nakładów poniosły przedsiębiorstwa z sekcji Przetwórstwo przemysłowe. Ich udział w inwestycjach ogółem w 2024 r. w województwie wyniósł 42,1% (o 1,3 p. proc. więcej niż w roku poprzednim, ale o 5,9 p. proc. mniej niż w 2015 r.).

Wartość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2024 r. wyniosła w województwie 5351 zł, tj. była o 1675 zł niższa niż średnio w kraju. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących najwięcej zainwestowano w Grudziądzu (12350 zł na 1 mieszkańca, poprzednio 12716 zł). Najniższą wartość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie tucholskim (921 zł, poprzednio 2897 zł).

Mapa 42. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2024 r. (ceny bieżące)
 Map 42. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2024 (current prices)

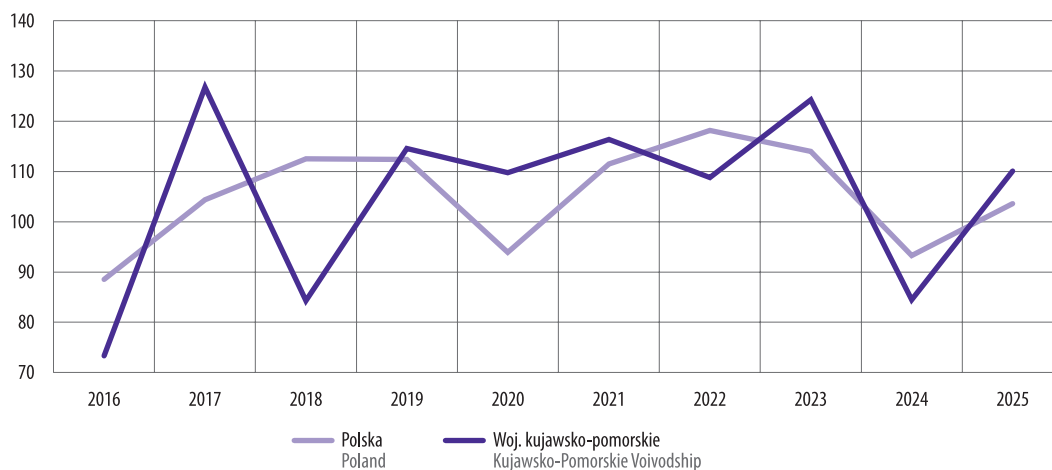

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
 a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01⁵⁾; dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Wykres 54. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
Rok poprzedni=100

Chart 54. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)
 Previous year=100

21 Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują Rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); Działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych..

Wartość nakładów inwestycyjnych poniesionych w 2025 r. przez przedsiębiorstwa niefinansowe powyżej 49 pracujących, mające siedzibę na terenie województwa, wyniosła 5901,7 mln zł (w cenach bieżących). Oznacza to wzrost o 10,1% w stosunku do roku poprzedniego. W kraju wartość nakładów inwestycyjnych zwiększyła się w mniejszym stopniu niż w województwie, bo o 3,6%.

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadzenia wieloletnie oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tablica 36. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)

Table 36. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Ogółem: w milionach złotych Total: in million PLN	4089,4	4029,0	5359,4	5901,7
Polska=100 Poland=100	3,0	2,7	2,6	2,7
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	30,2	40,3	29,6	29,9
zakupy purchases	68,7	59,5	69,8	67,7
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	59,1	52,6	56,7	54,4
środków transportu transport equipment	9,5	6,9	13,1	13,3

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych, na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia wydatkowano 3212,2 mln zł (o 5,8% więcej niż rok wcześniej), na budynki i budowle – 1767,3 mln zł (o 11,3% więcej), a na środki transportu – 783,4 mln zł (o 11,4% więcej). Zakupy inwestycyjne osiągnęły wartość 3995,5 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyły się o 6,8%, natomiast udział w nakładach ogółem (67,7%) zmniejszył się w skali roku o 2,1 p. proc.

Wzrost nakładów inwestycyjnych w stosunku do analogicznego okresu 2024 r. wystąpił m.in. w sekcjach: Handel; naprawa pojazdów samochodowych^Δ (o 21,4%), Obsługa rynku nieruchomości^Δ (o 2,8%), Transport i gospodarka magazynowa (o 1,4%). Spadek nakładów inwestycyjnych w skali roku odnotowano m.in. w sekcjach: Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ (o 9,7%), Przetwórstwo przemysłowe (o 8,0%) oraz Budownictwo (o 1,7%).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim inwestorzy rozpoczęli realizację 1,4 tys. nowych inwestycji (o 8,4% mniej niż w roku poprzednim) o łącznej wartości kosztorysowej 1202,1 mln zł (spadek o 19,1%). W kraju w omawianym okresie liczba inwestycji rozpoczętych zmniejszyła się o 2,2%, a wartość kosztorysowa wzrosła o 9,8%. Na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych w województwie przypadało 37,0% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji rozpoczętych (przed rokiem 44,7%). W kraju udział wyniósł 52,5% (43,2% w 2024 r.). W województwie wartość inwestycji rozpoczętych w 2025 r. najbardziej zmalała w skali roku w sekcji Przetwórstwo przemysłowe (o 44,8%), a następnie w sekcji Transport i gospodarka magazynowa (o 10,4%). Wzrost wartości kosztorysowej w odniesieniu do analogicznego okresu 2024 r. odnotowano m.in. w sekcjach: Budownictwo (o 71,1%), Dostawa wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacja^A (o 60,3%), Obsługa rynku nieruchomości^A (o 32,2%) oraz Handel; naprawa pojazdów samochodowych^A (o 25,8%).

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się produkcja zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, ziemniaków, buraków cukrowych oraz rzepaku i rzepiku. Według danych z czerwca 2025 r. w odniesieniu do analogicznego okresu poprzedniego roku zmniejszyło się pogłowie trzody chlewnej i bydła, ale zwiększyło się pogłowie owiec. W 2025 r. w odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano w skupie wzrost cen żywca wołowego i drobiowego oraz mleka i żyta, natomiast spadły ceny żywca wieprzowego, pszenicy i ziemniaków jadalnych.

W województwie kujawsko-pomorskim powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2025 r. wyniosła 428,5 tys. ha i była o 1,7% mniejsza niż w roku poprzednim oraz o 18,9% mniejsza w porównaniu z notowaną w 2015 r. Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2025 r. osiągnęły poziom 54,0 dt z 1 ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w roku poprzednim i w porównaniu z 2015 r., odpowiednio o 5,5% i o 40,6%. W odniesieniu do średnich plonów w kraju uzyskanych w 2025 r. były o 11,1% wyższe. W omawianym roku zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w województwie oszacowano na 2314,0 tys. ton, czyli więcej niż przed rokiem oraz w 2015 r., odpowiednio o 3,6% oraz o 14,1%.

Powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku w 2025 r. wynosiła 100,0 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 8,7%, ale w porównaniu do 2015 r. zmniejszyła się o 14,8%. W omawianym roku plony wyniosły 32,6 dt z ha i osiągnęły poziom o 1,5% niższy niż średnie plony tej uprawy w kraju. W porównaniu z plonami uzyskanymi rok wcześniej zmniejszyły się o 6,1%, a w porównaniu z 2015 r. wzrosły o 14,0%. Zbiory rzepaku i rzepiku w województwie w omawianym roku oszacowano na 325,5 tys. ton i były wyższe od uzyskanych w 2024 r. o 2,0%, ale niższe niż w 2015 r. o 3,0%.

Uprawa ziemniaków w 2025 r. była prowadzona na obszarze 22,7 tys. ha, czyli o 27,6% większym niż rok wcześniej. W omawianym roku z 1 ha zebrano 325,0 dt ziemniaków, czyli o 3,2% więcej niż w poprzednim roku i o 29,5% więcej niż w 2015 r. Uzyskane w województwie kujawsko-pomorskim plony były o 0,6% niższe niż średnie plony tej uprawy w Polsce. Produkcja ziemniaków w województwie w 2025 r. wyniosła 737,1 tys. ton i była wyższa niż w 2024 r. i 2015 r., odpowiednio o 31,8% i o 72,5%.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2025 r. wyniosła 55,4 tys. ha. Była mniejsza o 6,5% niż w roku poprzednim, ale większa o 49,2% niż w 2015 r. Plony tej uprawy osiągnęły poziom 717 dt z ha i zwiększyły się w stosunku do uzyskanych w 2024 r. i 2015 r. odpowiednio o 14,2% i o 51,9%. Uzyskane plony w porównaniu ze średnimi w kraju były o 0,3% niższe. Zbiory buraków cukrowych w województwie w 2025 r. oszacowano na 3968,1 tys. ton. Były one wyższe o 6,7% od uzyskanych w 2024 r. i o 126,7% wyższe od uzyskanych w 2015 r.

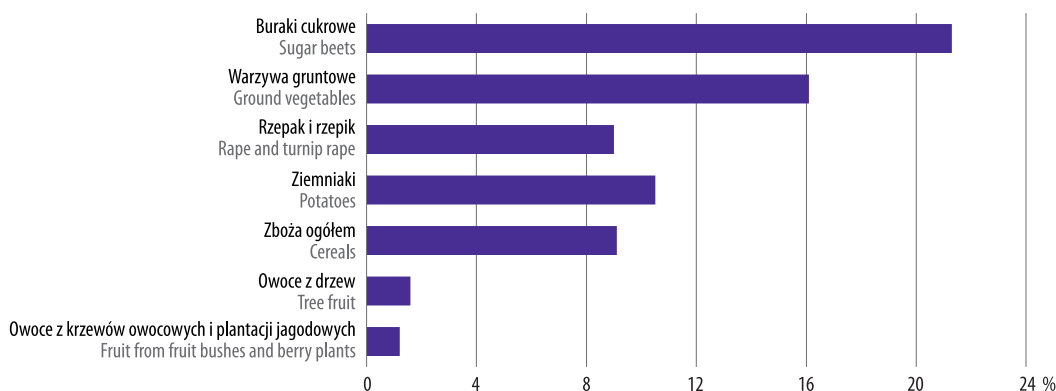
Tablica 37. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 37. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	39,6	54,4	56,8	59,8	53,9
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	38,4	49,6	51,2	54,0	48,6
w tym: of which:					
pszenica wheat	45,4	57,4	56,8	59,3	55,9
żyto rye	27,0	35,7	39,8	42,1	38,2
jęczmień barley	32,0	44,0	46,1	49,6	48,2
owies oats	27,1	37,3	35,1	36,3	34,9
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	28,6	33,3	34,7	32,6	33,1
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	251*	337	315	325	327
Buraki cukrowe Sugar beets	472	647	628	717	719

a Bez ogrodów przydomowych.
a Excluding kitchen gardens.

Wykres 55. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnicych w 2025 r.

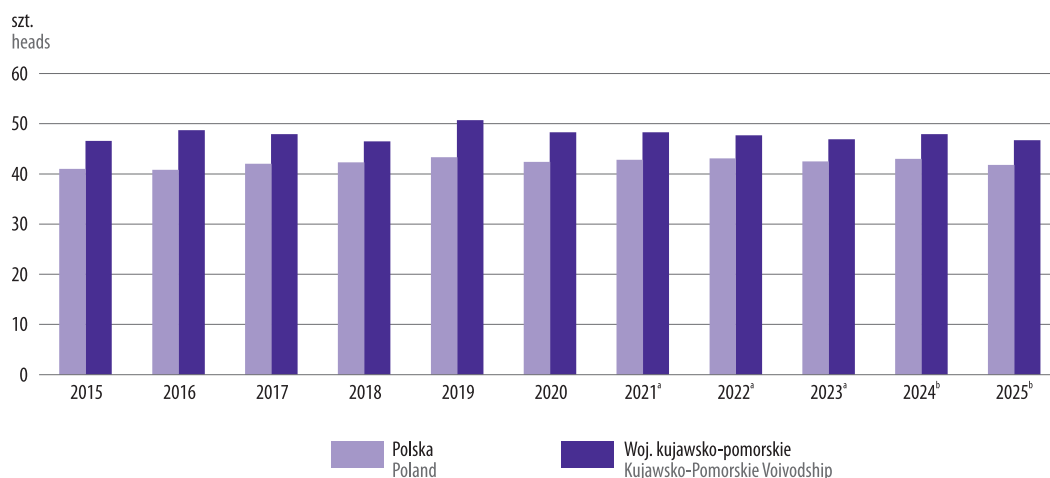
Chart 55. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2025

Pogłowie bydła w województwie kujawsko-pomorskim według stanu na 1 czerwca 2025 r. liczyło 484,8 tys. sztuk, co stanowiło 7,9% ogólnego pogłowia w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim liczebność stada spadła o 2,5% (w Polsce spadek o 3,0%). W skali roku obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w województwie zmniejszyła się o 1,2 szt. i wyniosła 46,7 szt., a w kraju przy takim samym spadku obsady osiągnęła wartość 41,8 szt. na 100 ha. W czerwcu 2025 r. w ogólnym pogłowie bydła krowy stanowiły 28,7%, w tym 95,9% to krowy mleczne (dla Polski udziały te wyniosły odpowiednio 35,1% i 93,1%).

**Wykres 56. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych
Stan na 1 czerwca**

Chart 56. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

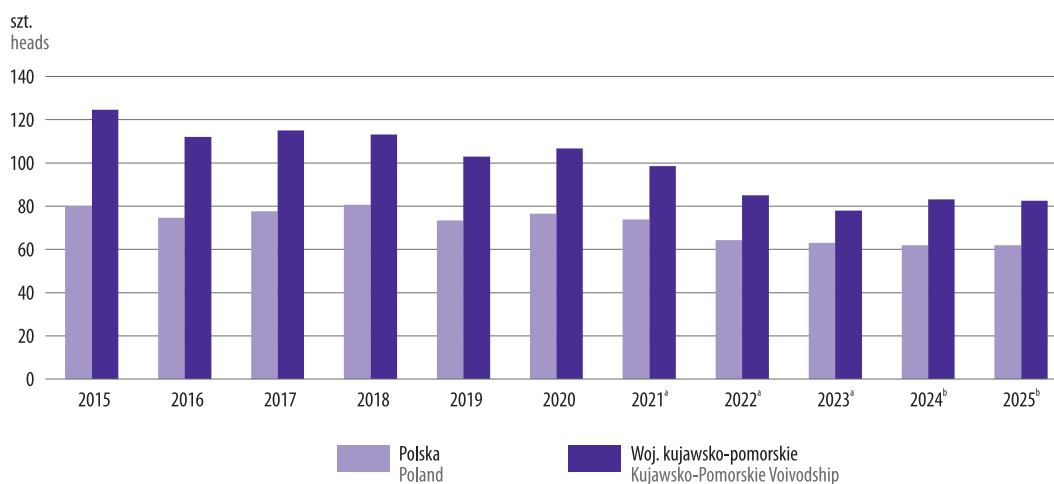

a Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich dla lat 2021, 2022 i 2023 przyjęto powierzchnię użytków rolnych wg stanu na 1 czerwca 2020 r.
b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich dla 2024 i 2025 r. przyjęto dane z badania IFS (R-SGR) 2023.
a The area of agricultural land as at 1 June 2020 was used as the basis for the livestock head counts for 2021, 2022 and 2023. b The data of the Integrated Farm Statistics Survey (R-SGR) 2023 was used as the basis for the livestock head counts for 2024 and 2025.

Udział krów mlecznych w stadzie bydła w 2025 r. osiągnął poziom niższy niż w poprzednim roku i wyniósł 27,5%. W produkcji bydła nadal dominował kierunek mleczny.

**Wykres 57. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych
Stan na 1 czerwca**

Chart 57. Pigs density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich dla lat 2021, 2022 i 2023 przyjęto powierzchnię użytków rolnych wg stanu na 1 czerwca 2020 r.
b Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich dla 2024 i 2025 r. przyjęto dane z badania IFS (R-SGR) 2023.
a The area of agricultural land as at 1 June 2020 was used as the basis for the livestock head counts for 2021, 2022 and 2023. b The data of the Integrated Farm Statistics Survey (R-SGR) 2023 was used as the basis for the livestock head counts for 2024 and 2025.

Według danych z czerwca 2025 r., pogłowie trzody chlewnej w województwie ukształtowało się na poziomie 856,8 tys. sztuk (w tym 61,1 tys. szt., tj. 7,1% stanowiły lochy). Udział województwa w ogólnokrajowym pogłowie świń wyniósł 9,4%. W skali roku odnotowano spadek obsady trzody na 100 ha użytków rolnych w województwie kujawsko-pomorskim o 0,6 szt. do poziomu 82,5 szt., a w kraju liczebność obsady nie zmieniła się pozostając na poziomie 62,0 szt.

Pogłowie owiec w analizowanym roku w województwie liczyło 11,6 tys. sztuk, co stanowiło 4,0% pogłowia krajowego. W porównaniu z poprzednim rokiem jego stan zwiększył się o 3,4% (w Polsce odnotowano spadek o 2,3%). W odniesieniu do czerwca 2015 r. pogłowie owiec w województwie zwiększyło się o 51,0% (w kraju wzrosło o 28,2%).

W skali roku odnotowano brak zmiany obsad owiec na 100 ha użytków rolnych zarówno w województwie kujawsko-pomorskim, jak i w Polsce, które pozostały na poziomie odpowiednio 1,1 i 2,0 sztuk na 100 ha.

W 2025 r. skupiono 1054,7 tys. ton ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowiło 11,8% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku poprzedniego i 2015 r. skup był wyższy odpowiednio o 13,3% i o 12,4% (w kraju zanotowano spadek o 1,6% w odniesieniu do 2024 r., oraz spadek o 8,9% w odniesieniu do 2015 r.). W omawianym roku w województwie skupiono 887,5 tys. ton pszenicy (13,9% skupu krajowego), tj. o 12,2% więcej niż w poprzednim roku (w kraju mniej o 0,4%) oraz o 19,9% więcej niż w 2015 r. (w Polsce mniej o 5,3%). Skup żyta wyniósł 40,7 tys. ton, co stanowiło 7,1% skupu krajowego. W województwie skupiono o 18,3% więcej żyta niż w 2024 r., ale o 35,1% mniej niż w 2015 r. (w kraju mniej o 10,7% niż w 2024 r. i o 34,3% mniej niż w 2015 r.).

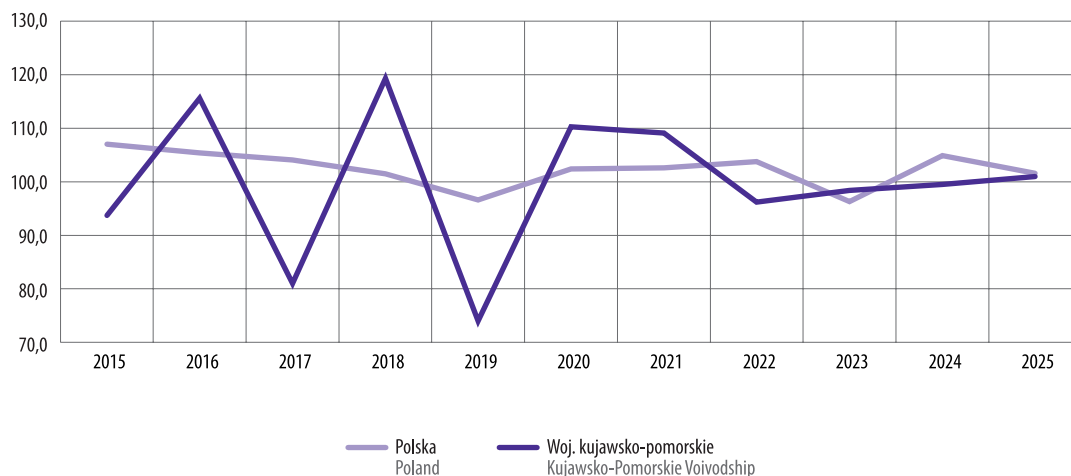
Skup ziemniaków w 2025 r. ukształtował się na poziomie 379,0 tys. ton, co stanowiło 17,0% ogólnego skupu w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim w województwie skupiono o 9,9% więcej ziemniaków, a w stosunku do 2015 r. był to wzrost o 138,3%. W kraju skupiono o 12,0% ziemniaków więcej niż w 2024 r. oraz o 45,5% więcej w stosunku do 2015 r. W odniesieniu do 2024 r. zmniejszył się udział ziemniaków jadalnych w ziemniakach skupionych w województwie ogółem (spadek z 32,8% w 2024 r. na 19,3% udziału w 2025 r.).

W 2025 r. skupiono 3529,7 tys. ton buraków cukrowych (20,4% skupu krajowego), tj. o 4,0% mniej niż w 2024 r., ale o 86,6% więcej niż w 2015 r. Dla Polski było to mniej o 7,0% w stosunku do 2024 r., ale w odniesieniu do 2015 r. więcej o 61,6%.

W 2025 r. skup żywca wieprzowego (w wadze żywej) wyniósł 187,0 tys. ton (7,7% skupu krajowego), tj. o 2,0% mniej niż w roku poprzednim i o 27,2% mniej niż w 2015 r. W kraju skupiono o 5,1% żywca wieprzowego więcej niż w roku poprzednim, a także o 8,4% więcej niż w 2015 r. Skup żywca wołowego ukształtował się na poziomie 48,7 tys. ton (6,8% skupu krajowego) i był o 12,8% mniejszy niż przed rokiem i o 27,0% mniejszy niż w 2015 r. W Polsce zmałał o 5,9% w stosunku do 2024 r. i spadł o 14,4% do 2015 r. Żywca drobiowego skupiono 207,0 tys. ton, czyli o 7,9% więcej niż w roku poprzednim i o 44,5% więcej w porównaniu z 2015 r. Stanowiło to 5,4% skupu krajowego, który w odniesieniu do 2024 r. wzrósł o 1,0%, a w odniesieniu do 2015 r. wzrósł o 42,3%.

Wykres 58. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)
Rok poprzedni=100

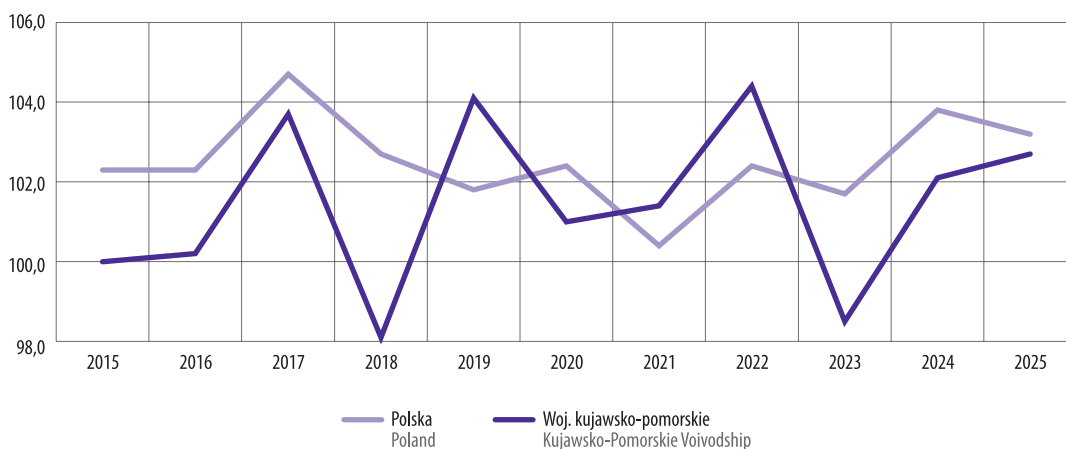
Chart 58. Indices of procurement of total animals for slaughter (in live weight)
 Previous year=100

W 2025 r. skup mleka krowiego wyniósł 917,2 mln litrów (co stanowiło 6,8% ogółu mleka skupionego w kraju) i był na wyższym poziomie w porównaniu z 2024 r. o 2,7% i na wyższym niż w 2015 r. o 17,3% (w skali kraju zanotowano wzrost odpowiednio o 3,2% i o 28,3%).

Wykres 59. Dynamika skupu mleka
Rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of procurement of cows' milk
 Previous year=100

Średnia cena skupu pszenicy w województwie w 2025 r. wyniosła 82,80 zł za 1 dt (w kraju – 81,72 zł) i była o 1,8% niższa niż przed rokiem, natomiast o 19,7% wyższa niż w 2015 r.

W analizowanym roku cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 63,17 zł za dt (w kraju – 64,79 zł), tj. o 11,5% wyższym w porównaniu z zanotowanym w 2024 r. oraz o 19,6% wyższym niż w 2015 r.

W 2025 r. cena ziemniaków jadalnych w skupie wyniosła 82,68 zł za dt (w kraju – 92,26 zł), tj. mniej niż przed rokiem o 30,8%, ale więcej niż w 2015 r. o 49,0%.

W województwie kujawsko-pomorskim w omawianym roku cena skupu 1 kg żywca wołowego wyniosła 13,12 zł (w kraju – 13,54 zł), tj. wzrosła w stosunku do uzyskanej w poprzednim roku o 20,3% oraz wzrosła w odniesieniu do 2015 r. o 112,0%.

Cena żywca wieprzowego w skupie osiągnęła wartość 6,41 zł za kg (w kraju – 6,31 zł) i była niższa niż przed rokiem o 11,5%, natomiast w odniesieniu do 2015 r. była wyższa o 46,4%.

W 2025 r. cena skupu drobiu rzeźnego osiągnęła poziom 6,05 zł za kg (w kraju – 6,26 zł) i była wyższa zarówno w porównaniu z zanotowaną w poprzednim roku jak i w 2015 r., odpowiednio o 17,7% i o 57,7%.

Za 1 litr mleka w omawianym roku płacono 2,14 zł (w kraju – średnio 2,22 zł/l), tj. o 5,8% więcej niż przed rokiem i o 100,9% więcej niż w 2015 r.

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W 2025 r. średnia cena pszenicy na targowiskach wynosiła 112,45 zł za dt (w kraju – 111,09 zł), tj. o więcej o 9,7% w porównaniu z 2024 r. oraz o 53,3% więcej względem 2015 r.

Targowiskowa cena żyta wyniosły 80,99 zł za dt (w kraju – 86,34 zł), tj. wzrosła zarówno w stosunku do uzyskanej w 2024 r. oraz w odniesieniu do 2015 r., odpowiednio o 9,5% i o 54,7%.

W województwie kujawsko-pomorskim w omawianym roku cena skupu 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) na targowiskach wyniosła 202,30 zł (w kraju – 197,70 zł). Było to mniej w stosunku do ubiegłego roku o 15,6%, ale ponad 2-krotnie więcej niż w 2015 r. (o 129,3%).

W 2024 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost produkcji globalnej o 11,1%, o czym zadecydowała o 14,6% niższa produkcja zwierzęca i o 8,3% wyższa produkcja roślinna. W analizowanym roku udział województwa kujawsko-pomorskiego w ogólnokrajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 8,0%, w produkcji roślinnej ukształtował się na poziomie 9,5%, natomiast w produkcji zwierzęcej – 6,7%.

W 2024 r. w wartości końcowej produkcji rolniczej w województwie kujawsko-pomorskim 48,0% stanowiła produkcja roślinna, a na produkcję zwierzęcą przypadało 52,0%. W analizowanym roku w towarowej produkcji rolniczej wartość produkcji roślinnej wyniosła 46,7%, a zwierzęcej 53,3%.

W 2024 r. udział naszego województwa w ogólnokrajowej produkcji końcowej wyniósł 8,0% oraz w produkcji towarowej również 8,0%. W obu przypadkach odnotowano spadek udziałów w skali roku, odpowiednio o 0,2 p. proc. i o 0,4 p. proc.

Przemysł Industry

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim produkcja sprzedana przemysłu przypadająca na 1 mieszkańca zmniejszyła się (w cenach bieżących) w porównaniu z rokiem poprzednim. Województwo pod względem produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca znalazło się na 10. miejscu w Polsce. Największą wartość produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie świeckim. W 2024 r. najwyższy udział produkcji sprzedanej przemysłu w odniesieniu do produkcji notowanej w województwie wystąpił w mieście na prawach powiatu Bydgoszcz.

W 2025 r. produkcja sprzedana przemysłu była wyższa niż w 2024 r. W skali roku zwiększyła się wydajność pracy w Przemysle, przy jednoczesnym zmniejszeniu się przeciętnego zatrudnienia.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu dotyczą** działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w Przemysle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim produkcja sprzedana przemysłu dla 1,8 tys. podmiotów gospodarczych wyniosła (w cenach bieżących) 84318,8 mln zł. Oznacza to wzrost (w cenach stałych 2021) w skali roku o 1,9%, a w odniesieniu do 2021 r. wzrost o 6,1%. Udział produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w województwie w skali kraju wyniósł 3,8% (tyle samo co rok wcześniej). Pod względem udziału w produkcji krajowej, województwo kujawsko-pomorskie znalazło się na 8. miejscu w rankingu województw.

W przekroju powiatów i miast na prawach powiatu w 2024 r. największy udział w produkcji sprzedanej przemysłu województwa kujawsko-pomorskiego miało miasto Bydgoszcz (18,7% udziału w województwie). Udziały w odniesieniu do produkcji wojewódzkiej przekraczające 10,0% odnotowano ponadto w mieście Toruniu oraz w powiecie inowrocławskim. Największy wzrost udziału w produkcji sprzedanej przemysłu województwa w stosunku do 2023 r. odnotowano w mieście Bydgoszczy (o 0,9 p. proc.). Największy spadek udziału wystąpił w powiecie inowrocławskim (o 0,8 p. proc.), a następnie w mieście Toruniu (o 0,6 p. proc.).

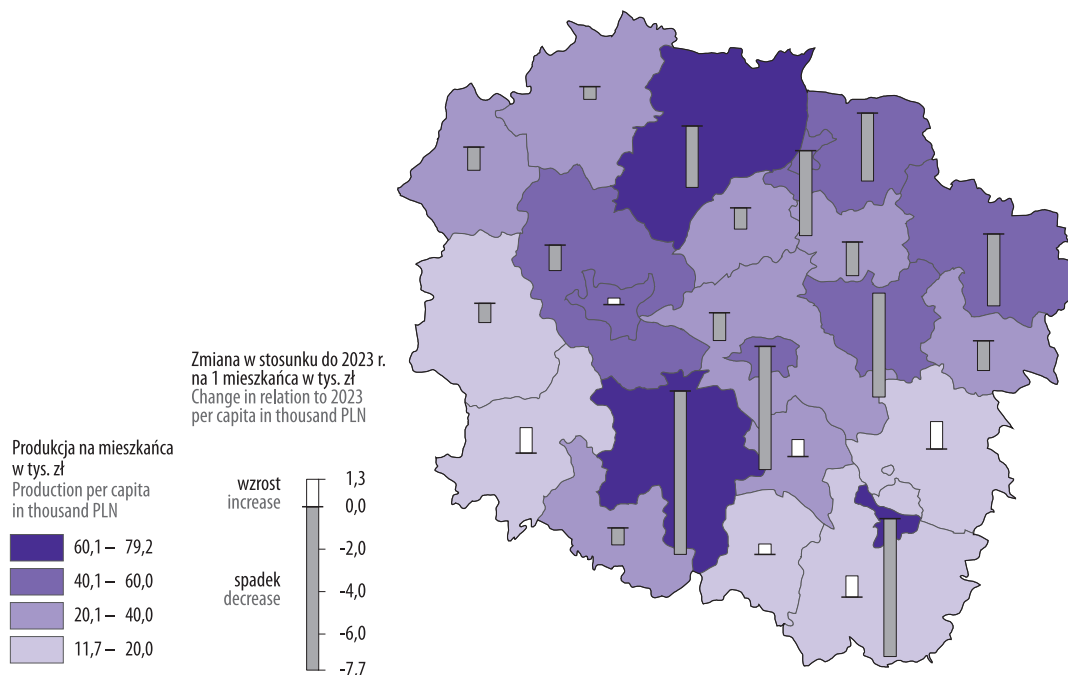
W województwie kujawsko-pomorskim produkcja sprzedana przemysłu przypadająca na 1 mieszkańca osiągnięta w 2024 r. wyniosła 42364 zł, co stanowiło 71,8% produkcji krajowej (przed rokiem 71,1%). Produkcja przemysłowa na 1 mieszkańca zmniejszyła się (w cenach bieżących) w porównaniu z 2023 r. o 5,0% (w kraju zmniejszyła się o 5,9%). Województwo kujawsko-pomorskie pod względem produkcji sprzedanej przemysłu przypadającej na 1 mieszkańca znalazło się na 10. miejscu w rankingu województw.

W przekroju powiatów największą wartość produkcji sprzedanej przemysłu na 1 mieszkańca osiągniętą w 2024 r. odnotowano w powiecie świeckim (79169 zł na 1 mieszkańca, tj. o 86,9% więcej niż przeciętnie w województwie kujawsko-pomorskim na 1 mieszkańca, ale mniej niż w roku poprzednim o 3,5%).

Ponadto produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca większa niż w województwie wystąpiła m.in. w mieście Włocławku (78221 zł na 1 mieszkańca) oraz w powiecie inowrocławskim (60244 zł na 1 mieszkańca). Najniższa wartość wystąpiła w powiecie radziejowskim (11746 zł produkcji sprzedanej przemysłu przypadło na 1 mieszkańca), a następnie w powiatach nakielskim (12554 zł na 1 mieszkańca) i żnińskim (13291 zł na 1 mieszkańca).

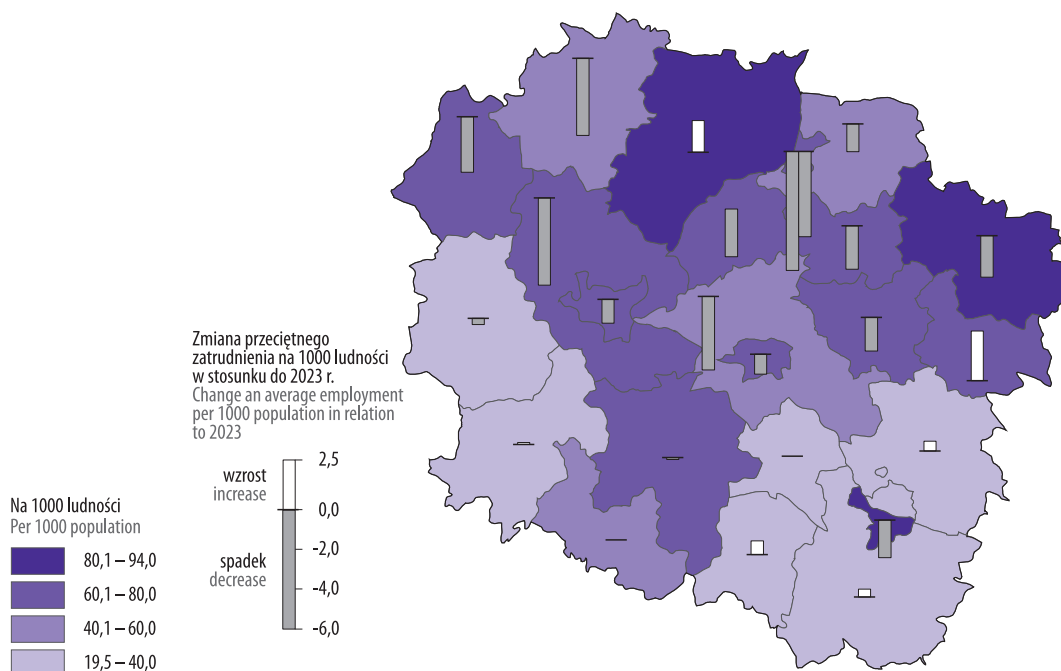
Mapa 43. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2024 r.

Map 43. Sold production of industry (current prices) in 2024 r.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. przeciętne zatrudnienie wyniosło 128,3 tys. osób i w porównaniu z poprzednim rokiem zmalało o 2,9%. Najwyższe przeciętne zatrudnienie w Przemysle wystąpiło w Bydgoszczy (19,4% udziału w województwie, tj. tyle samo co rok wcześniej). W 2024 r. przeciętne zatrudnienie w województwie kujawsko-pomorskim w przeliczeniu na 1000 ludności wyniosło 64,5 (w 2023 r. 66,0). Najwyższy wskaźnik wystąpił w mieście Włocławku (94,0, w porównaniu z 2023 r. spadek o 1,9), a następnie w powiecie brodnickim (90,7, spadek o 2,1). Największy spadek przeciętnego zatrudnienia na 1000 ludności odnotowano w mieście Grudziądzu (spadek o 10,3, tj. do 79,4 w 2024 r.), natomiast największy wzrost w powiecie rypińskim (o 2,5 do 75,1).

Mapa 44. Przeciętne zatrudnienie w Przemśle w 2024 r.
Map 44. Average employment in Industry in 2024

Miarę efektywności produkcji przemysłowej stanowi wydajność pracy, mierzona wartością produkcji sprzedanej w Przemśle na 1 zatrudnionego, która w województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. zmniejszyła się w skali roku o 18,0 tys. zł i wyniosła 657,2 tys. zł. Analizując sytuację na niższym poziomie podziału terytorialnego, najwyższą wydajność pracy w Przemśle zaobserwowano w powiecie świeckim (985,5 tys. zł). Poza tym wydajność pracy wyższa niż średnio w województwie wystąpiła w powiatach grudziądzkim, inowrocławskim i aleksandrowskim oraz w miastach na prawach powiatu: Włocławku, Toruniu i Grudziądzu. Największy spadek wydajności pracy w porównaniu z 2023 r. odnotowano w powiecie inowrocławskim (o 105,9 tys. zł na 1 zatrudnionego). Natomiast wzrosty wydajności w analizowanym okresie wystąpiły m.in. w powiatach znińskim i lipnowskim oraz w mieście Grudziądzu (wzrost powyżej 30,0 tys. zł na 1 zatrudnionego).

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w Przemśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

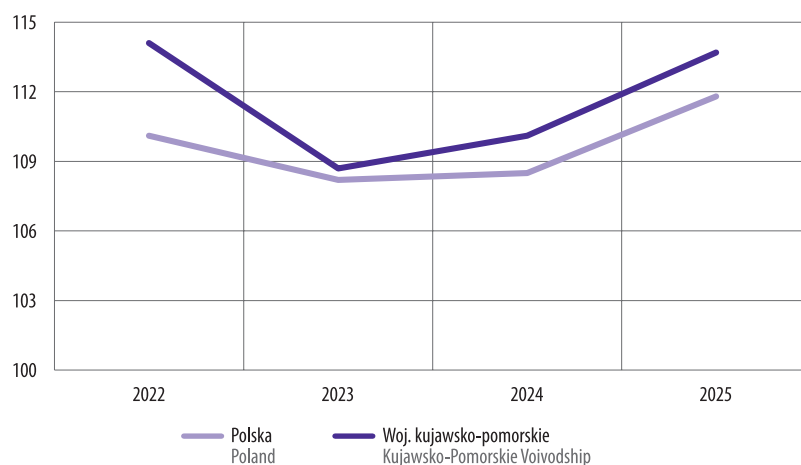
W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim produkcja sprzedana przemysłu wyniosła (w cenach bieżących) 89770,8 mln zł i stanowiła 3,8% produkcji w kraju (w 2024 r. 3,9%). Produkcja sprzedana przemysłu wzrosła w ujęciu rocznym (w cenach stałych 2021) o 3,3% (przed rokiem wzrost o 1,3%, w kraju w 2025 r. wzrost o 3,0%). W analizowanym roku produkcja przemysłowa w odniesieniu do 2021 r. zwiększyła się o 13,7% (w kraju zwiększyła się o 11,8%).

Tablica 38. Przemysł
Table 38. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w milionach zł in million PLN	52450,0	66660,1	89524,1	89770,8
Polska=100 Poland=100	4,4	4,4	3,9	3,8
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	95,8	95,2	94,7	94,6
Przeciętne zatrudnienie w Przemysle w tys. Average paid employment in Industry in thousands	126,4	135,8	130,7	129,1

**Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)
2021=100**

Chart 60. Indices of sold production of industry (constant prices)
2021=100

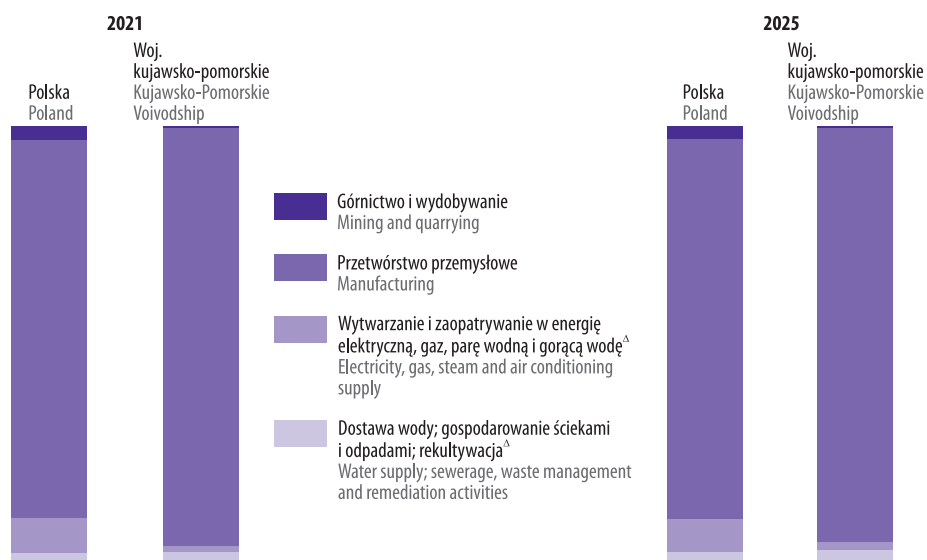
Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2025 r. wpłynęła przede wszystkim największa z sekcji PKD, tj. Przetwórstwo przemysłowe. Produkcja sprzedana przemysłu w tej sekcji osiągnęła wartość 84939,0 mln zł, tj. o 3,5% wyższą (w cenach stałych) niż w 2024 r. Dla pozostałych sekcji produkcja kształtowała się następująco: Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ – 2849,9 mln zł (była wyższa o 0,1% niż w 2024 r.), Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ – 1677,3 mln zł (wyższa o 11,9%), a Górnictwo i wydobywanie – 304,5 mln zł (niższa o 39,2%).

Największy wzrost udziału w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu dotyczył sekcji Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ – wzrost z 1,7% w 2024 r. do 1,9% w 2025 r. Wzrost udziału wystąpił także w sekcji Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ (o 0,1 p. proc. (tj. do 3,2%). W skali roku zmalał natomiast udział sekcji Górnictwo i wydobywanie – o 0,2 p. proc. (do 0,3% udziału) oraz sekcji Przetwórstwo przemysłowe – o 0,1 p. proc. (do 94,6%).

W 2025 r. zmianę udziału produkcji przemysłowej w strukturze Przemysłu ogółem w odniesieniu do poprzedniego roku odnotowano m.in. w Produkcji: metali (o 0,4 p. proc. do 1,9%), wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych (o 0,3 p. proc. do 2,2%) oraz papieru i wyrobów z papieru (o 0,2 p. proc. do 12,8%). Spadek udziału w porównaniu z 2024 r. wystąpił m.in. w Produkcji chemikaliów i wyrobów chemicznych (z 9,6% w 2024 r. do 8,5% w analizowanym roku).

W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. w 22 działach Przemysłu zaobserwowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu w odniesieniu do roku poprzedniego. Wśród działów o udziale przekraczającym 10% produkcji sprzedanej przemysłu wzrost w stosunku rocznym (w cenach stałych) wystąpił w Produkcji: artykułów spożywczych (o 6,1%), papieru i wyrobów z papieru (o 3,0%) i wyrobów z metali^Δ (o 1,8%).

Wykres 61. Struktura produkcji sprzedanej przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)
Chart 61. Structure of sold production of industry by PKD sections (current prices)

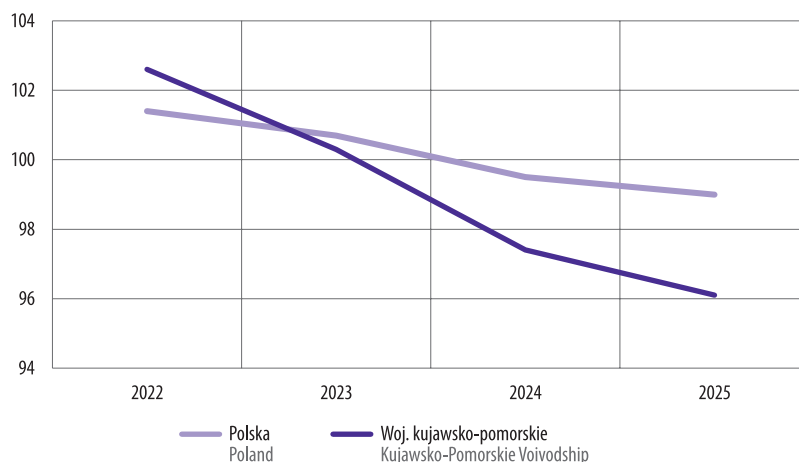

W województwie kujawsko-pomorskim przeciętne zatrudnienie w Przemśle w 2025 r. wyniosło 129,1 tys. osób i zmniejszyło się o 1,3% w odniesieniu do 2024 r. (w kraju zmniejszyło się o 0,5%). Przeciętne zatrudnienie w Przemśle w porównaniu z 2021 r. spadło o 3,9% (w kraju spadło o 1,0%). W największej sekcji Przemysłu (92,2% zatrudnionych), tj. w Przetwórstwie przemysłowym przeciętne zatrudnienie wyniosło 119,1 tys. osób. W porównaniu z 2024 r. zatrudnienie w tej sekcji zmniejszyło się o 1,4%.

Największy wzrost przeciętnego zatrudnienia odnotowano w sekcji Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ (o 29,2%). W pozostałych sekcjach Przemysłu przeciętne zatrudnienie zmalało w skali roku: w Górnictwie i wydobywaniu – o 37,5%, w Dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji^Δ – o 3,0%.

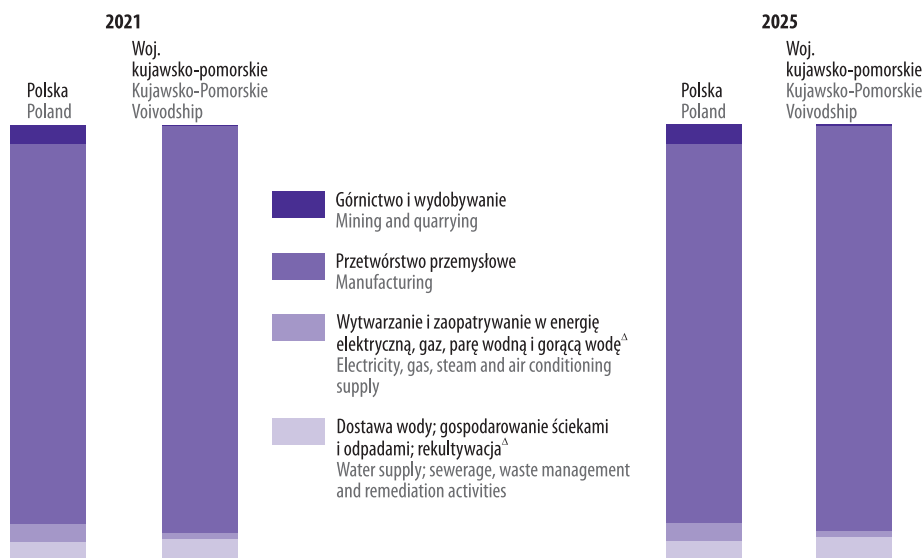
Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w Przemśle 2021=100

Chart 62. Indices of average employment in Industry 2021=100

Wykres 63. Przeciętne zatrudnienie w Przemśle według sekcji PKD

Chart 63. Average paid employment in Industry by PKD sections

W 2025 r. wydajność pracy w Przemśle wyniosła (w cenach bieżących) 695,5 tys. zł i była o 4,6% wyższa (w cenach stałych) w porównaniu z 2024 r. (w Polsce wyniosła 867,0 tys. zł, tj. o 3,5% wyższa). W sekcji Przetwórstwo przemysłowe wydajność pracy wyniosła 712,9 tys. zł, tj. o 4,9% więcej niż przed rokiem. Wzrost w stosunku do 2024 r. odnotowano także w sekcji Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja^Δ (o 3,2%, tj. do 377,0 tys. zł w 2025 r.). W sekcji Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę^Δ odnotowano spadek wydajności o 13,4% (do 838,3 tys. zł).

Budownictwo

Construction

W 2025 r., po dwóch latach spadku, w województwie kujawsko-pomorskim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w ujęciu rocznym, który był silniejszy niż w kraju. Natomiast trzeci rok z rzędu odnotowano spadek przeciętnego zatrudnienia w sekcji Budownictwo w ujęciu rocznym, zarówno w województwie (o 2,7%), jak i w kraju (o 0,7%). Rozpatrując klasyfikację PKD, niemal dwukrotnie wzrost sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w odniesieniu do 2024 r. odnotowały podmioty zajmujące się robotami budowlanymi specjalistycznymi, w dwóch pozostałych działach odnotowano spadek.

Po dwóch latach z rzędu, gdzie notowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania, w 2025 r. odnotowano ich wzrost, był on jednak mniejszy niż w kraju. Największy wzrost dotyczył mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem (o 6,6%). W odniesieniu do roku poprzedniego odnotowano wzrost rozpoczętych budów mieszkań w 2025 r., ale mniej dokonano zgłoszeń budowy z projektem budowlanym lub wydano pozwoleń na ich budowę.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2025 r. produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) w województwie kujawsko-pomorskim ukształtowała się na poziomie 17437,4 mln zł, czyli wyższym o 11,4% niż w roku poprzednim oraz wyższym o 49,4% w odniesieniu do 2021 r. W kraju wartość produkcji wyniosła 428366,7 mln zł, a w odniesieniu do powyższych okresów była wyższa odpowiednio o 4,2% i o 41,6%. Udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej w 2025 r. zwiększył się w ujęciu rocznym o 0,3 p. proc. do 4,1%. Województwo, pod względem tego udziału, uplasowało się na 8. pozycji w kraju (spośród 16 województw), podobnie jak w 2024 r.

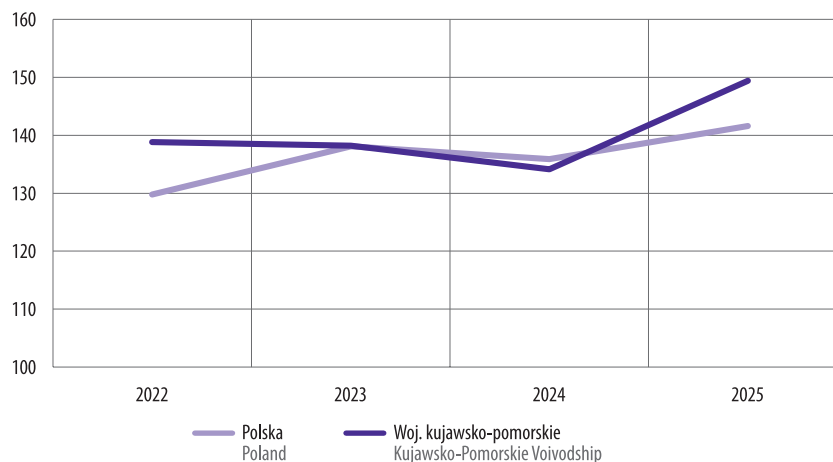
Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

Tablica 39. Budownictwo
Table 39. Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	6549,7	9900,3	15653,1	17437,4
Polska=100 Poland=100	3,6	3,7	3,8	4,1
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	60,2	51,0	44,8	43,4
Przeciętne zatrudnienie w Budownictwie w tys. Average paid employment in Construction in thousands	18,8	20,2	20,0	19,5

**Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2021=100**

Chart 64. Indices of sold production of construction (current prices)
2021=100

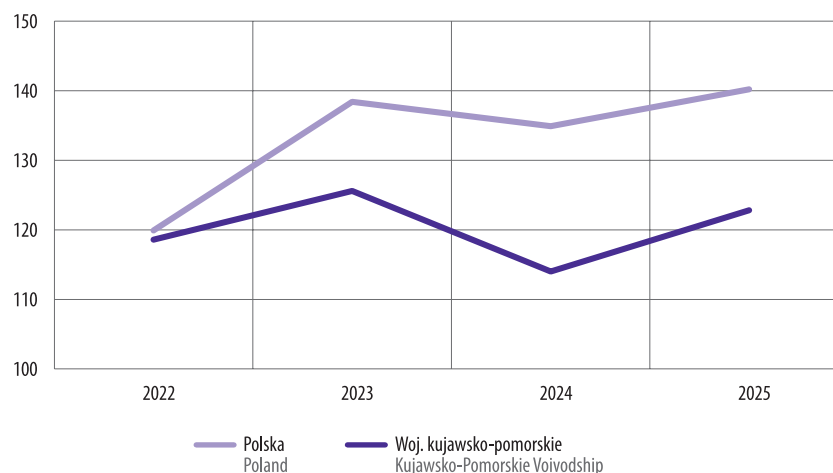

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zlecniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w 2025 r. wyniosła (w cenach bieżących) 7559,2 mln zł i wzrosła o 7,7% w stosunku do roku poprzedniego (poprzednio spadek o 9,2%), a w odniesieniu do 2021 r. wzrosła o 22,8%. W kraju produkcja budowlano-montażowa w skali roku wzrosła w mniejszym stopniu niż w województwie, bo o 3,9% (w 2024 r. spadek o 2,5%), a w porównaniu z 2021 r. wzrosła o 40,2%. Udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach ogółem w województwie zmniejszył się w ujęciu rocznym o 1,4 p. proc. do 43,4% w 2025 r. Województwo pod względem wartości sprzedaży produkcji budowlano-montażowej uplasowało się na 9. miejscu w kraju (poprzednio na 10. miejscu), a pod względem dynamiki sprzedaży zajęło 5 pozycję (w 2024 r. było to 12. miejsce).

**Wykres 65. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2021=100**

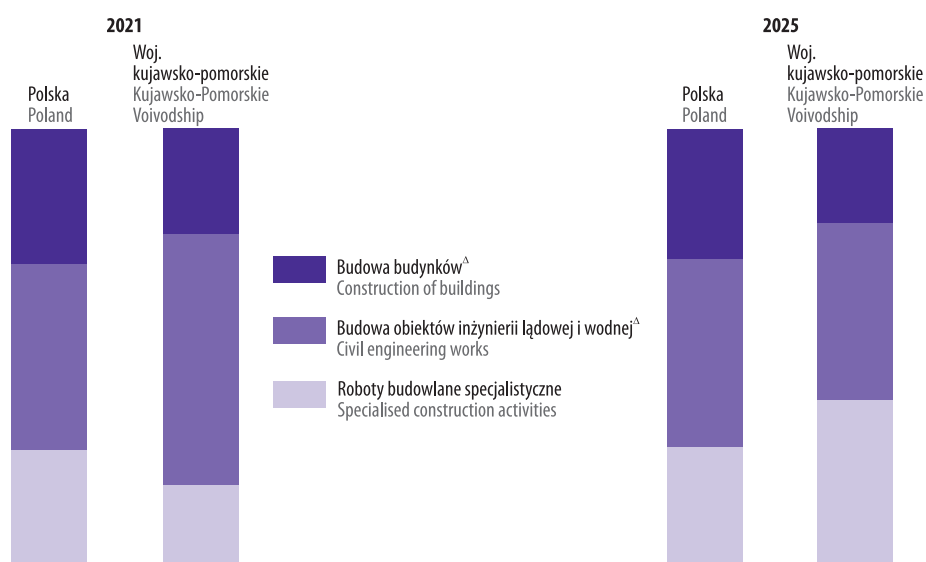
Chart 65. Indices of construction and assembly production (current prices)
2021=100

W 2025 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej w odniesieniu do roku poprzedniego wystąpił w jednostkach, których głównym rodzajem działalności są roboty budowlane specjalistyczne, tj. o 93,4%. W podmiotach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej^Δ oraz zajmujących się budową budynków^Δ zanotowano spadek, odpowiednio o 18,7% i o 8,4%.

W analizowanym okresie wśród przedsiębiorstw budowlanych największy udział sprzedaży produkcji budowlano-montażowej, podobnie jak w roku poprzednim, posiadały podmioty specjalizujące się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej^Δ – 40,2%. W porównaniu z 2024 r. udział ten jednak zmalał o 13,0 p. proc., a w odniesieniu do 2021 r. zmalał o 17,1 p. proc. W przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne udział wyniósł 38,1%, tj. wzrósł odpowiednio o 16,9 p. proc. i o 19,5 p. proc. W podmiotach zajmujących się budową budynków^Δ udział wyniósł 21,7%, tj. zmalał o 3,9 p. proc. w skali roku, a w odniesieniu do 2021 r. zmalał o 2,4 p. proc.

Wykres 66. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
Chart 66. Structure of construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)

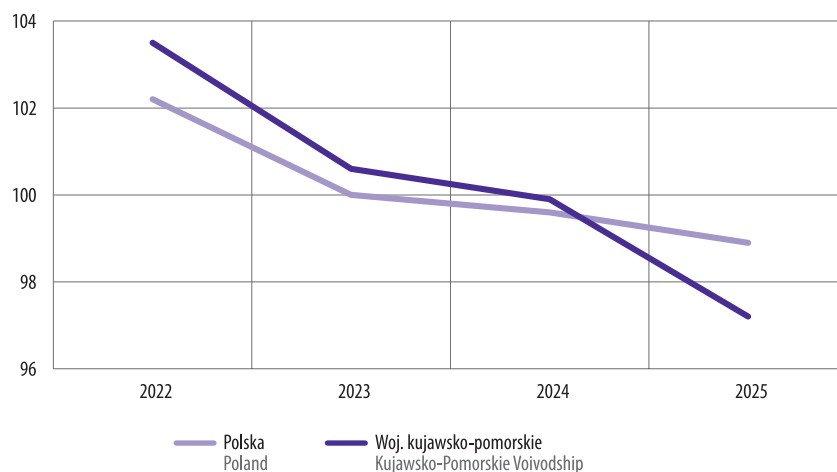

W 2025 r. przeciętne zatrudnienie w sekcji Budownictwo wyniosło 19,5 tys. osób, natomiast w kraju 417,9 tys. osób. Trzeci rok z rzędu przeciętne zatrudnienie w tej sekcji zmalało w porównaniu z rokiem poprzednim, zarówno w województwie jak i w kraju. W 2025 r. przeciętne zatrudnienie było niższe, odpowiednio o 2,7% i o 0,7%, a spadek w obu przypadkach był głębszy niż w 2024 r.

Wydajność pracy w Budownictwie, mierzona produkcją sprzedaną na jednego zatrudnionego w 2025 r., wyniosła 895,2 tys. zł, tj. wzrosła (w cenach bieżących) o 14,5% (w roku poprzednim zmniejszyła się o 2,2%).

**Wykres 67. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w Budownictwie
2021=100**

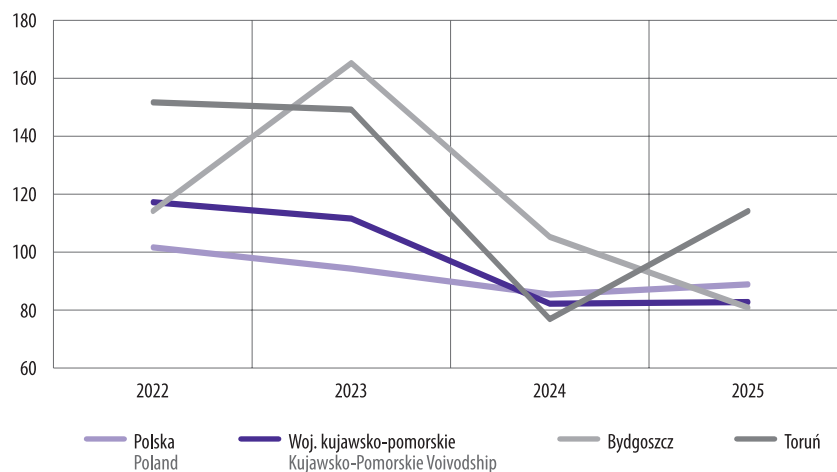
Chart 67. Indices of average employment in Construction
2021=100

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim według wstępnych danych oddano do użytkowania 8139 mieszkań (w kraju 208297) o łącznej powierzchni 714,0 tys. m² (w kraju 18112,3 tys. m²). Po dwóch latach z rządu, kiedy notowano spadek liczby mieszkań oddanych do użytkowania, w 2025 r. odnotowano ich wzrost, o 1,1% (w 2024 r. spadek o 26,4%). W kraju odnotowano wzrost większy niż w województwie, bo o 4,1% (poprzednio spadek o 9,6%). W odniesieniu do 2021 r. zmalała liczba mieszkań oddanych do użytkowania o 16,9%, a w Polsce o 11,2%. W 2025 r. pod względem liczby mieszkań oddanych do użytkowania, województwo kujawsko-pomorskie zajęło 10. pozycję w kraju (podobnie jak w roku poprzednim).

**Wykres 68. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2021=100**

Chart 68. Indices of the number of dwellings completed
2021=100

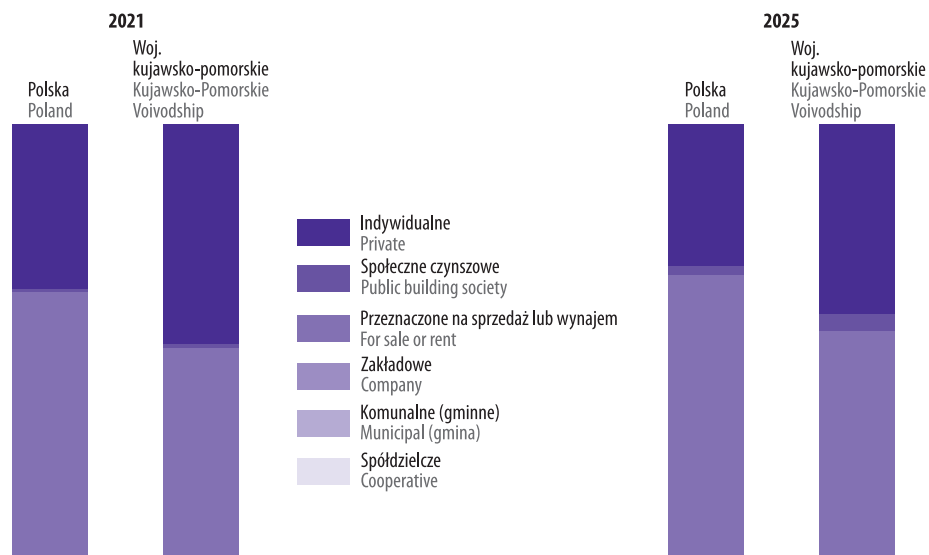

Tablica 40. Budownictwo mieszkaniowe
Table 40. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2024	2025	2025 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	3,2	4,8	4,0	4,1	5,6
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	98,2	92,0	90,8	87,7	87,0
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1000 population	4,1	7,2	6,3	6,0	7,1
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1000 population	3,2	5,7	4,7	5,1	5,7

W 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim najwięcej mieszkań oddanych do użytkowania dotyczyło mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem, tj. 4210. Stanowiły one 3,1% tego typu mieszkań oddanych w kraju. W odniesieniu do 2024 r. oddano ich więcej o 6,6% (w kraju więcej o 7,4%). Drugie, pod względem liczebności stanowiły mieszkania indywidualne, tj. 3510 (5,2% udziału w kraju). W odniesieniu do roku poprzedniego liczba tych mieszkań w województwie zmalała o 3,3% (w kraju zmalała o 3,4%). Poza tym oddano do użytkowania 335 mieszkań społecznych czynszowych (7,6% efektów krajowych), tj. mniej niż w roku poprzednim o 22,8% (w kraju więcej o 70,8%). Oddano również 75 mieszkań komunalnych i 9 spółdzielczych (odpowiednio 4,6% i 0,9% efektów krajowych). W 2025 r. w województwie nie oddano do użytkowania mieszkań zakładowych.

Wykres 69. Struktura mieszkań oddanych do użytkowania według form budownictwa
Chart 69. Structure of dwellings completed by construction form

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania oddanego do użytkowania w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. wyniosła 87,7 m² (w kraju 87,0 m²), co plasuje województwo na 8. pozycji w kraju (w roku poprzednim na 6.). Powierzchnia ta zmniejszyła się o 3,1 m² w porównaniu z 2024 r. (w kraju zmniejszyła się o 2,2 m²), natomiast w odniesieniu do 2021 r. zmniejszyła się o 7,5 m² (w kraju zmniejszyła się o 5,9 m²).

Analizując lata 2021–2025, więcej mieszkań oddawano do użytkowania w miastach niż na wsiach. W 2025 r. odsetek mieszkań w miastach wyniósł 57,2% (w kraju 64,3%). W odniesieniu do 2021 r. odsetek ten relatywnie zwiększył się na korzyść miast o 5,5 p. proc. (w kraju wzrost o 0,3 p. proc.).

W 2025 r., średnio w 1 mieszkaniu znajdowało się 3,8 izb (w kraju 3,7), na wsiach – 4,9 izb, w miastach – 3,0 (w kraju odpowiednio 4,8 i 3,0).

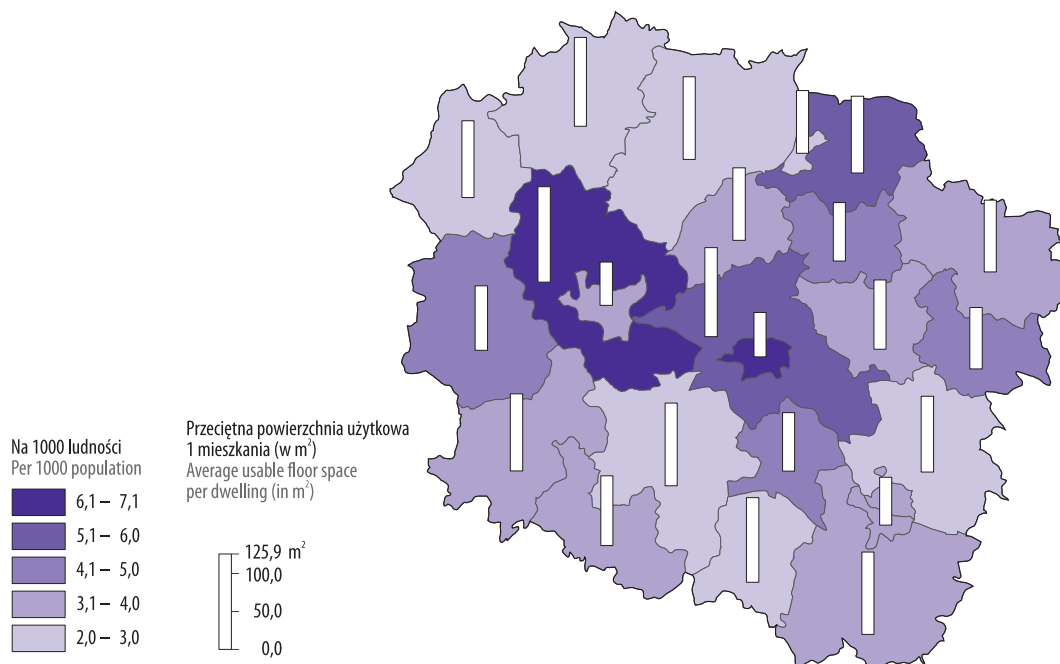
Wszystkie mieszkania oddane do użytkowania w 2025 r. były wyposażone w podstawowe urządzenia techniczno-sanitarne (wodociąg, kanalizację oraz centralne ogrzewanie). Wodociąg z sieci posiadało 96,0% mieszkań, a kanalizację z odprowadzeniem do sieci 71,2%. W gaz z sieci wyposażonych było 20,1% mieszkań, natomiast w ciepłą wodę dostarczaną z elektrociepłowni, ciepłowni lub kotłowni osiedlowej – 35,2%. Do centralnej sieci grzewczej podłączonych było 35,2% mieszkań, a pozostałe mieszkania miały indywidualne centralne ogrzewanie, tj. 64,8%. W tych mieszkaniach dominowały instalacje w piece/kotły na paliwo gazowe (stanowiły 25,6% mieszkań wyposażonych w centralne ogrzewanie) oraz w kotły/piece na paliwo stałe (10,4%).

W 2025 r. wskaźnik nasilenia budownictwa mieszkaniowego, wyrażony liczbą mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności wyniósł 4,1 (w kraju 5,6), tj. o 0,1 więcej niż w roku poprzednim (w kraju o 0,3 więcej). Wzrost wskaźnika w skali roku zanotowano w blisko połowie powiatów województwa kujawsko-pomorskiego, a największy w Toruniu o 2,4 mieszkania na 1000 ludności, tj. w 2025 r. wskaźnik wyniósł 7,1. Był to również najwyższy wskaźnik odnotowany w województwie. Kolejne wskaźniki odnotowano w powiatach: bydgoskim (7,0 wobec 8,1 w 2024 r.), grudziądzkim i toruńskim (po 6,0 wobec odpowiednio 4,0 i 5,8), aleksandrowskim (4,8 wobec 6,4) oraz nakielskim (4,7 wobec 2,9). Najmniej mieszkań oddanych do użytkowania w przeliczeniu na 1000 ludności odnotowano w powiecie radziejowskim (2,0 wobec 3,6 w 2024 r.).

W 2025 r. największe mieszkania powstały w powiecie bydgoskim, gdzie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wyniosła 125,9 m², tj. o 1,6 m² więcej niż w roku poprzednim. Duże mieszkania powstały także w powiatach: tucholskim (117,6 m² wobec 116,0 m² w 2024 r.), toruńskim (117,4 m² wobec 123,9 m²), radziejowskim (111,9 m² wobec 84,0 m²). Najmniejsze mieszkania oddano do użytkowania w Bydgoszczy (57,1 m² wobec 54,9 m² w 2024 r.), Toruniu (58,5 m² wobec 60,1 m²), we Włocławku (63,1 m² wobec 68,1 m²) oraz w powiecie aleksandrowskim (77,0 m² wobec odpowiednio 68,3 m²).

W odniesieniu do roku poprzedniego największą zmianę w przeciętnej powierzchni użytkowej wybudowanych mieszkań odnotowano w powiecie radziejowskim, gdzie powierzchnia wzrosła o 27,9 m², a następnie w Grudziądzu (o 10,2 m² do 82,6 m² w 2025 r.). Największy spadek dotyczył powiatu golubsko-dobrzyńskiego (o 26,4 m² do 91,4 m² w 2025 r.), a następnie powiatu mogileńskiego (o 26,3 m² do 92,0 m²) i wąbrzeskiego (o 26,2 m² do 77,2 m²).

Mapa 45. Mieszkania oddane do użytkowania w 2025 r.
Map 45. Dwellings completed in 2025

W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. według wstępnych danych wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dla 11846 mieszkań (w kraju dla 266052 mieszkań), tj. o 5,7% mniej niż w roku poprzednim (w kraju spadek o 8,7%), natomiast w odniesieniu do 2021 r. było to mniej o 27,0% (w kraju mniej o 22,0%). Mieszkania, dla których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia budowy z projektem budowlanym dotyczyły głównie mieszkań budowanych z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem, tj. 6917 mieszkań (58,4% ogółu) oraz indywidualnych – 4410 mieszkań (37,2%). Ponadto uzyskano pozwolenia na realizację 396 mieszkań społecznych czynszowych i 123 komunalnych. W 2025 r. w większości powiatów było mniej pozwoleń na budowę mieszkań lub zgłoszeń budowy z projektem budowlanym w odniesieniu do roku poprzedniego. W Grudziądzu zanotowano spadek o 67,2% (do 144 mieszkań w 2025 r.). Poza tym spadek wystąpił m.in. w powiatach: chełmińskim (o 55,7% do 195 mieszkań), świeckim (o 54,1% do 274) oraz w Bydgoszczy (o 33,3% do 2236). Blisko 4-krotny wzrost w porównaniu z 2024 r. odnotowano we Włocławku (do 1110 mieszkań w 2025 r.). Blisko 2-krotny wzrost odnotowano w powiatach aleksandrowskim (do 462) i gołubsko-dobrzyńskim (do 232 mieszkań). Blisko o połowę wzrosła liczba wydanych pozwoleń na budowę mieszkań lub dokonanych zgłoszeń ich budowy z projektem budowlanym w Toruniu (do 1801 mieszkań) oraz w powiatach mogileńskim i grudziądzkim (odpowiednio do 246 i 224 mieszkań).

W 2025 r. rozpoczęto budowę 10000 mieszkań (4,7% udziału w kraju), tj. o 7,5% więcej niż w 2024 r. (w kraju o 9,2% mniej), a w stosunku do 2021 r. – mniej o 24,7% (w kraju mniej o 23,4%). Mieszkania realizowane z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem stanowiły 56,2% ogółu mieszkań w województwie (w 2024 r. było to 55,1%), zaś mieszkania w budownictwie indywidualnym – 40,0% (poprzednio 40,1%). Pozostałe formy budownictwa, które wystąpiły w województwie, stanowiły łącznie 3,8%, tj. mieszkania społeczne czynszowe, komunalne, spółdzielcze i zakładowe. Wzrost w ujęciu rocznym zanotowano w większości powiatów województwa i w 2 miastach na prawach powiatu, w tym największy – ponad 3-krotny we Włocławku, do 360 mieszkań w 2025 r. Poza tym wzrost większy niż w województwie odnotowano m.in. w powiatach: żnińskim (o 132,6% do 656 mieszkań w 2025 r.), tucholskim (o 49,2% do 279), toruńskim (o 40,5%

do 891), grudziądzkim (o 39,1% do 192) oraz w Toruniu (o 33,5% więcej do 1495 mieszkań w 2025 r.). Największy spadek rozpoczętych budów mieszkań w odniesieniu do 2024 r. odnotowano w Grudziądzu (o 66,8% do 198 mieszkań), a następnie w powiatach aleksandrowskim (o 48,0% do 300 mieszkań) i radziejowskim (o 40,3% do 77 mieszkań). W tym ostatnim powiecie odnotowano najmniejszą liczbę rozpoczętych budów (77) w województwie. Najwięcej zaś rozpoczętych budów mieszkań odnotowano w Bydgoszczy (1756, ale mniej niż w 2024 r. o 3,9%), a następnie w Toruniu (1495) oraz w powiatach: bydgoskim (1108), toruńskim (891), żnińskim (656), nakielskim (392) i świeckim (384).

Rynek wewnętrzny

Internal market

Sprzedaż detaliczna w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. w porównaniu do roku poprzedniego wzrosła o 2,7%. Mieszkaniec województwa kujawsko-pomorskiego w 2024 r. na towary i usługi w handlu detalicznym wydał 18,6 tys. zł. Sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 w przedsiębiorstwach handlowych w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. wzrosła w stosunku rocznym o 9,4%. W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowano 2426 magazynów handlowych hurtowych i rozdzielczych detalu, więcej o 18,9% niż w 2021 r.

Dane o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1 jako dane uogólnione.

W okresie styczeń-grudzień 2025 r. w województwie kujawsko-pomorskim wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) realizowanej w przedsiębiorstwach handlowych i niehandlowych w porównaniu do roku 2024 wzrosła o 2,7%. W roku 2015 wzrosła o 7,1%, najbardziej w grupie pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach. W Polsce w 2025 r. sprzedaż detaliczna wzrosła o 4,6% rok do roku. Dynamika sprzedanych towarów i usług detalicznych uplasowała województwo na jedenastym miejscu w kraju. Największy udział w sprzedaży detalicznej w regionie miały przedsiębiorstwa z grupy żywność, napoje i wyroby tytoniowe, z udziałem 21,1%. W 2024 r. również firmy z tej grupy miały największy udział w sprzedaży, z udziałem 19,6%. Niezmiennie od 2024 r. podmioty z najmniejszym udziałem to te specjalizujące się w sprzedaży z grupy tekstylia, odzież, obuwiu (z 1,0% udziałem w 2025 r.). W 2024 roku sprzedaż detaliczna towarów w województwie wzrosła o 13,1%. Wtedy województwo uplasowało się na trzecim miejscu wśród wszystkich województw. W porównaniu z 2015 r. sprzedaż detaliczna w 2025 r. wzrosła o 45,5%.

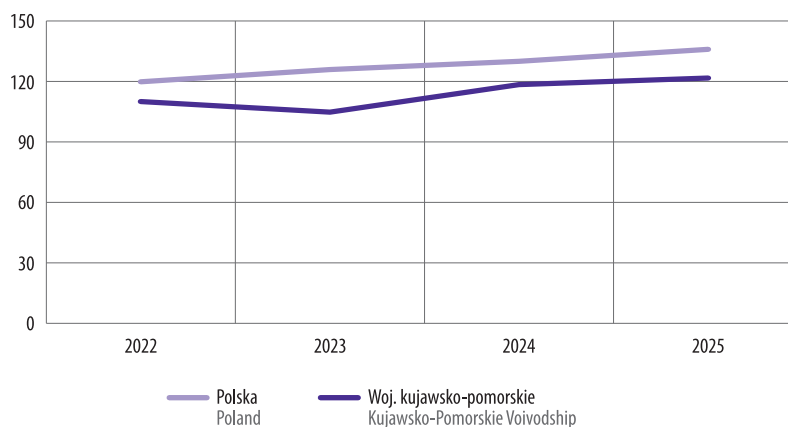
Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

W Bydgoszczy sprzedaż detaliczna w ujęciu rocznym spadła o 4,2%, w 2024 r. wzrosła o 20,9%. W 2025 r. najwyższy spadek odnotowały przedsiębiorstwa z grupy tekstylia, odzież, obuwiu (o 69,9%). W Toruniu wartość sprzedaży detalicznej wzrosła o 11,7%, a w 2024 r. zmalała o 4,6%. Przedsiębiorstwa z największym wzrostem sprzedaży to te z grupy pojazdy samochodowe, motocykle, części (wzrost o 40,5%).

Mieszkaniec województwa kujawsko-pomorskiego na towary i usługi w handlu detalicznym wydał przeciętnie 18,6 tys. zł w ciągu 2024 roku i więcej o 2,4 tys. niż w 2023 r. Wydatki uplasowały województwo na jedenastym miejscu w kraju. Przeciętny Polak w 2024 r. wydał 34,5 tys. zł.

**Wykres 70. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)
2021=100**

Chart 70. Indices of retail sales of goods (current prices)
2021=100

Tablica 41. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)

Table 41. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	01–12 2015	01–12 2020	01–12 2024	01–12 2025	01–12 2025 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	107,1	86,7	113,1	102,7	104,6
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	116,8	77,6	98,6	104,3	104,7
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquids and gaseous fuels	.	99,9	130,8	105,0	99,6
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	109,8	65,6	103,0	110,7	104,5
Pozostała sprzedaż detaliczna w niewyspecjalizowanych sklepach Other retail sale in non-specialised stores	139,3	89,7	97,9	97,5	.
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics and orthopedical equipment	.	134,3	102,5	126,4	108,5
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	118,1	72,7	72,6	106,0	108,1
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	129,4	136,3	47,6	125,5	114,1
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	57,3	85,2	251,3	83,8	98,0
Pozostałe Others	89,2	84,2	115,6	89,2	102,7

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

^a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku największy wzrost w sprzedaży odnotowano w grupie farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny (o 26,4%) – większy niż w Polsce o 17,9 p. proc. gdzie sprzedaż wzrosła o 8,5% rok do roku. Rok wcześniej sprzedaż w tej grupie wzrosła o 2,5% rok do roku, a w latach 2021-2023 zmalała, odpowiednio o 0,5%, 4,9% i 10,5%. Druga grupa pod względem wzrostu to meble, RTV, AGD, w której wystąpił wzrost sprzedaży o 25,5% – większy niż w Polsce o 11,4 p. proc. Rok wcześniej sprzedaż w tej grupie zmalała o 52,4% rok do roku, w 2023 r. wzrosła o 26,2%, w 2022 r. wzrosła o 21,1%, a w 2021 r. zmalała o 7,6%. W 2015 r. sprzedaż detaliczna w grupie meble, RTV, AGD wzrosła o 29,4%. W Polsce sprzedaż w omawianej grupie w 2025 r. w porównaniu do 2024 r. zwiększyła się o 14,1%. Żywność, napoje i wyroby tytoniowe to trzecia grupa pod względem wzrostu sprzedaży (wzrost o 10,7% – większy niż w Polsce o 6,2 p. proc.), gdzie dynamika wyniosła 4,5% w stosunku rocznym. W województwie kujawsko-pomorskim sprzedaż w tej grupie w latach 2023 i 2024 wzrosła, odpowiednio o 16,8% i 3,0%. W 2022 r. zmalała o 4,9%, a w 2021 r. wzrosła o 7,0%. W 2015 r. wzrosła o 9,8%.

Sprzedaż detaliczna w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. spadła m.in. w grupach: prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach (o 16,2%) i pozostałe (o 10,8%). W 2024 r. sprzedaż detaliczna w grupie prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach wzrosła o 151,3%, a w grupie pozostałe wzrosła o 15,6%.

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

Sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 w przedsiębiorstwach handlowych w województwie kujawsko-pomorskim w 2025 r. stanowiła 86,2% sprzedaży hurtowej ogółem i wzrosła w stosunku rocznym o 9,4% (w Polsce wzrosła o 4,6%). W okresie styczeń-grudzień 2025 r. w Bydgoszczy jednostki handlowe zrealizowały sprzedaż hurtową o 30,8% większą niż przed rokiem, a w Toruniu większą o 3,7%. W województwie kujawsko-pomorskim wzrost sprzedaży wystąpił wśród wszystkich prowadzonych działalności handlowych tj. handlu detalicznego, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi, handlu hurtowego i detalicznego pojazdami samochodowymi; naprawa pojazdów samochodowych oraz handlu hurtowego, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi.

W województwie kujawsko-pomorskim sprzedaż w jednostkach hurtowych w dziale handlu hurtowego z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowymi w stosunku do 2024 r. wzrosła o 9,4%. W Bydgoszczy sprzedaż wzrosła o 25,2%, a w Toruniu o 5,0%. W województwie w omawianym dziale według grupowania rodzaju działalności najwyższy wzrost sprzedaży odnotowano w grupie sprzedaży hurtowej wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia, w której sprzedaż wzrosła o 82,0%. W 2025 r. największy spadek w sprzedaży odnotowały przedsiębiorstwa w grupie sprzedaż hurtowa realizowana na zlecenie – o 39,7%. Największy udział w wartości sprzedaży miały przedsiębiorstwa zajmujące się sprzedażą hurtową półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu – 27,7%, tak jak w zeszłym roku.

W 2024 r. wartość sprzedanych towarów nieżywnościowych w hurcie wyniosła 53,8 mld zł (4,0% kraju), co stanowiło 89,0% w sprzedaży hurtowej ogółem w województwie kujawsko-pomorskim. Udział ze sprzedaży towarów żywnościowych i napojów bezalkoholowych wyniósł 8,7%, a ze sprzedaży napojów alkoholowych – 2,3%.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim zarejestrowano 2426 magazynów handlowych hurtowych i rozdzielczych detalu, więcej o 18,9% niż w 2021 r. Magazyny w województwie kujawsko-pomorskim stanowiły 5,8% wszystkich w Polsce. Magazynów zamkniętych było 1331, a ich przeciętna powierzchnia wyniosła 1246,6 m² i zmalała o 90,1 m² w porównaniu z 2021 r. Placów składowych było 261, a średnia powierzchnia placu wyniosła 3349,1 m² i wzrosła o 52,6 m² w porównaniu z 2021 r.

Transport

Transport

W 2024 r. w porównaniu z rokiem poprzednim nie odnotowano istotnych zmian w strukturze dróg publicznych. Wzrosła natomiast długość i gęstość dróg dla rowerów. Zmniejszyła się liczba oraz długość krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej. Wzrosła długość linii komunikacji miejskiej oraz liczba pasażerów przy mniejszym taborze. W porcie lotniczym w Bydgoszczy zmniejszył się ruch samolotów, ale wzrósł ruch pasażerów.

Rozwój sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

Według stanu na koniec 2024 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego znajdowało się 27,7 tys. km dróg publicznych (więcej zarówno w porównaniu z 2023 r. – o 16,1 km, jak i z 2015 r. – o 722,0 km). Drogi o nawierzchni twardej stanowiły 74,2% wszystkich dróg (w 2023 r. – 72,6%, a w 2015 r. – 64,0%). Spośród nich, 90,5% posiadało nawierzchnię ulepszoną (w 2023 r. – 90,8%, w 2015 r. – 88,6%).

W 2024 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 114,4 km dróg o nawierzchni twardej (o 2,5 km więcej niż w 2023 r. i o 18,3 km więcej niż w 2015 r.), podczas gdy w kraju wskaźnik ten wyniósł 101,4 km na 100 km² powierzchni.

Wśród dróg gminnych w 2024 r. 39,0% stanowiły drogi gruntowe, a wśród powiatowych 3,9%. W Polsce wyniosło to odpowiednio 38,1% i 6,7%.

Przez województwo kujawsko-pomorskie przechodził fragment autostrady A1 o długości 165,5 km (tyle samo co w 2023 r. i o 0,5 km więcej niż w 2015 r.). Drogi ekspresowe stanowiły sieć dróg o długości 150,4 km (tyle samo co w 2023 r. i więcej o 115,4 km niż w 2015 r.). W 2024 r. na 1000 km² powierzchni województwa przypadało 17,6 km dróg ekspresowych i autostrad oraz 9,2 km autostrad (w Polsce odpowiednio 16,6 km i 6,0 km).

W 2024 r. autostrady w województwie stanowiły 8,8% tego rodzaju dróg w Polsce (5. lokata wśród województw). Udział dróg ekspresowych wyniósł natomiast 4,5% (10. lokata).

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Tablica 42. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni
Stan na 31 grudnia

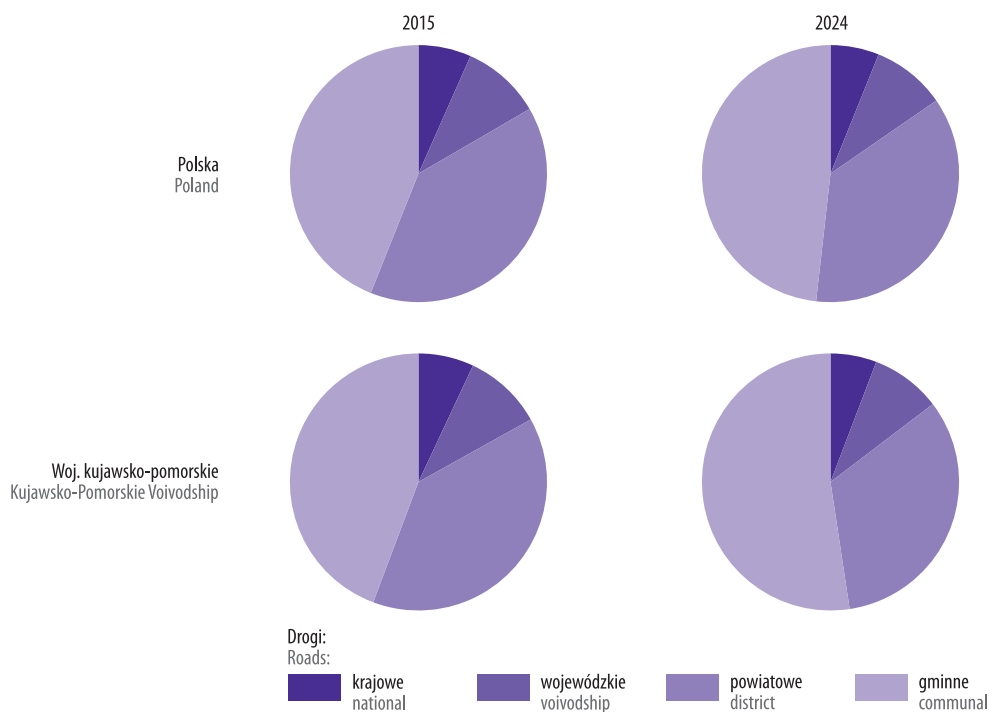
Table 42. Public roads by type of surface
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem w km Total in km	26989,9	27440,3	27695,8	27711,9
O nawierzchni twardej Hard surface	17263,1	19060,3	20102,5	20550,8
ulepszonej improved	15289,0	17108,4	18250,4	18602,5
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	9726,8	8380,0	7593,3	7161,1

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

**Wykres 71. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni
Stan na 31 grudnia**

Chart 71. Structure of hard surface public roads
As of 31 December

**Tablica 43. Drogi publiczne o twardej nawierzchni
Stan na 31 grudnia**

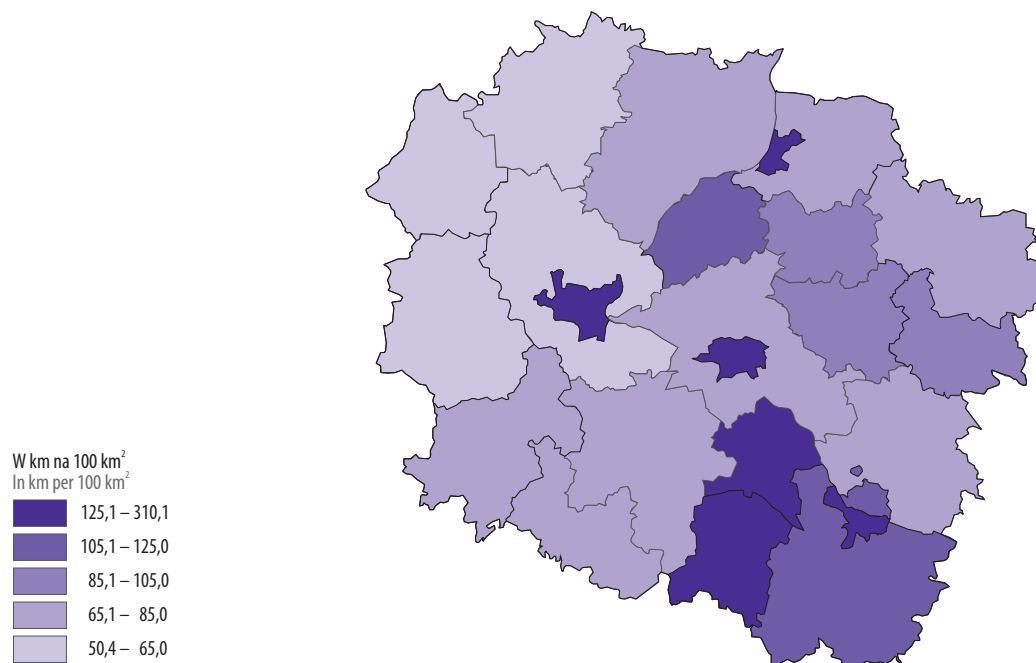
Table 43. Hard surface public roads
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Ogółem w km Total in km	17263,1	19060,3	20102,5	20550,8
na 100 km ² per 100 km ²	96,1	106,1	111,9	114,4
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	15289,0	17108,4	18250,4	18602,5
ekspresowe expressways	35,0	108,0	150,4	150,4
autostrady motorways	165,0	165,0	165,5	165,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.
Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

**Mapa 46. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 46. Improved hard surface communal and district roads in 2024
As of 31 December

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. długość ścieżek rowerowych wyniosła 1727,4 km (4. miejsce w kraju) i nastąpił ich przyrost zarówno w odniesieniu do 2023 r. (o 6,4%, w Polsce więcej o 7,1%), jak i do 2015 r. (o 91,0%, w Polsce więcej o 113,9%).

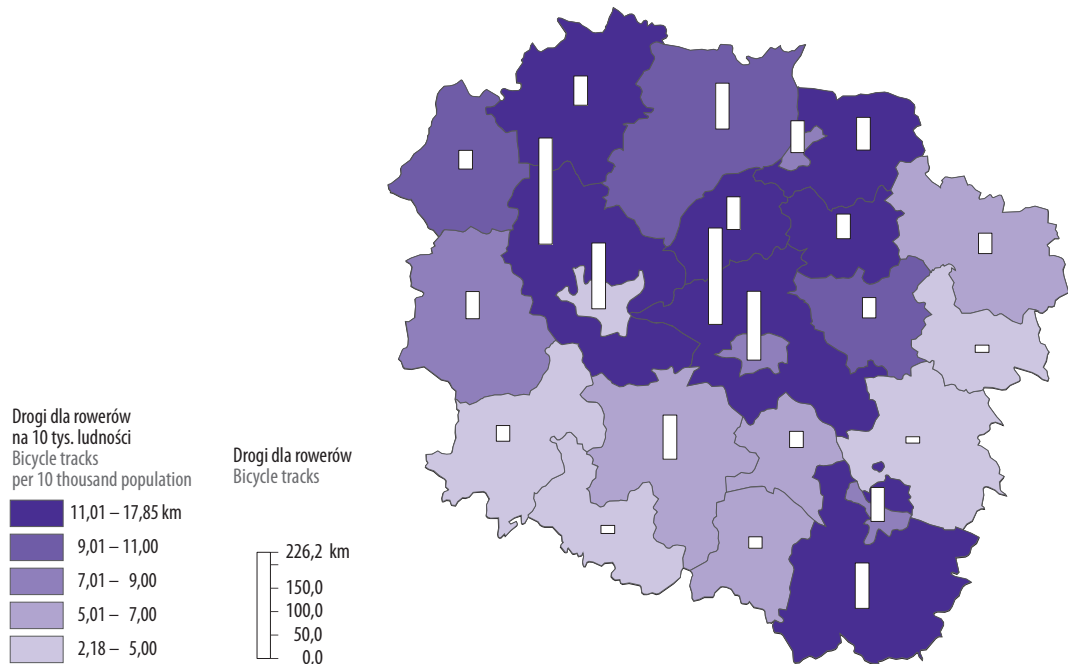
W przeliczeniu na 10 tys. ludności długość ścieżek rowerowych w 2024 r. (8,70 km) uplasowała województwo kujawsko-pomorskie na 3. miejscu w Polsce i była o 2,54 km wyższa niż w kraju. W porównaniu z 2023 r., jak i z 2015 r., miał miejsce wzrost wskaźnika (odpowiednio o 0,57 km i o 4,37 km).

W 2024 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 9,61 km (w 2023 r. było to 9,03 km) ścieżek rowerowych, co na tle kraju (7,36 km w 2024 r.) uplasowało województwo kujawsko-pomorskie na 3. miejscu. Wskaźnik ten od 2015 r. niezmiennie rośnie, kiedy to zanotowano 5,03 km dróg rowerowych na 100 km² powierzchni województwa.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim do powiatów i miast na prawach powiatu o najdłuższej sieci ścieżek rowerowych należały powiaty: bydgoski (226,2 km), toruński (205,2 km) oraz miasto Toruń (147,0 km), a o najkrótszej powiaty: lipnowski (13,5 km), rypiński (16,0 km) oraz mogileński (18,0 km). W porównaniu z 2015 r. we wszystkich powiatach nastąpił wzrost długości dróg dla rowerów, a największy odnotowano w powiecie bydgoskim (o 86,0 km). Wysoki wzrost zaznaczył się też w powiatach włocławskim (o 79,9 km) i świeckim (o 68,5 km).

**Mapa 47. Ścieżki rowerowe w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

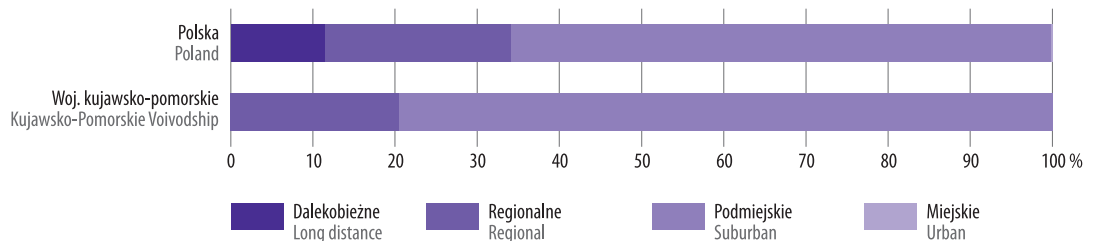
Map 47. Cycle paths in 2024
As of 31 December

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim były 823 linie regularnej komunikacji autobusowej, tj. mniej zarówno w odniesieniu do 2023 r. (o 15 linii, tj. o 1,8%), jak i do 2015 r. (o 856 linii, tj. o ponad 50%). Pod względem liczby linii województwo kujawsko-pomorskie uplasowało się na 3. miejscu w Polsce.

**Wykres 72. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 72. National lines of scheduled bus transport in 2024
As of 31 December

Długość linii regularnych komunikacji autobusowej wyniosła 30,8 tys. km. Było to mniej zarówno w porównaniu z 2023 r. (o 2,7 tys. km, tj. o 8,2%), jak i z 2015 r. (o 51,0 tys. km, tj. ponad 2,5-krotnie). Biorąc pod uwagę długość linii, województwo kujawsko-pomorskie uplasowało się na 3. miejscu wśród wszystkich województw.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. (podobnie jak w 2023 r. i w 2015 r.) linie regularnej komunikacji autobusowej obsługiwały wyłącznie teren Polski.

W 2024 r. na terenie województwa kujawsko-pomorskiego komunikacja miejska obsługiwała 6 miast i prowadzona była na 141 liniach autobusowych (w 2023 r. – 135, w 2015 r. – 132) i 19 tramwajowych (w 2023 r. tyle samo, w 2015 r. – 14) o łącznej długości 2181,9 km (wzrost zarówno w stosunku do 2023 r. – o 37,0 km, jak i do 2015 r. – o 421,4 km).

Komunikacja miejska dysponowała mniejszą niż rok wcześniej liczbą autobusów, tj. 473 sztuki (w 2023 r. – 481 autobusów, a w 2015 r. – 526). Tramwajów było 205 (więcej w porównaniu z 2023 r. – o 2 sztuki, ale mniej niż w 2015 r. – o 7 sztuk). Do przewozu osób niepełnosprawnych było przystosowanych 469 (99,2%) autobusów i 85 (41,5%) tramwajów. W ciągu roku przewieziono 162,8 mln pasażerów (w 2023 r. – 160,3 mln, w 2015 r. – 181,8 mln). Było to 81,8 przewozów (w 2023 r. – 80,1, w 2015 r. – 87,1) na 1 mieszkańca, co uplasowało województwo kujawsko-pomorskie na 7. miejscu w kraju.

**Tablica 44. Komunikacja miejska^a
Stan na 31 grudnia**

Table 44. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	1760,5	2120,4	2144,9	2181,9
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	1633,7	1950,3	1919,5	1956,6
linii tramwajowych tram lines	126,8	170,1	225,4	225,3
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	526	531	481	473
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	411	512	480	469
tramwaje trams	212	204	203	205
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	19	40	71	85
Liczba miejsc w autobusach Number of seats in buses	67041	56794	48273	47003
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	52916	54683	48212	46635
Liczba miejsc w tramwajach Number of seats in trams	27813	27118	31157	32471
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	3510	7477	15197	18011
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	181,8	113,8	160,3	162,8
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	87,08	55,81	80,10	81,79

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

^a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Długość sieci kolejowej w końcu 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim w odniesieniu do 2023 r. była taka sama osiągając 1199 km i stanowiła 6,1% krajowej sieci kolejowej (tyle samo w 2023 r., ale mniej o 0,1 p. proc. w porównaniu z 2015 r.). Gęstość linii kolejowych ogółem w 2024 r. ukształtowała się na poziomie 6,7 km na 100 km² powierzchni województwa (o 0,4 km więcej niż w Polsce), tyle samo co w 2023 r. i 2015 r.

Na terenie województwa kujawsko-pomorskiego znajduje się port lotniczy w Bydgoszczy, który obsługuje loty krajowe i międzynarodowe.

Ruch samolotów w województwie w 2024 r. był niższy o 1,2% w odniesieniu do 2023 r. Loty krajowe stanowiły w 2024 r. 76,3% wszystkich połączeń w porcie lotniczym w Bydgoszczy. Udział polskich samolotów w realizacji ruchu lotniczego w odniesieniu do 2023 r. zwiększył się o 1,2 p. proc. osiągając 78,5%.

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

Tablica 45. Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Bydgoszcz

Table 45. Passenger traffic at Bydgoszcz Airport

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :	169946	62491	181343	181965
krajowych domestic	3837	4020	15608	16755
zagranicznych foreign	166109	58471	165735	165210
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	158522	58129	164673	164361
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :	170585	64322	184277	184097
krajowych domestic	3339	4282	16754	18192
zagranicznych foreign	167246	60040	167523	165905
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	160959	59569	166377	165389

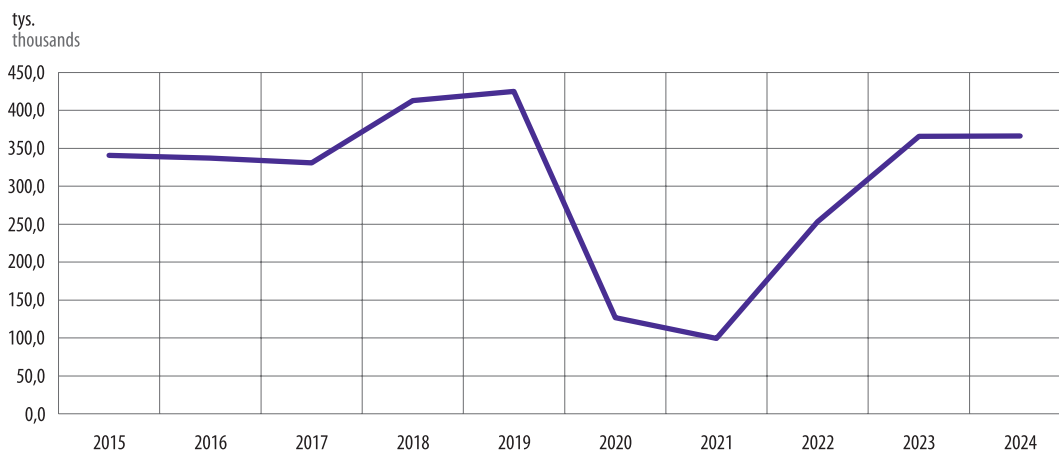
a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

Ruch pasażerów w porcie lotniczym w Bydgoszczy (bez tranzytu) w 2024 r. zwiększył się o 0,1% w porównaniu z 2023 r., podobnie jak w odniesieniu do 2015 r. – o 7,5%. Stanowił on 0,6% ruchu pasażerskiego w Polsce (w 2023 r. – 0,7%, w 2015 r. – 1,1%).

Krajowa komunikacja lotnicza stanowiła 9,5% (w 2023 r. 8,9%) ruchu pasażerskiego w porcie lotniczym w Bydgoszczy.

Polskie samoloty obsłużyły 99,6% pasażerów (w 2023 r. 99,5%) w ruchu krajowym i 13,6% pasażerów (w 2023 r. 13,1%) w ruchu międzynarodowym.

Wykres 73. Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Bydgoszcz
Chart 73. Passenger traffic at Bydgoszcz Airport

Energia Energy

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. odnotowano w porównaniu z 2015 r. wzrost mocy zainstalowanej w elektrowniach (o 163,5%) i mocy osiągalnej (o 190,3%). Wzrosła również w tym okresie produkcja energii elektrycznej (o 136,0%). Znaczna część produkcji energii elektrycznej (w 2024 r. 45,3%) pochodziła z elektrowni wodnych i na paliwa odnawialne.

W 2024 r. w porównaniu z 2015 r. odnotowano wzrost o 94,8% produkcji energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii. W województwie kujawsko-pomorskim odnotowano wyższy niż w Polsce udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej ogółem (56,6%). Udział wojewódzkiej produkcji energii elektrycznej z odnawialnych nośników źródeł energii w produkcji krajowej wyniósł 10,0%.

W województwie w 2024 r. w stosunku do 2015 r. wzrosła o 13,0% liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych, a zużycie energii wzrosło o 6,0% (w przeliczeniu na 1 odbiorcę zmalało o 6,2%). W przeliczeniu na 1 odbiorcę zużycie energii w miastach w województwie w 2024 r. było niższe niż w Polsce, a na wsiach wyższe.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. moc zainstalowana w elektrowniach wyniosła 4016,6 MW i stanowiła 5,5% mocy krajowej. W porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 163,5%, a w porównaniu z rokiem poprzednim o 22,8% (w Polsce również wzrost w obu porównywanych okresach, odpowiednio o 82,2% i o 11,2%).

W 2024 r. moc osiągalna elektrowni zlokalizowanych w województwie kujawsko-pomorskim (3948,7 MW), tj. maksymalna trwała moc, z jaką elektrownia może pracować przy dobrym stanie urządzeń i w normalnych warunkach w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 190,3% (w Polsce o 78,7%). Moc osiągalna stanowiła 98,3% mocy zainstalowanej (w Polsce 97,1%). W 2015 r. w województwie moc osiągalna elektrowni wyniosła 89,2% mocy zainstalowanej, a w 2023 r. 97,3%, (w Polsce odpowiednio 99,0% i 97,1%).

W 2024 r. w elektrowniach zawodowych była zainstalowana moc 656,5 MW; tj. o 11,9% większa niż w 2023 r. W innych elektrowniach powyżej 0,5 MW była zainstalowana moc 3360,1 MW, tj. wyższa o 25,1% w porównaniu z 2023 r. Biorąc pod uwagę moc osiągalną, w elektrowniach zawodowych wyniosła 653,8 MW (w porównaniu z 2023 r. więcej o 11,9%), a w innych elektrowniach powyżej 0,5 MW wyniosła 3294,9 MW (więcej niż w 2023 r. o 26,8%).

W województwie kujawsko-pomorskim produkcja energii elektrycznej w 2024 r. wyniosła 8806,0 GWh i stanowiła 5,1% produkcji krajowej (w 2015 r. 2,3%, a w 2023 r. 5,0%). W porównaniu z 2015 r. produkcja

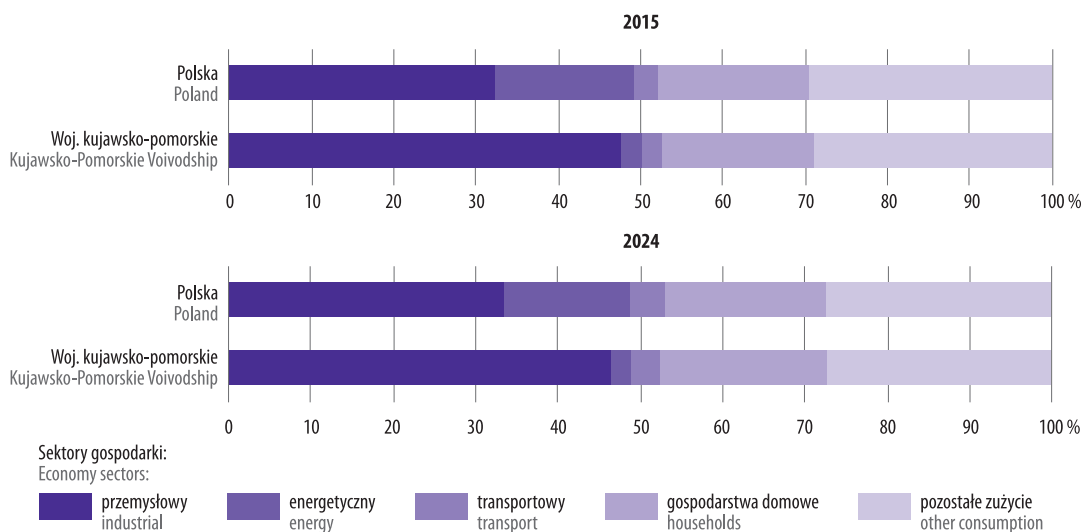
energii w województwie wzrosła o 136,0%, a w stosunku do 2023 r. wzrosła o 5,0% (w Polsce wzrosła odpowiednio o 4,5% i o 3,1%).

W 2024 r. znaczna część produkcji energii elektrycznej (45,3%, w 2023 r. 39,9%) pochodziła z elektrowni wodnych i na paliwa odnawialne (w Polsce było to odpowiednio 27,1% i 23,9%).

W omawianym roku w województwie kujawsko-pomorskim wyprodukowano 4983,9 GWh energii elektrycznej z odnawialnych nośników energii, co stanowiło 10,0% produkcji krajowej (w 2015 r. 11,3%, a w 2023 r. 9,7%). W porównaniu z 2015 r. produkcja wzrosła o 94,8%, a w stosunku do 2023 r. wzrosła o 12,2% (w kraju wzrost odpowiednio o 120,3% i o 9,1%).

Wykres 74. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki

Chart 74. Structure of electricity consumption by economy sectors

Informacje o liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 46. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 46. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024
Odbiorcy (stan na 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	724,1	785,6	805,4	818,5
miasto urban area	489,0	531,3	526,0	535,7
wieś rural area	235,2	254,3	279,4	282,8
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	1465,8	1634,9	1530,4	1554,2
miasto urban area	818,2	860,1	774,1	791,1
wieś rural area	647,6	774,8	756,3	763,1
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a				
miasto urban areas	1673,3	1618,7	1471,7	1476,8
wieś rural area	2753,8	3047,6	2707,0	2698,8

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu na 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Energii.

^a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of Ministry of Energy.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych wyniosła 818,5 tys. osób, co oznacza wzrost o 13,0% w stosunku do 2015 r. i o 1,6% do 2023 r. W Polsce liczba odbiorców energii elektrycznej (16 596,2 tys. osób) wzrosła o 14,7% w stosunku do 2015 r. i o 1,4% względem 2023 r. Odbiorcy energii elektrycznej z województwa stanowili 4,9% odbiorców w Polsce, czyli o 0,1 p. proc. mniej niż w 2015 r. i tyle samo ile w 2023 r.

Odbiorcy, będący mieszkańcami miast (535,7 tys.) stanowili 65,5% wszystkich odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w województwie, czyli mniej niż w 2015 r. (67,5%), ale więcej niż w 2023 r. (65,3%). W Polsce liczba odbiorców energii elektrycznej w miastach stanowiła 66,5% ogólnej liczby odbiorców (w 2015 r. 66,3% i w 2023 r. 66,4%). Odbiorcy energii elektrycznej z województwa kujawsko-pomorskiego w miastach stanowili 4,9% odbiorców w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost liczby odbiorców zarówno w miastach (o 1,8%), jak i na wsiach (o 1,2%).

W 2024 r. zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w województwie kujawsko-pomorskim wyniosło 1554,2 GWh, co oznacza wzrost o 6,0% w porównaniu z 2015 r. i o 1,6% w stosunku do 2023 r. W Polsce zużycie energii elektrycznej w stosunku do 2015 r. wzrosło o 7,4% i o 2,1% względem 2023 r. Zużycie energii elektrycznej w województwie w 2024 r. stanowiło 5,1% zużycia krajowego (o 0,1 p. proc. mniej niż w 2015 r. i tyle samo co w 2023 r.).

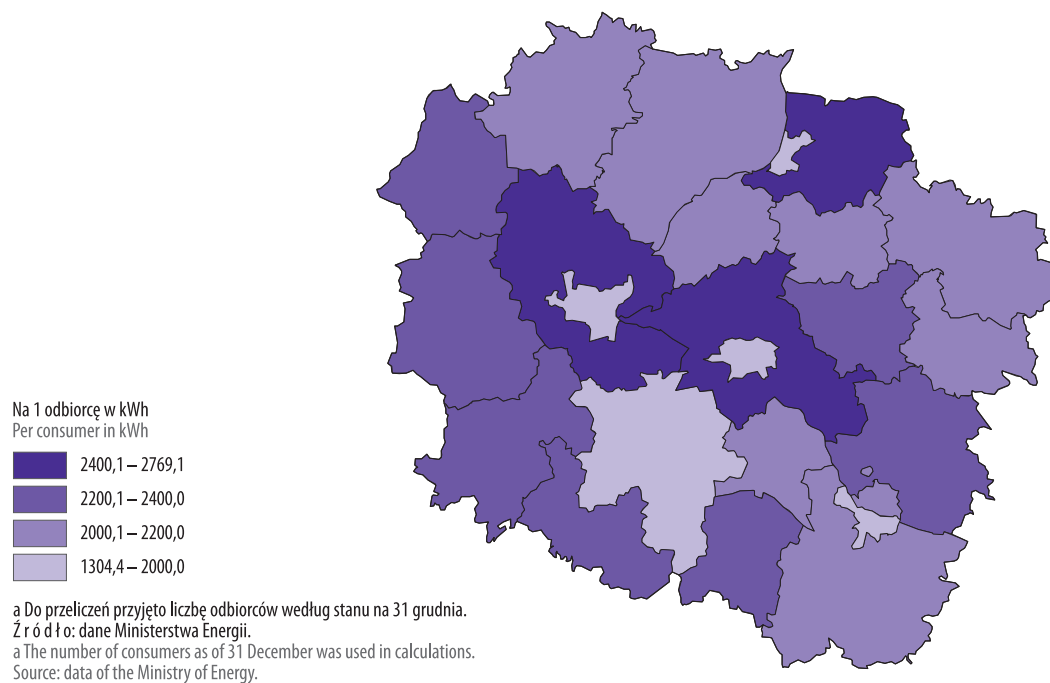
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w miastach (791,1 GWh) stanowiło 50,9% zużycia wojewódzkiego (w 2023 r. 50,6%; w Polsce w 2024 r. 58,5%). W stosunku do 2023 r. zwiększyło się ono zarówno w miastach (o 2,2%), jak i na wsiach (o 0,9%).

W 2024 r. na 1 odbiorcę zużyto 1898,9 kWh energii elektrycznej, tj. mniej o 6,2% niż w 2015 r., ale o 0,1% więcej niż w 2023 r. Zużycie energii na 1 odbiorcę w województwie kujawsko-pomorskim było większe o 3,7% od zużycia krajowego (1831,8 kWh). Wyższe średnie zużycie na 1 odbiorcę odnotowano na wsiach, gdzie na 1 odbiorcę zużyto 2698,8 kWh energii elektrycznej (o 18,9% więcej niż w Polsce). W miastach w 2024 r. na 1 odbiorcę zużyto 1476,8 kWh (mniej o 8,4% niż w Polsce).

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca wyniosło 780,9 kWh, czyli o 3,5% mniej niż w kraju. Zużycie energii elektrycznej na 1 mieszkańca w miastach (685,1 kWh) było o 13,9% niższe niż w kraju, natomiast na wsiach (913,3 kWh) o 10,2% wyższe.

Mapa 48. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych^a w 2024 r.

Map 48. Consumption of electricity in households^a in 2024

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

Dochód osiągnięty przez jednostki samorządu terytorialnego (JST) województwa kujawsko-pomorskiego w 2024 r. był wyższy niż przed rokiem, a największy wzrost odnotowały samorzady powiatów. W większości typów JST głównym źródłem dochodów były dochody własne. W porównaniu z 2023 r. odnotowano także wzrost dotacji i subwencji. Przeszło 80% dotacji stanowiły dotacje celowe. Dotacje na cele inwestycyjne były niższe niż w roku poprzednim.

W 2024 r. jednostki samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego zrealizowały dochód w wysokości 22228,0 mln zł. W porównaniu z rokiem poprzednim dochód JST zwiększył się o 17,6% (w odniesieniu do 2015 r. zwiększył się o 107,8%). Dochód uzyskany przez JST w 2024 r. w 46,9% wygenerowały samorzady gmin, a ich dochód zwiększył się w skali roku o 16,1% (w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 123,4%). Z budżetów miast na prawach powiatu pochodziło 32,1% dochodu JST, a kwota tego dochodu wzrosła w stosunku do 2023 r. o 22,8% (w stosunku do 2015 r. wzrosła o 86,3%). W 2024 r. najbardziej zwiększyły się porównaniu z poprzednim rokiem dochody powiatów (o 24,0%, w porównaniu z 2015 r. zwiększyły się o 121,0%). W odniesieniu do poprzedniego roku zwiększył się także dochód samorządu województwa (o 1,4%, w porównaniu z 2015 r. wzrósł o 100,8%).

JST z województwa kujawsko-pomorskiego wygenerowały w 2024 r. dochód 11168,02 zł na 1 mieszkańca, z czego dochód własny wyniósł 5025,05 zł na 1 mieszkańca. W porównaniu z 2023 r. dochód w przeliczeniu na 1 mieszkańca zwiększył się odpowiednio o 1725,07 zł i o 875,09 zł. Najwyższy dochód, bo 10080,84 zł na 1 mieszkańca, uzyskały samorzady miast na prawach powiatu (wzrost w porównaniu z 2023 r. o 1948,14 zł). Na drugim miejscu pod względem osiągniętego dochodu na 1 mieszkańca znalazły się samorzady gmin (8127,98 zł, tj. wyższe niż w 2023 r. o 1152,32 zł na 1 mieszkańca). Samorzady powiatów wygenerowały dochód 2132,63 zł na 1 mieszkańca, a województwa – 971,32 zł na 1 mieszkańca. W stosunku do 2023 r. dochody te na 1 mieszkańca wzrosły, odpowiednio o 419,80 zł i o 18,57 zł.

Tablica 47. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	udział dochodów własnych w % dochodów ogółem share of own revenue in % of total revenue
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				
Ogółem Total	5123,63	7738,96	9442,95	11168,02	45,0
Gminy ^a Gminas ^a	3542,79	5832,06	6975,66	8127,98	42,8
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4970,41	7088,52	8132,70	10080,84	52,4
Powiaty Powiats	939,60	1413,35	1712,83	2132,63	33,0
Województwo Voivodship	461,20	550,55	952,75	971,32	46,4

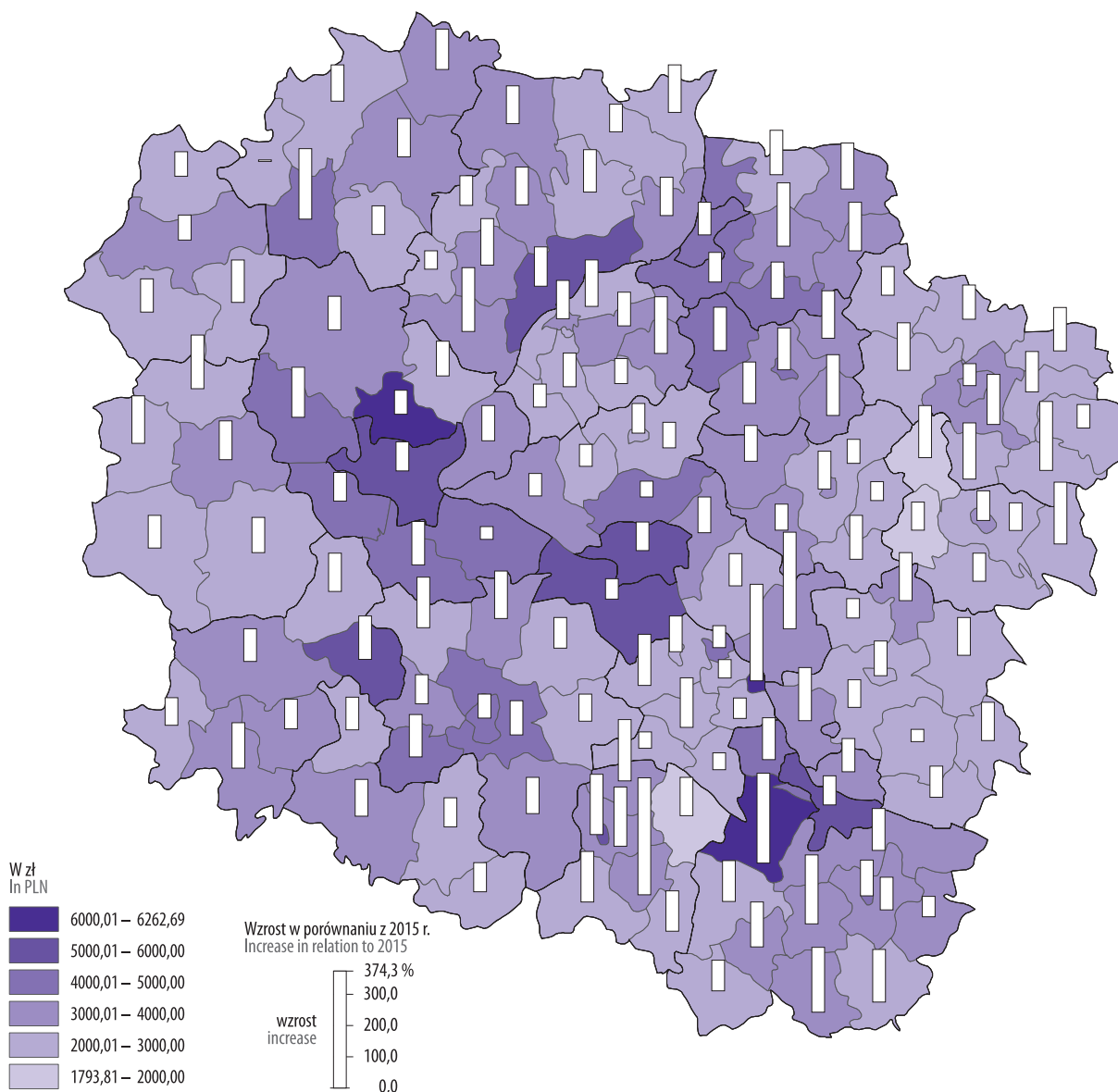
a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2024 r. w ujęciu gminnym najwyższe dochody, bo przekraczające 12 tys. zł na 1 mieszkańca, odnotowano w gminach wiejskich Bytoń (najwyższy dochód spośród wszystkich gmin, tj. 13055,95 zł na 1 mieszkańca) i Bukowiec oraz w gminie miejskiej Nieszawa. Najwyższe dochody własne na 1 mieszkańca, przekraczające 6 tys. zł odnotowały: gmina wiejska Osielsko, gmina miejska Nieszawa oraz gmina miejsko-wiejska Brześć Kujawski. Najniższy dochód na 1 mieszkańca osiągnęła gmina miejska Chełmno (6027,92 zł na 1 mieszkańca), a najniższy dochód własny odnotowała gmina wiejska Brzuze (1793,81 zł na 1 mieszkańca).

Spośród miast na prawach powiatu najwyższy dochód na 1 mieszkańca odnotowano w Grudziądzu (10756,05 zł), a we Włocławku odnotowano najwyższy dochód własny na 1 mieszkańca (5459,25 zł).

Mapa 49. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2024 r.

Map 49. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2024

a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
a Own revenue of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywnien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

W przypadku większości typów JST głównym rodzajem dochodów były dochody własne. W 2024 r. dochody własne JST w województwie kujawsko-pomorskim wyniosły 10001,5 mln zł i stanowiły 45,0% dochodów ogółem. W porównaniu z rokiem poprzednim dochody własne zwiększyły się o 20,4%, a w odniesieniu do 2015 r. – zwiększyły się o 103,1%. W 2024 r. dochody budżetowe w największym stopniu generowane były z dochodu własnego w przypadku budżetów:

- miast na prawach powiatu (stanowiły 52,4% dochodów ogółem). Samorzady te odnotowały w skali roku wzrost dochodów własnych o 23,2%, a w stosunku do 2015 r. wzrost o 78,0%,
- województwa (46,4%). Dochody województwa wzrosły odpowiednio o 22,7% i o 223,5%,
- gmin (42,8%). Dochody gmin były wyższe odpowiednio o 16,5% i o 105,9%.

Dochody własne samorządu powiatów stanowiły 33,0%. W porównaniu z rokiem poprzednim kwota dochodów własnych powiatów wzrosła o 26,9% (w porównaniu z 2015 r. wzrosła o 137,7%).

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim dotacje (5418,6 mln zł) stanowiły 24,4% dochodów JST ogółem i w porównaniu z 2023 r. zwiększyły się o 11,1% (w porównaniu z 2015 r. zwiększyły się o 97,6%). Dotacje w budżetach gmin stanowiły 29,1% dochodów i w skali roku zwiększyły się o 14,9% (w porównaniu z 2015 r. zwiększyły się o 174,6%). Największy roczny wzrost dotacji, tj. do poziomu 1325,8 mln zł, wystąpił w przypadku samorządów miast na prawach powiatu (o 26,5%, w stosunku do 2015 r. wzrost o 61,4%).

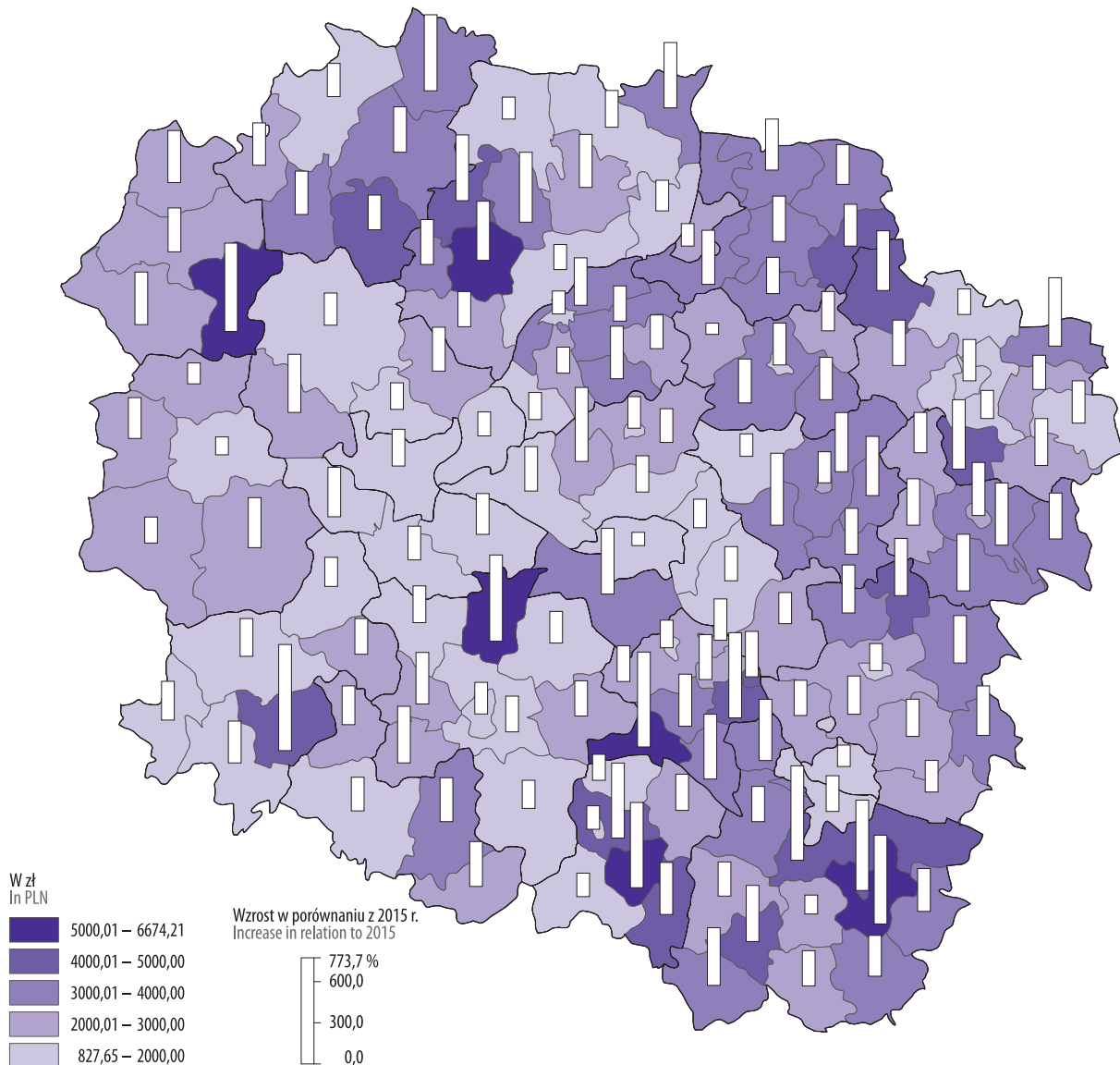
W strukturze dotacji większość to dotacje celowe (4598,5 mln zł, tj. 84,9% ogólnej kwoty dotacji). Na 1 mieszkańca województwa przypadło 2310,43 zł dotacji celowych JST ogółem. Większość dotacji celowych pozyskiwały samorzady gmin (61,5% dotacji celowych JST) i stanowiły 93,2% dotacji ogółem. Dotacje ze środków unijnych w 2024 r. wyniosły 820,1 mln zł, tj. 412,03 zł na 1 mieszkańca województwa. Dotacje te były o 19,8% niższe niż w 2023 r. i o 13,9% niższe niż w 2015 r. Największy spadek kwot dotacji odnotowały samorzady powiatów – w skali roku dotacje ze środków europejskich zmalały o 58,1% (wyniosły 33,6 mln zł).

Dotacje ogółem uzyskane przez JST na cele inwestycyjne zwiększyły się w odniesieniu do 2023 r. o 2,4%, tj. do 2081,9 mln zł. W 2024 r. dotacje na wydatki inwestycyjne wyniosły 1045,99 zł na 1 mieszkańca. Na wydatki inwestycyjne przeznaczono 38,4% wszystkich dotacji, a nieco ponad 1/4 pochodziła ze środków europejskich.

Na poziomie gmin najwyższą dotację na 1 mieszkańca w 2024 r. pozyskała gmina wiejska Bytoń (6674,21 zł, w tym również najwyższą dotację inwestycyjną, tj. 4963,97 zł na 1 mieszkańca). Drugą gminą pod względem wysokości dotacji na 1 mieszkańca była gmina wiejska Bukowiec (odpowiednio na 1 mieszkańca było to: 6213,90 zł i 4376,99 zł). Najniższą dotację na 1 mieszkańca uzyskała gmina wiejska Osielsko (827,65 zł, w tym 138,99 zł stanowiły dotacje na cele inwestycyjne).

Spośród miast na prawach powiatu najwyższą dotację na 1 mieszkańca uzyskał Grudziądz, tj. 2329,06 zł. W Grudziądzu również przypadała najwyższa kwota dotacji inwestycyjnych na 1 mieszkańca (800,73 zł).

Mapa 50. Dotacje^a otrzymane przez gminy na 1 mieszkańca w 2024 r.
 Map 50. Grants^a for gminas per capita in 2024

a Dane dotyczą dotacji celowych oraz dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej; w 2024 r. wraz z dotacjami z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 (w tym z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych) i dotacjami z Funduszu Pomocy lub z innych środków na finansowanie lub dofinansowanie realizacji zadań w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy.
 a Data concerning targeted grants and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification; in 2024 with grants from the COVID-19 Prevention Fund (including Local Government Investment Fund) and grants from the Assistance Fund or other funds for financing or subsidising the implementation of tasks in the field of helping Ukrainian citizens.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2024 r. w jednostkach samorządu terytorialnego z województwa kujawsko-pomorskiego miał miejsce wzrost wydatków budżetowych w porównaniu z rokiem poprzednim, a najbardziej zwiększyły się wydatki samorządów powiatów. Większość z nich stanowiły wydatki bieżące. Wydatki majątkowe zmniejszyły się w skali roku, w tym również wydatki inwestycyjne. Samorządy JST najwięcej środków przeznaczały na wydatki z działów: Oświata i wychowanie, Transport i łączność oraz Administracja publiczna.

Jednostki samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego w 2024 r. wydatkowały ogółem 22149,4 mln zł. W tej kwocie największy udział miały wydatki samorządów gmin (47,7% ogółu wydatków). Mniejszy udział odnotowano w przypadku samorządów: miast na prawach powiatu (32,2%), powiatów (12,1%) i samorządu województwa (8,0%). W porównaniu z 2023 r. odnotowano wzrost wydatków o 11,6% (względem 2015 r. wzrost o 112,3%). Najbardziej zwiększyły się wydatki samorządu powiatów, tj. o 16,8% (w porównaniu z 2015 r. wzrost o 120,6%). Ponadto odnotowano wzrost wydatków w skali roku w miastach na prawach powiatu – o 15,5% i w gminach – o 11,5% (w porównaniu z 2015 r. wzrosły odpowiednio o 95,5% i o 129,3%). Wydatki samorządu województwa były o 7,1% niższe niż w 2023 r., ale o 83,9% wyższe niż w 2015 r.

Większość wydatków w 2024 r. stanowiły wydatki bieżące (79,8% wydatków ogółem). Pozostałą część, tj. 4484,5 mln zł stanowiły wydatki majątkowe. Na inwestycje przeznaczono 18,4% ogólnej kwoty wydatków. W porównaniu z 2023 r. wydatki majątkowe zmniejszyły się o 3,7% (z czego na cele inwestycyjne zmniejszyły się o 5,2%). Spadek wydatków majątkowych w skali roku wystąpił w większości typów JST, a największy w samorządzie województwa (o 19,3%). Wydatki samorządów powiatów zwiększyły się o 14,2% w porównaniu z 2023 r.

W 2024 r. JST z województwa kujawsko-pomorskiego wydatkowały 11128,57 zł na 1 mieszkańca, tj. więcej o 12,2% niż przed rokiem i o 122,7% więcej niż w 2015 r. Wydatki samorządów miast na prawach powiatu wyniosły 10093,28 zł na 1 mieszkańca i było to o 16,6 % więcej niż przed rokiem i o 112,8% więcej niż w 2015 r. Na 1 mieszkańca gminy przypadło 8224,54 zł wydatków budżetowych samorządów gmin, czyli o 11,9% więcej niż przed rokiem i o 135,5% więcej niż w 2015 r. W 2024 r. z budżetu samorządów powiatów wydano 2069,50 zł na 1 mieszkańca (wzrost wydatków w skali roku o 17,2%, a w porównaniu z 2015 r. wzrost o 126,6%). Najmniej na 1 mieszkańca wydatkował samorząd województwa, tj. 885,92 zł na 1 mieszkańca i było to w stosunku do roku poprzedniego o 6,5% mniej, a w stosunku do 2015 r. o 92,9% więcej.

W 2024 r. na wydatki majątkowe przeznaczono 2253,14 zł na 1 mieszkańca, w tym na cele inwestycyjne 2044,75 zł na 1 mieszkańca. Najwyższe wydatki majątkowe notowano w budżetach gmin (1845,54 zł na 1 mieszkańca, w tym na cele inwestycyjne wydatkowano 1756,39 zł na 1 mieszkańca). W miastach na prawach powiatu przypadło 1440,24 zł wydatków majątkowych na 1 mieszkańca, w tym na cele inwestycyjne przeznaczono 1203,02 zł na 1 mieszkańca. Z budżetu samorządów powiatów przeznaczono 385,96 zł na 1 mieszkańca (w tym na cele inwestycyjne przeznaczono 379,95 zł na 1 mieszkańca). Natomiast z budżetu samorządu województwa na wydatki majątkowe przeznaczono najmniej, bo 302,95 zł na 1 mieszkańca (w tym 240,22 zł na 1 mieszkańca z przeznaczeniem na inwestycje).

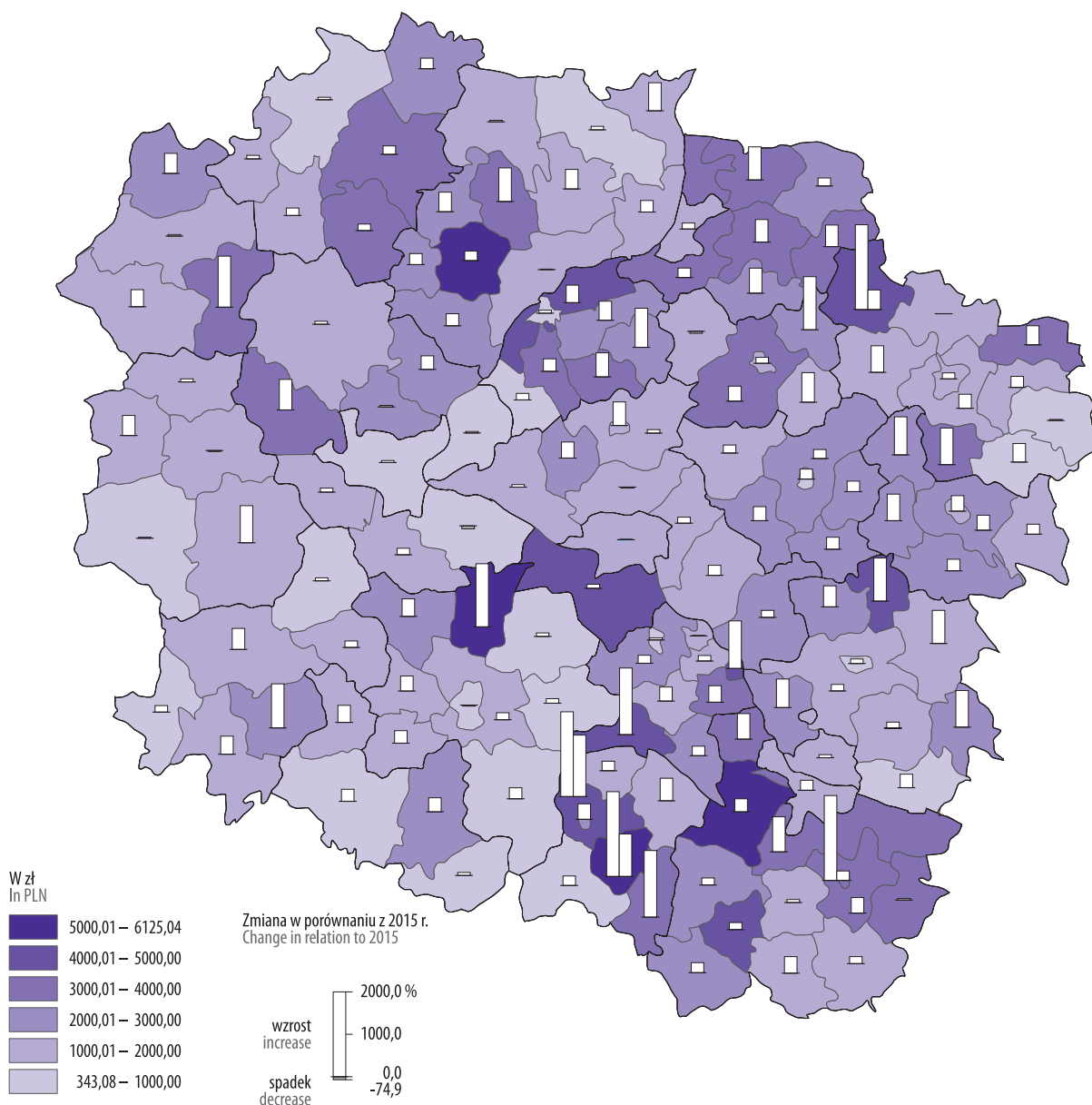
Tablica 48. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

Table 48. Expenditure of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN			udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure	
Ogółem Total	4998,19	7579,65	9915,75	11128,57	18,4
Gminy ^a Gminas ^a	3494,53	5666,52	7352,40	8228,54	21,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4742,74	7171,48	8656,74	10093,28	11,9
Powiaty Powiats	925,32	1329,21	1788,16	2096,50	18,1
Województwo Voivodship	459,22	520,07	947,81	885,92	27,1

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Mapa 51. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2024 r.Map 51. Investment expenditure of gminas^a per capita in 2024

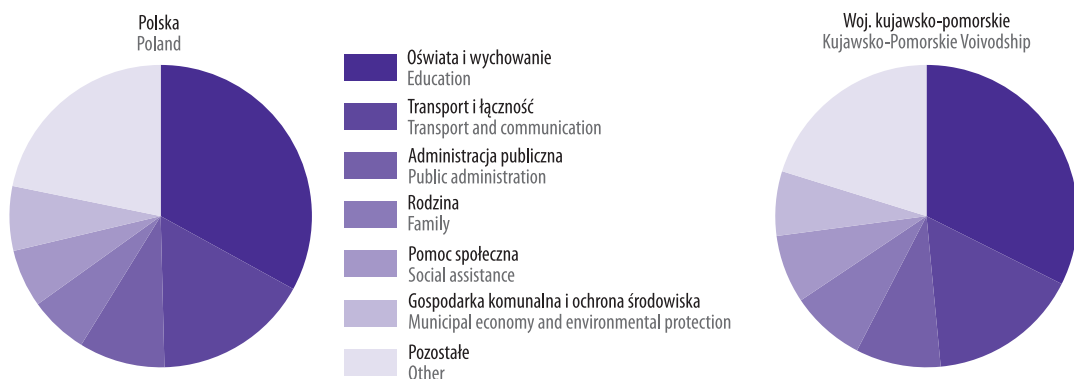
a Wydatki miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
a Expenditure of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

W 2024 r. najwyższe wydatki na cele inwestycyjne na 1 mieszkańca (6125,04 zł) poniósł samorząd gminy wiejskiej Bytoń, tj. gminy zakwalifikowanej do Obszaru Strategicznej Interwencji (OSI). Wydatki inwestycyjne powyżej 5 tys. zł na 1 mieszkańca poniosły także samorządy: gmin wiejskich Rojewo i Bukowiec oraz gmina miejsko-wiejska Brześć Kujawski. Spośród miast na prawach powiatu najwyższe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca odnotowano we Włocławku (1540,74 zł).

Najmniejsze natomiast wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca poniesiono w gminie miejskiej Lipno (343,08 zł na 1 mieszkańca). W dole rankingu znalazły się również gminy zagrożone trwałą marginalizacją, tj. gminy miejsko-wiejskie Dobrzyń nad Wisłą (386,24 zł na 1 mieszkańca) i Kcynia (495,44 zł) oraz gmina wiejska Jeziora Wielkie (431,24 zł). Biorąc pod uwagę miasta zaliczane do OSI (uznane za miasta tracące swoje funkcje społeczno-gospodarcze), najniższe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca poniosły Inowrocław (419,04 zł) oraz Chełmno (601,74 zł).

Analizując przeznaczenie wydatków JST z województwa kujawsko-pomorskiego w 2024 r., w strukturze wyróżniały się wydatki na: Oświatę i wychowanie (32,4% ogółu wydatków JST, w Polsce było to 33,0%), Transport i łączność (16,1%, w Polsce 16,6%) oraz Administrację publiczną (9,1%, w Polsce 9,2%). Samorządy najczęściej wydatków przeznaczały na Oświatę i wychowanie (wyjątek stanowił samorząd województwa), i tak: miasta na prawach powiatu przeznaczyły 38,5% (w Polsce 36,1%), gminy – 32,4% (w Polsce 35,6%), a samorządy powiatów – 32,3 % swoich budżetów (w Polsce 31,7%). Na dział Transport i łączność największą część budżetu przeznaczył samorząd województwa (38,4%, wobec 41,7% w Polsce). Wydatki w dziale Transport i łączność stanowiły: 17,3% budżetów powiatów, 15,2% budżetów miast na prawach powiatu oraz 12,6% budżetów gmin (w Polsce było to odpowiednio: 19,0%, 16,2% oraz 12,2%). Wydatki na dział Administracja publiczna kształtowały się w poszczególnych typach jednostek samorządowych od 5,4% w miastach na prawach powiatu do 13,8% w samorządzie województwa (w Polsce odpowiednio od 6,8% do 12,9%). Ponadto samorząd województwa znaczną część środków budżetowych wydatkował na działy Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego (13,6%, w Polsce 10,0%) oraz Ochrona zdrowia (9,7%, w Polsce 10,7%).

Wykres 75. Struktura wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2024 r.
Chart 75. Structure of expenditure of local government units budgets by divisions in 2024

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2024 r. JST odnotowały dodatni wynik finansowy, a najwyższą nadwyżkę budżetową odnotował samorząd województwa. W samorządach gmin i miast na prawach powiatu notowano natomiast deficyt budżetowy. Poprawiła się w skali roku relacja wyniku finansowego ogółu JST do ich dochodu. Najwyższa relacja wystąpiła w przypadku samorządu województwa.

Zwiększyło się zadłużenie JST w porównaniu z 2023 r. Najwyższą wartość zadłużenia odnotowały samorządy miast na prawach powiatu. Zmniejszyło się zadłużenie samorządu województwa.

W 2024 r. budżet jednostek samorządu terytorialnego z województwa kujawsko-pomorskiego został zamknięty dodatnim wynikiem finansowym na poziomie 78,5 mln zł (w poprzednim roku odnotowano deficyt budżetowy 946,4 mln zł, a w 2015 r. – nadwyżkę 261,9 mln zł). Najwyższy wynik finansowy wystąpił w budżecie samorządu województwa (170,0 mln zł, w 2023 r. wynik finansowy wyniósł 9,9 mln zł). Wynik

finansowy samorządu województwa wyniósł 84,40 zł na 1 mieszkańca. W analizowanym roku samorzady powiatów uzyskały wynik finansowy 46,3 mln zł, co dało wynik 36,13 zł na 1 mieszkańca (samorzady powiatów zamknęły rok budżetowy 2023 wynikiem minus 97,0 mln zł). Miasta na prawach powiatu zamknęły rok 2024 deficytem budżetowym w wysokości 8,8 mln zł (w 2023 r. wynik finansowy wyniósł minus 374,2 mln zł), co dało wynik finansowy minus 12,44 zł na 1 mieszkańca. Samorzady gmin zamknęły rok budżetowy 2024 deficytem 129,0 mln zł (w 2023 r. deficyt wyniósł 485,0 mln zł). Wynik finansowy budżetów gmin wyniósł minus 100,56 zł na 1 mieszkańca.

Do oceny efektywności działania JST może posłużyć relacja wyniku finansowego do osiągniętego dochodu. W 2024 r. relacja ta wśród ogółu JST województwa kujawsko-pomorskiego wyniosła 0,4% (w 2023 r. było to minus 5,0%, a w 2015 r. 2,4%). Najwyższa relacja wystąpiła w przypadku samorządu województwa (8,8%), natomiast najniższa relacja wystąpiła wśród samorządów gmin (minus 1,2%).

Tablica 49. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 49. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2023	2024	
	w mln zł in million PLN			relacja wyniku finansowego do dochodów ogółem w % relation of budget result to total revenue in %	
Ogółem Total	261,9	324,8	-946,4	78,5	0,4
Gminy ^a Gminas ^a	63,6	214,9	-485,0	129,0	-1,2
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	175,4	-61,5	-374,2	-8,8	-0,1
Powiaty Powiats	18,8	109,2	-97,0	46,3	1,7
Województwo Voivodship	4,1	62,2	9,9	170,0	8,8

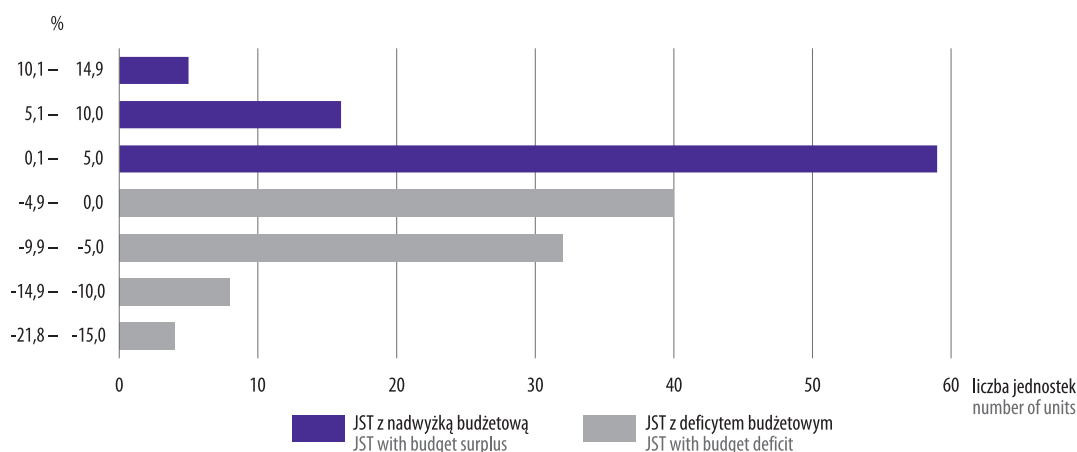
^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W analizowanym roku w województwie kujawsko-pomorskim w większości JST wystąpił deficyt budżetowy (51,2% jednostek spośród 164 JST, wobec 81,7% w 2023 r.). Najwięcej było JST (59 jednostek), których relacja wyniku finansowego do dochodu wyniosła od 0,1% do 5,0%. Dodatni wynik finansowy uzyskały samorzady województwa, 1 miasto na prawach powiatu spośród 4, 12 spośród 19 powiatów oraz 66 spośród 140 samorządów gmin.

Spośród samorządów miast na prawach powiatu jedynie Bydgoszcz uzyskała dodatni wynik finansowy (relacja wyniku finansowego do dochodu wyniosła 4,9%), natomiast najniższa relacja wystąpiła w Grudziądzu, tj. minus 7,5%). Samorząd powiatu chełmińskiego w 2024 r. odnotował relację wyniku finansowego do dochodu na poziomie 11,6%. Najwyższe relacje w układzie gmin wystąpiły w gminach wiejskich Łysomice i Świdziebnia (odpowiednio 14,9% i 14,8%). Najniższa relacja wyniku finansowego do dochodu wystąpiła w gminie miejsko-wiejskiej Kowalewo Pomorskie (minus 21,8%). Spośród gmin zagrożonych trwałą marginalizacją były to gminy miejsko-wiejskie Jabłonowo Pomorskie (minus 18,1%) i Bobrowniki (minus 12,7%) oraz gminy wiejskie: Świecie nad Osą (minus 14,4%), Książki (minus 14,1%) i Rogóźno (minus 12,6%).

Wykres 76. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2024 r.

Chart 76. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2024

W 2024 r. zadłużenie JST zwiększyło się w porównaniu z rokiem poprzednim o 6,9% i wyniosło 5633,1 mln zł. Najbardziej wzrosło zadłużenie samorządów gmin (o 9,5%) i wyniosło 2154,4 mln zł (1683,71 zł na 1 mieszkańca). Spadek zadłużenia w skali roku odnotował jedynie samorząd województwa, tj. o 6,6%, do 197,6 mln zł (99,55 zł na 1 mieszkańca).

Zadłużenie JST z województwa kujawsko-pomorskiego stanowiło 25,3% ich dochodów ogółem uzyskanych w 2024 r. (w 2023 r. 27,9%). Najwyższa relacja zadłużenia do dochodów wystąpiła w przypadku samorządów miast na prawach powiatu (42,4%, przed rokiem 49,1%).

Tablica 50. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2024 r. Stan na 31 grudnia

Table 50. Debt of local government units in 2024
As of 31 December

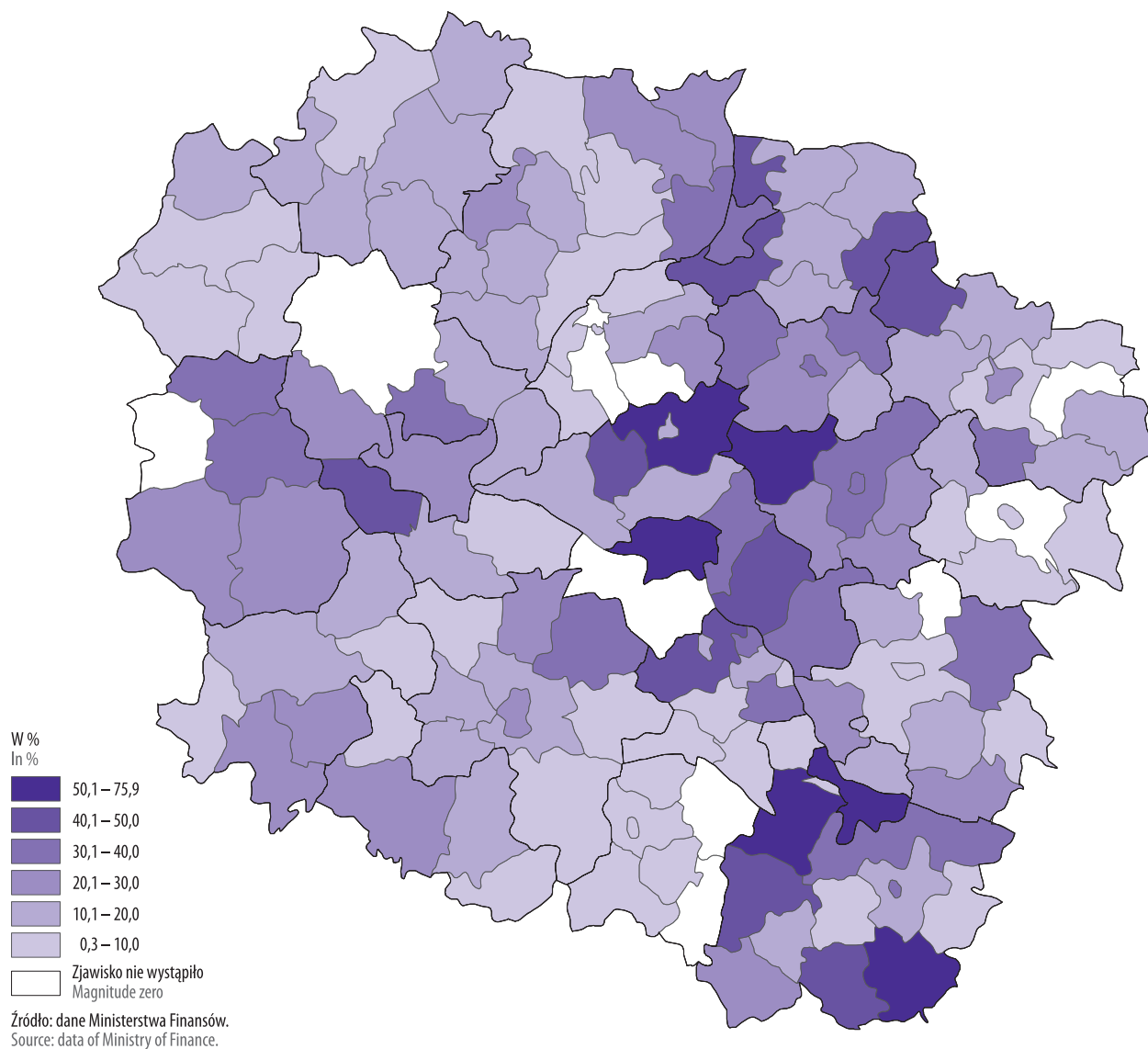
Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	W % dochodów ogółem In % of total revenue	2023=100
Ogółem Total	5633,1	2838,55	25,3	106,9
Gminy ^a Gminas ^a	2154,4	1683,71	20,7	109,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	3025,4	4291,72	42,4	106,1
Powiaty Powiats	255,7	199,87	9,3	108,1
Województwo Voivodship	197,6	99,55	10,2	93,4

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2024 r. w ujęciu gminnym najwyższe zadłużenie w relacji do dochodów JST (75,9% dochodów) miała gmina wiejska Brześć Kujawski. Zadłużenie przekraczające 60,0% dochodów notowano także w gminie wiejskiej Chełmża, gminie miejsko-wiejskiej Lubień Kujawski oraz w miastach na prawach powiatu Toruń i Włocławek. Samorządy 11 gmin nie wykazały na koniec 2024 r. zadłużenia. Spośród samorządów powiatów najwyższa relacja zobowiązań do dochodu w 2024 r. wystąpiła w powiecie golubsko-dobrzyńskim (47,0%).

**Mapa 52. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

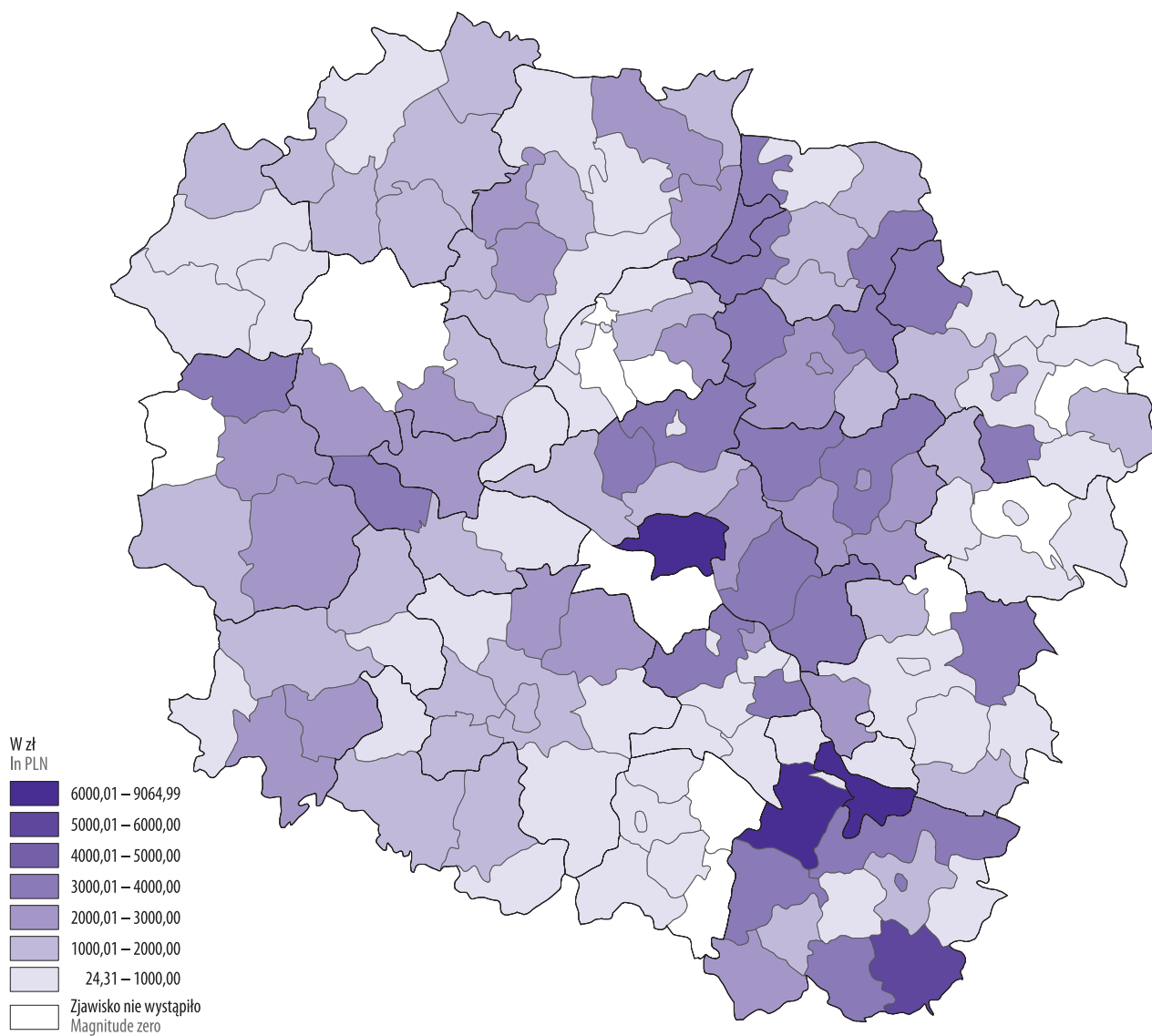
Map 52. Debt of gminas in % of total revenue in 2024
As of 31 December

Spośród samorządów gmin województwa kujawsko-pomorskiego najwyższe zadłużenie w 2024 r. przypadające na 1 mieszkańca miała gmina miejsko-wiejska Brześć Kujawski (9064,99 zł, tj. o 33,8% wyższe niż w 2023 r.). Miastem na prawach powiatu, które miało najwyższe zadłużenie na 1 mieszkańca był Włocławek (6302,18 zł). Spośród gmin, które wykazały zadłużenie na koniec 2024 r. najniższy wskaźnik zadłużenia wystąpił w gminie miejsko-wiejskiej Świecie (24,31 zł na 1 mieszkańca).

**Mapa 53. Zadłużenie gmin na 1 mieszkańca w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 53. Debt of gminas per capita in 2024
As of 31 December

Źródło: dane Ministerstwa Finansów.
Source: data of Ministry of Finance.

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Według stanu na koniec grudnia 2025 r. udział wartości wniosków o dofinansowanie ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2021–2027 na terenie województwa kujawsko-pomorskiego wyniósł 3,4% całkowitej ich wartości w kraju. Blisko 3/4 łącznej wartości tych wniosków pochodziła z regionalnych programów operacyjnych.

Wartość dotacji przekazanych JST w 2024 r. w ramach programów finansowanych z udziałem środków unijnych była niższa niż rok wcześniej. Ponad 40% ogólnej kwoty takich dotacji pozyskał samorząd województwa. W skali roku jedynie wśród samorządów gmin odnotowano wzrost wartości dotacji ze środków europejskich. Obniżyła się relacja dotacji do dochodów własnych.

Fundusze Europejskie wspierają rozwój krajów członkowskich Unii Europejskiej. Z tych środków są finansowane m.in. inwestycje realizowane przez samorządy, instytucje publiczne czy firmy z sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Wśród nich są projekty, które zapobiegają wykluczeniu społecznemu i poprawiają jakość życia obywateli. Dotychczas Polska korzystała z Funduszy Europejskich w trzech perspektywach finansowych: na lata 2000–2006, 2007–2013 i 2014–2020. Obecnie jest beneficjentem perspektywy na lata 2021–2027.

W perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027 obowiązuje „**Umowa Partnerstwa dla realizacji polityki spójności na lata 2021–2027 w Polsce**” (UP). To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich w najbliższej dekadzie. W ramach UP realizowanych jest 8 programów na poziomie krajowym (zarządzanych przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) oraz 16 programów regionalnych (zarządzanych przez Urzędy Marszałkowskie). Dane pochodzą z systemu teleinformatycznego wykorzystywanego na potrzeby wdrażania Funduszy Europejskich w Polsce w perspektywie finansowej na lata 2021–2027. System ten nie obejmuje programu Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową 2021–2027 (FEPŻ), z tego powodu dane dla tego programu nie są prezentowane.

Wartość umów/decyzji o dofinansowanie oznacza kwotę wynikającą z podpisania dokumentów między instytucją np. Urzędem Marszałkowskim a beneficjentem np. gminą, firmą. Natomiast **wartość wniosków o płatność do certyfikacji** to etap rozliczania i refundacji wydatków. Wnioski o płatność do certyfikacji obejmują wydatki już sprawdzone i zatwierdzone przez instytucje, które mogą zostać przedstawione Komisji Europejskiej do refundacji. Ich wartość jest zazwyczaj znacznie niższa niż wartość samych umów, co wynika z cyklu realizacji projektów. Jest to kwota, którą beneficjent faktycznie wydał i zgłosił wniosek do urzędu, aby otrzymać jej zwrot.

Do końca 2025 r. całkowita wartość umów i decyzji o dofinansowaniu w ramach realizacji polityki spójności na lata 2021–2027 w Polsce na projekty realizowane w województwie kujawsko-pomorskim wyniosła 15183,5 mln zł, w tym 66,5% pochodziło ze środków unijnych. Wartość wniosków do certyfikacji wyniosła 1918,1 mln zł, co stanowiło 12,6% wartości wszystkich umów i decyzji o dofinansowanie. Na 1 mieszkańca województwa przypadło 972,72 zł dofinansowania (o 35,5% na 1 mieszkańca mniej niż w Polsce). Wartość wniosków w ramach środków wspólnotowych przypadająca na 1 mieszkańca (649,42 zł) była niższa o 39,9% od notowanej w kraju. Wartość wniosków zrealizowanych w województwie stanowiła 3,4% wniosków w Polsce²².

Wartość wniosków do certyfikacji złożonych w ramach Funduszu Europejskiego dla Kujaw i Pomorza wyniosła 1389,0 mln zł i stanowiła 72,4% ogólnej wartości wniosków w ramach UP na lata 2021–2027 w województwie kujawsko-pomorskim. Dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej stanowiło 72,7% wartości wniosków. Wartość wniosków o płatność do certyfikacji wyniosła 704,39 zł na 1 mieszkańca wo-

²² Dla Polski bez wartości wniosków w ramach Programów Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej (FEPW) i Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich (PTFE).

jewództwa. Wnioski o płatność realizowane w ramach Funduszu Europejskiego na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko do końca 2025 r. opiewały na kwotę 279,7 mln zł (14,6% wartości ogółem). W województwie kujawsko-pomorskim środki wspólnotowe pokryły 55,2% łącznej kwoty tego Programu. Wartość wniosków o dofinansowanie na Fundusze Europejskie: dla Nowoczesnej Gospodarki stanowiła 10,1% łącznej wartości dofinansowania, na Rozwój Cyfrowy – 1,3%, dla Rybactwa – 1,1% a na Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 0,5%.

Wartości projektów europejskich opisane powyżej nie stanowią wszystkich środków europejskich wykorzystywanych w województwie kujawsko-pomorskim. Projekty te nie obejmują m.in.:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013 i 2014–2020, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- projektów unijnych na lata 2021–2027 realizowanych poza Umową Partnerstwa (np. realizowanych w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej 2023–2027).

Tablica 51. Wartość umów/decyzji o dofinansowanie w ramach Umowy Partnerstwa 2021–2027 na terenie województwa do 31 grudnia 2025 r.

Table 51. Value of grant agreements/decisions under the Partnership Agreement 2021–2027 in the Voivodship until 31 December 2025

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym wartość wniosków o płatność do certyfikacji Of which value of payment applications			
		razem total	w tym dofinansowane ze środków Unii Europejskiej of which co-financing from the European Union resources	w % ogółem in % of grand total	na 1 mieszkańca ^a w zł per capita ^a in PLN
Ogółem Total	15183,5	1918,1	1280,6	100,0	972,72
w tym: of which:					
Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko (FEnIKS) European Funds for Infrastructure, Climate and Environment	7247,8	279,7	154,4	14,6	141,83
Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) European Funds for Smart Economy	1000,9	194,2	86,2	10,1	98,49
Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) European Funds for Digital Development	94,2	25,1	15,8	1,3	12,72
Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS) European Funds for Social Development	52,7	8,7	7,4	0,5	4,43
Fundusze Europejskie dla Rybactwa (FER) European Funds for Fisheries	39,3	21,4	6,9	1,1	10,86
Regionalne Fundusze Europejskie Regional European Funds	6748,7	1389,0	1010,0	72,4	704,39

a Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 31 grudnia 2025 r.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Data were calculated using the population size as of 31 December 2025.

Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Tylko część publicznych środków przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest wydatkowana przez samorządy. Pozostałe środki trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

W obecnej perspektywie finansowej Unii Europejskiej na lata 2021–2027 system wsparcia opiera się na Umowie Partnerstwa, ale realny strumień środków płynących do regionów jest znacznie szerszy i obejmuje źródła pozafunduszowe oraz mechanizmy pozaunijne. Kluczowe znaczenie mają fundusze, które nie podlegają bezpośrednio rygorom Umowy Partnerstwa i Ministerstwu Funduszy i Polityki Regionalnej:

- Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej finansowany z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich i zarządzany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, który skupia się na modernizacji wsi i rolnictwa,
- Krajowy Plan Odbudowy (KPO) – odrębny instrument finansujący reformy i inwestycje wzmacniające odporność gospodarki po pandemii.

Uzupełnieniem są fundusze z państw EFTA, które funkcjonują równolegle do budżetu UE, tj. z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (tzw. Fundusze Norweskie) oraz Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, które wydatkowane są przede wszystkim na ochronę środowiska, zdrowie, kulturę oraz rozwój lokalny, a także Szwajcarsko-Polski Program Współpracy (tzw. Fundusz Szwajcarski) wspierający m.in. rozwój miast oraz badania naukowe i innowacje.

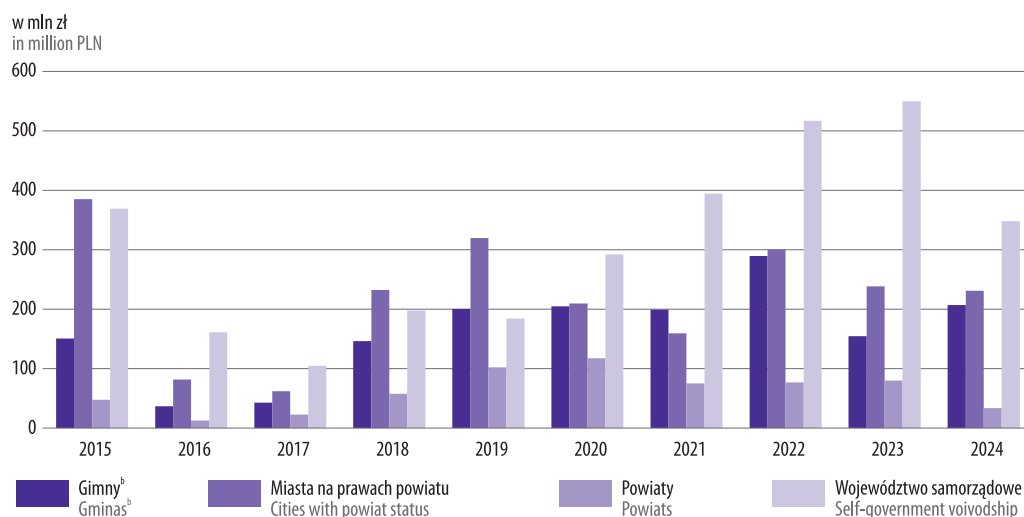
Całkowita wartość realizowanych przez samorządy projektów europejskich obejmuje publiczne środki europejskie uzyskiwane w formie dotacji oraz wkład własny pochodzący z dochodów własnych samorządów lub z kredytów i pożyczek. Wartość dotacji przekazanych JST z województwa kujawsko-pomorskiego w ramach programów finansowanych z udziałem środków unijnych w 2024 r. wyniosła 820,1 mln zł. Było to o 19,8% mniej niż w roku poprzednim i o 13,9% mniej niż w 2015 r. Najwyższą kwotę tych dotacji pozyskał samorząd województwa, tj. 348,3 mln zł (42,5% wartości ogółem). Było to o 36,6% mniej niż przed rokiem i o 5,6% mniej niż w 2015 r. Samorządy miast na prawach powiatu pozyskały 231,1 mln zł dotacji na realizację projektów europejskich (o 3,1% mniej niż w 2023 r. i o 40,0% mniej niż w 2015 r.). W 2024 r. samorządy gmin uzyskały takich dotacji 207,0 mln zł, tj. o 34,0% więcej niż przed rokiem i o 37,3% więcej niż w 2015 r. Najmniejszą wartość tych dotacji, bo 33,6 mln zł, odnotowano wśród samorządów powiatów. Wartość dotacji przekazanych w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich samorządom powiatów w 2024 r. była o 58,1% niższa od uzyskanej rok wcześniej i o 29,8% niższa niż w 2015 r.

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020 oraz 2021–2027.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodzi do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

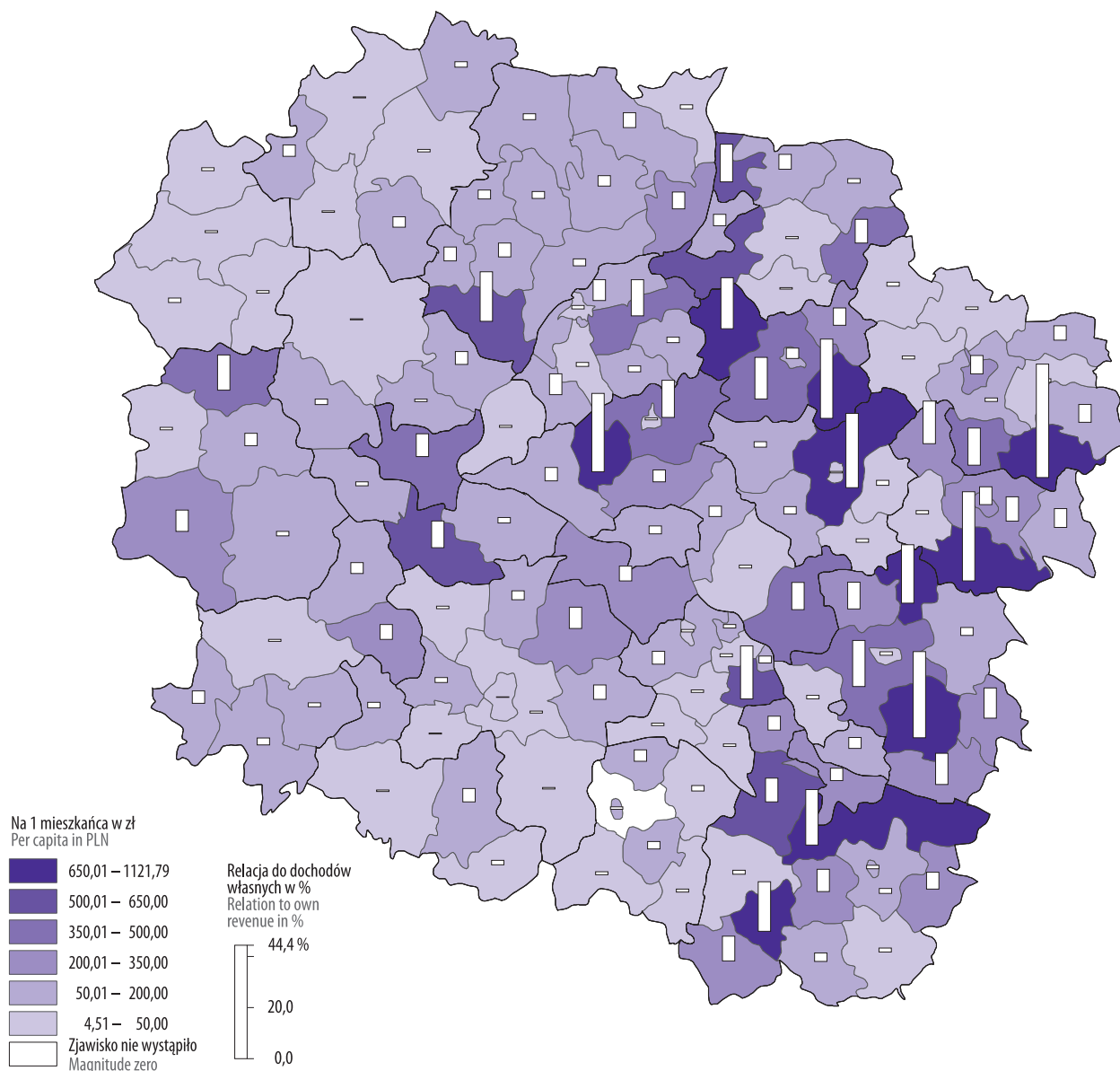
Wykres 77. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a
Chart 77. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
 a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Wartość dotacji dla JST z województwa kujawsko-pomorskiego na realizację projektów europejskich otrzymanych w 2024 r. wyniosła 412,03 zł na 1 mieszkańca (przed rokiem było to 511,14 zł na 1 mieszkańca, a w 2015 r. – 456,36 zł na 1 mieszkańca). Najwyższe kwoty takich dotacji uzyskały samorządy miast na prawach powiatu (326,61 zł na 1 mieszkańca). W 2024 r. pozostałe typy jednostek samorządowych uzyskały dotacje na finansowanie projektów europejskich: samorząd województwa – 175,02 zł na 1 mieszkańca, samorządy gmin – 161,39 zł na 1 mieszkańca, a samorządy powiatów – 26,18 zł na 1 mieszkańca.

Mapa 54. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2024 r.
Map 54. Grants received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2024

a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.
 a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. kwota dotacji otrzymanych przez JST na realizację projektów europejskich w odniesieniu do dochodów własnych była niższa niż rok wcześniej (spadek wskaźnika z 12,3% do 8,2%). Najwyższa relacja wystąpiła w samorządzie województwa (38,8%). W 2024 r. relacja dotacji otrzymanych przez samorzady miast na prawach powiatu na realizację projektów europejskich do ich dochodów własnych wyniosła 6,2%, przez samorzady gmin – 4,6%, a przez samorzady powiatów – 3,7%.

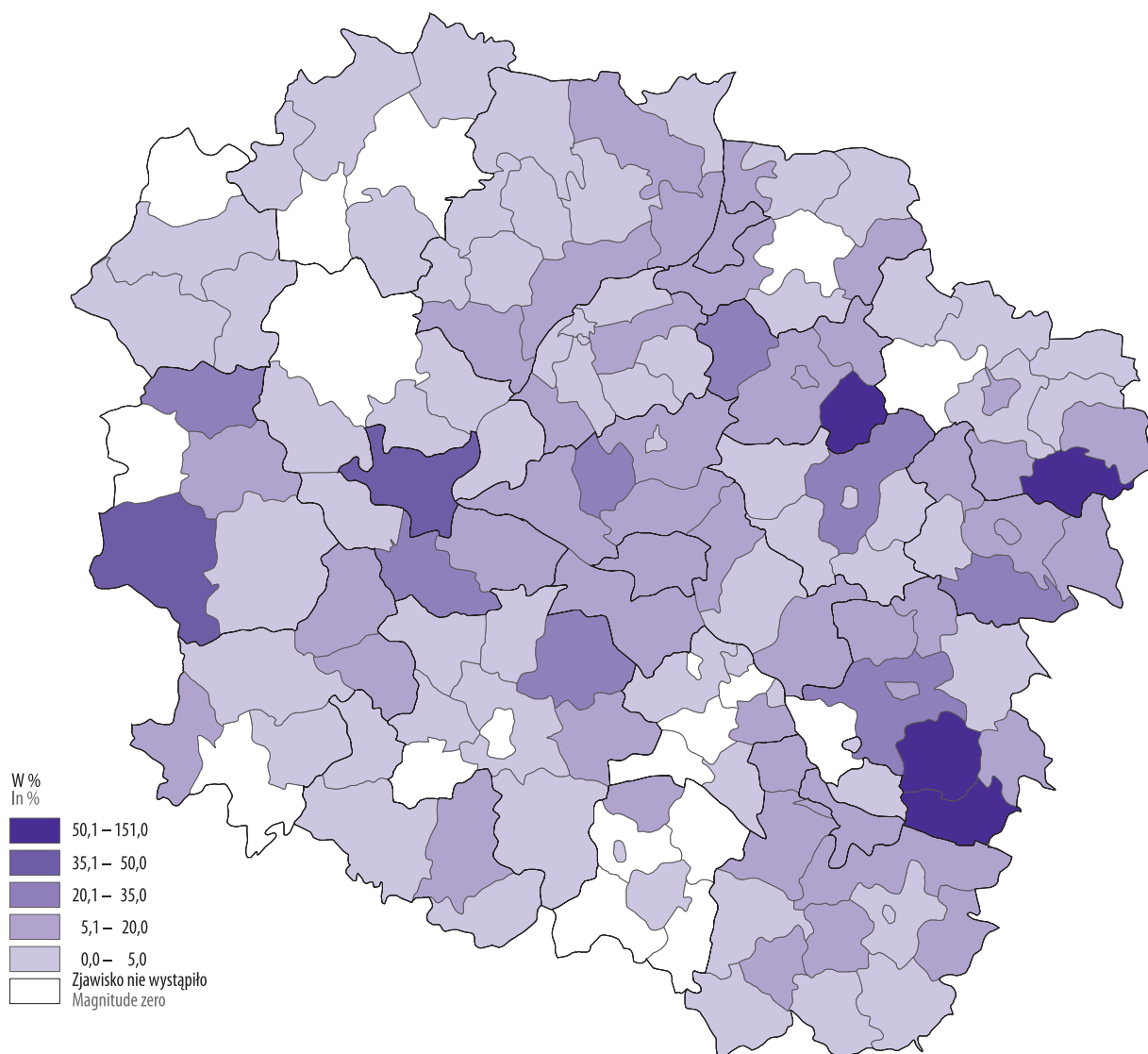
W 2024 r. na poziomie gmin najwyższą wartość dotacji na realizację projektów europejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca pozyskała gmina wiejska Dębowa Łąka (1121,79 zł na 1 mieszkańca), a następnie gmina wiejska Świdziebnia (1020,94 zł). W tej ostatniej wystąpiła najwyższa relacja dotacji do dochodu własnego gminy (44,4%).

W 2024 r. JST uzyskały dotacje z UE z przeznaczeniem na zadania inwestycyjne w wysokości 532,8 mln zł. Było to o 20,0% mniej niż przed rokiem i o 31,9% mniej niż w 2015 r. Dotacje na zadania inwestycyjne stanowiły 65,0% ogólnej wartości dotacji europejskich (65,1% w 2023 r.). Najwyższą wartość dotacji europejskich na cele inwestycyjne, bo 190,0 mln zł, uzyskały samorzady miast na prawach powiatu (82,2% dotacji ze środków europejskich). Było to o 2,7% więcej niż w 2023 r. Samorząd województwa w 2024 r. uzyskał takich dotacji 167,6 mln zł, samorzady gmin – 164,8 mln zł, a samorzady powiatów – 10,4 mln zł.

Dotacje europejskie na cele inwestycyjne stanowiły 13,1% wydatków inwestycyjnych realizowanych przez JST województwa kujawsko-pomorskiego w 2024 r. (przed rokiem 15,5%). Najwyższy udział odnotowano w budżecie województwa (35,1%). W pozostałych typach JST udział ten kształtował się od 2,1% w samorządach powiatów do 22,3% wydatków inwestycyjnych w samorządach miast na prawach powiatu. W przypadku samorządów gmin udział ten wyniósł 7,3%.

Mapa 55. Udział europejskich dotacji inwestycyjnych^a otrzymanych przez gminy^b w wydatkach inwestycyjnych ogółem w 2024 r.

Map 55. Share of the European investment grants^a received by gminas^b in total investment expenditure in 2024

a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 620 i 625 klasyfikacji budżetowej.
a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 620 and 625 of the budget classification.

7.5. Planowanie przestrzenne

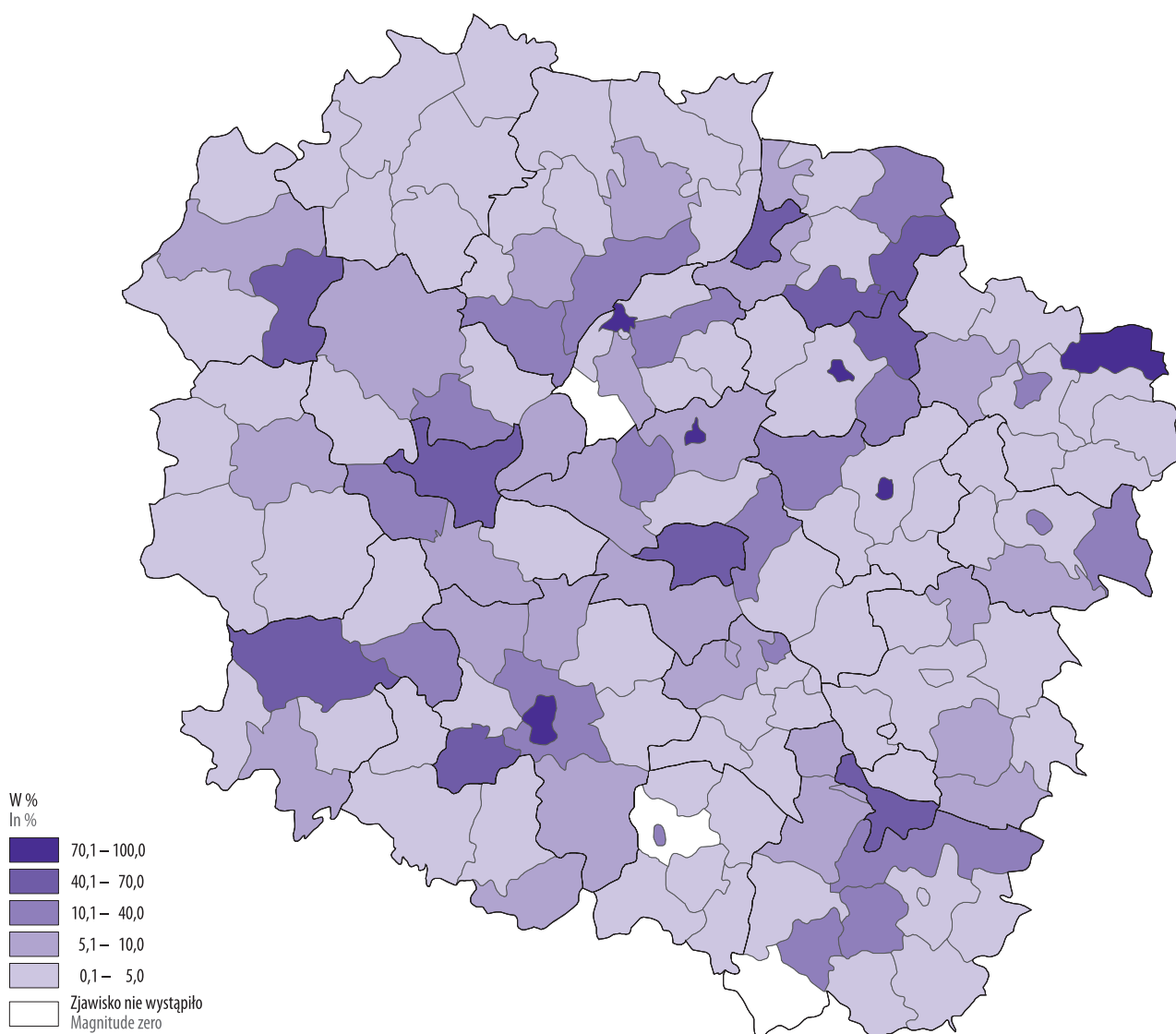
7.5. Spatial planning

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim obowiązywało 4,5 tys. planów zagospodarowania przestrzennego, co stanowiło 6,8% wszystkich planów zagospodarowania przestrzennego w kraju. Liczba tych planów zwiększyła się o 2,5% względem roku poprzedniego.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem wyniósł 9,1% (w kraju 32,5%) i wzrósł o 0,2 p. proc. w odniesieniu do 2023 r. (w kraju wzrost także o 0,2 p. proc.). Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2024 r. wyniosła 163,5 ha, z czego 32,9% tej powierzchni znajdowało się na terenach miast, określonych w Obszarach Strategicznej Interwencji jako tracące funkcje społeczno-gospodarczą.

Mapa 56. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2024 r.

Map 56. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2024

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim w trakcie sporządzania było 0,5 tys. projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. Było to 4,4% ogólnej liczby tych projektów w Polsce. Liczba planów w trakcie sporządzania zmniejszyła się w porównaniu z 2023 r. o 40 projektów (w kraju zwiększyła się o 544 projekty).

Prawie połowę projektów planów zagospodarowania przestrzennego stanowiły te, których sporządzanie trwa krócej niż dwa lata (w kraju nieco więcej niż połowa). Istotny odsetek (35,9%) stanowiły także projekty planów, których sporządzanie trwa dłużej niż trzy lata (w kraju 1/3 projektów).

W 2024 r. powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyniosła 267,7 tys. ha i było to 3,6% wszystkich terenów wskazanych w kraju.

W województwie kujawsko-pomorskim w 2024 r. udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem wyniósł 9,1% i był niższy niż w kraju o 23,4 p. proc. Działania rewitalizacyjne na podstawie gminnego programu rewitalizacji prowadzono na obszarze 7,2 tys. ha. Największą powierzchnię obszaru rewitalizacji zajmowały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi (92,2%).

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez, np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

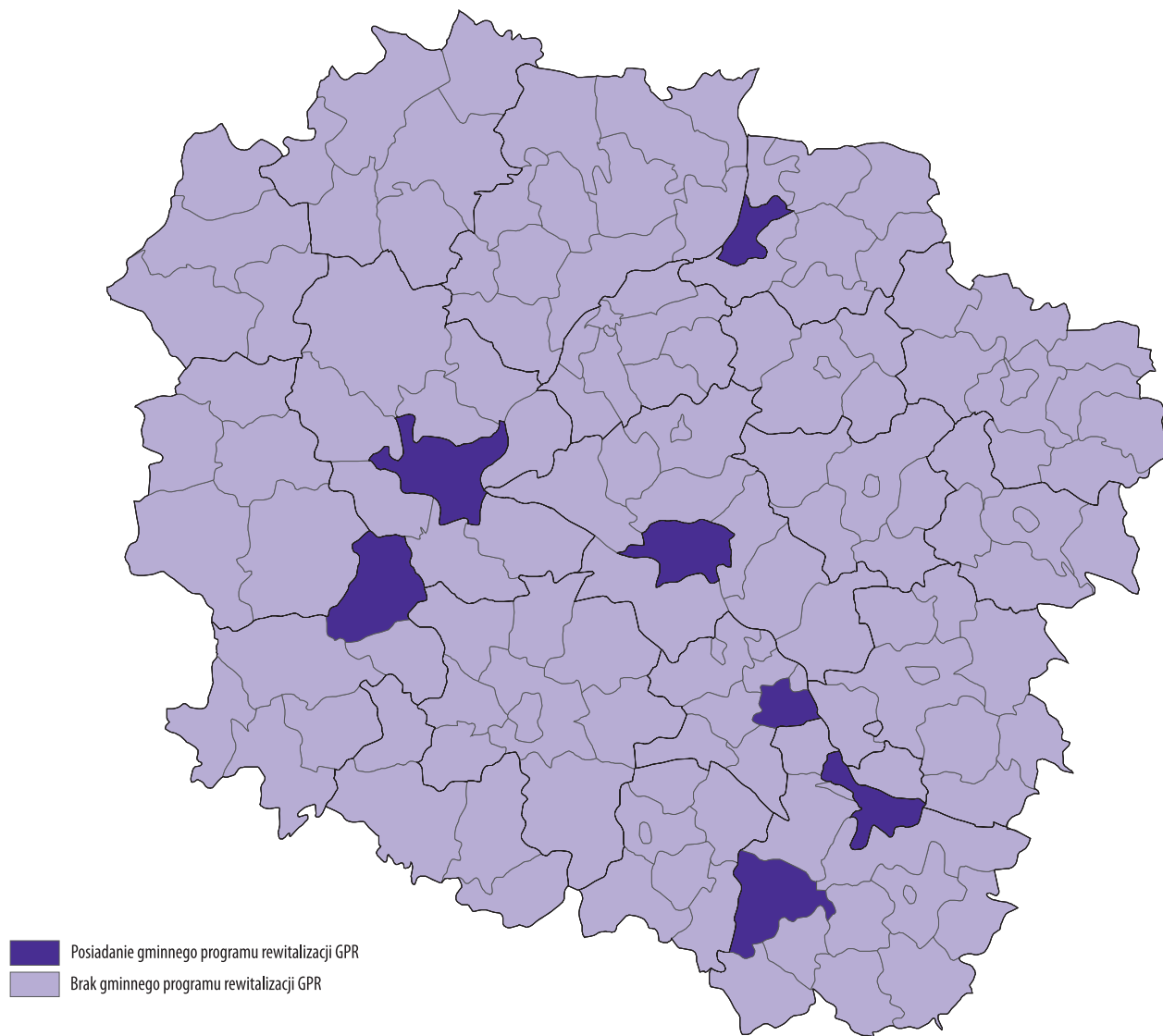
Po wejściu w życie ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji gminy zyskały możliwość prowadzenia procesów rewitalizacyjnych w oparciu o gminne programy rewitalizacji (GPR). W okresie przejściowym, tj. do końca 2023 r., działania rewitalizacyjne mogły być prowadzone również na podstawie programów rewitalizacji (PR) wprowadzanych na podstawie ustawy o samorządzie gminnym lub innych dokumentów strategicznych (IDS). Od 1 stycznia 2024 r. jedynymi programami w oparciu, o które gminy mogą prowadzić działania rewitalizacyjne pozostają GPR przyjęte na podstawie ustawy o rewitalizacji.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego gminnego programu rewitalizacji.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim działania rewitalizacyjne prowadziło 7 gmin, tj. 4,9% ogółu gmin w województwie i 1,7% prowadzących działania rewitalizacyjne w kraju.

Działania rewitalizacyjne w 2024 r. prowadziły wszystkie miasta na prawach powiatu, 2 gminy miejsko-wiejskie i 1 gmina wiejska.

Mapa 57. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2024 r.
Map 57. Activity of the gminas in the field of revitalization in 2024

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja.

W 2024 r. powierzchnia wyznaczonego obszaru zdegradowanego wyniosła 18315 ha i zmniejszyła się o 36,0% w porównaniu z 2023 r. Stanowiła 1,5% tej powierzchni w Polsce. Obszar zdegradowany w momencie jego wyznaczenia zamieszkiwało 135,5 tys. osób.

Tablica 52. Obszary zdegradowane w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR
Table 52. Degraded area in gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR

Wyszczególnienie Specification	2023		2024		2023		2024	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area				powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area			
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % gmin ogółem in % of total gminas		w ha in ha		w % gmin ogółem in % of total gminas	
Ogółem Total	12	7	4,9		28630	18315	1,0	
gminy miejskie urban gminas	1	-	.		832	-	.	
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	3	4	2,8		9544	10671	0,6	
gminy wiejskie rural gminas	3	1	0,7		2489	985	0,1	
gminy miejsko-wiejskie urban-rural gminas	5	2	1,4		15765	6659	0,4	

W 2024 r. obszar zdegradowany w gminach, które nie prowadziły działań rewitalizacyjnych zajmował 809 ha, co stanowiło zaledwie 0,1% tego obszaru w kraju, (najmniejszy taki obszar wśród wszystkich województw). Rok wcześniej na terenie województwa kujawsko-pomorskiego nie odnotowano takich obszarów.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego, o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2024 r. w województwie kujawsko-pomorskim powierzchnia obszarów rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR wyniosła 7,2 tys. ha, co dało 11. miejsce wśród województw. W porównaniu z 2023 r. powierzchnia ta zmniejszyła się o 30,9% i w 2024 r. wyniosła 0,4% powierzchni województwa.

Według stanu na koniec 2024 r. obszar rewitalizacji w gminach prowadzących działania rewitalizacyjne na podstawie GPR zamieszkiwało 97,6 tys. osób i było to o 1,5% mniej niż w roku poprzednim. Osoby te stanowiły 4,9% mieszkańców województwa.

W 2024 r. w gminach prowadzących działania rewitalizacyjne na podstawie GPR największą powierzchnię obszaru rewitalizacji – 3,7 tys. ha przeznaczono na tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi w mieście. Udział tego rodzaju terenów w powierzchni obszaru rewitalizacji ogółem wyniósł 51,9%. Natomiast tego typu tereny na terenach wiejskich stanowiły 40,3% powierzchni obszaru rewitalizacji. Tereny niezamieszkałe zabudowane oraz pozostałe tereny niezamieszkałe stanowiły 7,6% ogólnej powierzchni rewitalizacji w województwie. Najmniej, bo 0,3%, stanowiła powierzchnia terenów zieleni.

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR w 2024 r. zaplanowano na cały okres obowiązywania programu 332 przedsięwzięcia. Było to o 21,7% mniej niż rok wcześniej. Spośród zaplanowanych przedsięwzięć 50,6% stanowiły te, dla których dominowały interwencje w obszarze społecznym. Było to o ponad 1/4 mniej niż w 2023 r. Odsetek przedsięwzięć z interwencjami tego rodzaju w ogólnej liczbie przedsięwzięć wahał się od 49,1% w miastach na prawach powiatu poprzez 56,7% w gminach miejsko-miejskich do 64,4% w gminach wiejskich.

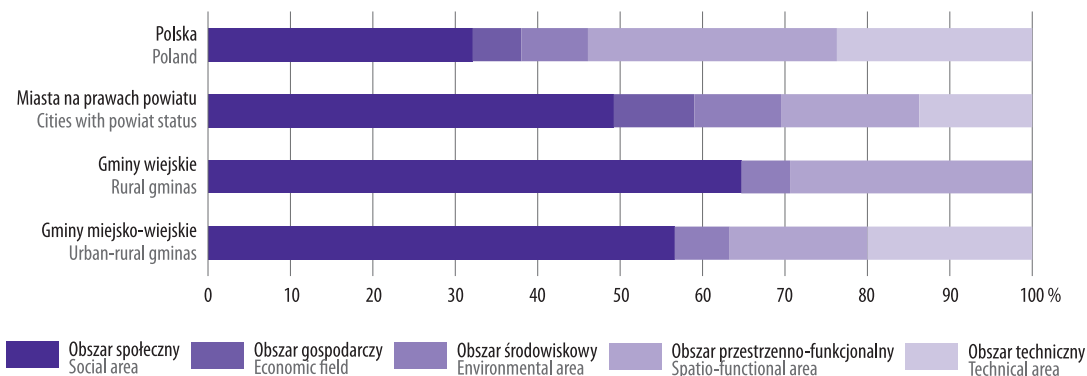
Przedsięwzięcia, dla których dominowały interwencje w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym stanowiły 17,5% wszystkich, co oznacza spadek o 24,7% względem 2023 r. Najwięcej tych przedsięwzięć zanotowano w Bydgoszczy (34,5%).

W 2024 r. przedsięwzięcia, dla których dominowały interwencje w obszarze technicznym stanowiły 13,6% obszaru rewitalizacji, było to 30,8% mniej niż rok wcześniej. Ten rodzaj zaplanowanych działań rewitalizacyjnych dominował we Włocławku (71,1%).

Spośród gmin prowadzących działania rewitalizacyjne na podstawie GPR zaplanowanych na cały okres obowiązywania planu najmniej było przedsięwzięć, dla których dominowały interwencje w obszarze środowiskowym i gospodarczym (odpowiednio 9,9% i 8,4%).

Wykres 78. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR według obszaru interwencji w % w 2024 r.

Chart 78. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR by intervention areas in % in 2024

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W 2024 r. w miastach na prawach powiatu, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR rozpoczęto lub realizowano i nie zakończono 63 przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji, czyli o 11 więcej niż w 2023 r. W województwie kujawsko-pomorskim w roku sprawozdawczym 2024 zakończono 16 przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji, czyli o 40,7% mniej niż rok wcześniej. Aż 9 z nich została zakończona w Bydgoszczy.

W 2024 r. wśród efektów rewitalizacji m.in. udzielono pomocy 544 osobom, zrewitalizowano 14 przestrzeni wspólnych o otwartym charakterze (podwórka, place, deptaki, nabrzeża, plaże, zazwyczaj wyposażonych w elementy małej architektury przeznaczonych do rekreacji) i w 10 mieszkaniach wymieniono źródła ciepła (np. kolektory słoneczne, ogrzewanie gazowe).

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie kujawsko-pomorskim

Selected data on Kujawsko-Pomorskie Voivodship

Tablica I. Wybrane dane o województwie kujawsko-pomorskim

Table I. Selected data on Kujawsko-Pomorskie Voivodship

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące) Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	807104,0	418383,2	460768,2	482193,8	534880,1	968174,8	806771,4	.
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące) Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	125375,1	97029,4	71536,9	101213,1	129128,6	166095,0	109401,3	.
Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³ Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	0,031	0,033	0,032	0,034	0,034	0,035	0,036	.
Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w % Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	21,6	30,2	35,8	37,2	36,2	37,4	38,7	.
Przyrost naturalny na 1000 ludności Natural increase per 1000 population	-0,64	-1,33	-3,65	-5,71	-4,54	-4,40	-4,94	-5,65
Urodzenia żywe na 1000 ludności Live births per 1000 population	9,19	9,32	8,83	8,26	7,49	6,76	6,08	5,77
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	-1,36 ^a	-1,29	-0,99	-1,08	-0,91	-1,01	0,25	-0,60
Wskaźnik starości demograficznej w % Old age ratio in %	15,3	17,7	18,4	18,9	19,6	20,2	20,9	21,4
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat Children aged 3–6 years in pre-primary establishments ^b per 1000 children aged 3–6 years	.	853	820	851	894	913	929	.
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^c w % Employment rate by LFS ^c in %	.	53,5	53,7	55,1	56,1	55,9	56,2	55,8
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^c w % Activity rate by LFS ^c in %	.	55,7	55,4	57,7	58,4	58,1	58,6	58,2
Stopa bezrobocia według BAEL ^c Unemployment rate by LFS ^c in %	.	3,9	3,1	4,5	3,9	3,8	4,1	4,1
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan na 31 grudnia) Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	36	27	25	22	23	37	26	47
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^d w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^d in PLN	3459,49	4503,13	4765,04	5227,97	5861,17	6553,34	7281,71	7898,92
Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys. Annual average number of retirees and pensioners in thousand	457,8	482,3	485,1	482,9	482,6	486,4	490,4	493,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1826,08	2098,49	2219,07	2373,17	2597,62	3051,02	3491,79	3797,49

a Do obliczenia salda migracji wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. b W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. c Przeciętne w roku. Wyniki badania od 2021 r. zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. W związku z tym nie są w pełni porównywalne z danymi prezentowanymi za wcześniejsze lata. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

a Net migration was calculated using data on internal migration for 2015 and international migration for 2014. b In nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres; including children in units performing health care activity throughout the school year. c Annual averages. Since 2021 the survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. As a result, they are not fully comparable to the data presented for previous years. d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Tablica I. Wybrane dane o województwie kujawsko-pomorskim (cd.)
Table I. Selected data on Kujawsko-Pomorskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł Average monthly per capita available income in households in PLN	1245,69	1770,82	1845,34	1932,22	2140,49	2534,15	3019,44	.
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^a w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^a in %	.	19,7	16,6	20,4	17,7	19,5	18,3	.
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w % Beneficiaries benefiting from social assistance in number of total population in %	9,7	6,6	6,0	5,6	5,2	4,9	4,6	.
Dzieci przebywające w żłobkach ^b i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 Children staying in nurseries ^b and children's clubs per 1000 children up to the age of 3	49	100	108	137	157	174	200	.
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan na 31 grudnia) Dwelling stocks per 1000 population (as of 31 December)	351,2	366,6	382,3	388,3	395,6	402,9	408,9	.
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m ³ Consumption of water from water supply system in households per capita in m ³	34,0	35,4	35,9	35,7	36,2	36,6	37,2	.
Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	7,4	7,6	6,8	7,5	7,9	8,5	9,0	.
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan na 31 grudnia) Population per out-patient health care unit (as of 31 December)	1794	1739	1763	1786	1702	1631	1574	.
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^c in %	95,3	95,1	94,0	92,3	93,1	94,7	95,6	95,8
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^c w % Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^c in %	3,8	4,0	5,0	6,5	5,7	4,4	3,6	3,5
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^c w mln zł (ceny bieżące) Investment outlays of non-financial enterprises ^c in million PLN (current prices)	4089,4	3670,2	4029,0	4688,5	5102,5	6340,1	5359,4	5901,7
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Investment outlays of non-financial enterprises ^c (previous year=100; current prices)	115,6	114,6	109,8	116,4	108,8	124,3	84,5	110,1
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca ^d w zł (ceny bieżące) Intramural expenditures on research and development ^d per capita in PLN (current prices)	174,6	347,8	438,1	574,2	605,5	612,3	583,9	.
Sprzedaż detaliczna towarów ^e (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Retail sale of goods ^e (previous year=100; current prices)	107,1	96,7	86,7	122,9	110,0	95,2	113,1	102,7
Drogi powiatowe i gminne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej District and communal roads with hard surface per 100 km ² of total area	79,8	90,3	89,6	91,2	94,8	95,2	97,6	.
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w % Share of renewable energy sources in production of electricity in %	68,6	45,5	45,4	46,6	54,6	53,0	56,6	.
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %: Share of own revenue in total revenue of local government units in %:								
ogółem total	46,0	44,4	43,3	43,2	44,2	43,9	45,0	.
gminy ^f gminas ^f	46,5	41,0	41,0	40,5	42,2	42,7	42,8	.
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	54,8	51,7	49,3	50,3	51,8	52,2	52,4	.
powiaty powiats	30,7	36,8	36,8	35,0	37,8	32,2	33,0	.
województwo voivodship	28,8	43,8	41,5	41,5	36,0	38,4	46,4	.

a Na podstawie danych z Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC). b W latach 2015, 2019–2021 łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2019–2021 łącznie ze żłobkami przyzakładowymi. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. d Bez amortyzacji środków trwałych. e Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. f Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu.

a Based on data from the European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC). b In 2015, 2019–2021 including nursery wards as well as in 2019–2021 workplace nurseries. c Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49 persons. d Excluding depreciation of fixed assets. e Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. f Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Tablica I. Wybrane dane o województwie kujawsko-pomorskim (dok.)
Table I. Selected data on Kujawsko-Pomorskie Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %: Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %:								
ogółem total	18,7	16,9	14,9	15,0	17,3	21,6	18,4	.
gminy^a gminas ^a	17,5	14,8	13,0	14,5	17,2	24,5	21,3	.
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	16,8	17,8	14,7	11,2	11,9	14,9	11,9	.
powiaty powiats	13,4	18,2	18,3	15,8	18,4	18,6	18,1	.
województwo voivodship	38,0	25,4	23,6	34,2	37,4	32,8	27,1	.
Dotacje inwestycyjne ogółem^b dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł: Total investment grants ^b for local government units in milion PLN:								
ogółem total	1023,9	679,5	582,3	803,6	1385,1	2033,8	2081,9	.
gminy^a gminas ^a	226,8	210,0	184,4	333,6	556,8	1225,4	1290,6	.
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	389,6	283,3	173,6	162,2	335,8	265,1	359,5	.
powiaty powiats	79,8	103,9	119,4	61,6	132,4	213,3	243,3	.
województwo voivodship	327,6	82,3	104,9	246,2	360,1	330,0	188,4	.
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł: Result of budgets of local government units in milion PLN:								
ogółem total	261,9	-125,7	324,8	836,5	-86,0	-946,4	78,5	.
gminy^a gminas ^a	63,6	-7,9	214,9	389,6	-76,2	-485,0	-129,0	.
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	175,4	-173,6	-61,5	289,1	-47,4	-374,2	-8,8	.
powiaty powiats	18,8	53,5	109,2	53,7	-18,9	-97,0	46,3	.
województwo voivodship	4,1	2,3	62,2	104,1	56,4	9,9	170,0	.

a Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu. b Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status. b Sum of all types of investment grants.

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Bydgoszczy i Toruniu

Selected data on Bydgoszcz and Toruń

Tablica II. Wybrane dane o Bydgoszczy i Toruniu
Table II. Selected data on Bydgoszcz and Toruń
A. Bydgoszcz

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:								
gazowych gaseous	843993	789295	920901	988966	985371	902887	829231	.
pyłowych particulates	215	137	117	162	188	108	47	.
Odpady wytworzone ^a w tys. t Waste generated ^a in thousand tonnes	137,2	91,1	114,7	80,9	135,3	195,3	160,4	.
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg Mixed municipal waste collected per capita in kg	287,5	225,1	206,9	182,1	206,0	205,7	219,0	.
Ludność (stan na 31 grudnia) Population (as of 31 December)	355645	348190	339068	334026	330038	326434	324043	321100
Przyrost naturalny na 1000 ludności Natural increase per 1000 population	-1,73	-2,76	-5,43	-6,90	-5,84	-5,94	-5,67	-6,17
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	-3,10 ^b	-2,83	-4,98	-5,89	-5,47	-4,81	-3,36	-2,99
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan na 31 grudnia) Non-working age population per 1000 persons of working age (as of 31 December)	635	722	720	730	742	752	760	760
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat Children aged 3–6 years in pre-primary establishments ^c per 1000 children aged 3–6 years	.	968	959	1013	1053	1076	1070	.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^d (stan na 31 grudnia) w % Registered unemployment rate ^d (as of 31 December) in %	5,4	2,9	3,6	2,5	2,3	2,2	2,3	2,5
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan na 31 grudnia) w % Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	50,8	45,6	43,0	47,5	36,8	32,6	32,3	31,0
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan na 31 grudnia) Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	16	10	8	8	6	26	13	69
Liczba osób na 1 przychodnię ^e (stan na 31 grudnia) Population per 1 out-patients departments ^e (as of 31 December)	2068	1619	1638	1561	1369	1256	1209	.
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^a na 1 mieszkańca Medical consultations provided in out-patient health care ^a per capita	10,7	11,4	10,1	11,5	12,6	14,3	15,1	.
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w % Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	3,9	2,9	2,5	2,5	1,9	1,9	1,8	.

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Dane za lata 2015, 2019–2020 wyszacowane na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010 natomiast od 2021 r. w oparciu o Powszechny Spis Rolny 2020. Dane od 2021 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. e Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji.

a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. c In nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres; including children in units performing health care activities throughout the school year. d Data for 2015, 2019–2020 estimated on the basis of the Agricultural Census 2010 and from 2021 onwards on the basis of the Agricultural Census 2020. Data from 2021 onwards are not fully comparable with data for previous years. e Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration.

Tablica II. Wybrane dane o Bydgoszczy i Toruniu (cd.)

Table II. Selected data on Bydgoszcz and Toruń (cont.)

A. Bydgoszcz

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^a i klubach dziecięcych w % Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^a and children's club in %	10,9	18,0	21,2	23,9	29,9	33,5	33,8	.
Miejsca w żłobkach ^a i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan na 31 grudnia) Places in nurseries ^a and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	114	187	242	270	361	430	459	.
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan na 31 grudnia) Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	2,40	2,28	2,18	2,14	2,09	2,04	2,01	.
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan na 31 grudnia) Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)	121	125	132	136	138	141	145	149
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan na 31 grudnia) Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)	82	85	88	90	91	93	95	97
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan na 31 grudnia) Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)	14	15	18	20	20	22	22	24
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^b w % Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^b in %	2,5	1,6	5,0	5,0	5,2	5,3	5,0	5,7
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^c na 1 mieszkańca w zł Investment outlays in enterprises (current prices) ^c per capita in PLN	5115	4051	4613	4850	5965	8577	7871	.
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	2,6	3,8	4,9	4,3	4,9	7,2	4,7	3,7
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł Own revenue of the city budget per capita in PLN	2809	3654	3590	3976	4242	4354	5416	.
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł Property expenditure of the city budget per capita in PLN	676	1695	1195	774	822	1469	1093	.

a W latach 2015, 2019–2021 łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2019–2021 żłobkami przyzakładowymi. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a In 2015, 2019–2021 including nursery wards as well as in 2019–2021 workplace nurseries. b Data concern economic entities employing more than 49 persons. c Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Tablica II. Wybrane dane o Bydgoszczy i Toruniu (cd.)
Table II. Selected data on Bydgoszcz and Toruń (cont.)
B. Toruń

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:								
gazowych gaseous	302320	302714	288089	298747	251835	255615	221089	.
pyłowych particulates	127	29	28	29	27	23	27	.
Odpady wytworzone ^a w tys. t Waste generated ^a in thousand tonnes	60,9	22,5	22,7	32,4	56,0	35,5	34,4	.
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg Mixed municipal waste collected per capita in kg	299,1	297,1	283,0	261,7	290,4	283,3	267,0	.
Ludność (stan na 31 grudnia) Population (as of 31 December)	202689	201447	198801	197112	195690	194771	193717	192784
Przyrost naturalny na 1000 ludności Natural increase per 1000 population	0,19	-0,85	-2,74	-4,98	-4,20	-3,62	-4,48	-4,75
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	-1,49 ^b	-1,80	-1,66	-2,51	-3,49	-1,93	-0,40	0,26
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan na 31 grudnia) Non-working age population per 1000 persons of working age (as of 31 December)	604	694	683	701	717	732	734	737
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat Children aged 3–6 years in pre-primary establishments ^c per 1000 children aged 3–6 years	.	988	1022	1037	1087	1109	1096	.
Stopa bezrobocia rejestrowanego ^d (stan na 31 grudnia) w % Registered unemployment rate ^d (as of 31 December) in %	6,9	4,1	4,7	4,0	3,6	3,1	3,3	3,9
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan na 31 grudnia) w % Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	49,4	50,4	52,6	56,8	49,4	43,9	41,0	40,9
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan na 31 grudnia) Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	17	18	35	23	18	25	20	33
Liczba osób na 1 przychodnię ^e (stan na 31 grudnia) Population per 1 out-patient departments ^e (as of 31 December)	2179	1831	1714	1656	1471	1432	1318	.
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^e na 1 mieszkańca Medical consultations provided in out-patient health care ^e per capita	9,5	10,2	9,2	10,0	10,6	11,9	13,2	.
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w % Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	5,0	3,6	3,3	3,1	2,8	3,0	2,7	.
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^f i klubach dziecięcych w % Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^f and children's club in %	13,0	23,6	27,0	33,3	33,7	31,1	33,8	.
Miejsca w żłobkach ^f i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan na 31 grudnia) Places in nurseries ^f and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	145	284	376	421	462	467	487	.
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan na 31 grudnia) Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	2,31	2,19	2,08	2,04	1,99	1,95	1,92	.
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan na 31 grudnia) Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)	128	131	137	142	145	148	153	157

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. c W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Dane za lata 2015, 2019–2020 wyszacowane na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2010 natomiast od 2021 r. w oparciu o Powszechny Spis Rolny 2020. Dane od 2021 r. nie są w pełni porównywalne z danymi za lata poprzednie. e łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. f W latach 2015, 2019–2021 łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2019–2021 żłobkami przyzakładowymi.

a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. c In nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres; including children in units performing health care activities throughout the school year. d Data for 2015, 2019–2020 estimated on the basis of the Agricultural Census 2010 and from 2021 onwards on the basis of the Agricultural Census 2020. Data from 2021 onwards are not fully comparable with data for previous years. e Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. f In 2015, 2019–2021 including nursery wards as well as in 2019–2021 workplace nurseries.

Tablica II. Wybrane dane o Bydgoszczy i Toruniu (dok.)
Table II. Selected data on Bydgoszcz and Toruń (cont.)
B. Toruń

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan na 31 grudnia) Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)	87	88	92	94	96	98	101	103
Spółki handlowe na 1000 ludności (stan na 31 grudnia) Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)	17	18	20	21	23	24	25	26
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^a w % Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	2,9	3,1	4,0	6,0	4,7	4,0	3,2	2,9
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^b na 1 mieszkańca w zł Investment outlays in enterprises (current prices) ^b per capita in PLN	4600	5990	5934	5329	6617	7008	6586	.
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	5,5	7,0	9,7	6,0	9,2	9,1	4,7	7,1
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł Own revenue of the city budget per capita in PLN	2817	3243	3507	3886	4018	4337	5406	.
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł Property expenditure of the city budget per capita in PLN	1438	1458	1442	1101	1312	1506	1847	.

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a Data concern economic entities employing more than 49 persons. b Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Tablica III. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu
Table III. Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	Bydgoszcz	Grudziądz	Toruń	Włocławek
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2024 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2024 in tonnes/year:				
gazowych gases	829231	187410	221089	1904765
pyłowych particulates	47	8	27	560
Odpady wytworzone ^a w 2024 r. w tys. t Waste generated ^a in 2024 in thousand tonnes	160,4	64,2	34,4	59,3
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2024 r. w kg Mixed municipal waste collected per capita in 2024 in kg	219,0	247,0	267,0	233,0
Ludność w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Population in 2025 (as of 31 December)	321100	86811	192784	98038
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2025 r. Natural increase per 1000 population in 2025	-6,17	-7,84	-4,75	-9,72
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2025 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2025	-2,99	-1,56	0,26	-4,39
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Non-working age population per 1000 persons of working age in 2025 (as of 31 December)	760	788	737	788
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2024/2025 Children aged 3-6 years in pre-primary establishments ^b per 1000 children aged 3-6 years in the 2024/2025 school year	1070	1046	1096	982
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2025 r. (stan na 31 grudnia) w % Registered unemployment rate in 2025 (as of 31 December) in %	2,5	10,1	3,9	9,5
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w 2025 r. (stan na 31 grudnia) w % Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons in 2025 (as of 31 December) in %	31,0	53,2	40,9	61,2
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Registered unemployed persons per job offer in 2025 (as of 31 December)	69	50	33	10
Liczba osób na 1 przychodnię w 2024 r. (stan na 31 grudnia) Population per 1 out-patients departments in 2024 (as of 31 December)	1209	1392	1318	1070
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2024 r. Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2024	15,1	11,1	13,2	11,6
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2024 r. w % Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2024 in %	1,8	5,4	2,7	5,2
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^c i klubach dziecięcych w 2024 r. w % Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^c and children's club in 2024 in %	33,8	17,9	33,8	27,9
Miejsca w żłobkach ^c i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2024 r. (stan na 31 grudnia) Places in nurseries ^c and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2024 (as of 31 December)	459	411	487	362
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych w 2024 r. (stan na 31 grudnia) Population per dwelling in dwelling stocks in 2024 (as of 31 December)	2,01	2,11	1,92	2,07

a Z wyłączeniem odpadów komunalnych. b W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. c Bez oddziałów żłobkowych; łącznie ze żłobkami przyzakładowymi.

a During the year; excluding municipal waste. b In nursery schools, pre-primary sections in primary schools, pre-primary education units and pre-primary centres; including children in units performing health care activity throughout the school year. c Excluding nursery wards; including workplace nurseries.

Tablica III. Wybrane dane o miastach na prawach powiatu (dok.)
Table III. Selected data on cities with powiat status (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Bydgoszcz	Grudziądz	Toruń	Włocławek
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Entities of the national economy per 1000 population in 2025 (as of 31 December)	149	108	157	115
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Natural persons conducting economic activity per 1000 population in 2025 (as of 31 December)	97	79	103	81
Spółki handlowe na 1000 ludności w 2025 r. (stan na 31 grudnia) Commercial companies per 1000 population in 2025 (as of 31 December)	24	10	26	10
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^a na 1 mieszkańca w 2024 r. w zł Investment outlays in enterprises (current prices) ^a per capita in 2024 in PLN	7871	12350	6586	7921
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2025 r. Dwellings completed per 1000 population in 2025	3,7	2,5	7,1	3,6
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2024 r. w zł Own revenue of the city budget per capita in 2024 in PLN	5416	4311	5406	5459
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2024 r. w zł Property expenditure of the city budget per capita in 2024 in PLN	1093	1659	1847	1586

a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

ANEKS APPENDIX

Wybrane dane dla Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI) na tle miast i obszarów wiejskich w województwie Selected data on Areas of Strategic Intervention (OSI) against the background of cities and towns as well as rural areas in voivodship

Obszar strategicznej interwencji¹ (OSI) – wskazany w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne.

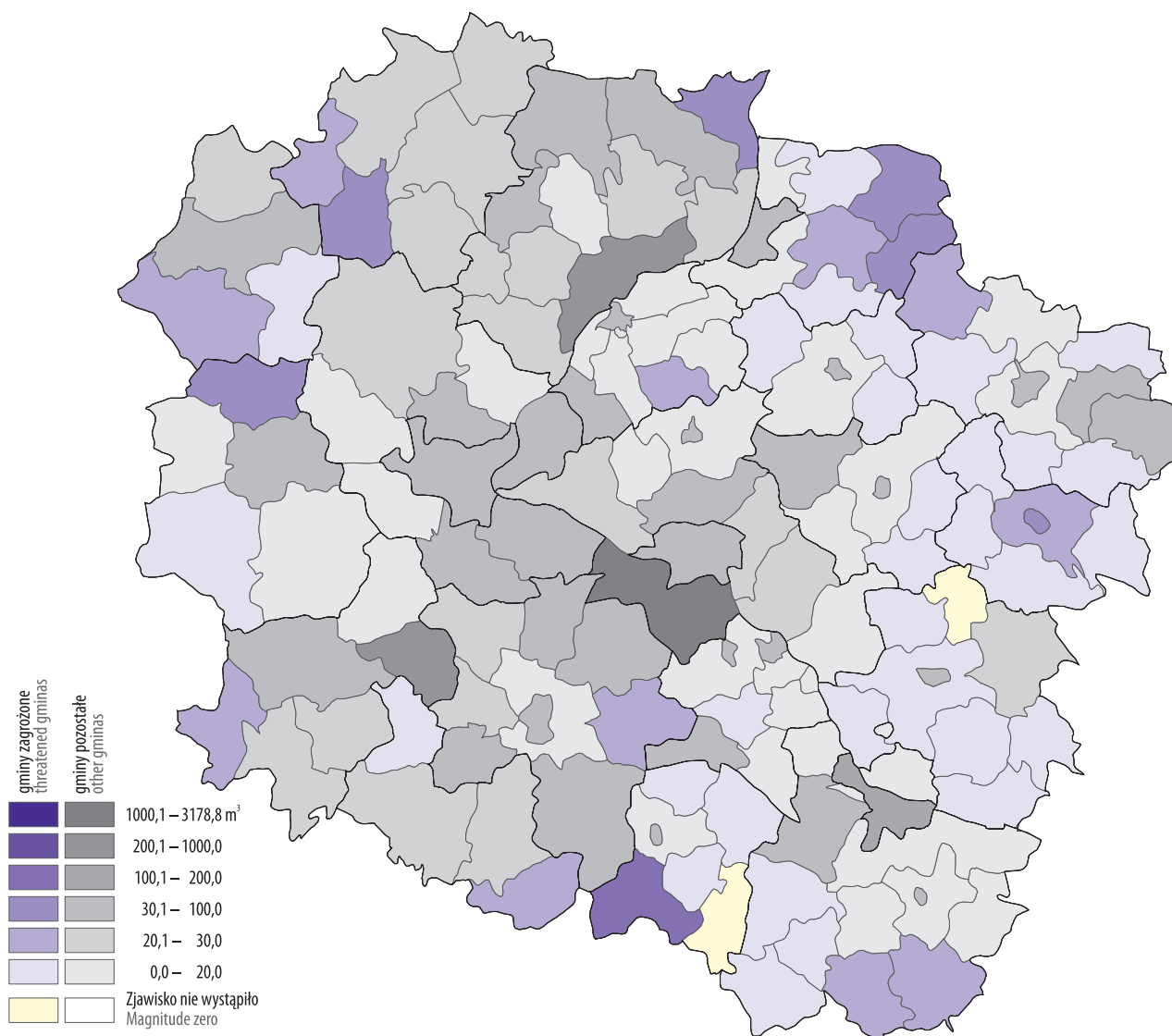
Obszarami strategicznej interwencji z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej są m.in.:

- **miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze** – są to miasta powyżej 20 tys. mieszkańców z wyłączeniem miast wojewódzkich oraz mniejsze, z liczbą ludności pomiędzy 15-20 tys. mieszkańców będące stolicami powiatów. Kategoria miast średnich obejmuje miasta różnej wielkości, w których występuje trwanie funkcji w następujących obszarach: gospodarczych funkcji kontrolnych, przemysłowych, turystycznych, handlowych, kultury, dostępności do szkolnictwa wyższego oraz zagrożenia depopulacją. W województwie kujawsko pomorskim w 2024 r. uznano 7 miast za tracące funkcje społeczno-gospodarcze, tj.: 5 gmin miejskich (Chełmno, Grudziądz, Inowrocław, Rypin, Włocławek) oraz 2 obszary miejskie w gminach miejsko-wiejskich (Nakło nad Notecią, Świecie).
- **obszary zagrożone trwałą marginalizacją** – zróżnicowane przestrzenne pod względem poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego, jak i funkcji gospodarczych skupiska gmin wiejskich i powiązanych z nimi funkcjonalnie małych miast, w których nastąpiła kumulacja negatywnych zjawisk społecznych i ekonomicznych. W 2024 r. do obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją w województwie kujawsko pomorskim zaliczono 51 gmin (Mapa nr 1), tj. 34 gminy wiejskie, 1 gminę miejską i 16 gmin miejsko-wiejskich.

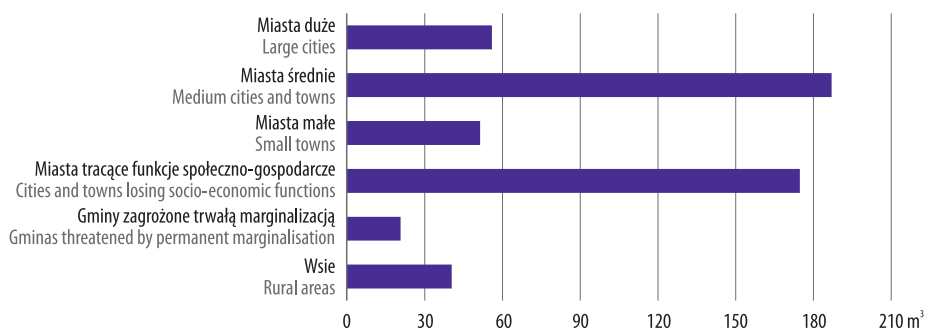
¹ Zgodnie z Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2023 ([Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego – Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej - Portal Gov.pl](#), pobrane dnia 19.03.2026 r.).

Mapa 2. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi w ciągu roku ogółem na 1 mieszkańca w 2024 r.

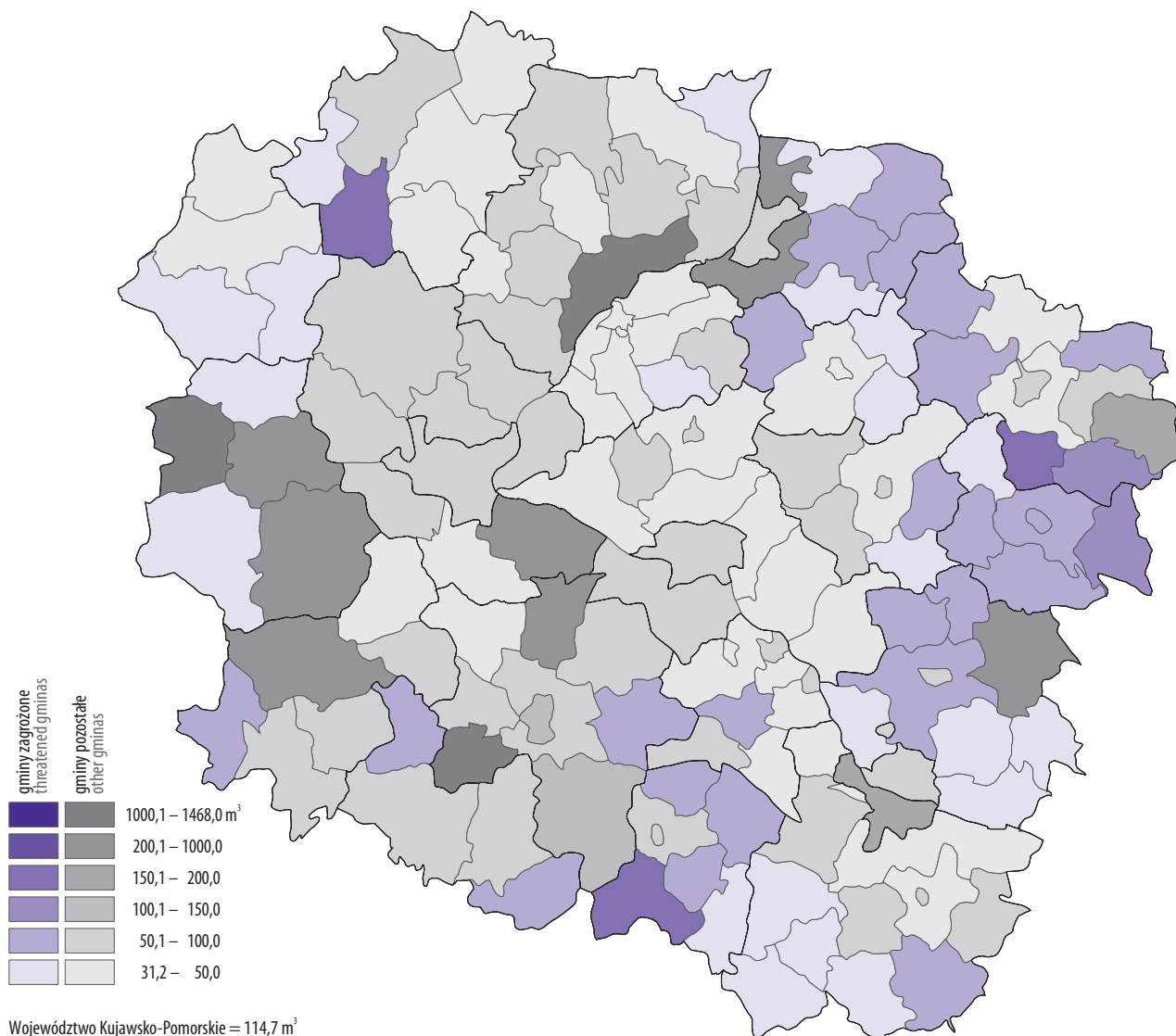
Map 2. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground during the year, per capita in 2024

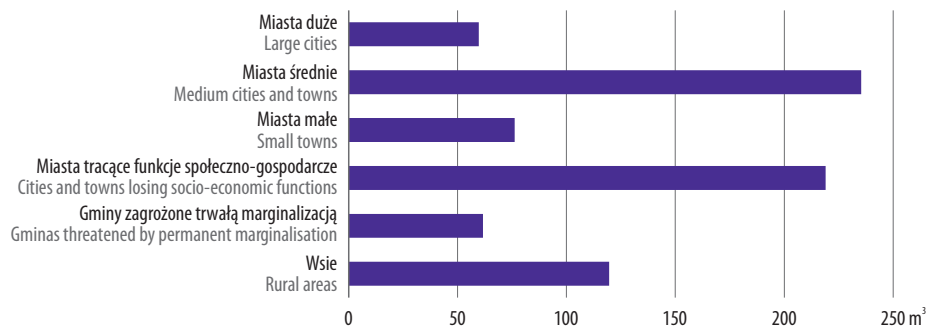
Województwo Kujawsko-Pomorskie = 68,9 m³
Kujawsko-Pomorskie Voivodship

Mapa 3. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności na 1 mieszkańca w 2024 r.
 Map 3. Water consumption for needs of the national economy and population per capita in 2024

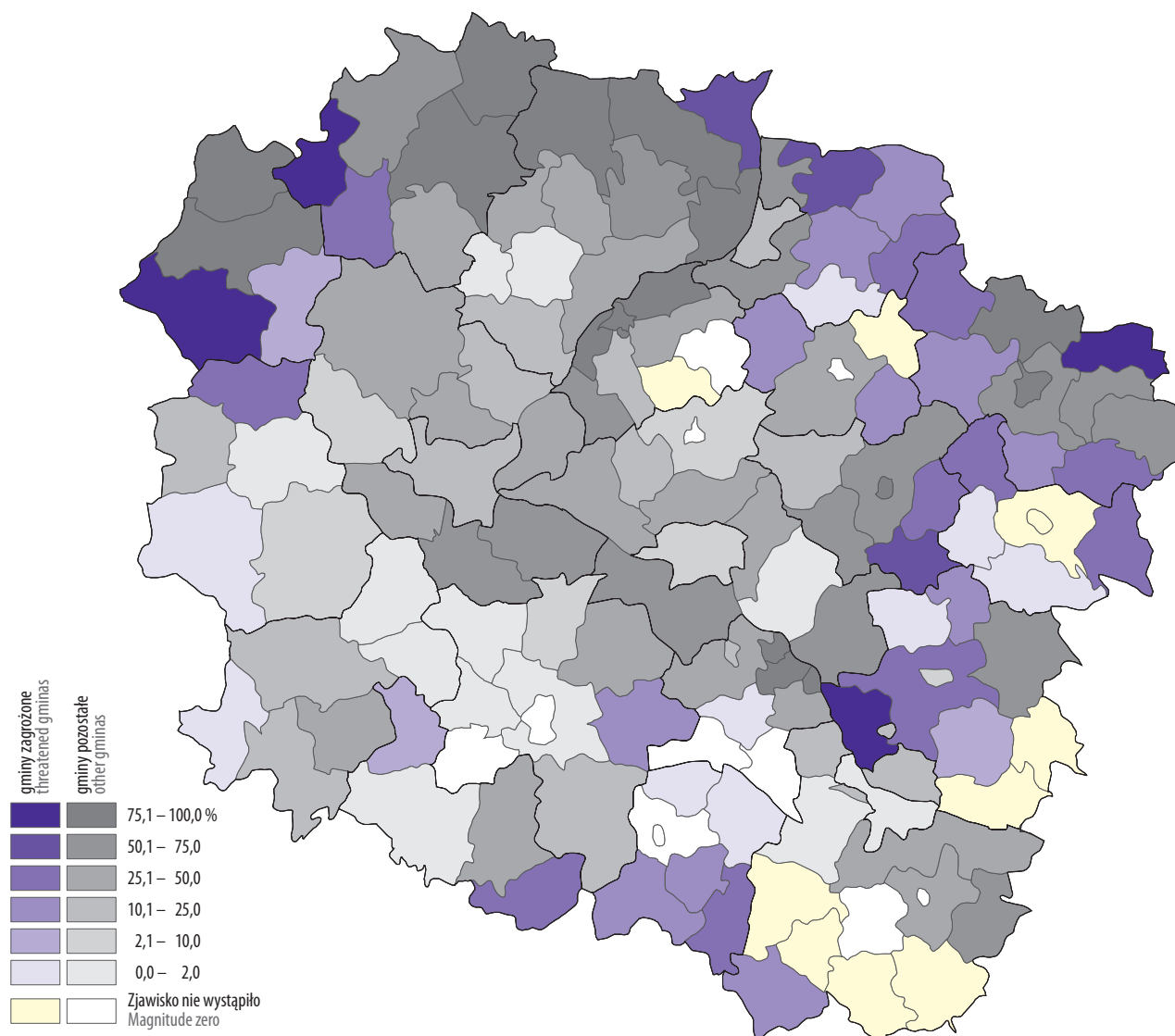

Województwo Kujawsko-Pomorskie = 114,7 m³
 Kujawsko-Pomorskie Voivodship

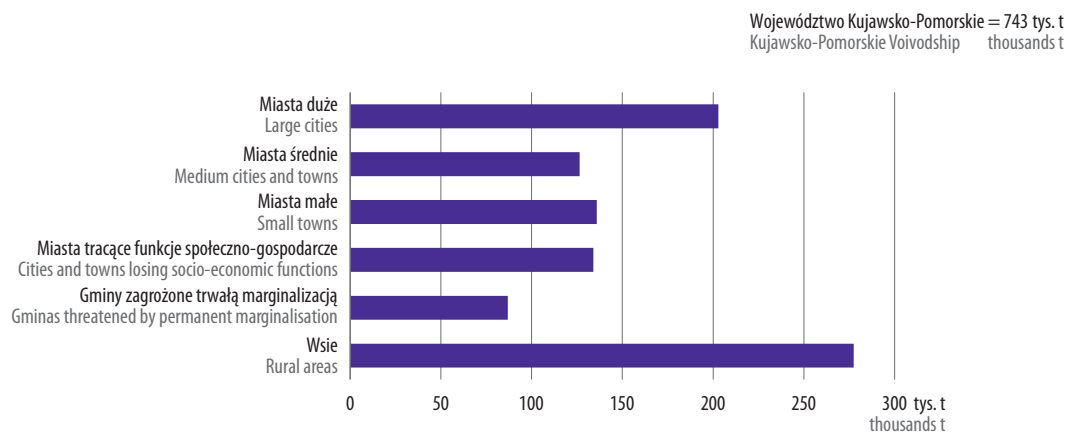
**Mapa 4. Udział obszarów prawnie chronionych w powierzchni ogółem w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 4. Share of areas under legal protection in total area in 2024
As of 31 December

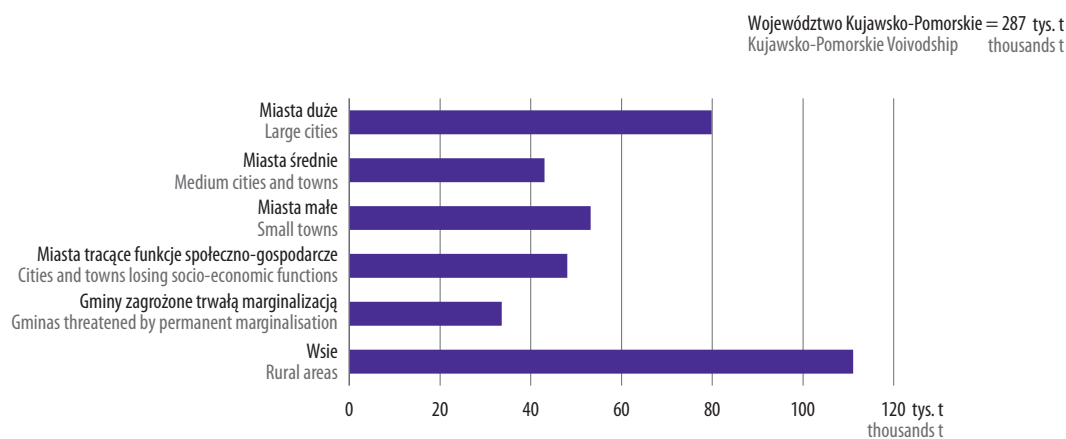

Województwo Kujawsko-Pomorskie = 32,2 %
Kujawsko-Pomorskie Voivodship

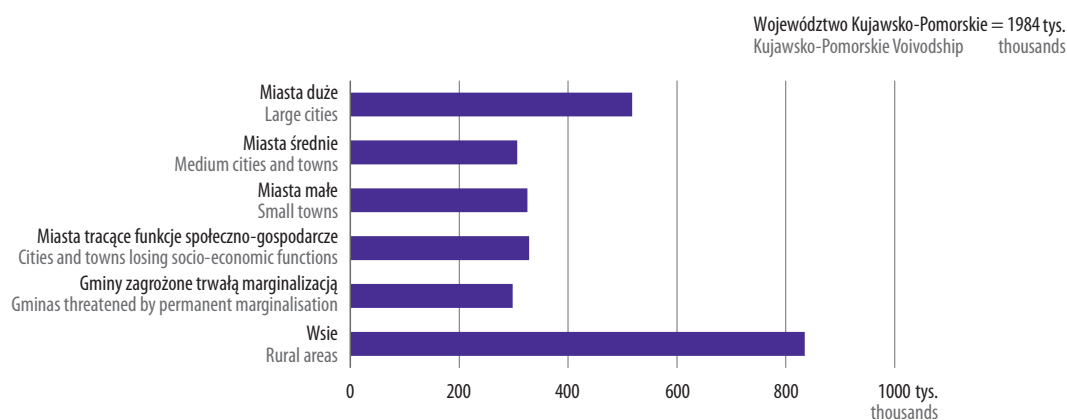
Wykres 1. Odpady komunalne wytworzone w ciągu roku ogółem w 2024 r.
Chart 1. Municipal waste generated during the year in 2024

Wykres 2. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku ogółem w 2024 r.
Chart 2. Municipal waste collected separately during the year in 2024

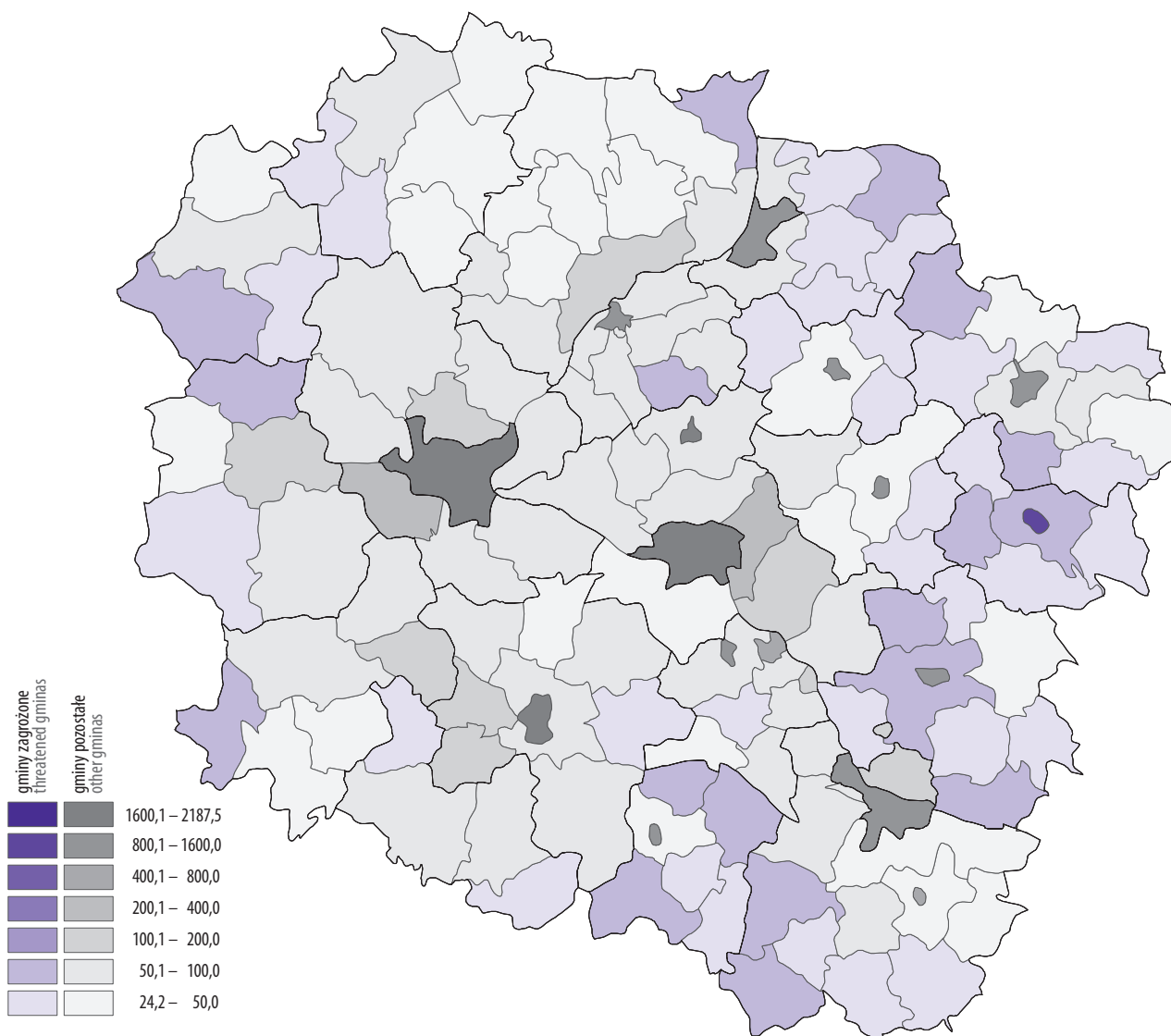

Wykres 3. Ludność w 2024 r. Stan na 31 grudnia
Chart 3. Population in 2024 As of 31 December

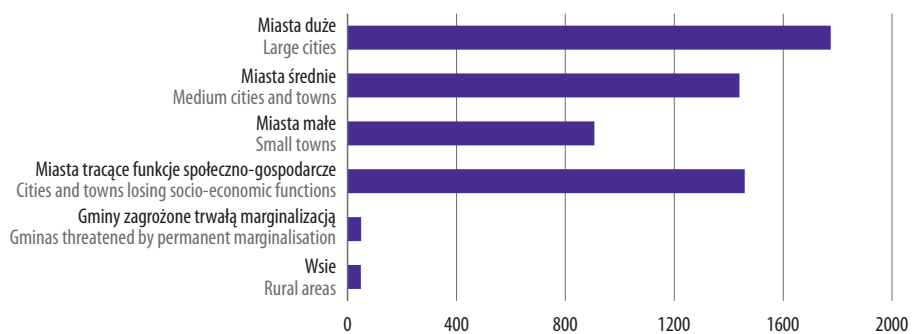

**Mapa 5. Gęstość zaludnienia w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 5. Population density in 2024
As of 31 December

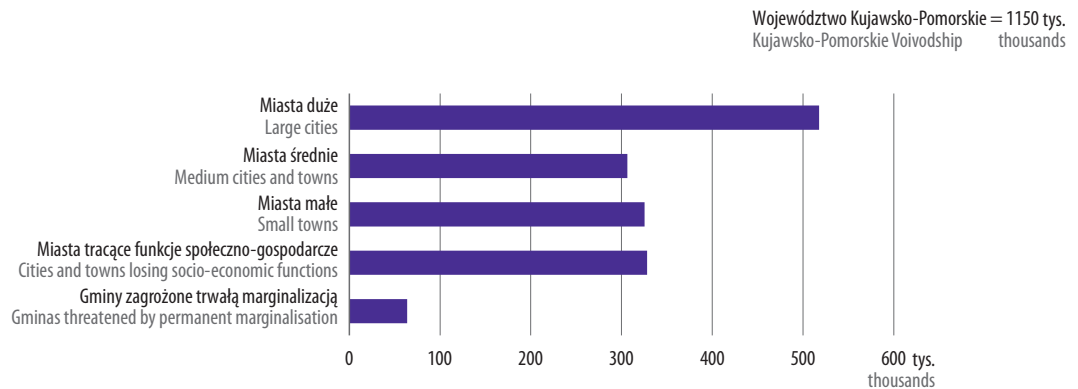

Województwo Kujawsko-Pomorskie = 110,4
Kujawsko-Pomorskie Voivodship

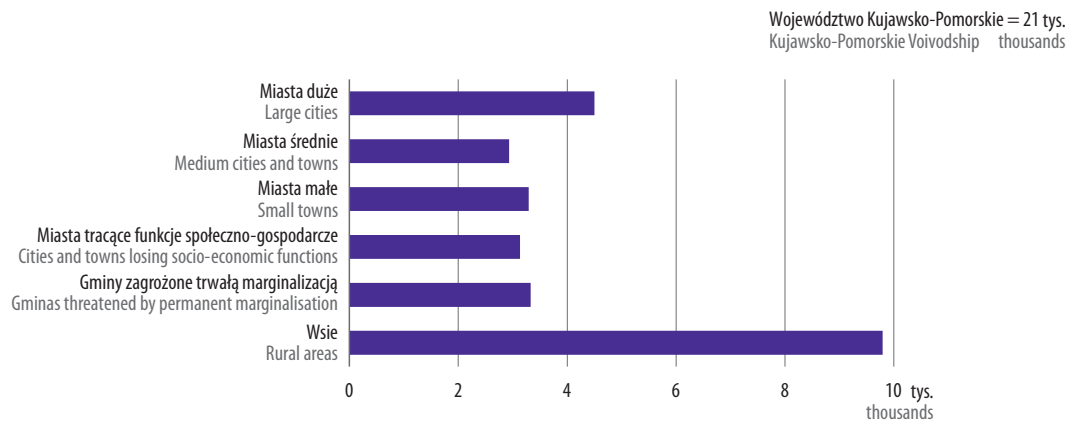
**Wykres 4. Ludność w miastach w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 4. Urban population in 2024
As of 31 December

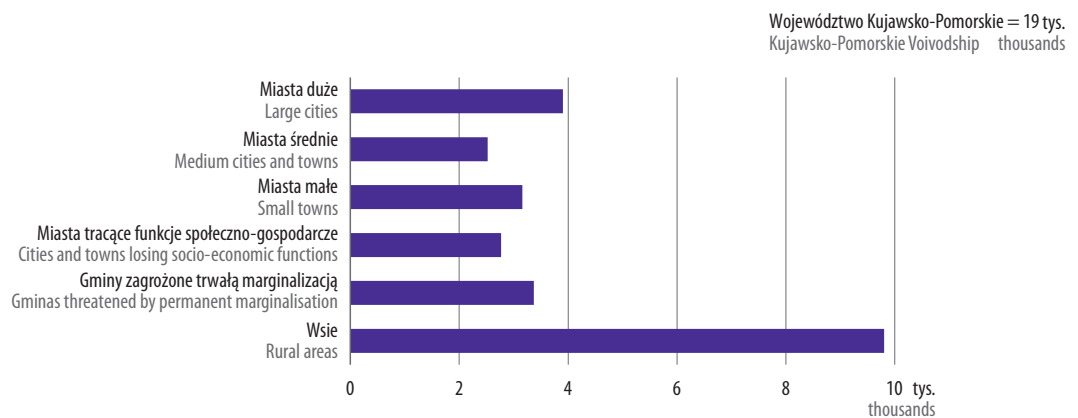
**Wykres 5. Ludność w wieku 18 lat w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 5. Population aged 18 in 2024
As of 31 December

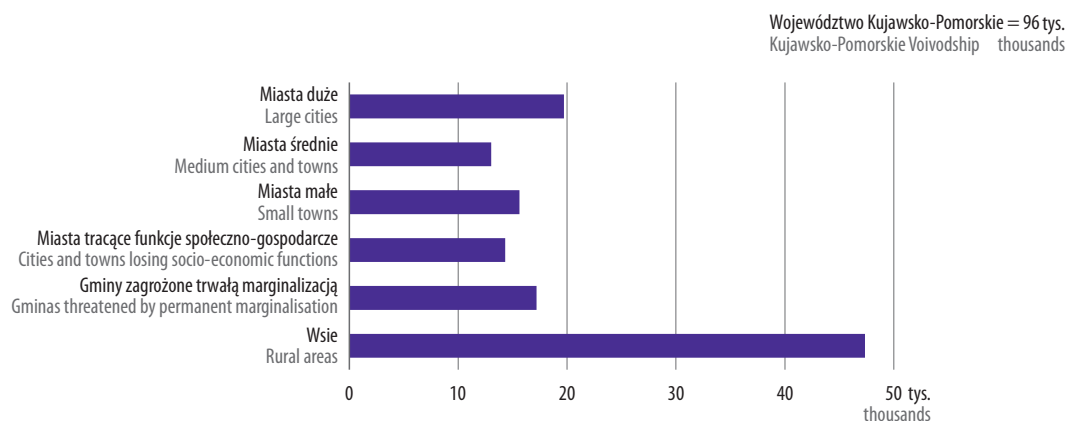
**Wykres 6. Ludność w wieku 19 lat w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 6. Population aged 19 in 2024
As of 31 December

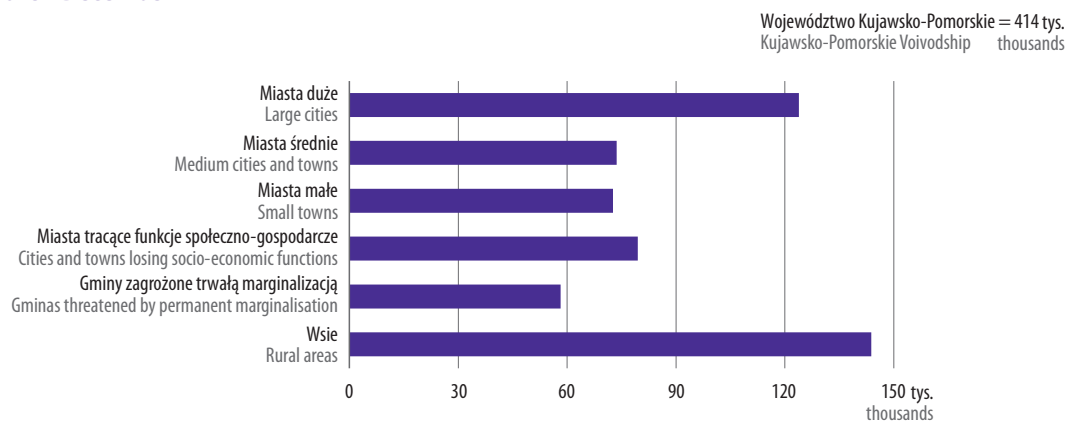
**Wykres 7. Ludność w wieku 20-24 lata w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 7. Population aged 20-24 in 2024
As of 31 December

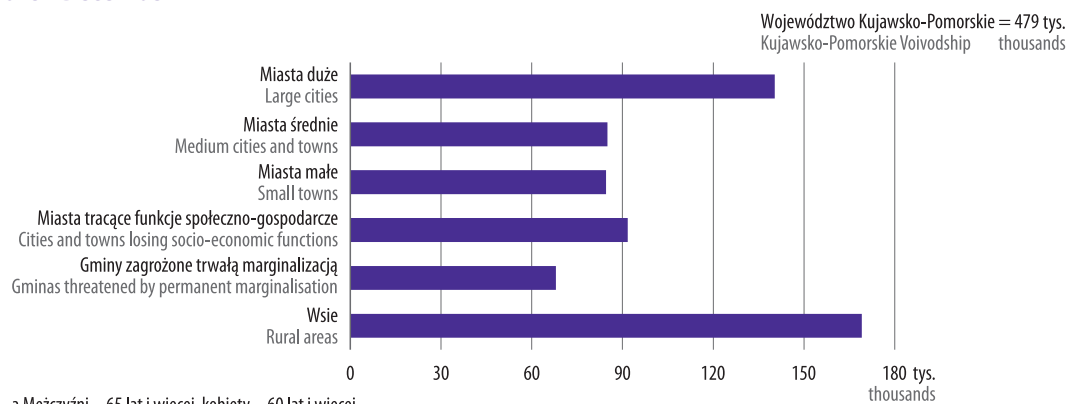
**Wykres 8. Ludność w wieku 65 i więcej w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 8. Population aged 65 and more in 2024
As of 31 December

**Wykres 9. Ludność w wieku poprodukcyjnym^a w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

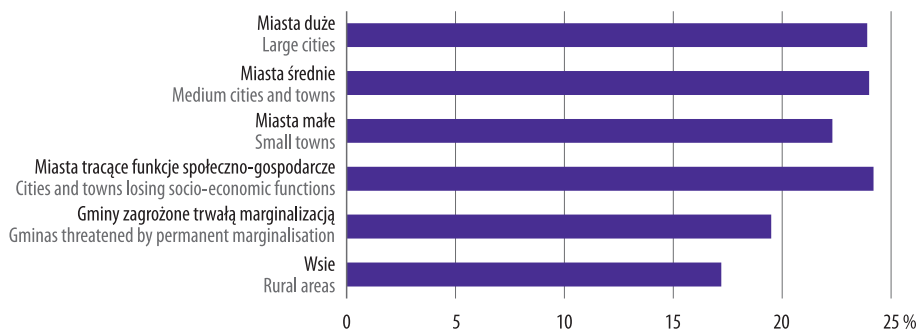
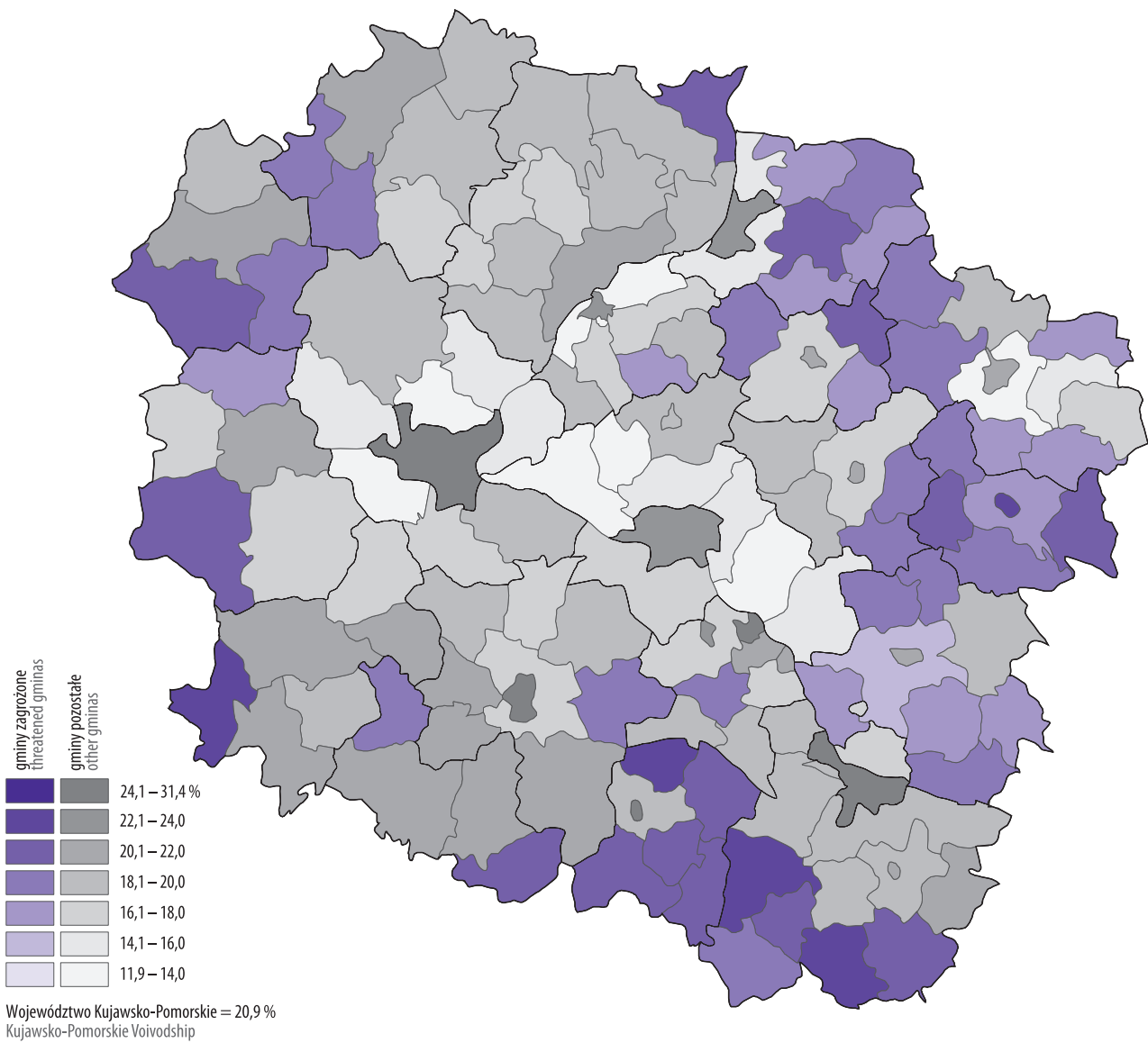
Chart 9. Post-working age^a population in 2024
As of 31 December

^a Mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.
a Men – 65 years and more, women – 60 years and more.

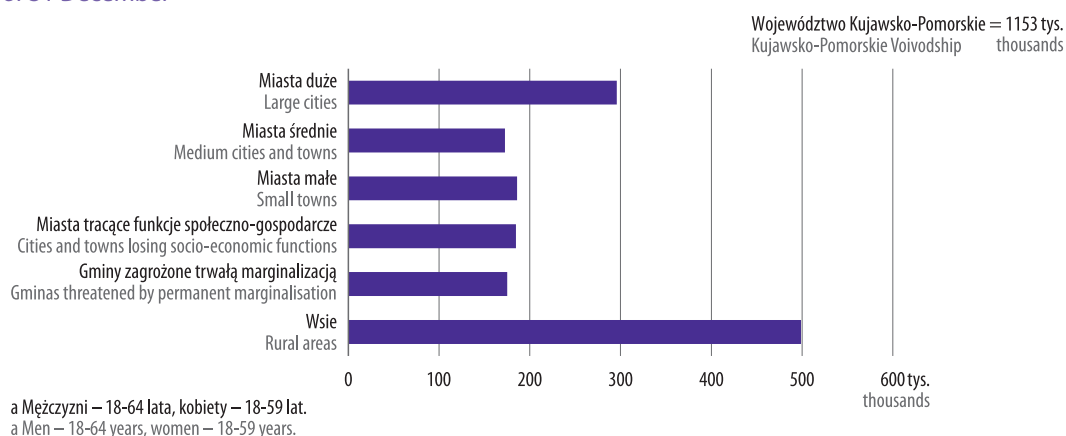
**Mapa 6. Udział ludności w wieku 65 lat i więcej w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 6. Share of population aged 65 and more in 2024
As of 31 December

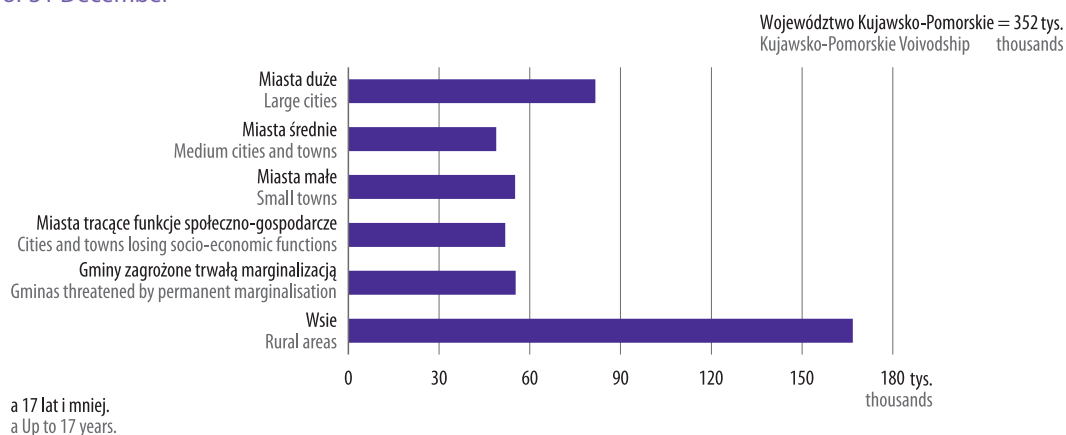
**Wykres 10. Ludność w wieku produkcyjnym^a w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 10. Working age^a population in 2024
As of 31 December

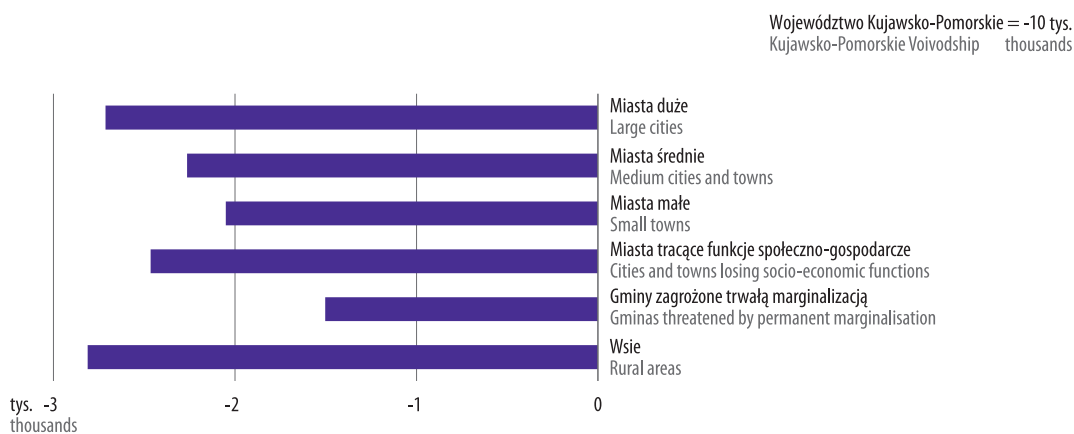
**Wykres 11. Ludność w wieku przedprodukcyjnym^a w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 11. Pre-working age^a population in 2024
As of 31 December

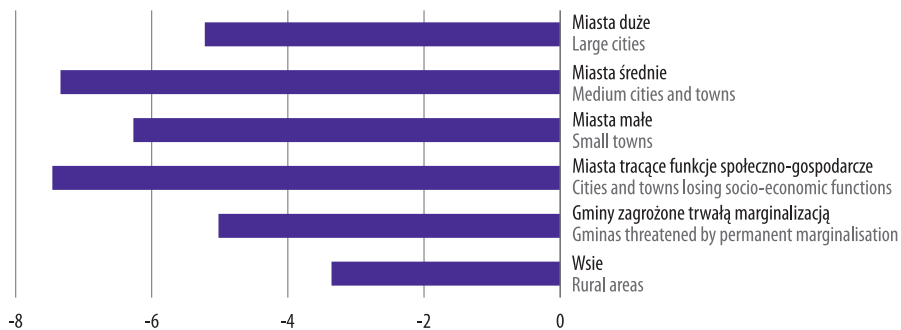
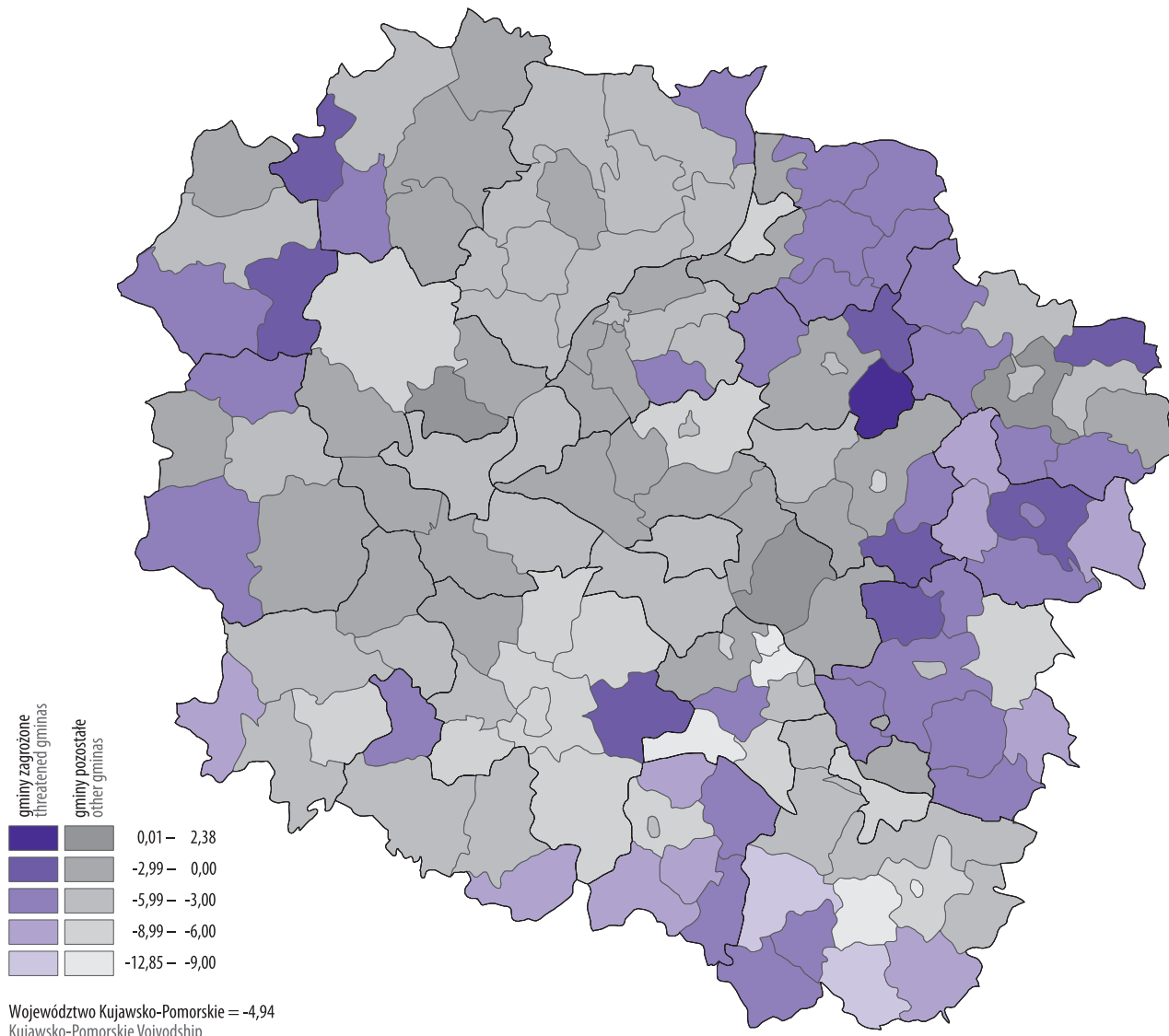

Wykres 12. Przyrost naturalny w 2024 r.

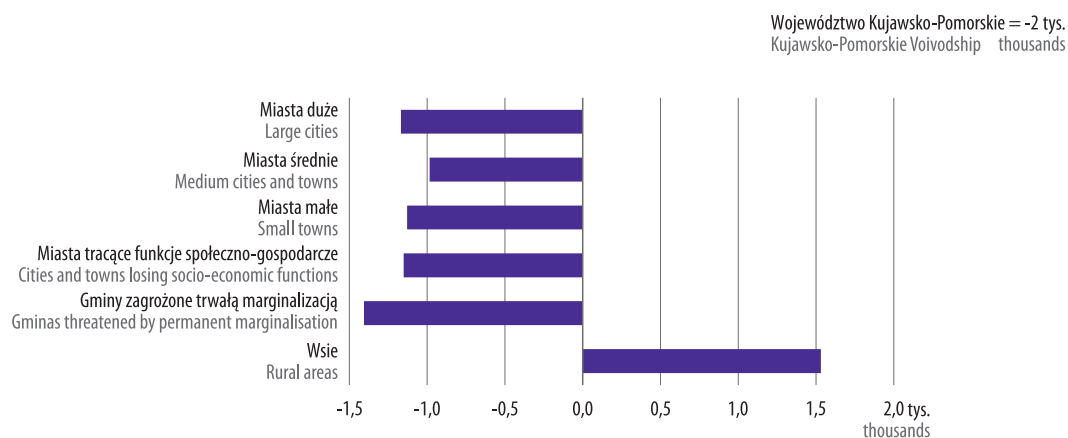
Chart 12. Natural increase in 2024

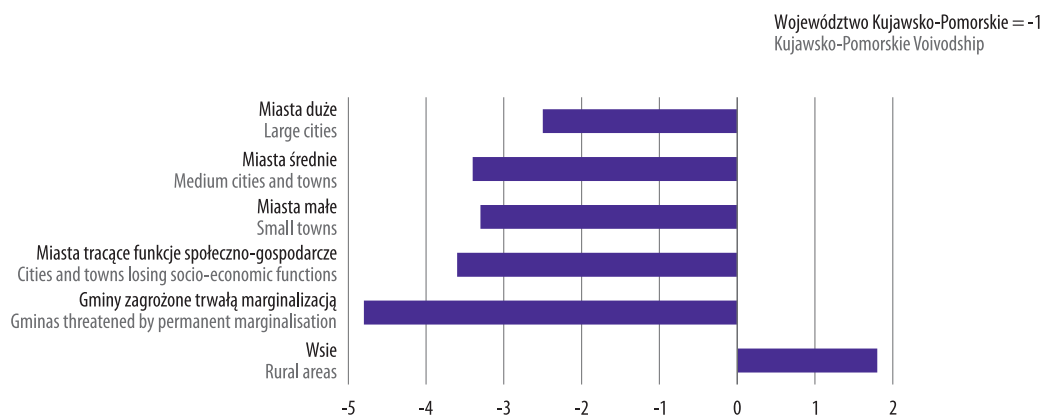
Mapa 7. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2024 r.
 Map 7. Natural increase per 1000 population in 2024

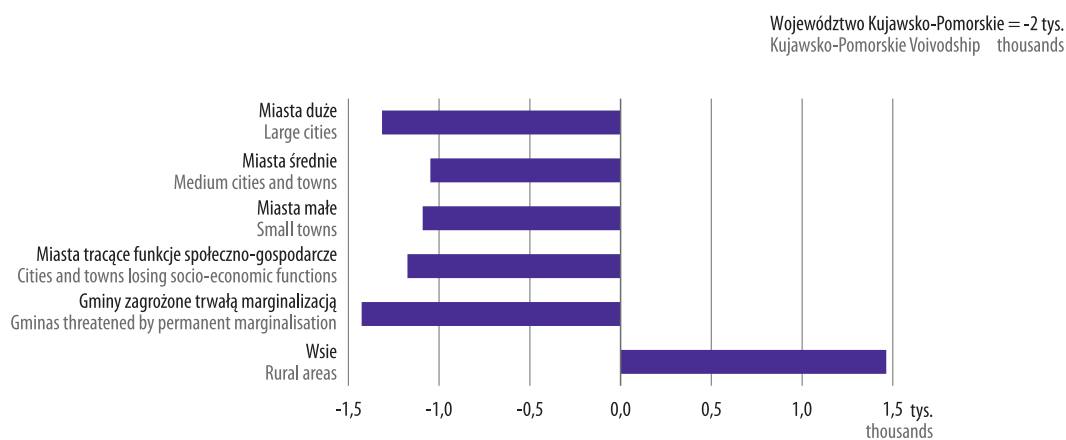
Wykres 13. Migracje na pobyt stały w 2024 r.
Chart 13. Migration of population for permanent residence in 2024

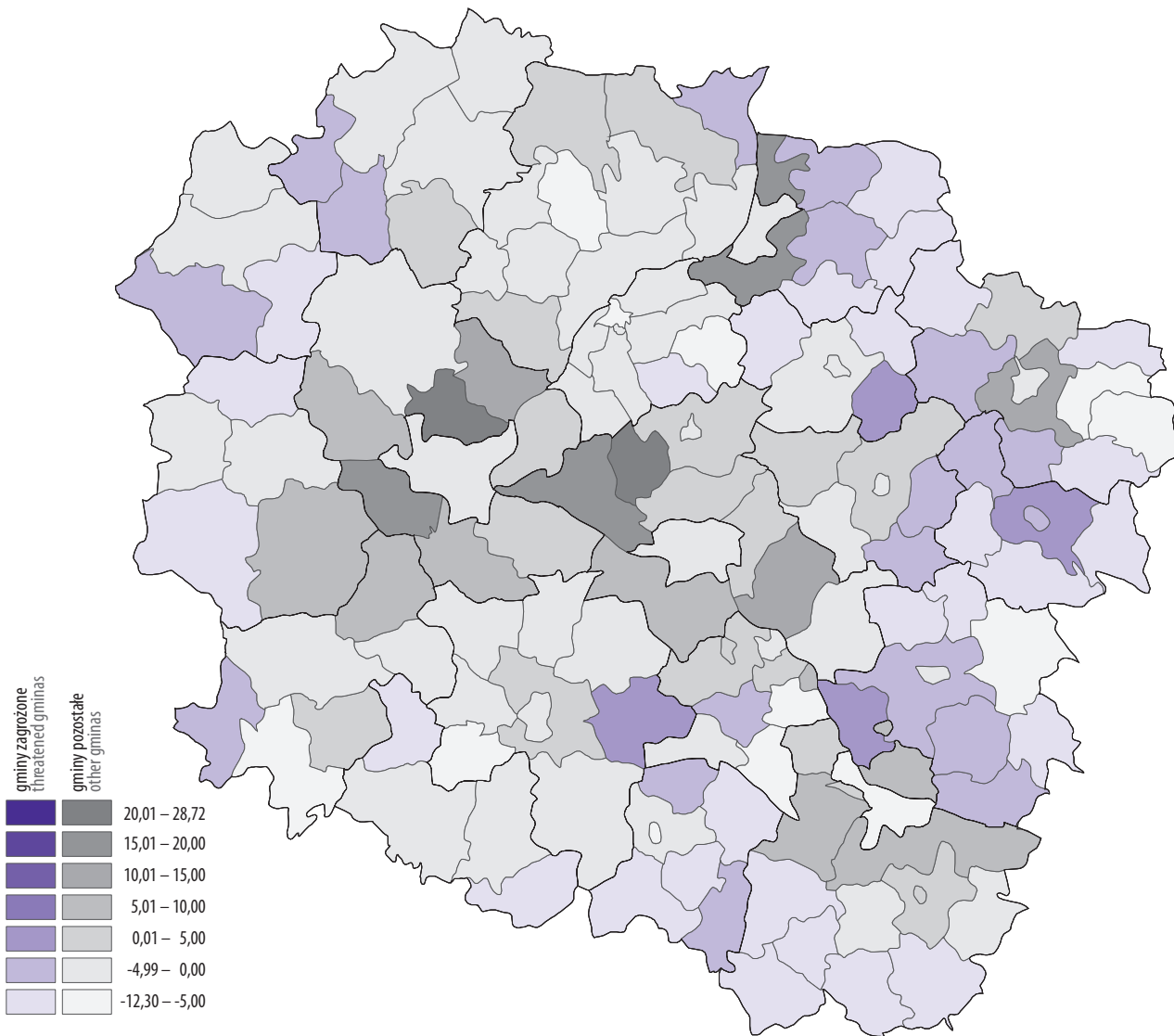
Wykres 14. Saldo migracji wewnętrznych na 1000 ludności w 2024 r.
Chart 14. Net internal migration of population per 1000 population in 2024

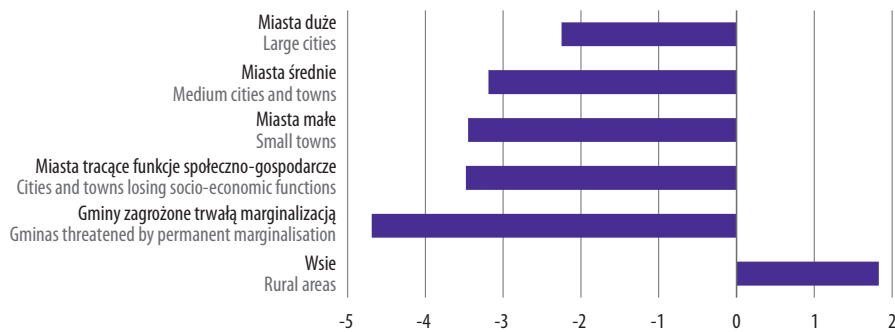
Wykres 15. Saldo migracji wewnętrznych w 2024 r.
Chart 15. Net internal migration in 2024

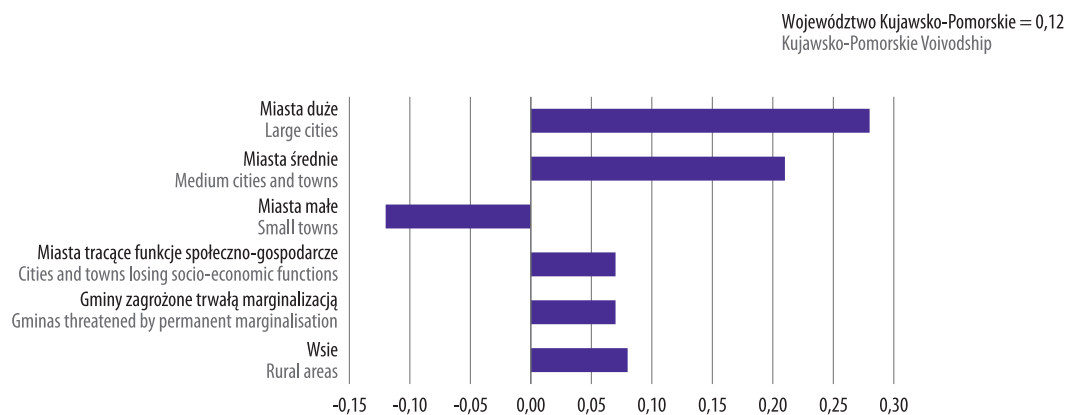
Mapa 8. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2024 r.
 Map 8. Net migration of population for permanent residence per 1000 population in 2024

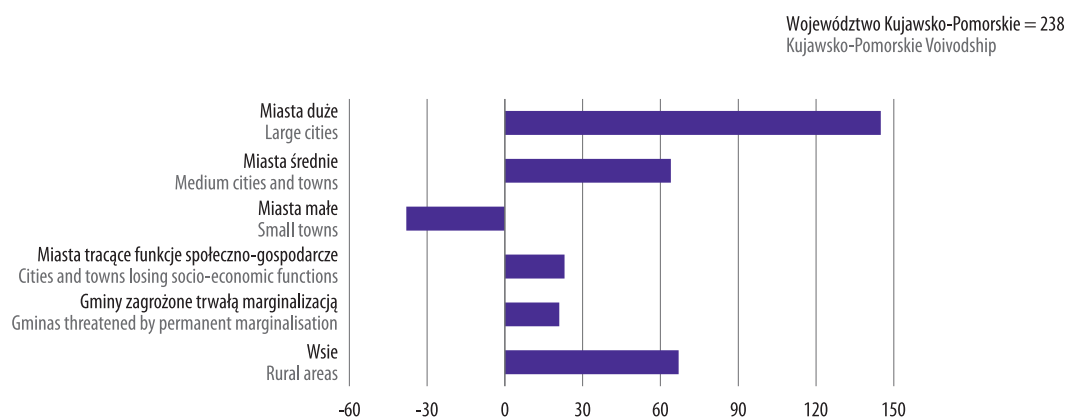
Województwo Kujawsko-Pomorskie = -0,88
 Kujawsko-Pomorskie Voivodship

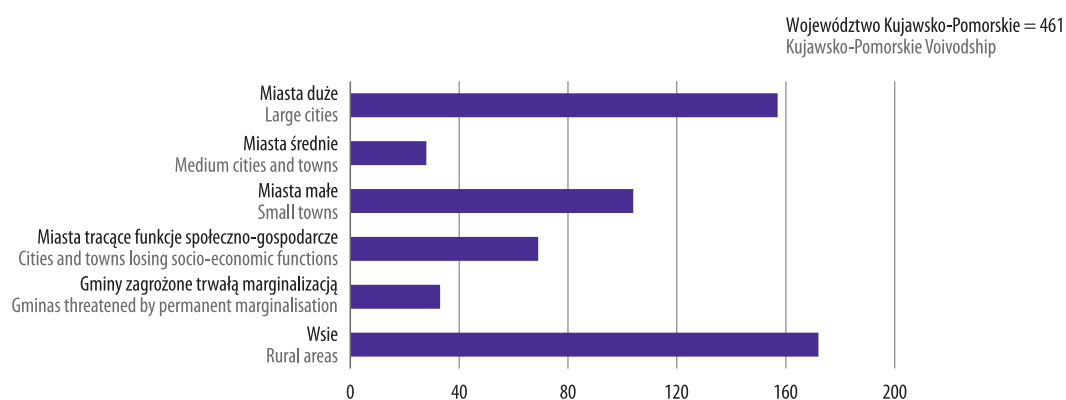
Wykres 16. Saldo migracji zagranicznych na 1000 ludności w 2024 r.
Chart 16. Net international migration per 1000 population in 2024

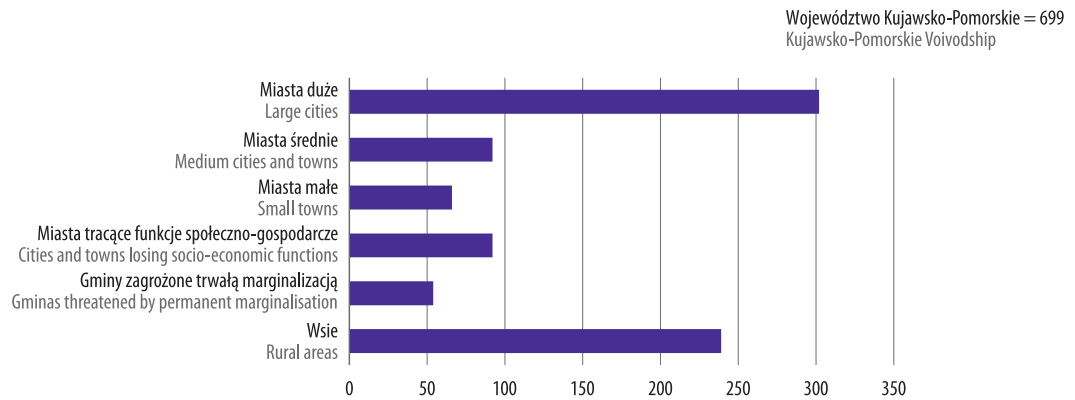
Wykres 17. Saldo migracji zagranicznych w 2024 r.
Chart 17. Net international migration in 2024

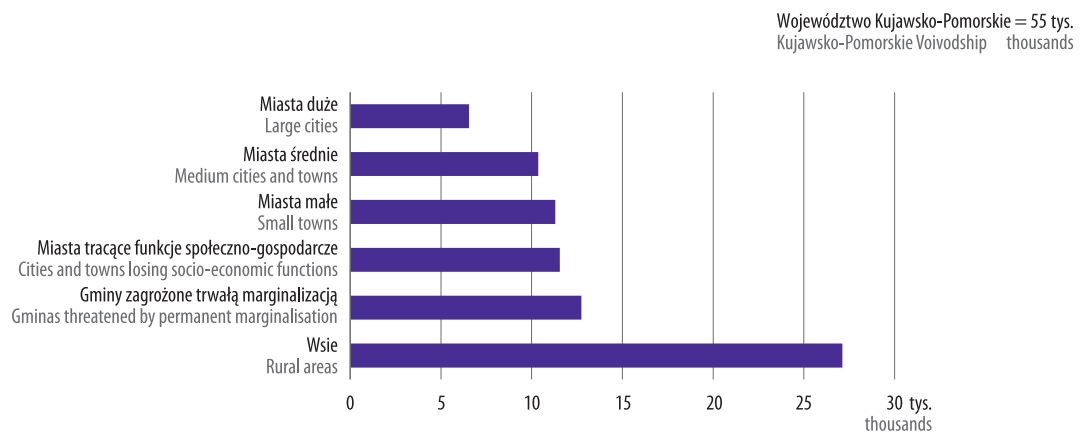
Wykres 18. Wymeldowania za granicę w 2024 r.
Chart 18. International deregistrations in 2024

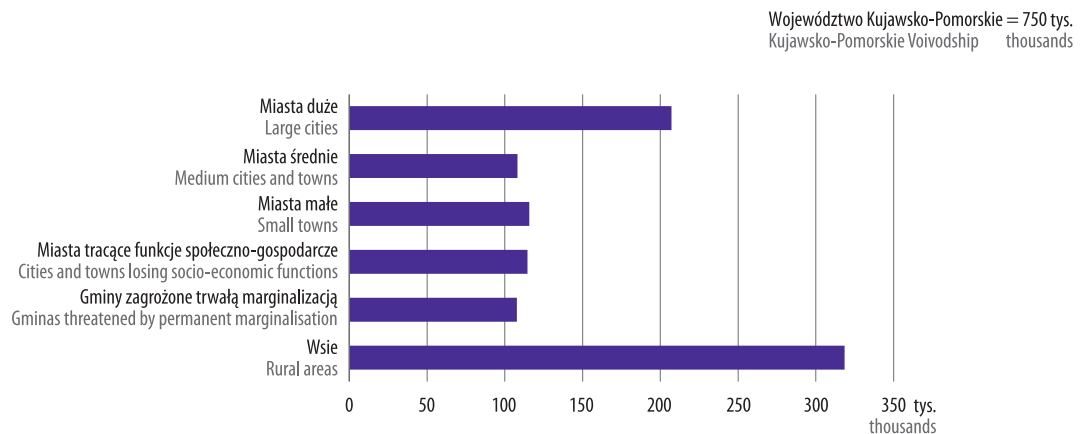
Wykres 19. Zameldowania z zagranicy w 2024 r.
Chart 19. Registration abroad in 2024

Wykres 20. Bezrobotni zarejestrowani w 2024 r.
Stan na 31 grudnia
Chart 20. Registered unemployed persons in 2024
As at 31 December

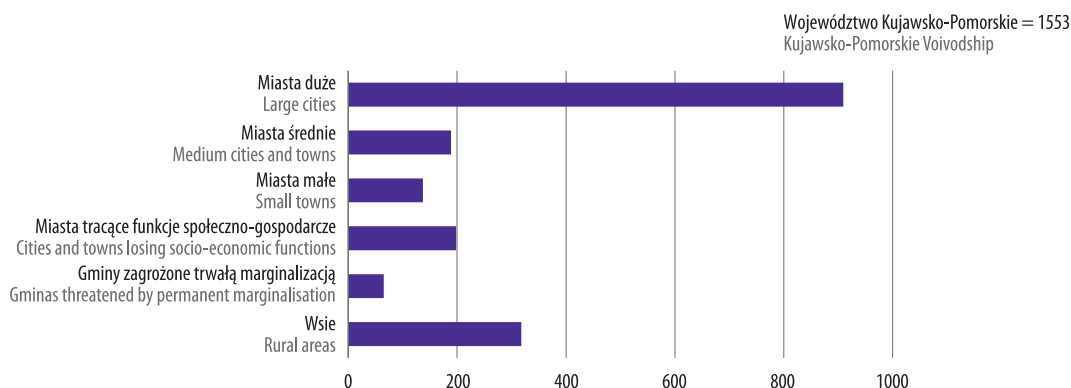

Wykres 21. Pracujący w gospodarce narodowej (według miejsca zamieszkania) w 2024 r.
Stan na 31 grudnia
Chart 21. Employed persons in the national economy (by place of residence) in 2024
As at 31 December

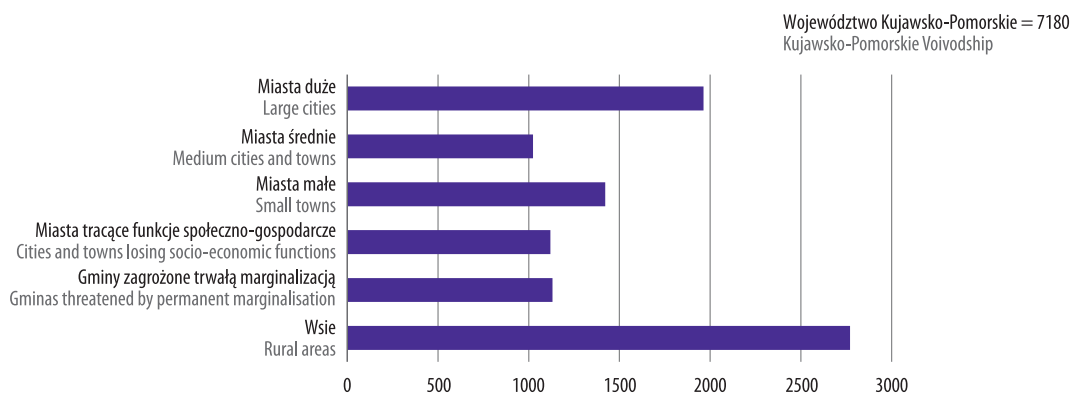
**Wykres 22. Liczba fundacji wpisanych do rejestru REGON w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 22. Number of foundations entered in the REGON register in 2024
As of 31 December

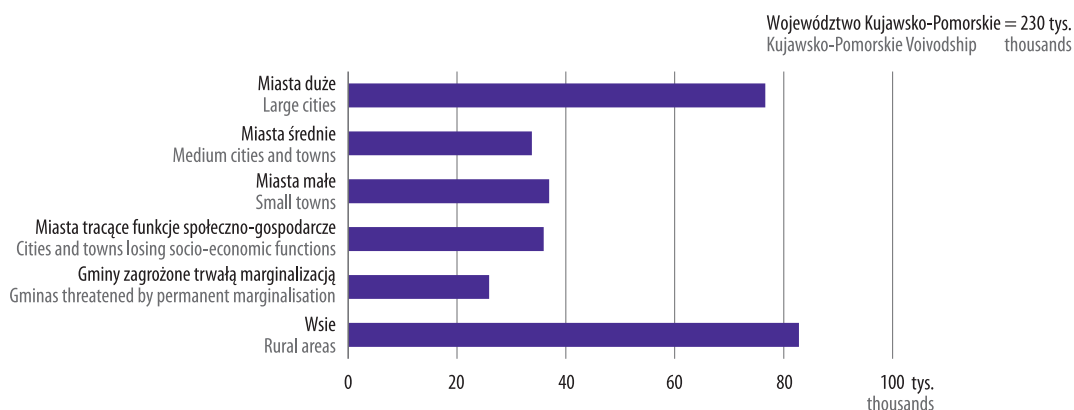
**Wykres 23. Liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych wpisanych do rejestru REGON w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 23. Number of associations and social organisations entered in the REGON register in 2024
As of 31 December

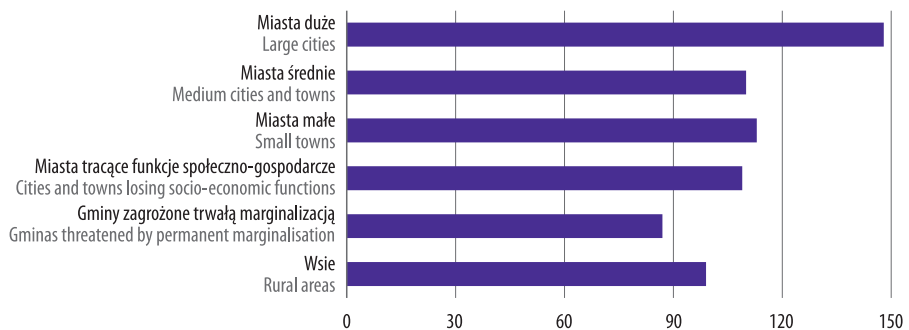
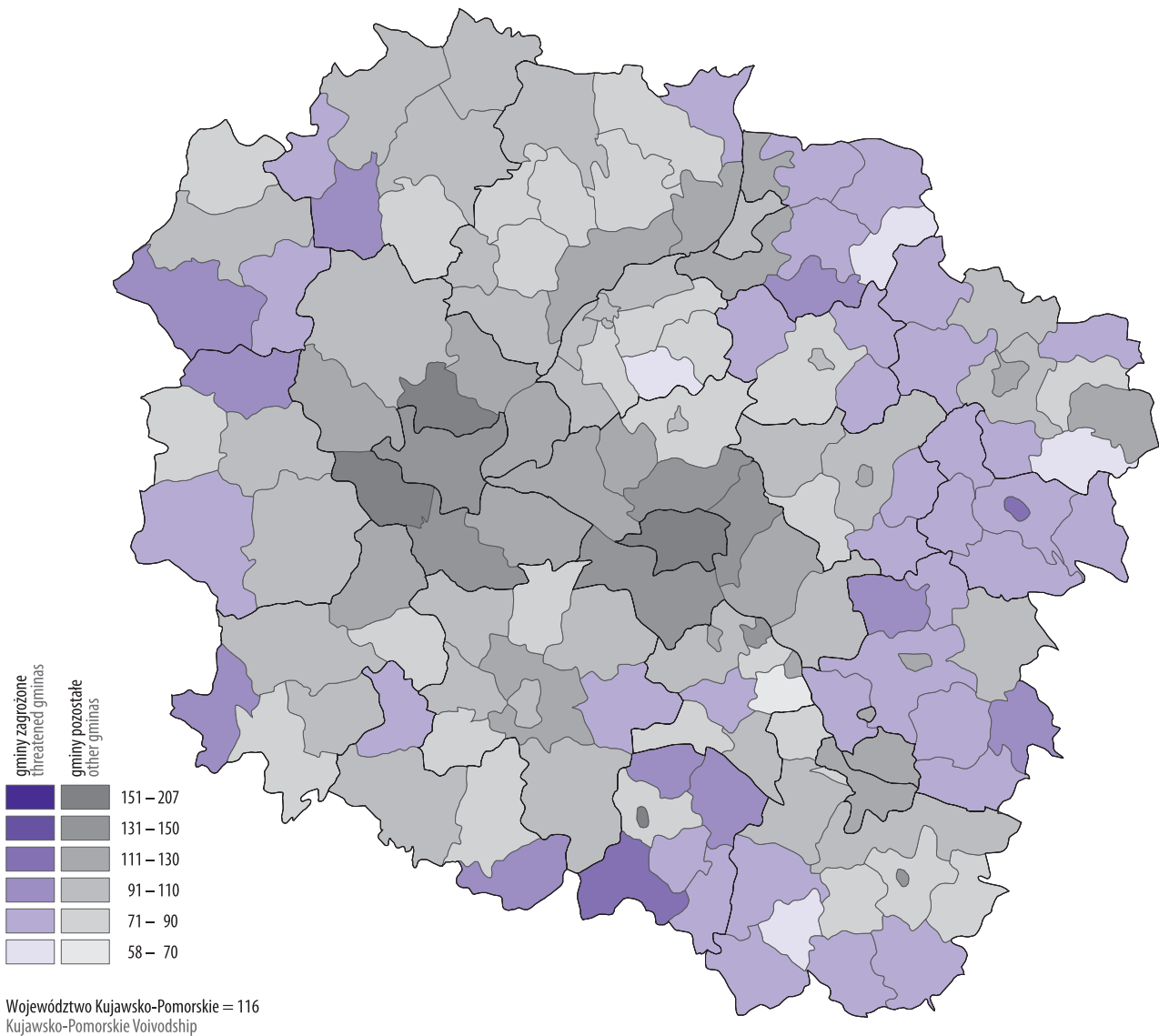
**Wykres 24. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 24. Entities of the national economy entered in the REGON register in 2024
As of 31 December

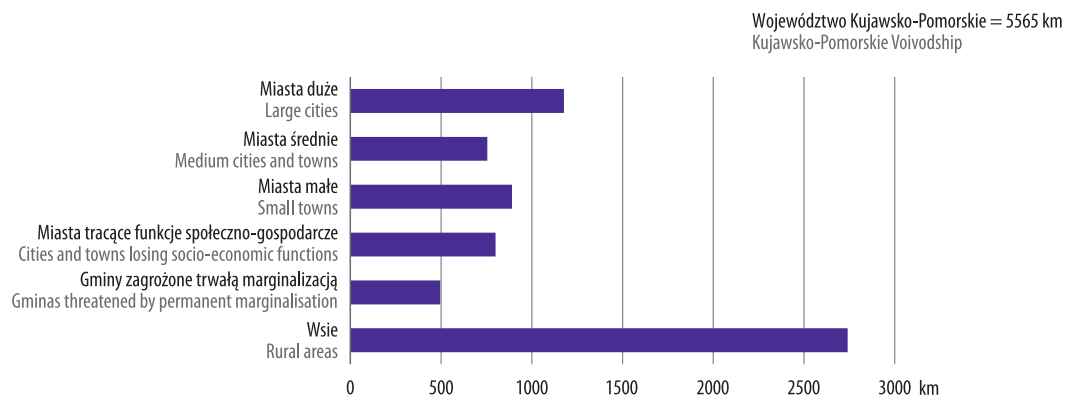
Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 1000 ludności w 2024 r. Stan na 31 grudnia

Map 9. Entities of the national economy in the REGON register per 1000 population in 2024 As of 31 December

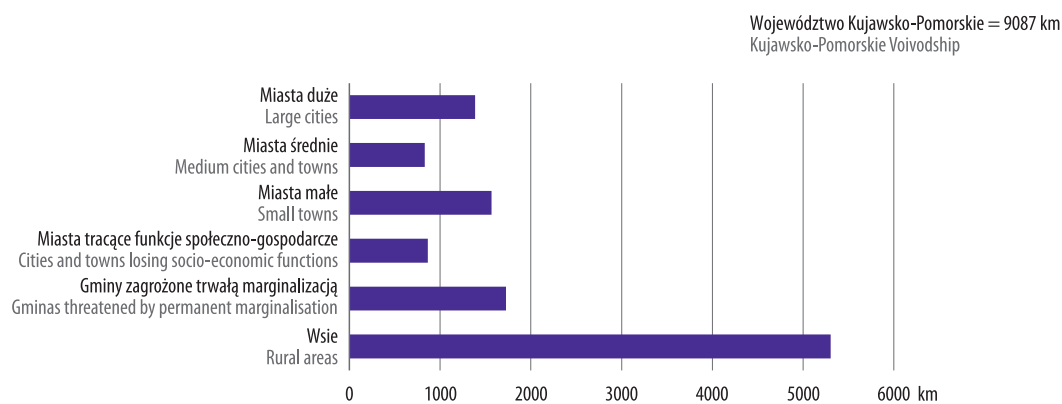
**Wykres 25. Długość sieci gazowej w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 25. Length of gas supply system in 2024
As of 31 December

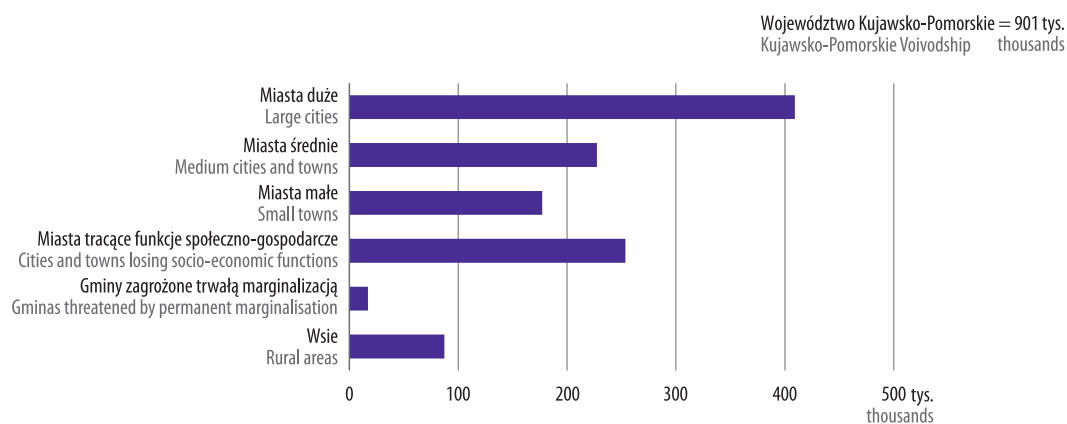
**Wykres 26. Długość sieci kanalizacyjnej w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 26. Length of sewage system in 2024
As of 31 December

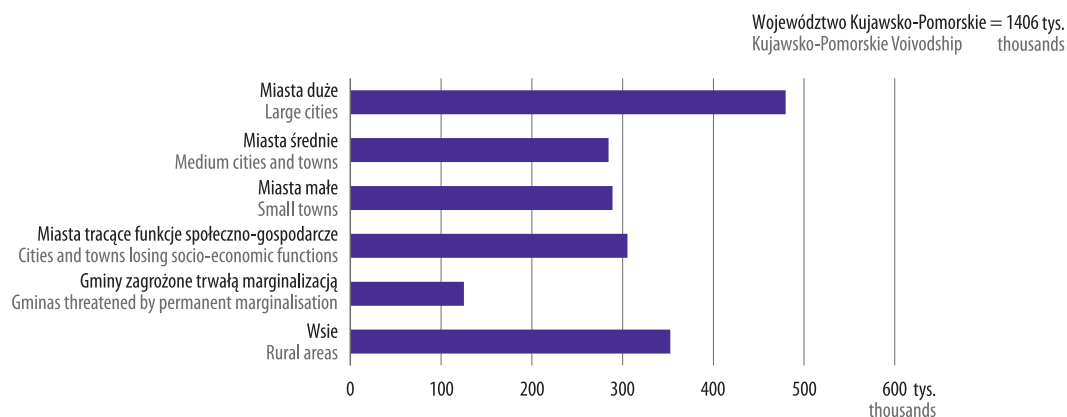

Wykres 27. Ludność korzystająca z sieci gazowej w 2024 r.

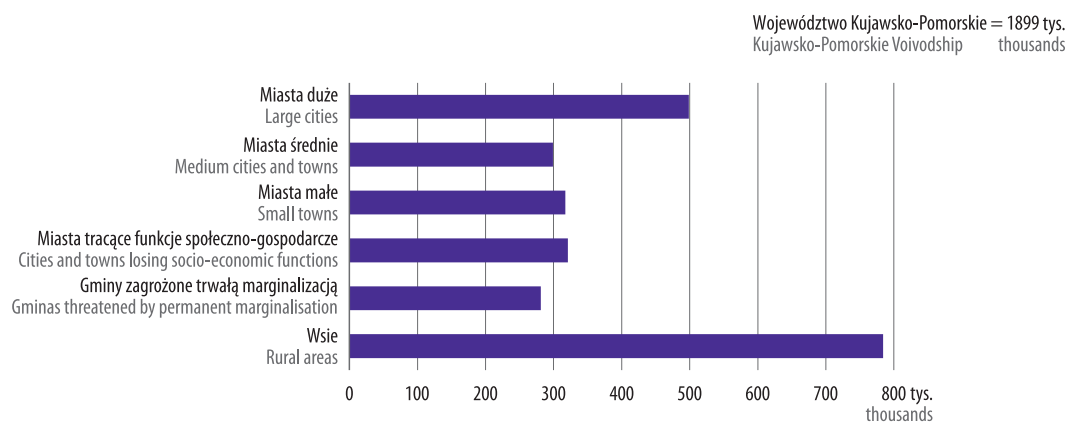
Chart 27. Population using gas supply system in 2024

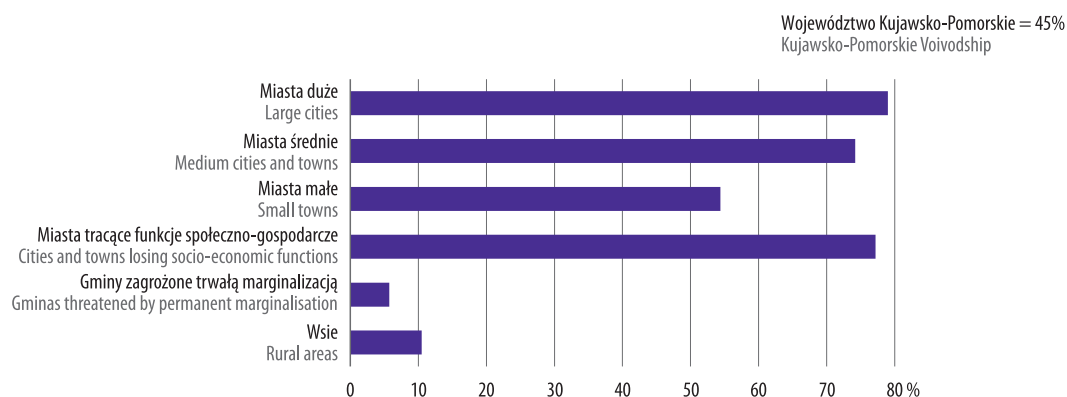
Wykres 28. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.
Chart 28. Population using sewage system in 2024

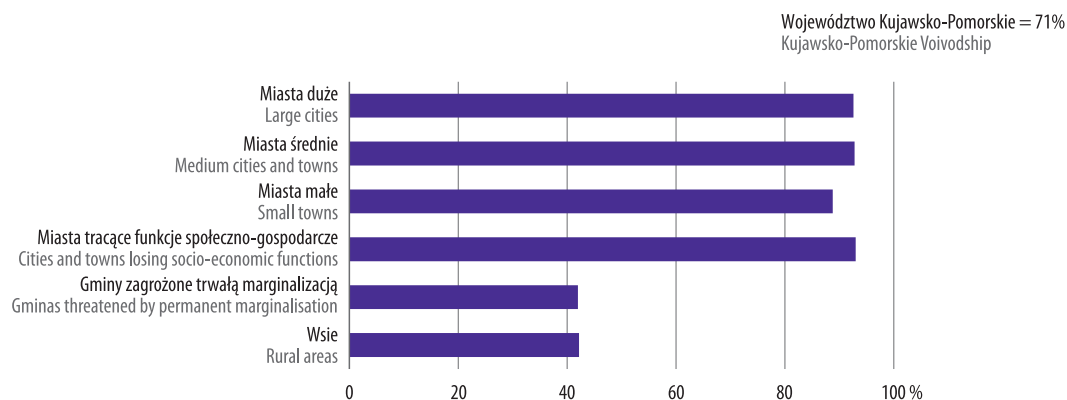
Wykres 29. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2024 r.
Chart 29. Population using water supply network in 2024

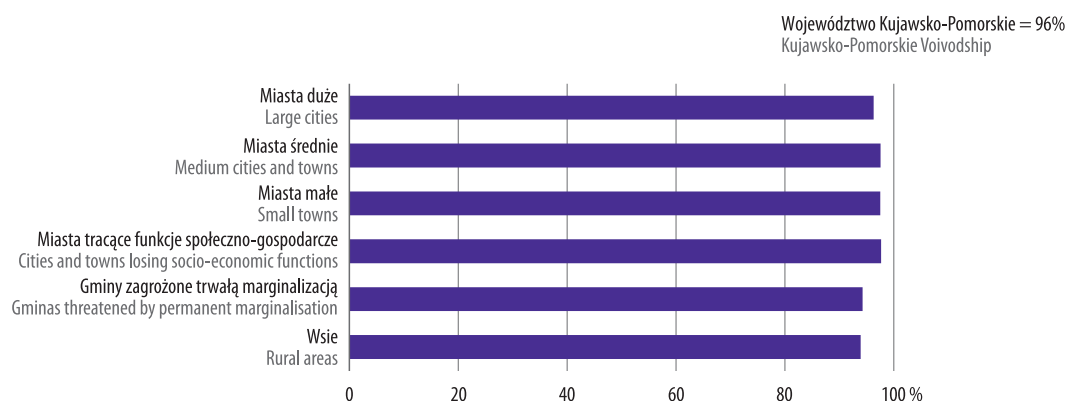
Wykres 30. Udział ludności korzystającej z sieci gazowej w 2024 r.
Chart 30. Share of population using gas supply system in 2024

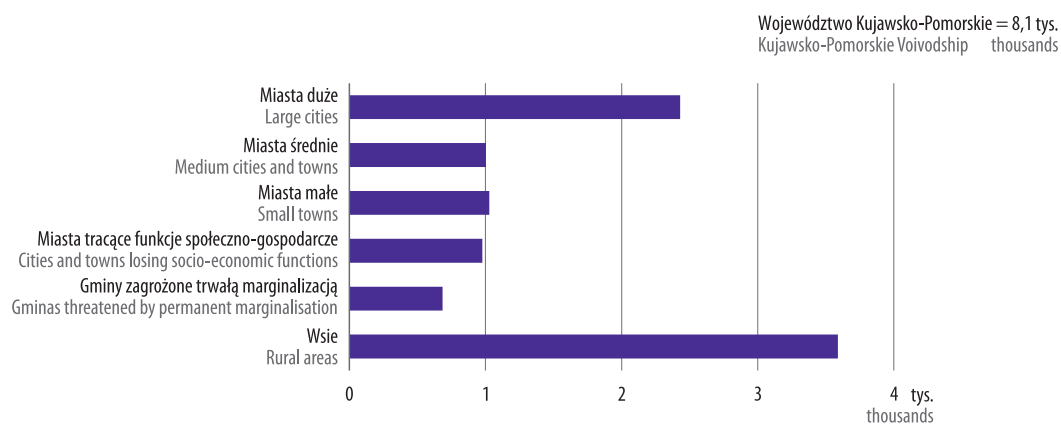
Wykres 31. Udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej w 2024 r.
Chart 31. Share of population using sewage system in 2024

Wykres 32. Udział ludności korzystającej z sieci wodociągowej w 2024 r.
Chart 32. Share of population using water supply network in 2024

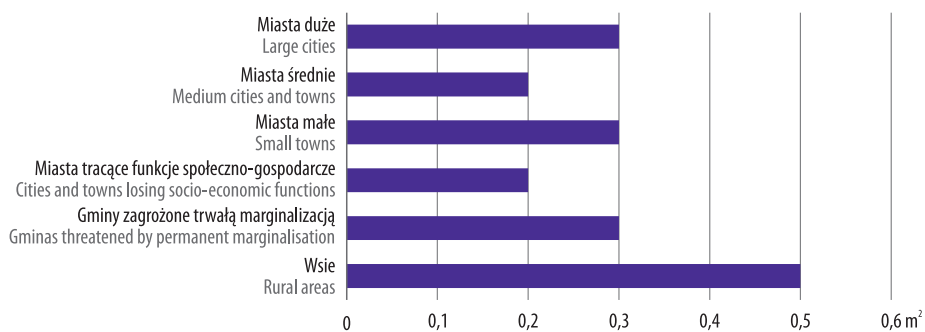
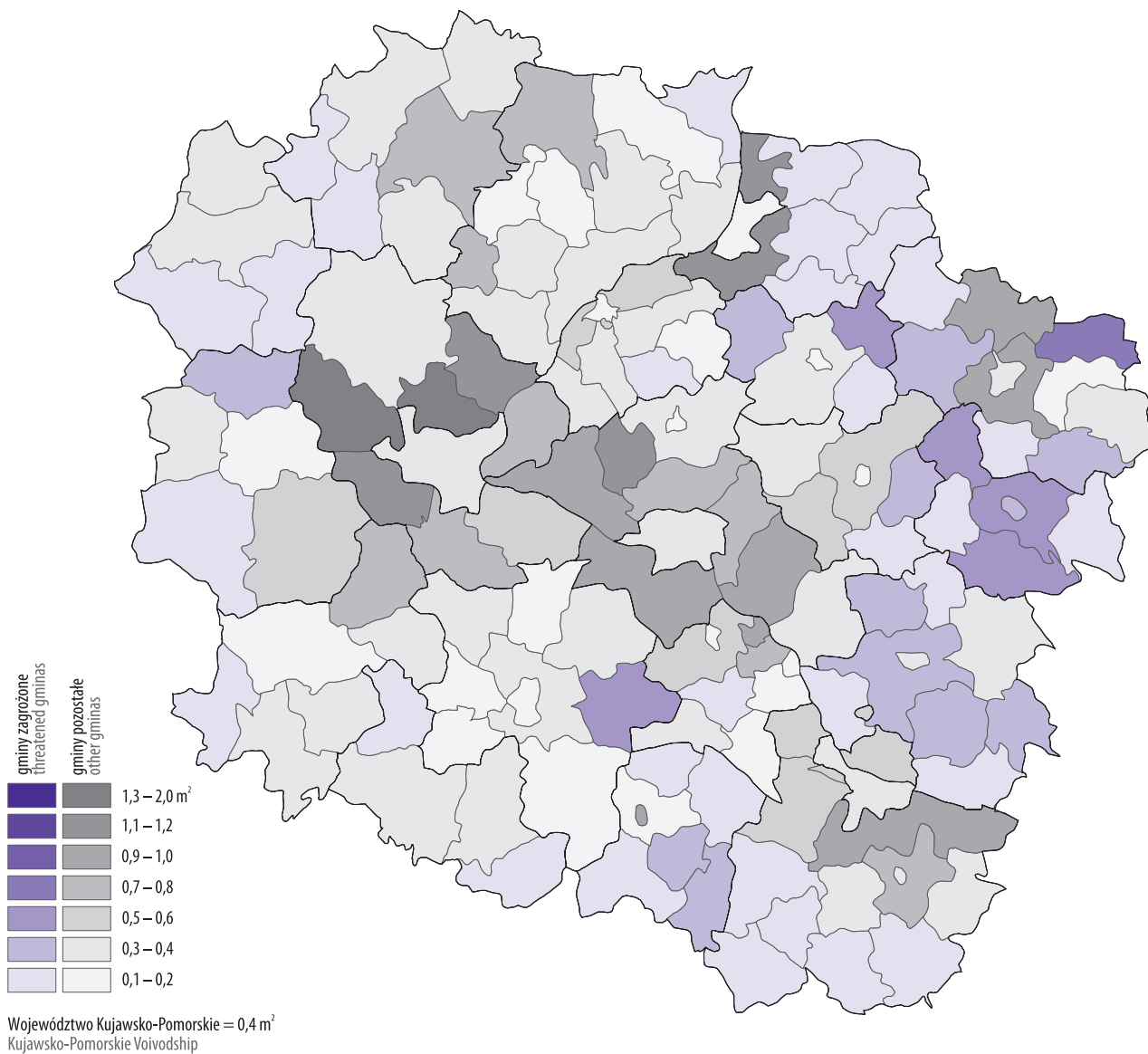

Wykres 33. Nowe mieszkania oddane do użytkowania w 2024 r.
Chart 33. New dwellings completed in 2024

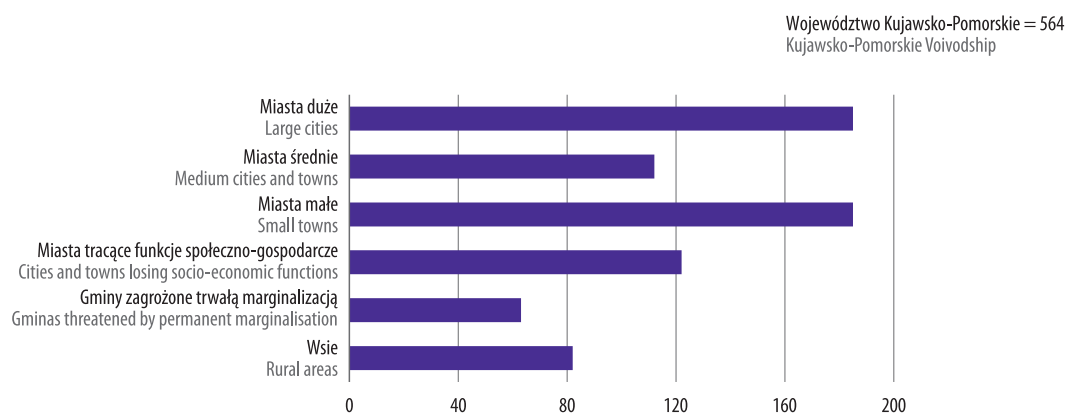
**Mapa 10. Powierzchnia użytkowa mieszkań oddana do użytku na 1 mieszkańca w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 10. Useful floor area of dwellings completed per capita in 2024
As of 31 December

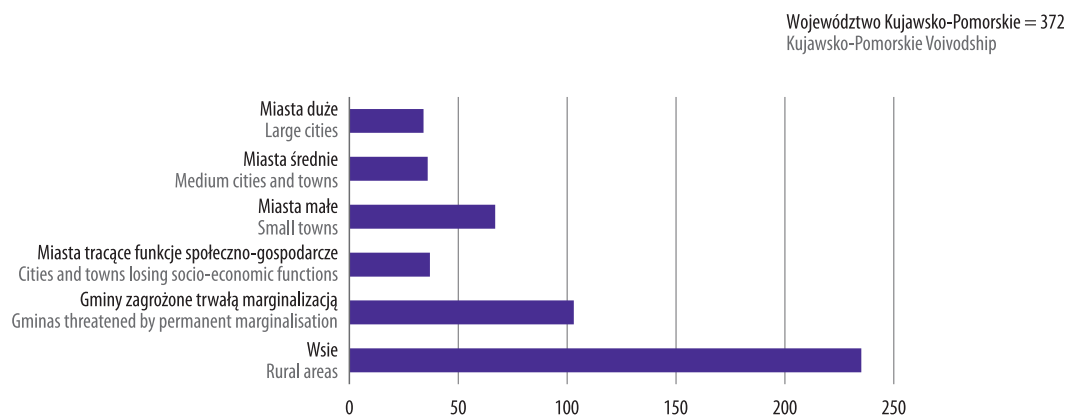
**Wykres 34. Apteki ogólnodostępne w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 34. Pharmacies in 2024
As of 31 December

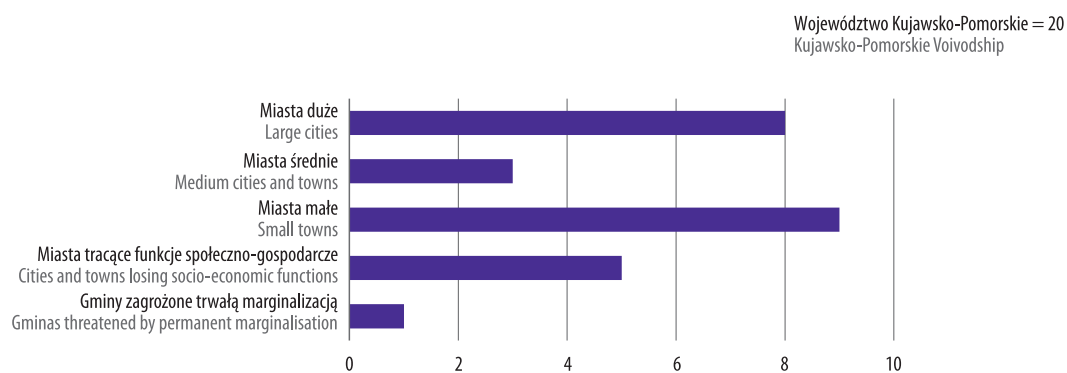
**Wykres 35. Biblioteki publiczne i filie w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 35. Public libraries with branches in 2024
As of 31 December

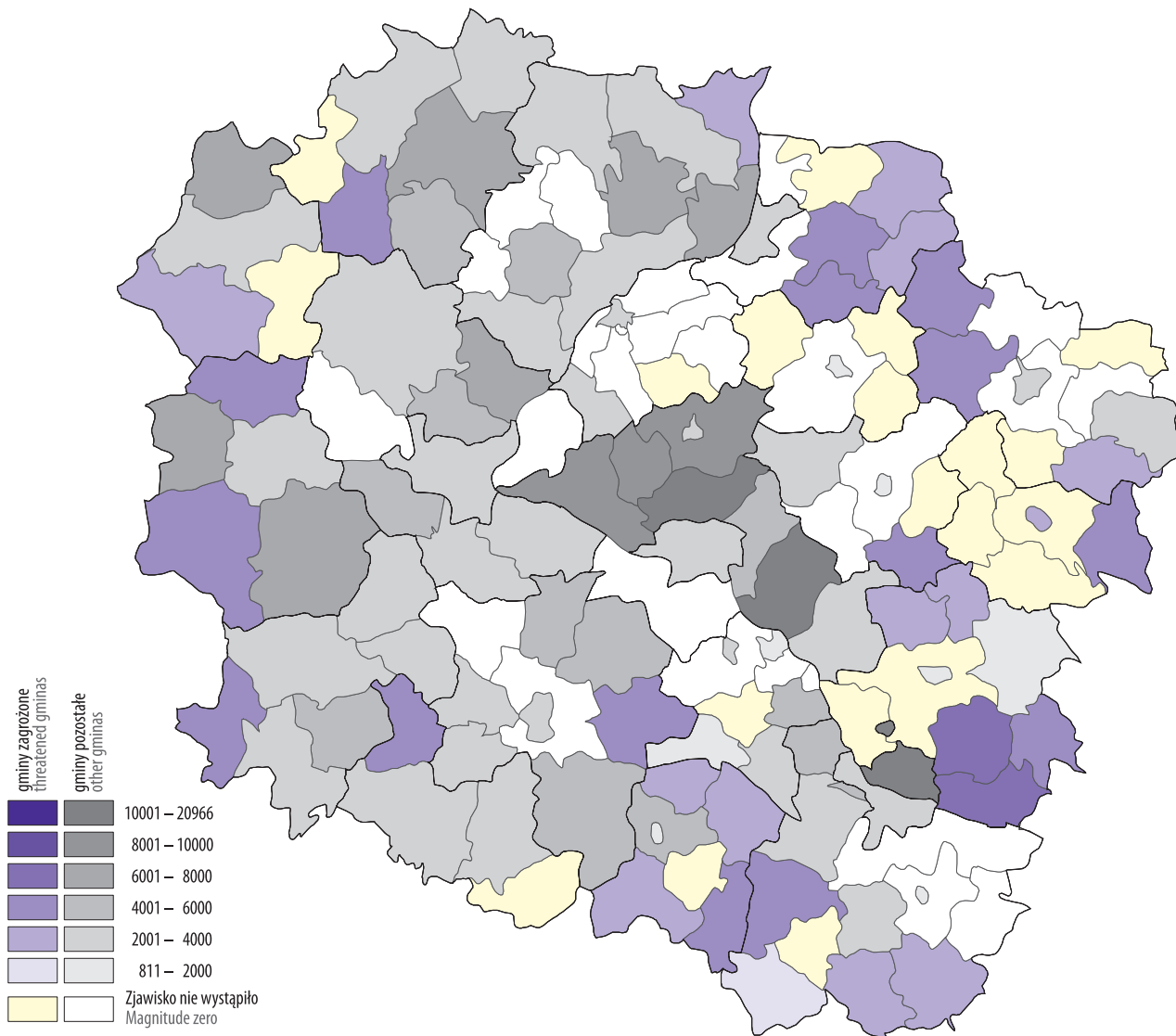
**Wykres 36. Kina stałe w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Chart 36. Indoor cinemas in 2024
As of 31 December

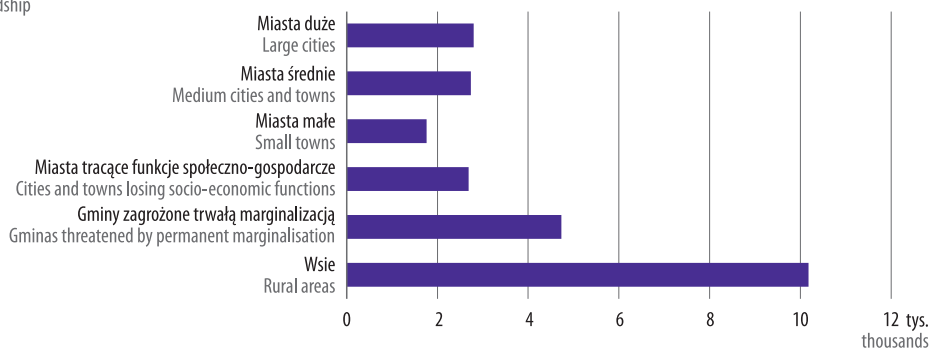

**Mapa 11. Ludność na 1 aptekę ogólnodostępną w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 11. Population per pharmacy in 2024
As of 31 December

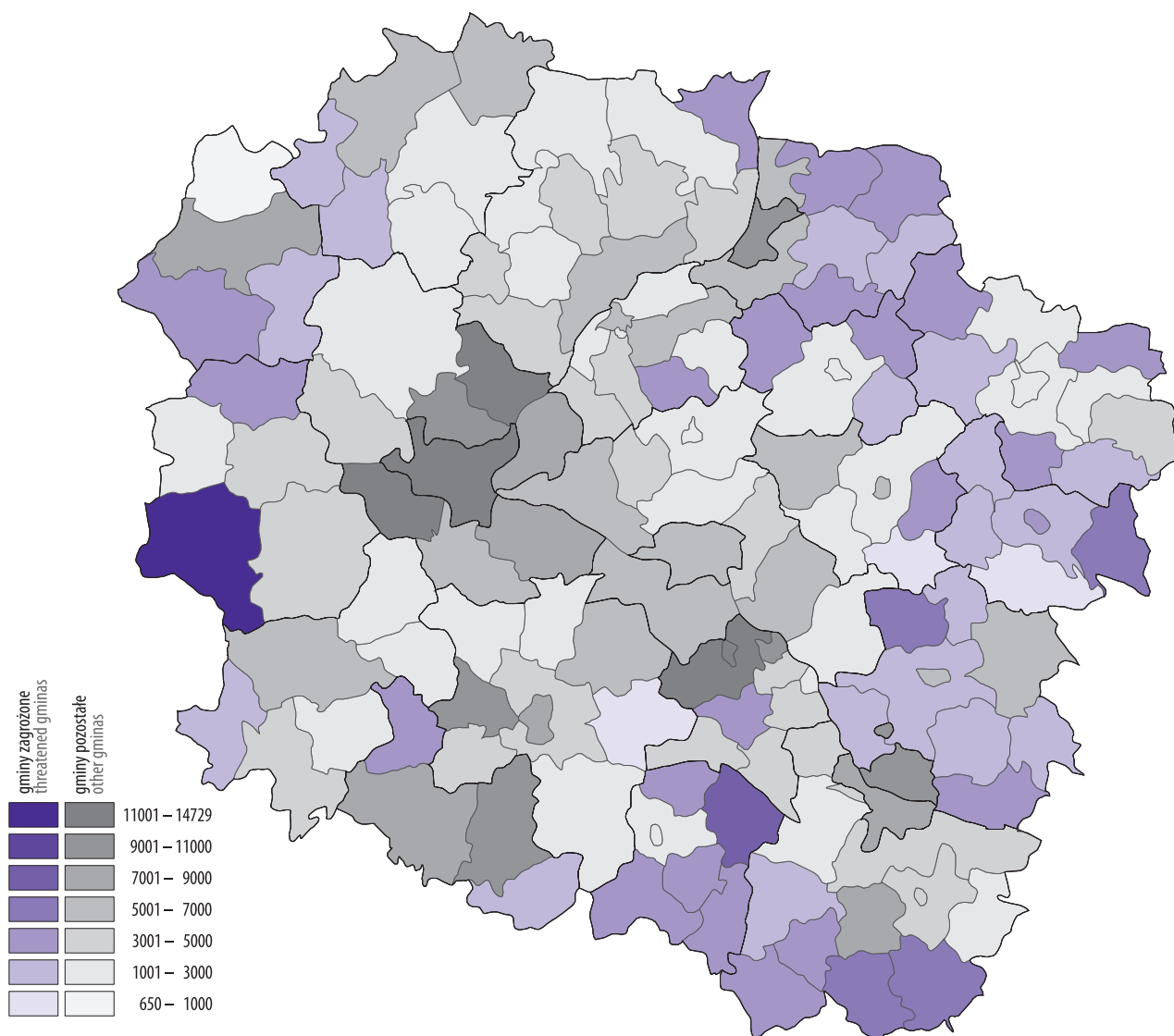

Województwo Kujawsko-Pomorskie = 3519
Kujawsko-Pomorskie Voivodship

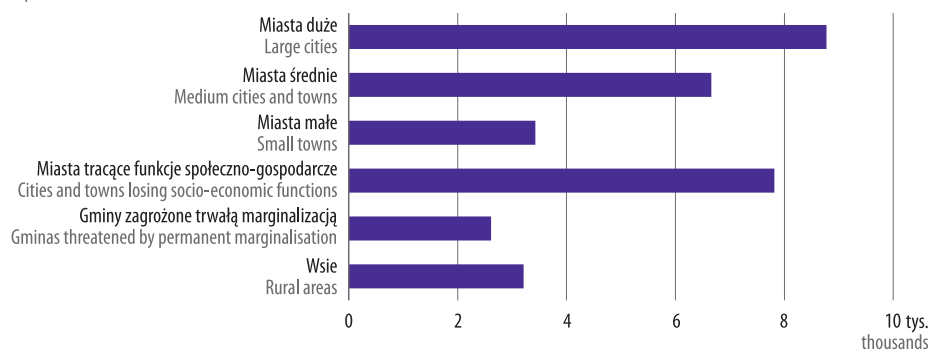

**Mapa 12. Ludność na 1 placówkę biblioteczną w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 12. Population per library in 2024
As of 31 December

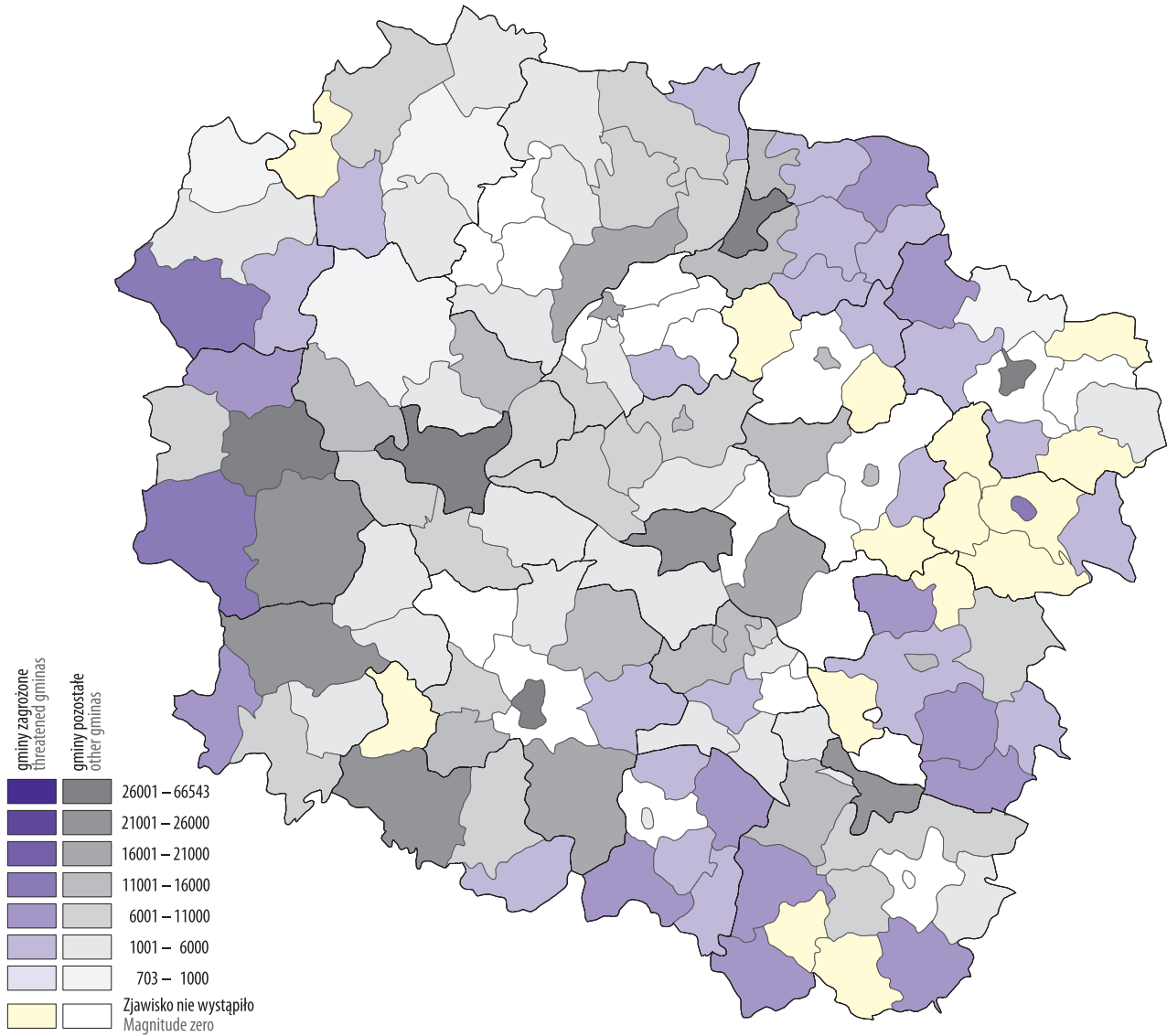

Województwo Kujawsko-Pomorskie = 4314
Kujawsko-Pomorskie Voivodship

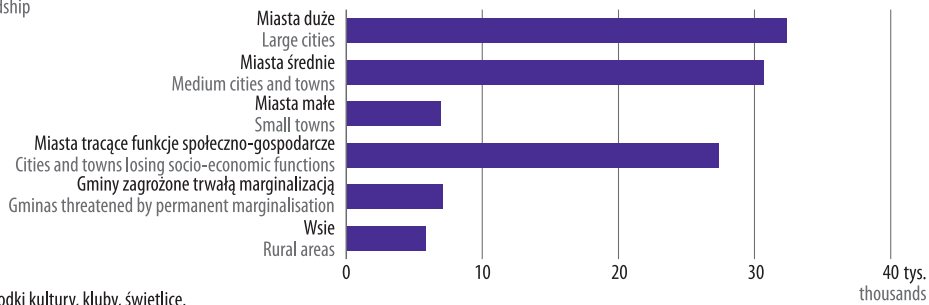

**Mapa 13. Ludność na 1 placówkę kultury^a w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

Map 13. Population per culture centre^a in 2024
As of 31 December

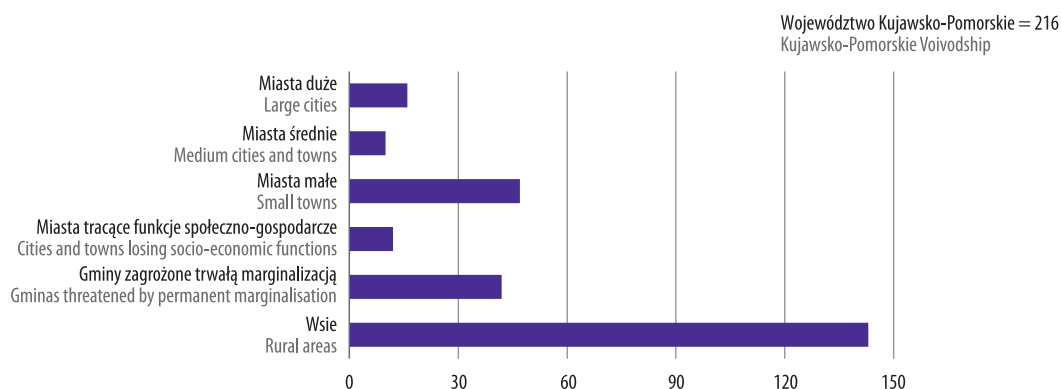
Województwo Kujawsko-Pomorskie = 9187
Kujawsko-Pomorskie Voivodship

^a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice.
^a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community centres.

**Wykres 37. Placówki kultury^a ogółem w 2024 r.
Stan na 31 grudnia**

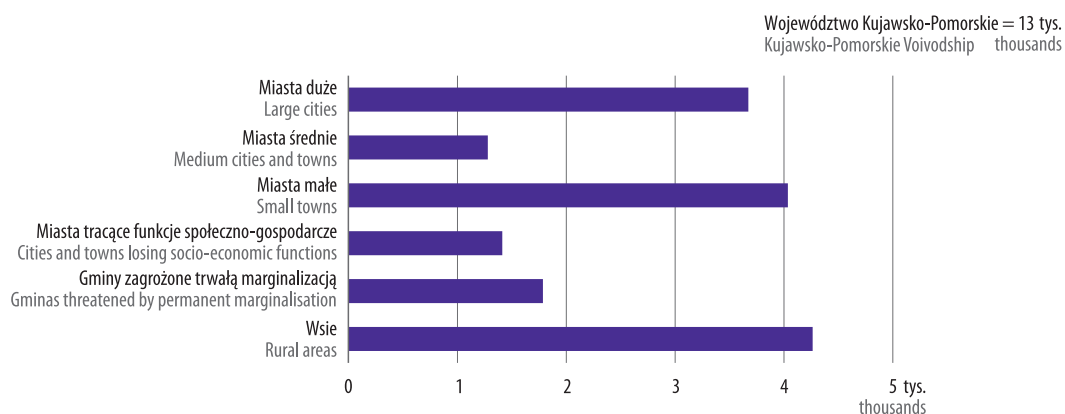
Chart 37. Total culture centres^a in 2024
As of 31 December

^a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice.
^a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community centres.

Wykres 38. Placówki kultury^a – liczba imprez w 2024 r.

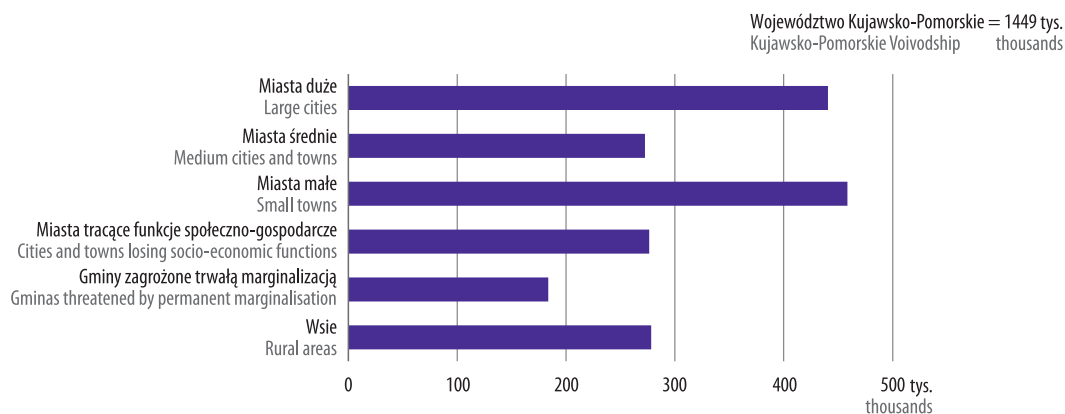
Chart 38. Culture centres^a – number of events in 2024

^a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice.
^a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community centres.

Wykres 39. Placówki kultury^a – liczba uczestników imprez w 2024 r.

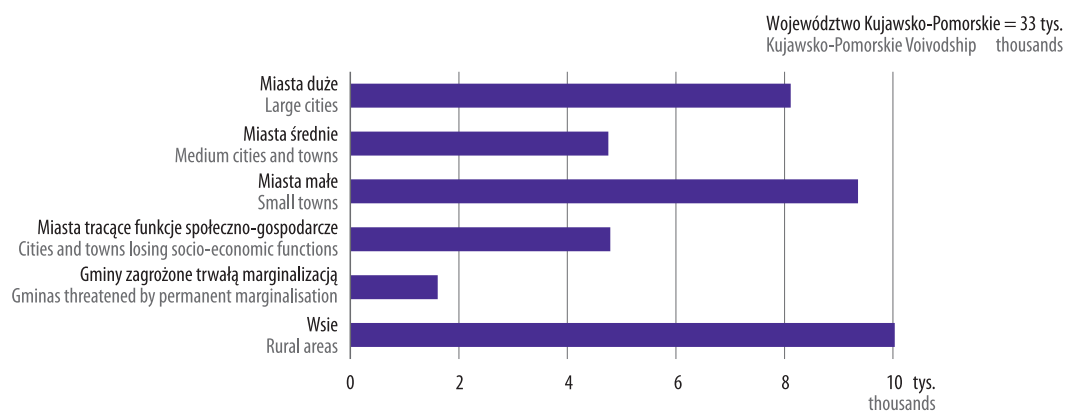
Chart 39. Culture centres^a – number participants of events in 2024

^a Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby, świetlice.
^a Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs, community centres.

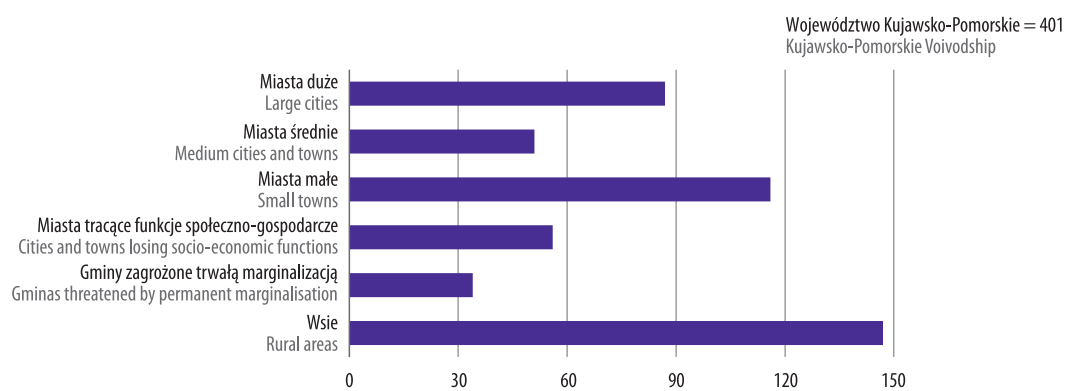
**Wykres 40. Miejsca noclegowe w turystycznych obiektach noclegowych w 2024 r.
Stan na 31 lipca**

Chart 40. Bed places in tourist accommodation establishments in 2024
As of 31 July

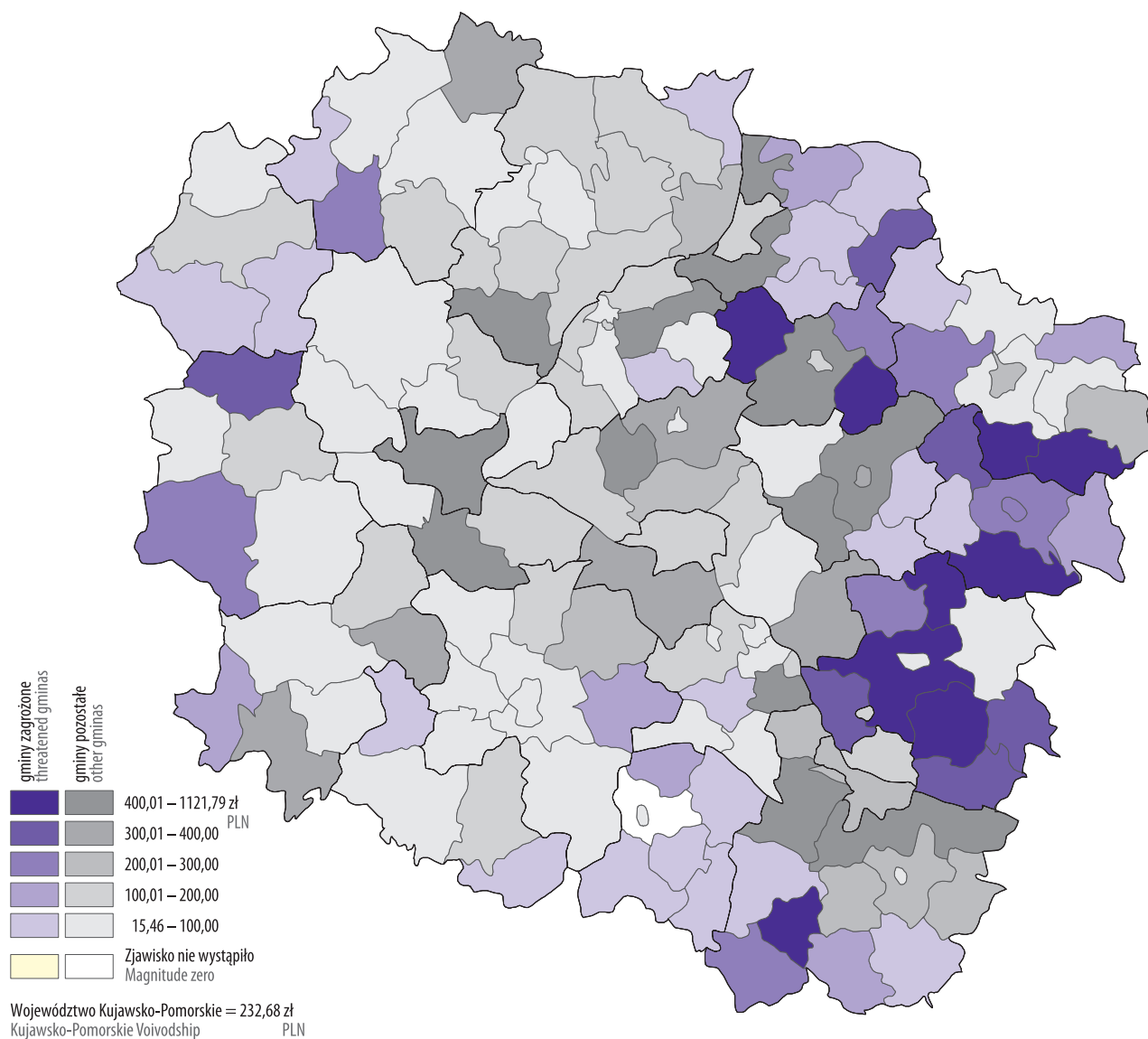
**Wykres 41. Turystyczne obiekty noclegowe w 2024 r.
Stan na 31 lipca**

Chart 41. Tourist accommodation establishments in 2024
As of 31 July

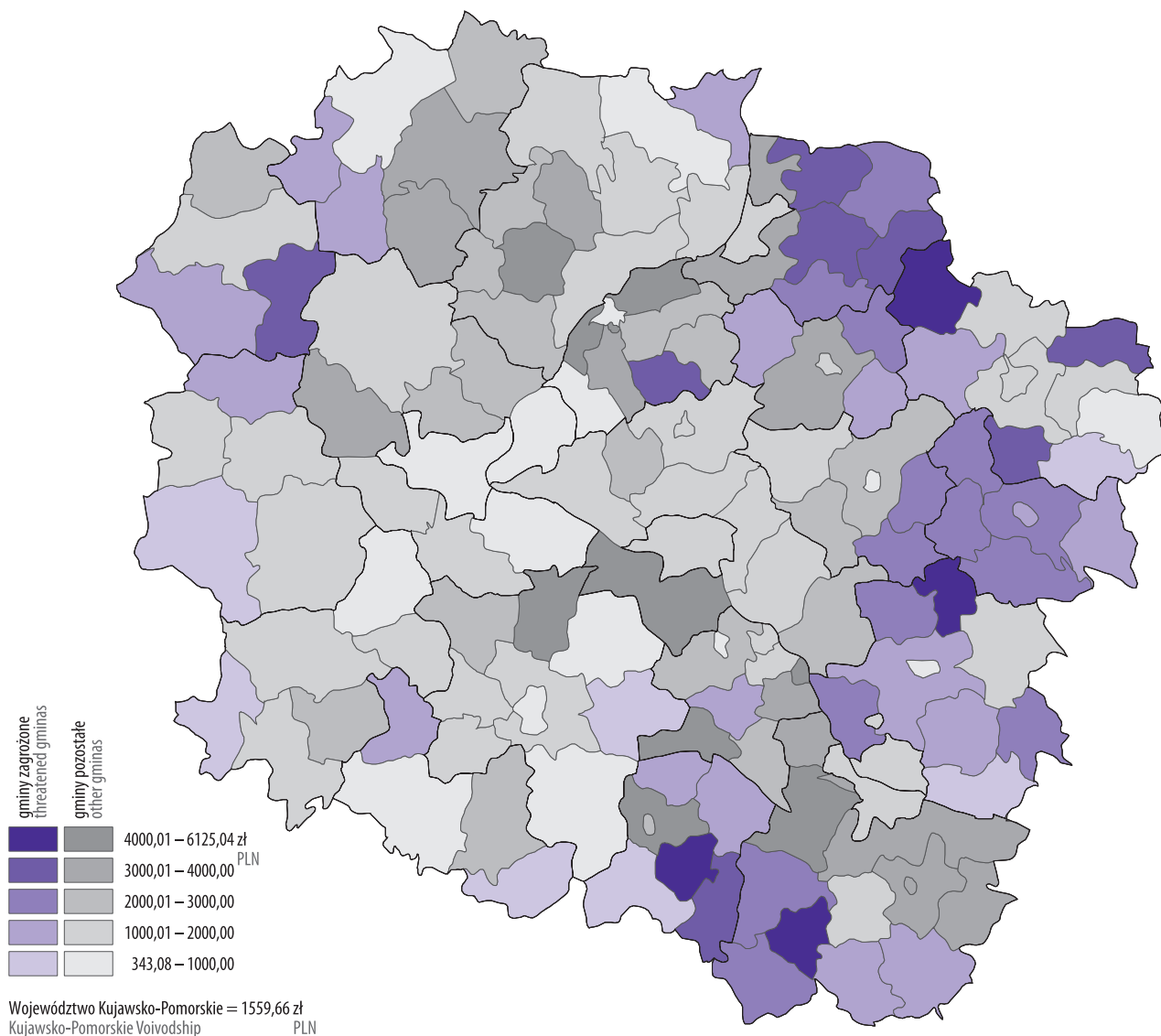

Mapa 14. Dochody na finansowanie i współfinansowanie programów i projektów unijnych na 1 mieszkańca w 2024 r.

Map 14. Revenue to finance and co-finance EU programmes and projects per capita in 2024

Mapa 15. Wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2024 r.
Map 15. Investment expenditure per capita in 2024

Wykres 42. Powierzchnia objęta obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w 2024 r. Stan na 31 grudnia

Chart 42. Area within applicable local spatial management plans in 2024
As of 31 December

